NAQSHA YARÚSALAM I JADÍD.
KOH I SAIHÚN
AKRA
MORIYÁH
BEGETHÁ
Haqeldama
Wádí i Yahusafat
A Yáfa kí Ráh
B Gihon ká Taláb i Faráz
C Gihon ká Táláb i Nasheb
D Koh i Bad Maslahat
E Chashma i En Rogel
F Siloám ká Táláb
G Dáúd kí Qabr
H Saihúní Darwáza
I Burj i Hippikas, Yafá Pháṭak.
J Yahúdí Ṭola
K Masih ki qabr ke úpar Girja.
L Umr kí Masjid
M Masjid ul Aksá
N Ámil ká Mahall
O. Sunahlá Darwáza.
P Darwáza i Istifan
Q Bádsháhon ki Qabren
R Nabí Samúel
S Anatát kí Sarak
T Koh i Zaitun,—Baitaniya kí Saṛak
U Gatsamaní ká Bág
V Qabren—Yahúdí Goristán
W Bakira ká Kúá
X Siloám kí Bastí
Y Yaríhá kí Saṛak
Z Dimishqí Darwáza.
a a Goristan
b b Nafrat ká Paháṛ
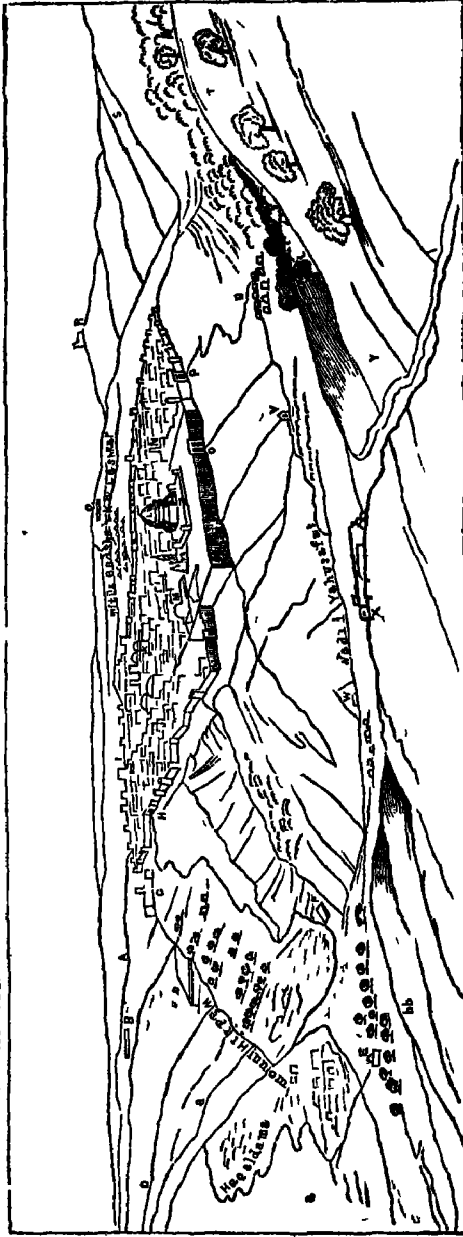
INJÍL I

MATÍ O MARKAS

KI

TAFSÍR.

3/95

TASNÍF I

Pádrí J. T. Scott.

AMERICAN TRACT SOSAIAṬÍ KÍ MADAD SE CHHÁPÍ GAÍ

JILD I.

ILAHÁBÁD
MISSION PRESS KE MATBA MEN MATBÚ HUÍ

Pahlí chhapái] MDCCCLXVI [2500 jilden

1A44

MUQADDAMA I KITÁB.

Yih Tafsír kisí kitáb ká tarjuma nahín hai; tau bhí jahán kahín, aur jis kisí kitáb se madad mil saktí thí, musannif ne, baqadr i zarúrat, darguzar nahín kiyá In men se "*Barnes' Notes*" awwal hai, ki aksar us kí ráe ke bamújib yih Tafsír húí. aur sháyad kahín kahín kuchh us kí ibárat ká tarjuma sá bhí ho, to kuchh ajab nahín. Phir jo tartíb jumlon men kí gaí, wuh aksar "*Jacobus' Notes*" ke bamújib hai Is ke siwá aur bhí mufassiron kí kitáben musannif ke pás maujúd thín, aur hájat ke waqt únhen muláhiza kartá rahá, magar un sab kí tafsíl yahán zarúr nahín

Yih kitáb khusúsan Hindostání Isáíon ke wáste hai, aur musannif ne is ke likhne men hamesha unhín ke fáide ká liház rakhá, aur amúman yih bhí ummed hai, ki baze Hindú aur Musalmán bhí is ko parhenge, aur gáliban fáida hásil karenge, is wáste un ke munásib i hál bhí bahut sí báten is men mundarij hain Aur jab ki bahutere log Roman hurúf se wáqif nahín, is wáste agar yih kitáb margúb nikle, to ummed hai, ki tálibín kí ragbat ke sabab kuchh din bad wuh Fársí harfon men bhí chhápí jáegí.

Khudá kare ki musannif kí yih sab mihnat o mashaqqat befáida na nikle, kyúnki ab tak sattáís baras inhín logon ke darmiyán Khudá ká kalám sunátá rahá, aur is muddat ke pichhle barson ká yih kám hai, ki áb o hawá kí námuwáfiqat ke sabab jab ki sard paháron men rahne pará, to wahán khalq-ulláh kí khair-khwáhí ke liye yih Tafsír taiyár kí

Khudá kí barakat is kitáb ke parhnewálon par ho!

1.—ISHÁRÁT AUR ALÁMÁT JIN KÁ ISTIMÁI IS KITÁB MEN HAI.

Muqaddas Kitáb ke jude jude Sahífon ke nám.

PURÁNÁ AHD-NÁMA

1	Paidáish ke wáste	Paid	21	Wáiz	Wáiz
2	Khurúj	Khur	22	Gazal-ul-Gazalát	Gaz
3	Ahbár	Ahb	23	Yasaiyáh	Yas
4	Ginti	Gin	24	Yaramiyáh	Yar
5	Istisná	Istis	25	Nauha	Nau.
6	Yashúa	Yash	26	Hizqiel.	Hiz.
7	Qázíon	Qáz	27	Dániel	Dán.
8	Rút	Rut	28	Húsia	Hús.
9	I Samúel	I Sam	29	Yúel	Yú
10	II Samúel	II Sam	30	Amús	Amús.
11	I Salátin	I Sal	31	Abadiyáh	Abad.
12	II Salatin	II Sal	32	Yúnáh	Yún
13	I Tawáríkh	I Tawá.	33	Mikáh	Mik
14	II Tawárikh	II Tawá	34	Nahúm	Nahúm
15	Azrá	Azrá	35	Habaqqúq	Hab
16	Nahamiyáh	Nah	36	Safaniyáh	Saf.
17	Ástar	Ást	37	Hajjí	Haj
18	Aiyúb	Aiy	38	Zakariyáh	Zak
19	Zabúr	Zab	39	Malákí	Mal
20	Amsál	Ams			

NAYÁ AHD-NÁMA

1	Matí kí Injíl ke wáste	Matí
2	Markas	Mark.
3	Lúká	Lúk
4	Yúhanná	Yúhan.
5	Rasulon ke Aamál	Aam
6	Pulús ká Khatt Rúmíon ko	Rum
7	Pulús ká Khatt I Karintíon ko	I Karint

8	Pulús ká Khatt II Karintíoṉ ko	II Karint.
9.	Pulús ká Khatt Galatíoṉ ko . .	Gal
10	Pulús ká Khatt Afsíoṉ ko	Afs
11	Pulús ká Khatt Filippíoṉ ko .	Filip
12	Pulús ká Khatt Kalasíoṉ ko	Kal
13	Pulús ká Khatt I Tassalaníqioṉ ko	I Tass
14.	Pulús ká Khatt II Tassalaníqioṉ ko	II Tass
15	Pulús ká Khatt I Timtaús ko .	I Tim
16	Pulús ká Khatt II Timtáús ko .	II Tim
17	Pulús ká Khatt Títus ko	Tít
18	Pulús ká Khatt Filemán ko .	Filem
19	Pulús ká Khatt Ibraníoṉ ko . . .	Ibr
20	Yaqúb ká Khatt	Yaq
21	Patras ká I Khatt .	I Pat
22	Patras ká II Khatt . .	II Pat
23	Yúhanna ká I Khatt .	I Yúhan
24	Yúhanná ká II Khatt	II Yúhan
25	Yuhanná ka III Khatt	III Yuhan
26	Yahúda ká Khatt .	Yahúd
27	Yúhanna kí Mukáshafat	Mukásh

2 Jab tafsír meṉ do adad *is taur par* haiṉ, yane 1 2, tab pahle se murád báb, aur dúsre se áyat, masalan, Matí 14 12, is ká matlab yih hai, ki jis kalám ká yahaṉ ishára hua, wuh Matí ki Injíl ke 14weṉ báb, aur 12wíṉ áyat meṉ mundaraj hai

3 Jab do tín adad is taur par haiṉ, yane 1, 2, 3, 4, in kí murád pahlí, dúsri, tísri, aur chauthí áyatoṉ se hai

4. 1—4 Yih nishán záhir kartá hai ki jis mazmún ka yaháṉ ishára húá, wuh pahlí áyat se chauthí áyat tak mundaraj hai

5 Tafsír meṉ jo kitáb ke fiqre tashríh karne ke wáste dákhil haiṉ wuh jhuke húe harafoṉ se zahir haiṉ jo Italik harúf kahlate, aur tafsír khud sidhe harafoṉ meṉ likhí gaí, jo Rumán kahlate haiṉ aur Italik hurúf us waqt bhí kám meṉ áte haiṉ jab musannif koi bat ziyada takíd se kahná cháhtá hai

6 " " In nishánoṉ se yih murád hai, ki jo ibárat in ke darmiyán likhí gaí, wuh kisí kitáb se muntakhab hai

7 ( ) Yih alámat záhir kartí hai, ki jo kuchh is ke darmiyán mastúr húá, wuh asl fiqre se zayad hai, ki bayán kí safai ke liye likhá gayá.

8 § Yih jumle ká nishán hai

ḴHULÁSA

BIL-IJMÁL CHÁROṈ INJÍLOṈ KÁ.

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN.
HISSA I				
WÁQIÁT JO KHUDÁWAND KÍ PAIDÁISH AUR LARAKPAN SE MUTALLIQ HAIṈ				
ARSA *Qaríb sárhe terah baras ká*				
1 Injíl i Lúka ka díbája		....	1 1-4	
2 Zakariyah ko ek firishte ka nazar ána *Yarúsalam meṉ*	....	. ....	1 5-25	
3 Mariyam ko ek firishte ka nazar ána *Násarat meṉ*	....	..	1 26-38	
4 Mariyam ki Ilisabat se muláqat *Jutta meṉ*	.	. . ..	1 39-56	
5 Yuhanna baptismá denewale ki paidaish *Jutta meṉ*		....	1 57-80	
6 Nasabname	1 1-17	. ..	3 28-38	
7 Yúsuf ko ek firishte ká nazar aná *Násarat meṉ*	1 18-25			
8 Yisú ki paidaish *Baitlaham meṉ*	... .	. .... .	2 1-7	
9 Ek firishte ka garariyoṉ ko dikhai dena *Bait laham ke qaríb*	. ... .	.	2 8-20	
10 Yisu ka khatna, aur haikal meṉ házir kiya janá *Baitlaham aur Yarusa lam meṉ*	..	.. ...	2 21-38	
11 Majusioṉ ká ána *Yarúsalam aur Baitlaham meṉ*	2 1-12			
12 Misr ko bhagna Herodis ka zulm Misr se laut ána *Baitlaham aur Násarat meṉ*	2 13 23	.. . . .	2 39-40	
13 Yisú ká bárah baras ki umr meṉ Íd i fasah ko jáná. *Yarúsalam meṉ*	.. ..	.. ..	2 41-52	

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
HISSA II				
KHUDÁWAND KÍ KHIDMATON KÁ ISHTIHÁR AUR ÁGÁZ				
ARSA *Qaríb ek baras ká*				
14 Yúhanná baptismá denewále ká manádi karná *Bayábán men, aur Yardan nadí ke pás*	3 1-12	1 1-8	3 1-18	
15 Yisú ka baptismá. *Yardan nadí men*	3 13-17	1 9-11	3 21-23	
16 Imtihán *Bayábán i Yahúdiya men*	4 1-11	1 12, 13	4 1-13	
17 Injíl i Yuhanna ka dibaja	...	...	...	1 1-18
18 Yuhanná baptismá denewale ki gawahí Yisú par *Yardan par ke Baitaniya men*	.			1 19-34
19 Yisú ká logon ko shagird karná *Yardan aur Galíl*	.			1 35 51
20 Byáh Kaná i Galíl men	...	...	..	2. 1-12
—o—				
HISSA III				
KHUDÁWAND KÁ PAHLÍ BÁR ÍD I FASH KHÁNA, AUR JO HÁLÁT US KE PÍCHHE, DÚSRÍ ÍD I FASH TAK GUZRE				
ARSA *Ek sál ká*				
21 Íd i fash ke waqt Yisú ká baipariyon aur sarrafon ko haikal se nikálná *Yarúsalam men*	...	.	...	2 13-25
22 Niqudemús ke sáth Khudawand kí guft-gú *Yarúsalam men*	..			3 1-21
23 Yisú ká Yahudiya men rahna, aur baptismá dená Yúhanná baptismá denewále ki aur bhí gawahi us ke haqq men	......	..		3 22-36
24 Yúhanná ki qaid, aur Yisú ká Galíl ko rawana honá	4 12	6 17-20 1 14	3 19-20 4. 14	4 1-3
25 Sámarí aurat ke sáth Khudáwand kí guft-gú Bahut se Sámarion ká us par ímán láná *Súkár men.*	....	....	......	4 4-42

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK.	YÚHAN
26 Yisú kí alániya nasíhat *Galíl men*	4 17	1. 14, 15	4. 14, 15	4. 43-45
27 Yisú ká phir Káná men jákar ek sharíf ke bete ko, jo Kafarnáhum men bimár thá, changa karná *Káná i Galíl men*	......	. .. .. .	. ...	4 46-54
28. Yisú ká Nasarat ke logon se námaqbúl hokar Kafarna hum men sukunat karna	4 13-16	.. ..	4. 16-31	
29 Shamaún Patras aur Andriás, aur Yaqúb aur Yúhanna kí buláhat, aur machhlion kí mujizana khinchái *Kafarnáhum ke nazdík*	4 18-22	1 16-20	5 1-11	
30 Ek shakhs jo nápák ruh se giriftar hua, us ko ibadat-khane men shifa bakhshná *Kafarnáhum men*	.. .	1 21-28	4. 31-37	
31 Patras ki sás, aur bahut auron ko shifa bakhshná *Kafarnáhum men*	8 14-17	1 29-34	4 38-41	
32 Yisú ka apne shagirdon ke sáth, Kafarnahum ko chhorkar, Galil ke darmiyán sair karná .	4 23-25	1 35-39	4 42-44	
33 Ek korhi ko shifa bakhshná *Galil men*	8 1-4	1 40-45	5 12-16	
34 Ek jhole ke mare ko changa karna *Kafarnáhum men*	9 2 8	2 1-12	5 17 26	
35 Mati kí bulahat *Kafarnáhum men.*	9 9	2 13, 14	5 27, 28	
—o—				
HISSA IV				
KHUDÁWAND KÁ DÚSRÍ BÁR ÍD I FASH KHÁNÁ, AUR JO HÁLÁT US KE PÍCHHE TÍSRI ÍD I FASH TAK GUZRE				
ABSA *Ek baras ká*				
36 Bait i Hasdá ká hauz. Ek bimár nátawán ká changá karná, aur us ke bad ki guft-gú *Yarúsalam men*	....	. .. .	.. . .	5 1-47
37 Shagirdon ka sabt ke din anáj kí balen torkar khá ná *Galíl kí rah men...*	12 1-8	2 23-28	6 1-5	

MAZMÚN	MATÍ	MARK.	LÚK.	YÚHAN.
38 Sabt ke din súkhe háth wále ko changá karná *Galíl men*	12 9-14	3 1-6	6. 6-11	
39. Daryá i Tiberiyás ke pás Yisú ka jhunchna, aur bahut logon ka us ke píchhe ho lená *Galíl kí Jhíl yane Daryá i Tiberiyus ke pás*	12 15-21	3 7-12		
40. Yisú ká ek pahár par jáná, aur apne barah rasúlon ko chun lena, aur jamaat ká us ke píchhe ho lena *Kafarnahum ke nazdík*	.	3 13-19	6 12-19	
41 Paharí Waz *Kafarnahum ke nazdík*	5 6 7	. .	6 20-49	
42 Ek Subadár ke chhokre ko changa karná *Kafarnahum men*	8 5-13	.	7 1-10	
43 Ek bewa ke larke ko jila dena *Nain*	. .	.	7 11-17	
44. Yuhanna ka qaid hoke apne shagirdon men se búzon ko Yisú ke pas bhejna *Galíl aur Kafarnahum*	11 2-19	.	7 18-35	
45 Yisú ka malamat karna, ki log us ke mujize dekhkar iman na lae *Kafarnáhum*	11 20-30			
46 Yisú ka ek Farisi ke sáth khane par baithna, aur ek gunahgar aurat ká us ke paon par itr malna *Kafarnáhum*			7 36-50	
47 Yisu ki apne barahon ke sath dusrí bar Galil ki sair	. ..	. . .	8 1-3	
48. Ek bad rúh ke giriftar ko changa karna Katibon aur Farision ká kufr bakná *Galil* .	12 22 37 .	3 19-30 .	11 14,15 11 17 23	
49 Katibon aur Farísíon ká ek nishan chahná, aur Khudáwand ká juwab *Galíl*	12 38-45	. . . .	11 16, 24-36	
50. Is bayán men ki Masih ke sachche shagird us ke qaríbtar rishtadár hain *Galíl*	12 46-50	3 31-35	8 19-21	

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK.	YÚHAN.
51 Ek Farísí kí mez par Yisú ká Farísion aur auron par afsos *Galíl men*	. .	. .	11 37-54	
52 Yisú ká apne shagirdon, aur gair jamáat se kalám *Galíl men*		. ..	12 1-59	
53 Fuláne Galílíon ká qatl Ek tamsíl darakht i anjír kí bábat, jo phal na láya *Galíl men* . .	..		13 1-9	
54 Bonewále kí tamsíl *Darya i Galíl par, Kafarnáhum ke nazdík*	13 1-23	4 1-25	8 4-18	
55 Karwe dáne kí tamsíl, aur aur tamsílát *Kafarnahum ke nazdík*	13 24-53	4 26-34		
56 Jhíl ke pár jána Wuqát Túfán ko thamna *Daryá i Galíl* .	8 18-27 .	4 35-41 .	8 22 35 9 57-62	
57 Gadare ke do díwáne *Darya i Galíl ke purab taraf*	8 28-34 9 1	5 1-21	8 26-40	
58 Lewí, yane Matí ke ghar, ziyáfat *Kafarnahum men*	9 10 17	2 15-22	5 29 39	
59 Jáirus kí betí ko jilána Ek aurat ko, jis ká lahú jári thá changa karna *Kafarnahum men*	9 18-26	5 22-43	8 41 56	
60 Do andhon ko biná karna, aur ek gunge díwáne se deo nikálna *Kafarnahum men*	9 27-34			
61 Yisú ká phir Násarat men ána, aur wahán námán zur hona	13 54-58	6 1-6		
62 Tísrí sair Galíl men Baráh shágirdon ko nasíhat karna, aur atráf men bhejna *Galíl*	9 35-38 10 1-42 11 1	6 6 13	9 1-6	
63 Herodis ká gumán, ki Yisú Yuhanna hai, jis ká sir main ne katwaya thá *Galíl men ? Pírá*	14 1-12	6 14-16 21-29	9 7-9	
64 Baráh shágirdon ká lautná, aur Yisú ká jhíl ke par, un ke sath jána Pánch hazár ádmíon ko khilana *Kafarnahum men*	14 13-21	6 30-44	9 10-17	6 1-16

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN.
65. Yisú ká pání par chalná. *Daryá i Galíl*	14 22 36	6 45-56	. .. .	6 15-21
66 Khudáwand ká Kafarnahum ke ibádatkháne meṉ jamáat ke sáth kalám karná Bahut shagirdoṉ ka munkir ho jáná. Patras ká apne ímán ká iqrár karná. *Kafarnáhum meṉ*	. .	. ..	. . .	6 22-71 7 1

—o—

HISSA V

KHUDÁWAND KÍ TÍSRÍ ÍD I FASH KE KHÁNE SE LEKAR US WAQT TAK KI GALÍL KO ÁKHIRÍ BÁR CHHOṚ GAYA

ARSA *Chha mahíne ká*

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN.
67 Bedhoe háth kháne se Khudáwand ka apne shá girdoṉ ko bequsur thahráná Farisíoṉ ki rawáyaten *Kafarnahum meṉ*	15 1-20	7 1-23		
68 Ek Suryáni aurat kí beti ká sihat pána *Sur o Saidá ki sarhadd meṉ*	15 21-28	7 24-30		
69 Ek gúnge, aur aur bahutoṉ ko shifa dená Chár hazár ko roti khilana *Dikapolis*	15 29 39	7 31-37 8 1 9		
70 Farísíoṉ, aur Zaduqíoṉ ka phir ek nishán cháhna *Magdalá ke nazdík* (dekho, §49)	16 1-4	8 10 12		
71 Farísioṉ ke khamír se shagirdoṉ ko khabardar karna *Darya i Galil ki púrab taraf*	16 5-12	8 13-21		
72 Ek andhe ko bínaí bakhshna *Baitsaidá meṉ*		8 22-26		
73 Patras aur baqí rasuloṉ ka phir iqrár i imán karná (§66) *Qaisariya Filippí kí sarhadd meṉ*	16 13-20	8 27-30	9 18-21	
74. Apní maut aur ji uthne, aur apne pairawoṉ ke imtiháNoṉ ki peshgoí *Filippí kí sarhadd meṉ*..	16 21 28	8 31 38 9 1	9 22 27	

MAZMÚN.	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
75 Súrat kí tabdíl Tín shágirdon ke sáth Khudáwand kí is bát par guftgú *Qaisariya Filippí kí sarhadd men.*	17 1-13	9 2-13	9 28-36	
76 Ek deo ke giriftár ko shifa bakhshná, ki us ke shágird us ko achchhá nahín kar sakte the *Qaisariya Filippí kí sarhadd men*	17 14-21	9 14-29	9 37-43	
77 Yisú ká phir apní maut, aur jí uthne kí peshgoí karná (§74) *Galíl men*	17 22,23	9 30-32	9 43-45	
78 Mahsúl, mujizana taur se baham pahuncháná *Kafarnáhum men*	17 24-27	9 33		
79 Shagirdon kí ápas men takrár ki kaun sab se bara hai Yisú ki farotaní, bardásht, aur birádarana muhabbat ke liye nasíhat *Kafarnáhum men*	18 1-35	9 33-50	9 46-50	
80 Sattar shagirdon ko nasíhat karna, aur atráf men bhejná *Kafarnáhum men*	. . .	.	10 1-16	
81 Yisú ka Íd i khaima ko janá Us ká akhirí bar Galíl ko chhorná. Sámariya men waqiat	. . ..	. .	9 51-56	7 2-10
82 Korhion ko tandurust karna *Sámariya men* .	.. ..	. .	17 11-19	

—o—

HISSA VI

ÍD I KHAIMA, AUR BAD US KE JO WAQIAT HÚF JAB TAK KI KHUDAWAND BAITANIYA MIN CHHAH DIN ÍD I FASH SE PESHTAR PAHUNCHÁ

ARSA *Ek hafta kam chhah mahíne ka.*

	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
83 Íd i khaima men Yisú ká házir honá, aur us kí nasíhat. *Yarúsalam men*	.. ..	....	....	7 11-53 8 1

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
84. Zınákárı meṉ ek aurat ka gırıftár ho áná *Yarú salam*	.	..	....	8 2-11
85. Aur bhí nasıhat ı ám Khu dawand ka beıman Yahúdíoṉ ko m ılamat karna, aur un ke hath se bach nıkalná *Yarúsalam*		. .	.	8 12-59
86 Ek Faqıh ko nasıh ıt karna Paṛosıoṉ kı muhabbat ka bayan, kı kyá hai Nek Sám ırı kí t ımsıl *Yarúsalam ke naz lık*		. .	10 25-37	
87 Martha aur Marıyam ke ghar meṉ Yısú ka utarna *Baıtanıy ı meṉ*	. . . .	.	10 38-42	
88 Shagırdoṉ ko dua mangne kí phır nasíhat k ırna *Yaı usal ım ke nızdík*	.	..	11 1-13	
89 Sattar shagırdoṉ ka laut áná *Yarúsalam*	. .		10 17-24	
90 Ek mádarzád andhe ka, sabt ke dın, shıfa pana, aur bad us ke nasıhat *Yaı ús ılam*	.. .	.	.	9 1-41 10 1-21
91 I'd ı tajdid meṉ Yısu ka Yarúsalam meṉ hona Yaıdan par jana *Yarusal ım, au Yardan ke pár Baıtanıya meṉ*				10 22-42
92 Lazaı ko jılana *Baıtanıya meṉ*	. .	...	. . ..	11 1 46
93 Yısú ke baı khiláf Qıyafa kı salah Yarusalam ko chhor dena *Yarúsal ım*	. .	.		11 47-54
94 Yısu ka Yaıdan par jana, aur bahut logoṉ ka us kı paırawı karna Sabt ke dın ek natawan aurat ko changa kırna *Yardan ke pás Pıríu meṉ*	19 1, 2	10 1	13 10-21	
95 Nasıhat karte hue, Khuda wand ka Yarúsalam kí taraf jáná Heıodıs ke mansube se ágáh páná *Pırıá*	. .. . ..	....	13 22-35	
96 Sabt ke dın, Khudawand ka ek buzurg Farısı ke sath kháná Wáqıat *Pírıá*	....	....	14. 1-24	

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
97. Sachche shágird ko kya karná lázim hai *Píría*	.....	... ..	14 25-35	
98 Khoí húi bheron kí tamsíl, waghaira Áwara larke kí tamsíl *Píría*	...	.	15 1-32	
99 Bediyanat mukhtár kí tamsíl *Píría*	..	.. .	16 1-13	
100 Farísíon par malamaten Daulatmand aur Lazar kí tamsíl *Píría*	. .		16 14-31	
101 Bardásht, aur ímán, aur farotaní ke haqq men nasihat *Píría*			17 1-10	
102 Masih ká phir áná, ki jald hogá *Píría*	.	.	17 20-37	
103 Tamsílát Ek bewa ka qázi se musir hona Farísi aur Mahsúl lenewálá *Píría*		.	18 1-14	
104 Taláq kí babat hukm *Píría*	19 3-12	10 2-12		
105 Chhote larkon ko god men lena, aur unhen barakat dená *Píría*	19 13-15	10 13-16	18 15-17	
106 Daulatmand jawan Angúristan ke mazdúron kí tamsíl *Píría*	19 16-30 20 1 16	10 17-31	18 18 30	
107 Tísri bár Yisú ká apni maut, aur ji uthne kí peshgoí karná (Dekho §74 aur §77) *Píría*	20 17-19	10 32-34	18 31-34	
108 Yaqub aur Yúhanna kí darkhwast *Píría*	20 20-28	10 35 45		
109 Yariho ke nazdik do andhon ko bínai dená	20 29-34	10 46 52	18 35-43 19 1	
110 Zakí ke ghar men jana Das ashrafion kí tamsíl *Yariho men*	. .	.	19 2-28	
111 Íd i fash se chhah din peshtar Yisú ka Baitaniya men pahunchna. *Baitaniya* . .	. . .	.	..	11 55-57 12 1,9-11

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
HISSA VII ḲHUDÁWAND KÁ YARÚSALAM MEṈ ALÁNÍA DÁKHIL HONÁ, AUR BAD IS KE JO WAQIAT CHAUTHI ÍD I FASH TAK GUZRE				
ARSA *Pánch din ká*				
112 Khudawand ka Yarúsalam meṉ shan o shaukat ke sath dakhil honá *Baitaniya aur Yarúsalam*	21 1-11, 14-17	11 1-11	19 29-44	12 12-19
113 Bephal anjir ka darakht Haikal ka saf karna *Baitaniya aur Yarusalam*	21 12 13, 18, 19	11 12 19	19 45-48 21 37, 38	
114 Bephal anjir ke darakht ka súkh jana *Baitaniya aur Yarúsalam ke darmiyán*	21 20-22	11 20, 26		
115. Masih ke ikhtiyar ki babat itiraz Do beton ki tamsil *Yarúsalam*	21 23-32	11 27-33	20 1 8	
116 Bagí bagbanoṉ ki tamsil *Yarusalam*	21 33-46	12 1-12	20 9 19	
117 Badshah ke bete ki shadi ki tamsil *Yarusalam*	22 1-14			
118 Farisioṉ ka ghati sawal Qaisar ko mahsúl dena *Yarusalam*	22 15-22	12 13-17	20 20 26	
119 Saduqion ká ghati sawal Qiyamat *Yarusalam*	22 23-33	12 18-27	20 27-40	
120 Ek Faqih ka Yisú se sawal Do bare hukm *Yarúsalam* .	22 34-40	12 28-31		
121 Masih kis tarah Daúd ka beta hai *Yarusalam*	22 41-46	12 35-37	20 41-44	
122 Faqihon aur Farísioṉ ki buri chal ki ittila *Yarúsalam*	23 1-12	12 38, 39	20 45,46	
123 Faqihoṉ aur Farisioṉ par afsos Yarúsalam par wawailá *Yarusalam*	23 13-39	12 40	20 47	
124 Ek bewa ki do chhadam *Yarusalam*	...	12 41-44	21 1-4	
125 Masíh ki ziyárat ke liye baze Yúnanioṉ ká irada *Yarúsalam*..................	... .	... .	.. ..	12 20-36

	MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK.	YÚHAN
126	Yahúdion kí beitiqádí ká zikr *Yarusalam* .	...	.		12 37-50
127	Yisu ká haikal se nikalkar, us ki birbadí, aur apne shágirdon kí azmaishon ki peshgoí karná *Yarú salam Zaitún ke pahár par* ..	24 1-14	13 1-13	21 5-19	
128	Yarusalam ko barbád, aur Yahudí saltanat aur ahd ko tamam karne ke liye Masih ke ane ki alamat en *Zaitun ke pahar par*	24 15-42	13 14-37	21 20-36	
129	Phir hashr ke din, Masih ká akhiri bar ana Bedari ki nasihat Tamsilat Das kunarian Panch tore *Zaitun ke pahar par*	24 43-51 25 1-30			
130	Hashr ke baze halat *Zaitún ke pahár par*	25 31-46			
131	Hakimon ki baham salah Baitaniya men sham ke waqt khaná Yahúdá Iskariyúti ki beimaní *Yarúsalam aur Baitaniya*	26 1-16	14 1-11	22 1-6	12 2-8
132	Íd i fash ki taiyari *Baitaniya aur Yarúsalam*	26 17-19	14 12-16	22 7-13	

—o—

HISSA VIII

CHAUTHÍ ÍD I FASH KHUDÁWAND KE DIKH, AUR AKHIR SABT I YAHUDI TAK KE WAQIAT

ARSA *Do din ká*

	MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK.	YÚHAN
133	Íd i fash ka khaná Bárah shagirdon men takrar *Yarúsalam*	26 20 .	14 17 .	22 14-18 24-30	
134	Yisu ka apne shagirdon ke paon dhoná *Yarúsalam*	.. ... .	.. .	. .	13 1-20
135	Pakarwanewale ki taraf Yisu ka ishara Yahuda ka báhir jana *Yarúsalam*	26 21-25	14 18-21	22 21-23	13 21-35
136	Patras ke thokar khane, aur barahon ki pareshání kí peshgoí *Yarúsalam*	26 31-35	14 27-31	22 31-38	13 36-38

MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
137 Ashá i Rabbání *Yarúsalam*	26 26-29	14 22-25	22 19,20	
138 Shágirdon ko tasallí Rúh ul Quds ka wada *Yarúsalam*			.	14 1-31
139 Yisú sachche angúr ka darakht hai Us ke shágirdon se dunya dushmaní karegí *Yarúsalam*		.		15 1-27
140 Ázmaishon kí peshgoí Phir Rúh ul Quds ka wada Masíh ka nam lekar duá mángna cháhiye *Yarúsalam*	.		.	16 1-33
141 Masíh kí ákhirí dua shágirdon ke sath *Yarúsalam* .				17 1-26
141½ Zaitún ke pahár kí taraf rawana hona	26 30	14 26	22 39	18 1
142 Bág i Gatsamaní men nihayat dilgírí *Zaitún ka pahár*	26 36-46	14 32-42	22 40-46	
143 Yisú kí giriftárí aur qaid *Zaitún ke pahár par*	26 47-56	14 43-52	22 47-53	18 2-12
144 Qaiyáfa ke huzúr ana Patras ka tín bar inkar *Yarúsalam*	26 57, 58, 69-75	14 53, 54, 66-72	22 54-62	18 13-18, 25-27
145 Yisú ka Qaiyafa aur sardar majlis ke samhne házir kiya jana Masíh hone ka iqrar Us par fatwa, aur us kí tahqír *Yarúsalam*	26 59-68	14 55-65	22 63-71	18 19-24
146 Sardar-majlis ka Masíh ko Pilatús ke samhne le jáná *Yarúsalam*	27 1, 2	15 1-5	23 1-5	18 28-38
146½ Hakim kí huzúrí *Yarúsalam*	27 11-14			
147 Herodís kí huzúrí *Yarúsalam*	.	.	23 6-12	
148 Masíh kí rihaí par Pilátús ka irada Barabbas kí rihaí ke liye Yahudíon kí darkhwast *Yarúsalam*	27 15-26	15 6-15	23 13-25	18 39, 40
149 Pilatus ka qatl ke liye Yisú ko somp dena Us ke koṛe kháne, aur tahqír kí shiddat *Yarúsalam.*	27 26-30	15 15-19	....	19 1-3

	MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
150	Dúsrí bár chhoṛne ke liye, Pilatús kí koshish	. .			19 4-16
151.	Yahúda kí pashemaní, aur us ká apne ko phánsí dená *Yarusalam*	27 3-10			
152	Salib dene ke liye Yisú ko le jana *Yarúsalam*	27 31-34	15 20-23	23 26 33	19 16,17
153	Taslib *Yarúsalam*	27 35-38	15 24 28	23 33,34	19 18 24
154	Yisú kí maslubí kí halat men Yahudioṉ ki tana zani Apni má ko Yuhanna ke supurd karna *Yarúsalam*	27 39-44	15 29-32	23 35-37 39-43	19 25-27
155	Tariki Sahibi maut *Yarusalam*	27 45 50	15 33-37	23 44-46	19 28-30
156	Haikal ke parde ka phaṭna, aur qabroṉ ka khul jana Subadar ka qiyas Auraten sahib ke pas *Yarusalam* .	27 51 56	15 38-41 .	23 45 47-49	
157	Salib par se utara jana Dafn *Yarúsalam*	27 57 61	15 42 47	23 50-56	19 31-42
158	Qabr ki nigahbani *Yarusalam*	27 62-66			

—o—

HISSA IX

ḰHUDÁWAND KA JI UTHNA, AUR BAR BAR AP KO ZAHIR KARNÁ, AUR ṲRUJ

ARSA *Chalís din ka*

	MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
159	Ji uthne ki subh *Yarusalam*	28 2-4	16 1		
160	Auratoṉ ka qabr ki taraf jana Mariyam Magdalini ka lautna *Yarusalam* .	28 1	16 2-4	24 1-3	20 1, 2
161	Qabr men firishtoṉ ká dikhai dená *Yarúsalam*	28 5 7	16 5 7	24 4-8	
162	Auratoṉ ka shahr ki taraf lautna Yisu se un ki mulaqat *Yarusalam*	28 8-10	16 8	24 9-11	
163	Patras aur Yuhanna ka qabr ki taraf daurna *Yarúsalam*	.		24 12	20 3-10
164	Qabr ke pas Khudawand ka Mariyam Magdalini ko dikhai dená *Yarusalam*	....	16 9 11	.	20 11 18

(Items 159–160 are bracketed together.)

	MAZMÚN	MATÍ	MARK	LÚK	YÚHAN
165	Pahrewálon kí ittila. *Yarusalam* .	28 11-15			
166	Patras ká Khudáwand ko dekhna. Do aur shágirdon ka Amáus kí ráh par use dekhna *Yarúsalam aur Amáus*	. ...	16 12,13	24 13-35	
167	Thúmá kí gairházirí men, rasúlon ke darmiyan, Yisu ká dikhai dena *Yarúsalam*	. ..	16 14-18	24 36-49	20 19-23
168	Thuma kí házirí men rasulon ke darmiyan, Yisu ka dikhai dena *Yarusalam*		.		20 24 29
169	Rasulon ka Galil ki taraf rawana hona Un men se sat ko Dariyá i Tiberias ke pas, Yisú ka dikhai dena *Galil men*	28 16	.	. ..	21 1-24
170	Galil ko ek pahar par, rasulon aur pánch sau bhaion se ziyada ko, Yisú ka dikhái dena *Galil men*	28 16 20			
171	Yaqúb ko Khudawand ká dikhai dena, aur bad us ke sab rasúlon ko *Yarusalam*				
172	Uruj *Baitaniya men*		16 19,20	24 50-53	20 30,31
173	Injil i Yuhanna ka tatimma		.	.. .	21 25

DIBÁJA.

Injil ki mani khushkhabari hai Jo gunahgároṉ ke wáste naját ki khabar Masih, aur us ke rasúl dete the, wuh pahle *Injil* kahlátí thí, aur bad us ke, jab rasuloṉ, aur un ke rafiqoṉ ne baze sahifoṉ ko, Khudá ki hidáyat se likhá, tab yih kitábeṉ bhí injíl kahláne lagíṉ, is wáste ki yih khabar i khush un meṉ mundarij hai Yih alag alag sahife ek kitab meṉ mujtama hokar bahut dinoṉ se injil ke nam se mashhúr haiṉ

Masih ne khud koí kitab nahíṉ likhí, na koí us par utrí, jaisá ki Musalmán guman karte haiṉ, chunáṉchi is ká zikr bilkull kahíṉ nahíṉ, magar asl yih hai ki Khuda i mujassam hokar, wuh ilhám ká Báni hai, aur naját ka kam purá karke, us ne apne rasúloṉ ke dil ilhám se munauwar kie, aur unheṉ apní kalisyá kí bunyád dálne ke wáste bhejá, aur ikhtiyar die

Chár sahife haiṉ jo khásskar Injileṉ kahlátí haiṉ, yane, Mati, Markas, Luká, aur Yúhanna ki In meṉ Mati aur Yuhanna rasúl the, aur Markas aur Lúká rasuloṉ ke rafíq

In chároṉ meṉ aksar alag alag batoṉ ká zikr hai, aur kisí bát ká koí kam, koi ziyada zikr karta hai, aur agarchi betammul parhnewále kí nazar meṉ koi do tín bateṉ un meṉ achchhi tarah mel na kháeṉ, magar samajhdar aur muhaqqiq ko malúm hogá ki un meṉ tafáwat i mahz nahiṉ hai, aur yih bhi, ki jo ápas meṉ bazahir tafawat hai wuh kitab ke maqasid ko sirf ziyada sahíh aur sabit karta hai, jaisa ki gawahoṉ meṉ, agar un ká bayan sab ek hi taur ká ho to yih gumán galib áta hai ki unhoṉ ne ápas meṉ bandish kí hai, aur barakس is ke agar kuchh zahiri ikhtiláf, aur tahqiqat ke waqt bátiní ittifaq payá jae, tab har ek janegá ki gawah sachche, aur mutabar haiṉ

Mutaqaddamin ki gawáhí se malum hota hai ki Mati ne apní injil sab se peshtar, qarib 63 Íswí meṉ, khásskar Yahúdioṉ ke waste likhi, aur unheṉ qail karne ke liye, auroṉ ke banisbat ziyáda, wuh apní bátoṉ ko agli kitaboṉ ke intikhabat se sábit karta hai, ki Yahudi log in kitáboṉ

MATÍ KÍ INJÍL KÍ

TAFSÍR.

I BÁB.

1 YISÚ Masíh, ibn i Dáúd, ibn i Abiraham, ká nasabnáma

2 Abiraham se Izháq paidá húá, aur Izháq se Yaqúb paidá húá, aur Yaqúb se Yahúdáh aur us ke bhái paidá húe,

---

I BÁB.

§ 1—5 *tak, Masíh aur Yúhanná baptismá denewále ke tawallud se mutalliq hain* Dekho Lúk 1 1—80, aur dekho khulasa i bil-ij-mál

BÁB KÁ KHULÁSA

Abiraham se Yúsuf tak Masíh ká nasabnama, 1—17 *Mujizána taur se Mariyam ká hámila honá ek firishte ke wasíle Yúsuf ka rafa i shakk, jis ne Masíh ká nám, aur us ka martaba záhir kiyá Yisu ká paida honá*, 18–25

§ 6 —NASABNÁME.

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
1 1-17		3 28-38	

1 *Nasabnáma* Yih nasabnáma pahli áyat se solahwín tak mundaraj hai, aur us se yih sabit hai ki Yisu Masíh, nabíon kí peshgoíon ke bamújib, Abiraham aur Dáúd ká betá, yane un kí aulád men thá, aur is ka sabút Yahúdíon ke wáste bahut zarúr thá

Ek nasabnáma Lúká kí injil men bhí hai ki us men záhiran kuchh is se ikhtiláf páyá játá hai, (dekho Lúk. 3 23—38) Lekin un donon ki mutábiqat mushkil nahín Aksar mufassiron ko yih gumán hai ki Yúsuf, jo Yisú ká báp kahlátá hai Yaqúb ká haqíqi beta, aur shara ki rú se Heli ká wáris aur betá thá yane jab Heli beaulad mar gayá, tab us ke bhái Yaqúb ne, shara ke hukm ke bamújib, apne bhái ki jorú lekar, us ke wáste nasl jári kí, (dekho Lúk 20 28, aur Istis 25 5,) chunánchi yih bat is shajre se záhir ho saktí hai
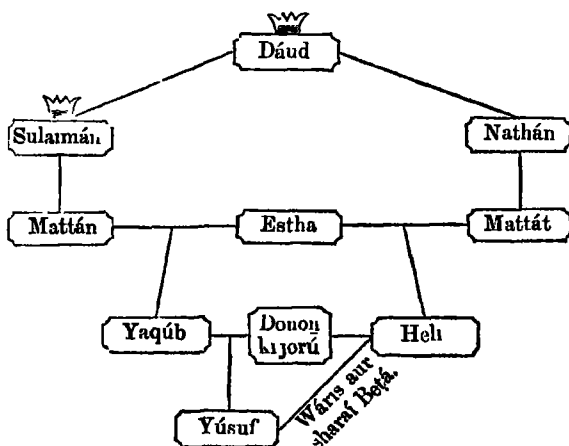
3 Aur Yahúdáh se Pháras aur Zaráh Támar ke pet se paidá húe, aur Pháras se Hasrom paidá húá, aur Hasrom se Arám paidá húá,

4 Aur Arám se Amminadáb paidá húá, aur Amminadáb se Nahsún paidá húá, aur Nahsún se Salmon paidá húá,

5 Aur Salmon se Boaz Ráhab ke pet se paidá húá, aur Boaz se Obed, Rúth ke pet se paidá húá, aur Obed se Yassí paidá húá,

6 Aur Yassí se Dáúd bádsháh paidá húá, aur Dáúd bádsháh se Sulaimán, us se jo Úriyáh kí jorú thí, paidá húá,

7 Aur Sulaimán se Rahabiám paidá húá, aur Rahabiám se Abiyáh paidá húá, aur Abiyáh se Asá paidá húá,

8 Aur Asá se Yahúsafat paidá húá, aur Yahúsafat se Yúrám paidá húá, aur Yúrám se Úziyáh paidá húá,

9 Aur Úziyáh se Yútám paidá húá, aur Yútám se Ákhaz paidá húá, aur Ákhaz se Hizqiyá paidá húá,

10 Aur Hizqiyá se Manassí paidá húá, aur Manassí se Amún paidá húá, aur Amún se Yúsíyáh paidá húá,

11 Aur Yúsíyáh se Yakúniyáh aur us ke bhái, jis waqt Bábul ko uth jáne pará, paidá húe,

12 Aur Bábul ko uth jáne ke bad Yakúniyah se Salatiel paidá húá, aur Salatiel se Zarubábul paidá húá,

13 Aur Zarubábul se Abiúd paidá húá, aur Abiúd se Eliyáqím paidá húá, aur Eliyáqím se Ázúr paidá húá,

14 Aur Ázúr se Sádúq paidá húá, aur Sádúq se Akhím paidá húá, aur Akhím se Elíúd paidá húá,

15 Aur Elíúd se Eleázar paidá húá, aur Eleázar se Mattán paidá húá, aur Mattán se Yaqúb paidá húá,

16 Aur Yaqúb se Yúsuf, jo

Is kí tashríh yih hai ki Sulaimán aur Nathán Dáúd ke donon bete the, aur Mattán Sulaimán kí nasl se huá, aur Mattat Nathán se. Jab Mattán ne Esthá ko jorú kiyá, to us se Yaqúb paidá huá, aur Mattat ne Mattán ke marne ke bad, usí Esthá ko jorú kiyá, aur us se Helí paidá huá. Pas ye donon, yane Yaqúb aur Helí ek hí má ke bete the, aur jab Helí, jorú karke, be aulád mar gayá, tab us ke bhái Yaqúb ne us kí bewá ko apní jorú kar liyá jis se Yúsuf paidá huá. Pas Yúsuf Yaqúb ká haqíqí betá aur Helí ká sharaí betá thá, aur is se donon nasabnámon kí sadáqat záhir hai.

Aur baze mufassiron ne is tarah bayán kiyá hai ki Mattí ne Yúsuf ke khándán ká nasabnáma likhá hai, aur Lúká ne Maryam ke khándán ká, is liye ki Maryam Helí kí betí thí, aur jo ki auraton ke nám likhá jáná dastúr se báhir thá, is wáste us ke shauhar yane Yúsuf ká nám likhá gayá. Par in báton ká sabút ab nahín ho saktá, kyúnki jo kitáben nasabnámon kí Yahúdion ke pás maujúd thín, yih sab paráganda aur záí ho gaí hain.

Agar kisí ko is bát men kuchh shubha ho, to rafa i shakk ke wáste is tarah bayán kiyá játá hai (1) Yih, ki agar in donon nasabnámon men

Mariyam ká shauhar thá, jis se Yisú jo Masíh kahlátá hai, paidá húá

17 Pas, sab pushten Abirahám se Dáúd tak chaudah pushten hain, aur Dáúd se Bábul ko uth jáne tak chaudah pushten, aur Bábul ko uth jáne se Masíh tak chaudah pushten hain

18 ¶ Ab Yisú Masíh kí paidáish yún húí ki jab us kí má Mariyam kí mangní Yúsuf sáth húí, un ke ikatthe áne se

---

kuchh galatí pái jatí, to albatta Yahúdi, aur aur dushman, jo us zamáne men maujúd the, zaruratan un par itiráz karte Par sarih záhir hai ki unhon ne in nasabnamon ko sach jánkar, kabhi kuchh ilzam na lagáya (2) Yih, ki injil ke likhnewalon ki sadaqat in nasabnámon par munhasir nahin hai, kyúnki unhon ne waste sabút is amr ke, ki Yisu Daud kí nasl se hai, Yahúdion ki kitabon se, baainhi naql kiya hoga, aur agar wuh nasabnáme durust na hote, tau bhí un ka badalna jaiz na hota. Pas naql durust ho to yihi kafí hai aur haqiqatan koi, na to naql kí na asl ki nádurusti sabit kar sakta hai, kyunki ab waqt nahin raha Phir is ikhtilat se injil ki sachai par itiraz lazim nahin ata

17 *Pas sab pushten, wa* Yih ayat bataur yaddasht ke hai Bábul ko uth jane ke bab men, dekho 2 Tawa 36 Babul, mulk i Babul ka dar us-saltanat, ek bara alishan shahr Darya e Furat par waqi tha Us ki shahr panah ka ihata 30 kos, diwar ka arz 87 fut, aur bulandi 350 fut thi, aur us ko 100 darwaze the, yane har taraf pachís pachís Is mulk i Babul ke logon ne Yahudion par bari bari bahut zulm kie, aur khassk ar, Masih se 600 baras peshtar, unhon ne Yarusalam, aur us ki haikal ko garat karke, ahl i Yahúd ko asiri men le gae, aur unhen 70 baras tak apne mulk men rakha

§ 7 Yusuf ko ek firishte ka nazar ana —*Nasarat men*

Mati	Mark	Luk	Yuhan
1 18 25			

18 *Wuh Rúh-ul-Quds se hamila pái gai* Mariyam ke hámila hone ka tamám ahwal is maqam par likha nahin gaya, sirf itná hí mazkur hai ki *wuh Ruh-ul-Quds se hamila húí* Lúka ke 1 bab men, 26—36 tak likhá hai, ki "Jabrail firishta Khuda ki taraf se Mariyam nám ek kunwári ke pás bheja gaya, aur use salam karke kahá, ki Tú auraton men mubárak hai Jab wuh ghabrái tab firishte ne kahá, mat dar, kyunki tú ne Khuda ke nazdik fazl paya Aur dekh tu hámila hogi, aur beta janegi aur us ka nam Yisú rakhegi Wuh buzurg hoga, aur Khuda Taála ka Beta kahlaegá, aur Khudawand Khuda us ke bap Daud ka takht use dega, aur wuh abad tak Yaqub ke gharane par bádshahat karegá, aur us ki badshahat ka akhir na hoga Tab Mariyam ne firishte se kaha yih kyunkar hoga, halanki mard se waqif nahin hun Aur firishte ne jawab dekar us se kahá, ki Ruh-ul Quds tujh par utrega aur Khuda i Taala ki qudrat ká saya tujh par hoga, is sabab se wuh Quddus bhi jo tujh se paida hogá Khuda ka Beta kahlaega" Khulasa is ka yih hai ki Yisu, jo gunahgaron ka kafara hone ko aya, zarur hai ki pak aur beaib ho, aur agarchi insan ho, tau bhi insan ki badzati, aur gunahgar halat us men na pai jae Is waste Khuda ne us ke liye ek badan karamat ke taur se taiyar kiya aur yihi ek sabab hai ki wuh Khuda ka Beta kahlata hai *Ruh ul Quds* Dekho Luka 1 35 "Ruh ul-Quds tujh par utrega, aur Khuda i Taalá ki qudrat ka saya tujh par hoga"

pahle, wuh Rúh-ul-Quds se hámila páí gaí

19 Tab us ke shauhar Yúsuf ne, jo rástbáz thá, aur na cháhá ki use tashhír kare, iráda kiyá, ki use chupke se chhor de

20 Wuh in báton ke soch hí men thá ki dekho, Khudáwand ke firishte ne us par khwáb men záhir hoke, kahá, Ai Yúsuf, Ibn i Dáúd, apní jorú Mariyam ko apne yahán le áne se mat dar kyúnki jo us ke rihm men hai, so Rúh-ul-Quds se hai

21 Aur wuh betá janegí, aur tú us ká nám YISU' rakhegá kyúnki wuh apne logon ko un ke gunáhon se bacháegá.

---

19 *Na cháhá ki use tashhír kare* Agar Yúsuf us amr kí tashhír kartá, to Mariyam sangsár kí játí Dekho Ahb 20 10, Hiz 14 38—40, Yúhan 8 5, yih sazá mangetaron ke wáste bhí muqarrar thi Dekho Istis 22 23, 24 Pas záhir hai ki Yúsuf ne, agarchi Mariyam kí pákdámaní par shakk kiyá, tau bhí us ko pyar kartá tha, aur us ki ruswai na chahi, nahín to yihi sazá us par áyad hotí *Chupke chhor de* —Yane taláq de, dekho Istis 24 1

20 *Firishta* Guman gálib átá hai ki jo firishta Yúsuf ke pas bhejá gayá, wuh Jabráíl thá, ki yihi Mariyam ke pas bheja gayá thá Luk 1 26 *Khwáb men* Khudá agle zamanon men baze waqt apní marzí ádmíon par is tarah záhir kartá tha Dekho Paid 20 3, 30 1, 11, 24, 37 5, 41 1, 1 Sal 3 5, Dán 7 5, Aiy 4 13—15 *Ai Yusuf, Ibn i Dáúd* Yane ai Dáúd ki nasl mat dar, kyúnki jo us men paida húá wuh Rúh-ul Quds se hai, yane us ne zina nahín kiya

21 *Yisú, kyúnki wuh apne logon ko un ke gunahon se bacháegá* Yisú, Ibrání men siga ism i fáil ká hai. Mane us ke *Bachánewála,* yane Naját dihinda Asl lafz *Yisú* hai, magar Musalmánon ne jaisa aksar dastur hai, apni zaban men jab kar lae, us ko Ísá se badal dálá Yisú apne logon ko, yane unhen jo us par imán láte, aur us kí pairawí karte hain, un ke gunáhon se *bacháegá*, aur bacháegá is tarah, ki apní jan un ke gunáh ke kafára men degá, aur apni Rúh un par názil karegá, ki wuh sar i nau paidá hon, aur unhen taqat bakhshegá ki wuh apne rúhání dushmanon par gálib hon, aur zindagi aur maut ke sab khatron se mahfúz rakhegá, aur ákhir ke din unhen phir zinda karegá Gaur karná cháhiye ki yihí us ke áne kí murád thí, aur isi waste us ká nám YISU' hai Pas Musalmán, jo us ko sirf nabi samajhte, aur kahte hain, ki wuh maslub nahín huá, magar us kí shabih, barí bhul men pare hain, ki yih na sirf injil ke barkhiláf hai, balki us ke nam se bhi *Gunáhon se bacháegá,* aur is bacháo ke do hisse hain, pahlá, gunáh kí sazá se naját, aur dúsrá, gunáh kí alúdagi se Apní ján dekar wuh gunáh kí saza se bachátá hai, aur apní Rúh bakhshkar gunáh kí áludagí se Han, Masíh apne logon ko gunáhon se, na gunahon men bachatá hai, yane jin ke dil men gunáh kí muhabbat rahti hai, aur jo gunah ko aziz rakhte hain, wuh us ki naját men hissadár na honge Pas jo shakhs Yisu se naját ki ummed rakhe, us ko lazim, balki wájib hai, ki wuh gunáhon ke liye tauba karke, un se kinara kare, nahín to us ke liye wada naját ka nahin Aur yahán kahne ká mauqa hai ki ahl i Hinúd ke autár jin ká zikr Puránon men likha, maslan Rám Chandr, Krishn, wagaira, wuh insán ko na gunáh kí saza, na gunáh kí álúdagi se bachane ke liye áe. Un

22 Yih sab kuchh húá, ki jo Khudáwand ne nabí kí marifat kahá thá, púrá ho, ki,

23 Dekho, ek kúnwárí hámila hogí, aur betá janegí, aur us ká nám Immánúel rakhenge, jis ká tarjuma yih hai, Khudá hamáre sáth

24 Tab Yúsuf ne, sote se uthkar, jaisá Khudáwand ke firishte ne use farmáyá thá, kiyá, aur apní jorú ko apne yahán le áyá

25 Par us ko na jáná, jab tak ki wuh apná pahlauthá betá na jani aur us ká nám YISU rakhá

Puránon ke bamujib, wuh sirf dushton ko márne, aur halak karne ko ae, aur yih bhi záhir hai ki jaise yih dusht papi the, waise hí yih autar bap mai hokar zulm aur chhal bal se apna matlab pura kiya karte, balki Kalkí autar, jo anewala hai, us ki babat likha hai, ki wuh sab papion ko, yane, ham sab logon ko, maregá Lekin Yisú Masih pápion ko *bachháne* ke liye áyá. Us men aur un men asman zamín ká farq hai

22. Yih nabuwat Yasaiyah nabi se, Akhaz badshah ke waqt men, 740 baras peshtar Masih se likhi gai —Dekho Yas 7 14—17 Un dinon men Sur aur Israel ke badshah mulk i Yahúdia par lirai ke liye chalhnewale the, aur Akhaz Asuriya ke bádshah se madad chahne hí ko tha, ki Yasaiyah nabí ne us se kaha, ki Khuda Taala se ek nishan máng, jis se maalum ho ki wuh tujhe bachaegá Lekin Akhaz ne na man gá Tab Yasaiyah nabi ne us se kahá, ki "Khuda ap tujhe nishan dega, yane, ek kunwari hamil se hogí aur beta janegi aur us ka nam Immanúel rakhegi" Ab is muqaddame ki sadáqat men gaur kiya jae ki pahle mane is nishan ke yih hain, ki us waqt ke Yahudi Sur aur Israel ke badshahon se bachenge, aur harchand pahle mane yih zarúr honge, magar dúsre mane yih bhí nikalte hain, ki yih nishan Yisu Masih se murád rakhtá hai, jo kunwári se paidá húa, aur *Immánúel*, yane, "Khudá hamáre sath" hai, aur jo hamen apne dushmanon se bacháta hai Lekin jo koi samjhe ki yih dusri muråd us nabúwat se nahín nikalti, to yih bhi us kí tashríh ho saktí hai, ki jo Khudá Taálá ne us larke ke haqq men nabi kí marifat kahá thá wuh Yisú ke tawallud hone se sab mutabiq hua, yane, mutábiqat ki ru se purá húa, ki ek bat ka bayan húá, aur dusri bát us kí mánind waqú men ái

23 *Kunwari* Wuh quddús jo us men paida hua, Khaliq kí qudrat se húá, aur maamuli taur se nahin, Ibr 10 5 "Ek badan tú ne mere liye taiyar kiya hai" *Immánúel* Yih Ibrani lafz hai, jis ki yih mani ki *Khudá hamare sath* Yasaiyah nabi ke bayan se us ka zahir matlab yih paya játa hai, ki Khudá apne logon ka hafiz o nasir hoga, lekin aglab hai ki is muqam par ek afzal mani nikaltí ho, yane, *Khudá mujassam hokar hamare darmiyán maujúd hai* Harchand Yisú kí ulúhiyat sirf is nam se sabit na ho, tau bhi agar ham gaur karen ki Mati kis qarine aur kis mauqa par us ka zikr karta hai, to ek dalil beshakk us ke sabut i uluhiyat ki nikalti hai

25 *Us ko na janá* Jab tak Yisu paida na húa, tab tak Mariyam kunwarí rahí bad us ke kuchh nahín malum, magar aglab yih hai ki us ke aur bhi larke, Yusuf us ke shauhar se, paida húe hon, ki jis kí kuchh khabar tahqiq nahin hai

FAIDE

18 á Khudá ke wade, agarchi

II BÁB

1 AUR jab Yisú, Herodís bádsháh ke waqt, Yahúdiya ke Baitlaham men paidá húá, to dekho, kaí majúsíon ne púrab se Yarúsalam men áke kahá ki,

2 Yahúdíon ká Bádsháh jo

---

der ho, tau bhí púre honge, aur us kí bat kabhí na talegi, aur hamen us ká intizár karná cháhiye

20 Jo koí Khudá kí marzí púrí kiyá cháhe, to pahle Yúsuf ki mánind ho le, yane, mihrban, khudátars, aur haqq ká mushtáq

24 Khudá ki hidayaten mánní hamare liye bekhatar, aur mufíd, aur mubarak hain

---

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan
§ 8 Yisú kí paidaish *Baitlaham men*		..	2 1-7	
§ 9 Ek firishte ká garariyon ko dikhai dená. *Baitlaham ke qaríb*	..	.	2 8-20	.
§ 10 Yisú ka khatná, aur haikal men us ká házir kiya jána. *Baitlaham aur Yarúsalam men* . .	.	. .	2 21-38	

II BÁB

KHULASA

Masíh kí babat daryáft karne ke liye majúsíon ká purab se, Yarúsalam men áná, 1, 2 *Herodís ká dahshat khána,* 3-8 *Sitáre ke wasíle majúsíon ka Khuda ki taraf se hidáyat pána, aur Baitlaham men pahunchkar sijda karná, aur hadiya guzránná,* 9 12 *Yúsuf ká firishte se ágáhí pá kar, larke aur us kí ma ke sath, Misr ko bhagná,* 13-15 *Baitlaham aur us ke girdnawah men Herodís ka larkon ko qatl karna,* 16 18 *Herodis ki maut ke bad Yisu ko Misr se le ana, aur us ka Nasarat men rahna,* 19-23

§ 11 MAJUSÍ

Yarúsalam aur Baitlaham

Matí	Mark	Luk	Yuhan
2. 1-12			

1 *Herodis badsháh ke waqt* Yahudiya, ki Yisú jisi men paida hua, mulk i Rúm ka us waqt ek suba tha, chunanchi Rumion ne Yisú kí paidaish se tirsath baras peshtar, use apne qabze men kar liyá tha, aur Herodis, Yisú ki paidaish se peshtar chauntis baras, Yahudiya men takht-nashin húá; aur agarchi us ka laqab bádshah tha, par Rum ke sháh-an shah Augustus ka muti raha Ahl i tawárikh ne us ko Herodis Buzurg likha hai, is liye ki wuh jang men bahádur, aur apne mulk ke bandobast men daná aur hoshyár thá Gaur karne ke laiq hai ki us waqt tamam dunya men amn o sulh thi, aur ráh amad o raft har shahr kí beandesha o khatar khulí húí thi, aur tamam mulkon men yaksán qawánín aur ain jari the, aur Yunáni zuban ka riwaj bahut thá, chunanchi dunya Najat-dihanda ke liye taiyar ho gai thí Han Yisú ke paida hone, aur injíl ke raij hone ke liye wuh bihtar aur munásib waqt thá, aur Khudá kí hikmat is bat men kamál záhir hai ki us ne Masíh ko nahín bhejá jab tak ki sab qaumon ko injil ki khushkhabari sunne ke waste taiyár na kiyá tha, aur jab yih taiyári húí, tab apne kamál rahm

paidá húá so kahán hai? ki ham ne púrab men us ká sitára dekhá, aur use sijda karne ko áe hain

3 Jab Herodís bádsháh ne yih suná, tab wuh aur us ke sáth tamám Yarúsalam ghabráyá.

4 Tab us ne, sab sardár Káhinon aur qaum ke Faqíhon ko jama karke, un se púchhá, ki Masíh kahán paidá hogá?

5 Unhon ne us se kahá, Yahúdiya ke Baitlaham men se bhejá.

kyúnki nabí kí marifat yún likhá hai, ki,

6 Ai Yahúdiya ke Baitlaham, tú Yahúdáh ke sardáron men hargiz kamtarín nahín hai, kyúnki tujh men se ek Sardár niklegá, jo merí qaum Isráel kí riáyat karegá

7 Tab Herodís ne, majúsíon ko chupke se bulákar, un se tahqíq kí, ki wuh sitára kab dikhláí diyá

8 Aur unhen yih kahke, Baitlaham men bhejá, ki Jákar

---

se bhejá. *Yahúdiya ke Baitlaham* Do Baitlaham the, ek Galíl men, dúsrá khass Yahúdiya men Yih dúsrá Baitlaham ek chhoṭa shahr hai, jo Yarusalam kí dakhan taraf tín kos ke fásile par wáqa hai, aur wuh kitáb i muqaddas men baz jagah Dáúd ká shahr kahlata hai, ki us men wuh paida húá thá *Majúsí*, yane, najumí, káhin, daná Wuh Fáras ke rahnewále the, aur bawasíle us sitáre ke, Khuda se ágah hokar, ki Yahúdiya men ek álishán bádshah paidá honewala hai, use dekhne, aur ádab baja lane ko ae the Aise bádshah ka zikr nabion ne bahut sa kiyá tha, khasskar Daniel nabí ne —(Dekho, Dán 9 25—27) Yahúdí us ki baton se ágáh hokar, is waqt Masih ká intizar kar rahe the, aur is intizar ká charcha aur logon men bhi phaila thá

3 *Jab Herodís badshah ne yih suná, wuh ghabráyá* Wuh is waste ghabráyá ki us ne bare zulm aur khatákári se takht hásil kiyá thá, aur samjhá ki yih bádsháh honewálá, jo paidá húá hai, mujh se, aur meri aulad se, badsháhat chhín legá Us ke sáth bahut se Yarúsalam ke log, yane, us ke dost, aur ahlkar bhí ghabráe, lekin jo Masíh ke muntazir the, wuh albatta is ghabráhaṭ se ázad the

4 *Sardár káhinon aur qaum ke Faqíhon ko jama karke* Jo ki haikal men diní muámalon ke kárguzár the, wuh káhin, (Ibri men *kohen*) kahláte the Dáúd bádshah ke waqt se wuh chaubís gurohon men taqsím húe, aur har ek guroh ká ek sardár muqarrar húá, aur un sabhon par ek khass sardár afsar thá, jo sardár Kahin kahlátá thá *Faqíh* wuh log the, jo din aur sharíat ke álim the, aur un ká kám wikalat, aur kitábat khusúsan kitab i muqaddas ká likhná, aur us kí shara karná thá Yih log kitáb i muqaddas se wáqif hokar, Herodis ko jawab de sakte the *Masíh kahán paidá hogá!* Yane, tum log jo nabion kí kitábon se waqif ho, hasb i bayan un kitábon ke, kya daryáft karte ho, ki Masih kahán paida hogá?

5 *Baitlaham men* Unhon ne fauran jawáb diya ki Yahúdiya ke Baitlaham men paida hogá, aur yih bat un ko is sabab se malúm húí, ki Míkáh nabí kí kitáb men mundarij thí, (5 2) "Ai Baitlaham Ifrátah, harchand ki tú Yahúdáh ke hazáron men chhoṭá hai, tau bhí tujh men se wuh shakhs nikalkar mujh pas áegá, jo Isráil men hukúmat karegá, aur us ka nikalná qadím se, aiyám-ul azal se hai."

8 *Sijda karún* Herodis ká mat-

us larke kí bábat khúb daryáft karo, aur jab use páo, mujhe khabar do, ki main bhí jáke use sijda karún

9 We, bádsháh se yih sunke, rawána húe aur, dekho, wuh sitára, jo unhon ne púrab men dekhá thá, un ke áge áge chal rahá, aur us jagah ke úpar, jahán wuh larká thá, jáke thahrá

10 We us sitáre ko dekhke *bahut hí khush húe*

11 ¶ Aur us ghar men pahunchkar us larke ko us kí má Mariyam ke sáth páyá, aur us ke áge jhukke use sijda kiyá aur apní jholíán kholke, soná, aur lubán, aur murr, use nazr guzráná

12 Aur khwáb men ágáhí pákar ki Herodís ke pás na jáwen, we dúsrí ráh se apne mulk ko phire

13 Jab we rawána húe, to dekho, Khudáwand ke firishte ne Yúsuf ko khwáb men dikhái deke, kahá, Uth, us larke aur us kí má ko sáth lekar, Misr ko bhág já, aur wahán rah, jab tak main tujhe khabar na dún kyúnki Herodís is larke ko dhúndhegá, ki már *dále*

14 Tab wuh uthke, rát hí ko, larke aur us kí má ko sáth lekar, Misr ko rawána húá

15 Aur Herodís ke marne tak wahán rahá ki jo Khudáwand ne nabí kí marifat kahá thá, púrá ho, ki, Main ne apne bete ko Misr se buláyá

---

lab yih thá, ki us larke ko qatl kar dále, magar yih apná ráda un majúsion se chhipákar kahne lagá ki use sijda karná chahta hun

10 *Sitáre ko dekh ke* Jab wuh apne mulk men the, unhon ne us ko dekhá thá, aur bad us ke, malum hota hai ki wuh un kí nazar se gaib ho gaya Lekin Yarúsalam men pahunchne ke bad, yih sitára un ko phir dikhái diya aur us kí rahnumaí se, wuh Baitlaham men pahunche

§ 12 Misr ko bhágná Herodís ká zulm Misr se laut aná. *Baitlaham, aur Nasarat men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
2 13 23		2 39,40	

13 *Misr ko bhág ja* Mulk i Misr us waqt Rúm ka ek suba tha Yih wilayat mulk i Yahúdiya se dakhan-pachchhim ke kone men waqa hai, aur Sihor nadí, jo Yahúdiya ke tar aur Misr ki hadd hai Baitlaham se qarib 40 kos ke fásile par hai Us mulk men un dinon bahut se Yahúdi baste the, aur Yusuf beshakk apne bhaion ke darmiyan já rahá hoga

15 *Nabi ki marifat kahá tha* Dekho Hus 11 1 Yih bat jo Husiya nabi ki kitab men likhi Yahudion ki makhlasi se murad rakhti hai, kyunki Khudá us qaum ko, jise wuh aksar *bete* ká khitab detá hai, Misr ki gulami se nikal laya, aur jis tarah un ko nikala, waise hi Yisú apne khass Bete ko bhi nikala Aglab hai ki yih áyat ek kahawat ho gaí hogi, yane jab koi kisi áfat se bachta, to log kahte honge ki *Khuda us ko Misr se nikal láya* Aur Nabi kí bát Yisú ke haqq men púri húí, iswaste ki wuh us ke hal se kamál munásibat rakhti hai

16 ¶ Jab Herodís ne dekhá, ki us ne majúsíon se fareb kháyá thá, to niháyat gussa húá, aur logon ko bhejkar Baitlaham aur us kí sárí sarhaddon ke sab larkon ko, jo do baras ke aur us se chhote the, us waqt ke muwáfiq ki us ne majúsíon se tahqíq kí thí, qatl karwáyá

17 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí ne kahá thá, púrá huá, ki,

18 Ráma men ek áwáz sunne men áí hai, nále aur rone aur bare mátam kí, ki Rákhil apne larkon par rotí, aur tasallí nahín cháhtí, is liye ki we nahín hain

19 ¶ Jab Herodís mar gayá, to dekho, Khudáwand ke firishte ne Misr men Yúsuf ko

---

16 *Do baras ke, aur us se chhoṭe* Aglab hai ki Herodís ne majúsion se daryáft kiya ho ki kai mahíne peshtar un ko sitára dikhai diya, aur yih gumán kiyá ho ki yih nau zada bádsháh itni umr ka hogá, tau bhi ihtiyatan us ne hukm kiyá ki sab larke jo do baras tak ke hon, qatl kie jaen, ta na ho ki yih larká jo badsháh honewala hai kisi tarah bach jae *Qatl karwáyá* Yih Herodís bará zalim badsháh thá Muarrikhon ne us ki badzáti ka bayán bahut kuchh likhá hai, chunanchi sárá mulk us ke zulm se bhará thá, khasskar jab qarib i marg hua, us ne sab mulk ke ráíson aur izzatdáron ko Yariho shahr men jahán wuh sahib i firash thá, ikatthá karke, apni bahin Salome, aur us ke shauhar Alexis se kahá, ki Main ab marne ke qarib pahunchá, aur jantá hún ki Yahudi mere marne se khush honge Lihaza yih sab tumháre qabze men hain Pas jis waqt merá dam nikle, usí waqt un sabhon ko qatl karwá dijiyo, aur un ke liye ranj o matam jo log karenge, khwáhma khwah, goya merá hi mátam ho jaegá, aur balki Yahúdi muarrikh Yúsuf name yún bayán karta hai, ki us badzat ne rokar un se iltimás kiya, ki Agar tum meri muhabbat rakhte, aur Khudá se darte ho, to is kam ke karne men hargiz gaflat na kíjiyo

17, 18 *Tab wuh jo Yaramiyah nabí ne kahá tha púra húa, wagaira* Yih bat Yaramiyah 31 15 men mundarij hai Mane is "*púre hone* ke" yih hain, ki yih bát nabí kí, achchhi tarah is wáqa ko bayán kartí hai Nabí mazkúr kí baton se malúm hota hai ki Bábul ke badsháh ne Yahúdíon ko maglúb karke, bairáda i qaid Bábul le jáne ko, Rama men, jahan Rakhil kí qabr thi, ikatthá kiya tha, aur un ko, mulk ke chhútne, aur asíri men jáne ke khiyal se bará ranj o gam paidá hua thá Tasauwur ke taur se nabi Rakhil ká khiyál, jo Yaqúb kí jorú, aur Yahúdion kí má thi, apne larkon ke waste rotí aur mátam kartí húí zihn men pesh latá hai, kyúnki un ká roná goya us ke rone ke barabar tha Pas jis tarah in asiron ke dilon men gam paida húa, waise hi is waqt Herodis ke zulm se kuhrám barpa thá

19 *Jab Herodís mar gayá* Herodis ke tin bete the, aur us ke marne ke bad bádshahat tin hisse ho gai, yane riyásat i Yahúdiya aur Idúmia, aur Sámariya Arkelaus ke wirse men ai, aur Baitaniya aur Trakhonitis, wagaira Failbus ke, aur Galatia aur Piriá, Antípás ke Yih sab bete uf men Herodís kahláte the, aur wuhí Herodis hain jin ka zikr aksar Injil, aur Rasúlon ke Aamál men mundarij hai Is shajre se kuchh Herodis kí aulád ká silsila malúm ho jáegá

khwáb men dikhláí deke kahá,

20 Uṭh, aur us larke aur us kí má ko sáth lekar, Isráel ke mulk men já kyúnki jo us larke kí jan ke khwáhán the, mar gae

21 Tab wuh uthá, aur us larke aur us kí má ko sáth leke, Isráel ke mulk men áyá

22 Magar jab suná, ki Arkhiláus, apne báp Herodís kí jagah, Yahúdiya men bádsháhat kartá hai, to wahán jáne se dará aur khwáb men ágáhí pákar Galíl kí taraf rawána húá

23 Aur ek shahr men, jis ká nám Násarat thá, jáke rahá, ki wuh, jo nabíon ne kahá thá, púrá ho, ki Wuh Násarí kahlaegá

Herodís Buzurg	Mariamne us kí dusri jorú	Aristobulus	Herodias	Salome Mark 6 22
			Aristobulus	Herodis Mark 6 22
			Herodís Agrippá Aam 12 1	Agrippá Aam 25 13, aur 26 2
	Máriamne us ki tisri joru		Herodís Failbús. Mark 6 17. Us ki jorú Herodiás thí	
	Multhasí us ki chauthi jorú		Arkhiláus Matí 2 22	
			Failbús Lúk 3 1	
	Cleopátra us kí pánchwín jorú		Herodís Antipas Is ne apne bhái Failbús ki jorú Herodiás ko le liyá. Matí, 14 1-5	

22 Arkhiláus bhi, apne báp ki mánind zálim tha, chunánchi Id i fash ke din, ek dafa us ne tín hazar ádmíon ko qatl karwa dála Jab nau baras hukúmat kar chuka, Augustus sháh-an-shah ne use, in badzatíon ke sabab, mulk i Yahúdiya se kharij kiyá, aur mulk i Gal ko, jo ab Frans kahlata hai, bhej diyá Wuh isi mulk men mar gaya

23 *Ki wuh jo nabíon ne kahá thá, púra ho* Matí nahin likhtá ki yih kalam kisi khass nabi ká hai, aur yih sach bhi hai wuh kisí nabi ki kitáb men lafzan maujúd nahín, magar matlab us ká un men maujúd hai, ki log use haqír o zalíl samjhenge Haqíqatan Galíl ke báshinde Yahudion ki samajh men aksar nápak aur bure the, aur khásskar Násarat ke log badnám the Chunanchi injíl men yih zikr hai (Yuhan 1 46), ki Failbús ne Nathanael se kahá ki "jis ká zikr Musá ne tauret men, aur nabion ne kiyá hai, ham ne use paya wuh Yúsuf ká betá Yisu Nasarí hai." Jis waqt Nathánáel ne yih suná ki wuh Nasarat se áyá hai, fauran bol uṭhá, ki "Kyá ho saktá hai ki koi achchhí chíz Násarat se nikale"—Dekho Yúhan 7 52 ko bhí Aur Yahúdí

III BÁB

1 UN dinon men Yúhanná baptismá denewálá, Yahúdiya ke bayábán men záhir hoke, manádí karne lágá, ki,

aksar Yisú ko haqír jánkar, *Galílí bhí kahte the*, kyunki Násarat, us ke rahne ká muqám, súba i Galíl men wáqa thá Pas Násarat men rahne se Yisú ki yih tahqír húí, aur sab nabíon ne peshgoí kí, ki us ká hal aisá hi hogá.—Dekho Yas 53 2, 3, 7, 8, 9, 12, Zab 22

FÁIDE.

8 á Dagábázi ar riyákárí aksar sakht zulm ke sharik hain, aur yih sharákat bare bare nuqsanon ká báis hotí hai

15 Agar koí Khudá-tarsí se us núr men jo us par utrá hai chale, to aur bhi, baqadr i zarúrat, us par núr utregá, aur Khudá us ki madad aur rahnumaí karegá

16 Insan aksar Khudá kí maslahat ke khilaf mustaid hotá hai, magar us ká iráda hargiz purá nahín ho saktá.

III BÁB

KHULÁSA.

Yuhanná baptismá denewále ki manádí 1—4, *us ká uhda, aur guzran ká taur*, 5, 6, *Farísíon ko malámat karná*, 7—12, *Masíh ká baptismá, aur asman se guwáhí*, 13—17

HISSA II

KHUDAWAND KÍ KHIDMATON KÁ ISHTIHÁR AUR AGAZ

ARSA *Qaríb ek baras ká*

§ 14 Yuhanná baptismá denewale ká manadí karná *Bayában men, aur Yardan nadí ke pás*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
3 1-12	1 1 8	3 1-18	

1 *Un dinon men* Yane jab Yisú Nasarat men rahtá tha Lúká se yih malúm hotá hai ki Yúhanna Yisú se chhah mahíne peshtar paida huá. Aglab hai ki wuh apna kám manádi ka, bahut din na karne paya hogá, ki Masíh ne bhí manadi shurú kí Aur Lúk 3 23 se yih daryáft hota hai ki Yisú ne qarib 30 hí baras kí umr men yih kám shurú kiyá Pas wázih hai ki un dinon se jin ká zikr pichhle báb men hai, Yúhanná ke záhir hone, yane waz karne ke shurú tak, 25 yá 26 baras ká arsa guzrá hogá.

Baptismá denewálá Baptismá ek Yúnani lafz hai jis ke mane páni se dhoná, aur is ká tarjuma na karne ke kai sabab hain (1) ki aksar pachchhimwali zubánon men, aur khásskar Angrezi men is ka tarjuma nahín hua (2) Koí lafz yahán kí zabán men is ke kháss mane nahín rakhtí hai, aur agar ham kisi laiz, chunánchi *istibáq ko* is kam men laen, to nae mane us par lagane parte (3) Is ko mane par Isaion men bahs rahí hai Yih nam, *Baptisma denewálá*, Yúhanna ká is wáste rakhá gayá, ki us ne bahut logon ko baptismá diyá, aur shayad yih bhi ek sabab hai, ki ek dúsrá Yúhanná, Masíh ka rasúl tha. Yih rasm baptisma ki, Yahúdíon men, Yúhanná se peshtar járí thí, chunanchi jab koí gairqaum nau-murid dín i Yahúd ko qabul karta, tab baptisma pata tha, aur us se yih murad thi, ki jis ne baptisma payá, wuh dhoya jakar, apní pichhli najásat se pak huá Pas Yúhanná ne, jo Yisú ká peshrau aur khabar denewalá thá, is rasm ko ikhtiyar kiyá, jis ka matlab yih ki Masih i maaúd ákar

2 Tauba karo kyúnki ásmán kí bádshahat nazdik hai

3 Ki yih wuhí hai, jis ká zikr Yasaiyáh nabí ne kiyá, ki Jangal men ek pukárnewále kí áwáz hai, ki Khudáwand kí ráh ko durust karo, aur us ke ráston ko sídhá banáo

4 Yih Yúhanná únt ke bálon kí poshák pahintá, aur chamre ká kamarband apní

---

apni rúhání badshahat qaim karne par hai, aur jo koi us ka pairau hua chahe us ko munasib hai, ki tauba karke, aur gunahon ki najasat se pak hokar, saf dil bane *Jangal men* Yih jangal ya bayaban Yarusalim se uttar-purab ke kone men waqa thá Wuh ek pahari jagah thi, jahan basabab patthron aur usar zamin ke, ábadi kam thi

2 *Tauba karo* Asl Yunani zabán men is lafz ke mani *dil ka pherna, aur badalna* hai, aur us men tin baten shamil hain,—(1) Gunahon se sharminda hona —(2 Karint 10 11) (2) Gunáh ki burai dekhna, aur khásskar janna ki yih hukm i Khuda ke barkhilaf hai —(Zab 51 4) (3) Yih irada o qasd karná ki burai se nikal aur bhalai ko ikhtiyar kijiye Jo shakhs sidq i dil se tauba karta wuh apne gunahon ke sabab afsos kartá hai, aur sirf is liye nahin ki us se men jan halak hogi, balki is liye ki gunah Khuda ke nazdik mardud hai

Khudá ki badshahat Yih ibáraten—‘ Khuda ki badshahat,” aur “ Asman ki badshahat,’ aur ‘ Masih ki badshahat,” Injil men aksar pai jati hain Bazahir yih nabion kí peshgoion se nikalti hain, kyunki nabion ne aksar is badshahat ka zikr kiya hai —Dekho Dan 7 13, 14, “ Main ne rát ki rúyaton men mushahida kiya, aur kya dekhtá hún ki Insan ka beta sa ásmán ke badlon men áya, aur Qadim-ul-aiyám tak pahuncha, wuh use us ke áge lae Aur saltanat aur azamat aur mamlukat use dí gai, ki sab qaumen aur ummaten, aur zubanen us ki ibadat karen, us kí saltanat abadi saltanat hai, jo jati na rahegí, aur us ki mamlukat ka zawál na hoga ” Is badshah aur badshahat ke Yahudi muntazir the, aur Yúhanna yih munadi karta tha ki us ke din nazdik áe, yane, Masih jo us badsháhat ká badshah i mauud hai, jald ánewala hai, tum us ke liye taiyár raho Aur wuh badsháhat “ *Asman ki*,” aur ‘ *Khudá ki*,’ is liye kahláti hai ki us ká bani Khuda hai,—aur us ka badshah, yane, Masih asman se ayá, aur wuh dunyá ke badshahon kí manind nahin hai, kyúnki wuh raiyaton par sirf jismani hukúmat karte hain, lekin Masih apne logon ke dilon par hukmrani karta hai, aur us ke asmani kahlane ka yih bhi sabab hai ki har chand yih ruhaní badshahat zamín par kalisya ke wasile shuru hoti par anjam us ka asman, yane, bihisht hai

3 *Yih wuhí hai, wg*—Dekho Yas 40 3 Wuh likhta hai, ‘ Ek munadi karnewale ki awaz,— biyaban men Khudawand ki rah durust karo, jangal men hamare Khuda ke liye ek sidhi shah rah taiyar karo ” Is maqam par ghaur ki jie hai ki jahan tarjume men *Khudawand* likhá hai, asl Ibrani men *Yahowah* hai, aur Yahowah Khuda ka kháss nam hai, jis ki Yahudí jahan tak tazim karte ki apni zaban par na láte, magar us ke badle ADONAI, yane, Khudawand parhte hain Pas chúnki úpar ki ayat men, yih nám *Masíh* ki shán men mushtamil húá, is se ek dalíl i wázih nikaltí hai, ki Masíh Khuda i mujassam hai

kamar men bándhtá thá; aur ṭiddí aur janglí shahd us kí khurák thí.

5 Tab Yarúsalam aur sáre Yahúdiya aur Yardan ke sab ás pás ke rahnewále us pás chale áe,

6 Aur unhon ne, apne gunáhon ká iqrár karke, Yardan men us se baptismá páyá

7 ¶ Par jab us ne dekhá, ki bahut se Farísí aur Sadúqí baptismá páne ko us pás áe hain, to unhen kahá, ki Ai

---

5 *Tab Yarúsalam, wg., gae* Is ke yih mane nahín hain ki haqiqatan sab ke sab Yuhanna ke pás gae, magar yih ki aksar un men se gae Aur yih sab zabanon ká qáida hai ki jahán kasrat ka zikr hai, baráh i mubalaga us ko aksar barhá deto hain Maslan, agar kahín ádmíon kí barí jamaat ho, to use kahte hain, ki ek álam yá khilqat jama, ya tamam shahr wahan maujud hai

6 *Apne gunáhon ká iqrár karke* Jo koi Yisu Masíh ki badsháhat ke liye taiyár húa chahe, use lazim hai ki pahle apne gunahon se waqif hokar tauba kare, bad is ke un ka iqrar karna kuchh mushkil na hoga *Yardan men us se baptisma páyá* Yardan nadi Koh i Lubnan se nikalkar, Bahr i Tiberiyas men, jo Gannesarat ki Jhil, aur Galil ka Samundar bhí kahlatá, ja milti hai Yih Jhil túl men 15 mil, aur arz men, kisi jagah 6, kisi jagah 9 mil Is se nikalkar nadi mazkúr 70 mil dakhan ki taraf bahti, aur Darya e Lut, yane, Murda Samundar men girkar ákhir hoti hai Wuh qarib 60 ya 70 hath chaurí hai, aur baz baz jagah bare zor se bahti, khasskar barish men, jab us ká páni charhta hai Yúhanna ne is nadi ke pas is waste baptisma dená ikhtiyar kiya ki us men bahut pani tha Baze yih samajhte hain ki wuh logon ko nadi men gota detá thá, aur baze samajhte hain ki baptisma panewale thore paní men jate, aur Yuhanná un ke úpar paní dáltá tha Is bat kí shayad kuchh tahqiq khabar nahín hai, aur yahán is ko faisal karne ká maqám nahin

7 *Farísí aur Sadúqí* Yahúdion kí tín bari jamáaten thin,—Farisí, Saduqi, Assíni

I Farísi aur jamáaton se, jathe men ziyada the, aur balihúz i daulat, aur záhir-parastí ke, un ki izzat bhi ziyáda thi Baze aqide un ke yih —ki jo taqdír men hai wuhi hotá hai, aur insán ki rúh gair-faní hai, aur bad marne ke khush yá gamgin rahegí, aur murde phir uthenge, aur firishton aur shayátín ke bhi qail the, aur yih bhí kahte the ki Khuda par wájib hai ki Abiraham kí aulad par kháss barkaten názil kare, aur ham apní liyáqat, aur Abirahám ki rástbázi se, rást thaharkar najat páenge Haqíqatan yih guroh magrur, aur khud-garaz, aur záhir-parast thi, aur awamm-ul nas ko haqír jánti thí, aur un ki dindari aksar záhirí rasmon par munhasir thi, aur wuh chahte the ki sab hamárí izzat karen

II Sadúqi Yih jamáat ek shakhs mussamma Sadúq se mansúb húí, jis ka zamána san i Yisúí se 260 baras pahle tha Us kí talim yih thi ki baqa, qiyámat, sazá, jaza, firishte, aur ruh kuchh bhi nahín hain, aur jo Yahúdi shakki, aur iman ke waswásí the, wuh aksar is guroh men mil gae Harchand yih jamáat Farision se jathe men kamtar thi, magar mal aur darja un ká bahut thá

III. Assíní In ká zikr Injíl men nahin hai, magar tawaríkhon se malúm hota hai, ki yih ek qism

sámpon ke bachcho, tumhen ánewále gazab se bhágná kis ne sikhlayá?

8 Pas tauba ke láiq phal láo

9 Aur apne dil men gumán mat karo, ki Abiráhám hámárá báp hai kyúnki main tum se kahtá hún, ki Khudá inhín pattharon se Abiráhám ke liye aulád paidá kar saktá hai

10 Aur darakhton kí jar par ab kulhárá rakhá hai pas har ek darakht, jo achchhá phal nahín latá, kátá aur ág men dálá játá hai

11 Main to tumhen tauba ke liye pání se baptismá detá hún lekin wuh jo mere bad átá hai, mujh se qawítar hai, ki main us kí jútíán utháne ke láiq nahín wuh tumhen Rúh i Quds aur ág se baptismá degá

---

ke *zahid*, yane, *mahant* the, aur aksar khilwat men zindagi basar karte Isí se, aur un ki qillat ke sabab, aglab hai ki Yisu se un ki mulaqat nahin hui

In gurohon ke siwá aur bhí chhote chhote firqe the, jin ka nám Injil men, aur zikr tawarikhon men aya hai, maslan, pahla *Herodi*, jo shayad Herodis badshah se mansub, aur yih log us ke khairkhwah aur ahlkar the, dusrá *Galili*, jo Farision ki ek shakh thi, tisra *Thirapúte*, jo Yunanion men se murid hokar Assinion men shámil hote the, magar un ká aur zikr karná is jagah túl o tazúl hai

Us waqt ke Yahudion ke haqq men yih kahna lazim o wajib hai, ki wuh aksar sachai aur rastbazi se khali hokar darya i jahalat o sharárat men garq raha karte the Pas Yuhanna ka waz, ki TAUBA KARO, un ke haqq men nihayat munasib o durust tha

9 *Khudá inhin pattharon se Abiraham ke liye aulad paida kar saktá hai* Yih log, khasskar Farisí, Abiraham par bhúle hue the, ki ham us ki aulad hain,—Khuda hamari taraffdari karega, aur ham ko zarur najat dega Pas Yuhanna ka yih matlab hai ki Abiraham ki aulad hona kuchh bari bát nahin, kyúnki Khuda Qádir i Mutlaq hai, agar chahe to in pattharon se jo as pas pare hain, Abiraham ke liye aulad paida kar sakta hai Tum is bat par bharosa na karo, balki sidq i dil se tauba karo, aur tauba ke laiq phal láo, yane achchhe kam karo, aur Khuda ki rah par chalo

10 *Aur darakhton kí jar par ab kulhara rakha hai, wagaira* Is ayat se murad yih hai ki tum log jo mere pas baptismá ke liye áe ho, darakhton ki manind ho, aur ab Masih ke zamáne men, Khuda fazl ke sath, qahr bhi zahir karega Har darakht jo achchha phal nahin látá, kata jaegá, yane, jo shakhs tauba nahin karta, aur gunáh se baz nahin ata, aur Khudá ki rah par nahin chalta, wuh halak hoga

11 *Wuh tumhen Rúh i Quds aur ag se baptisma dega* Yuhanna ka yih matlab hai, ki Masih, jo mere pichhe aega, aur mujh se bara hai sirf pani se nahin, balki Ruh-ul Quds se, baptisma dega, yane, Ruh ul Quds ko tum par nazil karegá, ki wuh tumhare dilon ko saf kare, aur tumhara hadí ho *Rúh ul Quds*—Usi se dil par sab tarah ke nek asar paida hote hain —maslan, gunah ka pahchanna Yuhan 16 8, aur dil ka raushan hona Yuhan 14 26, aur 16 13 Aur Masíh ki gairhazri men us se tasalli pána—Yuhan 14 8 aur 16 13 Aur dil ká, az sar i nau nekí kí taraf phirna—Tit 3 5 Yih sab

12 Us ke háth men ek súp hai, aur wuh apne khaliyán ko khúb sáf karegá, aur apne gehún ko khatte men jama karegá, par bhúse ko, us ág men jo hargiz nahín bujhtí, jaláwegá

13 ¶ Tab Yisú Galíl se Yardan ke kináre Yúhanná ke pás áyá, táki us se baptismá páwe.

14 Par Yúhanná ne use mana karke kahá, ki Main tujh se baptismá páne ká muhtáj hún, aur tú mere pás áyá hai?

15 Yisú ne jawab men us se kahá, Ab hone de, kyúnki hamen munásib hai, ki yúnhín

---

Rúh-ul-Quds ke kám haín Aur Masih jo use bhejega is ke yih mane hain, ki us ke dinon men wuh logon par bakasrat nazil hoga.—Dekho, Aam 2 17, 18 Aur yih bhi likha hai, ki wuh "ág se" baptismá dega Chúnki ág, baniabat aur chízon ke, saf karne kí ziyáda táqat rakhti hai, is liye wuh aksar tashiya ka nishan hoti hai —(Mal 3 2) Pas Yahúdion ke muhaware ke mutabiq in do baton se yih murad hai, ki Masih Rúh ul Quds se, jo misl ag ke dil ko saf karnewala hai, baptisma dega Aur Yuhanna ke kahne hí ke bamujib Masih ne apne rasúlon ke haqq men kiya, chunanchi, Aam 2 2, 3 men likha hai, ki jab rasul sab ek dil hokar ikatthe húe, to "ekbargi asman se awaz ái, jaisi bari andhi chale, aur us se sara ghar, jahan wuh baithe the, bhar gaya Aur unhen judi judi ág ki si zabanen dikhai din, aur un men se har ek par baithin' Aur age likhá hai, ki wuh usi waqt "Ruh-ul Quds se bhar gae' yih un ka Ruh-ul Quds aur ag se baptisma paná tha

12 *Us ke háth men ek súp hai, waqaira* Is ayat men *khaliyan* se murad qaum i Yahúd hai, jo Khudá ke barguzída the, aur *gehún* se murad achchhe log, aur *bhuse* se bure, aur Yuhanna tashbíhon men yih kahta hai, ki Masih apni barguzida qaum ko khúb saf karega Un men se, jo misl gehún ke, achchhe niklenge, un ko apni kalisya men jama karke, ákhir ko bihisht men jisse khattá murád hai, dákhil karega, aur jo misl bhuse ke bure niklenge, unhen ag, yane, jahannam men dálega Kitab i Muqaddas men bahut ki tashbih aksar bhuse ke sath, jis ko hawá ura le jati, likhi hai Aiy 21 18, Zab 1 4; Yas 17 13, Hús 13 13 Aur yih bhí kahta hai, ki bhuse kí mánind *ág men* jalaegá (Yas 5 24) Is tashbih se Khudá ká qahr záhir hai —(Yas 41 15) "Tú paháron ko danwega, aur chúr chár karega, aur tilon ko bhus ki manind banáega," aur yih jo Yúhanná kahtá hai, ki Wuh bhuse ko us ag men *jo bujhtí nahín* jala dega, is se yih murad hai, ki jahannum ke azab se chhutná namumkin hai

§ 15 Yisu ka baptismá *Yardan nadi men*

Matí	Mark	Luk	Yúhan
3 13-17	1 9 11	3 21 23	

15 *Hamen munásib hai, ki sab rastbazi purí karen*, yane, Khudá ki marzi, jis se yih rasm muqarrar huí hai, puri karen Yahúdíon ká yih dastur thá, balki sab logon ká hai, ki jab koi kisi bare kám ke liye muqarrar kiyá jata, to kisí díní rasm se taqarrur páta Ab Masih apná kam shurú karne par thá Harchand wuh gunah se mubarra hokar, baptisma ka hajatmand na thá, tau bhí us ne ikhtiyar kiya, taki alaniya apne kam par muqarrar, aur sab baton men apne logon ká peshwa ho, aur yih bhi, ki Khuda

sab rástbází púrí karen Tab us ne hone diyá

16 Aur Yisú, baptismá páke, wunhín paní se nikalke úpar áya aur, dekho, ki us ke liye ásmán khul gayá, aur us ne Khudá kí Rúh ko kabútar kí mánind utarte, aur apne úpar áte dekhá

17 Aur dekho, ki ásmán se ek áwáz áí, ki Yih merá pyárá Betá hai, jisse main khush hún

---

us kí sadaqat par shahádat de, chunanchi age likhá hai, ki jis waqt, bad baptismá ke, wuh paní se nikalne lagá, "asman khul gaya, aur Khuda ki Rúh us par kabutar ki manind utri, aur ásman se awaz ái, ki yih mera pyara Betá hai, jis se main razi hún"

16, 17 In ayaton men tín baton ka zikr hai, jin ko Yisú ne apne haqq men, dekha, aur suna Auwal, ásman ka khul jana, jis ka yih bayan nahín hai ki kis taur se khul gaya Qiyasan shayad badal khul gae hon, ya taza aphi aisá malúm hua ho, ki goya shaqq ho gaya Doyam, kabutar ki manind, Khuda ki Ruh, yane Rúh i Qdus ko apne upar utarte dekha — Dekho Luka 3 22, jahan yih likhá hai ki "Rúh i Quds, jism ki surat men kabutar ki tarah us par utri" Yahudion men kabutar paki, aur masumi, aur mulaim mizaji ká nishan tha — Mati 10 16, Zab 55 7 Pas bishakl i kabutar, Ruh i Quds ke us par utarne se yih murad hai ki Masih pák, aur masum, aur mulaim mizaj hai Siwum, asman se ek awaz ai Bap ki taraf se, jis se yih garaz thi, ki hazirin waqif ho jaen ki Yisu Báp ká barguzida aur pasandida hai, aur jis bát ka dawa karta, usí ke laiq hai Aghlab hai ki tamam hazirín o nazirin ne is waqia ko dekha aur is awaz ko suna Az an jumla Yúhanna kahta hai, (Yuhan 1 33) ki "Main ne Ruh ko us par utarte dekhá" Aur yih áwaz kai dafa sunne men ai — Mat 17 5, Luk 9 35, 36, 2 Pat 1 17 Yuhan 12 28—30 Aur is waste bumala ai, táki sab janen ki Yisú Khuda ká Masíh hai *Pyárá Betá* Yih laqab Yisu ko us ka Bap aphi deta hai Is se yih murad hai ki wuh yaganigiat men qarib aur pyara hai, (Ibr 1 2, 3), aur yih bhi murad hi wuh us ke barabar hai — Ibr 1 5, 6, 7, 8, Yúhan 10 29—33, aur 19 7 Yih ayaten Taslis i Uluhiyat kí dalil i qawi hain, yane Bap asman se awaz deta, aur Beta iklauta aur pyara kahlatá, aur Ruh i Quds Bete par utarta Agar is se yih murad na ho, to aur kyá ho sakti hai ?

FAIDE

2 á Admi ko chahiye, ki apne gunahon ka dushman ban jae, aur unhen chhor de, nahín to wuh Khuda ki badshahat ke laiq nahin ho sakta hai

8 Agar tauba sidq i dil se ho, to us se amal i nek bhi zahir honge

9 Dindari mirás nahin hai Báp dadon ki neki par bharosa karna na chahiye balki har shakhs ko bizat-hi nek hona chahiye

11 Kisi insan ka, Yisú ke barabar martaba nahin Bare ádmion ka kya zikr ? Nabi bhi is qábil nahin, ki us ke laiq bande hon, chunanchi Yuhanna ke haqq men likhá hai, ki aurton se jitne paida hue hain, us se koi bara nahin, tau bhí wuh ap kahta hai, ki main Yisu ki jutí uthane ke qabil bhí nahin hun

12 Masih nárásto aur rastbazon ke darmiyan tafawut i abadi kar degá Hargáh ki ham is judai se waqif hon, to lázim hai ki buraion se baz aen

17 Najat dena bará kám hai Us men Bap, Beta, Ruh i Quds, tinon sharik hain

IV BÁB

1 TAB Yisú, Rúh kí hidáyat se, bayábán men gayá, táki Shaitán use ázmáe

2 Aur jab chálís din rát roza rakh chuká, ákhir ko bhúkhá húá

3 Tab ázmáish karnewále ne us pás áke kahá, Agar Tú Khudá ká betá hai, to kah, ki yih patthar roṭí ban jáen

4 Us ne jawáb men kahá, Likhá hai, ki Insán, sirf roṭí se nahín, balki har ek bát se jo Khudá ke munh se nikaltí, jíta hai

5 Tab Shaitán use muqaddas shahr men sáth le gayá,

IV BÁB

KHULÁSA

Masíh ka roza rakhná, aur ázmáyá jana, aur firishton ká us ki khidmatguzárí karna, 1—11 *Us ká Kafarnáhum men jákar rahná,* 12—16 *Waz ka kám shuru karná,* 17 *Us ka Patras aur Andryas* (18—20) *aur Yaqub aur Yuhanná ko bulana,* 21, 22 *aur sab tarah ke bimáron ko changa karná,* 23—25

§ 16 Imtihán *Bayábán i Yahudiya men*

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
4 1-11	1 12, 13	4 1-13	

1 *Ruh kí hidáyat se* Luka 4 1 men likha hai ki Yisú Ruh i Quds se bhará hua tha Isi Rúh ne jangal men jane kí hidayat ki ki Shaitan us ko azmae, kyúnki insan hokar, aur insan kí shafaat ke liye ákar, use munasib thá, ki insan ki manind azmayá jáe, taki hamare sab baton men ham dard ho, jaise ki Ibr 4 15 men likha hai, ki "hamara aisa kahin aisa nahin, jo hamari sustion men ham dard na ho sake, balki, gunah ke siwa, sari baton men hamarí mánind azmáya gaya"

2 *Aur jab chalís din rát roza rakh chuka* Musa ne bhi 40 din ká roza rakhá tha Khur 34 28 Aur Iliyah ne bhi—1 Sal 19 8 Albatta itne din be ab o dana rahna insan kí taqat se bahar hai, jab tak Khuda ki taraf se use madad na ho

3 *Agar tú Khudá ká Betá hai* Khudá kí marzí yih thi, ki Yisú roza rakhe, aur azmanewalá, yane, Shaitan cháhtá tha ki wuh Khudá kí marzi ke khilaf kare Pas Shaitan ne khair-khwah kí súrat men ákar, kahá, ki Ai Yisú, agar yih sach ho ki tu Khudá ká Betá hai, to in pattharon ko hukm de ki roti ban jaen, aur apni bhúkh dúr kar, tab tujhe bara faida hogá, aur main bhi janún ki terá dawa sach hai Ab gaur karna cháhiye, ki isse Shaitan ki shayad do garazen thin, ek to yih, ki Yisú us waqt bhúkha thá, aur Shaitan lalach deta ki roṭí paida karke, kha le, aur roze ko tark kare Aur dusri yih ki agar patthar roṭian na ho jaen, to shakk paida hoga, ki wuh Khuda ká Betá nahin hai

4 *Likhá hai* Dekho Istis 8 3 Jab baní Isráel bayában men bhúkhon marne lage, Khudá ne unhen *mann* khilaya, aur yih mann goya Khudá ke munh se nikla, kyunki us ne asman se názil kiyá Is ayat ko sanad men lane se Yisú ka yih matlab zahir hota hai ki jab koi wasila rizq ya ihtiyaj ka baqí nahin rahta tab Khuda, ajib taur se wasile paida kar sakta hai usí par bharosa, aur tawakkul karná chahiye *Bat* se, is jagah murad *chíz* hai Insan sirf roti hí se jo zamin par paida hoti hai, nahin jítá, balki zarurat par Khuda asman se bhi, jo chiz darkar hai, de sakta hai

aur haikal kí munder par khará karke, us se kahá, ki

6 Agar tú Khudá ká betá hai, to apne taíṉ níche girá de kyúṉki likhá hai, Wuh tere liye apne firishtoṉ ko farmáegá, ki tujhe háthoṉ par uthá leṉ, aisá na ho, ki kisí waqt tere páṉw ko patthar se ṭhes lage

7 Yisú ne us se kahá, Yih bhí likhá hai, ki Tú Khudáwand ko, jo terá Khudá hai, mat ázmá

8 Phir, Shaitán use ek bare únche pahár par le gayá, aur dunyá kí sárí bádsháhateṉ, aur un kí shán o shaukat, use dikháíṉ,

9 Aur us se kahá, Agar tú jhukke mujhe sijda kare, to yih sab kuchh tujhe dúṉgá

10 Tab Yisú ne use kahá, Ai Shaitán, dúr ho kyúṉki likhá hai, ki Tú Khudáwand ko jo terá Khudá hai, sijda kar, aur us akele kí bandagí kar

11 Tab Shaitán use chhor gayá, aur dekho, firishtoṉ ne áke us kí khidmat kí

12 ¶ Jab Yisú ne suná, ki Yúhanná giriftár húá, tab Galil ko chalá,

---

6 *Apne taíṉ níche girá de* Shaitan ne Yisú ko is únchí jagah par le jakar chaha, ki is hile se, ki apna Beta hona sabit kare, ap ko niche gira de aur bahkane ko yih ayat zaban par laya, ki firishte tujhe na girne denge —Dekho Zab 91 11, 12 Is ke jawab men Yisu kitab ki ek ayat sanad men laya ki " Khudawand apne Khudá ko mat azma "—Istis 6 16, yane, is bharose par, ki Khuda madad karega, ap ko befaida khatre meṉ mat dál

9 *Agar mujhe sijda kare* Shaitan ka irada yih tha ki Yisu mujhi ko apna áqa jane, aur yih bat jo us ne kahi, ki Main sari chizen jahan ki, tujhe dunga, us meṉ sháyad kuchh sach bhi ho, kyuṉki wuh jahan ka sardar alam i gumráhi meṉ ho gaya tha Aur yih imtihan jo us ne dilaya, bamauqa huá, kyúṉki Masih jahan ko apne qabze meṉ kar lene ke wáste aya tha, aur is jagah, Shaitan apni sardari chhoṛne par razi hua, basharte ki Yisu use sijda kare kyúnki us ne jána ki agar Yisu yih kare, to wuh merá tabidar hogá, aur main sardar hi ka sardár ho jaunga

10 *Yisu ne kahá* Yisu ne phir ek aur ayat ko Khuda ki Kitab se pesh lakar Shaitan ka muqabala kiya, aur aisá jawab diya ki Shaitan use chhor bhaga, aur jis waqt wuh chala gaya firishte Yisu ki khidmat ko ae Yih kya hi sach bat hai jo Yaqub ke Khatt meṉ (4 7) likhi hai, ki ' Shaitan ka sámhna karo, wuh tum se bhag niklegá " Ab gaur karna chahiye ki Yisú sab batoṉ meṉ hamare liye peshrau tha Us ka imtihan hua, aur ham log bhi tarah tarah ke imtihan ate haiṉ Kya khub bát ho, agar ham imtihán ke waqt, us kí manind Khuda kí bátoṉ par lihaz kareṉ, aur Kalam ke khazána i lamtiha se kuchh naqd i sakhun nikalkar aisá kharch kareṉ jis se imtihan kí taklif dafa ho Agar ham aisá karen to barkat ke nazil hone meṉ kuchh shakk nahiṉ hai

13 Aur Násarat ko chhorkar, Kafarnáhum men, jo daryá ke kináre, Zabúlún aur Naftálí kí sarhaddon men hai, já rahá ki,

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan
§ 17 Injíl i Yúhanná ká dibaja		.	.	1 1-18
§ 18 Yuhanna baptisma denewale ki gawáhi Yisú par *Yardan pár ke Baitaniya men*	..	.	.	1 19-34
§ 19 Yisú ká logon ko shágird karna *Yardan aur Galíl* .	. . ..	.	.. .	1 35-51
§ 20 Byah Káná i Galíl men	.	..		2 1-12

—o—

HISSA III

KHUDÁWAND KÁ PAHLÍ BÁR ÍD I FASH KHÁNÁ, AUR JO HÁLAT US KE PÍCHHE, DÚSRÍ ÍD I FASH TAK GUZRE

ARSA *Ek sál ka*

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan
§ 21 Id i fash ke waqt, Yisu ka baipárion aur sairafon ko haikal se nikálná *Yarúsalam men* .	. .	. . .	.. .	2 13-25
§ 22 Niqademus ke sáth Khudáwand kí guft-gú *Yarúsalam men*	..	..		3 1-21
§ 23 Yisu ká Yahudiya men rahna, aur baptisma dena Yúhanna baptisma denewale ki aur bhi gawahi us ke haqq men				3 22-36
§ 24 Yúhanna ki qaid, aur Yisú ka Galil ko rawana hona .	14 3-5 4 12	6 17 20 1 14	3 19, 20 4 14	 4 1-3
§ 25 Samari aurat ke sath Khudáwand kí gufto-gú Bahut se Samarion ka us par iman lana *Súkár men*	..			4 4-42
§ 26 Yisu kí alaniya nasihat *Galíl men*	4 17	1 14,15	4 14, 15	4 43-45
§ 27 Yisu ka phir Kaná men jákar ek sharif ke bete ko, jo Kafarnahum men bimár tha, changa karná *Kana i Galíl men*			.	4 46 54
§ 28 YISÚ KÁ NASARAT KE LOGON SE NAMAQBUL HOKAR KAFARNAHUM MEN SUKUNAT KARNÁ	4 13-16		4 16-31	

13 *Nasarat ko chhorke, Kafarnahum men ja rahá* Yisú ne Nasarat men parwarish pai thi, Mati 2 23 Bad is ke Yardan nadi ke pas Yúhanna se baptisma lene gaya, par jis waqt wahan se lautkar áya, us ke shahr walon ne us ko wahan se nikal diya —Dekho, Luk 4 14—30 Is ke bad wuh shahr i Kafarnahum ko gayá, aur bahut din wahan raha Yih shahr Darya i Galil ke pachchhim waqi hua, aur

14 Jo Yasaiyáh nabí ne kahá thá, púrá ho, ki

15 Zabulún aur Naftálí ká mulk, yane gair-qaumon ká Galíl, jo daryá kí ráh Yardan kí taraf hai,

16 Wahán ke logon ne, jo andhere men baithe the, barí roshní dekhí, aur un par, jo maut ke mulk aur sáye men baithe the, núr chamká

17 ¶ Usí waqt se Yisú ne munádí karná, aur yih kahná shurú kiyá, ki Tauba karo kyúnki ásmán kí bádsháhat nazdík ái

18 ¶ Aur jab Yisú Galíl ke daryá ke kináre chala játá thá, to us ne do bhái, yane Shamaún ko jo Patras kahlátá hai, aur us ke bhái Andryás ko, daryá men jál dálte dekhá ki we machhwe the

19 Aur unhen kahá, ki Mere píchhe chale áo, ki main tumhen ádmíon ke machhwe banáúngá

20 We, usí waqt jálon ko chhorkai, us ke píchhe ho líe

21 Wahán se barhke, us ne aur do bhái yane Zabadí ke bete Yaqúb, aur us ke bhái Yúhanná ko, apne báp Zabadí ke sáth náw par apne jálon kí marammat karte, dekhá, aur unhen buláyá

22 Wunhín náw aur apne báp ko chhorkai, we us ke píchhe ho líe

---

un dinon bahut abad tha Is men Yisú ne bahut se mujize dikhlae, maslan, badshah ke mulazim ke bete ko changa kiya, (Yuhan 4 47) aur Patras ki sas ko sihat di, (Mati 8 14,) aur jamadar ke naukar ko achchha kiya, (Matí 8 5—13,) aur sardar ki beti ko jilayá Mati 9 23—25

14 *Ki jo Yasaiyah nabi ne kahá tha pura ho jae* Yih nabuwat Zabulun aur Naftali ki babat Yasaiyah nabi ki kitab ke (9 1, 2) men likhi hai

§ 26 Yisú Galil men alaniya nasíhat detá hai

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
4 17	1 14,15	4 14,15	4 43 45

17 *Tauba karo* Dekho, Mal 3 2 Gaur ki já hai, ki Yúhanna ne is tarah apna waz shurú kiya, aur Yisú aur us ke hawarí bhi yihí kahte áe, ki *tauba karo*, aur jitne Khuda ke muqarrib hain un ká yihí qaul hai Insan qatian gunáhon men giriftár hain, aur jo koi Khuda ki rah par qadam rakha chahe, us ko munasib hai ki pahle *tauba kare* Ai parhnewalo, is bat par gaur karo, aur Khuda kare ki is kalam kí tasir tumhare dilon par ho! *Asman kí badshahat* Dekho Mati ki tafsir 3 2

§ 29 Shamaun Patras aur Andryas, aur Yaqúb aur Yúhanna ki buláhat, aur machhlion kí mujizana khinchai *Kafarnahum ke nazdik*

Mati	Mark	Lúk	Yuhan
4 18 22	1 16 20	5 1-11	

18—22 Is bayan se záhir hai ki Yisú ne in chaon ko bulayá, aur wuh sunte hi, fauran náw, jál, asbab, má báp, bhái-band, sab ko chhorkar, us ke píchhe ho lie Ab khiyal karo, ki jo koi Yisú kí pairawí kiya chahe, wuh shart par kar sakta hai Jaisá wuh khud farmátá hai, Matí 10 37, 38, 39,

kí bádsháhat men kisí tarah dákhil na hoge

21 ¶ Tum sun chuke ho, ki aglon se kahá gayá, Tú khún mat kar; aur jo koí khún kare, ạdálat men sazá ke láiq hogá

22 Par main tumhen kahtá hún, ki Jo koí apne bháí par

---

ki *kis tarah* mánná cháhiye, yane na sirf záhiri chal se, balki dil se

21 *Aglon se* Yahán aglon se din ke hádion kí taraf ishara hai,—wuh jo agle dinon men the, aur jin ki pairawí Faqíh, aur Farísí, Masíh ke waqt men, karte the Yih log shariat ke batini mane daryáft na karke, kahte the, ki Khún mat kar, aur jo khún kare, wuh adálat ká sazawar hoga bas, yihí us kí sazá hogí Aur yahan tak unhon ne durust kahá, magar un ki khatá yih thí, ki unhon ne sirf us ke záhiri amal ke bab men yih hukm batláya, aur dil ke hál se beparwá rahe *Adálat* Bíswín áyat se zahir hogá, ki is adalat se kyá murad hai Mulk i Yahúdiya ke har ek gáwn men kai admí, chunánchi aksar sát shakhs adalat ke waste muqarrar hote the, aur inhin ki adalat se yahán murád hai

22 In logon kí samajh se barhkar, Masih matlab ki jar tak pahunchta, aur farmatá ki yih hukm sirf khun ke liye nahín, balki dil ki bad khwahish aur khún kí tabíat se bhi mana kartá hai, ki jo koí besabab gussa hotá hai, wuh is hukm ke bamújib sazá ke láiq hai —Dekho 1 Yuhan 3 15 *Main tum se kahta hún* Wuh áp Khudá i mujassam hokar Yahudi álimon ke muwáfiq nahín, balki ikhtiyárwále ki manind hukm detá hai —Matí 7 28

Is áyat men tín darje gunah ke, aur tin darje sazá ke mazkúr hain *Pahle*, besabab gussa hona Wuh shakhs jo badí aur gunah par gussa kartá hai, us ka gussa besabab nahín Is hal men wajibi gussa karná gunáh nahín hai —Dekho Afs 4 26, yane, "Gussa karke, gunahgár mat ho," jis ke asl zabán men mane yih hain, gussa ho, aur gunáh na karo Yih gussa fẹ̣l par nahin, magar fial par átá hai, chunánchi jis ke dil men yih hai wuh gunah se náráz, par gunáh karnewale ke waste dúá mangtá hai Lekin aise log thore hain Dunyá men ham aksar yih tamásha dekhte hain, ki log besabr hokar, zarí si bát par jhunjhlate, aur khafa ho jate hain Is ko hamára Khudawand mana kartá hai *Dúsrá* darja gunah ká, *báolá kahná* hai, yane na sirf dil men gussa áná, magar munh se apne bhai ki hiqárat karná, ki tú báolá, nádan, náfahm, shekhchillí hai. Aur *tísrá* darja gálían dená, yane *ahmaq*, káfir, gadhá, ullú, aur aur sab burí baten kahná, jin ko log gálí jánte, aur jo aksar laráion, aur már kút, aur khúnrezí ki jar hain Aur in tín darjon kí sazá ek dúsre se ziyáda hai, pahle kí sazá adálat, yane wuh adálat jo dihát men qázion ke háth men thí, aur dúsre ki sadr majlis se, jis ko Yahúdí *Sanedrim* kahte, aur jis men bahattar ádmí, Sardár káhin, aur Faqih, aur mulk ke raís milkar baithte, aur bhári muqaddamon ko faisal karte the, aur tísre kí sazá *jahannam ki ag* —Yih jahannam Ibrání lafz hai, yane *Gehinnom*, aur us ke mane Hinnom ki wádi, ya dara hai Hinnom náme kí yih wadi Yarúsalam ke pas dakhan taraf thi Yúsiyáh badsháh ke waqt se peshtar Yahúdí yahán Málik but kí pújá karte the —2 Sal 16 3, aur 2 Taw 28 3 Yih but, jis ko Musalmanon ne dozakh ká dároga thahrayá hai, pital ká baná tha Us ka chihra bail ká sá thá, aur us ke hath phaile hue, goyá apne ábidon ko god men lene cháhtá hai Yih butparast Yahúdi is but ko ág se niháyat garm karke apne

besabab gussa ho, ądálat men sazá ke qábil hogá aur jo koí apne bháí ko Báolá kahe, majlis men sazá ke láiq hogá aur jo us ko Ahmaq kahe, jahannam kí ág ká sazáwár hogá

23 Pas agar tú qurbángáh men apní nazr le jáwe, aur wahán tujhe yád áwe, ki terá

larkon ko us ki god men dálte, aur un ke chillane ki áwaz dabane ke wáste us waqt dhol ikon ko ba játe the Yih dholaken túf kahlatí thín, aur is wáste is jagah ká nam Túfat bhí tha —Yai 7 31, 32

Babul kí asiri se lautne ke bad, agli butparasti se darkar, Yahudi is maqám se bahut nafrat rakhte the, aur Yúsiyah badshah ke taur par (2 Sal 23 10,) unhon ne us ko bahut kharab kiya, chunanchi shahr ka galiz wahan phenka jata, aur is galiz ko jaláne ke waste wahán rat din, ag jalti rahti Is waste wuh bahut daraum aur ghinauni jagah, aur dozakh se kuchh mushabihat rakhti thi Yún rafta rafta muhaware men us ká nam dozakh ka nam ho gayá, jis tarah ki Isaion aur Musalmanon ke muhawaron men Firdaus, jis ke mane bág hain, aur khass bag i Adan ka nam thá, bihisht ká nám bhi ho gaya hai

Khudawand Masih ka is áyat men, matlab yih hai ki jo besabab gussa kartá, wuh gunahgar aur sazá ke láiq hai, aur jo hiqarat ki báten bolta, wuh ziyada gunahgar hai, aur ziyáda sazá páegá, magar jo gálián, aur har tarah kí lan-tan kartá, us ká qusúr sab se ziyada hai, aur wuh sab se ziyáda saza páegá Aisa shakhs us Ádil i Haqíqí ke nazdik jo dil ke hal ke bamujib adalat karta, khúní thaharta hai Ai gali baknewálo, aur baknewalío, yih bat Masíh ki, tumhare hi waste hai Tum parho, aur samjho, aur apní gáli bakne se baz ao, nahín to jahannam ki ag men halák hoge Subhan ullah ! tere ahkam kya hí kamil aur pak hain, ki dil ke khiyalon tak pahunchte hain Háe hai, kitne log is bat men gunahgár thahar kar, jahannami hote jate hain !

Aur yahán Khudawand kahta hai ki bhái se aisa na karo Bhai se murad hamsáya, aur hamsaye se murád hai shakhs jis se kuchh bhí sarokar rahtá hai —Dekho, Lúk 10 29—38 Pas matlab yih hai, ki kisi se aisá na karo

23, 24 Na sirf apne dil men gussa na paida hone de, balki apne bhai ke dil se bhi mita dal Agar yád ae ki wuh tujh se naraz hai,
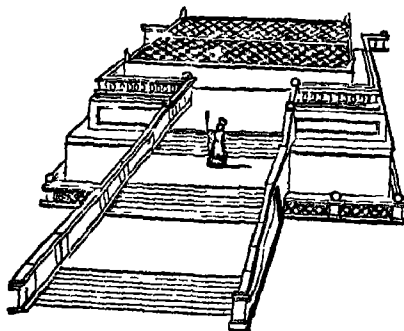
bháí tujh se kuchh mukhálifat rakhtá hai,

24 To, wahán apní nazr qurbángáh ke sámhne chhorke, chalá já, pahle apne bháí se mel kar, tab áke apní nazr guzrán

25 Jab tak tú apne muddaí ke sáth ráh men hai, jald us se mil já, na ho, ki muddaí tujhe qází ke hawále kare, aur qází tujhe piyáde ke supurd kare, aur tú qaid men pare

26 Main tujh se sach kahtá hún, ki Jab tak kaurí kaurí adá na kare, tú wahán se kisí tarah na chhútegá.

27 ¶ Tum sun chuke ho, ki aglon se kahá gayá, Tú ziná na kar

28 Par main tumhen kahtá hún, ki Jo koí shahwat se kisí aurat par nigáh kare, wuh apne dil men us ke sáth ziná kar chuká

29 So, agar terí dahní ánkh tere thokar kháne ká báis ho, use nikál dál, aur phenk de

---

fauran us nárazí ko, hatt-al maqdúr, dafa kar Khusúsan jab ki tú *qurbángah* ke pás játá hai Yih qurbángáh haikal ke sámhne thí, aur wahan Yahudi log qurban charhákar Khuda ki ibadat karte the (Us ke naqsha ke liye, dekho safha, 50) Masíh Yahúdi hokar, aur Yahúdion se kalám karta húá, Yahúdi mahawara ka istimál karta hai, aur murad is ki ham logon ke wáste yih hai, ki jab ham Khuda ki ibadat karte hain, to chahiye ki us se peshtar apne náráz bhai se mel karen "Mubarak we jo sulh karnewale hain, kyunki we Khuda ke farzand kahlaenge"

25, 26 Dekho Luk 12 58, 59 Jab koi kisi se qaziya rakhta hai, us hal men wuh qarzdar ki manind hai Aur qarz khwah apne qarzdár ko hakim ke samhne khainchkar saza dilata hai Us se peshtar bihtar yih hai, ki apne muddai ke sath muamila kar le, nahin to pichhe ziyada nuqsán utháega *Jald* Is men der na karná chahiye *Jab ráh men hai,*— yane, hakim ke pás játe waqt, kyúnki mil janá larne se bihtar hai, aur sháyad tú hi qusurwár ṭhahre *Muddaí* se murad hai, koí shakhs jo kisí bat ka dawa rakhta, aur *qází* se, Khudá, aur *piyáde* se firishte, aur *qaidkháne* se jahannam, yá sazá, aur yih sazá insaf kí ráh se púrí hogí Barakis is ke, agar tú peshtar apne muddaí ke sath mil jata, to shayad wuh tujhe kuchh chhor detá, is liye muddaí ke sáth mil janá adálat men jane se bihtar hai

27—30 Yahúdion ke ulamá sikháte the, ki agar koí jism ki rú se ziná na kare, to wuh is hukm ko udul nahín kartá Is ke barkhilaf, Masih farmatá hai, ki yih dil se bhí ilaqa rakhta hai, yane, agar koí badnazar se kisí aurat par nigáh kare, yá shahwat ko apne dil men jagah de, to wuh zinakár húá, aur sazá ke láiq hai Is gunáh ká, Injil men aksar zikr hai —Dekho, 2 Pat. 2 14, Gal 5 24, Kal 3 5, 1 Pat 2 11

Agar terí dahní ánkh, wg Yih nahin ki ánkh ka nikalna, yá háth ká kat dalna, haqíqat men kisi par farz yá wájib hai, magar yih ki koí shai, kitni hi aziz aur zarúri kyún na ho, agar wuh gunáh ká báis ho, to us ko apne se alag karna cháhiye Matlab is ka yih hai, ki zinákarí o shahwat, balki har tarah ki napáki, aur badkhwahish se parhez karne men barí saí aur koshish karná zarur hai, kyúnki agar ham na chhoren to yih kam jahannam men dále jane ke báis honge.

kyúṉki tere angoṉ meṉ se ek ká na rahná tere liye us se bihtar hai, ki terá sárá badan jahannam meṉ dálá jáwe

30 Yá, agar terá dahná háth tere liye ṭhokar kháne ká báis ho, us ko káṭ dál aur phenk de kyúṉki tere angoṉ meṉ se ek ká na rahná tere liye us se bihtar hai, ki terá sárá badan jahannam meṉ dálá jáe

31 Yih bhí likhá gayá, ki, Jo koí apní jorú ko chhor de, use taláq-náma likh de

32 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Jo koí apní jorú ko, ziná ke siwá, kisí aur sabab se chhor dewe, us se ziná karwátá hai aur jo koí us aurat se, jo chhorí gaí hai, byáh kare, ziná kartá hai

33 ¶ Phir tum sun chuke ho, ki agloṉ se kahá gayá, ki Tú jhúthí qasam na khá, balki apní qasmeṉ Khudáwand ke liye purí kar

34 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, Hargiz qasam na kháná, na to ásmán kí, kyúṉki wuh Khudá ká takht hai,

35 Na zamín kí, kyúṉki wuh us ke páṉw kí chaukí hai, aur na Yarúsalam kí, kyúṉki wuh buzurg Bádsháh ká shahr hai

36 Aur na apne sir kí qasam khá, kyúṉki tú ek bál ko sufed yá kálá nahíṉ kar saktá

37 Par tumhárí guftogú

31, 32 Músá ne, apne mulkí bandobast meṉ, talaq ki ijazat di thi —Istis 24 1, 2 Masih (Mar 10 1—12 meṉ,) sáf kahtá hai, ki yih ijazat un kí "sakht dilí ke sabab se thi, lekin shurú meṉ aisa nahiṉ tha, kyúṉki Khudá ne mard aur aurat ko ek dusre ke waste banaya, aur un ko ek tan farmáya, pas jin ko Khudá ne joṛa ádmí un ko juda na kare" Sirf ek sabab talaq ka hai, yane zinakárí, ki nikah ka band, us ke bais, ap se ap túṭ jata hai Us hal meṉ talaq dena jaiz hai, aur kisi dúsre hál meṉ nahiṉ Aur jo aur kisi sabab se talaq deta, wuh apni joru se zina karwatá hai, aur kisí ko aisi aurat se shadi karná jaiz nahiṉ

33—37 Jhúṭhí qasam Qasam khane meṉ ham Khudá ko gawah karte haiṉ ki hamarí bat sach hai, aur agar sach na ho, to us ka qahr ham par nazil ho Bamujib shariat i Musa ke, qasmoṉ ko púra karna zarur hai —Dekho Ahb 19 12, Istis 23 23 Lekin Masíh yaháṉ kahta hai, ki tum qasam bilkul na khao. Kis hál meṉ? apní guftogú meṉ na to ásman kí, na zamin ki, na Yarúsalam ki, na apne sir kí, na kisí dúsre makhlúq ki, ki Yahúdí aksar aisí qasmeṉ khate, aur samajhte the, ki agar Khudá ka nám qasam meṉ na áe, to us ká na mánna qusur nahíṉ Zahir hai ki aisi hi qasmoṉ kí babat Masih yaháṉ kahta hai, lekin bhárí muqaddamoṉ meṉ, aur adálat ke waqt qázi ke samhne Khudá kí qasam khána, is ka yahaṉ zikr nahiṉ, aur Masih is ko mana nahíṉ karta hai Yih is se zahir hai ki us ne ap Sardar kahin ke samhne qasam se inkar nahin kiya, Mati 26 63, 64 Aur Pulus bhí aksar apní bat kí haqíqat par Khuda ko gawah látá hai —Rúm 1 9, aur 9 1, Gal 1 20 Masih ki murad sirf yih hai, ki tum Yahudi log jo kahte, aur sikhate ho ki aisi makhlúqat kí qasmeṉ khana, aur phir radd karná

men, Hán ki hán, aur Nahín kí nahín ho kyúnki jo is se ziyáda hai, so burái se hotá hai

38 ¶ Tum sun chuke ho, ki kahá gayá, Ánkh ke badle ánkh, aur dánt ke badle dant

39 Par main tumhen kahtá hún, ki Zálim ká muqábala na karná balki jo tere dahne gál par tamáncha máre, dúsrá bhí us kí taraf pher de

40 Aur agar koí cháhe ki adálat men tujh par nálish karke terí qabá le, kurte ko bhí use lene de.

41 Agar koí tujhe ek kos

---

rawá hai, mahz nadurust kahte ho Tum aisí qasmen bilkul na khao, kyunki asman Khuda kí khilqat hai, aur jo us kí qasam khata, wuh goyá Khudá ki qasam khata, aur us ki beizzati karta hai, wg

Buzurg badshah ká shahr, yane Khudá ka, kyunki wuh Yahudion ka badshah tha, aur Yarusalam men us ki haikal bani, jo us ka khass maskan thahra

Is tamam ahwal se malum hota hai, ki jo log adna baton men, khwah Khuda ki, khwah kisi banaí húi chiz ki qasam khate hain, wuh Masih ke hukm ke barkhilaf karte, aur is bat men mahz gunahgar thahrate hain Yih sab baten jinhen log apni batchit men istimal karte hain, yane Ram duhai, Ganga ki duhaí, Khuda ki qasam, Quran ki qasam, Bete ki qasam, apni Jan ki qasam, apne Sir ki qasam, aur kisí tarah se Khuda ka nam betaida lena, yá kisi makhlúq ki qasam khana narawa hai, aur jo bát Musalman Khudá ki qasam jaiz karne ke liye kahte hain, ki jo jis ko ziyáda chahta, wuh us ki ziyada qasam khata hai, yih mahz najaiz hai Isaion ki guftogú men *han*, ya *na hin* kafi hai, aur jo is se ziyada ho, wuh burai men dákhil hai Han, burai hai, kyunki Khuda i buzurg ka nám adna baton men, bar bar lena beizzatí hai, aur kisi makhlúq ka nám is káin men lana, yih us ko Khuda kí izzat dena hai Siwa is ke in qasmon se kya faida? Jab koi kisí bat par qasam kháne lagta, tab har ek ke dil men kya yih gumán nahín átá ki yih shakhs ab jhúth bolne par mustaid hai Ai Masíh ke shagirdo, tum in qasmon se bilkul kanara karo

38—41 *Ánkh ke badle ánkh* Yih hukm adalat ke waqt, qázion ke waste, Musá ke wasile se, muqarrar húá thá, Khur 21 24, Ahb 24 20, Istis 19 21 Lekin auron ke waste Khudá ne farmáyá, ki "Tu apne bhái ko apni mánind pyar kar"—Ahb 19 18 Yahúdion ke ulama sikháte the ki har shakhs ko apna intiqám lena jaiz hai, par Masih is ko mana kartá hai *Zálim ka muqabala na karná*, *wg* Is ko samajhne ke liye dekho Rúm 12 17—21, khásskar 18wín aur 21wín ayaten, jahán likhá hai, ki "Agar *ho sake*, to maqdúr bhar har insan ke sáth mile raho," aur "badí ke maglúb na ho, balki badí par nekí se galib ho" Aur dekho, ki Masih ap apne hukm ke tábi kis tarah rahá, chunanchi "Wuh gáli khakar gálí na deta thá, aur dukh pakar dhamkáta na tha," wg 1 Pat 2 23 Yih khaslat Injíl kí tasír se hai, aur tamám Injil yihí chahti hai *Jo tere dahne gál par tamancha máre* Masih kí murad yih nahín hai ki ham is hukm ko lafzí taur par mánen, yane agar koi hamare ek gal par tamancha máre, ham haqiqat men dúsre ko pher den, aur bad us ke jo chahen so karen Aur yih bhi is ki murád nahín ki agar koi ham ko, ya hamare bal bachchon ko már dalne, ya nuqsan karne par mustaid ho, to is hal men ham

begár le jáwe, us ke sáth do kos chalá já

42 Jo tujh se kuchh mánge, use ináyat kar, aur jo tujh se qarz mánge, us se muṉh na mor

43 ¶ Tum sun chuke ho, ki kahá gayá, Apne parosí se dostí rakh, aur apne dushman se adáwat

44 Par maiṉ tumheṉ kahtá húṉ, ki Apne dushmanoṉ ko pyár karo, aur jo tum par lanat kareṉ, un ke liye barkat cháho, jo tum se kína rakheṉ, un ká bhalá karo, aur jo tumheṉ dukh deṉ, aur satáweṉ, un ke liye duá karo,

45 Táki tum apne Báp ke, jo ásmán par hai, farzand ho kyúṉki wuh apne ṣúraj ko badoṉ aur nekoṉ par ugátá hai, aur rástoṉ aur nárástoṉ par meṉh barsátá hai

46 Agar tum unhíṉ ko pyár karo, jo tumheṉ pyár karte haiṉ, to tumháre liye kyá ajr hai? kyá mahsúl lenewále bhí aisá nahíṉ karte?

47 Aur agar tum faqat apne bháíoṉ ko salám karo, to kyá ziyáda kiyá? kyá mahsúl lenewále bhí aisa nahíṉ karte?

48 Pas tum kamil ho,

---

bachne aur bachane ke liye kuchh koshish na kareṉ Yih nasihat tamsili hai, aur us ka asl matlab daryaft karke manna chahiye Zahir wuh yih hai, (1) Ki ham hattal kisi hal meṉ apna intiqám na leṉ Rum 12 19 (2) Ki ham hilm o farotan, aur sabir o sulh khwah hoṉ (3) Ki adna bátoṉ meṉ, ya farebi nalish ke liye ham adalat ko na jaeṉ, kyuṉki zulm uthána, larne aur jhagarne se bihtar hai (4) Ki ham apne hamsayoṉ ke sáth nek suluk kareṉ

43 Is ayat ki pahla fiqra Músa kí kitab meṉ (Ahb 19 18) mundarij hai, aur pichhlá fiqr ulama ki nasihat hai Masih is dusre ko radd karta hai

44 *Dushmanoṉ ko pyár karo* Dekho Rum 12 20 'Agar terá dushman bhukha ho, use khila, aur agar pyasa ho, use pani de' Albatta dushman ko dilí muhabbat se pyar karna namumkin hai Masih ki murad sirf yih hai, ki ham us se murawwat aur nek saluk kareṉ, aur dil se us ká bhala chaheṉ, aur us ke liye duá mangeṉ Yih muhabbat i khair khwáhí hai, aur is tarah karne men ham Khuda ke farzand thahrenge, kyúṉki wuh bhi aisá hi karta hai Aur Masih ne bhi ap yúṉ hí kiya —Lúk 23 31 Aur Istifan ne bhi, Aam 7 60, aur Daud ne, Zab 35 13

46 *Mahsul lenewále*, yane bure log In logoṉ ka Injil meṉ aksar zikr hai, aur wuh hamesha gunahgaroṉ ke sath gine jate haiṉ Un ka kam Yahudioṉ ki nazar meṉ makrúh tha, is liye ki Yahudi ap ko Khuda ke log samajhkar, Rumioṉ ko khiráj dene se bahut naraz the, aur jo log khwah Yahúdi khwah Rumi, is kam ko ikhtiyar karte wuh un ko bure, aur bedin samajhte the, aur haqiqat meṉ yih mahsul lenewale aksar zalim aur beinsaf, aur nakhudatars the

48 *Kamil* Yih shariat ka hukm hai —Istis 18 13 "Apne Khudawand Khuda ke age kamil ho" Khuda ap kamil hai, aur us ki shariat kamal ka dawa rakhtí hai, aur agar na rakhti to wuh Khuda ki shariat na thaharti Pas ham par farz hai ki kamal tak pahuncheṉ, aur jab ki ham nahiṉ pahunchte, aur pahunch nahiṉ sakte haiṉ, yih

jaisá tumhárá Báp, jo ásmán par hai, kámil hai

hamári tabáhí aur gunahgár-hálí ke sabab se hotá, aur farz ká dawá ham par baná rahtá, aur Khuda kí pák sharíat kahti rahti hai ki *tum kámil ho* Pas is hál men ham kya karen? aur kaun bach saktá hai? Shukr Khudá ko, ki us ne is mushkil ko ásán kar diyá hai, chunánchi hamárá Fidákar Masíh, hamáre badle, sharíat ko pura kar chuká, aur ham us kí kámil rástbazí ke sabab bach sakte hain Ab ham ko kya karná chahiye? Yihí, ki agar kamal ko na pahunch saken tau bhi pahunchne ko liye koshish karne se baz na rahen, kyúnki shariat ká hukm yihi hai, aur jo ziyada koshish kartá hai, wuh ziyadatar hasil karega

Aur Khudá ke Kalám men bazon ká zikr hai, jo kámil kahlate, magar is se sirf yih murád hai, ki wuh rast aur sadiq the, maslan, Núh ke haqq men likhá hai, (Paid 6 9,) ki "wuh apne waqt men sadiq aur kamil thá," tau bhí wuh gunahgar tha, chunánchi us ke gunáh ká zikr bhi hai Aur Pulus bhí lafz i *kámil* ko isi mane ke sath istimal kartá, chunanchi wuh apna iráda zahir karta hai, ki "Har ek ádmí ko Masih Yisú men kámil karke hazir kare"—Kalas 1 28, 2 Karint 13 9, Ibr 6 1 Is ki murad yih hai ki ham khúb dindar, aur sidhe, aur Khuda ki sab báton se khub agáh hokar, púre aur tamám dil se us ke farmánbardár hon

FAIDE

3—12 á Jo mubarakbádian Masíh detá hai, wuh dunya kí mubárakbadion se ásman zamin ka farq rakhtí hain Dunyá ke log samajhte hain ki aish o ishrat, aur daulat, aur izzat, aur námwarí aur árám, in men haqíqí khushnúdí hai Masíh kahtá hai ki nahín garíb, gamgín, halim, rástbáz, rahm-dil, pák dil, sulh karnewale, aur jo rástbází ke sabab satáe játe, wuhí mubárak hain Masíh kí samajh durust hai, aur dunyá ki samajh se kahin bihtar

13—16 Ai Masíhío, tumhárá kám bara hai Zamin ke namak ho, áp na bigro, balki auron ko namakin karke, bigarne se bacháo Dunya ke núr ho,—chamakná cháhiye Is andheri dunyá ko raushan karná, yihí tumhara kam hai

21, 22 Gusse ki burai ko dekho Wuh khun ki ek qism hai Jis ke dil men qahr rahe, us ki chal men wuh záhir bhí hogá, aur Khuda ke qahr ka báis ṭhahregá

28 Zinákari ko dekho, ki kyá hai Badnigahí aur shahwat, yih bhí Khudá ke huzúr men ziná hain Hae, hae, kitne log, is bat men gunahgar thaharte hain! Kitne apne dil men kya kya khiyal karte, jo sirf unhin ko aur Khuda ko malúm hain! Fuhsh, aur har tarah kí badzabání, aur shahwat-angez rágon se, kitne apni pak dámini men dhabba lagate hain! Khuda jo Pak, aur Qadir i Mutlaq hai, har ek badmasti ko dekhtá, aur apni adl ki bijli aise logon par giraya cháhta hai

39 Badla lená mana hai

44 Apne dushmanon ko pyár karna ham par farz hai Yih Isáí mazhab ka ek qanún kháss aur aslí hai, aur kisí dúsre mazhab men yih nahin páyá jatá Dindari ke sab kamon men koí kam is se mushkil nahin, magar natija is ká bahut achchhá hai Jo shakhs is qanún ke bamújib chaltá us men Khudá kí ek sifat hai

VI BÁB

1 KHABARDÁR, tum apne nek kámon ko logon ke sámhne dikhláne ke liye na karo, nahín to, tumháre Báp se, jo ásmán par hai, ajr na milegá

2 Is liye jab ki tú khairát kare, apne sámhne turhí mat bajá, jaise riyákár ibádatkhánon aur ráston men karte hain, táki log un kí taríf karen Main tum se sach kahtá hún, ki, We apná ajr pá chuke

3 Par jab tú khairát kare, to cháhiye ki terá báyán háth na jáne, jo terá dahná háth kartá hai

4 Táki terí khairát poshída rahe, aur terá Báp jo poshída dekhtá hai, khud záhir men tujhe badlá dewe

5 ¶ Aur jab tú duá mánge, riyákáron kí mánind mat ho kyúnki we ibádatkhánon men aur ráston ke konon par khare hoke, duá mángne ko dost rakhte hain, táki log unhen

---

VI BÁB

KHULÁSA

Masíh ká apne waz men farmána, ki khairát kis tarah karna cháhiye, 1—4, *aur duá mángne kí bábat,* 5—13, *aur bháion ke qusúr muáf karne ki bábat,* 14, 15 *Roza rakhne kí bábat,* 16—18 *Ásmán men khazana jama karne kí bábat,* 19—21 *Ánkh sáf rakhne kí bábat,* 22, 23 *Dunyawí báton par fikrmand na hone kí bábat,* 24—34

1 *Apne nek kámon ko logon ke sámhne, dikhláne ke liye na karo* Aur dusri jagah kahta hai, ki Tumhári roshni logon ke age chamke, Matí 5 16 Yih to cháhiye ki hamarí rástbazí kí roshní chamke, par na is liye ki log hamárí taríf karen, balki is liye ki Khuda ka jalál is wasíle se záhir ho, aur logon ko faida pahunche Pas agar koí kahe, ki yih donon báten apas men mukhtalif hain, hargiz nahín Jo log apní taríf aur shuhrat cháhte hain, un kí bábat ek buzurg Augustín náme yún kahtá hai, Wuh to us murgí ki mánind hain jo andá dekar chillátí, aur us sabab se log jánte hain, aur us ande ko le jate aur murgí mahrúm rah játí hai Isi tarah apní shuhrat karnewálá nek kam ke phal se mahrum rah játá hai

3 *Báyán háth na jáne, wg* Yih tamsílí bat hai jis ka matlab poshídagi Dekho, dahná aur bayan hath, yih donon jani dost ke mánind hain Pas matlab yih hai ki tum bhí apne jani dost se, buzurgi dikhláne ko, apní khairát ká tazkira na karo Haqíqatan baze waqt dúsron ko targíb aur ubharne ke liye us khairat ka zikr munásib hai, magar apni buzurgi ke liye nahín Garaz yih ki jo is hukm ko mánná cháhta yih donon baten ásaní se us kí samajh men aengí, lekin jo mánna nahín chahtá wuh nadani se sháyad kuchh itaraz karega.

5 *Ibádatkhanon aur ráston ke konon men, wg* Yahúdíon ká dastúr tha ki ámm jagahon men duá mangte Aur aksar un men the ki dikhláne ko aisá karte, taki log un ki taríf karen, *pas we apna ajr pá chuke,* yane ádmíon se, na Khudá se Ab is hál men Muhammadíon ko bhí apni rusumát par nazar karna zarúr hai, kyunki wuh bhí Yahúdíon kí manind zahirparastí ko bahut pasand karte, aur kahte hain ki Shara zahir parast hai Aur Masíh farmátá hai, ki tum *khilwat men duá mango* Tau bhí

23 ¶ Aur Yisú tamám Galíl men phirtá húá, un ke ibádat-khánon men tалím detá, aur bádsháhat kí khush-khabarí

---

yane, "Jo koí má báp ko mujh se ziyada cháhtá hai mere laiq nahín, wg" Jis ke yih mane, ki Masíh ke shágirdon ko munasib hai ki us ko sab se ziyáda azíz jánen, aur dunyá kí chízon par dil na lagáen, aur jo zarúrat pare, to sab se kinara karen Aur is se yih na samajhna cháhiye ki us waqt jo Masíh se buláe gae, wuh apna mal asbab, wg, ko ek lakht chhor baithe Wuh beshakk un kí tahat men rahá, magar unhon ne Yisu ko muqabile men us ko nachíz janá, aur us ki pairawí karne men, kisí bat se ruk na sake Mal jo tha, un ke pas aisa thá ki goya na tha

Phir in áyaton ke bayán par gaur karná cháhiye, ki Masíh ke hawarí na álim the, na fázil, aur na dunya ke raís, balki machhwe, kam-qadr, muflis, kam-ilm, magar Khudá kí danaí is men zahir hai, ki agar yih bare admi hote, to shayad kahne kí jagah hoti, ki apni taqat aur danáí se unhon ne is mazhab ko ráij kiyá hoga, chunanchi Muhammad Sáhib ne isí tarah apni danai aur talwár ke zor se apna mazhab jarí kiyá, aur jab tak dunyawi sardar na baná, tab tak apne kam men kuchh fathyáb na húa Magar in hawárion ká hál yih hai, ki barah shakhs, garib aur haqír, tin baras tak Masíh ke hamrah rahe jab us se judá húe, injíl ka waz karne lage, ki Yisú, jo maslúb hua wuhi dunyá ke liye najátdihanda hai, aur yih kalam, misl áftab ke, roshan hua, aur thore arse men, sab mulkon men phail gayá

§ 30 Ek shakhs, jo nápak rúh se giriftar húá, us ko ibadatkhane men shifa bakhshna *Kafarnáhum men*

§ 31 Patras kí sas, aur bahut auron ko shifa bakhshna *Kafarnáhum men*

§ 32 YISÚ KÁ APNE SHÁGIRDON KE SÁTH, KAFARNÁHUM KO CHHORKAR, GALÍL KE DARMIYÁN SAIR KARNA

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan
	1 21-28	4 31-37	
8 14 17	1 29-34	4 38-41	
4 23-25	1 35 39	4 42-44	

23 *Un ke ibadatkhánon men talím detá* Yahudion kí khass ibadatgah haikal kahlatí thi Magar yih haikal, ki jo sirf ek hí muqam, yane Yarúsalam men thi, is wajh se tamám Yahudion ká us men jama honá muhal tha, aur har hatta wa hán pahunchna dushwar Is liye unhon ne, shayad tin char sau baras Masih se peshtar, aur bhí makanat shahr shahr, Khudá ká kalam sunne, aur duá mángne ke liye banae the, jo *Sunagog*, yane *ibádat ke liye jamáatkháne* kahláte the Wahán dindár Yahúdí, sabt ke din, aur aur dinon bhi, jama hokar, Khudá kí ibadat kiyá karte the Yisú in ibádatkhanon men aksar jákar, jamaat ko Khuda kí bashárat sunáta tha, aur us ke hawárí bhí aksar aisa hi karte the *Sare dukh aur bímárí dafa kartá thá* Yisú, jo gunahgaron ko naját dene áya, is faida bakhsh kám se apná rahm o dardmandi, aur apní risálat kí haqiqat bhi zahir kartá tha In donon baton par lihaz karna cháhiye Muhammad Sáhib ne kahá, ki Khudá ne mujhe mujize dikháne ko nahín, par kalám sunáne ko bhejá

kí manádí kartá, aur logon ke sáre dukh aur bímárí dafa kartá thá

24 Aur tamám Súrya men us kí shuhrat húí, aur sab bímáron ko, jo tarah tarah kí bímárí aur azáb men giriftár the, aur díwánon, aur mirgíhon aur jhole ke máre húon ko us pás láe, aur us ne unhen changá kiyá

25 Aur bahut bhír Galíl,

---

hai, aur kisi haqiqi mujize ka zikr Quran men kahin nahin kiya, is liye Khuda ki yih muhr Muhammad Sahib ki risalat par nahin hai Aur Hinduon kí kitabon men bahut se mujizon ka zikr to hai, lekin use mubalage aur namunasibat ke sath, ki jis se qawi shubha paida hota, chunánchi yih samajh parta hai, ki kabion ne yih mujize, apne dil se paida karke likhe hain Lekin jo koi Yisu Masih ke mujizon par gaur kare, to us ko malum hoga ki wuh sab mauqe ke sath, aur munasib the

24 *Diwanon* Asl Yunani zubán men yih lafz *daimonizomenous* hai, yane deo, ya shaitan se giriftár Baze yih samajhte ham, ki yih admi jo diwane kahlate hain, sirf pagal the, lekin yih samajh nadurust malum hoti hai Haqiqat men zahir hai ki yih ek alag khass un hi dinon men, admion par ai, shayad is waste ki Yisu ki qudrat shaitan par zahir ho

In diwanon ka Injil men, aksar bayán hai, aur us bayan se malum hota *Pahle,*—Yih ki Yisu aur us ke hawári un se bat karte, aur un ki babat aisa bolte the, ki malum hota hai, unhon ne jan liya ki yih haqiqat men deon se giriftar ham *Dusre,*—Yih shayatin diwanon ke munh se bolte, gutto gu karte, sawal ka jawab dete Yisu ko pahchante, aur us se darte the —Mati 8 28, Lúk 8 27 *Tisre,*—Injil ke bayan se malúm hota hai ki jo log giriftar the un par se yih deo aksar utarte aur auron men dakhil hote the —Mati 8 32 *Chauthe,*—Yisu un se bat karta, un ka nám puchhta, un ko dhamkata, aur nikal detá thá —Mark 1 25, aur 5 8, aur 9 25 *Panchwen,*—Jo giriftar the unhon ne Yisu ko pahchan liya ki wuh MASIH, *Khuda ká Beta* hai —Lúk 4 34, Mark 1 24 In sab wajhon se zahir hai ki yih diwanagi mamúlí tarah par nahin, balki shayatin ke wasile se thi

Aur agar koí púchhe, ki in dinon men bhi log deon se giriftar hote hain ya nahin, to is ka jawab ham nahin de sakte, lekin itna kah sakte hain ki agar hon, to kya ajib? Shaitan zabardast hai aur agar ad mi ko apne bas men kar le to kuchh bald nahin hai *Aur bahut bhir* Masih ne bahut mujize dikhláe the, aur log use dekhne aur us se shifa pane ko charon taraf se ae the Is se malum hota hai ki us waqt us kí shuhrat bahut phaili, aur log shayad yih samajhte the ki ab *Masih i mauúd* aya hai, aur ham ko sarbuland karega aur haqiqat men wuh aya to tha, lekin afsos jab unhon ne dekha ki uska khatir khwah wuh nahin hai, to use napasand kiya

FAIDE

1 a Yisú sab baton men hamári manind tha, magar begunah Jab Khuda kisi ko kisi bari muhimm ke liye taiyár kiya chahta, wuh peshtar us ko azmaish men dal deta hai

6 Jo Kalam i Ilahi ke mane ján bujhkar ulat dete hain, wuh Shaitan ki manind, aur usi ke waste kam karte hain

7 Insan ko na chahiye ki áp ko khatron, yá mushkilon men dale, is bharose par ki Khuda mujhe bachaega

aur Dikápolis, aur Yarúsalam aur Yahúdiya, aur Yardan ke pár se, us ke píchhe ho lí

8 Shaitan is dunya ka sardar hai, aur dunya ke log us ke farmánbardár

10, 11 "Shaitán ká sámhná karo, wuh tum se bhág niklega" Yaq 4 7 Jo us ko jagah nahín deta, wuh us ka kuchh nuqsán nahín kar sakta hai

16 Injil roshni hai, aur jo is roshni se dúr hain, wuh bare andhere men rahte hain

17 Tauba gunahgaron ke waste zarur o mufíd hai

18 Khuda aksar haqiron ko apne khass kam ke waste bulata hai, chunánchi, Pulús kahta hai ki "Khuda ne dunyá ke bewaqúfon ko chun liya, taki hakimon ko sharminda kare, aur Khuda ne dunyá ke kamzoron ko chun liyá, taki zoráwaron ko sharminda kare," aur yih is waste hai, ki "koí bashar us ke age ghamand na kar sake" 1 Karint 1 27, 28, 29

23 Koi bimari, khwah badan, khwah dil ki, aisi sakht nahín hai, ki Yisu us ko dur na kar sake Pas chahiye ki sab bimar, gam zada, mazlúm, betab, us ke pas jáen, aur us se shifa paen

V BÁB

1 WUH, bhír ko dekhkar, ek pahár par charh

V BÁB

KHULASA.

Masih ká pahar par waz, jis se záhir ho jata ki mubarak kaun hain, 1—12, aur kaun zamín ke namak aur dunya ki roshni, aur shahr jo pahar par basa hai, aur chirag chiragdán par in ki mánind hain 13—16, aur ki Masih shariat ko mansukh karne nahín balki púrá karne áyá hai, 17—20 Yih bayan ki qatl, aur zina karne, aur qasam kháne men kitní aur baten mushtamil hain, 21—37 Yih nasihat, ki zulm kí bardasht karne, 38—42, dushmanon se bhi muhabbat rakhne 43—47, aur kamal tak barh jane men har tarah kí saí aur koshish karna chahiye, 48

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan
§ 33 Ek korhi ko shifa bakhshna *Galil men*	8 1 4	1 40-45	5 12-16	
§ 34 Ek jhole ke mare ko changa karna *Kafarnahum men*	9 2 8	2 1-12	5 17-26	
§ 35 Matti ki bulahat *Kafarnahum men*	9 9	2 13,14	5 27,28	
—o—				
HISSA IV				
KHUDAWAND KA DÚSRI BAR ID I FASH KHANA, AUR JO HÁLAT US KE PICHHIL PÍSRI ID I FASH TAK GUZRE				
ARSA *Ek baras ka*				
§ 36 Buti Hasda ka hauz Ek bimár natawan ka changa karna, aur us ke bad ki guft gu *Yarusalam men*				5 1-47

gayá aur jab baiṭhá, us ke shágird us pás áe
2 Tab apní zubán khol-ke, unhen sikhláne lágá, ki,
3 Mubárak we jo dil ke garíb hain kyúnki ásmán kí bádsháhat unhín kí hai
4 Mubárak we jo gamgín hain kyúnki we tasallí pá-wenge
5 Mubárak we jo halím

---

§ 37 Shágirdon ka sabt ke din anáj kí balen toṛkar khana *Galíl kí ráh men*
§ 38 Sabt ke din sukhe háth-wále ko changa karna *Galíl men*
§ 39 Darya e Tiberiyás ke pas Yisú ka pahunchná, aur bahut logon ka us ke píchhe ho lena *Galíl kí Jhíl, yane Darya e Tiberiyas ke pas*
§ 40 Yisú ka ek pahar par jana, aur apne barah rasulon ko chun le ná, aur jamaat ká us ke píchhe ho lená *Kafarnáhum ke nazdík*
§ 41 PAHÁṚI WAZ *Kafarnáhum ke nazdík*

	Mati	Mark	Lúk	Yuhan
§ 37	12 1 8	2 23-28	6 1 5	
§ 38	12 9-14	3 1-6	6 6-11	
§ 39	12 15-21	3 7 12		
§ 40		3 13-19	6 12 19	
§ 41	5 6 7		6 20 49	

1—13 *Masih se mubarakbadian*

1 *Ek pahar par* Yih pahar Kafarnahum shahr ke nazdik tha, aur ab bhi log ek pahar ko dikhate, aur kahte hain, ki yih wuhi hai aur us ka nam in nasihaton ke sabab se, Koh i Mubarakbádi kahte hain, lekin is men kuchh shakk hai ki yih wuhi pahar hai ya nahín

Jo nasihat Yisú ne apne shagirdon ko, is pahar par di, wuh Luka men bhi mukhtasar likhí hai Dekho, Luk 6 20—49

3 *Mubárak we jo dil ke garíb hain, wagaira* Yane jo ap ko ruhani barkaton ke hajatmand jante hain Aise log apni hajat ko dar yaft karke, Khuda se madad mangenge, aur paenge, aur yih madad pákar us kí badsháhat ke raiyat honge Yih badsháhat wuhi hai, jis ko Masih ne is dunya men muqarrar kiya, aur jis ka anjam bihisht hai Pas wuh mubarak hain

4 *Mubarak we jo gamgín hain, wagaira* Masih ki pahlí bat ham gunahgaron se yih hai, ki "*tauba karo*" Pas yih gam gunáh se nisbat rakhta hai, aur is nasihat ká matlab yih hai, ki jo apne gunáhon se pasheman aur gamzada hain, wuhi mubarak hain, kyunki wuh tasalli paenge, yane, Khuda un ke gunah muaf karega, aur un ko rone ke badle khushi dega

5 *Mubarak we jo halím hain, wagaira* Hilm wuhi haqiqí áhmizaji hai jo zulm ká muqabila nahín karti, aur us ka badla na lekar, Khuda hi par chhor deti hai, yih samajhkar ki wuhí intiqam lenewala hai Jo shakhs zulm ke waqt, dil men gussa karta, aur sirf dar ke mare apna badla nahín leta, us ko halim na kaha chahiye, magar us ko jo zalim ki shararat par afsos khákar, chahtá hai ki us ki burai ko bhalaí se maglub kare Aur is se yih murad nahín, ki ham kamínamizaj hon, ya apne haqq ka dawa na karen Is men kuchh kamínagi ká nishán bhí nahín, balki asli áli-

haiṉ kyúṉki we zamín ke wáris honge

6 Mubárak we jo rástbází ke bhúkhe aur pyáse haiṉ kyúṉki we ásúda honge

7 Mubárak we jo rahm-dil haiṉ kyúṉki un par rahm kiyá jáegá

8 Mubárak we jo pák-dil haiṉ, kyúṉki we Khudá ko dekhenge

9 Mubárak we jo sulh karnewále haiṉ kyúṉki we Khudá ke farzand kahláenge

10 Mubárak we jo rástbází ke sabab satáe játe haiṉ,

---

mizaji hai, aur Yisú ne áp zulm ke waqt kaha, ki "Agar maiṉ ne burá kaha to buraí kí gawáhi de, par agar achchhá kahá to tú mujhe kyúṉ martá hai" Haṉ, wuh hilm ká sardar tha, aur us ne apne haqq meṉ wajibi kaha hai, ki "Maiṉ ha lim, aur dil se farotan huṉ' —Mat 11 29 Aur yihi mizáj wuh apne sab shagirdoṉ se chahta hai Jo log yih mizaj rakhte, wuh mubárak haiṉ khususan is meṉ ki *zamín ke waris honge*, yane Yahudioṉ ke bolne ke ek muhaware ke mutabiq, wuh *bare ban katen is dunyá meṉ, aur ákhir ko bhí pá enge* Is dunyá meṉ bhí hilm o farotani aksar mufid hai, aur is ke barkhilaf, jo zálim aur jhagralu haiṉ, wuh aksar apne dushmanon ke hath se nuqsan uthate, aur adalat ke muqaddamoṉ, aur tarah tarah kí mushkiloṉ meṉ giriftar ho jate haiṉ

6 *Mubárak we jo rástbází ke bhukhe aur pyase haiṉ, wagaira* Bhúkhe aur pyase hone se murad bari khwáhish ká rakhná hai Jo rástbáz honá bahut cháhte haiṉ, un ki khwahish puri hogi Is ke pure hone ka bandobast aur tadbir injil meṉ mundarij hai, aur Khuda sab logoṉ ko is ziyafat ki taraf dawat karta hai, ki "Ai sab pyaso, pani pas áo, aur jis ke pas naqdi na ho, ao mol lo, aur kháo! Ao, mai aur dúdh berúpiya aur beqimat kha rido"—Yas 55 1 Pas kyá hi mubárak hai un ka hai!

7 *Mubárak we jo rahm-dil haiṉ, wagaira* Yane jo auroṉ ke dard meṉ sharík aur ham dard hokar un ko madad diyá cháhte, aur us meṉ koshish bhí karte haiṉ Is ham dardi meṉ insán Khudá ke muwafiq hota hai, ki Khudá apní rahmat záhir karne meṉ nihayat khush hai, chunánchi us kí bábat meṉ likhá hai ki "Wuh Khudá, Rahmán aur Hannán, Zú-ul-túl, aur Rabb ul-fazl o Wafa hai" Aur wuh cháhtá hai ki ham log is bat meṉ us kí manind hoṉ, aur Masih yahaṉ farmata hai, ki jo log rahm dil haiṉ, un par rahm kiya jaega, jis ki murad yih hai, ki Khudá aur *admi bhí* un par rahm karenge

8 *Mubarak we jo pák dil haiṉ, waqaira* Admi zahir ko dekhtá hai, lekin Khuda batin se waqif hokar chahta hai ki wuh bhí pak ho, aur yih khass wadá Yisú kartá hai, ki jo log aise haiṉ wuh us Shah-anshah i haqiqi ko jo nadidani aur gunáh se mubarra hai, dekhenge, yane us ke dost honge, aur us ke rubarú khare rahenge

9 *Mubárak we jo sulh karne wále haiṉ, wagaira* Sulh karnewale wuh haiṉ jo dushmani, jhagre, buraion, aur adalat ke muqaddamat ke rafa dafa karne meṉ koshish karte haiṉ aur yih Khudá ke farzand kahláenge yane is bat meṉ Khuda ki manind thaharte haiṉ, kyúṉki wuh 'Sulh ká Bani hai" 1 Karint 14 33

10 *Mubarak we jo rastbázi ke sabab satae játe haiṉ, wagaira* Khuda ki marzi par chalna rastbází hai Khuda ne apní marzi injil meṉ zahir ki hai, aur jo log Masih

15 Aur chirág bálke, paimáne ke tale nahín rakhte, balki chirágdán par rakhte hain tab un sab ko, jo ghar men hon, roshní detá

16 Isí tarah tumhárí roshní admíon ke sámhne chamke táki we tumhare nek kámon ko dekhen aur tumháre Báp kí, jo ásmán par hai, taríf karen

17 ¶ Yih khiyál mat karo, ki main tauret yá nabíon kí kitáb mansúkh karne ko áyá main mansúkh karne ko nahín, balki púrí karne ko áyá hún

18 Kyúnki main tum se sach kahtá hún, ki Jab tak ásmán aur zamín tal na jáen, ek nuqta yá ek shosha tauret ka hargiz na mitegá, jab tak sab kuchh púrá na ho

---

paháron ki chotion par waqi thín, aur bahut dur se nazr áti thín Shayad Yisú ne us waqt, nasíhat karte húe, aise ek shahr ki taraf ishara kiya ho

15 *Paimane* Yunani zuban men *modion*—ek paimana tha jis se anaj ko napte, aur us men qarib 7, 8 ser ke sama jata tha Is se Yisú ka matlab yih hai ki koi, chirag roshan karke, us ko *kisi chiz* ke tale dhamp nahín deta kyúnki chirag roshni dene ke waste hai, na ki chhipane ke liye

16 *Isi tarah tumhari roshni admíon ke samhne chamke* Masih áge (6 1) kahta hai ki "Khabardar, tum apne nek kamon ko logon ke samhne dikhlane ke liye na karo, nahin to tumhare Bap se jo asman par hai, ajr na milega" Aur yahan wuh farmata hai ki tumhari roshni chamke, yane log tumhari nekion ko dekhen Lekin in men kuchh ikhtilaf nahín hai Jo koi *dikhlane ke waste* nek kam kare, wuh kam us ke haqq men nek nahín, kyunki us ke karne men us kí niyat durust nahín thahari, aur aise nek kam, yane aise matlab se karna mana hai, magar nek kamon se sab par zahir karna chahiye ki ham Khudá kí ráh par chalte, aur us ka jalal karná chahte hain Murad dil men yih cháhiye ki Khudá ka jalal ho, aur agar yih murad ho, to dil áp ham ko sikhaega ki kis tarah karna chahiye.

17—20 *Yisu shariat ko mansukh karne nahin, balki púrá karne ko aya*

17 *Mansukh karne ko áyá* Tauret aur nabion ki kitabon se murád Kalam i Ilahi hai Yih Kalam Yahúdion se aksar tin hisson men munqasam húa, yane Tauret, Zabur, aur Nabion ki Kitáben, aur kabhi *do* hisson men, yane Tauret aur Nabion ki Kitaben, chunánchi is muqam par isi tarah taqsim hai Is Kalam Ullah ke sare ahkam Shariat kahlate hain, aur yih shariat tin hisson men mundarij hai, yane *Shariat i Akhlaqi, Shariat, i Rasmi Shariat i Mulki* Yisú yahan farmata, ki main is shariat ko mansukh karne nahin áya hun, balki pura karne ko, aur bamujib is ke, marte waqt us ne kaha ki "*Pura hua* —Yuhanna 19 28—30

Agar ham is mazmun ko (17–21) bidurusti samajhna chahen, to daryaft karna chahiye ki Tauret, Injil se kya nisbat rakhti hai. Is ko samajhne se bahut bhúlen mitengin, aur mushkilat hall honge Yih nisbat wuhí hai jo kisi chiz ki natamami, aur tamami hone men hoti hai Tauret ek ghar kí manind hai jis ká naqsha khincha gaya, aur neo dali gai, magar ghar tamám nahin hua, sirf banta jata hai Injil us ki tamami aur kamiliyat hai Tauret ek khilta jatá phúl hai Injil wuhi phúl hai, magar khil chuká, balki

19 Pas, jo koí in hukmon men se sab se chhoṭe ko tál dewe, aur waisáhí ádmíon ko sikháwe, ásmán kí bádsháhat men sab se chhotá kahláegá par jo ki amal kare aur sikh-láwe, wuhí, ásmán kí bád-sháhat men, bará kahláegá

20 Kyúnki main tumhen kahtá hún, ki Agar tumhárí rástbází Faqíhon aur Farísíon kí se ziyáda na ho, tum ásmán

---

us ká phal Donon ek hain, aur ek hí Khudá ki karigari

Pas is hal men Tauret mansukh nahin, balki puri húí hai Us ki qurbánian aur sab rasmen Masih ki taraf ishára kartin, aur us ki shi in ki alamaten aur nishanian thin Yih sab us men apna anjam aur tamamí pakar, phúl ke patton ki mánind sukhkar, gir gaí hain, aur ab hamári waqfiyat aur isbat i din ke liye faidamand hain, magar is-timal ke liye nahin Aur Tauret ke ahkám i akhlaqi, yih bhi Masih se púre hue, balki us ne aur bhi safai se un ke asli mane batae aur farmae, aur amal men laya Aur na sirf Masih se, balki us ki logon se bhi yih ahkam, agarchi natamami se hon, magar pure hote hain Pas tamam shariat us se, aur us men puri huí, aur púri hoti hai Ek *nuqta*, ya ek *shosha*, ya ne ek chhoti se chhoti bat bhi jati na rahi

Is bab men Muhammadi kahte hain ki Tauret aur Injil, balki bazí áyaten Quran ki bhi mansúkh ho gai hain aur is waste un ko manna ab farz nahín Is ke jawab men yih kahna káfi hai, ki Khudá insan nahin, ki wuh apna hukm badal dale Albatta agle dinon, goya insan ke larakpan men, us ne baze dasturat aur rasúmat mu-qarrar kiye, ki yih ab us ki pukh-tagí aur bulug men faidamand aur zarur nahin hain, magar yih man-súkh nahin hue, sirf pure hokar khatm ho gae, jaise phul ke pat-te phal lagne ke waqt, gir jate hain Aur Khuda kabhi mukhta lif ahkám nahin detá, jaise Qu-ran men hain, chunánchi jab Mu-hammad ke pairau thore the, us ne farmayá ki dín ke wáste na larna, par jab unhon ne kasrat aur zor pakra, tab hukm áyá, ki talwar kam men lao, aur jihád karo

19 Shariat i Rasmi Masíh men púri hokar zail huí Shariat i Akhlaqi, jis ki babat Masíh yahán kahtá hai, hamesha farz rahegi, aur jo koi kahe, aur sikháe, ki Masíh ke is azadagí ke waqt men in hukmon men se sab se chhote ko na manna, wuh shakhs, agarchi admíon men bara ho, magar Khuda ke nazdik sab se chhota hoga *Asman ki badshahat*, yane kalisya, jo Masih ki badshahat hokar is dunya men shurú hotí, aur bihisht men apná anjam pati hai—(Dekho, Tafsir 3 2)

20 Pichhli baton se is ayat ká ilaqa yih hai ki Faqih aur Farisí, shayad mere aur tumhare haqq men kahenge ki yih log shariat ke barkhilaf kahte, aur shariat ko nahín mante hain Is ke baraks main kahta hún, ki Agar tumhari rastbazi un ki rastbazi se ziyada na ho, to tum ásman ki bádsha-hat men kisi tarah dakhil na ho-ge yane tum mere log na hoge, aur bihisht tak na pahunchoge, is wáste ki Faqíh aur Farisi záhir-parast hokar apni rástbázi par phul-te, aur shariat ko, us ki asli ma-ni ke bamújib nahin mante the

Hamára Khudawand Masih yih kahkar, ki shariat ko manná ham par farz hai, aur batákar ki Faqíh aur Farisí us ke mánne men ko-tahi karte hain, ab bayán kartá hai,

dekhen Main tum se sach kahtá hún, ki We apná badlá pá chuke

6 Lekin jab tú duá mánge, apní kothrí men já, aur darwáza band karke, apne Báp se, jo poshídagí men hai, duá máng, aur terá Báp, jo poshída dekhtá hai, záhir men tujhe badlá degá

7 Aur jab duá mángte ho, gair-qaumon kí mánind befáida bak bak mat karo kyúnki we samajhte hain, ki un kí ziyádagoí se un kí suní jáegí

8 Par un kí mánind na ho: kyúnki tumhárá Bap, tumháre mángne ke pahle, jántá hai, ki tumhen kin kin chízon kí zarúrat hai

9 Is wáste tum isí tarah

---

is ká matlab yih nahín, ki ham jamaat ke sath duá na mangen Is ke liye to saf hukm hai, aur rasúlon ka bhi aksar yihí dastúr tha —Dekho, Aam 1 1, 24, aur 2 1, aur 12 5, 12 Likhá hai ki ham "ikatthe hone se baz na rahen" Ibr 10 25, yane apne mabúd ki ibadat ke liye ikatthe hon, jis ibádat ka duá mangna ek bará hissa hai, lekin roz marra kí duá o munájat men yih bihtar hai ki ham khilwat men darkhwast karen, is liye ki wahán ham apna matlab Khudá hí se arz karte hain, aur logon ke dikhane ko nahin, aur "Khuda jo poshída ham ko dekhta hai zahir men badlá dega"

7 *Befaida bak bak mat karo, wg* Yih bahut munasib hai ki ham na sirf khilwat men duá hi mangne ko káfi janen, balki us khilwat men rúh o rasti ke sath duá mángen Dekho but-parast aur dúsrí qaumen bhi aksar wuh duáen istimal karte hain ki jin ke maane o matlab se mutlaq agah nahín, aur nahin jante ki yih dua aur hamara asl matlab ek hai ya nahin, tau bhí yaqin karte hain, ki aisi duáon aur in dasturon ke baja láne se, agarchi hamara dil bhi rujú na ho, tau bhi hamari suni jáegí, aur shumár ke wáste tasbih aur málá rakhte, ta malum ho ki kitni bar is nam ko parha, aur japá, jaisá ki Hindu Sita Rám, Sita Ram japte, aur Muhammadí bhí Alláh, Alláh, kahte hain, aur is befaida ummed par yih sab kuchh karte hain ki hamara mabud ham se rází hogá Magar Khuda i gaibdan aisí baton se rázi nahín hotá Wuh cháhtá hai ki ham apne sáre dil se dilí árzuen us ke huzúr men arz karen, aur jis hál men hamará *dil* apne Kháliq ki taraf rujú ho, to albatta bahut martaba duá mángná bejá nahín yane agar ek din men us se bahut dafa iltimas karke duá mángen, to vaqinan befaida na hogá, balki Injil men likhá hai ki tum "nit duá mangte raho"—1 Tas. 5 17 Aur hamare Najat-dihande ne bhi tín bar yun darkhwast kí, ki "Ai Bap agar terí marzí ho, to yih piyala mujh se guzar jáe,"—aur Luk 6 12 men likha hai, ki wuh tamám rát duá mangne men rahá Hasil i kalam, hamárá Khudawand wuh duá jo bái bar rujú i dil se kí jae us ko mana nahin kartá, magar aisi duá jo dil kí huzurí se na hokar, khali bat ho, us ko mana kartá hai, is liye ki wuh mahz befaida aur bak bak hai

9—13 *Khudáwand kí duá* Yih duá hamári ibádat ke liye ek bahut mufid namúna hai, aur agar ham yih lafzen zaban par láya karen, to achchha hai, magar yih zarur nahin ki hamesha wuhi alfaz hamari namaz men istimal kie jáen, sirf us ka taur albatta honá cháhiye.

qarzdáron ko bakhshte hain, tú apne dain ham ko bakhsh de

13 Aur hamen ázmáish men na dál, balki buráí se bachá Kyúnki bádsháhat, aur qudrat, aur jalál, hamesha tere hí hain Ámín

14 Is liye ki agar tum ádmíon ke gunáh bakhshoge, to tumhárá Báp bhí, jo ásmán par hai, tumhen bhí bakhshegá

15 Par agar tum ádmíon ke gunáh na bakhshoge, to tumhárá Báp bhí tumháre gunáh na bakhshegá

16 ¶ Phir, jab tum roza rakho, riyákáron kí mánind apná chihra udás na banáo, kyúnki we apná munh bigárte hain, ki log unhen rozadár jánen Main tum se sach kahtá hún, ki We apná badlá pá chuke

17 Par jab tú roza rakhe, apne sir par chikná lagá, aur munh dho,

---

Dain se murad gunah hai, chunánchi 14wín áyat men yihí bát saf likhí hai Gunah ek tarah ka qarz hai, yane jis ne gunah kiya, wuh saza ke liye Khuda ka daindar hai, aur Khuda us ka bazpurs karega Is dain ko ham ada nahín kar sakte par Masih ne us ko hamare badle ada kiya hai Yahan ham darkhwast karte hain, ki Khuda hamare gunahon ko muaf kare, magar yih mangna tab durust hoga, ki jab ham apne qusurwaron ko bhi muaf karen Nahin to mangná befaida hai

13 *Ázmáish men na dal*, yane dále jane se mahfuz rakh

Burai se bachá Yunani zaban men lafz i *burai* ke do mane ho sakte hain, pahle, *burai*, aur dusre, *us bure*, yane, Shaitan se Aghlab hai, ki pahle mane durust hon, magar haqiqat men donon ka matlab ek hi hai *Amín* Amín ek Ibrani lafz hai ki jis ke mane mustaqim, mahfuz haqqdar hain Pas is lafz ke istimál men hamari yih murad hai, ki ham filhaqiqat apni dili arzuon ke izhar men Khuda se dua mangte hain ki *aisá hí ho*

14, 15 Yih baten barahwin ayat se mutalliq hokar, sabab batlatí hain, ki us ayat ki darkhwast kis liye shart par munhasir hai Masih ne ijazat nahín dí, ki kisí se hamáre dilon men kina ya dushmaní ho, lekin barkhiláf is ke hamen apne dushmanon ke liye barkat chahne aur duá karne ki talim us ne di hai, chunanchi agar hamara bhái sattar ke sat dafa hamara gunah kare, aur pichhe muáf mange to hamen muaf karna munasib hai,—Mati 18 22

16—18 Roza rakhne ke bab men Masih ne koi khass din muqarrar nahin kiya, sirf use jaiz thahraya, aur bataya ki kis tarah rakhna chahiye, yane makkaron kí manind nahin, balki Khuda ke wáste Riyakar apne chihre udas karte, aur apna munh bigarte, aur chahte hain ki log unhen rozadar kahen Magar Masih apne shagirdon se kahta hai, ki Apna munh dhoo, aur apna sir chil na karo, jaisa hamesha karte ho, taki log tumhen rozadár na janen, aur Khuda jo poshidagi men dekhta hai, zahir men tumhen badla dega Ghaur karna chahiye ki is men Masih ki danai kaisi zahir hai, ki us ne koí khass mausim, ya din, roza rakhne ko muqarrar nahin kiya, is liye ki agar roze ke waste din thahrae jate, to akhir i kar wuh muqarrari din dastur hi men dakhil ho jate, aur us men kuchh faida na hota, kyunki aksar admi ka dil dasturat par lagkar qurb i Ilahi se báz

18 Táki ádmí nahín̲, balki terá Báp, jo poshída hai, tujhe rozadár jáne aur terá Báp, jo poshídagí men̲ dekhtá hai, záhir men̲ tujhe badlá de

19 ¶ Mál apne wáste zamín par jama na karo, jahán̲ kírá aur morcha kharáb karte hain̲, aur jahán̲ chor sendh deke churáte hain̲

20 Balki mál apne liye asmán par jama karo, jahán̲ na kírá na morcha kharáb karte, aur na chor sendh deke churáte hain̲,

21 Kyúnki jahán̲ tumhárá khazána hai, wahín̲ tumhárá dil bhí lagá rahegá

22 Badan ká chirág ánkh hai pas agar terí ánkh sáf ho, to terá sárá badan roshan hogá

23 Par agar terí ánkh sáf nahín̲, to terá sárá badan andherá hogá Is liye, agar wuh núr, jo tujh men̲ hai, táríkí ho, to kaisí táríkí thahregí!

24 ¶ *Koí ádmí do khá-windon̲ kí khidmat nahín kar saktá*, is liye ki yá ek se dushmaní rakhegá, aur dúsre se dostí, yá ek ko mánegá, aur dúsre ko náchíz jánegá Tum Khudá aur daulat donon̲ kí khidmat nahín̲ kar sakte

25 Is liye main̲ tum se kahtá hún̲, Apní zindagí ke liye fikr na karo, ki ham kyá kháenge, aur kyá píenge, na apne badan ke, ki kyá pahinenge Kyá zindagí khurák se bihtar nahín̲, aur badan poshák se?

26 Hawá ke parandon̲ ko dekho, we na bote, na lauto, na kothí men̲ jama karte hain̲, tau bhí tumhárá Báp, jo ásmán par hai, un ki parwarish kartá hai Kyá tum un se bihtar nahín̲ ho?

27 Tum men̲ se kaun hai, jo fikr karke apní umr men̲ ek gharí barhá saktá hai?

28 Aur poshák kí kyún̲ fikr

---

rahtá hai, jaisá ki Musalmánon̲ aur Hindúon̲ ka hal aj kal hai, ki aksar roza aur bart muqarrari dinon̲ men̲, un ka ji cháho ya na cháhe, rakhte hain̲, par is men̲ na Khudá ki bandagí, na insán ka faida, sirf ek záti dastúr par gaya hai

20 *Mál apne liye ásman par jama karo*, yàne is dunya ke mal o matá ke wáste befaida mihnat o mashaqqat na karo, lekin bihtar *yih hai* ki Khuda se muhabbat rakhkar, aur pákízagí ki daulat jama karko ásman ke liye taiyari karo, is wáste ki yih pákízagi goya ásmán men̲ tumhárí daulat hai, aur jahán̲ jis ká khazána ho wahín̲ us ká dil bhí hogá.

22, 23 In áyaton̲ ká matlab kuchh bárík hai, magar záhiran us ke sath shamil hai, jo úpar mazkúr ho chuká Badan ka chirag ankh hai Majazan, isi tarah, rúh ká chirag imán hai, aur is rúhaní ankh ke wasile, ham asmaní chízon̲ ko dekh sakte hain̲, lekin jab yih ankh dunyawi mál par mutawajjih ho, to saf nahin̲ rah sakti, aur nábina hokar sari ruh andheri ho jati hai Isi táríkí ká zikr Masíh yahan̲ karta hai

24—34 In ayaton̲ se yih talím miltí hai ki ham apne dil dunya par na lagaen̲, is liye ki koi do khawindon̲ ki khidmat nahin̲ kar sakta Agar ham dunyá o daulat kí taraf muta-

karte ho? Janglí sosan ko dekho, kaise barhte hain, wuh na mihnat karte, na kátte hain.

29 Par main tumhen kahtá hún, ki Sulaimán bhí, apní sárí shán o shaukat men, un men se ek kí mánind pahine na thá

30 Pas jab Khudá maidan kí ghás ko, jo áj hai, aur kal tanúr men jhonkí játí, yún pahinátá hai, to kyá tum ko, ai sust iatiqádo ziyáda na pahináegá?

31 Is liye yih kahke fikr mat karo, ki Ham kyá kháenge? yá Kyá píenge? yá Kyá pahinenge?

32 Kyúnki in sab chízon kí talásh men gair-qaumen rahtí hain aur tumhárá Báp, jo ásmán par hai, jántá hai, ki tum in sab chízon ke muhtáj ho

33 Par tum, pahle, Khudá kí bádsháhat aur us kí rástbází ko dhúndho, to, un ke siwá, yih sab chízen bhí tumhen milengí

34 Pas, kal kí fikr na karo kyúnki kal apní chízon kí áp hí fikr kar legá Áj ká dukh áj hí ke liye bas hai

---

wajih hon, to Khuda ham ko tark karegá

25, wg Ham ko na sirf daulat hi ki khidmat chhorna lázim hai, balki dunyawí chízon par fikrmand bhí na honá cháhiye Is kí chai wajhen hain

Pahle Jab ki tum jánte ho, ki Khuda khane ko aur pahinne ko tumhen detá hai, to yaqinan tumhari jan ko mahfuz rakhkar badan ki bhí parwarish karegá, kyunki jab wuh tumhen adna chízen detá hai, to kyá ála chízen na degá? 25 a

Dúsre Paranaon ko dekho, wuh apne waste na bote na jama karte, tau bhi tumhara asmani Bap un ki parwarish karta hai, pas tum jo un se kahin achchhe ho kya tumhari parwarish na karega? 26 á

Tísre Fikr se kya faida? tum apni zindagi ko daraz nahin kar sakte, aur ek bal ke bhí sufed ya kalá karne ki táqat nahín rakhte, is liye tumhen lazim hai, ki ap ko Khuda hi ke supurd karo, ki wuh tumharí sab tadbiren karega 27 a

Chauthe Sosan, ya kisí phúl par nazar karo, ki wuh apne waste kuchh nahín karta, tau bhí Khudá us ko kaisi khubsurati se pahínátá hai! aisá ki Sulaimán bhí, báwajúd us tamám shan o shaukat ke, ap ko itna árasta na kar saka Pas, aisí wajhon se tum ko bhi fikrmand na hona chahiye 28, 29, 30 a

32 *Gair qaumen*, yane Yahúdion ke siwa, sab qaumen Yih log but parasti ki bedíní aur tariki men giriftar the, aur sachche Khudá kí pahchán se gáfil hokar, dunyawí fikron ke páband hue Magar tum un kí manind mat ho, ki Khudá, jis ko tum Bap kahte ho, jantá hai, ki tumhen kin kin chízon kí zarurat hai, aur wuh tumhen degá. Zab 37 35—40

33 *Khuda ki bádsháhat aur us ki rastbazí ko dhúndho* Khuda kí badshahat se wuhi murad hai, ki jis ko Masíh ne phailaya, aur yih rastbazí bhi wuhí hai, jo imándar Masihíon ko milti hai us ko dhundhna chahiye Aur agar yih tumhare pas hai, to yaqínan tum dhani ho, aur kisí chiz ke muhtáj nahin

34 *Kal kí fikr na karo* Jo log kal ke waste fikrmand hote wuh aj ke ranj ko apne wáste duná karte

VII BÁB

1 AIB na lagáo, ki tum par aib na lagáyá jáwe 2 Kyúnki jis tarah tum aib lagáte ho, usí tarah tum par bhí aib lagáyá jáegá aur jis paimáne se tum nápte ho us hí se tumháre wáste nápá jáegá

---

haiṉ *Kal apní chízoṉ kí áp hí fikr kar legá*, yane, aj ka dukh aj hí ke liye bas hai, aur kal kí fikr kal ke wáste

FÁIDE

1 á Nek kám karne meṉ, cháhiye ki ham Khuda kí taríf se matlab rakhoṉ Jo apní taríf ke liye karta hai wuh be ajr rahegá

2. Masíh janta hai ki mere shágird khairat karenge Sirf itna hukm detá hai ki koi apní taríf ke liye na kare

5 Duá mángne meṉ dil házir honá cháhiye Khuda khálí bát ko nahíṉ sunta hai

9—13 Dua mángne ka namúna Yisú ne diyá hai Cháhiye ki ham use khub yad rakheṉ

14 Jab ham apne qusúroṉ kí bakhshish Khudá se mángeṉ, tab cháhiye ki ham apne qusúrwároṉ ko bhí muáf kareṉ

16—18 Áfat aur musibat ke waqt, roza rakhna munásib hai, magar us meṉ zahirdári na chahiye

19–20 Yaháṉ ká mál kam-qadr hai Asman meṉ jama karna bihtar hai

24 Jo apná dil dunyá par lagátá hai, wuh Khuda kí khidmat nahíṉ kar saktá

31 Dunyawí batoṉ ke liye fikrmand honá na cháhiye

33 Jo Khudá kí badsháhat meṉ dakhil hoke us kí rastbazi ko pahunchta hai, wuh dunya aur áqibat donoṉ ko hasil karta hai

---

VII BAB

KHULÁSA

Aibgíroṉ ko tambih, 1—5 *Pák chízeṉ kuttoṉ ko na dená,* 7 *Dua mángne kí nasihat,* 7—12 *Tang darwaze se dakhil hone ka hukm,* 13 14 *Jhuthe nabioṉ se khabardar rahna* 15—20 *Na faqat kalám ke sunnewale balki amal karnewale hona chahiy* 21—23 *Yaṉ kahke us bande se mushabih hoṉ jis kí bunyad chatan par hai, na ki balú par,* 21—27 *Waz ka khatm, aur logoṉ ká mutajjib hona,* 28 29

1 *Aib na lagáo* Yih matlab jab ham kisi ko bura kam karte dekhte haiṉ, to ham us waqt us buraí ko chhipá nahíṉ sakte, kyuṉki jo us se sarzad húa wuh bura hai, magar mauqa ho, to us se kahna, aur use tambih dena bhí ham ko munasib hai, balki auroṉ se bhí zahir karna shayad us ke haqq meṉ bhala ho Hamarí muhabbat bhí is se zahir hogí aur gahban wuh hamarí nasihat aur tambih se sudhar jae Pas is tarah par aib lagane ko, jo muhabbat se, aur sudharne ke liye ho hamara Khudawand nahíṉ rokta, aur na mana karta hai magar us ko jo bad zabí, aur bad lihazí aur bemurawwatí ke sath hai rokta, aur mana karta hai —Dekho, Rum 2 1

2 Yih kahawat Yahudioṉ meṉ ek masal kí hogí, jis tarah Hindustan meṉ log kahte haiṉ ki "Jo jaisá karegá, so waisá páegá" Aur Masih bhí is ki sadaqat ki gawahí deta hai, ki jaisá tum karoge, waisá hí Khuda aur admí tum se saluk karenge —2 Sam 22 27, Mark 4 21, Yaq 2 13

3 Aur us tinke ko, jo tere bháí kí ánkh men hai, kyún dekhtá hai, par us káñrí par jo terí ánkh men hai, nazar nahín kartá?

4 Yá, kyúnkar tú apne bháí ko kahtá, Us tinke ko, jo terí ánkh men hai, lá nikál dún, aur dekh, khud terí ánkh men káñrí hai?

5 Ai riyákár, pahle káñrí ko apní ánkh se nikál, tab us tinke ko apne bháí kí ánkh se achchhí tarah dekhke nikál sakegá

6 ¶ Pák chíz kutton ko mat do, aur apne motí súaron ke áge na phenko, aisá na ho, ki we unhen pámál karen, aur phirkar tumhen pháren

7 ¶ Mángo, ki tumhen diyá jáegá, dhúndho, ki tum páoge, khatkhatao, to tumháre waste kholá jáegá

---

3 Is ayat men mujizana nasihat hai, aur zahiran yih bhi Yahudion ki ek masal thi *Tinke* se murad koi chhota qusur, aur *kañri*, yane kari se bhari gunah Pas tu apne bhai ke adna qusur par kyun nazar karta hai, jab ki tu ap us se ziyada gunahgar hai

6 *Pak chiz kutton ko mat do* Pichhli ayat se murad yih hai ki ham auron ki badi par nazar na rakhen, par is ayat ka matlab yih hai ki dini baton men munasib tarah par imtiyaz karte rahen *Pak chiz* Injili nasihat se murad hai aur *kutte* wuh log hain, jo rasti ki mukhalifat karke lan tan bakte aur kutton ki tarah chillate hain 2 Pat 2 22 Aur *motion* se Injil ki beshqimat nasihat kahi gai hai, aur suar wuh log hain jo apni napaki, aur nadani aur shahwat parasti ke sabab se Injil ki khubion ko daryaft nahin kiya chahte, aur na kar sakte hain —Ams 11 22

Pas in baton ke mane yih hain, ki jo log zulm o zabardasti se, takrár aur behuda guftogu karte hain, tum un se parhez karo, aur un ko yih pak talim befaida mat do, aur un ke pas bhi nahaqq mat jao, jo apní dili sharárat se jihalat men phanse hain, ki wuh dini baton ki khúbi par thattha karenge Aur in baton ki tartib ek Yahudi shairana muháware ke mutabiq hai, yane chauthá fiqra pahle ko jawab deta hai, aur tisrá dusre ko, chunánchi

1 Pak chiz kutton ko mat do,
2 Aur apne moti suaron ke áge mat phenko,
3 Aisa na ho, ki we (yane súar) unhen pamal karen,
4 Aur phirkar (yane kutte) tumhen pharen

Sab jante hain, ki pámál karná súaron ka kam hai, aur pharna, kutton ka

7 Masih farmá chuká hai ki kisi ko apne dil men bura na samjhen, tau bhi logon ko pahchante rahen Is muhabbat ke qanun ko manna bahut mushkil, balki insan ki taqat se bahar hai Is waste yih munasib hai, ki ham Ruh ul Quds ká madad mangen Pas wuh kahta hai, ki "Mango" Yunan Khuda se darkhwast ke tin taur likhe hain, yane *mangna, dhundhná, khatkhatana* In se murad yih hai ki dilsozi aur sargarmi se, ham mangen Aur khatkhatana, majaz ke taur par hai Jis tarah koi admi kisi ke darwaze par jakar khatkhata chahiye ki ham bhi Khuda ke fazl ka darwaza isi tarah khatkhataen —Luk 13 25, Mukash 3 24

Beshakk yih mane bhi is ayat men makhfi hain, ki ham ájizí, aur sadaqat, aur israr se, wuh chizen jo Khuda ki marzi ke mutabiq aur us ke jalal, aur hamari zarurat ke waste mufid hon, darkhwast karen,

8 Kyúnki jo koí mángtá hai, use miltá, aur jo koí dhúndhtá, so pátá hai, aur jo koí khatkhatátá, us ke wáste kholá jáegá

9 Tum men se kaun hai, ki agar us ká beṭá us se roṭí mánge, wuh use patthar dewe?

10 Yá agar machhlí mánge, use sámp de?

11 Pas jab ki tum, jo bure ho, apne larkon ko achchhí chízen dene jánte ho, to kitná ziyáda tumhárá Báp, jo ásmán par hai, unhen, jo us se mángte hain, achchhí chízen degá

12 Pas jo kuchh tum cháhte ho, ki log tumháre sáth karen, waisá tum bhí un ke sáth karo kyúnki tauret aur anbiyá ká khulása yihí hai

---

aur agar hamárí darkhwásten aisí hon to yaqínan wade ke muwáfiq, hamenináyat hongí Dekho, Yúhan 5 14 Yane "*hamárí dileri jo us ke age hai, yihí hai, ki agar ham, us kí marzí ke mutábiq kuchh mángen, to wuh hamárí sunta hai*"

Aur bahut aisí báten hain jinhen ham bikhubí jánte, ki yih Khuda kí marzí ke muwáfiq hain, maslan, roz ki roṭí dená, hamáre gunáhon ko bakhshna, hamáre janon ko apní hifázat men rakhna, dukh, musíbat, imtihan men hamárá madadgár hona, maut ke waqt tasallí dená, Injíl ko dunya men phailána ham jánte hain, ki filhaqíqat yih sab báten Khuda kí marzí ke muwáfiq hain, is liye cháhiye ki hamárá dil in darkhwáston ke karne men shakk o shubh se khálí ho In se bihtar chízen ham nahín máng sakte, aur agar yih sab kuchh us se mángen, to wuh zarúr hamárí sunegá Phir Masíh hamárí duáon ke qabúl hone men yún tasallí deta hai, ki "Khuda ham ko bihtar chízen dene ko taiyar hai," hán, aisa ki koí báp apne beṭe par waisá mihrban nahín Agar larká apne báp se roṭí mange, to wuh patthar nahín deta, aur agar machhlí mange, to wuh sámp nahín detá Pas tum jo bure ho, yane nakámil, aur bemtiyaz aur andhe, aur gussawar, agar tum achchhí chízen de jánte ho, to tumhárá ásmání báp, jo nek, aur kámil hai, kitní ziyada achchhí na dega? aur Luk 11 13 áyat men jahán isí mazmún ká tazkira hai, *achchhí chízen* nahín likhí hain, magar Rúh-ul-Quds, yane wuhí Rúh i muqaddas, jo insan ke dil men pákízagí paidá kartá hai, kyúnki is ála inám men, aur sab inám bhí shámil hain Par sháyad Khudá har martaba hamárí darkhwást ke muwáfiq hamen na de, yá der kare, tau bhí yaqínan degá Maslan, Pulus hawárí kahtá hai, ki "Mere jism men ek kánṭa tha," yane kisí taur ki kamzorí yá koí aib, "jo Shaitan ká paik tha, is liye ki main makashife ki ziyadatí se na phúl jáún so main ne tín bár Khudawand se iltimas kiya, ki yih mujh se dúr ho jae" Phir kya, Khudawand ne use dúr kiyá? Nahín magar itna kaha, ki "Merá fazl tujhe kafí hai, merá zor terí kamzorí men púra hota hai," 2 Kar 12 7, 8, 9 Yún hí Khudawand ne us kí duá suní, aur shayad hamárí bhí is taur, yá kisí aur taur se sune

12 Is ka pahwand pichhlí báton se yih hai, ki yih muhabbat ka qánún, jo main tumhen farmatá hún, aur jis ki farmanbardarí ke liye tum ko Khuda se madad mángná cháhiye, us ká khulása yih hai, kí "*Jo kuchh tum cháhte ho ki log tumháre sáth karen waisá tum bhí un ke sath karo*"

Angrezí men ham is áyat ko

13 ¶ Tang darwáze se dákhil ho kyúnki chauṛá hai wuh darwáza, aur kushháda hai wuh rásta, jo halákat ko pahunchátá hai, aur bahut haiṉ, jo us se dákhil hote

14 Kyá hí tang hai wuh darwáza, aur sakrí hai wuh ráh, jo zindagí ko pahunchátí, aur thoṛe haiṉ, jo use páte

15 ¶ Jhúṭhe nabíoṉ se khabardár raho, jo tumháre pás bheroṉ ke bhes meṉ áte, par haqíqat meṉ phárnewále bheriye haiṉ

16 Tum unheṉ un ke phaloṉ se pahchánoge Kyá kánṭoṉ se angúr, yá úntkatároṉ se anjír torte haiṉ ?

17 Usí tarah har ek achchhá darakht achchhe phal látá, aur burá darakht bure phal látá hai

18 Achchhá darakht bure phal nahíṉ lá saktá, na burá darakht achchhe phal lá saktá

19 Jo darakht achchhe phal nahíṉ látá, kátá aur ág meṉ dálá jatá hai

20 Pas un ke phaloṉ se tum unheṉ pahchánoge

---

qanun i tilai yane sunahra qanun kahte haiṉ is waste ki jis tarah sona sab dhatoṉ meṉ qimati aur dilpasand hai, usi tarah yih hukm bhi mufid aur aziz hai Aur ulama i Yahúd meṉ bhi aisá hi ek hukm murauwij tha, agarchi pura is ke barábar nahiṉ, chunanchi ek ustad Rabbi Hillel name yuṉ kahta hai, ki "Jo tujhe napasand hai, wuh dúsre ke sath na kar" Yih hukm sáf aur zihn nashin hai, ki har ek samajhkar is par amal kar sakta hai Maslan, jo tum nahin chahte ki koi tum ko gali de, ya jhuth bole, ya dagabazi, ya lan tan kare, ya kina ya kisi tarah ki dushmani tum se rakhe, to tum bhi unoṉ se aisa na karo, aur agar yih chahte ho ki admí tum se muhabbat rakheṉ, aur nekí kareṉ, to lazim hai, ki tum bhi un se waisa hi karo

13, 14 Dekho Luk 13 24, jahaṉ yúṉ likha hai, ki "jan se koshish karo" Yih sab ahkám, jo Masíh ne farmae, un ki tashbih ek tang darwáze aur sakri ráh se hai, ki ham us meṉ dákhil hone aur us par chalne se bihisht ke wáris hoṉge Aur jo in hukmon par amal nahiṉ karte, magar dunyawi taur ka chalan rakhte, wuh chaure darwaze se dakhil hokar kushháda rah par chalte haiṉ, aur un ka anjam halakat hogi Pahli ráh sakri is waste kahlatí hai, ki us meṉ nafskushi karna, aur apni bad khwáhishoṉ par na chalna, magar Khuda ke hukm ko manna zarur hai, aur dusri rah is waste kushada kahlati hai, ki insan apni bad khwáhishoṉ ke muwafiq, jo cháhe so kar saktá hai, aur yih bhi ki bahutere us par chalte haiṉ

15—20 Is sakri rah meṉ jis par hamare Khudawand ne chalne ká hukm diya, ek mushkil yih hai, ki jhuthe nabi insan ke bahkane ko taiyar haiṉ, par un se hoshyar rahna aur parhez karna munasib hai Nabi ki sifat yih, ki wuh Ilahi muhr rakhta ho, aur Khuda ki ruh se ilham pakar, nubúwat kare, aur us ke bandoṉ ke liye paiyam lae magar afsos ki bahutoṉ ne yih dawa kiya, agarchi Khuda ne un ko nahiṉ bheja, aur Masih ne unheṉ pahchanne ke waste ek pasandida qanún thahraya hai, ki *tum un ko un ke phaloṉ se pahchánoge*, yane un ki talim o rawish se, kyunki

21 ¶ Na har ek, jo mujhe, Khudáwand, Khudáwand, kahtá hai, ásmán kí bádsháhat men dákhil hogá; magar wuhí, jo mere ásmání Báp kí marzí par chaltá hai

22 Us din bahutere mujhe kahenge, Ai Khudáwand, ai Khudáwand, kyá ham ne tere nám se nubúwat nahín kí? aur tere nám se deon ko nahín nikálá? aur tere nám se bahut sí karámát záhir nahín kín?

23 Us waqt main un se sáf kahúngá, ki Main kabhí tum se wáqif na thá ai badkáro, mere pás se dúr ho

24 ¶ Pas, jo koí merí ye báten suntá, aur unhen amal men látá hai, main use us aqlmand kí mánind ṭhahrátá hún, jis ne chaṭán par apná ghar banáyá

25 Aur menh barsá, aur bárhen áín, aur ándhíán chalín, aur us ghar par sadma pahuncháyá, par wuh na gira kyúnki us kí new chatán par dálí gaí thí

26 Par jo koí merí ye báten suntá, aur amal men nahín látá, wuh us bewaqúf kí mánind thahregá, jis ne apná ghar retí par banáyá

27 Aur menh barsá, aur bárhen áín, aur ándhíán chalín aur us ghar ko sadma pahuncháyá, aur wuh gir pará aur us ká girná haulnák wáqi húá

---

jo Khudá ká hai, wuh Khuda hi ka kám karegá, aur jo Khuda ka nahín, agarchi wuh bheṛ ke bhes men chande ap ko chhipae, ákhir i kar, bheriye ká mijaz, aur tabíat us se záhir hogí 19wín ayat ke bab men dekho Mati 3 10

21, 22 Is jagah ásmán kí bádshahat se murad hai, Masih kí jamaat i mominin, yane asli kalisyá aur jo najat us kalisya men hone se milti hai, yane bihisht Dekho jo log sirf kahte, aur amal nahin karte hain, wuh us badshahat men míras na páenge "*Us din,*" yane, adalat ke din, '*bahutere kahenge,*" yane, yih un ke dili khiyal honge, ki "*Ham ne nubuwat kí, aur deon ko nikala, aur karámaten dikhlain*" Hamára Khudáwand in bare kamon ká zikr is liye farmatá hai, ki agar ham aise aise ála kám karke maqbúl na hon, to adna báton ki kyá asl hai?

23 *Main kabhi tum se waqif na thá* Yane, main tum ko apná nahín janta hun Han, albatta un ko riyá-kar to jántá hai, magar apne farmánbardar nahin

24—27 Phir waz ke khátime men Masih farmata hai, ki jo merí nasíhat sunkar amal karta, wuh us aqlmand ki mánind hai, jis ne apna ghar chatan par banáya Matlab yih hai, ki yih ghar kabhí na girega, yane us shakhs ko khalal na pahunchegá Aur filhaqiqat jo Masih ki baton ko manta wuh Pulus ke sath kah saktá hai, ki "Mujhe yaqin hai ki na maut na zindagi, na firishte, na hukumaten, na qudraten, na hal, na istiqbal, na bulandí, na pasti, aur na koi dúsrá makhluq ham ko Khuda kí us muhabbat se jo hamare Khudáwand Yisu Masih men hai, juda kar sakega"

Baraks is ke, jo shakhs sunta, aur amal nahin karta, wuh us bewaqúf kí mánind hai, jis ne apna ghar ret par banaya Aisa admi, musíbat aur imtihan ke waqt, qáim nahín rah saktá, aur thoṛe din bad Khudá

28 Aur aisá húá, ki jab Yisú yih báten kah chuká, to wuh bhír us kí talím se dang húí

29 Kyúnki wuh Faqíhon kí mánind nahín, balki ikhtiyárwále ke taur par sikhlátá thá

VIII BAB.

1 JAB wuh us pahár se utrá, bahut sí bhír us ke píchhe ho lí

2 Aur, dekho, ek korhí ne áke use sijda kiyá aur kahá, Ai Khudáwand, agar tú cháhe, to mujhe pák sáf kar saktá hai.

---

ke qahr ká sailab us ke ghar par tútegá, aur wuh gir jaega, aur us ká girná haulnák hogá

28, 29 Faqíhon ki nasíhaten chhoti báton, jaise ki rasúmat, aur dastúrát par munhasir thín, aur Masíh ke ahkam, khass aur asli talím se iláqa rakhte hain Aur Masih kí, aur un ki nasihat men ek aur farq yih bhí tha, ki Faqíh kitab parhkar faqat us ki sharh karte the, aur yih, málik ke taur par, apní taraf se kahta tha, maslan, Tum sun chuke ho, ki aglon ne aisa kaha hai, magar, MAIN yún kahtá hún Pas us ki talim iqtidarwále kí mánind hokar un ke dilon par muassir thí, aur wuh us se hairan hue

FAIDE

Aibgirí kí buraí dekho, 1—5 Ham dil ko dekh nahin sakte hain, aur áp qusúrwar hokar auron ke qusur dhundhna na chahiye Har shakhs jaisá karegá, wuh auron se waisa hi zarúr paega

6 Injil ke mukhalifon se jo saluk karna chahiye, wuh yahan mundarij hai Jab ham jante hain, ki wuh us ki hiqarat, aur ham se badsalukí karenge, to un ke pas jana bihtar nahín hai, kyúnki kuchh faida na hoga, magar is muqaddame men kisi ko kutte, yá suar ki mánind jald thahraná na chahiye, kyunki sháyad wuh mukhálifat haqq-joi ke sáth ho Aur jab koi haqq ká mukhálif hamáre sámhne áe, to us ko gusse, aur sakhti se jawáb dená na cháhiye, magar jahan tak mauqa ho, shafaqat aur khulq ke sath

7—11 Dua mángne ke liye Masíh kyáhí dilasa detá hai ! Khásskar larkon aur larkíon ke wáste, yih achchhí nasíhat hai Tum apne má bap se mángte, aur wuh dete hain, to kitná ziyada tumhárá Ásmání Báp kyún na degá?

13, 14 Ján ko kho dene ká bará khatra hai Halakat kí rah chaurí aur zindagí ki rah tang

15—23 Masih ki pairawí men beriyá honá zarúr hai,

"Na nám se, par kam se, hai kám tujhe, bhái
Jo nám ká, aur kám ká, wuh sachchá Isái"

24—27 Díní bunyád mazbút aur paedar dalná cháhiye "Siwá us neo ke, jo pari hai, koi dusrí neo dal nahin saktá, wuh Yisu Masih hai"—1 Karint 3 11

VIII BAB

KHULÁSA

Masíh ka ek korhí ko sáf karná, 2—4 *Ek súbadár ke naukar ko changá karná,* 5—13 *Phir Patras kí sás ko,* 14, 15, *aur bahuteri bímáron ko shifa dená,* 16, 17 *Phir apní pairawí karne ke taur ká bayán,* 18—22 *Darya par ándhí ko thamá dená,* 23—27 *Díwánon men se deon ko nikalkar, suaron men jáne kí ijázat dená,* 28—34

Is bab men kai mujizon ka zikr hai, chunánchi ek buzurg Ambrose náme is ko bab i mujizat kahtá hai

Yih malúm karna cháhiye, ki jis tartib se yih mujize bayan húe, un

3 Yisú ne háth barháke use chhúá, aur kahá, Main cháhtá hún, tú pák sáf ho Wunhín us ká korh játá rahá

4 Tab Yisú ne use kahá, Dekh, kisí se na kahiyo; par jáke apne taín káhin ko dikhá, aur jo nazr Músá ne muqarrar kí, guzrán, taki un ke liye gawáhí ho

5 ¶ Aur jab Yisú Kafarnáhum men dákhil húá, ek súbadár us pás áyá, aur us se minnat karke kahá, ki

6 Ai Khudáwand, merá chhokrá jhole ká márá ghar men pará, aur niháyat dukh men hai

7 Yisú ne us se kahá, Main áke use changá karúngá

8 Súbadár ne jawáb men kahá, Ai Khudáwand, main is láiq nahín, ki tú merí chhat tale áwe balki, sirf ek bát kah, to merá chhokrá changá ho jáegá

---

ke waqt ká taur yih nahín, chunánchi Markas aur Lúká kí kitaben dekhne se daryáft hotá hai, ki wuh aur taur se záhir hue, magar Matí Rasúl un ko jama karke ek silsile ke sath bayan kartá hai Aur is jagah is bat kí bhi sharh karna lazim hai, ki cháron Injílon ki tartíb is wáste yaksán nahín, ki un ke musannifon ki murád yih na thi, ki muarrikh ki taur par hai ek bát ká mazkúr, waqt i muaiyan par karen Un ka khass matlab yih tha, ki in se Khudáwand Yisú Masih ki pak aur umda talimen záhir hon, aur yih bhi sabit ho, ki wuh Khudá ká bheja hua Masih, aur Naját-dihanda i Maúd hai.

§ 33 Ek korhi ko shifa bakhshna *Galil men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
8 1-4	1 40 45	5 12-16	

3 *Us ka korh játá rahá* Korh aisi muhlik bímári hai, ki kisí ilaj se dafa nahin hoti Pas yih mujiza logon ke liye is bat kí qawi dalíl tha, ki Masih men Iláhí qudrat hai

4 *Kisí se na kahiyo* Yane jab tak tu káhin ke pas na jae, tab tak kisi se na kahna, ki Yisú ne mujhe changa kiya Sháyad káhin yih bát jhuthlákar na máne, ki tujh ko shifa húí, pas is hál men logon ke dil men shakk hogá

Apne taín káhin ko dikhá Yih bat Músa kí shariat ke bamújib thí Dekho, korhíon ke pak karne kí bábat —Ahb 14 1—32

Un ke liye qawáhí ho Yane kahin ke liye nahín, balki logon ke liye Agar káhin tujhe dastúr ke muwáfiq pak thahrae, to sab log janenge ki filhaqiqat tú pák húá.

§ 42 Ek Subadár ke chhokre ko changa karna *Kafarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
8 5-13		7 1-10	

5 *Súbadár* Injil kí aslí zabán men is lafz se murad sau admion ká afsar Aglab hai, ki wuh Rumí tha, aur Rumi hone ke sabab se but-paraston men paida húá hoga, magar us ne mulk i Yahúdiya men akar, Haqq Taála ke nám ko suná, aur shayad us ki parastish karne laga, aur is bayan se malum hotá hai, ki jis waqt us ne Masíh ke nám ko suná, to wuh us par íman bhi layá ho

7 Yuhan Masih ki mihrbaní ko dekho, ki jis dam us ne suna, ki us Súbadar ka chhokra bimár hai, wuh fauran jane ko taiyár húá, ki use shifa bakhshe, aur agar isí tarah koi gunah ka bímár use pukare, to wuh use bhí sihfa dene men der na karegá

9 Kyúnki, main bhí, jo dúsre ke ikhtiyár men hún, aur sipáhí mere hukm men hain, jab ek ko kahtá hún, Já, wuh játá hai, aur dúsre ko, ki Á, wuh átá hai, aur apne gulám ko, ki Yih kar, wuh kartá hai

10 Yisú ne yih sunkar taajjub kiyá, aur un ko, jo píchhe áge the, kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Main ne aisá ímán Isráel men bhí nahín páyá

11 Aur main tum se kahtá hún, ki Bahutere púrab aur pachchhim se áwenge, aur Abiraham o Izhák aur Yaqúb ke sáth ásmán kí bádsháhat men baithenge

12 Par bádsháhat ke farzand báhar andhere men dále jáenge wahán roná aur dánt písná hogá

13 Tab Yisu ne us súbadár ko kahá, Já, aur jaisá tú ímán láyá, tere liye waisá hí ho Aur usí gharí us ká chhokrá changá ho gayá

14 ¶ Aur Yisú ne Patras

---

9 Is ka matlab yih hai, ki jis tarah main dúsre ke taht i hukúmat hun, aur jaise sipahi mere hukm men hain, isí tarah, Ai Khudáwand qaza o qadr bhí tere ikhtiyar men hain, tú maut aur zindagi ka malik hai Is liye tere jane ki kuchh hajat nahin Tú sirf farmá, aur merá chhokrá achchha ho jáegá

10 *Taajjub kiyá, wg* Agarchi yih shakhs gair-qaum thá, tau bhi Yisú par iman i qawí layá, yane us ne janá, ki wuh is mujize ki taqat rakhtá hai Aglab hai, ki us ne Yisú ko Naját dihanda samajhkai, qabul kiya, aur dil se us ka shagird húá *Israel men* Yane Yahudion men Yih qaum Israel ki aulad thi, aur Israel aur Yaqub, ek hí shakhs ká nám hai

11 Is gair qaum ká iman dekh kar, aur mauqa pakar, Masih farmata hai, ki bahut gair-qaum ke log cháron taraf se, mujh par iman lakar, najat paenge, par Yahúdi beímán hokar, halak honge "Bahutere *púrab aur pachchham,*" yane tamám dunya se áenge, Yas 45 6, aur 59 19—"*Aur Abirahám aur Izháq aur Yaqúb ke sáth baithenge*" Yih Yahudion ke báp dade Khudá kí bádsháhat men buzurg hain, aur un ke sáth baithne se murad ziyadat men baithna, yane bihisht men khushi aur shadmaní karná hai

12 *Bádshahat ke farzand, wg* Ahl i Yahúd Khuda ke kháss log the, aur isi ke bamujib yih likha hai ki "Wuh," yane Masih, "apnon ke pás áya,"—Yuhan 1 11 Aur wuh ap ko badshahat ke farzand, yane waris kahte, aur Masíh ki saltanat ke muntazir the, lekin Masih ki is ruhani badshahat ko na samajhkar, wuh guman karte the, ki barí shan o shaukat se áega, aur hamárá badshah hokar hamari qaum ko, sab qaumon se muazzaz karegá, aur tamám dunyá ki qaumen us ki farmanbardar hongi

Bahar andhere men Yane dozakh men Masih ki badshahat men roshni hai, ur us ke báhar taríki

13 Jis hál men farmaya, ki jaisa tú iman laya hai, tere liye, waisa hi ho, aur us ka chhokra usi dam changa ho gaya, is se malum hotá hai, ki us ka iman nihayat mazbut tha

§ 31 Patras ki sas, aur bahut auron ko shifa bakhshna *Kafarnáhum men*

Mati	Mark.	Lúk	Yuhan
8 14-17	1 29-34	4 38-41	

14, 15 Is jagah ek aur mujize

ke ghar meṉ áke dekhá, ki us kí sás parí, aur us par tap charhí hai

15 Aur us ká háth chhúá, tab tap us par se utar gaí, aur wuh uṭhí aur un kí khidmat karne lagí

16 ¶ Jab shám húí, us ke pás bahut se díwánoṉ ko láe, aur us ne bát se rúhoṉ ko nikál diyá, aur sab ko, jo bímár the, changá kiyá

17 Aisá, ki jo Yasaiyáh nabí ne kahá thá, púrá húá, ki, Us ne áp hamárí mándagíáṉ le líṉ, aur hamárí bímáríáṉ uṭhá líṉ

18 ¶ Jab Yisú ne bahut sí bhír apne ás pás dekhí, us ne hukm kiyá, ki pár jáweṉ.

19 Aur ek Faqíh ne áke us se kahá, Ai ustád, jaháṉ kahíṉ tú jáe, maiṉ tere píchhe chalúṉgá

20 Yisú ne us se kahá, ki Lomṛíoṉ ke liye mándeṉ, aur

---

ká zikr hai, agarchi tartíbwár nahiṉ, chunanchi Markas o Lúka ke bayán se malúm hotá hai, ki jab Masih ne Patras o Andryas ko buláyá, us ke bad yih mujiza záhir huá, aur Markas ki kitáb se wázih hai, ki is mujize ká wuqú itwar hí ke din, haikal se phirte waqt húá thá *Sus* Is se záhir hotá hai, ki Patras ki shadi húi thi, aur Pulús bhí likhtá hai, ki "Kya ham ko ikhtiyár nahiṉ ki kisi díní bahin ko biyahkar liye phireṉ, jaise aur Rasúl, aur Khudawand ke bhai, aur Kefás," yane Patras, "karte haiṉ"? Is se sabit hai, ki na sirf us kí shádí húi, balki us ki jorú us ki risalat ke zamáne meṉ bhí jiti aur us ke hamrah thí Baraks is ke Roman Katholik, jo aksar bhúl chúk meṉ giriftár ho gae, kahte haiṉ, ki Qasis, yane padri ko joru karná rawa nahíṉ, aur is kam se mana karte haiṉ Magar is bab meṉ Pulus Hawari ka qaul kyá hi gawáh i sadiq hai, ki "Nigahban beaib, ek joru ká shauhar ho" (1 Tim 3 2), aur phir yih ki "Ruh sáf farmáti hai, ki akhiri zamane meṉ kitne ímán se bargashta hoṉge, ki wuh gumrah karnewali ruhoṉ aur deoṉ kí talímoṉ se já lipteṉge, jin ka dil sun ho gaya, aur wuh byah karne se mana kareṉge"—1 Tim 4 1—3 Haqiqatan yih gumráhí kí bát, aur deoṉ kí talim hai, balki insán kí hájat ke bhí barkhilat, aur jaháṉ kahíṉ, yih hukm murawwaj hogá, zarur waháṉ shahwat parasti aur haramkári aksaroṉ meṉ riwaj paegí, aur kalisya meṉ bhí khalal waqa hogá

16 *Díwanoṉ ko* Dekho, Tafsír i Mati 4 24

17 *Yasaiyáh nabí ne kahá, wg* Yih bat Yas 53 4 meṉ likhi hai — 'Us ne hamare ázár uthäe, aur hamare gamoṉ ka hámil huá"

§ 56 Jhíl ke par jáná. Waqiat Túfan ko thámná *Daryá e Galíl*

Matí	Mark	Luk	Yuhan
		8 22 35	
8 18-27	4 35-41	9 57-62	

18 *Pár jaweṉ* Yane Darya e Galil ke pár Yisu us waqt shahr i Kafarnahum meṉ tha, aur jab bahut log us ke pas ae, us ne hukm kiya, ki darya ke pár jaeṉ Shayad us ne jana ki aisi bahut bhir ke jama hone se kuchh hangama barpa hogá

19 *Faqih*, yane shariat ká likhne aur sikhlanewala Beshakk us ká koi dunyawi matlab tha maslan, wuh samjha hoga ki aise qudratwale ke sath janá mere haqq meṉ mufíd, aur meri izzat ka báis ṭhahrega

20 Yisú ne jo us se yih kaha ki Meri pairawí se tum ko dunya na

hawá ke parandon ke wáste basere hain, par Ibn i Ádam ke liye jagah nahín, jahán apná sir dhare

21 Us ke shágirdon men se dúsre ne us se kahá, Ai Khudáwand, mujhe rukhsat de, ki pahle jákar apne báp ko gáṛún

22 Par Yisú ne us se kahá, Tú mere píchhe á, aur murdon ko apne murde gárne de

23 ¶ Aur jab wuh náw par chaṛhá, us ke shágird us ke píchhe áe

24 Aur, dekho, daryá men aisí barí ándhí ái, ki náw lahron men chhip gaí. par wuh sotá thá.

25 Tab us ke shágirdon ne áke use jagáyá, aur kahá, Ai Khudáwand, hamen bachá, ki ham dúbe

26 Us ne unhen kahá, Ai kam iạtiqádo, kyún darte ho? Tab us ne uthke hawá aur daryá ko dantá, to bará níwá ho gayá

27 Aur log taajjub karke kahne lage, ki Yih kis tarah

---

milegí Main yahán tak garíb hún, ki sir rakhne ki jagah nahín Aur filhaqiqat Masih ne kabhí kisi ko dunyawí izzat ka ummedwar nahín kiyá Baraks is ke us ne apne murídon se kaha, ki log tumhen dukh dene ke waste hawala karenge, aur tumhen mar dalenge, aur mere nam ke sabab tum se kina rakhenge Is hal men gaur karna chahiye, ki agar Masíh sadiq na hotá, to apne logon se yún na kahta, balki apne shagirdon se dunyawi daulat ká wada kartá, aur kahta ki tumhen har taur ka áram milega *Ibn i Ádam* Masih áp ko aksar Ibn i Adam kahta hai Chunánchi yih nám Injil men sath martaba áya hai, aur is bat men yih qawi dalil hai, ki us men uluhiyat ke sath insániyat bhí thi Aur isi sabab se ki wuh insan bhi hai, hamará ham-dard húa Aur jo wuh sirf insan hi hota, to is nam, yane Ibn i Ádam kahlane men kuchh ḳhubí na thi, is liye ki tamam insan ibn i adam kahláte hain Lekin Masih khássk ar is liye Ibn i Ádam kahlatá, ki us men uluhíyat aur insániyat donon shamil thin.

21, 22 Sháyad is shaḳhs ká báp búṛhá aur zaíf thá, aur us ne cháhá ki Masih ki nasihat sunne se peshtar, apne bap kí khidmat kare, aur maut tak us ke pás rahkar us ko dafn kare, aur yih iráda us ká haqiqatan bihtar thá, magar is liye ki wuh Khuda se gafil na ho, Masíh ne us ke dili hal se agah hokar, jáná hoga, ki agar yih shakhs is waqt mere sath na rahe, to dunyawí fikron men giriftar hokar, phir mere pás na aegá Is wáste us ne us se kahá ki "Murdon ko apne murde gárne de" Is jagah lafz i *murda* ke do mane hain Pahle se murad wuh shakhs hai, jo *gunáhon men murda hai*, Rúm 6 11, aur dúsre se *mará húá* Pas, matlab yih ki jo log gunah men murda hain, murdon ká gaṛná un par chhoṛ, ki yih kam unhin ká hai, aur tera kám meri pairawi Mati 6 23, aur 10 27, Lúk 14 26

23 Markas kahta hai, ki aur bhi náwen thin, Mark 4 36

26 *Ai kam iạtiqádo!* Yih janna unhen munasib thá ki Masih bacha sakta hai, aur jab ki wuh hamare sath hai, to ham ko kya khatar?

Isí tarah tum bhí, ai Masihio, ágáh ho, ki Masíh, khatre ke din, hamáre sáth hai Pas tum sust iatiqad na ho, aur wuh jo Qádir hai, tumhen bacháegá hań, wuh tum-

ká ádmí hai, ki hawá aur daryá bhí us kí mánte hain!

28 ¶ Jab us pár Gargasínon ke mulk men pahunchá, do díwáne qabron se nikalkar use mile, we aise tund the, ki koí us ráste se chal na saktá thá

29 Aur, dekho, unhon ne chilláke kahá, Ai Yisú, Khudá ke Beṭe, hamen tujh se kyá kám? tú yahán áyá, ki waqt se pahle hamen dukh de?

30 Aur un se kuchh dúr súaron ká ek bará gol chartá thá

31 So deon ne us kí minnat karke kahá, Agar tú ham ko nikáltá hai, to hamen un súaron ke gol men jáne de

32 Tab us ne unhen kahá, Jáo We nikalke un súaron ke gol men gae, aur, dekho, súaron ká sárá gol karáre par se daryá men kudá aur pání men dub mará

33 Tab charánewále bhage, aur shahr men jákar, sab májará aur un díwanon ká ahwál bayán kiyá

---

hare dushmanon ko dántegá, aur tumhari dahshat ko dúr karke, tumhen bará árám degá

§ 57 Gadare ke do díwáne *Daryá e Galíl ki púrab taraf*

Matí	Mark	Luk	Yúhan
8 28 34 9 1	5 1-21	8 26 40	

28 Yih mujiza jo píchhe mazkúr ho chuká, us se sábit hai, ki Masíh anásir par ikhtiyár rakhta hai, aur is mujize se jis ká ab zikr huá, záhir hai ki wuh ruhon par bhi hukúmat karta hai In donon se sábit hua, ki wuh donon jahan ka Málik hai

Gargasínon ke mulk men pahunchá Markas apne Sahífe men *Gadríníon ka mulk* likhta hai Gadárá aur Gargisa yih do shahr Darya e Galíl ke púrab aur dakhin ke kone men waqa hain, aur un ke nám Rúmí aur Yahúdí kitábon men maujúd aur wahan ke bashinde kabhí Gadríní aur kabhi Gargasíni kahláte hain Pas Mati aur Markas is bát men muttafiq hain, balki un ke qaul ki sadaqat kí ek yih dalíl hai, ki donon ne be-apas ke mashwire wuh wáqiát jo guzre, apne apne taur par bayán kiye. Pas un ke bayan ki náittifaqi bhi us ki sihat ki ek sahih dalíl hai

Do díwane Markas aur Lúká ek hi ka zikr karte hain Us ki sharh yih hai, ki wuh ek diwana dusre ki banisbat ziyadatar mashhur aur majnun huá hoga Díwanagí ke bab men dekho Tafsír i Mati 4 24

Qabron Yusuf name ek Yahudi muarrikh yún bayán karta hai, ki Gadara shahr ke qarib bahut qabren pattharon men tarashi huin, aur khubsurat bani thin

29 *Hamen tujh se kyá kám?* Yih Yahudi muhawara hai, yane Tu hamen kyún taklíf deta hai? Yih diwane, yane bad ruhen jo un men thin, iqrar karti thin ki Masih Khuda ka farzand, aur Najat-dihanda i Maúd hai, magar ham bad ruhon ka nahin Yisú shiyatin ka Najat-dihanda nahin, kyunki yih najat ka inám o paigam sirf insan hi ke liye hai

32 *Tab us ne unhen kahá, jáo* Gaur ka maqam hai, ki is majare aur anjir ká darakht sukhne men kuchh nuqsan to filwaqa logon ká huá, magar in ke siwa, Masih ke mujizon se log sirf faida uthate rahe, aur haqiqatan in donon mujizon se us din ká ek ishara hai ki jab Masíh apne dushmanon ko halak karegá

34 Aur dekho, sárá shahr Yisú kí muláqát ko niklá aur use dekhke, us kí minnat kí, ki un kí sarhadd se báhar jáwe.

34. *Ki un kí sarhadd se báhar jáwe* Wuh samjhe ki Yisú ke áne se hamárá nuqsán húá, aur hogá. Dekho naját ká málik un ke darmiyán áyá, aur unhon ne us ke martabe se ágáh na hokar, cháhá ki wuh yahán se chalá jáe Isí tarah bahutere ab bhí Masíh aur us kí naját se bezár hokar, us ke logon se kahte hain, ki dúr ho! Jaisá ki san 1857 aur 1858 Yisú men Hindustán ke logon ne mashwara karke cháhá ki us se barkhiláf hokar, us ke logon ká nám o nishán is mulk se mitá den Lekin Khudá ke fazl aur us kí madad se, un kí mashwarat ne unhín ko tabáh aur barbád kiyá

FAIDE

2, 3 á. Gunáh kí, korh se, thík misál hai Wuh nafrat ke láiq, aur badan men us kí jar hai, ki har ek azu tak us kí tásír pahunchtí, aur yahán tak barhtá rahtá hai, ki maut tak píchhá nahín chhortá. Yih beshakk gunáh se mushábih, aur usí ká ek natíja hai Lekin agar koí kahe, ki korhí sab se ziyada gunahgár hai, to yih nádurust, aur hamen aisá kahná wájib nahín Aise hal men Masíh kahtá hai (Lúk 13 3,) ki "Agar tum tauba na karo, sab isí tarah halák ho jáoge"

5—10 Súbadár kí farotaní dekho Wuh izzatdár ádmí thá, aur Yahúdíon ke waste us ne bahut kuchh kiyá, tau bhí wuh samjha, ki main is láiq nahín, ki Masíh men chhat tale áe

Us ke ímán par bhí gaur karná cháhiye Us ne kuchh zara shubha nahín kiyá, yih samajhkar ki jo hamare wáste zarúr hai, Masíh wuh sab kuchh kar saktá hai. Yihí ímán hai, aur jo is ímán ke sáth Masíh ke pás áe, wuh apná matlab páegá

16, 17 Masíh ká rahm aur mihrbání dekho Us ne hamárí kamzoríán aur áfaten áp utháín. Wuh hamárí bímárí men tasallí, maut men tasallí, qiyámat men tasallí hai Agar wuh hamárá sahárá na ho, to ham bilkull gir jáenge

19, 20 Muhtájí, beizzatí ká báis nahín hotí Khudá ká Betá muhtáj thá, aur us kí mánind honá kuchh sharm ká sabab nahín

19—23 Masíh ke qabúl karne men kuchh dunyawí lálach na rakhná cháhiye Wuh áp dunyá kí daulat aur izzat ká wada nahín kartá, aur jo mazdúrí wuh degá maut ke bad hamen milegí. Pas jo log is mulk men dunyawí lálach se Masíhí bante hain, wuh is mazdúrí ke haqqdár bilkull nahín

22 Masíh ke wáste sab kuchh chhorná lázim hai. Is men aur log agar burá kahen, to us kí parwá na karná cháhiye

23—27 Har khatre aur áfat men Masíh hamen bachá saktá hai Wuh hamará nakhudá kishtí men hamáre sáth hai, ki jo kabhí dúb nahín saktá, aur na hamen dúbne degá

28—32 Shaitán aur us ki tamám fauj Masih ke ikhtiyár men hai, aur be us kí ijázat, wuh hamárá kuchh kar nahín sakte

34 Afsos, sad afsos! un logon par jo Masíh se kahte hain, ki Ham se dúr ho já Wuh unhen naját kí ráh par le jáyá chahtá hai, aur yih áp apne páon par kulhárí márte hain Un kí bad khwáhish ke muwáfiq Masíh aksar un se judá ho játá hai

IX BÁB.

1 PHIR náw par charhke pár utrá, aur apne shahr meṇ áyá.

2 Aur dekho, ek jhole ke máre ko, jo chárpáí par pará thá, us pás láe Yisú ne, un ká ímán dekhke, us jhole ke máre se kahá, Ai beṭe, khátir-jamạ rakh, tere gunáh muáf húe

3 Tab baze Faqíhoṇ ne apne dil meṇ kahá, ki Yih kufr baktá hai

4 Yisú ne un ke khiyál daryáft karke kahá, Tum kyúṇ apne diloṇ meṇ badgumání karte ho?

IX BÁB

ḴHULÁSA

Masíh ká ek jhole ke máre húe ko changá karná, 1—8 *Matí náme hawárí ko mahsúl kí chaukí se bulaná,* 9 *Mahsul lenewáloṇ aur gunahgároṇ ke sáth kháne se áp ko beilzám ṭhahráná,* 10—13, *aur roza na rakhne se apne shágirdoṇ ko bhí,* 14—17 *Ek sar dár ká apní beṭí kí sihat ke liye minnat karná,* 18, 19 *Rah meṇ ek ạurat ko, ki jis ka lahú jarí thá shifa dená,* 20—22 *Usí sardár kí beṭi ko jiláná,* 23—26 *Do andhoṇ ko bínáí bakhshná,* 27—31 *Ek gúṇge díwane ko shifa bakhshná,* 32—35 *Bhír ke logoṇ par rahm karná, aur apne shagirdoṇ ko duạ mangne ki tạlím, ki Khudáwand apne khet meṇ aur mazdúr bheje,* 36—38

1 *Apne shahr meṇ áyá* Yisụ ne Gadríníoṇ ki darkhwást qabul kí, aur apne shahr Kafarnáhum meṇ áya — Mark 2 1 Yih shahr us ká is liye kahláya ki Masih, un dinoṇ wahán rahta tha —Dekho, Matí 4 13

§ 34 Ek jhole ke máre ko changá karná. *Kafarnáhum meṇ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
9 2-8	2 1-12	5 17-26	

2 *Tere gunáh muáf húe* Guman galib hai ki us kí badfiạli se use yih maraz húá tha, aur wuh apne gunahoṇ se pasheman hokar darta tha ki Yisụ mujhe qabúl na karegá, magar Yisụ ne us ko kamál muhabbat se qabúl kiyá, aur kahá ki Tere gunáh muaf húe Is se malúm hotá hai ki Yisu ne apní gunah bakhshne kí qudrat zahir karná cháhi, aur agar sirf zabán hí se kahtá ki tere gunah muạf húe, aur yih mujiza na dikhátá to Yahúdí qáil na hote, aur us ke shágird bhí shubhe meṇ parte, magar is hál meṇ ki us ne apne kalám kí sihat ke liye us bímár ko sihat bakhshí, yih dekhkar us ke mukhalif kuchh na kah sake

3 *Kufr bakta hai* Yane apne munh se aisí bát kahta, jo sirf Khudá hí ko chahiye, aur aisá karke Khuda ke barabar húá cháhtá, ki jis se us ki sifat meṇ khalal partá hai Aur sach hai ki agar koi insan aisa dawa kare, to albatta kufr hai, kyunki Khuda ke siwá koí gunáh muáf nahiṇ kar saktá, Yash 43 25, aur 44 22 Pas jab ham dekhte haiṇ ki Yisú ne na sirf yih dawá balki wuh kám bhí kiya, ki jise Khuda hí kar saktá hai, aur dúsrá nahiṇ, to ham meṇ qawí ímán paida hotá hai, ki wuh na sirf insan, balki Khuda e mujassam tha

4. *Un ke khiyál daryáft karke* Markas ke bayan se zahir hotá hai, ki Yisụ ne apni Rúh ki qudrat se un ke ḳhiyal daryáft kiye, aur is se sabit hai ki wuh na sirf gunah ki muáfí aur mujize kí qudrat rakhtá tha, balki álim-ul-gaib, aur hamadaṇ bhí thá, kyúṇki diloṇ ká jánchna sirf Khuda hi ká kám hai —1 Tawa. 28 9, Rúm 8 27, Mukásh. 2 23, Yar 17 10

5 Kyá kahná ásán hai, yih, ki Tere gunáh muáf húe, yá yih, ki Uṭh aur chal

6 Lekin táki tum jáno, ki Ibn i Ádam ko zamín par gunáh muáf karne ká ikhtiyár hai, us ne us jhole ke máre se kahá, Uṭh, apní chárpáí uṭhá le, aur apne ghar chalá já

7 Wuh uṭhkar apne ghar chalá gayá

8 Tab logon ne yih dekhkar taajjub kiyá, aur Khudá kí taríf karne lage, ki aisí qudrat insán ko bakhshí

9 ¶ Phir jab Yisú wahán se áge barhá, to Matí náme ek shakhs ko mahsúl kí chaukí par baiṭhe dekhá aur use kahá, Mere píchhe á Wuh uṭhke us ke píchhe chalá.

10 ¶ Aur yún húá, ki jab Yisú ghar men kháne baiṭhá, dekho, bahut se mahsúl lenewále aur gunahgár áke us ke shágirdon ke sáth kháne baiṭhe.

11 Jab Farísíon ne yih dekhá, us ke shágirdon se kahá, Tumhárá ustád mahsúl lenewálon aur gunahgáron ke sáth kyún khátá hai ?

---

6 Masíh goyá yih kahtá hai, ki Main gunahon ke bakhshne ka ikhtiyár rakhta, aur is ke sabút men is maflúj ko hukm kartá hún, ki "Apní chárpáí uṭhakar ghar ko já," aur jab ki aisa hí huá, to is se sabit hai ki Yisú ka dawá durust aur sachchá thá

8 *Aisí qudrat insán ko bakhshí* Agarchi Masih ne yih ilahí qudrat dikhlaí, tau bhi Yahúdí qáil na húe, par itná hí mána, ki Khudá ne insan ko aisí qudrat bakhshí Haqíqat men haqq ki taraf se unhon ne apni ankhen band kar lí thín, aur jis tarah bahut log ab bhi karte hain, wuh kisí dalíl aur gawáhi se qail na hue

§ 35 Matí kí buláhat *Kafarnahum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
9 9	2 13, 14	5 27, 28	

9 Yih shakhs jis ke buláe jáne ka zikr yahán hai, is ke bad wuh Rasúl, aur is Injil ká musannif húá Markas aur Lúka ke Sahífon men us ká nam Lewí likhá hai Yahúdíon men dastúr thá, ki wuh aksar ek shakhs ke do tin nám rakhte, maslan, Patras ka nam Shamaún, aur Kaifás bhi thá

Dekho ki Matí Rasúl apná zikr kis taur se kartá hai Sirf yihí kahta, ki wuh bájgír thá, aur Masíh ne us ko buláyá, magar yih Rasúl is buláhat par fakhr na karke kuchh apni taríf, aur khúbi bayán nahín kartá Agarchi Markas kahtá hai, ki us ne apná sab kuchh chhoṛkar, Masíh kí pairawi ki, aur Luká se bhí malúm hota hai, ki Lewí, yane isí Matí ne ek mehmání kí, jis ká zikr daswín áyat men hai Lekin Matí sirf mehmán ká zikr kartá hai, na mezban ka. Yahan gaur karná chahiye, ki is kitab ke musannif ápní námwarí nahin chahte the, aur jahán kahin kuchh apní bábat zikr karte, to barí farotaní ke sáth karte, aur wuh hukm jo Masíh ne Matí 6 1—4 farmaya, unhín se púrá húá, kyúnki wuh apne kam dikhane ko nahin karte the

§ 58 Lewi, yane Matí ke ghar, ziyafat *Kafarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
9 10-17	2 15-22	5 29-39	

10 *Mahsúl lenewale* Dekho Matí 5 46

11 Farisi yih dekhkar ki Yisú aison ke sath khata aur pitá, yane

12 Yisú ne yih sunkar unheṉ kahá, Bhale changoṉ ko hakím darkár nahíṉ, balki bímároṉ ko.

13 Par tum jáke us ke mạne daryáft karo, ki Maiṉ qurbání ko nahíṉ, balki rahm ko cháhtá húṉ kyúṉki maiṉ rástbázoṉ ko nahíṉ, balki gunahgároṉ ko tauba ke liye, buláne ko áyá húṉ

14 ¶ Us waqt Yúhanná ke shágirdoṉ ne us pás áke kahá, ki Ham aur Farísí kyúṉ aksar roza rakhte haiṉ, par tere shágird roza nahíṉ rakhte?

15 Yisú ne unheṉ kahá, Kyá barátí, jab tak dulhá un ke sáth hai, udás ho sakte haiṉ? lekin, wuh din áweṉge, ki dulhá un se judá kiyá jáegá, tab we roza rakheṉge.

16 Koí purání qabá par kore kapre ká paiwand nahíṉ

---

un se mel rakhtá hai, apne gumán us ke shágirdoṉ se záhir karne lage, ki yih shakhs jo gunahgároṉ ke sáth kháta hai, wuh áp gunahgár hogá. Beshakk yihí un ká matlab thá

12 Yisụ́ goyá yih kahtá hai, ki Tum áp ko begunáh aur in logoṉ ko gunahgár samajhte ho, aur maiṉ isí sabab se un ke pás játa húṉ, kyúṉki wuh us bímar ki mánind haiṉ, jo apní bímárí se wáqif hokar, hakím ká hájatmand hai Aur jo ádmí bimár nahíṉ, yá tumhari tarah bímár hokar apne maraz se wáqif na ho, wuh hakím ke pas nahíṉ játa Pas is sabab se mera un ke sáth baiṭhná zarúr hai, ki maiṉ un ko changa karúṉ

13 *Maiṉ qurbání ko nahíṉ balki rahm ko cháhta húṉ* Yih bat Húsiạ 6 6 meṉ likhí hai. Is se yih murád nahíṉ ki Khudá ne un dinoṉ qurbání karne ko mana kiyá ho, kyuṉki jab tak Masíh na áya, tab tak is ká hukm járí rahá, is liye ki yih qurbani Masih ki qurbaní ka nishán tha, aur wuh us meṉ pura ho gayá Lekin us ka matlab Yahúdí muháware ke mutábiq yih hai, ki maiṉ rahm ko qurbaní se *ziyáda* cháhtá húṉ, aur jab ki tum qurbáníáṉ chaṛháte, aur rahm nahíṉ karte, maiṉ un se nafrat kartá huṉ Phir Masíh un se kahtá hai, ki Tum jákar, is bát ke mane daryaft karo, kyúṉki tum is ke mutábiq nahíṉ karte Tum áp ko pák jánte, aur apní rasmí parhezgárí ke sabab in logoṉ se parhez karke, inheṉ halák hone dete ho Magar maiṉ aisá nahíṉ kartá, is liye ki maiṉ unheṉ jo ap ko rástbáz jante haiṉ, buláne nahíṉ áyá, magar gunahgaroṉ ko háṉ, un ko jo haqíqat meṉ gunahgár, aur apne gunáhoṉ se wáqif hokar, tauba karne se pashemán nahíṉ hote, buláne áya húṉ

14 *Yúhanná ke shágird* Yane Yúhanná baptismá denewale ke Yih log Yahúdíoṉ ke dastúrát par chalte, aur roza rakhna Yahúdíoṉ ká ek dastúr thá, chunáṉchi Farísí hafte meṉ do bar roza rakhte the

15 Yisú ká matlab yih hai ki maiṉ apne logoṉ ke darmiyán dúlah ki mánind huṉ, aur mere log baratí. Pas abhi, waqt aur mauqa un ke udas hone, yane roza rakhne ká nahíṉ hai, lekin jab wuh mujh se judá hoṉ, aur un par musíbateṉ áeṉgíṉ, tab roza rakheṉge

16 Isí bat par wuh ek aur tamsíl kahtá hai, ki Tumháre dastúr aur rasúm ek puráne kapre kí mánind haiṉ, aur merí nasíhateṉ nae kapre kí tarah Pas agar apná nayá kaprá tumharí puraní qabá meṉ paiwand karúṉ, to us se kuchh fáida nahíṉ, balki nuqsan hogá, yane agar maiṉ roza aur aur dastúrát par chalne ká hukm dúṉ, to haqíqí rástbází meṉ khalal paṛegá.

lagátá, kyúnki wuh paiwand qabá se kuchh khainch letá hai, aur us ká chír baṛh játá.

17 Aur naí mai purání mashkon men nahín bharte nahín to mashken phaṭ játín, aur mai bah játí, aur mashken kharáb ho játín balki naí mai naí mashkon men bharte hain, to donon bachí rahtí hain

18 ¶ Jab wuh yih báten un se kah rahá thá, dekho, ek sardár ne ákar use sijda kiyá aur kahá, Merí beṭí ab tamám húí par tú chal aur apná háth us par rakh, ki wuh jí uṭhegí

19 Yisú uṭhke apne shágirdon ke sáth us ke píchhe chalá

20 ¶ Aur, dekho, ek ąurat ne, jis ká bárah baras se lahú jári thá, us ke píchhe áke us ke kurte ká dáman chhúá :

21 Wuh apne jí men kahtí thí, Agar main sirf us ká kurtá chhúúngí, bhalí changí ho jáúngí

22 Tab Yisú ne píchhe phirke use dekhá, aur kahá, Ai beṭí, khátir-jamą rakh, ki tere ímán ne tujhe changá kiyá Pas, wuh ąurat usí gharí se changí ho gaí

23 Aur jab Yisú us sardár ke ghar pahunchá, aur us ne bánslí bajánewálon aur jamáąt ko gul macháte dekhá, to unhen kahá,

---

Is wáste mere shágird roza nahín rakhte

17 Phir Masíh ek aur bhí tamsíl isí bát par farmátá hai, jis ká matlab yih, ki meri talím mai se mushabahat rakhtí hai, aur agar yih mai purání mashkon men rakhí jáe, to josh ke waqt wuh phat jáengí, yane is talím aur tumharí rasmon men kuchh mel aur munásibat nahín Is wáste un ko shamil na karná cháhiye

§ 59 Jairus kí betí ko jilání Ek aurat ko, jis ká lahú jári thá changá karná *Kafarnáhum men*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
9 18-26	5 22 43	8 41-56	

18 Markas aur Lúká is shakhs ká zikr yún karte hain, ki wuh ibadatkhane ká sardar, aur us ká nam Jairas thá Aur Markas likhtá hai ki wuh sardáron men se ek thá, jis se malúm hotá hai, ki har ibádatkháne ke kai sardar the Aam 13 15, Lúká ke 7 3 áyat men wuh *bururg* kahláte hain *Sijda kiyá* Yane us ke paon pará Sháyad wuh jántá tha, ki yih Khuda ká Beta hai, aur haqiqat men us ká sijda kiyá, lekin asl zabán se yih achchhí tarah sabit nahín hai *Ab tamám húí* Markas aur Lúká ke bamújib us ká matlab yih zahir hai, ki main ne jab apní beṭí ko chhoṛá, wuh yahán tak bímar thi, ki yaqínan ab mar gaí hogi Aur unhín ke bayán se malúm húá, ki jab tak us ká báp rah men thá, laṛkí mar gaí

22 *Yisú ne píchhe phirke use dekhá* Markas aur Lúka kí kitábon men yih bayán ziyada tafsíl se likhá hai Un men dekho

23 *Bánslí bajánewále aur jamáąt ko gul macháte dekhá* Yahúdíon men dastúr thá, ki jab koí mar játa, tab gane bajaneáwlon ko bulakar baṛá shor aur mátam karte. Chunánchi yih sab us waqt maujúd the, aur is ká yih sáf nishán tha, ki laṛkí mar gaí Aur jab wuh jí uṭhí, isí sabab se log kah na sake ki wuh mari na thí

24 Kináre ho, ki laṛkí márí nahíṉ, balki sotí hai. We us par haṉse

25 Jab we log báhar nikále gae, us ne andar jáke us ká háth pakṛá, aur wuh laṛkí uṭhí

26 Tab us kí shuhrat us tamám mulk meṉ phailí

27 ¶ Jab Yisú waháṉ se rawána húa, do andhe us ke píchhe pukárte áe, ki Ai Ibn i Dáúd, ham par rahm kar

28 Aur jab wuh ghar meṉ pahunchá, we andhe us pás áe Yisú ne unheṉ kahá, Kyá tumheṉ iʻtiqád hai, ki maiṉ yih kar saktá húṉ? We bole, Háṉ, ai Khudáwand

29 Tab us ne un kí áṉkhoṉ ko chhúke kahá, ki Jaisá tumhárá iʻtiqád hai, waisá tumháre liye ho

30 To un kí áṉkheṉ khul gaíṉ, aur Yisú ne unheṉ tákíd karke kahá, Khabardár, koí na jáne

---

24 Yih gáne bajánewále záhirí mátam karte, aur haqíqí ranj meṉ shámil na hokar, mazdúrí ke wáste áe the Pas jab Masíh ne kaha, ki Laṛki mari nahiṉ, balki soti hai, wuh naraz hokar us par haṉse Aur Masíh kí murad yih thi, ki us ki maut goya nind hai, jis se wuh jald uṭhegi

25 *Andar jáke* Markas likhtá hai, ki Yisú laṛki ke ma bap aur tín shagirdoṉ ke sáth andar gaya (Mark. 5 37—40) *Aur wuh laṛkí uṭhí*, yane ji uthí Is hal meṉ kuchh fareb, aur dagabází nahiṉ ho saktí, kyúṉki us ke ma bap, aur sab log jante the, ki yih haqiqatan mar gai hai Gaur karná chahiye, ki Masih kí qudrat yahaṉ tak thí, ki us ke hukm se murde jí uṭhte Isí tarah wuh unheṉ bhi jo gunah se murda haiṉ, zinda kar saktá hai Masih ke muṉh se ek bat hamáre liye kafi hai, ki ham us se hayat i abadi hasil kar sakte haiṉ

§ 60 Do andhon ko biná karna, aur ek gunge diwane se deo nikálna Kafarnáhum meṉ

Mati 9 27-34	Mark	Luk	Yúhan

27 *Do andhe us ke píchhe pukárte áe* Is mujize ka zikr faqat Mati hí kí kitab meṉ likha hai Masíh ne to bahut si bateṉ kahíṉ, aur bahut mujize kiye, jin ka zikr Injil meṉ nahiṉ, aur yih jo kuchh ki likhá, biláshakk hamarí talim o tarbiyat ke waste hai, ki jis tarah har taur ki jismání bimárí, aur balaeṉ Masih ne dúr kíṉ, usí tarah hai taur ki rúhani bímárí aur balaeṉ wuh dúr kar saktá hai, maslan, jaise yih shakhs jo andhe the, waise h m bhi gunah ke sabab nabíná haiṉ Unhoṉ ne Masih ká pichhá karke pukara Waisá hi ham ko bhi us ke pás chale áná, aur chillana cháhiye, aur jis taur wuh apni arz ka jawáb na pakar dilon se andar gae, usi taur se ham ko bhi, himmat aur farotani se apne dawe par mustaid rahna chahiye, jab tak ki Masíh ham se yuṉ na kahe, ki "Jaisa tumhára iʻtiqád hai, waisá tumhare liye ho" Haṉ Masih beimanwaloṉ ke liye kuchh nahiṉ kartá, magar ímandaroṉ ke liye, aur un ke wáste bhí un ke iman ke muwafiq karta hai

30 *Khabardar koí na jane* In dinoṉ Masih ne na chaha ki us kí shuhrat ziyáda ho, ta aisá na ho ki waqt ke hákim naráz hokar use apne kám se rokeṉ, par yih log samajhte the ki hamári ráe bihtar hai, is sabab se, us ke irshád ke barkhiláf, tamam mulk meṉ us ka charcha kiyá

31 Par unhon ne jáke us tamám mulk men us kí shuhrat kí.

32 ¶ Jis waqt we báhar nikle, dekho, log ek gúngá díwána us pás láe

33 Aur jab deo nikálá gayá, wuh gúngá bolá · aur logon ne taajjub karke kahá, Aisá kabhí Isráel men na dekhá tha

34 Par Farísíon ne kahá, ki Wuh deon ke sardár kí madad se deon ko nikáltá hai

35 Aur Yisú un sab shahron aur bastíon men jáke, un ke ibádatkhánon men talím detá, aur bádsháhat kí khushkhabarí kí manádí, aur logon kí har ek bímárí aur dukh dard dúr kartá thá

36 ¶ Aur jab us ne jamáaton ko dekhá, us ko un par rahm áyá, kyúnki, we, un bheron kí mánind, jin ká charwáhá na ho, ájiz aur pareshán thín

37 Tab us ne apne shágirdon se kahá, ki Pakke khet to bahut hain, par mazdúr thore,

38 Is liye tum khet ke málik kí minnat karo, ki wuh apne khet kátne ke liye mazdúron ko bhej dewe.

---

33 *Isráel men*, yane Yahúdion men

34 Farísí Masíh se yahán tak dushmani rakhte the, ki unhon ne us ke mujizon ka iqrar karke, kahá ki, Yisú in deon ko, deon ke sardar, yane Shaitán ki madad se nikalta hai Khudá kí panah ! Admí ká dil kyá hi sakht aur sarkash hai, ki jab yih dunyá ká Najat-dihanda zamín par phirta, aur har tarah ki barakaten bakhshtá thá, tab bhi log use qabúl na karke, baraks is ke kahte the ki yih Shaitán ka sharik hai Magar un ka yih dawá mahz galat aur nadání tha, kyúnki Shaitán apne gárat karnewále kí madad karke, apni hukúmat ko kyúnkar kharáb karegá.

§ 62 Tisrí sair Galil men Barah shágirdon ko nasíhat karná aur atráf men bhejná *Galíl*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
9 35-38	6 6-13	9 1 6	
10 1-42			
11 1			

37, 38 *Pakke khet* Is se murad sab insan, ki jin ki jánen bachaná nihayat farz hai, aur *mazdúr* wuh hain jo najat kí khushkhabarí sunáte Sab to is kam men háth nahín lagá sakte, magar sab ko Khuda se jo Qadir hai, itní duá mángne ki táqat zarúr hai ki wuh aur mazdúr apne khet men bheje

FAIDE

1, 2 á Masíh ke pás áne men koshish aur jurat karná chahiye Chunanchi yih maflúj agarchi bahut mushkil se áyá, tau bhi har taur se us ne apne ko wahán tak pahuncháyá Isi tarah har gunahgár ko karná chahiye, ki kisi ár se na rukkar Masih ke páon par já gire, aur yih jane, ki yihi mujhe jila sakta hai

6 Masih ko gunáhon ke bakhshne kí taqat thí Us ne yih dawá kiyá, aur is ke sabút men fauran mujiza dikhláyá Gaur karná chá hiye ki agar us waqt us men yih taqat thí, to ab bhi maujúd hai. Pas sab ko apne gunáhon ki bakhshish ke liye usí ke pas ána chahiye Gunáhon ká bakhshná Khuda hí ká kám hai, aur kisi makhlúq ká

X BÁB

1 PHIR us ne apne bárah shágırdon ko pás buláke unhen qudrat bakhshí, kı nápák rúhon ko nıkálen, aur har tarah kí bímárí aur dukh dard ko dúr karen.

2 Aur bárah rasúlon ke yıh nám haın; Pahlá, Shamaún, jo Patras kahlátá, aur us ká bháí Andryás, Zabadí ká betá

---

nahín Is se Masíh kı ulúhıyat ká sabút kámıl haı, kyúnkı jo aısá dawá kare, aur use sábıt bhí kar de, wuh beshakk Khuda haı

10—18 Bure logon ke sáth jıs tarah baıthná aur mel rakhná jáız haı, wuh ıs maqám se bakhúbí zahır haı, yane apní khushí aur un kí sharárat men shámıl hone ke lıye nahín, magar unhen sudhárne aur rúhaní faıda pahuncháne ke lıye un ke pás jáná cháhıye

18 Jo kam-umr haın, unhen bhí marná haı Dekho goııstán men un kı bahut sí chhotí qabren haın, jo beshumár apne chhutpan men is jahán se guzar gae Aı larko aur larkıyo, maut ke lıye hamesha taıyár rahná cháhıye, tum nahín jánte, kı kıs waqt wuh áegí

25 Masíh murdon ko jılá saktá haı, aur wuh apne sab logon ko jıláegá Sab chhote bare jınhon ne yahán use pyár kıyá, wahan, yane bıhısht men us ke sáth honge Magar sab sharír aur jo use nahín pyár karte, halákat men parenge

37, 38 Tamám jahán kí naját ke lıye duá mángná cháhıye Fasl ab bhí bahut haı, jaısí kı Masíh ke waqt men thí Hısáb se malúm hotá haı, kı ab tak sáth karor ádmí Injıl se náwáqıf haın, aur ıs barí fasl ke kátne ke lıye mazdúr ab tak kam haın Jahán gunáh se bhara húá haı Is lıye cháhıye, kı ham Khudá se nıt duá mángen, tákı wuh aur mazdúr apne khet men bheje

---

X BÁB

KHULÁSA

Masih ká apne barah rasúlon ko mujızon ká ıkhtıyár dekar bhejná, 1—4. *Aur un ko nasíhat,* 5—15 *Aur un taklífon se, jo un ko hone ko thín, khabar dekar tasallı aur dılasa dená,* 16—39 *Aur un ke lıye, jo unhen qabúl karen, barakaton ká wada,* 40-42

Jab hamare Khudáwand ne apne bárah rasulon ko waz karne ke lıye bhejá, tab us kı umr qarıb battís baras kı thí Us ne un ko ja baja se, waqt bawaqt, chun lıya tha Markas aur Lúká ke bayán ke mutábıq, us ne paharí waz se peshtar unhen shágırd kıya tha, aur Markas kahta haı, kı Us ne un ko do do karke bhejá, jıs ká fáıda yıh, kı har ek ko apne károbár men madadgar rakhná bıhtar haı

1 *Bárah* Aglab haı kı Masíh ne bárah rasúlon ko ıs wáste muqarrar kıyá, kı Yahúdıon ke firqe bhí barah hí the, aur yıh bhı záhır haı, kı gawahí dene, aur kalısya kí bunyád dalne ke lıye barah shakhs thore nahín, aur ıs kam men ıtne káfí bhı the

Qudrat bakhshí Is bakhshısh men Masıh kí ulúhıyat sáf záhır haı, kı wuh na sırf áp hí mujızon kí qudrat rakhta thá, balkı us ne apne shágırdon ko bhı ısí tarah kí táqat bakhshí

2 *Rasúl* Is lafz ka mane qásıd, yá firıstáda, yane bhejá húá. Yıh rasúl shurú se Masíh ke sáth

láthí lo · kyúnki khurák mazdúr ká haqq hai.

11 Aur jis shahr yá bastí men dákhil ho, daryáft karo, ki láiq wahán kaun hai, aur jab tak wahán se na niklo, wahín raho

12 Aur jab tum kisí ghar men jáo, use salám karo

13 Agar wuh ghar láiq hai, to tumhárá salám use pahunchegá aur agar láiq nahín, to tumhárá salám tum par phir áwegá.

14 Aur jo koí tumhen qabúl na kare, aur tumhárí báten na sune, us ghar yá us shahr se nikalke apne pánw kí gard jhár do

15 Main tum se sach kahtá hún, ki Adálat ke din Sadúm aur Amúráh kí zamín ke liye us shahr kí nisbat ziyáda ásání hogí

---

mulk, yá gair-qaum men Injíl suná ne ko jaya cháhe, aur is hukm ke liház se apne safar ka sámán na le, to wuh Khudáwand ki is bat ká matlab nahin samjhá, kyúnki gair-mulkwálon, aur but-paraston se aksar mángná befáida aur bemauqa hai, aur na wuh denge Is sabab se safr ká sámán taiyar karke jáná munásib hai, aur yih hukm aise safr se ilaqa nahin rakhta Han, din ke sab khádimon ko itna albatta cháhiye ki dunya ká mal jama karke us par dil na lagaen, balki har Ísai ko aisá munásib hai, aur khásskar khádim i din ko *Khurák mazdúr ká haqq hai* Yane tum jo auron ko Khudá kí taraf se talim karoge, to munasib hai ki wuh bhí tumhari ihtiyajon ko rafa karen Aur is muqaddame ki babat Injíl men mundarij hai, ki "daote hue bail ka munh mat bandho," yane jo koi kisi chíz par mihnat karta, us par us ka haqq wajib hota hai Dekho 1 Karint 9 7—12

11—13 *Láiq wahán kaun hai* Yane kaun díndár aur Khuda-tars aisá hai ki tumhen mere nám se qabúl kar legá. Jab aisá shakhs mile, to usí ke ghar men jáo, aur wahín raho, kyúnki agar tum ghar ghar phiro, to log tumhen haqír janenge, aur tum ko kalám sunáne kí fursat bhí kam milegí *Aur jab tum kisí ke ghar men jáo, use salám karo,* yane yih, ki Khudá ke fazl se tum mubarak ho Agar wuh láiq hon, aur mere nám se tumhen qabúl karen, to tumhárá mubárakbád un par thahrega, aur nahín to phir áegá

14 *Apne pánw kí gard jhár do.* Is bát kí gawáhí par, ki unhon ne Khuda ki barakat se áp ko mahrúm rakhá, aur náláiq thahre pas ham is men bequsúr hain Amal 13 51, aur 16 6

15 *Sadúm aur Amúráh kí zamín ke liye us shahr kí nisbat ziyáda ásaní hogí* Khuda ne yih shahr, aur in ke siwa Adamah aur Zabián ko bhi, un ke gunáhon ke sabab, ág aur gandhak se jalákar gárat kar dálá. Dekho Paid 19 24, 25 Wuh bastián us wadi men waqa thín jahán ab Bahr-ul-maut, yane Murda Samundar hai Aur Khudáwand farmátá hai, ki hashr ke din us shahrwálon kí saza, Sadúm aur Amúráh se nihäyat ziyáda hogí, is liye ki inhon ne Injíl kí khushkhabari sunkar use radd kiya, yane ján bujhkar kalam ko haqir jána, aur Sadúm aur Amúráh ke logon ne jo kuchh kiya, wuh nadani se tha. Matí 11 23, 24, Lúk 12 47, 48, Ibr 2 1—3 Sadúm aur Amúrah ka ajab taur se gárat honá Kitáb i Muqaddas men kaí jagah likhá hai, aur un kí halákat ek sáf nishán hai, ki gunahgár aur badkár besazá na chhútenge. 2 Pat. 2. 6, Yahúd. 7 a.

16 ¶ Dekho, maiṉ tumheṉ bheṛoṉ kí mánind bheríoṉ ke bích meṉ bhejtá húṉ · pas tum sámp kí tarah hoshyár, aur kabútar kí mánind bebad ho

17 Magar ádmíoṉ se khabardár raho, ki we tumheṉ apní kachahríoṉ meṉ pakarwáeṉge aur apne ibádatkhánoṉ meṉ kore máreṉge,

18 Aur tum mere wáste hákimoṉ aur bádsháhoṉ ke sámhne házir kiye jáoge, ki un par aur Ġair-qaumoṉ par gawáhí ho

19 Lekin jab we tumheṉ pakarwáeṉ, fikr na karo, ki ham kis tarah yá kyá kaheṉge kyúṉki jo kuchh tumheṉ kahne hoga, so usí gharí tumheṉ us kí ágáhí hogí

20 Kyúṉki kahnewále tum

---

16 Is áyat ká matlab yih hai, ki maiṉ tum ko jo bheṛoṉ kí mánind begunáh ho, dunyá ke logoṉ ke pás jo bheríoṉ kí tarah phaṛnewále haiṉ, bhejtá húṉ pas tum sámp ki tarah hoshyár raho Samp har ek mulk meṉ dánái aur hoshyárí meṉ mashhúr hai Dekho Paid 3 1 Chunáṉchi qadím Misrioṉ ke taswírí harfoṉ meṉ sámp kí taswír se dánái aur hoshyárí murád hai. Masíh ká matlab yih záhir hai, ki tum ḳhataroṉ se áp ko bacháne meṉ sámp kí tarah hoshyár ho, ki yih jánwar bahut tezí aur hoshyárí se bach nikaltá hai *Aur kabútar kí mánind bebad ho* Chunáṉchi bahut log sámp ko márne daurte haiṉ, aur kabútar ko bahut kam

17 *Logoṉ se*, yane jo bheríoṉ ki tarah pharnewále haiṉ, ḳhabardar raho, ki wuh *sanedrim* men pakar le jáeṉge Yih sanedrim ahl i Yahúd ki sadr-adálat thí, jahán bhárí muqaddamoṉ ká faisala hotá, aur *ibádatkhánoṉ meṉ* chhoṭí bátoṉ kí adalat hotí thí Aur is áyat meṉ in donoṉ maqámoṉ ke nám se har tarah kí adálat kyá bhárí kyá halkí, aur sazá kyá bhárí kyá halkí, murád hai.

18 Masíh agar jhúṭhá hotá, to wuh apne shágirdoṉ se aisi batoṉ ká zikr na kartá, balki jahán tak ho saktá, un ko tasallí aur dilása detá, ki tum ko merí pairawí karne se izzat aur fáida hogá Magar nahíṉ, wuh un se sáf kahtá hai, ki "Tum mere nám ke sabab satáe jáoge," aur dúsre, maqám meṉ wuh kahtá hai, ki "Baze tum meṉ se qatl kiye jáeṉge" Aise hál meṉ yih gumán dil meṉ áte haiṉ,—*Pahle*, yih, ki is mazhab ká báni, yane Masíh, apní sadáqat par sábit qadam, aur apní safái meṉ kámil thá, ki agarchi ádmí is mazhab ke barḳhiláf hoṉ, magar Khudá muḳhálif nahíṉ hai Aur *dúsre*, yih bhí sa majh meṉ átá hai, ki us ke rasúl jánte the ki is ke pás sadáqat hai, yane yih beshakk sachchá hai. Is wáste unhoṉ ne thokar na khái, aur zulm aur ruswai se na dare, haláṉki un ka fareb kháná muhál thá, kyúṉki unhoṉ ne bahut mujizoṉ ko dekhá, aur kai baras us ke sáth rahe the Pas is se záhir hai ki jo mazhab unhoṉ ne iḳhtiyár karke jári kiyá, wuh sachchá aur barhaqq hai Aur is par bhí gaur karná cháhiye ki Masíh un se farmatá hai ki *tum hákimoṉ aur bádsháhoṉ ke sámhne házir kiye jáoge* Us waqt un kí kyá haqíqat thi ki aisí bát un ke haqq meṉ púrí ho? Tau bhí kai bár púrí húí, chunáṉchi Patras, Nero bádshah, aur Yúhanná, Domitian bádshah, aur aur rasúl Pártíání, aur Isqutiani aur Hind ke bádsháhoṉ ke áge házir kie gaye, aur un ke huzúr meṉ Injíl par gawáhí di.

19, 20. *Fikr na karo* Dekho

nahíṉ, balki tumháre Báp kí Rúh tum meṉ bolegí.

21 Bháí bhái ko, aur báp beṭe ko, qatl ke liye pakarwáegá. aur larke apne má báp kí mukhálifat meṉ utheṉge, aur unheṉ marwá ḍáleṉge

22 Aur mere nám ke báis, sab tum se dushmaní kareṉge · par wuh jo ákhir tak bardásht karegá, so hí najat páwegá

23 Jab we tumheṉ ek shahr meṉ satáweṉ, to dúsre meṉ bhág jáo main tum se sach kahtá húṉ, ki Tum Isráel ke sab shahroṉ meṉ na phir chukoge, jab tak ki Ibn i Ádam na á le

---

Tafsír i Matí 6 25 Wuh kahtá hai ki Khuda un ko, ilhám ki rú se jawáb dene ki táqat degá Yih bilá shubh un ke liye bari tasalli ki bat thí, kyúṉki wuh garíb aur beilm the, aur aise log badshahoṉ ke huzúr meṉ aksar darte haiṉ

21 Masih ki yih bat aksar púrí húí hai Agle dinoṉ meṉ jab Isaí thore the, aur Rumioṉ ki hukúmat jári thi, tab hákim aur raaiyat do noṉ milkar har taur se koshish karte, ki yih mazhab na phaile, aur is ira de se hazaroṉ Isaíoṉ ko mar dalte the, chunánchi bazoṉ ko qatl kiya, aur bazoṉ ko salib par khíṉchá, aur bazoṉ ko khaulte hue tel meṉ dala, aur kitnoṉ ko ág meṉ jalakai khak kar diya, aur kitnoṉ ko ag ke sámhne rakhkar kabab kar dala, aur aksaroṉ ko sísá galákai pilayá, aur aksaroṉ ko jangli dai ndoṉ, sher, wagaira ke age dala, aur bazoṉ par ral lagákar jalai, ki Nero bádshah ke bág meṉ roshní ho, aur agarchi Isaíoṉ ki aisi haulnak maut dar pesh thi, tau bhi aksar aisá hota ki un ke janí dost, aur un ke ma báp, bhaí bahin khud pakarwate the, kyúṉki mazhab ke sabab un ke dil meṉ púrí dushmani paida húí thi

22 *Mere nám ke bais sab tum se dushmaní kareṉge* Masíh kahtá hai, ki Maiṉ jahán ká núr húṉ, aur haqíqat meṉ wuh aisá hai, aur kuchh us ke log bhí aise hí haiṉ Pas wuh jo tarikí, yane gunáh kí tárikí meṉ rahte, aur us ko pasand karte haiṉ, us núr i haqq se náráz hokar, un logoṉ ko bhí jo us kí khabar dete, aur us ki tarif karte, nápasand thahráte haiṉ *Jo akhir tak bardásht karegá* Yane jo zindagí bhar un mushkiloṉ aur musíbatoṉ se láchár na hokar, apne imán par sábit qadam raheṉ, wuhí naját paeṉge Aur jo bardásht na karke, in musíbatoṉ ke bais Khudáwand ko chhorega, wuh naját se khárij hogá

23 *Jab we tumheṉ ek shahr meṉ sataeṉ* Masih ká yih hukm nahíṉ hai, ki ham apní ján befáida ganwáeṉ, magar chahiye ki har ek munásib tadbír se us ko bacháeṉ Tau bhí Masíh ke ahkám aur Rasúloṉ ke tariqe se zahir hai, ki Khudawand ká inkár, yá koí burá kam karne se maina bihtar hai Háṉ, ham ko chahiye, ki jaháṉ tak ho sake, apni ján bacháeṉ, lekin agar bachane ki shart yih ho, ki ham apne Naját dihande ká inkar kareṉ, to ján ko kho dená farz hai, aur is hal meṉ ham ajr páeṉge. *Tum Isráel ke shahroṉ meṉ, wa* Yane, in musíbatoṉ ko sahte húe tum Yahúdioṉ ke shahroṉ meṉ na phir chukoge, ki Yarúsalam kí barbadí á pahunchegí, aur Yahúdí mazhab akhir ho jáegá Dekho Tafsír i Mati 24 28, 29, 30 *Ibn i Ádam*, yane Masíh ká áná, aksar yihi murád rakhtá hai, aur yih májara is bát ke kahne se tís baras

24 Shágırd apne ustád se baṛá nahíṉ, na naukar ápne khávınd se.

25 Bas haı, kı shágırd apne ustád kí, aur naukar apne ḳháwınd kí mánınd ho. Jab unhoṉ ne ghar ke málık ko Baạlzabúl kahá haı, to kıtná zıyáda us ke logoṉ ko na kaheṉge?

26 Pas un se na ḍaro kyúnkı koí chíz dhanpí nahíṉ, jo khul na jáe, aur na chhıpí, jo jání na jáe

27 Jo kuchh maıṉ tumheṉ andhere meṉ kahtá húṉ, ujále meṉ kaho aur jo kuchh tumháre kánoṉ meṉ kahá jáe, koṭhoṉ par manádí karo.

28 Aur un se, jo badan ko qatl karte, par ján ko qatl nahíṉ kar sakte, mat ḍaro: balkı usí se ḍaro, jo ján aur badan, donoṉ ko, jahannam meṉ halák kar saktá haı

29 Kyá ek paıse ko do gaure nahíṉ bıkte? aur un meṉ se, ek bhí, tumháre Báp kí bemarzí zámín par nahíṉ gırtá

30 Balkı, tumháre sır ke bál bhí gıne haıṉ

31 Pas mat ḍaro, tum bahut gauroṉ se bıhtar ho

---

bad wáqı húá. Dekho Matí 24 30, Mark. 13 26, Lúk 21 27, 32

24, 25 In áyatoṉ se murád yıh haı, kı tum satáe jáne se bachne kı ummed mat rakho Unhoṉ ne mujhe Baalzabúl, yane Shaıtán kahá haı, aur wuh tumheṉ bhí zarúr burá kaheṉge Baạlzabúl Aqrúnıoṉ ká deotá thá, 2 Sal. 1 2 Aur us ke mane makkhıoṉ ka málık Yıh log samajhte the, kı wuh ham ko makkhıoṉ se bachátá haı Is galız aur haqır kám se ahl ı Yahud us ko Baalzabúb, yane galázat ká deotá kahte the, aur rafta rafta yıh nám hıqarat ke taur par Shaıtán ká ṭhahrane lage, Lúk 11 15, Mark 3 22 Pas Masıh par yıh nám lagáná nıháyat hıqárat kí bát thí

26 *Un se na ḍaro* Apne shágırdoṉ ko wuh dılasa detá haı, kı Khudá tumhárı hıfázat karega Yıh bát kı *koí chíz dhanpí nahíṉ, jo khul na jáe,* aglab haı, kı Yahúdıoṉ meṉ ek masal thí Is kahne se Masíh kí murád yıh haı, kı tum log abhí chhıpe ho, yane dunyá tum ko ab tak nahíṉ pahchántí, tau bhí záhır ho jáoge. Apná kám karte jáo, aur rafta rafta log jáneṉge, kı tum bure nahíṉ ho

27. *Andhere meṉ,* yane ḳhılwat meṉ *Koṭhoṉ par,* yane bedharak pukáro, chunanchı koí shakhs koṭhe par manádí kare, to bahut log us kı bát sun sakte haıṉ

28 *Un se,* yane ádmıoṉ se mat ḍaro, kı wuh sırf tumháre badan mar dálne kí táqat rakhte haıṉ, magar Khuda se ḍaro, kı wuh badan aur ján donoṉ ko jahannam meṉ dal saktá haı Is áyat se sábıt haı, kı bure logoṉ kí bhı qıyámat hogí, aur un ke badan bhí saza páeṉge *Jahannam* Dekho Tafsír ı Matí, 5 22

29—31 Pıchhlí áyat meṉ yıh ıshára páya játa haı, kı Khudá hamárí ḳhabar legá, aur ın áyatoṉ meṉ saf bayán húá, kı kıs wáste khabar legá. In ká matlab yıh haı, kı agar Khudá chhotí aur kam-qadr chízoṉ kı ḳhabar letá haı, to wuh tumharí khabar kıtní hí zıyáda na legá, kı tum ınsán ho,—Khudá ke bande, aur un se kahıṉ afzal Is maqám par dekho, kı koí chíz aısí chhoṭí aur haqír nahíṉ, jo Khudá kí parwardıgárí us tak nahíṉ pa-

32 Is liye, jo koí, ádmíoṉ ke áge, merá iqrár karegá, maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká iqrár karúṉgá

33 Par, jo koí, ádmíoṉ ke áge, merá inkár karegá, maiṉ bhí apne Báp ke áge, jo ásmán par hai, us ká inkár karúṉgá

34 Yih mat samjho, ki maiṉ zamín par sulh karwáne áyá sulh karwáne nahíṉ, balki talwár chalane ko áyá húṉ

35 Kyúṉki maiṉ áyá húṉ, ki mard ko us ke báp, aur beṭí ko us kí má, aur bahú ko us kí sás se judá karúṉ.

36 Aur ádmí ke dushman us ke ghar hí ke log honge.

37 Jo koí má báp ko mujh se ziyáda cháhtá hai, mere láiq nahíṉ hai, jo koí betá yá beṭí ko mujh se ziyáda pyár kartá, mere láiq nahíṉ hai

38 Aur jo koí apní salíb uṭháke mere píchhe nahíṉ átá, mere láiq nahíṉ hai

---

hunchtí Wuh hamáre báloṉ ka shumár bhí jántá hai, aur koi wáridát us ki marzi ke bagair nahiṉ hotí Is men kyá hí bari tasalli hai!

32, 33 *Is liye* insan se mat daro, *wg*, magar ap ko Khuda ke supurd karo, kyúṉki jo koi insan ke dar se merá inkar karega, maiṉ bhi us ka inkár karúnga Is bat par gaur karná cháhiye Jo log Masíh ko jante haiṉ ki haqiqat meṉ Najat dihan da hai, tau bhí admioṉ ke dar se us ka iqrár nahíṉ karte, un ko yih bát sochna nihayat munasib hai, ki jis tarah wuh us se sharmate haiṉ, isí tarah wuh bhi un se sharmáega, yane qabúl na karega

34, 35 Masíh Shah i Salamat kahlata hai, Yas 9 6, aur 11 6, Lúk 2 14, aur jis tarah us ke paida hone ke waqt firishtoṉ ne gaya, ki "Zamin par salamatí, aur admíoṉ se razámandí ho," usi tarah us ke áne se filhaqiqat húa, aur hota jata hai Masih ki murad yih nahiṉ, ki mere áne ká khász matlab talwar chalane aur fasád uṭháne ka hai magar yih, ki talwár mere sabab se chalegi, aur fasad uṭhega, yane log tum se dushmani karenge, aur chahenge ki már dáleṉ, aur is wáste yih karenge, ki wuh neki ke dushman haiṉ Isí tarah Masíh zulm o fasád ka sabab húá hai, lekin is meṉ qusúr un logoṉ ká hai, jo nekí ke mukhalif haiṉ, aur agar sab log nekí ke khwáháṉ hote, to Masíh ke ane se sirf salámatí hotí Aur Masih gharánoṉ meṉ fasád ká báis is taur se hai, ki jab koí us ko qabúl kar letá, aur us ke rishtadar razí nahiṉ hote, tab albatta judaí parti hai Magar is ká qusúr un par hai jo haqq ko qabúl nahíṉ karte.

37 Yane judáí to hogí, magar jo koi ma báp, bháí bahin, yá kisí dunyawi chíz kí muhabbat se mere píchhe nahíṉ á saktá, wuh mere láiq nahiṉ,—maiṉ us ko qabúl na karunga Aisá shakhs merá shágird nahíṉ ho saktá Haqíqi shágird wuh hai jo sab ko chhoṛ degá, magar mujhe na chhoregá

38 *Salíb* Mulk i Rúm meṉ jab kamínoṉ ko qatl karte the, wuh aksar salib par khínchte Yih salib do lakṛioṉ se bani thí,—is taur par †, aur is sazá ká ek hissa yih thá, ki mujrim apní salib uṭhakar maqám i sazá par le jáe Yih lakṛí bhárí thí, aur is ká uṭháná niháyat sharm ka báis thá Pas Masíh kí murad yih hai, ki sharmindagí uṭhaná, aur musíbateṉ sahna, aur merí ráh meṉ har tarah kí mushkilát gawára karná, aur jo kuchh farz ho, mere shágird kareṉ, aur dunyá ke logoṉ kí parwá na rakheṉ.

39 Jo koí apní ján bachátá hai, use khoegá · par jo mere wáste apní ján khoegá, use páegá.

40 ¶ Jo tumhen qabúl kartá, mujhe qabúl kartá hai, aur jo mujhe qabúl kartá hai, use, jis ne mujhe bhejá, qabúl kartá hai

41 Jo koí nabí ke nám se nabí ko qabúl kartá hai, nabí ká ajr paegá, aur jo rástbáz ke nám se rástbáz ko qabúl kartá, rástbáz ká ajr páegá.

42 Aur jo koí, in chhoṭon men se, ek ko shágird ke nám se faqat ek piyála ṭhanḍá páni piláegá, main tum se sach kahtá hún, ki Wuh apná badlá bepáe na rahegá.

---

39 Jo koí in musíbaton ke dar se merá inkár karega, aur yún is dunya men apní ján bcháega, wuh najat men hissa na paegá, aur us kí ján áqibat men halak hogi Is maqam men *ján* se do matlab hain, ek to zindagí is dunya ki, aur dúsre, áqibat kí zindagi

40—42 In báton se Masíh kí murad yih hai, ki jo koi us ko, ya us ke shágirdon ko, yá kisí nabi, ya rastbaz ko qabul kartá hai, wuh is se záhir kartá ki mujhe pahchántá, aur mujh se khush hai Wuh apná ajr páega *Nabí ke nám se* Nabi ko qabúl karná yih hai, ki us ko nabi jankar qabúl karná, aur nabí kí izzat dená, aur us ke kám men madadgar honá *In chhoṭon men se*, yane shágirdon men se Yih chhoṭe is wáste kahláte hain, ki un ke pás daulat aur hashmat aur dunyáwi ilm, aur darja na tha, aur dunyá un ko haqir janti thi

FAIDE

7, 8 Masíh aur us ke rasúlon ki dili shafaqat dekho, ki wuh jahán ko yih sab se bari barakat muft dete rahe Hawá aur dhúp, aur páni, aur Khuda ki sab bakhshishon ke muwafiq yih bhi hai, ki jis ke kuchh dám nahín Ġaríb khushí se áen, aur daulatmand bhí apní daulat par bharosá na karke, khushí se áen, han, sab log ḳhushi se ákar in barakaton men sharik hon Yas 55. 1

9, 10 Ḳhudá apne sab logon, aur khásskar dín ke ḳhádimon ká parwardigár hogá Jo Khudá par bharosá rakhte, aur us ke kám men mihnat karte hain, wuh un ki ḳhabar legá, kyúnki mazdúr apni mazdúri ká haqqdar hai.

11—13 Dín ke ḳhádimon se nek salúk karná cháhiye, ki najat kí khabar dená, aur jahán ko fáida pahunchání un ká kam hai

14, 15 Injíl ke radd karne men dekho kya hí bará khatra hai Soná aur rúpá, taj aur takht radd karná kuchh bari bát nahín, lekin agar koí Injíl ko radd kare, to wuh sab hí apna kho detá hai, aur us ke liye Sadúm o Amúrah se ziyáda mushkil hogi

23 Apni ján bacháne ke liye hamen khabardár honá cháhiye, jaisá ki rasulon ko bhí ḳhatre kí jagah se bhágne ká hukm thá Jo shaḳhs befáida apní jan kho detá hai, wuh apna khún apne hí sir letá hai. Magar is ján bachane ke liye koí yih na samjhe, ki Khudawand ka inkár karna, yá kisí tarah kí bedíni bhí durust hogi

29, 30 Khuda kí nigáh har chiz par hai, aur koi us kí parwardigári se juda nahín Wuh chiṛyon tak kí ḳhabar letá, aur hamáre sir ke bál bhi us ke nazdík gine húe hain "Ḳhudáwand saltanat kártá hai, zamín ḳhushián kare" Zab 97 1

32, 33 Logon ke áge Masih ká iqrár karná munásib aur zarúr hai.

XI BÁB

1 AUR aisá húá, ki jab Yisú apne bárah shágirdon ko hukm de chuká, to wahán se rawána húá, ki un ke shahron men talím aur manádí kare

2 Yúhanná ne qaidkháne men Masíh ká bayán sunkar apne shágirdon men se do ko bhejke us se puchhwáyá, ki

3 Kyá, jo ánewálá thá, tú hí hai, yá ham dúsre kí ráh taken?

4 Yisú ne jawáb men unhen kahá, ki Jo kuchh tum sunte aur dekhte ho, jáke, Yúhanná se bayán karo ki

5 Andhe dekhte, aur langre chalte, korhí pák sáf hote, aur bahre sunte, aur murde jí uthte hain, aur garíbon ko khushkhabarí sunáí játí hai

Is bát se inkár karná, yá sharm kháná na chahiye, kyúnki wuh áp kahtá hai, ki Jo mera inkár kare, main us ká inkár karúngá, aur jo mujh se sharmáe, main us se sharmaúngá

XI BAB

KHULASA

Yúhanná ká apne shágirdon ko Masíh ke pás bhejná, 2—6 *Yúhanná ki babat Masíh kí gawahí,* 7—15 *Yuhanná aur Masíh kí bábat logon kí badgumáni,* 16—19 *Kafarnáhum, wg, ko malámat,* 20—24. *Yih khushkhabarí nádanon tak pahunchne kí shukrguzárí,* 25—27 *Mazlúmon ko apne pás buláná,* 28—30

1 Masíh ne apne shágirdon ko Kafarnahum ke nazdik yih hukm diya tha. Phir un tarton, yane Galil ke shahron men wuh gayá

§ 44 Yúhanná ka, qaid hokar, apne shágirdon men se bazon ko Yisú ke pas bhejna *Galil aur Kafarnáhum*

Matí 11 2-19	Mark	Lúk 7 18 35	Yúhan

2—19 Dekho Lúk 7 18—35 Yúhanná Herodís bádshah ki qaid men thá, is wáste ki Yuhanná ne kahá ki apne bhái Filip kí jorú rakhna tujhe rawá nahin Dekho Mat 14 3, 4 Yih tahqíq malúm nahín hai ki Yúhanná ne kis wáste unhen Masíh ke pás bhejá shayad is wáste, ki mere shágird Masíh se waqif hon, aur sháyad wuh áp daryáft karne chahtá thá, ki ayá yih wuhi hai jis ko main ne baptismá diyá magar guman galib hai ki Yúhanna áp shubh nahín karta thá, aur sirf is wáste bhejá ki Masíh kí haqiqat ziyada khul jáe

3 *Kyá jo ánewala thá,* yane kya tú haqiqat men Masíh hai, jis ka intizar ham karte hain, ki haqíqat men wuh áegá Ahl i Yahud Naját-dihanda ki ráh dekhte the, aur us ká wada shurú hí se thá. Paid 49 10, Yas 9 1—6, aur 11 1—5, aur 35 4—6, aur 53 bab, Dán 9 24—27, dekho Yuhan 6 14 ko bhi, aur us ke sáth Istis 18 18, 19 ko milao Pas wuh aksar ANEWALÁ kahlatá thá

4, 5 Yisú yih dawa kartá thá, ki main wuhi "*anewálá hún,*" aur is dawe ke subút men yih mujize dikhatá tha Nabíon ne bhí albatta mujize dikhláe, magar yih dawá nahin kiyá, aur yih bhi jánná cháhiye, ki unhon ne jo kiya, Khuda ke nam se kiya, aur Masíh ne apne nám, yane apní taqat se Pas Yisú ne wuh kam kiye, jo sirf Masíh kar saktá, aur un kamon se Yú-

6 Aur mubárak wuh hai, jo mere sabab ṭhokar na kháe.

7 ¶ Jab we rawána húe, Yisú Yúhanná kí bábat jamáʼaton se kahne lagá, ki Tum jangal men kyá dekhne ko gae? Kyá, ek sarkandá jo hawá se hiltá hai?

8 Phir tum kyá dekhne ko gae? Kyá, ek mard ko, jo mihín kaprá pahine hai? dekho, jo mihín posháḳ pahinte bádsháhon ke mahalon men hain.

9 Phir tum kyá dekhne ko gae? Kyá, ek nabí? hán, main tum se kahtá hún, balki nabí se baṛá.

10 Kyúnki yih wuh hai, jis kí bábat likhá hai, ki, Dekho, main apná rasúl tere áge bhejtá hún, jo tere áge terí ráh durust karegá

11 Main tum se sach kahtá hún, ki Un men se jo ʼauraton se paidá húe, Yúhanná baptismá denewále se koí baṛá záhir nahín húá lekin jo ás-

---

hanná jan saktá ki yihí Masíh hai *Aur garíbon ko Injíl suná játí hai* Masih ke haqq men yih peshíngoí thí, ki garibon, aur mazlúmon ko Injíl sunaí jáegí—dekho, Yás 61 1 Is se bhí us ke shágird daryáft kar sakte the, ki Yisú wuhí Masíh hai Is gawahí par is bát se aur bhí mazbútí pái játí hai, ki Masíh ke waqt tak jitne failsúf aur hakímon ne dín ke muqaddame men likha, wuh sirf ʼálimon aur daulatmandon ke liye thá, na garíbon ke wáste

6 *Mubárak wuh hai, wg* Yih bát wuh ḳháss Yuhanná aur us ke shágirdon, balki sabhon ke wáste kahtá hai, ki tum yih gumán na karo, ki mujhe dunyá ke taur par hukúmat lekar Yahudíon par bádsháh banná hai, aur mere bádsháh na banne se tum mat socho ki sháyad yih Masíh nahín Agar tum aisá sochoge, to tumhárá bahut nuqsán hogá, aur mubárak wuh hai, jo is bát men ṭhokar nahín khátá, yane merí haqíqat wajbí samajhkar, bequsúr aur beʼaib merí ráh par chaltá hai.

7—11 Bahut sí jamáʼaten Yúhanná ke pás baptismá lene ko áin thín, chunánchi likhá hai, ki "Yarúsalam aur sáre Yahúdiya aur Yardan ke tamám ás pás ke rahnewále us ke pás chale áe," Matí 3 5. Masíh púchhtá hai, ki tum kyún gae? kyá ek sarkande ke muwáfiq kamzor shaḳhs ko dekhne gae the, ki wuh har ek hawá se hiltá? nahín, Yúhanná aisá ádmí nahín thá. Phir kyá, ek mard ko, ki jo bárík kapṛe pahine hai, dekhne gae the? Aise log bádsháhon ke mahalon men rahte hain, aur Yúhanná aisá ádmí na thá. Wuh únt ke bálon kí poshák pahintá, aur chamṛe ka kamarband bándhtá tha Phir kyá nabí ko dekhne gae? Hán, Yúhanná nabi to thá, balki agle nabíon se baṛá, kyúnki wuh Masíh ká peshrau tha, aur us kí ráh taiyár karne ke liye bhejá gayá, chunánchi Malákí nabí ne us kí ḳhabar Masíh kí ḳhabar ke sáth dí thí, (Mal. 3 1,) ki "Dekho main apne rasúl ko bhejúngá, aur wuh mere áge rásta banáwegá, aur wuh Khudáwand," (jo asl men Yahowáh hai,) "jis ke tum muntazir ho, hán ʼahd ká rasul jis ke tum mushtáq ho, wuh apní haikal ko áwegá dekho wuh yaqínan áwegá, Rabb-ul-afwáj yún farmatá hai" Pas Yúhanná ká martaba basabab peshrau hone, aur Masíh ko dekhne, aur us ko baptismá dene ke, sab nabíon se baṛhkar húá.

mán kí badsháhat meṉ chhoṭá hai, so us se baṛá hai.

12 Yúhanná baptismá denewále ke waqt se ab tak, ásmán kí bádsháhat par zabardastí hotí hai, aur zabardast log use chhín lete haiṉ.

13 Kyúṉki sab nabí aur tauret ne Yúhanná ke waqt tak nabúwat kí

14 Aur Ilіyás jo ánewálá thá, yihí hai, cháho, to qabúl karo

15 Jis kisí ke kán sunne ke hoṉ, sune.

Lekin agarchi Yúhanná ká itná buland martaba thá, tau bhí Masih kahtá hai, ki Jo shakhs ásmán kí bádsháhat meṉ chhotá hai, wuh us se bhí baṛá hai Is se murád yih hai, ki Yuhanná agle, yane Músá ki sharíat ke ahd ka thá, aur tum nae, yane Masíh ke ahd ke ho, aur jis tarah chánd súraj kí nisbat kam roshni detá hai, isi tarah agle ahd ke log banisbat is nae ahd ke logoṉ ke, kam roshní rakhte, yane nur i marifat kam tha, aur najat kí batoṉ se kam wáqif the, aur Yúhanna agarchi us ne Masih ko dekha, tau bhí us kí nasíhat aur najat se bakhúbí wáqif na thá, jaisa ki tum ho *Ásmán kí badshahat* Yane merí bádsháhat, jo asmaní aur rúhaní hai, aur jis ki raíyat har tarah kí rúhání barakatoṉ meṉ shámil hai

12 Bahut log Yúhanná ke pás játe, aur bari sargarmí ke sáth tauba karke us ki báteṉ sunte the, aur wuh un ko Masíh ki bádshahat ke liye taiyár karta tha, aur is sabab se bahut log Masíh ke pás bhi áte, ki us ki nasíhateṉ suneṉ, chunáṉchi kai bar likha hai, ki "Baṛí baṛí jamáaten us ke pichhe ho lin, yahaṉ tak ki us ko khane kí bhi fursat na milí" Aur jab wuh jangal meṉ gayá bahut log us ke píchhe daure áe. Yih sab aisá hál huá, ki goya zabardastí se ásmán kí badsháhat ko chhíne lete haiṉ Khair, aisí chíz ko chhín lená ganimat, aur Khudá ko pasandída hai Jo shakhs sargarmí, aur dilsozí se, jurat karke, naját ko dhúṉdhtá hai, wuhí paega, aur sust aur káhiloṉ ke hath wuh kab áegi?

13 Is áyat se murad yih hai, ki Yúhanná nabíoṉ se baṛá is wáste hai, ki jab us ne manádí kí, ki *Ásmán ki búdshahat nazdík hai*, tab us ne ek nae zamáne, yane ahd ko dákhil kiyá, aur yih zamána agle zamáne se bihtar aur núraní hai Is wáste Yúhanná goyá Khatim-ul-ambiya hai *Tauret* se Músá kí páuch kitábeṉ, aur *nabíoṉ* se báqí kitábeṉ murad hai. Yih kitábeṉ Yúhanná ke waqt tak nabúwat kí gawahi detí rahíṉ, yane jab tak yih Nayá-Ahd shurú na húá Aur is se yih murad nahíṉ nikaltí ki is nae zamane meṉ un ká kuchh bhí kám nahiṉ hai, magar yih ki un ká zamána guzar gayá, aur un ká itná baṛá kám nahiṉ rahá

14 *Ilіyás* Malaki nabí ne kahá thá, (Mal 4 5,) ki Iliyáh, yane Ilіyás, tumhare pas áegá, aur is se Yahúdí log yih kahkar, ki wuh múa na thá, samajhte the, ki wuh khud áegá Masíh kahta hai, ki yih Yúhanna wuh hí hai yane, Malákí nabi ki murad yih hai, ki koí Iliyah kí mánind áega, chunánchi Lúká 1 17wiṉ áyat meṉ likhá hai ki firishte ne Zakariyah se kahá, ki Tera beṭá Yuhanná jo paidá hogá, wuh us ko, yane Masíh ke áge, "Iliyas kí qúwat aur tabíat ke sáth chalega," aur yihí Malaki nabí ká matlab hai. Magar Yahúdi kahte the, ki Iliyáh khud áegá. Is wáste Masíh kahtá hai, ki *Cháho to qabúl karo*, yane tum aisá nahíṉ samajhte ho, magar samajhna cháhiye

15 *Jis kisí ke kán sunne ke hoṉ,*

16 ¶ Lekin is zamáne ke logon ko main kis se tamsíl dún? We un larkon kí mánind hain, jo bázáron men baiṭhke apne yáron ko pukárke kahte hain, ki

17 Ham ne tumháre wáste bánslí bajáí, par tum na náche, ham ne tumháre liye mátam kiyá, par tum ne chhátí na píṭí.

18 Kyúnki Yúhanná khátá pítá nahín áyá, aur we kahte hain, ki Us par ek deo hai

19 Ibn i Ádam khátá pítá áyá, aur we kahte hain, ki Dekho, ek kháú, aur sharábí, aur mahsúl lenewálon aur gunahgáron ká yár Par hikmat apne farzandon ke áge rást ṭhahrí

---

sune Masíh aksar yih báten istimál kartá hai Un ki murád yih hai, ki jo main ne kahá wuh sunne ke láiq hai, aur sabhon ko sunná cháhiye.

16—19 Masíh yahán un par un kí talauwan mijází ke sabab ilzám lagátá hai, ki wuh larkon kí mánind hain, jo bazar men khelte hue kisi bát par qáim nahín, chunánchi jab shádí ká khel un ke darmiyán hotá hai, aur ek tarafwale bánsri bajáte, tab dúsrí tarafwale zidd se nahín nachte, aur jab mátam ká khel hotá hai, aur ek taraf ke log rote, tab dúsrí taraf ke log chhátí nahin pítte Masíh kahtá hai, ki tum logon ká hál yihí hai Tum na mujh se aur na Yúhanná se, razamand ho Yúhanná kháta pítá nahín áyá, yane bahut kam khatá píta thá, chunánchi likhá hai ki "ṭiddi, aur jangli shahd us kí khurák thí," (Matí 3 4) aur tum ne kahá ki us par ek deo hai Ibn i Adam, yane main khátá píta, jaise aur log kháte pite hain, ayá hún, aur tum kahte ho, ki dekho ek kháú, aur sharábí, aur mahsúl lenewálon aur gunahgáron ká yár

Yahán kahne ka mauqa hai, ki Masih aur logon ki mánind khátá, pítá, aur faqíron kí tarah áp par sakhtí nahín kartá thá. Yahúdiya ke log, aksar angúr ká ras lekar sharab banáte the aur aglab hai ki Masíh dastúr ke bamújib us ko bhí pítá thá. Magar is angúr ke ras men nasha honá sábit nahín, aur agar thá, to bahut kam aur Ísáí log, jo yih Masíh ká dastúr jánkar samajhte hain, ki hamáre liye har tarah ká nasha jáiz hai, aur beqaid píte, aur matwále hote hain, yih nihayat bhúl men pare hain. Albatta Injil men nasha bilkull mana nahin, chunánchi Pulús Timtáús se farmáta hai, ki "Sirf pání na piyá kar, balki apne házime, aur aksar kamzorion ke wáste thorí mai pí" 1 Tim 5 24 Aur Masíh ne bhí Káná e Galíl men shádí kí majlis men, mujize se ek bár mai banáí, magar is muqaddame men kai báton par lihász karrá cháhiye —Pahle yih, ki wuh mai jo Masíh ne banáí, us men sháyad nasha bilkull na thá chunánchi ahl i Yahúd angúr ká ras gair-muskir aksar píte the, aur agar ham mánen ki us men sháyad nasha thá, to wuh hí, jo angúr ká, ya kisí aur phal ka ras kuchh dinon rakhne se paidá hotá hai, aur yih nasha bahut kam hai Us sharáb kí mánind nahín jo ág par rakhkar khínchi játí hai. Dúsre, jab ki Pulús Timtaús se farmátá hai, ki mai pí, to yih us ke házime, aur dafa kamzorion ke wáste thá Malúm hotá hai ki Timtaús un dinon kuchh bímár tha, aur Pulús ne use yih, dawá ke taur par batláyá Tisre, yih bhí khúb dekho, ki wuh kahtá hai, ki "Thorí pí" Chauthe, nashebází

20 ¶ Tab un shahroṉ ko, jin meṉ us ke bahut se mujize záhir húe, malámat karne lagá, kyúṉki unhoṉ ne tauba na kí thí ki

21 Ai Khurázín, tujh par afsos! ai Baitsaidá, tujh par afsos! kyúṉki yih mujize, jo tumheṉ dikháe gae, agar Súr aur Saidá meṉ dikháe játe, to we ṭáṭ orhke, aur khák meṉ baiṭhke, kab ke tauba kar chukte

22 Pas maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Súr o Saidá ke liye ạdálat ke din tum se ziyáda ásání hogí.

23 Aur ai Kafarnáhum, jo ásmán tak pahuncháyá gayá, tú dozakh meṉ giráyá jáegá. kyúṉki yih mujize, jo tujh meṉ dikháe gae, agar Sadúm meṉ dikháe játe, to áj tak qáim rahtá

24 Par maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Adálat ke din Sadúm ke mulk par tujh se ziyáda ásání hogí

---

aur matwálá honá bilkull mana hai, aur yih likhá hai, ki "na chor, na lálachí, na sharábí, na gálí baknewale, na zálim, Ḳhudá kí badshahat ke wáris hoṉge" 1 Karint 6 10 Aur phir yih, ki "agar koí bháí kahlákar harámkár, ya lálachí, yá but-parast, yá gálí denewalá, yá sharábí, yá zalim ho, aise ke sáth kháná bhí na khaná." 1 Karint 5 11 Aur aisá hí kaí jagah likhá hai *Mahsúl lenewáloṉ ká yár* Jánná cháhiye ki mulk i Yahúdiya us waqt Rúmíoṉ ke taht i hukúmat tha, aur Yahúdí un ki hukúmat se bahut náraz hokar, har ek Yahúdi se ki jo un ki sarkar meṉ koi uhda ikhtiyar karta, bahut nakhush hote, aur samajhte the ki wuh qarib i kufr ho gayá hai, aur yih mahsúl lenewale Rumíoṉ ke ahl i kár, aur uhdadar the Is waste jab Masih ne aise logoṉ ke sath kháyá, to Yahudí us par ilzam lagáte, aur kahte the ki Wuh mahsúl lenewáloṉ, aur aise gunahgároṉ ke sáth kyúṉ khátá hai. *Par hikmat apne farzandoṉ ke áge rást ṭhahrí.* Masih ki murad yih hai ki agarchi tum aise beinsaf, aur nádán ho, tau bhí maiṉ jo hikmat, yạne Ḳhudá kí hikmat húṉ, (dekho Ams 1 20—33,) hikmat ke farzandoṉ, yane aslí hakímoṉ ko pasandida hotá húṉ, aur wuh mujhe qabúl kareṉge Aslí hakím wuhí haiṉ, jo Khuda kí batoṉ par rágib, aur hoshyár haiṉ, chunáṉchi Sulaiman kahtá hai, ki "Khudátarsí dánáí kí mubtidá hai," Ams 1 7 Pas Masíh goyá kahtá hai, ki Maiṉ Khudatarsoṉ meṉ maqbúl húṉgá.

§ 45 Yisụ́ ká malámat karná, ki log us ke mụjize dekhkar ímán na lae *Kafarnahum*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
11 20-30			

20—24 Khurázín aur Baitsaidá yih donoṉ Kafarnahum shahr ke nazdik the, aur in shahroṉ meṉ Masíh ne bahut waz kiyá thá, aur apne subut meṉ bahut mụjize dikháe, tau bhí unhoṉ ne tauba na ki Pas wuh kahta hai, ki Agar Súr o Saidá ke log yih mụjize dekhte, to wuh zarúr tauba karte. Yih shahr mulk i Shám meṉ, samundar ke kináre par the, aur qadim se tijárat aur daulat ke sabab mashhúr ho gae, aur un ke báshinde but-parast the Aur áge wuh kahtá hai, ki Ạdálat ke din Kafarnáhum kí nisbat, Sadum ke liye ziyada ásání hogi. Is mulk i Sadúm ke log niháyat gunahgár the, yahaṉ tak

25 ¶ Usí waqt Yisú phir kahne lagá, ki, Ai Báp, ásmán aur zamín ke Khudáwand, main terí tạríf kartá hún, ki tú ne in chízon ko dánáon aur ạqlmandon se chhipáyá, aur bachchon par khol diyá

26 Hán, ai Báp: ki yúnhín tujhe pasand áyá.

27 Mere Báp ne sab kuchh mujhe sompá · aur koí Beṭe ko nahín jántá, magar Báp; aur koí Báp ko nahín jántá, magar Beṭá, aur wuh, jis

---

ki Ḳhudá ne un ko ág aur ghandhak se halák kar dálá, aur áj tak yih masal mashhúr hai ki fuláná shahr *Sadúm hai*, yạne sharárat se nihávat bhará húá Tau bhí us shahr ke logon ne jo kiyá, wuh nádání se kiyá, aur tum logon ke pás roshní pahunchí hai, tau bhí ánkhen band karte, aur mujh par ímán nahín láte ho Pas tumhará gunáh un ke gunah se bharí hai, aur tumhárí sazá un kí sazá se bhári hogí *Ṭáṭ orhke aur khák men baiṭhke* Yih gam karne ká nishán hai Yahúdíon ká yih dastúr thá ki jab niháyat gam karte, to bahut moṭá kapṛá, táṭ ki mánind, pahinkar ḳhák par baiṭhte the Yahán sochne ká mauqạ hai ki Injíl bahut qawí dalílon se sábit húi hai, aur us ko radd karna, aur Masih par ímán na lána, yih sab se bará gunáh hai Sadúm ke logon kí adalat ásan nahín hogí, magar albatta mushkil, kyúnki yih log shiddat se gunahgár the lekin jo Masíh kí ḳhabar sunte, aur us ki haqíqat se wáqif hote hain, tau bhí us ko nahín mánte, wuhí Sadúm ke logon se ziyáda gunahgár hain, aur ziyáda sazá páenge

25 Dánáon aur aqlmandon se murád wuhí hain, jo áp ko dáná aur aqlmand samajhte hain, aur beshakk Farisíon aur Zádúqíon ki taraf yih ishara hai, ki yih log Músa kí shariat kí záhiri rasmon men phans gae, aur áp ko ạlim o fázil kahte the, aur apne ilm i náqis ke sabab Masíh kí nádání ko, jo haqíqat men Ḳhudá kí dánái hai, qabúl nahín kar sakte the. Aur jo log

19wín áyat men hikmat ke farzand kahláte hain, yahán bachche ṭhaharte hain, kyúnki jaise bachcha apne báp kí bát ká yaqín kartá, aur mántá hai, waise hí yih Khudá ká Kalám sach jánte, aur qabúl karte hain. Pas wuh áp ko nádán samajhkar, haqíqat men daná aur aqlmand ṭhaharte hain Aur is muqaddame men Masíh dúsri jagah kahtá hai, ki "Jo koí ásmán ki bádsháhat ko chhoṭe laṛke kí mánind qabúl nahín kartá, wuh us men dáḳhil nahín ho saktá hai" Mark 10 15; Lúk 18 17

26 *Yún hí tujhe pasand áyá* Dekho 1 Karint 1 26, 27, aur 3 18, 19, 20 Hán jo koí tumháre darmiyán is jahán men áp ko hakím samjhe, to bewaqúf ban jáe, táki hakím ho jáe Is ká matlab gaur se samajhná chahiye

27 Yúhanná men likhá hai (3 35,) ki "Bap Beṭe ko pyár kartá hai, aur sab chízen us ke háth men dí hain," aur Matí 28 18 men Masíh kahtá hai "Ásmán aur zamín ka sárá iḳhtiyár mujhe diyá gayá." Khudá tamám iḳhtiyáron ka chashma hai, Zab 62 11, aur us ne sab ikhtiyár Masih ko diyá hai, ḳhusúsan zindagí aur naját ká, Yúhan 17 2 Masíh ke hath men jahannam aur maut kí kunjíán hain, Mukásh 1 18, aur naját ke tamám wasíle aur asbáb usí ke iḳhtiyár men hain Pas Masíh ká martaba yih hai, aur us ke haqíqí hál ko baḳhúbi koi nahín jántá, magar Báp, yane tum mujhe dekhte ho ki insán hún, magar Iláhí máhíyat aur azali tawallud merá, Báp ke

par Beṭá use záhir kiyá cháhtá.

28 ¶ Ai tum logo, jo thake aur baṛe bojh se dabe ho, sab mere pás áo, ki main tumhen árám dúngá.

29 Merá júá apne úpar le lo, aur mujh se síkho; kyúnki main halím, aur dil se khâksár hún, to tum apne jíon men árám páoge.

30 Kyúnki merá júá muláim, aur merá bojh halká hai.

---

siwá, kaun samajh saktá? Aur Báp ko achchhí tarah koí nahín jántá, magar Beṭá Haqíqat men Beṭá hi use jántá hai, aur jis par wuh záhir karta hai, wuh bhi jahán tak insán kí samajh men á saktá, use ján letá hai

28—30 Is ká mel pichhlí áyat se yih záhir hotá hai, ki main Khudá kí taraf se mukhtár hokar sab logon ko apne pás bulatá hún Yih kya hí mihrbáni kí dawat hai! Jo shakhs tarah tarah kí befáida rasmon, yane Hajj, aur Amrá, aur Safá o Marwá ke darmiyán men dauṛne, aur Hajr i Aswad ko chúmne, aur qurbani guzránne, aur roza rakhne, aur ziyárat ká safar karne, aur iatakaf men baiṭhne, aur tirath, pújá, páṭ, ashnan, brahmanon ko dán punn, aur kitní tapashshiya, aur jog se thake hain, aur jo kisi tarah ke gunáh ke bojh se dabe hain, un ki yih dawat hai, kyúnki yihí log hajatmand, aur apní hájat se kuchh wáqif hain Aison ko Masih apne pás bulata hai, aur jo árám in rasúmát ke wasile kabhi nahin mila, Masíh un ko degá Albatta ek jua wuh un ke kandhon par rakhegá, magar wuh júa mulaim hai, kyúnki wuh áp halim aur dil ka farotan hai, aur zálim nahin Aur ek bojh un ko uṭháná paṛegá, magar wuh bojh halká hai Yih bojh aur juá kya hai? Yihi ki mujh par ímán lao mere hukmon ko máno, aur dil se Khuda kí bandagi karo Aur han, aisá karne se baṛá árám páoge Hasil yih, ki Masih ke pas ane se ek baṛá chain hásil hotá hai, yane us par ímán láne se khushnúdi, neknamí aur badnámí men us kí pairawí karne se ek tasalli jo dunyá de nahín saktí, musíbat aur tangí men jalal kí ummed, hukmon ko mánne se baṛá nafa hai.

FAIDE

2, 3 á Masíh kí sachái, aur khúbí, aur us ka tamám hál babut fikr aur gaur ke sáth daryáft karná cháhiye, kyúnki wuh naját ká wada kartá hai, aur yih sab se bhári kám aur sab se ziyáda hamáre liye zarúr hai. Aur jo shakhs us se gáfil hotá, wuh apní najat se gaflat kartá hai

4, 5 Masih ke mujizon se sáf záhir hai, ki wuh sachchá Naját-dihanda hai Agar in mujizon se yih sábit na ho, to aur kisi bát se sábit nahín ho sakta Jis ne andhon ko bináí dí, wuh hamáre dilon ko bhi roshan kar saktá hai, aur jis ne murdon ko jiláyá, wuh hamen bhi hayát i abadí de saktá hai

18, 19 Nek ádmíon par sharíron ká tuhmat lagáná taajjub nahín, jab ki unhon ne Masih par bhí tuhmat lagái

21, 22 Bure ádmíon aur bure shahron aur burí qaumon par Khudá ká gazab ákhir ko názil hogá Yih qahr Sadum o Amúráh, aur Sur o Saidá, aur Kafarnahum par názil húá, aur aur badkáron par bhí, agarchi der ho, zarúr parega

23, 24 Har insán ko jis qadr fazl men se hissa milá hai, usí qadr us se hisáb liyá jáegá Jis ke pás núr i hidáyat aur Injil kí roshní pahunchí hai, agar wuh apní naját se gáfil rahe, to us ke liye un kí nisbat jin ke pás yih roshní nahín

XII BÁB

1 Us waqt Yisú sabt ke din kheton men se játá thá, aur us ke shágird bhúkhe the, aur we bálen toṛ toṛ kháne lage

2 Tab Farísíon ne dekhke, us se kahá, Dekh, tere shágird wuh kám karte hain, jo sabt ke din karná rawá nahín.

3 Us ne unhen kahá, Kyá tum ne nahín paṛhá jo Dáúd ne kiyá, jab wuh aur us ke sáthí bhúkhe the?

4 Wuh kyúnkar Khudá ke ghar men gayá, aur nazar kí

---

pahunchí, ziyáda mushkil hogí, ki wuh bejáne, aur yih ján bújhkar burá karte hain

28—30 Qaríb, láchár, thake, bhárí bojh se dabe, aur jo gunáh aur dunyá se ázurda hain, wuhí Masíh ke pás áen, aur áram páen Yih mez dunyá kí barábar lambí chauṛí hai, aur har ek yahán ákar ásúda ho saktá hai

---

XII BÁB

KHULÁSA

Sabt ko shágirdon ká bálián toṛná, aur Masíh ka un kí taraf se jawáb dená, 1—8 *Súkhe húe háthwále ko changá karna,* 9—13, *us ke qatl par Farísíon kí tadbíren, aur us kí bábat Yasqiyáh kí nabúwat,* 14—21 *Ek deo ke satae húe andhe gúnge ko changá karná,* 22, 23. *Rúh-ul-Quds ke barkhiláf kufr bakne ká gunah,* 24—37 *Nishán cháhnewálon ko jawáb,* 38—45, *apne rishtadáron ká bayán,* 46—50

§ 37 Shágirdon ká sabt ke din anáj kí bálen toṛkar khána. *Galíl kí ráh men*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan
12 1-8	2 23-28	6 1-5	

1 *Bálián toṛ toṛ kháne lage* Jab koí kheton men játá, to Músá kí sharíat ke bamújib us ko bálí wagaira toṛkar khána jáiz thá, magar daránti se káṭna rawá na tha. Dekho Istis 23 25 Aur Farísíon ne un par yih qusúr nahín lagáyá ki tum ko toṛná na chahiye, magar sabt yane árám ke din, yih jáiz nahín Músá kí sharíat men haqíqatan sabt ke din kám karná takíd se mana hai, dekho Khur 20 10, aur 35 2, 3, Gin 15 32—36

2—8 Masíh ke jawab men pánch wajhen hain ki bálián toṛne men mere shágird qusúrwar nahín Pahle, farz kiyá ki har waqt yih harakat jaiz nahín, magar zarúrat ke waqt jaiz hai, jaisá ki Dáúd ne, jis ko tum bará nabi jánte ho, zarúrat ke hál men nájaiz kám kiya. Dekho Sam 21 1—7 Dúsre, káhin, jo sabt ke din haikal men kam karte, bequsúr ṭhaharte hain, kis waste ki un ká kám hukm ke bamújib, aur zarur hai Pas yih báli toṛna bhí basabab zarúrat ke, jáiz hai Tisre, tumháre darmiyán kaháwat hai ki *haikal men koí sabt nahín*, magar main haikal se buzurgtar hún Agar wahán kám karna durust hai, to yahán kis qadr ziyáda durust na hogá Chauthe, Khuda qurbáni ko nahín, balki rahm ko cháhtá hai, yane rahm ko qurbání se ziyádá azíz rakhtá hai Qurbání se murad yahán sab farzí rasúm, aur rahm ka qanún har ek rasm par sabqat kartá hai Dekho Hús 6 6 Panchwen, main sabt ká bhí málik hún, aur mujhe ikhtiyár hai, ki aisá karne dún

4. *Nazr kí roṭián* Dekho Ahb. 24 5—9.

roṭíán kháín, jo us ko aur us ke sáthíon ko kháná rawá na thá, magar faqat káhinon ko rawá thá?

5 Aur kyá tum ne tauret men nahín paṛhá, ki káhin sabt ke din haikal men sabt kí hurmat nahín karte, tau bhí begunáh hain?

6 Aur main tumhen kahtá hún, ki Yahán ek shakhs hai, jo haikal se bhí buzurg hai.

7 Par agar tum us kí maní jánte, ki Main qurbání ko nahín, balki rahm ko chahtá hún, to tum begunáhon ko gunahgár na ṭhahráte

8 Kyúnki Ibn i Ádam sabt ká bhí Khudáwand hai

9 Phir wahán se rawána hoke, un ke ibádatkháne men gayá

10 ¶ Aur dekho, wahán ek shakhs thá, jis ká hath súkh gayá thá Tab unhon ne, is iráde se, ki us par nálish karen, us se púchhá, ki Kyá sabt ke din changá karná rawá hai?

11 Us ne unhen kahá, ki Tum men se aisá kaun hai, ki jis ke pás ek bheṛ ho, agar wuh sabt ke din gaṛhe men gire, wuh use pakaṛke na nikále?

12 Pas ádmí bher se kitná bihtar hai? is liye sabt ke din nekí karní rawá hai

13 Tab us ne us shakhs ko kahá, ki Apná háth lambá kar, us ne lambá kyá, aur wuh dúsre kí mánind changá ho gayá

14 ¶ Tab Farísíon ne báhar jáke saláh kí, ki kyúnkar use már dálen.

15 Yisú yih jánke wahán se chalá, aur bahut sí jamáat-en us ke píchhe ho lín aur us ne un sab ko changá kiyá,

---

5 *Sabt kí hurmat nahín karte* Yane apne zarúrí kám, us din karte, aur waisá záhir men nahin mánte, jaisá ki aur log mánte hain

§ 38 Sabt ke din súkhe háthwále ko changa karna *Galíl men*

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
12 9-14	3 1 6	6 6-11	

10 *Ki us par nálish karen* Unhon ne yih khiyál kiya, ki shayad wuh sáf jawáb de, ki sabt ke din kám karná rawá hai, aur agar wuh yih kahta to zarúr us par nalish karte, ki yih shakhs Músa kí sharíat ko nahín mántá, aur sazá ke láiq hai. Lekin Masíh ne aisi aqlmandí ke sath jawab diya ki wuh apne dil men qáil hokar kuchh na kah sake.

13 *Apná háth lambá kar* Isí tarah Khuda har ek gunahgár se kahtá hai, ki Tauba kar Agar wuh kahe ki main tauba nahin kar saktá hún, to yih lunjá shakhs us ko qáil kartá hai, kyúnki us ne yih nahín kahá ki mujh men háth baṛháne kí táqat kahán, magar fauran koshish kí, aur Khudá ne táqat di Isí tarah jo log díndarí men himmat bandhte hain, Khudá bhí un kí madad kartá hai

§ 39 Daryá e Tiberiyás ke pás Yisu ka pahunchná, aur bahut logon ká us ke píchhe ho lená *Galíl kí Jhíl, yane Daryá e Tiberiyás ke pás*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan.
12 15-21	3. 7-12		

16 Aur unheṉ tákíd kí, kı mujhe záhir na karná

17 Tákı wuh, jo Yasąiyáh nabí ne kahá thá, púrá ho, kı

18 Dekho merá khádım, jıse maıṉ ne chuná, aur merá pyárá, jıs se merá dıl khush haı maıṉ apní rúh us par dálúṉgá, aur wuh Ģaır-qaumoṉ se sharą bayán karegá.

19 Wuh jhagrá aur shor na karegá, aur bázároṉ meṉ koí us kí áwáz na sunegá.

20 Wuh masle húe sarkaṇḍe ko na toṛegá, aur dhúṉáṉ uṭhte húe san ko na bujháwegá, jab tak ınsáf ko gálıb na karáwe

21 Aur us ke nám par Ģaır-qaumeṉ ásrá rakheṉgí

22 ¶ Tab us pás ek andhe gúṉge díwáne ko láe, aur us ne use changá kıyá, chunáṉchı wuh andhá gúṉgá dekhne bolne lagá.

23 Aur sárí bhír dang ho

---

16 *Tákíd kí* Farísí us kí ghát meṉ lage the, aur us ne cháhá kı maıṉ bahut mashhúr na hoṉ, aur un ko ąıb lagáne ká mauqa na mıle

17—20 Is meṉ Yasaıyáh nabí kí bát púrí húí, dekho Yas 42 1—4. Nabí ne yıh bát Masíh ke haqq meṉ kahí thí, aur Masíh haqíqat meṉ aısá hí thá. Us ne jhagṛe aur laṛáí ká shor na kıyá, aur bázároṉ meṉ gul nahíṉ machává Aur Muhammad sáhıb ne bhí pahle ısí tarah logoṉ ko apní taraf rujú kıyá, bamújıb ıs áyat ke, yane "Zor nahíṉ dín kí bát meṉ, aur agar haṭ rahe, to terá zımma yıhí haı pahunchá dená" Surá ı Baqar 256, Sura ı Ál ı Imrán 20 Lekın jab us kı jamáat baṛhí, aur us ko táqat hásıl húí, tab ıs nek-nıyatí se hath uṭhakar, lúṭ, auı dın kí taraqqí ke wáste logoṉ ko jıhád karne kí hirs dılwái, ın áyatoṉ ke bamújıb, yąne "Aı Nabí shauq dılá Musalmánoṉ ko laṛáí ká." "Aı Nabí laṛáí kar káfiroṉ se, aur munáfiqoṉ se," Surá ı Anfál 65 aur Sura ı Tauba 74

Baraks ıs ke Masíh halím, aur mıskín thá, kı kısí par zor o zulm nahíṉ kıya, jaısá ıs áyat meṉ lıkhá haı, kı jo shakhs masle húe sarkaṇḍe kí mánınd, gunáh, yá kısı musíbat ke sabab ázurda hokar, us ke pás átá, wuh us ko taqwíyat aur ummed dılátá thá, aur jıs ke dıl meṉ nekí kí battí bujhne par thí, us ne nahíṉ bujháí, balkı us battí par tel zıyáda kiyá, tákı safáí se jale *San* se murád sháyad battí, kı wuh aksar waláyat meṉ ek qısm ke san se bantí hai. Jaláte waqt, wuh ziyáda dhúṉáṉ detí, aur us kí lau kamzor hotí, kı hıfázat se rakhná cháhıye, nahíṉ to gul ho jáe Yaháṉ battí kí us shakhs ke dıl se mısál haı, kı jıs meṉ thorí díndárí haı, aur jıs ke bujh jáne kı dahshat haı. Masíh us ko na bujháegá, balkı hıfazat se rakhegá, aur us kí khıdmat karegá, kı us meṉ zıyáda roshní ho *Aur us ke nám par Ģaır-qaumeṉ ásrá rakheṉgí ;* yąne sırf Yahúdí nahíṉ, balkı aur qaumeṉ bhí us kí taraf mutawajjıh hoṉgí, aur us par ímán láeṉgí. Yıh bát Masıh ke haqq meṉ aksar nabíoṉ kí kıtáboṉ meṉ lıkhí haı, kı *us ke wasíle se dunyá ke gharáne barakat páeṉge*

§ 48 Ek bad rúh ke gırıftár ko changá karná. Kátıboṉ aur Farísíoṉ ká kufr bakná. *Galíl*

Matí	Mark.	Lúk.	Yúhan.
		11 14,15	
12: 22 37	3 19-30	11 17-23	

22 *Ek andhe gúṉge díwáne ko láe.* Dekho Tafsír ı Matí 4 24

23. *Kyá yıh Dáúd ká beṭá nahíṉ* Is ká matlab yıh haı, kı

gaí, aur kahne lagí, Kyá yih Dáúd ká beṭá nahíṉ?

24 Par Farísioṉ ne sunke kahá, kı Yıh deoṉ ko nahíṉ nıkáltá, magar deoṉ ke sardár Baalzabúl kí madad se

25 Yısú ne un ke khıyáloṉ ko daryáft karke, unheṉ kahá, Jo jo bádsháhat ápas meṉ bar-khiláf ho, wírán ho játí; aur jıs jıs shahr yá ghar meṉ mukhálafat ho, ábád na rahegá

26 Aur agar shaıtán shaıtán ko dúr kare, to wuh apná hí mukhálıf húá, phır us kí bádsháhat kyúṉkar qáïı hegí?

27 Aur agar maıṉ B búl kí madad se deoṉ ko tá húṉ, to tumháre beṭe madad se nıkálte haıṉ? wehí tumhárí adálat ge.

28 Par agar maıṉ kí rúh se deoṉ ko nıkáltá to albatta Khudá kí báds tum pás á pahunchí.

29 Nahíṉ to, kyúṉk saktá haı, kı koí kısí zo ke ghar meṉ jákar us ke lúṭ le? magar yıh, kı

---

yıhí Masíh haı, jıs ká ıntızár ham karte haıṉ. Farısí, aur Kátıb, aur Faqıh, aur Káhın ıs ká ınkár to karte haıṉ, magar ham ko ın mujızoṉ se malúm hota haı kı yıh wuhí hogá

24 *Baalzabúb* Dekho Tafsír ı Matí 10 25.

25 Masíh ke sámhne unhoṉ ne yıh tuhmat kí bát nahíṉ kahí thı, magar wuh jo Álım-ul-gaıb aur Árıf-ul-qulúb haı, un ke khıyáloṉ se wuqıf húá. Yıh Masíh kí ulúhıyat ka nıshan haı, kyúṉkı Khudá ke siwá, kaun dıl ke khıyaloṉ ko jánchta haı.

25, 26 Yıh us tuhmat ká pahlá jawáb haı, aur us ká matlab yıh, kı Shaıtán aısá nádán nahíṉ, jo apnı bádsháhat ko kharáb kare Wuh aıse kám, yane deoṉ ke nıkálne meṉ kısı kı madad kab karegá?

27 Dúsrá jawáb yıh, kı tum apne larkoṉ, yane shágırdoṉ ko mantr jantr sıkháte ho, aur wuh dawá karte, kı ham bhí bad-rúhoṉ ko nıkál sakte haıṉ Pas wuh kıs kí madad se yıh karte? Wuhí tum ko mulzım, aur tumhárí yıh tuhmat jhúṭhí ṭhahráte haıṉ

Yaháṉ yih samajhná kuchl nahíṉ, kı un logoṉ ká apne se deoṉ ko utárná Masíh thá, magar unheṉ qáıl kı lıye wuh yıh kahta haı, a qíqatan ıs zamáne ke álır ıs ılm ı házırát ko jhúṭhá ráya haı

28 *Par agar maıṉ Kh rúh se, wg.* Khuda kí ruh rád Khuda kí qudrat haı Lú lıkha haı, kı *Khudá kí ugglí* 11 20 Aur ıs ke sáth dekho 8 19, aur Zab. 8 3 A kám Shaıtán kı madad se n Khudá kí madad se haı, a Khuda kı madad se ho, to kí bádshahat, yane hukúm háre darmıyan áı haı Ma Shaıtán kí hukúmat aur Kl hukúmat ápas meṉ barkhı aur agar Khudá Shaıtán k mat se kharıj kar de, to sa Khudá kí hukúmat áı haı

29 *Nahíṉ to* Yaháṉ mahzúf haı, yane maıṉ wu ká beṭá sachchá Masíh húṉ to, wg Yıh usí tuhmat jawáb haı, kı Shaıtán zoráw aur maıṉ jo us ko lúṭtá hú záhır haı kı maıṉ us se bhí

us zoráwar ko bándhe, tab us ká ghar lúṭe

30 Jo mere sáth nahíṉ, merá mukháhf hai, aur jo mere sáth jamạ nahíṉ kartá, bithrátá hai.

31 ¶ Is liye maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Logoṉ ká har tarah ká gunáh aur kufr muáf ho sakegá magar wuh kufr, jo Rúh ke haqq meṉ ho, logoṉ ko muáf na hogá

32 Jo koí Ibn i Ádam ke haqq meṉ burá kahe, use muáf ho sakegá par jo Rúh i Quds ke haqq meṉ burá kahe, use hargiz muáf na hogá, na is jahán meṉ, na us jahán meṉ.

33 Yá to darakht ko achchhá kaho, aur us ke phal ko achchhá, yá darakht ko burá kaho, aur us ke phal ko burá; kyúṉki darakht phal hí se pahcháná játá hai.

34 Ai sámpoṉ ke bachcho, tum bure hoke kyúṉkar achchhí bát kah sakte ho? kyúṉki jo dil meṉ bhará hai, so hí muṉh par átá hai

35 Achchhá ádmí dil ke achchhe khazáne se achchhí chízeṉ nikáltá hai, aur burá

---

zoráwar húṉ, ki maiṉ ne us ke ghar meṉ jákar use bandh liyá hai

30 *Jo mere sáth nahíṉ, merá mukháhf hai* Yih chauthá jawab hai, yane Shaitán aur sab bure log mere sáth nahíṉ, balki mere mukhalif haiṉ, aur is ke mutábiq, jo *mere sáth jamạ nahíṉ kartá, bithrátá hai* Yih masal launí ke waqt se li gaí hai, ki jo shakhs mere sáth puloṉ ko jama nahíṉ kartá, wuh bithráta hai

31, 32 *Is liye*, yane tum kahte ho ki maiṉ Baalzabúl kí madad se deoṉ ko nikáltá húṉ, is waste maiṉ tum se kahtá húṉ, ki logoṉ ká har tarah ka gunáh aur kufr muáf ho sakegá, yane basharte, ki wuh tauba kareṉ, magar wuh kufr, jo Ruh ke haqq meṉ ho muáf na hogá Yih kaun gunáh hai? Mufassarín aksar kahte haiṉ, ki ján bújhkar, dushmani se, Khudá ke barkhiláf kahna hai In logoṉ ne dekhá, ki Masíh mujize dikhatá hai, aur jánte the, ki Khuda ke siwá koí yih kám nahíṉ kar saktá tau bhí apní dilí dushmaní se kahte the, ki yih Shaitan kí madad se hai, agarchi wuh jánte the, ki yih jhúṭh bát hai. Pas aisá gunáh muáf nahíṉ hogá Khudá ká fazl aise gunahgár ke pás kabhi nahíṉ áega, aur wuh apní dushmaní meṉ sábit qadam rahkar, kabhí tauba na karegá Masíh kahtá hai, ki Jo *Rúh* aur phir, jo *Rúh ul-Quds* ke haqq meṉ bura kahe, muáf na hogá In batoṉ se murád us ki Ilahi qudrat hai Masíh yane wuh insan jise Yisú kahte haiṉ, Rúh ul-Quds ke wasíle se yih kam kartá tha, aur us ke haqq meṉ burá kahná Khudá ko burá kahná hai Yih gunáh muáf na hoga, *na is jahán meṉ, na us jahán meṉ*, yane na is zindagí meṉ, na ákhir ko; na jahán i fání meṉ, na jahán i báqí meṉ Matlab yih hai, ki wuh kabhi muáf na hoga

Maazalláh! Khudá hameṉ is gunah se bacháe. Ham us ki hadd bakhúbi nahiṉ jánte, magar yih jánte haiṉ, ki us se dúr rahná hifazat aur aql kí shart hai —Dekho 1 Yúhan 5 16.

33 Is áyat kí murád yih hai ki per apne phal se pahcháná játá hai, aur maiṉ bhi apne kamoṉ se pahchaná ja sakta húṉ Tum dekhte ho ki mere kám achchhe haiṉ, pas mujhe achchhá kahná chahiye.

ádmí bure khazáne se burí chízeṉ báhar látá.

36 Par maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Har ek behúda bát jo ki log kaheṉ, adálat ke din us ká hisáb denge.

37 Kyúṉki tú apní bátoṉ hí se rástkár giná jáegá, aur apní bátoṉ hí se gunahgár ṭhahregá.

38 ¶ Tab baze Faqíh aur Farísíoṉ ne jawáb meṉ kahá, ki Ai ustád, ham tujh se ek nishán dekhá cháhte haiṉ.

39 Us ne unheṉ jawáb diyá, ki Is zamáne ke bad aur harámkár log nishán dhúṉḍhte haiṉ, par Yúnas nabí ke nishán ke siwá, koí nishán unheṉ dikháyá na jáegá.

40 Kyúṉki jaisá Yúnas tín rát din machhlí ke peṭ meṉ rahá, waisá hí Ibn i Ádam tín rát din zamín ke andar rahegá.

41 Ninawah ke log is zamáne ke logoṉ ke sáth adálat ke din uṭhenge, aur unheṉ gunahgár ṭhahráenge, kyúṉki unhoṉ ne Yúnas kí manádí par tauba kí, aur dekho, yaháṉ ek hai, jo Yúnas se buzurg hai.

42 Dakhin kí begam is zamáne ke logoṉ ke sath adálat ke din uṭhegí, aur unheṉ gunahgár ṭhahráegí kyúṉki wuh zamín ke kináre se Sulaimán kí hikmat sunne ko áí, aur dekho, yaháṉ ek Sulaimán se buzurg hai.

---

37 *Apní bátoṉ hí se rástkár giná jáegá.* Báteṉ dil ka phal haiṉ Un se malúm hotá, ki dil ka hál kyá hai Pas ádmí apní nek bátoṉ se rástkár giná jata, aur apní burí bátoṉ se gunahgár ṭhahartá hai Us kí murád yih nahíṉ hai, ki agar báteṉ achchhí, aur dil burá ho, to wuh rastkar ṭhahregá. Háṉ, sháyad insan ke age aisá ho, magar Khuda ke huzúr kabhí na hoga

§ 49 Katiboṉ aur Farísíoṉ ká ek nishán chahna, aur Khudawand ká jawab *Galíl*

Matí,	Mark	Lúk	Yúhan
12 38-45		11 16, 24 36	

38—42 *Ham tujh se ek nishán dekhá chahte haiṉ* Wuh goyá kahte haiṉ ki ham ne albatta kaí mujizoṉ ko dekhá, magar yih Shaitán kí madad se ho sakte haiṉ Ek aisá nishan dikha, ki us se terí sadáqat ká hamáre dil ko yaqin ho Un ko jawab meṉ wuh goyá kahta hai ki Tum apne bure diloṉ, aur apni beímaníoṉ se yih kahte ho, aur maiṉ koi nishán is waqt na dikháúṉga Magar háṉ, tumháre liye ek aur nishán hogá, yane Yúnas nabí ka, (dekho Yun 1 bab,) ki tum apni dushmaní se mujhe már daloge, aur maiṉ tin rát din qabr meṉ rahuṉgá Yih albatta ek intiha ká nishán hoga, ki Maiṉ Masih huṉ Yúnas ka yih zikr karke, wuh Ninawah ká hál pesh latá hai, ki is shahr ke log tumheṉ gunahgár thahráenge, kyúṉki jab Yúnas ne un ke pas jakar, Khudá kí taraf se kaha, ki bad chális din ke, yih shahr nest o nábúd hogá, tab unhoṉ ne tauba kí, aur bach gae, magar tum un se bhí sakht-dil ho Dekho Yún 2 báb Aur dakhan kí begam bhí tumheṉ gunahgar ṭhahráegí Us ká bayan 1 Sal. 10 1—10 likha hai Wuh Saba ke mulk se áí Galiban yih mulk Arabistán meṉ thá Un dinoṉ Jugrafiya ká ilm na thá, aur log dunyá

43 Jab nápák rúh ádmí se báhar nikaltí, to súkhí jagahon men árám ḍhúnḍhtí phirtí, aur jab nahín pátí, to kahtí, ki
44 Main apne ghar men jis se niklí hún, phir jáúngí, aur áke use khálí aur jhárá aur lais pátí hai.
45 Tab jáke aur sát rúhen, jo us se badtar hain, apne sáth látí; aur we dákhil hoke wahán bastí hain; so us ádmí ká pichhlá hál ágle se burá hotá hai. Is zamáne ke logon ká hál bhí aisá hí hogá.
46 ¶ Jab wuh jamá'aton se yih kah rahá thá, dekho, us kí má aur bháí báhar khaṛe us se bát kiyá cháhte the.

---

ke hál se kam wáqif the Is wáste jo mulk ham nazdík jánte hain, un ki samajh men bahut dúr thá, aur Masih un ke muháware ke muwáfiq kahtá hai, ki Wuh zamín ke kanáre, yane bahut dúr se áí Wuh malika Sulaimán kí hikmat dekhne ke liye *dúr se* áí, aur tum, agarchi nazdík ho, aur tumhare darmiyán men ek Sulaimán se ziyada hakím maujúd hai, tau bhi beparwa rahte, aur us kí hikmat par amal nahín karte ho Pas wuh malika tumhári gunahgárí par gawáhi degi

43—45 In ayaton ká ákhirí fiqra yih hai *ki is zamáne ke logon ká hál bhí aisá hí hoga* Is se in kí murad yih malúm hotí hai, ki tum Yahúdi niháyat bigre húe ho Agar main tumhare dilon se Shaitán ko nikál detá, to wuh beárám, goyá jangalon men kuchh din tak phira kartá, magar ákhir ko apne ghar, yane tumháre dilon men phir lauṭ áta, aur un men dákhil hokar, tumhárá hál age se bhí badtar kar detá. Aur hán, Yahúdion ka hál aisa hí húá Baze Masíh par ímán láe, magar aksar nahín Masíh ko salib dene ke bad, wuh sharárat aur sarkashí men yahan tak baṛh gae, ki ákhir Rúmíon ne akar, un ke shahr aur haikal ko nest o nabúd kiya, aur wuh tamám dunyá kí qaumon men paraganda ho gae Is taur se un ka hal yún tha, ki goyá Shaitan kuchh dinon tak nikálá gayá thá bad is ke aur shayátín apne sath lekar un men phir samá gayá, aur un ká hál áge se bhí burá ṭhahrá.

Yih to in ayaton kí murad malúm hotí hai, magar is tamsíl men bazí mushkilát hain Sháyad un ká sáf bayán yih hogá, ki shayátín haqíqat men to hain, aur wuh bazon ko apne qabze men kar lete hain Jab Masíh un ko nikáltá, tab is áyat ke záhiri mane ke bamújib wuh súkhí jagahon, yane jangalon, aur wíránon men dhundhte phirte, aur badí karne ka qábú na pákar beárám rahte Tau bhí Masíh yih nahín thahrátá hai, ki haqiqat men bad ruhen aisí jagahon men rahtí hain Yihi kafí hai, ki yih Yahúdion kí samajh ke muwáfiq, aur un ka muháwara thá Masíh is muháware ke mutábiq kahtá hai, aur han, agar aisá ho, to kyá ajab? Aur phir yih, ki bura dil Shaitán ká ghar hai, aur us se báhar rahná us ke liye wírani aur bearámí hai Jab wuh báhar nikála jáe, tab kuchh dil kí árástagí hotí hai, magar Shaitán is se aur bhí náráz hotá, aur sat, yane *bahut* bad rúhon ko sath lekar, us men phir dákhil ho játá hai

§ 50 Is bayán men ki Masih ke sachche shagird us ke qaribtar rishtadar hain *Galil*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan,
12·46-50	3 31 35	8 19-21	

46 *Us kí má aur bháí* Malúm nahín, ki yih us ko haqíqí bháí

47 Tab kisí ne us se kahá, ki Dekh, terí má aur tere bháí báhar khare tujh se bát kiyá cháhte hain

48 Par us ne jawáb men khabar denewále se kahá, Kaun hai merí má? aur kaun mere bháí?

49 Aur apná háth apne shágirdon kí taraf baṛháke kahá, ki Dekh merí má aur mere bháí!

50 Kyúnki jo koí mere Báp kí, jo ásmán par hai, marzí par chaltá hai, merá bháí, aur bahin, aur má, wuhí hai.

---

the, yá nahín Baze kahte hain, ki wuh Klopas ki jorú Mariyam ke laṛke, aur us ke chachere bháí the Aur agar yih us ke haqíqí bháí the, tau bhi kuchh ạql se baịd nahín, kyúnki Mariyam ká shauhar Yusuf tha, aur yih kahín nahín likhá, ki Yisú ke siwá us ke aur koí laṛká na huá

49 *Dekh merí má aur mere bháí* Khudá Bap hai Masíh us ka haqíqí, aur azali, aur iklautá Beta hai, aur ham sab tamám dunyá ke ímandár us ke bhai hain Wuh baṛá aur ham chhoṭe, tau bhí sab ek hi khándán ke hain, aur apne ásmání Bap kí marzí par chalkar, us ke sáth hamesha rahenge Masíh kí murad yih nahín hai, ki in un apní ma, aur bháíon se bewasta hún, magar us ne yih mauqa pakar apne shágirdon ko yih nasíhat muassar aur dil-pazir kí. Wah wáh! yih kya khúb nasihat hai! Aur is muhabbat ká bayan kahán tak ho sake! ki Masíh ne ham ko apna bhái ṭhahrayá, pas us ke bháí hokar ham Khuda ke farzand ṭhaharte hain —Dekho 1 Yúhan 3 1

FAIDE

1—13 á Árám ke din, jo kám wájib aur durust hai, wuh Masíh kí nasíhat aur chalan se zahir hai Wuh kam jo zarúri hai, aur wuh kám jo mihrbani ka hai, hamen karná cháhiye Aur is ke siwa har dunyawí kam is din nájáiz hai, kyunki yih din hi ibádat ruhaní tai de ke liye hai, aur isi kam men use basar karná cháhiye Phir záhir hai ki yih din insán ke liye baṛá fáidamand hai Wuh *insan ke wáste* dunyá ke shurụ se Khudá kí taraf se muqarrar húá Aur yih aksar tajribon se sábit hai, ki insán ko apní mihnat ke waqton men kisí qadar árám karná zarúr hai, aur jo shakhs us men satwan hissa aram kare, wuh us se jo barabar mihnat kiye játá hai, ziyada kar sakegá Is se záhir hai, ki insán ko Khudá ne isí qúwat, aur tabiat ke sath paida kiyá

14, 15. Khatare ke waqt, Masíh ke muwafiq hamen karná cháhiye, yane wajibi taur par us se bachen Apní janon ko befáida kho dena na cháhiye, magar cháhiye ki un ki hifazat karen

16 Jab log ek jagah Injil ko radd karte hain, to yih auron ke pás pahunchne ká sabab hotá hai. Yih ek jari chashme ki manind hai, ki jab koí use apne khet men ane se roktá, to yih dúsre kí taraf rah paida kar leta hai; aur wuh roknewala ap ko nuqsán, aur dusre ko faida pahunchata hai Phir yih áftab kí manind hai Agar koí áp ko is ki nazar se gar men chhipaya chahe, to chhipa sakta hai, magar wuh, auron par chamkegá Hasil yih, ki tum beshakk áp ko halak kar sakte ho, magar Injil tamám dunyá men phailegí

19 Masih halím aur muláim mijáz thá, aur gul shor aur zabardastí se apná kám nahín kartá thá Yihí sab logon men dindari kí ek pahchan hai Shor o gul karne

XIII BÁB.

1 USÍ roz, Yisú ghar se nikalke daryá ke kináre já baithá.

2 Aur aisí barí bhír us pás jama húí, ki wuh ek náo par charh baithá, aur sárí bhír kináre par khari rahí.

men kuchh díndárí nahín, magar muhabbat, aur tazím, aur dahshat, aur pákízagí, aur Khudá ke huzúr farotaní, aur ájizi, aur Masíh se mel rakhná, yihí díndárí hai

20 Kamzor, garíb, nádán, Masíh ke pás áen, wuh kisí láchár ko na rokegá, aur jis ke dil men roshní hai, Masíh use ziyada karegá

31, 32 Kufr bakne ká khatara dekho Jo shakhs Rúh-ul Quds aur us kí tásír se mukhálifat kartá, wuhí mutlaq káfir hai Jo mant o qiyámat kí babat thatthá kartá, aur dunyá ke shagalon men garq hokar, Khudá ko bilkull bhúl játá, aur nek tásíron se báz rahtá, aglab hai, ki wuh apní halákat ko sábit kartá hai, aur us kí halákat usí ka qusúr hai

38—42 Masíh ko radd karne ká khatara dekho Roshní tumháre pás pahunchí hai, aur agar tum roshan na ho, to Ninawah ke logon se badtar thaharte ho, aur wuh sab jinhen yih roshni nahín pahunchí, tumhen mulzim thahráenge

43—45 Jab koí gunahgár apne hál se wáqif ho, aur tauba karne lage, agar bad is ke wuh gáfil ho jáe, to jániye ki us ká hál áge se burá ho gayá Us ká dil aur bhí sakht húá, wuh Khudá aur nek ádmíon, aur dindarí se ziyáda dushmaní karegá, aur gunáhon men ziyáda garq ho jáegá. Us par ek deo thá, ab sát á gae Aise shakhs ko Khudá usí kí sakht-dilí aur náfarmaní men chhor detá hai Aur is se záhir hai, ki Rúh ul-Quds kí barkhilafí karná bará bhárí gunáh, aur khatarnák kám hai

46—50 Apne pairawon ke sáth Masíh kí muhabbat dekhná chahiye Us ne apní má ko kuchh kam pyár nahín kiyá, magar shágirdon ko ziyáda pyár kiyá Ab bhí isí tarah wuh unhen pyár kartá hai, aur hamesha karta rahegá. Un ke liye us ká dil muhabbat se bhará húá hai Aur agarchi wuh garíb aur kam-qadr aur gumnám hon, tau bhi Masih unhen apne bahin, aur bhái samajhtá hai.

XIII BÁB

KHULÁSA

Bonewále kí tamsíl, 1—9 *Masíh ká tamsílon men sikháne ká sabab,* 10—17 *Bonewále kí tamsíl kí tafsíl,* 18—23 *Karwe dáne kí tamsíl,* 24—30 *Káí ke dáne kí tamsíl,* 31, 32 *Khamír kí tamsíl,* 33—35 *Karwe dáne kí tamsíl kí tafsíl,* 36—43 *Gare khazáne kí tamsíl,* 44. *Qímatí motí kí tamsíl,* 45, 46 *Jál kí tamsíl,* 47—52 *Masíh ke hamwatanon ká us se thokar kháná,* 53—58.

§ 54 Bonewále kí tamsíl *Daryá e Galíl par, Kafarnáhum ke nazdík*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
13 1-23	4 1-25	8 4-18	

1 *Daryá ke kináre já baithá* Yih Daryá e Galíl hai, jo Tiberiyás, aur Ganasarat kí jhíl bhí kahlatí thí Bhír ke sabab Masíh náo par charhkar baithá, aur jamáat kináre par kharí húí. Us waqt ká sámán kyá hí khush manzar thá, ki dunyá ká Naját-dihanda kishtí par mashgúl i nasíhatgarí, aur amboh i khaláiq kinára i daryá par fáida

3 Aur wuh unheṉ bahut sí báteṉ tamsíloṉ meṉ kahne lagá, kı Dekho, ek kısán bíj bone gayá,

4 Aur bote waqt kuchh ráh ke kınáre gırá, aur chırıyoṉ ne ákar use chug lıyá

5 Aur kuchh pathrílí zamín par gırá, jahán bahut mıṭṭí na mılí, aur ıs sabab kı bahut mıṭṭí na páí jald ugá

6 Par jab dhúp húí, jal gayá, aur ıs lıye kı jar na pakrí thí, súkh gayá

7 Aur kuchh káṉṭoṉ meṉ gırá; káṉṭoṉ ne barhke use dabá lıyá

8 Aur kuchh achchhí zamín meṉ gırá, aur phal láyá, kuchh sau guná, kuchh sáṭh guná, kuchh tís guná

9 Jıs ke kán sunne ke lıye hoṉ, to sune

10 Tab shágırdoṉ ne pás áke us se kahá, Tú un se tamsíloṉ meṉ kyúṉ kalám kartá haı?

11 Us ne jawáb meṉ unheṉ kahá, kı Tumheṉ ınáyat húí, ki ásmán kí bádsháhat ke bhed jáno, par unheṉ ınáyat nahíṉ húí.

12 Kyúṉkı jıs pás kuchh haı, use dıyá jáegá, aur us kí bahut barhtí hogí. par jıs

---

hásıl kar rahí thí Daryá hálat ı sukút meṉ kamál tasauwar se súrat ı taswír, aur kıshtí hamahtan gosh mutawajjıh samáat ı taqrır, aur pa har pusht ı anboh par, goya sar uṭhákar sun rahe the

3 *Tamsíloṉ meṉ* Tamsíl ek bayán khwáh haqíqí, khwáh khıyalı, kısí májare ká haı, kı us se rúhaní ya akhlaqí nasíhat hásıl ho Tamsıl ke wasíle nasíhat dıl meṉ zıyada asar kartı, aur yád rahtı haı, khusúsan beılmoṉ aur kam-aqloṉ ke waste nıhayat mufíd haı Injıl ke paṛhnewáloṉ ko malúm hogá kı Masíh ne aksar tamsıloṉ ke wasíle se nasíhat kí, aur khasskar ısí báb meṉ kaí ek ká bayan haı

Kısán Yıh samajhná na cháhıye kı wuh kısí khass kıshtkar ká zıkr kartá haı, magar yıh, kı bote waqt aksar ıs bayán ke mutábıq wáqı hotá haı

4. *Ráh ke kınáre* Khet jo ráh ke pás ho, to kuchh bíj bote waqt us par zarúr gıregá, aur mıṭṭí na hone ke sabab, chıṛyáṉ use zarúr chug lengíṉ

9 *Jıs ke kán sunne ke lıye hoṉ,* yane har ek, *sune*

11 *Bhed* se murád ek chhıpí huí bát haı, khwáh samajh meṉ ásan ho ya mushkıl, kı ab tak zahúr meṉ nahíṉ áı Yıh báteṉ, kı Injíl Gaır-qaumoṉ ko sunaí jáegí, aur Yahúdíoṉ ke kafáre aur sab dastúrat púre hokar záıl hoṉge, aur Masıh dunyá ká kafára hokar apní ján degá, yıh sab bhed the, aur Masíh aıse bhedoṉ kí taraf ıshára karke kahtá haı, kı ın ká samajhná tumheṉ ınáyat huá, magar un ko, un kí dushmanı aur barkhılafí ke sabab nahíṉ Agar us waqt wuh ın bhedoṉ ko sáf kholtá, to Yahúdı zarúr us se zıyáda dushmaní karte, aur jald már dalte Magar apne shágırdoṉ ko Masíh ne bár bar, tákíd se, jahaṉ tak samajhne kí táqat thí, ın bhedoṉ ko samjháyá, aur wuh rafta rafta samajhne lage, magar mushkıl se

12 Yıh ahl ı Yahúd meṉ ek kahávat thı, aur us kí murád yıh, kı jıs ke pas kuchh fazılat yá khúbí haı, aur wuh apne dıl se us ko pasand kartá, aur us kí taraqqí cháhtá haı, aıse shakhs ko zıyáda mılegá, aur jo use azız nahíṉ rakhtá, us se, jo kuchh us ke pás ho, wuh

pás kuchh nahíṉ, us se, jo kuchh ki us pás hai, so bhí le liyá jáegá.

13 Is liye maiṉ un se tamsílon meṉ bát kartá húṉ ki we dekhte húe nahíṉ dekhte; aur sunte húe nahíṉ sunte, aur nahíṉ samajhte haiṉ.

14 Aur un ke haqq meṉ Yasaiyáh kí nabúwat púrí húí, ki, Tum kánoṉ se to sunoge, magar samjhoge nahíṉ, aur ánkhoṉ se dekhoge, par daryáft na karoge

15 Kyúṉki is qaum ká dil moṭá húá, aur we apne kánoṉ se úṉchá sunte haiṉ, aur unhoṉ ne apní ánkheṉ múṉd líṉ, tá aisá na ho, ki we ánkhoṉ se dekheṉ, aur kánoṉ se suneṉ, aur dil se samjheṉ, aur rujú láweṉ, aur maiṉ unheṉ changá karúṉ.

16 Par mubárak tumhárí ánkheṉ, kyúṉki we dekhtíṉ: aur mubárak tumháre kán, ki we sunte haiṉ.

17 Kyúṉki maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Bahut se nabí aur rástbázoṉ ne árzú kí, ki jo tum dekhte ho, dekheṉ, par na dekhá, aur jo tum sunte ho, suneṉ, par na suná

18 ¶ Ab tum kisán kí tamsíl suno.

19 Jab koí us bádsháhat kí bát suntá, aur nahíṉ samajhtá, to wuh sharír átá, aur jo kuchh us ke dil meṉ boyá gayá, le játá hai. Yih wuh hai, jo ráh ke kináre boyá gayá.

20 Jo pathrílí zamín meṉ boyá gayá, wuh hai, jo kalám suntá, aur jald khushí se mán letá hai,

21 Lekin is sabab ki jar nahíṉ pakrí, chand roza hai

---

bhí le liyá jáegá. Yahúdí log aksar mukhálifat karte the, pas munásib nahíṉ thá ki wuh aisí batoṉ ko samjheṉ

13 Dekho Mark 4 12, Lúk 8 10 Masíh ne tamsíloṉ meṉ kalám kiyá, aur us ke shágirdoṉ ne samjhá, yá agar na samjhá to us se púchhá, aur bakhúbi dil jamaí hásil kí, magar yih log Yahúdí sunte to the, par apní dushmani, aur kaj-fahmí ke sabab wajibí taur se na samajh sake

14, 15 Dekho Yas 6 9, 10 Yih bát Yasaiyáh nabí ke waqt ahl i Yahúd ke haqq meṉ sach thí, aur un meṉ púrí húí. Aur jis tarah nabí ne agloṉ ke haqq meṉ kahí, Masíh farmátá, wuhí maiṉ bhí in ke haqq meṉ kahtá huṉ *Nabúwat* se yaháṉ murád kalám hai, aur *púre hone* se murád yih, ki wuh bát un logoṉ ke hál se milti aur bámauqa átí hai. *Dil moṭá húá* Moṭá honá jism ke haqq meṉ kahte haiṉ, aur jab dil ke haqq meṉ kaheṉ, to bewaqúfí aur kaj fahmí se murád hai Yih log haqq ke dushman the, isí wáste kaj-fahm ṭhahre.

17 *Bahut se nabí aur rástbázoṉ ne árzú kí* Unhoṉ ne Masíh ká zamána dekhná chahá, ki us zamáne meṉ dunyá kí ummed púrí hogí, aur rástbáz khush honge 1 Pat. 1 10—12, aur Ibr. 11 13 "Abiráhám bahut mushtáq thá, ki mere din dekhe, chunáṉchi us ne dekhá, aur khush húá." Yúhan 8 56

18—23 Dekho Mark 4 13—20; aur Lúk 8. 11—15 *Tum kisán kí tamsíl suno,* yane us kí tashrih. Masíh ek do tamsíloṉ kí tashríh kar-

ki jab wuh kalám ke sabab musíbat meņ partá yá satáyá játá hai, to jald ṭhokar khátá hai

22 Jo káṇṭoņ meņ boyá gayá, wuh hai, jo kalám ko suntá, par is dunyá kí fikr aur daulat ká fareb kalám ko dabá dete, aur wuh bephal hotá hai

23 Par jo achchhí zamín meņ boyá gayá, wuh hai, jo kalám ko suntá, aur samajhtá, aur phal látá, aur taiyár bhí hotá, baze meņ sau guná, baze meņ sáth guná, baze meņ tís guná

24 ¶ Phir us ne ek aur tamsíl láke unheņ kahá, ki Ásmán kí bádsháhat us ádmí kí mánind hai, jis ne achchhá bíj apne khet meņ boyá

25 Par jab log so gae, us ká dushman áyá, aur us ke kheton meņ karwá dáná bo gayá

26 Jis waqt ankúrá niklá, aur báleņ lagíņ, tab karwá dáná bhí záhir húá

27 Tab us gharwále ke naukaroņ ne áke kahá, Ai Sáhib, kyá tú ne khet meņ achchhe bíj na boe the? phir karwe dáne kaháņ se áe?

28 Us ne unheņ kahá, Kisú dushman ne yih kiyá Tab naukaroņ ne kahá, Agar marzí ho, to ham jáke unheņ jama karen

29 Us ne kahá, Nahíņ, aisá na ho, ki jab tum karwe dánoņ ko jama karo, to un ke sáth gehúņ bhí ukhár lo

30 Káṭne ke din tak, donoņ ko ikaṭṭhe barhne do, ki maiņ káṭne ke waqt káṭnewáloņ ko kahúņgá, ki pahle karwe dáne jama karo, aur jaláne ke wás-

---

tá hai, táki us ke shágird sab tamsíloņ ko samajhne ki táqat paida kareņ, aur wuh yih hai —*Bíj*, us ká kalam hai, ki wuh bádsháhat, yane Khuda kí bádsháhat ká kalám kahlatá hai *Bonewála*, wuhí aur us ke shágird haiņ Wuh bij jo *kindruh par* girá, un se murad rakhtá hai, jo sunte, magar dil kí sakhtí ke sabab se nahíņ samajhte *Chiriyoņ* se murád wuh sharir, yane Shaitan, ki jo kalám ko bhula deta hai, aur fáide tak nahíņ pahunchne detá *Baze khushí* se mán lete, magar jan bújhkar nahíņ, sirf apní khushí aur dil bahláne ke liye yih karte haiņ, chunánchi Injíl kí khush-khabarí, jab un tak pahunchti, to wuh samajhte haiņ, ki yih koí naí bát hai, is ko mán lena cháhiye, magar un ke dil meņ gunáh ke patthar bhare rahte, aur jab musíbat ke din áte, un ke ímán kí jar súkh jati In se *pathrílí* zamín murád hai. Aur *káņtoņ* kí zamín un se murad hai, ki jin ke dil meņ dunya kí fikreņ aur fareb bhare haiņ Yih barhkar Khudá ká kalam dabá dete haiņ Aur baze achchhi tarah sunte, aur qabúl kar lete, aur kam o besh phal láte haiņ *Sau guná*, yane ek dáne se sau dáne, yá ek man se sau man.

§ 55 Karwe dáne kí tamsíl, aur aur tamsílát *Kafarnáhum ke nazdík*

Matí 13 24-53	Mark 4· 26-34	Lúk	Yúhan.

24—30, aur 36—43 Is tamsíl kí tafsíl Masíh ne áp aisí safáí se kí, ki kuchh bayán kí hájat na

te un ke gaṭṭhe bándho; par gehún mere khatte men jama karo.

31 ¶ Wuh un ke wáste ek aur tamsíl láyá, ki Ásmán kí bádsháhat khardal ke dáne kí mánind hai, jise ek shakhs ne leke apne khet men boyá.

32 Wuh sab bíjon men chhoṭá par jab ugá, to sab tarkárion se bará hotá, aur aisá peṛ hotá, ki chiṛíyáen áke us kí dálíon par baserá kartín.

33 ¶ Us ne un se ek aur tamsíl kahí, ki Ásmán kí bádsháhat khamír kí mánind hai, jise ek aurat ne lekar áṭe ke tín paimánon men miláyá, yahán tak ki wuh sab khamíra ho gayá

---

rahí, aur ásání se har ek use samajh saktá hai *Ásmán kí bádsháhat* kalísya se murád hai, yane wuh jamáat jo Masih ke imándaron se mushtamil hai In sabhon ko Masíh kí kalísya, yane jamáạt kahte hain, aur yih kalisyá do tarah ki hai ek *aslí*, yane haqiqí ímándáron kí, ki yih sab naját ke wáris hain, aur un ka shumár Khuda ke siwá koí nahín jantá Aur dúsrí *záhirí*, ki is men sachche aur jhúthe, ímándár aur beimán donon shamil hain Yih tamsil is záhiri kalisya se murad rakhti hai Masíh kahta hai dunyá men kalísyá ká hál aisá hoga ki main to achchhá bíj bota hún, magar rát ko waqt chhip kar, merá dushman, yane Shaitan ákar, kaṛwa bij bo játá hai Isí tarah do qism ke log kalísyá men hain, aur Khudawand ke siwá koi un ko achchhi tarah judá nahín kar sakta Wuh unhen ikaṭṭhe rahne detá hai, jab tak ki káṭne ká waqt, yane adalat ká din áe Us waqt gehún khatte men jama kiye jáenge, yane ímándár bihisht men dákhil honge, aur kaṛwe dáne ág men jaláe jaenge, yane, beímán jahannam men paṛenge

Ísaion ko is bát par gaur karná cháhiye, ki agarchi tumhárá baptismá húá, tum kalísyá men sharík húe, tum Ísái kahláe, tum Khudawand ká nám lete ho, aur shaid insán tumháre haqq men samajhte hain, ki yih haqiqatan Khudá ke hain, magar is se tum sachche na hin ṭhaharte ho Khudáwand áp farmata hai, ki "Na har ek jo mujhe Khudawand Khudáwand kahtá hai, magar wuh jo mere ásmaní báp kí marzi par chaltá hai, ásmán kí bádsháhat men dakhil hogá." Is khet men kaṛwe dáne bhí jam játe hain, aur kaṭne ke waqt wuh jalte tanúr, yane jahannam men dale jaenge Khudá ki panáh!

31, 32 *Khardal ke dáne kí mánind hai* Yih peṛ jo Yahudiya des men áj tak khardal kahlatá, is mulk ki ráí kí mánind nahin Wuh kaí baras tak baṛhta, aur aisá darakht hotá hai, ki admi us par chaṛh sake Us ká bíj nihayat chhoṭá hai Is wáste asman ki bádsháhat, yane kalísyá ki thík misál thahrá. Yih bádshahat shurú men nihäyat chhoṭí thi, aur baṛhte baṛhte bahut baṛi ho gai, aur hotí jáegi, jab tak ki tamam dunyá men na phaile Aur agar koi samjhe, ki yih Masíhí ímándári ka nishan hai, to yih bhí durust hai, chunánchi auwalan jab koí Masih kí ráh par átá hai, tab us men thorí táqat hotí, aur rafta rafta wuh taqat barhti játí hai, jab tak ki barí qúwat na pae, aur har ek mushkil par gálib na ae Yahán, yih donon tafsílen mauqa par hain, magar aglab ki Masih pahlí, yane, kalísyá se murad rakhta hai.

33 Is kí murád úpar kí tamsíl ke mutábiq hai Agar kuchh farq ho, to yih hí hoga, ki us se malúm húá, ki ásmán ki bádsháhat baṛhegi, aur is se bádshahat ke baṛhne

34 Yih sab báteṉ Yisú ne un jamáaton ko tamsíloṉ meṉ kahíṉ, aur betamsíl, un se na boltá thá:

35 Táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki, Maiṉ tamsíleṉ lákar kalám karúṉgá, maiṉ, un bátoṉ ko, jo dunyá ke shurú se poshída haiṉ, záhir karúṉgá

36 Tab Yisú un jamáatoṉ ko rukhsat karke ghar ko gayá aur us ke shágirdoṉ ne us pás áke kahá, Khet ke kaṛwe dáne kí tamsíl hameṉ batá

37 Us ne unheṉ jawáb meṉ kahá, Achchhe bíj ká bonewálá Ibn i Ádam hai,

38 Khet, dunyá húá, achchhe bíj, is bádsháhat ke laṛke haiṉ, aur kaṛwe dáne, sharír ke farzand,

39 Wuh dushman jis ne unheṉ boyá, Shaitán hai; káṭne ká waqt is dunyá ká ákhir; aur káṭnewále firishte haiṉ

40 Pas jis tarah kaṛwe dáne jamá kiye játe, aur ág meṉ jaláe játe haiṉ, is jahán ke ákhir meṉ aisá hí hogá

41 Ibn i Ádam apne firishtoṉ ko bhejegá, aur we sab ṭhokar khilánewálí chízoṉ, aur badkároṉ ko, us kí bádsháhat meṉ se chunkar,

42 Unheṉ jalte tanúr meṉ dál deṉge aur waháṉ roná aur dánt písná hogá

43 Tab rástbáz apne Báp kí bádsháhat meṉ áftáb kí mánind núrání hoṉge Jise kán sunne ke liye hoṉ, to sune

44 ¶ Phir, ásmán kí bád-

---

ká *taur* daryáft hotá hai, yane, wuh poshída, ádmíoṉ ke diloṉ meṉ baṛhegí, jaise khamír áte meṉ poshída baṛhtá hai, aur jab tak sab khamír na ho, tab tak koí use nahíṉ dekhtá Waisí hí yih badsháhat phailtí játí hai

Hindostan meṉ bhí aisá hogá Yih mulk rafta rafta khamír hotá játá hai, aur ho jáegá, jab tak ki wuh din áe, ki kisí jhúṭhe mazhab o millat, aur panth ká zikr báqí na rahe, chunánchi ab tak bahut logoṉ ne Masíh ko záhir hokar ikhtiyár nahíṉ kiyá, magar bahut us se kuchh ágáh ho gae, aur apne diloṉ meṉ jánte haiṉ ki haqíqat meṉ yih Naját-dihanda hai, aur is kí bádsháhat tamám jahán meṉ phailegí

Tín paimáne. Tín se kuchh aur murád maalúm nahíṉ hotí, magar yih ki wuh paimána qaríb chha ser ká thá, aur tin paimáne ke aṭhara ser húe, goyá ek rupae ká áṭa bázar se mol liyá, aur sháyad Masíh ne *tín* is wáste kahe, ki log aksar itná mol lete the

35 Yih bát Zab 78 2, 3 meṉ likhí hai Yih zabúr Ásaf ká hai Masíh ne is nabí, yane Ásaf kí mánind tamsíloṉ meṉ nasíhat kí, aur isí taur se wuh bat jo Ásaf ne apne haqq meṉ kahí, Masíh kí nasíhat meṉ durust ái

44 Is tamsíl meṉ yih nasíhat hai, ki ham ko kis tarah is bádsháhat meṉ dákhil honá cháhiye, yane jaháṉ tak zarur ho, sab kuchh chhoṛ dene par rází hoṉ Má báp, bháí bahin, jorú, laṛke, mál asbáb jo tark karná paṛe, to kareṉ, magar kisí na kisí tarah yih besh-qímat khazána leṉ Jo koi shakhs kisí ke

shábat, us khazáne kí mánind hai, jo khet men gará hai; jise ek shakhs páke chhipá detá hai, aur khushí ke máre jáke apná sab kuchh bechtá, aur us khet ko mol letá hai

45 ¶ Phir ásmán kí bádsháhat, us saudágar kí mánind hai, jo qímatí motíon kí talásh men hai

46 Jab us ne ek beshqímat motí páyá, to jáke, jo kuchh us ká thá, sab bech dálá, aur use mol liyá

47 ¶ Phir ásmán kí bádsháhat, us jál kí mánind hai, jo daryá men dálá gayá, aur har tarah kí machhlí samet láyá

48 Jab wuh bhar gayá, use kináre khainch láe, aur baiṭhke achchhí machhlíán bartanon men jamạ kín, par burí phenk dín

49 Is jahán ke ákhir men aisá hí hogá firishte áwenge, aur rástbázon men se sharíron ko alag karenge,

50 Aur unhen jalte tanúr men ḍál denge wahán roná aur dánt písná hogá.

51 Yisú ne unhen kahá, Tum yih sab samjhe? Unhon ne kahá, Hán, Khudáwand.

52 Tab us ne unhen kahá, Har ek faqíh, jo ásmán kí bádsháhat kí talím pá chuká, us gharwále kí mánind hai,

---

khet men soná, yá chándi ke dafíne se waqif hokar, us ke málik se chhipáe, aur sirf khet kí qimat use de, wuh albatta dagabázi karta hai Masíh kí murad yih nahín hai, ki aise kám ko rást thahrae Wuh sirf yih kahta hai, ki insan aksar aisá karte hain, aur ásmán ki badsháhat ke mutláshí ko aisá hí sargarm honá chahiye

45, 46 Is tamsíl kí garaz yih hai, ki jo asmán kí bádsháhat ki talash men hai, us ko is saudágar kí mánind karná cháhiye Yih badsháhat sab chizon se beshqímat hai, aur sab kuchh us ke waste chhoṛná, aqlmandi hai

47—50 Is tamsil ká matlab kaṛwe dáne kí tamsíl kí mánind hai Jaise ki jál men sab qism kí machhlián átí hain, wuhi hal kalísya men bhí hai Achchhe bure donon us men áte hain, aur kuchh dinon tak sáth rahenge, magar hamesha nahín Sharír burí machhlíon kí mánind phenke jáenge, balki yahán likha hai, ki wuh jalte tanúr men dále jáenge, jahán roná aur dánt písna hogá

Ab gaur karná cháhiye, ki Yisú naját dene ke liye áya, aur us ká dil rahm se bhará hai Tau bhí kisí Rasúl aur Nabi ne aisí tahdíd se jahannam ke azab nahin sunáe. Is se ham jánte hain, ki yih sirf dhamki ke wáste nahín, balki us ká haqíqat men baṛá khatara hai, aur Masíh apni rahm-dili se cháhtá hai ki ham sab is ḳhatare se bachen. Aur ham ṭhík nahín kah sakte, ki jahannam men haqíqatan ág hai yá nahín. Gumán gálib áta, ki aisí báton se majazan Masíh jahannam ke ạzáb zahir kartá hai, ki wahán ke dukh ág ke dukh ke barábar, aur jo us bure hál men giriftár hain, un ke ạzáb unhín logon ke azáb kí mánind hain, jo ág kí jhíl men dale játe, aur wahán rote aur dánt píste.

52 *Faqíh* Yahúdíon men wuhí the jo Muqaddas Kitáb kí naqlen likhte, aur us ki hifázat aur tafsír bhí karte, aur logon ko díní ahkám sikháte. Wuh misl pandit, yá mau-

jo apne khazáne se naí aur purání chízen nikáltá hai.

53 ¶ Aur aisá húá, ki jab Yisú yih tamsílen kah chuká, to wahán se rawána húá

54 Aur apne watan men áke, us ne un ke ibádatkháne men unhen aisí talím dí, ki we hairán húe, aur kahne lage, ki Aisí hikmat, aur mujize us ne kahán se páe?

55 Kyá yih barhaí ká betá nahín? aur us kí má Mariyam nahín kahlátí? aur us ke bháí Yaqúb, aur Yoses, aur Shamaún, aur Yahúdáh?

56 Aur us kí sab bahinen hamáre sáth nahín hain? Pas us ne yih sab kuchh kahán se páyá?

57 Unhon ne us se thokar kháí Par Yisú ne unhen

---

lawí ke, díní baton men, logon ke ustád the

Yahán Masíh apne rasúlon aur shágirdon ki taraf ishara karta hai, ki tum agar Faqíhon ki mánind Khudá kí baton men hoshiyar, aur ásmán kí bádsháhat men álim ho, to apne dilon ke khazane men yih ilm chhipána na cháhiye, magar jaise gharwale zarúrat ke waqt, apná asbáb aur dafína nikalte hain, usí tarah tum bhi in nasihaton ko nikálkar auron ko sikhlao

§ 61 Yisú ka phir Násarat men áná, aur wahan námanzúr honá.

Mati	Mark	Luk	Yúhan
13 54-58	6 1-6		

54. *Apne watn men*, yane Násarat men, jo Galil ke mulk men waqi tha, aur jahan us ká ghar, aur us ne tarbiyat pai thi Isi waste wuh Yisú Nasarí kahlatá, aur Yahúdí us ke pairawon ko hiqarat kí rah se, ki Galíl ká tamam mulk un kí nazar men haqir tha, Nasara ya Nasrani kahte the, aur un se sunkar yih nám Musalmanon ne bhí ab tak jári rakha hai aur baze un men se is nám ko *ansár ullah* kí laiz, yane Khudá ke liye madadgar se murád samajhte hain Magar Isaion ne apne waste kabhi is nam ká istimal nahín kiyá *Un ke ibádatkhane men unhen talím dí* Yahúdion men yih dastúr thá, ki un ke buzurg ibádatkhánon men pak kitab parhte, aur us kí sharh karte the Bad is ke agar koi izzatdár un kí majlis men kuchh kaha cháhtá, to us ko bhi ijázat thi Masih ne yih qábú pakar apne ham-watanon ko nasihat ki, aur wuh us ki talim se hairan húe, chunánchi unhon ne apne dil men man liya, ki hán, Yih to barí hikmat aur fasahat se kalam kartá, aur mujize dikháta hai

55 *Kya yih barhai ká betá nahín?* Markas kahtá hai, ki unhon ne púchhá, "Kya yih barhaí nahin hai?" Aglab hai ki guftogú men donon baten pesh ái hon Aur donon baten ek taur se sach thín, chunánchi Yúsuf barhai zahir men us ká báp thá, aur guman galib hai ki Yisú bhi tis baras tak Yúsuf ko kám men hath lagata rahá, kyúnki Yahudion men sab chhote baron ká dastur tha ki har shakhs zarúr ek pesha síkhtá. Agar Masíh ne aisá kiya ho, to kyá ajab hai? Khilqat ke malik ke nazdik badsháh ke takht, aur barhaí ke karkháne men kyá farq hai? Us ke martaba i buland ke sámhne yih donon baten nihayat past hain Hamare Naját-dihande kí yih bandanawazi hai, ki wuh bádshah hokar nahín, balki miskin hokar aya Us ke darwáze par darban nahín hai, taki har ek kyá chhotá kyá bara us ke huzúr men berok tok pahunche

57 *Nabí apne watan men, wg* Yih ek kahawat hai Sab log jánte hain ki jab koi watan se dúr jákar,

kahá, kı Nabí apne watan aur ghar ke siwá, aur kahín be-izzat nahín hai.

58 Aur us ne un kí be-ıatiqádí ke sabab wahán bahut mujıze nahín dikháe.

---

apní aqlí liyáqat se ziyáda kuchh martaba paidá karke phir átá hai, tab aksar us ke parosí, jo agle hál se wáqif hain, us par hasad karte aur kahte hain, kı Yih kyúnkar ham se aisá barh gayá, aur kahán se yih martaba hásil kar láyá?

58. Us ne dekhá kı ın logon men ímán nahín hai, aur is sabab se mujiza dikháná munásib na jáná, kı yih ın se bhí qáil na honge Mujizon se un ko fáida thá jo haqq-jo the, magar haqq ke dushman yih kahte the, kı yih Shaitán kí madad yá kisí hikmat ke wasíle se dikhatá hai.

FAIDE

3—9 á Ai bonewálo, jo is Hindostan men kalám ı haqq ká bíj bote ho, tum thako mat, aur ázurda-khátir na ho, kı tumhára boná befáida na hogá. Agarchi yih bij kuchh ráh ko kınáre, aur kuchh pathrili zamín par, aur kuchh kánton men zarúr gire, magır ıs ke siwá kuchh achchhí zamín men bhí giregá, aur bahut phal láega Auwal bonewala Masih hai Us ke bad Khádim ı dín; phir sab Ísáí hain Koí aisá nadár nahín, jis ke pas is bíj men se ek bhí dána na ho Pas jis ke pás ho, wuh boe, aur Khudá cháhe, to wuh ugegá, aur sau guná phal láegá

11 Jo shakhs Masih ka shágird bane wuhí haqq kí rah, aur Khudá ke bhed daryaft karega Aur jo log apne kán band karen, aur apne dil sakht rakhen, wuh apní nádání men aur bhí barhenge, aur halák honge.

17 Jo báten nabí nahín jante, aur agle rástbáz un ke jánne kí árzú rakhte the, ham logon par jo Masíh ke ahd men hain, bakhúbí záhir hain· yahán tak kí jo ásmán kí bádsháhat men chhota wuh nábíon se bará hai —Matí 11 11

24—30 Shaitan bahut chálák aur mihnat-kash hai Wuh rat din qábú dhúndhta, aur jahán kahín pátá, apná karwá dáná bo játá hai. Kalísyá men bhí bota hai, kı is khet men gehúon ke sáth karwe dáne bhí páe játe hain, magar Khudá ke siwá koí unhen juda nahín kar saktá, aur wuhí ek din judá karegá. Pas cháhiye kı ham gehúon ke shumar men hon, na karwe dánon ke

33 Khuda ka fazl khamír kí mánind hai, kı wuh apne taur par barhtá, yahán tak kı sarásar apná asar kar játá hai Chahiye kı wuh hamare kám aur kalám, aur sárí chal chalan se zahir ho Aur jo shakhs ek do baton men dindar ho, aur aur baton men nahín, to ab tak us men bará nuqs baqı hai, aur abhı yih khamír púra nahín húá.

44—46 Najat tamám dunyá kí daulat, aur sab motíon se besh-qimat hai Jo dáná is ke liye sab kuchh chhor detá, usí kí ábrú rahegí Is ke muqábil men má báp, bhaí bahin, aur mál asbab kyá mál hai?

55 Dunyá ká martaba, aur izzat kuchh barí bát nahín Izzatdar haqiqat men wuhí hai, jo us farotan aur miskín Masíh kí mánind hai

XIV BÁB.

1 US waqt, mulk kí chauthái ke hákim Herodís ne Yisú kí shuhrat suní,

2 Aur apne naukaron se kahá, ki Yih Yúhanná baptismá denewálá hai, jo murdon men se jí uṭhá, is liye is se mujize záhir hote hain

3 ¶ Ki Herodís ne Yúhanná ko Herodiyás ke sabab, jo us ke bhái Failbús kí jorú thí, giriftár kiyá, aur bándhke qaidkháne men dál diyá thá.

4 Is liye ki Yúhanná ne us se kahá thá, ki Tujhe us ko rakhná rawá nahín

5 Aur Herodís ne cháhá, ki use már dále, par awámm se dará, kyúnki we use nabí jánte the.

6 Par jab Herodís kí sál-

XIV BÁB.

KHULÁSA

Herodís ká gumán Masíh kí bábat, 1, 2 *Yúhanná baptismá denewále ká qatl,* 3—12 *Yisú ká jangal men pánch hazár ádmíon ko pánch roṭí aur do machhlíon se khiláná,* 13—21 *Us ká samandar par apne shágirdon ke pás chalná,* 22—33 *Ganasarat ke mulk men us ka pahunchná, aur bímáron ko us ká dáman chhúne se sihat ho jáná,* 34—36

§ 63 Herodís ká gúmán, ki Yisú Yuhanna hai, jis ká sir main ne katwáyá thá. *Galíl men? Piríá.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
	6 14-16		•
14· 1-12	21 29	9 7 9	

1 *Mulk kí chauthái ke hákim Herodís* Yih Herodís Antipás kahláta thá, aur usí Herodís i Buzurg ká beṭá thá, jo Masíh ki paidáish ke waqt bádsháh thá, aur jis ne us ko qatl karne ke iráde se Baitlaham ke sab bachchon ko marwá dálá, aur qaríb ek baras bad is ke mar gayá, aur us ki bádshahat tin beṭon men banṭ gai

Yih Herodís Antipás Galíl aur Piríá ká málik ho gayá. Us ne Masíh kí *shuhrat suní* Agarchi áge bhí kuchh suná hogá, magar khiyal na kiyá, kyúnki wuh nihá-yat gáfil aur aiyásh thá, aur aisí báton se us ko kyá garaz thí?

2 Ab Herodis ke dil men kuchh dahshat áí, ki us ne Yuhanná ko marwá dalá thá Khiyal karne lagá ki yih wuhí jí uṭha, aur isí wáste mujize dikhá saktá hai

3—5 Dekho Mark 6 17—30, aur Lúk 3 19, 20 Yih Herodiyás Herodis i Buzurg kí potí thí, aur us ki shádí pahle us ke chachá Filip Herodis se húí, aur us se ek beṭí Salomí paida húi aur aglab hai, ki yih wuhí thi jo Herodis ke samhne náchí, aur jis se wuh khush húá. Yúsuf ek Yahúdi muarrikh kahtá hai ki Yih shádi us waqt húí jab Herodis Antipás Rúm ko safar kartá thá, chunanchí wuh apne bhái Filip ke pás ṭhahrá, aur us kí jorú ko dekhkar áshiq húá Phir apní jorú Aretus kí beṭi ko taláq dekar us ko apne bhái se chhín liyá. Us par do gunáh sábit húe Pahle zináhari, ki wuh dúsre kí jorú thí, aur dúsre námús-barbádí, kyúnki wuh us kí bhatíji thi Yúhanná ne nihâyat dileri se us ko is kám se mana kiyá, aur isí wáste Herodiyás us ko mar dalá cháhti thí, magar Herodis kuchh dartá thá, tau bhí use qaidkhane men dala

6 *Herodís kí sálgirah.* Bádsháhon ká dastúr thá ki apní sálgirah ká din bahut dhúm dhám se mánte, aur apne ahlkáron kí bulákar mihamání karte. Paid. 40 20 *Hero-*

giṛah lagí, Herodıyás kí beṭí un ke darmiyán náchí, aur Herodís ko khush kıyá.

7 Chunánchı us ne qasam kháke wạda kıyá, kı jo kuchh tú mángegí, main tujhe dúngá.

8 Tab wuh, jaisá us kí má ne use sıkhá rakhá thá, bolí, kı Yúhanná baptısmá denewále ká sır tháli men yahín mujhe mangwá de.

9 Bádsháh dilgír húá par us qasam ke, aur un ke sabab, jo us ke sáth kháne baiṭhe the, us ne hukm kiyá, ki use lá dewen.

10 Aur us ne logon ko bhejkar qaidkháne men us ká sır kaṭwáyá,

11 Aur us ká sır tháli men láke us laṛkí ko dıyá wuh apní má ke pás le áí.

12 Tab us ke shágırdon ne áke, lásh uṭhái, aur use gáṛá, aur jáke Yısú ko khabar dí.

---

dıyás kí beṭí un ke darmıyán náchí. Aglab haı kı yıh Salomí, Fılıp kí beṭí thí Us kí má behayá thí, aur laṛkí ne us kí suhbat khúb páí, aur apní má kí mánınd besharm ho gaí thí

8 *Jaısá us kí má ne sıkhá rakhá thá* Yạne náchne ke bad, na yıh kı peshtar se sıkhává ho, kyúnkı Markas ke bayán se záhır hai, kı us ne apní má ke pás jákar púchhá, kı maın kyá mángún —Mark 6 24

Yúhanná ká sır mujhe mangwá de Sır mángne se un ko do fáıde hásıl húe pahle yıh, kı wuh apne gusse kí ág ṭhandí karen dúsre, yıh mạlúm ho kı hukm púrá karne men kuchh fareb nahín húá, aur Yúhanná haqíqat men márá gayá Afsos! kı auraton men se koí aısı sakht-dıl aur fisq par mustạıd ho Yih sach hai kı Khudá ne ạurat ko narm-dılí ke sáth paıdá kıyá, magar jab sharárat par á jáe, tab mard se bhí sabqat le játí hai

9 *Bádsháh dılgír húá* Sháyad ıs ke kaí sabab húe; pahle, wuh Yúhanná ko kuchh jántá aur mántá thá, kí yıh shakhs muqaddas aur sháyad nabí hai, dúsre, ạwám Yúhanná kí tạzím karte the, aur Herodís un se ḍartá thá; tísre, agarchı sharír thá, tau bhí aise nıháyat zulm aur beınsáfí ko pasand nahín kartá thá. *Qasam ke sabab* Qasam ko albatta púrá karná cháhıye, magar na us qasam ko jo nájáız ho, kyúnkı use púrá karná gunáh par gunáh karná hai, chunánchı jıs ne Khudá kí sharíạt ke barkhıláf qasam kháı, us ne ek gunáh kıyá, aur agar us ko púrá kare to yıh dúsrá gunáh hai Pas aısí qasam radd karná farz hai, kyúnkı wuh shurụ hí men nájáız thí *Un ke sabab jo us ke sath kháne baıṭhe the* Us ne kahá, kı Jo tú mánge, maın dúnga, aur agar na detá to un logon ke áge use sharmında hone paṛtá Ádmıon se ḍará, magar Khudá se na ḍará Is tarah bahut log ápas kí sharm se gunáh karte haın, aur samajhte, kı agar aısá na karen, to hamáre rafíq aur áshná hamen haqír samjhenge Wah! Kyá khúb! yıh kaısı bát hai, kı koí ınsán ko Khudá se zıyáda samjhe!

12 *Jáke Yisú ko khabar dí* Sháyad ın murádon se khabar dí,—pahle, unhon ne jáná, kı Yúhanná Masíh ká peshrau thá, ıs lıye use khabar dená cháhıye Dúsre, apní musíbat ke waqt Yısụ ke pás áe, kyúnkı wuh jánte the, kı hamárá madadgár hogá. Hám sabhon ko bhí [illegible] hai, ki jab kısí musíbat men giriftár hon, to [illegible] par Yısụ se hál záhir

13 ¶ Jab Yisú ne suná, to wahán se kishtí par baiṭhke, alag ek wíráne men gayá log yih sunke, shahron se nikle, aur khushkí kí ráh se us ke píchhe ho líe.

14 Aur Yisú ne nikalkar ek barí bhíṛ dekhí, un par use rahm áyá, aur jo un men bímár the, unhen changá kiyá

15 ¶ Aur jab shám húí, us ke shágirdon ne us pás áke kahá, ki Jagah wírána hai, aur shám ho gaí, logon ko rukhsat kar, ki we bastíon men jáke apne wáste kháne ko mol len

16 Yisú ne un se kahá, Un ká jáná kuchh zarúr nahín, tum unhen kháne ko do.

17 Unhon ne us se kahá, ki Yahán hamáre pás pánch roṭí aur do machhlíon ke siwá kuchh nahín hai.

18 Wuh bolá, ki Unhen yahán mere pás láo.

19 Phir us ne hukm kiyá, ki log ghás par baiṭhen, tab un pánch roṭí aur do machhlíon ko liyá, aur ásmán kí taraf dekhkar barakat dí, aur roṭí torke shágirdon ko, aur shágirdon ne logon ko dín.

20 Aur we sab kháke ásúda húe aur unhon ne ṭukron kí, jo bach rahe the, bárah ṭokríán bharí uṭháín.

21 Aur we, jinhon ne kháyá thá, siwá 'aurat aur larkon ke, qaríb pánch hazár ke mard the.

---

karen, kyúnki wuh hamáre dukh dardon men shámil hoga. Tisre, un ká ustád bádsháh ke zulm se márá gayá thá, unhon ne jáná, ki wuh sháyad Yisú ko bhí dhúndhe, aur qatl kare Aur haqíqat men yihí ḳhatra thá, aur is wáste Yisú wahán se chalá gayá.—Dekho, 13 áyat

§ 64. Bárah shágirdon ká lauṭ áná, aur Yisú ká jhíl ke pár, un ke sath janá. Pánch hazar ádmíon ko khiláná. *Karfarnáhum men*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan
14. 13-21	6 30-44	9 10-17	6 1-16

13—21 Is ká bayán Matí, Markas, Lúká, aur Yúhanná, cháron men hai *Wíráne men gayá.* Daryá-e Galíl ke ḳináre, púrab aur pachchhim taraf, do gánw Baitsaidá nám ke hain; aur Yisú púrab taraf ke gánw men gayá.—Dekho, Lúk 9: 10. Is gánw ke ás pás jangal thá, aur thorí ábádí thí; aur gallon ke charáne ke siwá kuchh kám nahín átí thí Is sabab se wuh hifázat kí jagah thí, magar Yisú chhip nahín saktá thá. Bahut log gird-nawáh ke shahron, aur gánon se us ke píchhe dauṛe, aur wuh jo Rahmán o Rahím hai, un ko bagair barakat ke, ruḳhsat nahín kar saktá thá.

19 *Barakat dí* Yih Masíh ká dastúr thá, ki kháne se peshtar barakat mánge Yahúdíon men yihí dastúr ráij thá, chunánchi jo báten wuh istimál karte, Tálmúd, yane Yahúdí hadíson men mundarj hain aur wuh yihí hain,—"Ai Ḳhudáwand, hamáre Ḳhudá, Jahán ke bádsháh, tú mubárak ho, jis ne yih roṭí zamín se, aur yih mai ták se, paidá kí hai." Yih barakat mángná sab logon ke wáste bahut achchhá dastúr hai, aur ḳhásskar Isáíon ko cháhiye, ki apne sab kám Ḳhudáwand ke namúne par karen.

§ 65 Yisú ká pání par chalná. *Daryá e Galíl.*

22 ¶ Aur us dam Yisú ne apne shágirdon ko tákíd se farmáyá, ki kishtí par charhke mere áge pár jáo, jab tak main logon ko rukhsat karún

23 Phir áp logon ko rukhsat karke, duá ke liye pahár par akelá charh gayá. aur jab shám húí, wahín akelá rahá

24 Par wuh kishtí, us waqt, daryá ke bích pahunchkar, lahron se dagmagátí thí kyúnki hawá mukhálif thí.

25 Aur rát ke pichhle pahar, Yisú daryá par chaltá húá, un pás áyá

26 Jab shágirdon ne use daryá par chalte dekhá, we ghabráke kahne lage, Yih bhút hai, aur darke chilláe.

27 Wunhín Yisú ne unhen kahá, ki Khátir-jama rakho; main hí hún, mat daro.

28 Patras ne us se jawáb men kahá, Ai Khudáwand, agar tú hí hai, to mujhe farmá, ki main pání par chalke tere pás áún

29 Us ne kahá, Á Tab Patras kishtí par se utarke pání par chalne lagá, ki Yisú ke pás jáe.

30 Par jab dekhá, ki hawá

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
14 22-36	6 45 56		6 15-21

22, 23 Wuh us waqt daryá ke púrab taraf the, aur Masíh ne un ko pachchhim taraf bhejne ka irada kiya. Markas kahta hai, ki us ne Baitsaida, yane pachchhim taraf ke Baitsaida gánw men bhejá Yih log jo Masih ke pas áe, aur jinhon ne yih mujiza dekhá, hairan hokar ápas men kahne lage, ki filhaqiqat yih hamara Masih i mauúd hai, aur chahte the, ki zabardasti se us ko badsháh banaen Masih ne is iráda se wáqif hokar, jald un ko rukhsat karna munasib janá, aur rukhsat karke, ap pahar par duá mángne gaya. Yih kya hi khub taqlid hamáre liye hai, ki jab dunyá ki izzat hamare hath ae, tab Khudáwand ki tarah ham bhi us ko náchíz samjhen, aur Khuda ke pas jákar panah len

25 *Rát ke pichhle pahar* Qadim Yahudí rát ko tin pahar men bántte the, lekin jab Rúmíon ne mulk ko le liya, tab Rúmí dastúr ráij húá, ki chár pahron men bantne lage Yih chauthá pahar tin baje rát se chha baje tak rahta. Is se malúm húá, ki Masíh tamám rát ke qarib duá mángne men mashgúl rahá, aur Injíl men aksar isi taur ka zikr hai Dar haqíqat is jahán men wuh ádmí thá, aur ádmí hokar apne báp se duá mángná niháyat pasand kartá tha

26 *Yih bhút hai* Sab mulkon men awám log bhuton ko mánte, aur un se darte hain, aur Yisú ke rasúl bhí ab tak is wahm se ázád nahín hue the Aur kyá taajjub, ki jab andhere men kisí ko pání par chalte húe, apne pás áte dekhen to is hal it men kis ke dil men dahshat paidá na hogí? Magar yih bhút na thá Aur jo log bhúton ko dekhte, aur un se darte hain, agar apná dil mazbút karke, daryáft karte, to malúm hotá ki yih koí jánwar, yá ádmi, yá apna hi wáhimá hai. Jo shakhs Khuda se dartá, aur áp ko Khuda ka banda jantá hai, use bhúton se darná na chahiye, kyúnki auwal to yih bhút nazar nahín áte, aur agar áen, to bemarzí Khuda ke kuchh kai nahín sakte Khudá se darnewálon ko aur kisí se darne kí hájat nahín, khusúsan bhúton se

tez hai, to dará; aur jab ḍúbne lagá, chilláke kahá, Ai Ḳhudáwand, mujhe bachá.

31 Wunhín Yisú ne háth baṛháke use pakaṛ liyá, aur us ne kahá, Ai kam-iʻtiqád, tú kyún shakk láyá?

32 Aur jab we kishtí par áe hawá tham gaí

33 Aur unhon ne, jo kishtí par the, áke use sijda karke kahá, Tú sach much Ḳhudá ká Beṭá hai

34 ¶ Phir pár utarke Ganesarat ke mulk men pahunche.

35 Aur wahán ke logon ne use pahchánke us tamám girdnawáh men shuhrat dí, aur sab bímáron ko us pás láe,

36 Aur us kí minnat kí, ki faqat us kí poshák ká dáman chhúen aur jitnon ne chhúá, bilkull change ho gae

---

33 Is se malúm hota hai, ki shágirdon ke siwá, aur bhí kishtí men the Jab unhon ne yih mujiza dekhá, to kahá, ki *Tú sach much Ḳhudá ká Beṭá hai* Yane yih jo tú dawá kartá hai, terá dawá is mujize se sach ṭhahaitá hai Tu haqíqat men wuhí Masíh i maúd hai, jo ánewálá thá.

34. Yih Ganesarat ká mulk Daryá e Galíl ke kináre par thá, aur us men pachchhim taraf ká Baitsaida wáqiʻ thá, jahán Markas kahta hai, ki wuh áe.

FAIDE

5 á Ádmí aksar gunáh karná cháhte hain, magar logon ke dar se, yá kisí tarah ká nuqsan dekhkar nahín karte Is se malúm hotá hai, ki un ke dil un ki chal se bhi bure hain, aur yih ki wuh insan se, banisbat Ḳhuda ke, ziyada darte hain

6 Nach, tamásha, dhúm dhám, ifrat khane pine men, ádmi ke liye nihayat ḳhatre ka maqam hai, ki us waqt imtihán bahut se hain, aur gunáh karná niháyat ásán hai

8 Jo koi bahut din tak gunáh men mashgúl rahe, us ká dil saḳht ho jata hai, yahan tak ki kisí gunáh se nahín dartá, aur kisí zulm se sharminda nahín hotá.

9 Koi qasam aisi wájib nahín hai, ki us ko púrá karne men ádmí ko burai karne pare Aisi qasam kháná gunáh hai, aur us ko purá karná yih bhi gunah hai

10 Ek gunáh karna dúsre gunáh ke liye darwáza kholná hai, aur jo koi sharárat kí ráh men qadam rakhta hai, Khuda ke siwá koí nahin jánta ki wuh kab báz áegá

23 Khudá ke nazdík rahne, aur is taqarrub ko hasil karne ke wáste roz roz duá mangna chahiye, aur yih dili pakizagi, aur ádmíon ko faida bakhshne ke liye bhi nihayat zarúr hai, khusúsan imtihán ke waqt men

30 Jab as pas ke ḳhatron ke sabab, Masih hamári nazar se chhip játa hai, tab hamari rúhani bahadurí men bhí farq a jatá hai

XV BÁB

1 TAB Yarúsalam ke Faqíh aur Farísíon ne Yisú pás áke, kahá,

2 Tere shágird kyún buzurgon kí riwáyaton ko ṭál dete hain? ki roṭí kháne ke waqt apne háth nahín dhote

3 Us ne unhen jawáb men kahá, ki Tum kis wáste apní riwáyaton ke sabab Khudá ká hukm ṭál dete ho?

4 Kyúnki Khudá ne farmáyá hai, ki Apne má báp kí izzat kar. aur jo má yá báp par laṇat kare, ján se márá jáe

---

XV BÁB

KHULÁSA.

Faqíhon aur Farísíon par ilzám, ki wuh ápní riwáyaton ko Khudá ke ahkám se ziyáda mánte the, 1—9 Kháne píne kí bábat nasíhat, 10—20 Ek Kanaạní aurat kí beṭí ko changá karná, 21—28 Aur Daryá e Galíl ke pás bahuton ko sihat dená, 29—31 Sát roṭí aur kaí ek machhlion se chár hazár mard aur un ke siwá auraton, wg, ko khiláná, 32—39

HISSA V

KHUDÁWAND KÍ TÍSRÍ ÍD I FASH KE KHÁNE SE LEKAR US WAQT TAK KI GALÍL KO ÁKHIRÍ BAR CHHOR GAYA

ARSA *Chha mahíne ká*

§ 67 Bedhoe hath kháne se Khudawand ka apne shágirdon ko bequsúr ṭhahiana Farision ki riwayaten *Kafarnahum men*

Mati	Mark	Luk	Yúhan
15 1-20	7 1-23		

2 *Kyún buzurgon kí riwáyaton ko ṭál dete hain* *Injíl ki asli zabán men *buzurg* ke maṇe buddhe, aur yahán murád qadímon se hai, yih sunnaten qadamat se chalí áin Yahúdi kahte the, ki Síná pahár par jab Músa ko shariạt mili, tab yih do tarah par thí ek likhí húí, aur dúsrí belikhí. Aur jo belikhí thí Músá ne wuh Yashúạ ko supurd ki, aur Yashúạ ne Qázion ko, aur Qazion ne Nabion ko, aur isí tarah zabání riwáyat chalí áí, jab tak ki Tálmúd, yane Hadís kí kitáb men mundarij na húí In hadison men bahut se bátil ahkám o dastúrát likhe hain Farísíon aur Sadúqíon men yih ek baṛa farq thá, ki Farísí un riwáyaton ko ahkám i Ilahí ke barábar mánte, aur Sadúqí un par kam amal karte the. magar yih sunnat, ki bedhoe háth na khána, tamám Yahúdi mante, aur na sirf háth ko, balki aur bahut chízen, jaise piyalon, aur tháliọn, aur tánbe ke bartanon, aur chárpaíon ko bhí dhoná wájib jánte the Dekho Mark 7 3, 4 Bhalá yih dhoná jab safai ke waste hai, to bahut bihtar hai Kaun iataráz kar sakta hai? Magar yih log un dastúron ko apná dín samajhkar mante the, aur durusti se baja lane ke liye bahut khiyálí qanún unhon ne jari kiye, chunánchi yih, ki kitná paní kharch karná chahiye, aur kis tarah us ko kám men láná cháhiye, kitní bar badalná, aur kitne admion ko ek hi bartan men dhoná cháhiye In behúda báton ko Masíh ne din se beiláqa ṭhahrayá. Is waste yih log naraz the

3 Yih riwáyaten Khuda ke hukm se nahin thín, magar buzurgon ne apne naia aur batil parastí ke sabab un ko jarí kiya thá, aur aisá karke unhon ne Khuda ke aksar hukmon ko ṭál diya Pas in riwáyaton ko máuná na cháhiye

4 *Apne má báp kí izzat kar.* Yih das hukmon men se panchwan hukm hai Khur 20 12, aur 21 17 Izzat karne men yih sab baten shámil hain, yane farmánbardárí, aur adab, aur shafaqat se bolná, aur un kí nek-

5 Par tum kahte ho, kı Jo koí apní má yá báp ko kahe, kı Jo kuchh mujhe tujh ko dená wájıb thá, so Khudá kí nazr húá,

6 Aur apní má yá báp kí ızzat na kare, to kuchh muzáyaqa nahín. Pas tum ne apní rıwáyat se Khudá ke hukm ko bátıl kıyá

7 Aı rıyákáro, Yasaıyáh ne kyá khúb tumháre haqq men nabúwat kí, kı

8 Yıh log apní zabán se merí nazdíkí dhúndhte aur munh se merí ızzat karte haın, par un ke dıl mujh se dúr haın.

9 Lekın we abas merí parastısh karte haın, kyúnkı talím karne men ınsán hí ke hukm sunáte haın

10 ¶ Phır us ne jamáat ko bulakar, un se kahá, Suno, aur samjho kı,

11 Jo chíz munh men játí haı, ádmí ko nápák nahín kartí, balkı wuh jo munh se nıkaltí haı, wuhí ádmí ko nápák kartí haı

---

námí dhúndhna, aur hajat ke waqt khıdmat karna Aur *lanat* karne men yıh baten haın, yane beadabí, aur sakhtı se bolna, hukm na manná, tahqır, hájatmandı men madad na karná.

5 Is ká matlab yıh, kı tum apnı rıwáyaton ke bamujıb sıkhate ho, kı agar kısı bete se us ke má bap kuchh mangen, aur wuh betá kısı sabab, khwáh gusse, yá beímanı se dena na chahe, to wuh kahe kı yıh chíz, aur jo kuchh tum mujh se mangte ho, *Khudá kí nazr haı*, to ıs ko bad use dena na chahıye Isí tarah wuh Khuda ká hukm apnı rıwáyaton se batıl karte the Aur Masıh yıh nahín sıkhata, kı Khuda ko nazr dená na cháhıye, magar yıh kı us ka hukm talkar na dena chahıye, chunánchı us ka hukm yıh haı, kı "Ma bap kı ızzat kar," aur jo koı yıh hukm talkar Khuda ko nazr deta hai, wuh kabhí maqbúl na hogí

7. *Aı makkáro* Dekho, Yas 29 13. Yıh bát Yasaıyah nabı ne us waqt Yahúdí qaum kí bábat kahı, aur haqíqatan yıh makkárí hamesha un logon kí adat rahí. Masíh goyá yıh kahtá hai, ki Jo bát tumháre bap dádon ke haqq men sach thí, wuh tumhare haqq men bhí sach haı, kı tum bhı unhín kı chál chalte ho

11 *Jo chíz munh men játí haı, ádmı ko napak nahín kartí* Yıh kya hı khub nasıhat haı! Kash kı ıs mulk ke log ıs par khıyal karte! Is bat ko janch lená nıháyat zarur haı, kı dındaıí khane píne men nahın Gaur karná chahıye kı dın kıs waste aur kıs kam men ata haı Dın ıs wáste haı kı ham gunahgar gunah se chutkára pakar, aur Khuda ká qurb hasıl karke, ıs zındagı men us kı buzurgí zahır karen, aur marne ke bad tá abad us kı khushnúdı men rahen Pas kahıye ıse khane píne se kyá nısbat? Albatta agar koí zıyada khakar petú bane, ya zıyada pıkar matwalá ho, ya agar koí apná dıl khane píne kí chízon par zıyáda lagáe, kı Khudá ko bhúl jáe, to aısá shakhs beshakk dındarí ke barkhıláf chaltá haı Lekın koı chız khání, aur koí chíz na khání, yıh kuchh díndárí se nısbat nahín rakhtá Aur aksar Hındú log, balkı ıs mulk ke Musalmán bhí, jo ınhín báton ko apná dharm ímán jánte haın, nıháyat bhúl men pare haın Un ko zará samajhná chahıye, kı jo chíz munh men játí haı, kyúnkar ádmí

12 Tab us ke shágirdon ne us pás áke us se kahá, Kyá tú jántá hai, ki Farísí yih bát sunkar náráz húe?

13 Us ne un se jawáb men kahá, Jo paudhá mere Báp ne, ki ásmán par hai, nahín lagáyá, jar se ukhárá jáegá

14 Unhen jáne do, we andhe andhon ke ráh dikhánewále hain Phir agar andhá andhe ko ráh dikháwe, to donon garhe men girenge

15 Patras ne use jawáb men kahá, Wuh tamsíl hamen samjhá

16 Yisú ne kahá, Kyá tum bhí ab tak besamajh ho?

17 Ab tak tum nahín samajhte, ki jo kuchh munh men játá, pet men partá hai, aur garhe man phenká játá?

18 Par wuh báten jo munh se nikaltín, dil se átí hain; we ádmí ko nápák kartí hain.

19 Kyúnki bure khiyál, khún, ziná, harámkárí, chorí, jhúthí gawáhí, kufr, dil hí se nikalte hain

20 Yihí báten ádmí kí nápák karnewálí hain. par bin dhoe háth kháná ádmí ko nápák nahín kartá

---

ko napák karegi? Hargiz nahín: balki jo munh se nikaltí wuhí albatta ádmi ko nápák kartí hai

12 *Farísi yih bát sunkar náráz húe* Wuh apní wáhiyát par bhúle húe, aur nahín chábte the ki yih behúdagí sábit ho Isi tarah jo log aql ke barkhilaf aqidon par chalte, wuh apne tamiz kí ánkhen band, aur apne aib ko bagal men pasand karte hain, aur misl us maríz ke hain, ki jis kí ánkh men ashob ho, aur wuh us men lep laganewale se jhunjhláe

13 *Jo paudhá, wg* Paudhe se murád díní talim, 1 Karint 3:6—8 Yih talím dil men boí jati, aur chál chalan men phal látí hai. Masíh kahtá hai, ki Yih sab talímen jo Khudá kí taraf se nahín, paudhe kí tarah ukherí jáengí, yane unhen dúr karná munásib hai. Agar yih log náráz hon, to hone do, tau bhí jhúthí báton ko beiatibár karná cháhiye.

14. *Unhen jáne do.* Yih nahín, ki un se kám na rakho, aur unhen sudhárne ke liye koshish na karo, magar yih, ki unhen náráz hone do, aur un ke gusse se mat ghabráo Wuh andhe hain, aur chimgádar kí tarah áftáb kí roshní se ánkh chhipáte hain Is wáste wuh in báton ko pasand nahín karte Bhalá koí andhá agar andhe ko ráh batáe, to wuh donon khandaq men girenge.

15 *Patras ne use jawáb men kahá, wuh tamsíl hamen samjhá* Bazi jagahon men tamsil se murad wuh bat hai, ki jis ká samajhná mushkil ho Aur yahán bhí us ke mane yihí hain Patras ká matlab yih hai, ki yih nasíhat, ki jo chíz admi ke munh men játi hai, use nápak nahín kartí, hamarí samajh men achchhí tarah nahin átí Ise hamen saf sáf samjhá de Yih bát is zamáne ke Ísaí log albatta khúb samajh sakte hain, lekin us waqt ke shágirdon ko jinhen apná Yahúdipan chhorná mushkil thá, is ká samajhná bhí mushkil húá, kyúnki wuh kháne hí kí sharton ko parhezgárí aur díndárí samajhte the.

18—20. Jo gizá ádmí kháe, wuh badan men játí hai, aur kuchh der bad jab wuh apní táqat badan ko bakhsh chuke, tab phenkí játí. Us kí tásír dil ko nahín bigártí, aur badí us se paidá nahín hotí. Magar dil áp badí ká chashma hai, aur munh ká bolná, aur azá kí harakat

21 ¶ Tab Yisú wahán se rawána hoke, Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá.

22 Aur, dekho ek Kanaání aurat wahán kí sarhadd se nikalke pukártí húí chalí áí, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, mujh par rahm kar; ki merí betí sakht díwání hai.

23 Us ne kuchh jawáb na diyá. Tab us ke shágirdon ne pás ákar us kí minnat kí, ki Use rukhsat kar kyúnki wuh hamáre píchhe chillátí hai

24 Us ne jawáb men kahá, Main Isráel ke ghar kí khoí húí bheron ke siwá, aur kisí pás nahín bhejá gayá

---

usí kí hidáyat se hai Albatta dil kí buráíon se ádmí nápák ho játá hai, chunánchi yih buri báten dil se nikaltí hain —

1 *Bure khiyál* Yih sirf dil ká kám hai, aur sab buráíon kí jar yihi hai

2 *Khún* Yih kina yá lalach ke sabab se kisi ki jan lena hai Har ek jántá hai, ki khúnrezi ka mádda dil men hai, aur háth jo khún karte, yih sirf dil ke wasíle, aur hathyár hain chunánchi agar koi kisí ko beirada már dale, to bequsúr thahartá hai, aur agar qusúrwár bhí ho, to sirf gaflat ke sabab ká

3 *Ziná, aur harámkárí* Insán apni shahwat ko rok saktá, lekin dil kí targíb ke sabab wuh aisa kam kar baithta hai

4 *Chorí* ka mádda lalach hai, aur lálach dil men hai

5 *Jhuthí gawáhí* Yih is iráde se hoti hai, ki kisí dúsre ka nuqsán karen, aur us kí jar dil hai

6 *Kufr* Yih Khudá se barkhiláfí, aur dushmaní paidá karná hai, aur us ká maskan dil hai.

Aur bahut sí báten bhi jin ka zikr yahán karná zurúr nahín, chunanchi Markas ne kitnon ka ziyáda bayán kiyá hai, ádmí ko nápák kartí hain

§ 68. **Ek Suryáni aurat kí betí ká sihat páná.** *Súr o Saidá kí sarhadd men.*

Matí.	Mark	Lúk.	Yúhan.
15 21-28	7 · 24-30		

21 *Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá* Yih do bare shahr mulk i Kanaán kí uttar taraf, thorí dúr par the Wuh mulk Suriyá, aur Suriyá Foiníkí kahlátá thá Us ká qadim nám Arám tha, aur Musalman áj kal us ko Shám kahte hain Wahán ke báshinde Kanaání the, aur but-parast, magar bazon ne un men se Yahúdi mazhab ko ikhtiyár kiya thá Gumán gálib hai ki yih aurat zahiran but paraston men gini jati thí, lekin dil se Yahúdíon ke Khudá ko mántí, aur Masih ki khabar sunkar jantí thi ki jo ánewálá Masih thá, wuh yihi hai

22 *Sakht díwání hai* Dekho, Tafsir i Matí 4 24.

23 *Us ne kuchh jawáb na diyá* Is aurat ke imán kí azmaish ke liye jawab na diyá, aur is waste bhí ki us ke shagirdon ko malúm ho ki istiqlal aur sabit-qadami se kyá faida hai

24 Dín i Masíhí beshakk tamám dunya ke wáste hai, aur Masíh ne aksar apne shagirdon ko farmáyá, ki sab logon ko yih khushkhabari sunáo (Dekho Matí 28 19,) aur aisá hí unhon ne kiya. Magar Masíh áp Gair-qaumon ke pás khásskar nahin gayá; sirf Yahúdion men Injíl ká waz kiyá, aur munásib bhí yihí thá, ki yih zindagi ká kalám pahle un ko sunaya jae, táki un men jar pakarke, aur mulkon par apná sáya dále. *Us ne jawáb men kahá.* Yih jawáb shágirdon ko nahín diyá, magar us aurat ko, *Is-*

25 Par wuh áí, aur use sijda karke kahá, Ai Khudáwand, merí madad kar

26 Us ne jawáb diyá, Munásib nahín, ki larkon kí roṭí lekar, kutton ko phenk dewen

27 Us ne kahá, Sach, ai Khudáwand magar kutte bhí, jo ṭukre un ke khudáwand kí mez se girte, kháte hain.

28 Tab Yisú ne jawáb men use kahá, Ai ạurat, terá iạtiqád bará hai jo cháhtí hai, tere liye ho Aur usí dam us kí beṭí changí ho gaí.

29 Phir Yisú wahán se rawána hoke, Galíl ke daryá ke nazdík áyá, aur ek pahár par charhkar wahán baiṭhá

30 Aur bahut jamáạten, langron, andhon, gúngon, aur ṭunḍon, aur un ke siwá bahuteron ko sáth lekar us pás áín, aur unhen Yisú ke pánw par ḍálá, aur us ne unhen changá kiyá

31 Aisá, ki jab un jamáạton ne dekhá, ki gúnge bolte, ṭunḍe tandurust hote, langre chalte, aur andhe dekhte hain, to taạjjub kiyá, aur Isráel ke Khudáwánd kí taríf kí.

32 ¶ Tab Yisú ne apne shágirdon ko buláke kahá, ki Mujhe is jamáạt par rahm átá hai, ki tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín aur main nahín cháhtá, ki unhen fáqe se rukhsat ka-

---

ráel kí khoí húí bheron, wagaira, yane Israeli log, jo apne haqíqi chaupán ko chhorkar gum-shuda bheron ki manind ho gae hain In-hín ko dhundhná, aur bacháná mera kháss kam hai Main pahle inhín ke pás áya, aur inhín ka Masih i Maúd hún

26 Us sarápá narm-dil ká yih sakht jawab malum hota hai, magar us ká bayán yih hai Masíh chahta thá ki us aurat ke ímán ki ázmáish kare, aur chúnki Yahúdí aksar isi taur se samajhte, aur auron ko kutte kahte the, pas us ne Yahúdí muhaware ke muwafiq us aurat se kalam kiyá, goyá wuh kahtá hai, Main Yahúdi hún, aur tu Kanaání hai Yahúdi tum ko nápák aur kutte samajhte hain Pas larkon kí roṭí lekar kutton ko na dena cháhiye

27 Us sakht jawáb se wuh aurat ranjída na húí Wuh goyá kahti hai, Agar aisá ho, to ho, tau bhí merí madad kíjiye Ham kutte hon, to hon, magar kutte bhí apne málikon ká jhúṭhá kháte hain, pas merí yih beqadrí merí haqq-dárí par dalíl hai

§ 69 Ek gúnge, aur aur bahuton ko shifa dená Chár hazár ko roṭí khilaná *Dikápolis*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
15 29-39	7 31-37 8 1-9		

32—39 Yih mujiza us mujize se bahut mushábihat rakhtá hai ki jis ká bayán 14 báb, aur 14—21 áyaton men likhá hai, magar itná farq hai ki wahán pánch roṭi thín, yahán sát, wahan do machhlí, yahán kaí ek, wahán pánch hazár, aur yahán chár hazár mard, siwá aurat, aur larkon ke the

32 *Tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín* Sháyad kuchh thori sí khurák apne sáth láe honge, magar itne din kaláin sunne ke liye Masih ke sáth rahne men wuh khurák káfí na húí, aur bahut bhúkhe hone lage.

21 ¶ Tab Yisú wahán se rawána hoke, Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá

22 Aur, dekho ek Kanaání aurat wahán kí sarhadd se nikalke pukártí húí chalí ái, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, mujh par rahm kar, ki merí beṭí sakht díwání hai

23 Us ne kuchh jawáb na diyá. Tab us ke shágirdon ne pás ákar us kí minnat kí, ki Use rukhsat kar kyúnki wuh hamáre píchhe chillátí hai

24 Us ne jawáb men kahá, Main Isráel ke ghar kí khoí húí bheron ke siwá, aur kisí pás nahín bhejá gayá

---

usí kí hidáyat se hai Albatta dil kí buraíon se ádmi nápák ho játá hai, chunanchi yih burí báten dil se nikaltí hain —

1 *Bure khiyál* Yih sirí dil ká kám hai, aur sab buráion ki jar yihi hai.

2 *Khún* Yih kina yá lalach ke sabab se kisi ki ján lena hai Har ek jántá hai, ki khúnrezi ká mádda dil men hai, aur hath jo khún karte, yih sirf dil ke wasile, aur hathyar hain chunanchi agar koi kisi ko beirada mar dale, to bequsúr ṭhahartá hai, aur agar qusúrwar bhi ho, to sirf gaflat ke sabab ká.

3 *Zina, aur harámkárí* Insan apni shahwat ko rok sakta, lekin dil kí targíb ke sabab wuh aisa kám kar baiṭhta hai

4 *Chorí* ka madda lalach hai, aur lálach dil men hai

5 *Jhuṭhí gawáhi* Yih is iráde se hoti hai, ki kisí dusre ka nuqsán karen, aur us kí jar dil hai

6 *Kufr* Yih Khudá se barkhiláfí, aur dushmaní paida karna hai, aur us ka maskan dil hai

Aur bahut si báten bhí jin ká zikr yahán karná zurúr nahin, chunanchi Markas ne kitnon ka ziyada bayan kiyá hai, ádmí ko napák karti hain

§ 68. Ek Suryáni aurat kí beṭí ká sihat páná. *Súr o Saidá kí sarhadd men.*

Matí.	Markk.	Lúk	Yúhan
15 21 28	7 24-30		

21 *Súr aur Saidá kí sarhaddon men gayá* Yih do baṛe shahr mulk i Kanaán kí uttar taraf, thoṛí dúr par the Wuh mulk Suriyá, aur Suriyá Foiníki kahlatá thá Us ká qadím nám Arám tha, aur Musalmán áj kal us ko Shám kahte hain Wahan ke bashinde Kanaaní the, aur but-parast magar bazon ne un men se Yahudi mazhab ko ikhtiyar kiyá thá Guman galib hai ki yih aurat záhiran but paraston men giní jatí thi, lekin dil se Yahúdion ke Khuda ko mantí, aur Masih ki khabar sunkar jantí thi ki jo anewala Masíh tha, wuh yihí hai

22 *Sakht díwání hai* Dekho, Tafsír i Mati 4 24.

23 *Us ne kuchh jawáb na diyá* Is aurat ke iman ki azmáish ke liye jawab na diyá, aur is waste bhí ki us ke shágirdon ko malum ho ki istiqlál aur sabit-qadami se kyá faida hai

24 Din i Masíhí beshakk tamám dunyá ke wáste hai, aur Masih ne aksar apne shagirdon ko farmáyá, ki sab logon ko yih khushkhabari sunao (Dekho Maṭí 28 19,) aur aisá hí unhon ne kiyá Magar Masíh áp Gair-qaumon ke pás khásskar nahin gayá, sirf Yahúdion men Injíl ká waz kiyá, aur munásib bhí yihí thá, ki yih zindagí ka kalám pahle un ko sunáya jae, táki un men jaṛ pakaṛke, aur mulkon par apná sáya ḍále. *Us ne jawáb men kahá.* Yih jawáb shagirdon ko nahín diyá, magar us aurat ko. *Is-*

25 Par wuh áí, aur use sijda karke kahá, Ai Khudáwand, merí madad kar

26 Us ne jawáb diyá, Munásib nahín, ki larkon kí roṭí lekar, kutton ko phenk dewen

27 Us ne kahá, Sach, ai Khudáwand magar kutte bhí, jo ṭukre un ke khudáwand kí mez se girte, kháte hain

28 Tab Yisú ne jawáb men use kahá, Ai ạurat, terá iatiqád bará hai jo cháhtí hai, tere liye ho Aur usí dam us kí betí changí ho gaí

29 Phir Yisú wahán se rawána hoke, Galíl ke daryá ke nazdík áyá, aur ek pahár par charhkar wahán baithá

30 Aur bahut jamáạten, langron, andhon, gúngon, aur ṭundon, aur un ke siwá bahuteron ko sáth lekar us pás áín, aur unhen Yisú ke pánw par dálá, aur us ne unhen changá kiyá

31 Aisá, ki jab un jamáạton ne dekhá, ki gúnge bolte, ṭunde tandurust hote, langre chalte, aur andhe dekhte hain, to taạjjub kiyá, aur Isráel ke Khudáwánd kí taríf kí.

32 ¶ Tab Yisú ne apne shágirdon ko buláke kahá, ki Mujhe is jamáat par rahm átá hai, ki tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín aur main nahín cháhtá, ki unhen fáqe se rukhsat ka-

ráel kí khoí húí bheron, wagaira, yane Israeli log, jo apne haqíqí chaupán ko chhorkar gum-shuda bheron ki mánind ho gae hain Inhín ko dhundhna, aur bachana mera kháss kam hai Main pahle inhin ke pás ayá, aur inhin ka Masih i Maúd hun

26 Us sarápá narm dil ká yih sakht jawab malum hota hai, magar us ká bayán yih hai Masíh cháhta thá ki us aur it ke ímán ki áżmáish kare, aur chunki Yahúdi aksar isí taur se samajhte, aur auron ko kutte kahte the, pas us ne Yahúdí muhaware ke muwafiq us aurat se kalam kiya, goyá wuh kahtá hai, Main Yahudi hun, aur tu Kanaáni hai Yahudí tum ko nápák aur kutte samajhte hain Pas larkon ki roṭí lekar kutton ko na dená chahiye

27 Us sakht jawab se wuh aurat ranjida na húí Wuh goya kahti hai, Agar aisá ho, to ho, tau bhi meri madad kijiye Ham kutte hon, to hon, magar kutte bhí apne málikon ká jhúthá kháte hain, pas merí yih beqadrí merí haqq dárí par dalil hai

§ 69 Ek gúnge, aur aur bahuton ko shifa dená Chár hazár ko roṭi khilaná *Dikapolis*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan.
7	31-37		
15 29 398	1-9		

32—39 Yih mujiza us mujize se bahut mushábihat rakhtá hai ki jis ká bayán 14 bab, aur 14—21 áyaton men likhá hai, magar itná farq hai ki wahán pánch roṭí thín, yahán sát, wahan do machhlí, yahán kaí ek, wahan panch hazár, aur yahan char hazár mard, siwa aurat, aur larkon ke the

32 *Tín din mere sáth rahí, aur un ke pás kuchh kháne ko nahín* Sháyad kuchh thori sí khurák apne sáth láe honge, magar itne din kalam sunne ke liye Masih ke sáth rahne men wuh khurák káfí na húí, aur bahut bhúkhe hone lage

rúṉ, aisá na ho, ki ráh meṉ kahíṉ nátáqat ho jáeṉ

33 Us ke shágirdoṉ ne us se kahá, ki Is wíráne meṉ ham itní roṭíáṉ kaháṉ se páweṉ, ki aisí jamáạt ko ásúda kareṉ?

34 Tab Yisú ne unheṉ kahá, ki Tumháre pás kitní roṭíáṉ haiṉ? We bole, Sát, aur kaí ek chhoṭí machhlí

35 Tab us ne jamáatoṉ ko hukm kiyá, ki Zamín par baiṭh jáweṉ

36 Phir un sát roṭíoṉ aur machhlíoṉ ko lekar shukr kiyá, aur torkar apne shágirdoṉ ko diyá, aur shágirdoṉ ne logoṉ ko

37 Aur sab kháke ásúda húe aur ṭukroṉ se jo bach rahe the, unhoṉ ne sát ṭokríáṉ bharkar uṭháíṉ

38 Aur kháneWále, siwá ạurat aur larkoṉ ke, chár hazár mard the

39 Aur jamáạtoṉ ko rukhsat karke, kishtí par charhá, aur Magdalá kí sarhadd meṉ áyá

---

39 *Magdalá kí sarhadd meṉ áyá* Markas kahtá hai, ki wuh Dalmanúthá ke mulk, ya sarhadd meṉ áyá. Yih Magdalá aur Dalmanúthá do shahr, ápas meṉ nazdík, Daryá e Galil ke kináre par waqa the Is sabab se jo ek ki sarhadd wuhí dúsre kí bhí sarhadd thí Pas yaháṉ donoṉ ke bayan apas meṉ mil játe haiṉ Aur aise thoṛe ikhtiláf se yih ek fáidamand natíja nikaltá hai, jis se ham jánte haiṉ, ki Matí aur Markas ne ápas meṉ mashwarat karke, apná apná bayán nahíṉ likhá hai Aise aise bahut zahirí ikhtilaf chároṉ Injíloṉ meṉ páe jate haiṉ, ki gaur karne se akhir ko un ka ittifaq sabit ho játa hai, aur har ek paṛhnewalá samajh sakta hai, ki chároṉ ne apna apna bayán judá judá likhá, tau bhí un kí kitabeṉ aisí sahih aur durust haiṉ, ki kisí ek bát meṉ koí ikhtiláf i haqíqí nahíṉ Bhala yih Khudá kí hidáyat ke siwá, aur kis se ho sakta hai?

FAIDE

1—6 á Khudá ká kalám jo Tauret, aur Zabúr, aur Nabíoṉ ki kitaboṉ, aur Injil meṉ mundarij hai, yih hamári hidáyat aur rahnumáí ke liye káfí hai, magar insán is par qanáat na karke, apní aql i náqis se, goyá Khuda kí aql sudhárne ke liye, taiah tarah ki hadíseṉ, aur riwayateṉ jári karte, ki jin se Khudá ká kalam aksar bátil ṭhahráte haiṉ

2. Insán bátil dastúroṉ kí taraf mutawajjih haiṉ Khuda ká pak kalam, aur us ki nasíhatoṉ ko nápasand karke, wuh apne rasúmát wagaira ko, jári karne se apne dil ko aram bakhshte haiṉ, maslan, háth ká dhoná dilí pakízagi ká iwaz ṭhahráte haiṉ

4 Jo shakhs Tauret, aur Injíl ko Kalám i Ilahí jánkar, qubúl kar ta, aur us kí nasihatoṉ ko khúb samajhta hai, wuh har tarah ke wahm aur batil parastí se bachá rahega Pas is kitáb ko chhápná, aur kasrat se phailáná nihayat zarúr aur mufíd hai

15 Jab ki ham Kalám i Iláhí achchhí tarah nahíṉ samajhte, to Khudá se madad mangná cháhiye, ki aql aur samajh de, aur wuh beshakk degá.

19 Insán ká dil bigṛá húá hai. Wuh álúdagí aur najasat ká ek chashma hai, bamújib is kalám ke, ki "Dil sab chízoṉ se ziyáda híla-

XVI BÁB

1 FARÍSÍON aur Sadúqíon ne áke, ázmáish ke liye us se cháhá, ki ek ásmání nishán hamen dikhá.

báz hai, wuh niháyat fásid, us kí haqíqat kaun daryáft kar saktá hai," Yar 17: 9

20 Jo koí Khudá ke kalám se wáqif hai, aur Khudá kí hidáyat ke bamújib chaltá, wuh zahirí chál chalan, aur báhirí dastúrát par bahut nigáh nahín kartá, magar apne dil ke hál par, ki agar yih durust ho, to sab durust áegá, bamújib Khudáwand ke qaul ke, ki "Per ko achchhá karo, to phal bhí achchhá hogá."

22 Apní, aur apne azízon kí musíbat aur bímárí ke waqt ilaj, jo kuchh ho sake, beshakk karná cháhiye, magar kháss ilaj yih hai, ki ham Yisú ke pás jáen, aur us se apne dukh dardon ká bayan karen Wuh dardon men hamárá ham dard hai, aur hájat ke waqt madadgár hogá

23 Agar hamárí duá fauran maqbúl na ho, tau bhí ham ko ázurda aur náummed na honá cháhiye Khudá dene ká bihtar waqt jantá hai, aur sháyad kabhí kabhí yih taammul bahut mufíd aur munásib ho

24—28 Duá karne men istiqlál cháhiye, aur Khuda se, goyá jurat karke faryád karná wajib o laiq hai Agar ham yúnhí mángte rahen, to ákhir ko kisí na kisí waqt Khudá hamárí sunegá. Masíh sáf kahtá hai, ki "Jo dhúndhte hain, so páenge"—Matí 7 7 Magar farotaní aur ímán ke sáth mángná cháhiye.

32—38 Masíh apne kangál ímándáron kí khabar legá. Jis men dene kí táqat, aur marzí donon hai, wuh kis tarah un ko bhúlegá. Dáúd kahtá hai, ki "Main jawán thá, aur ab búrhá húá, par main ne sádiq ko hargiz awára na dekhá, aur us kí nasl men se kisí ko tukre mángte na páyá"—Zab 37: 25

XVI BÁB

KHULÁSA.

Farísíon ká ek nishán cháhná, 1—4. *Masíh ká Farísíon aur Sadúqíon ke khamír se apne shágirdon ko khabardár karná, aur is ke matlab ká bayan,* 5—12 *Logon ká gumán, aur Patras ká iqrár Masíh kí bábat,* 13—20 *Masíh ká apní maut kí peshkhabarí dená, aur Patras ko malámat karná, is wáste ki us ne cháhá, ki use rok rakhe,* 21—23 *Us ká apne shágirdon ko batláná, ki áqibat ke jalál ke wáste sab árám-talabí chhor dená zarúr hai,* 24—28

§ 70 Farísíon, aur Sadúqíon ká phir ek nishán cháhná. *Magdalá ke nazdík* (Dekho, §49)

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
16 1-4	8 10-12		

1 *Farísíon aur Sadúqíon ne,* wg Dekho Tafsír i Matí 3 7

Ázmáish ke liye Un kí murád yih nahín thí, ki ham ásmání nishan dekhkar ímán laen, magar yih ki wuh nishán dikháne kí koshish kare, aur na dikhlá sake, to jhúthá nikle

Ásmání nishán Unhon ne goyá yih kahá ki Yih mujize jo tú dikhátá hai, jaise ki bímaron ko changá karná, andhon ko bínáí dená, aur

2 Us ne jawáb men un se kahá, ki Jab shám hotí, tum kahte ho, ki Kal pharchhá hogá kyúnki ásmán lál hai 3 Aur subh ko kahte, ki Áj ándhí chalegí, kyúnki ásmán lál aur dhundhlá hai Ai riyákáro, tum ásmán kí súrat ko imtiyáz kar sakte ho, par waqton kí nishánián nahín daryáft kar sakte ? 4 Is zamáne ke bad aur harámkár log nishán dhúndhte hain, par Yúnas nabí ke nishán ke siwá, koí nishán unhen dikháyá na jáegá Aur wuh unhen chhorke chalá gayá

5 Aur us ke shágird pár

---

murdon ko jilána, yih sab zamíní, aur Shaitán kí madad se ho sakte hain In se terá dawá sabút ko nahin pahunchtá hai Ab *asmání* koí nishán dikhlá, jaise ki Músa ne ásmán se mann utárá, yá Iliyás ne ásmán se ág barsáí, yá Samúel ne bádal garjayá.

Yahán kahne ká mauqa hai, ki agarchi Masíh ne us waqt aisa nishán dikhána munasib na jána, magar us ke marte waqt, in se bhí bare nishan zahir húe, ki súraj andherá ho gayá, aur zamín kampi, aur qabren khul gain, aur us kí zindagi men bhí, tín bar asman se áwaz ái, ki "Yih mera pyará Beta hai, tum us kí suno"

2, 3 Masih nahín kahtá hai ki Yih nishán wajibí hain, ya nahín Yahudí log un ko mánte, aur un ke wasíle asmán kí surat ko imtiyaz karte the, aur agar koí kahe ki is mulk men yih nishan sach nahín thaharte hain, to jana cháhiye ki jude jude mulkon men waqton ke alag alag nishan hain

3 *Par waqton kí nishánián nahín daryáft kar sakte*, yane agar tum kaj-fahm na hote, to daryáft kar lete, ki Masíh ka áná is waqt zarur hai, aur us ke sab nishan mujh men maujúd hain, chunánchi main bakira se paida húá, bamújib Yasaiyah ke kalam ke, (7 14), aur Baitlaham men, bamújib Míkah ke kalam ke (5 2), aur us zamáne men jab "Sibt Yahúda se, aur asá us ke páon men se" játá rahá, bamújib Yaqub kí peshgoi ke (Paid 49 10), aur merí ráh taiyar karne ke liye, Yuhanna baptismá denewála, Iliyas kí taqat, aur qudrat ke sath áya, jaisá ki Malákí ne kahá—(4 5) Aur main andhon kí ankh kholtá, aur bahron ke kán sunwáta, aur langre mere wasíle hai an kí mánind chaukaṛian bharte hain, jaise ki Yasaiyáh ne kahá (35 5, 6) Yih sab Masíh ke zamáne ke nishán hain Magar tum makr aur kaj fahmi se mere pas nishan ke waste ate ho Main aise logon ko nishán nahín dúngá

4 *Harámkar* Yih bat majazi taur par hai Kalam i Ilahí men aksar is taur ka bayán hai, ki Khudá qaum i Yahúd ká shauhar, aur wuh us ki zauja hai Aur jab wuh but parastí ki taraf mail, yá kisi sabab se us se bargashta ho gae, tab yih un ká fial *harámkárí* kahlatá, aur wuh harámkár, yane rúhaní taur par thaharte hain Dekho Yas 57 3, Hús 3 1, Hiz 16 15

Yúnas nabí ke nishán ke siwá Dekho Tafsir i Matí 12 38—40 Markas kahtá hai ki us waqt "Us ne apne dil se áh khínchí," Wuh un kí sakht dili, aur kaj fahmi se bahut ranjida huá.

§ 71 Farisíon ke khamír se shágirdon ko khabardar karna
Daryá e Galíl kí púrab taraf

Matí	Mark	Luk	Yúhan
16 5-12	8 13-21		

5 *Pár pahunche* Yane Daryá e Galíl ke par Yih guftogú jis

pahunche, aur roṭí sáth lená bhúl gae the

6 ¶ Yisú ne unheṉ kahá, Farísioṉ aur Sadúqioṉ ke khamír se khabardár aur chaukas raho

7 Aur we sochkar ápas meṉ kahne lage, Us ká yih sabab hai, ki ham roṭí na láe

8 Lekin Yisú ne yih daryáft karke kahá, ki Ai kam-iatiqádo, tum apne dil meṉ kyúṉ sochte ho, ki yih roṭí na láne ke sabab se hai?

9 Ab tak nahíṉ samajhte ho? un páṉch hazár kí páṉch roṭíáṉ nahíṉ yád rakhte, aur ki kitní ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ?

10 Aur na un chár hazár kí sát roṭíáṉ, aur ki tum ne kitní ṭokríáṉ bharkar uṭháíṉ?

11 Yih tum kyúṉ nahíṉ samajhte ho, ki main ne tum se roṭí kí bábat nahíṉ kahá, ki tum Farísioṉ aur Sadúqioṉ ke khamír se chaukas raho?

12 Tab unhoṉ ne málúm kiyá, ki us ne roṭí ke khamír se nahíṉ, balki Farísioṉ aur Sadúqioṉ kí talím se chaukas rahne ko kahá thá.

13 ¶ Aur Yisú ne Qaisaríya Filippí kí sarhadd meṉ ákar, apne shágirdoṉ se púchhá, ki Log kyá kahte haiṉ, ki maiṉ jo Ibn i Ádam húṉ, kaun húṉ?

---

ká bayán húá, púrab ki taraf wáqa húi thí, ab wuh pachchhim ko ae haiṉ

6 *Farísioṉ aur Sadúqioṉ ke khamír se chaukas raho* Masíh apne shagirdoṉ se majázan kahta hai, ki Tum in Farísioṉ aur Sadúqioṉ ki talím se khabardar raho, ki wuh khamir kí manind, tamam dil meṉ phail jatí, aur insan ko phulatí, aur bilkull kharab kar deti hai Shagirdoṉ ne us ká matlab nahiṉ samjha Unhoṉ ne guman kiyá ki hamáre pas roṭi na hone ke sabab, wuh kahtá hai, ki Tum jab rotí lene ke wáste jao, tab Farision aur Sadúqioṉ ke pás mat jáo, ki un kí rotí tumháre waste napák hai, yá kisí aur sabab se wuh mana kartá hai

§ 73 Patras aur báqí rasúloṉ ka phir iqrár i ímán karná. (§66) *Qaisaríya Filippí kí sarhadd meṉ*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan
16 13-20	8 27-30	9 18-21	

13 *Qaisaríya Filippí* Do shahr is nam ke the Ek buhira e Rúm ke mashriqí kináre par wáqa thá, aur dúsrá, jis ka zikr yaháṉ hai, koh i Lubnán ke nazdik, aur Yahúdiya kí shimali sarhadd par hai Áj kal us meṉ qaríb do sau ghar ke haiṉ, aur rahnewale us ke aksar Turkman haiṉ *Log kyá kahte haiṉ, ki Maiṉ jo Ibn i Ádam húṉ, kaun húṉ?* Is fiqre ká tarjuma do tarah par ho saktá hai Pahle—Jaisá ki yaháṉ is áyat meṉ hai, aur galiban yih durust hai Dúsre—*Log mujhe kyá kahte haiṉ? Kyá Ibn i Ádam?* Donoṉ tarjumoṉ se ekhí mane nikalte haiṉ, sirf yihi farq hai, ki pahle ke bamújib Masih áp ko Ibn i Ádam ṭhahrata hai, aur dusre ke bamújib wuh sawál karta hai, ki kyá log mujhe Ibn i Ádam kahte haiṉ? Jáná cháhiye ki *Ibn i Ádam* se murád Masíh hai, yane wuh kháss mumtaz Beṭá, ki jo maúd húa, aur jis ká intizár sab log karte the Masih púchhtá hai ki Maiṉ jo aisá húṉ, mere haqq meṉ log kyá kahte haiṉ? Aur púchhne kí murád yih nahíṉ thí,

14 Unhon ne kahá, kı Baze kahte háin, kı Tú Yúhanná baptısmá denewálá haı, baze Ilıyás, aur baze Yaramıyáh, yá nabíon men se koí

15 Us ne unhen kahá, Par tum kyá kahte ho, kı main kaun hún?

16 Shamaún Patras ne jawáb men kahá, Tú Masíh zında Khudá ká Betá haı

17 Yısú ne jawáb men use kahá, Aı Shamaún Bár Yúnas, mubárak tú, kyúnkı jısm aur khún ne nahín, balkı mere Báp ne, jo ásmán par haı, tujh par yıh záhır kıyá

18 Maın yıh bhí tujh se

---

kı wuh un se daryáft kare, kı goyá us ko malúm nahín thá, magar ıs waste kı unhın ká ıqrar sune

14 Yahúdí tarah tarah ke guman us ke haqq men karte the Baze, Herúdıs kí tarah kahte the, kı wuh Yúhanna haı, (Matí 14 2), aur baze Ilıyás, kı wuh jıta ásmán ko gayá thá, aur ab laut áyá haı, aur baze Yaramıyah, wg Wuh samajhte the kı koí bara nabí ab phır aya haı, aur ıs wáste yıh mujıze zahır hote haın

16 *Shamaún Patras ne jawáb men kahá, wg* Shamaun Patras aksar aur rasúlon se sabqat karke dılerí se jawáb deta thá Yahán, wuh na sırf apní, balkı un sabhon kı taraf se jawáb detá haı TÚ MASÍH ZINDA KHUDÁ KÁ BETÁ HAI MASÍH, yane *mamsúh*, bádsháh ı muqarrar, jıs ka wada húá, aur jo na sırf Ibn ı Ádam, balkı *Ibn ı Iláh* bhí haı. Jo shakhs yıh ıqrár dıl se karta, wuh sachcha Isáí haı, han, yıhí Isaíon ká kháss aqída haı

17 *Shamaun Bar Yúnas* Bar Suryaní lafz haı, aur us ke mane betá yane Shamaún ıbn ı Yúnas *Jısm aur khún* Yane ınsan, aur jo kuchh ınsan se ılaqa rakhta haı Mane yıh haın, kı ınsan ne tujh ko yıh nahın sıkhayá, aur tú ne apní aql se ıs ko daryaft nahın kıyá —Dekho, Gal 1 16, Afs 4 12

18 *Tú Patras haı* Patras Yúnanı lafz haı, aur us ke mane *patthar* Yıh nám Masíh ne Shamaun ko dıyá, jab kı use apní shágırdí men lıyá tha (Yúhan 1 42) Wuh kabhí kabhí *Kephas* bhí kahlata haı, kı yıh Suryání lafz us hí mane ká haı

Is atháráhwín ayat kı tafsír yıh malúm hotí haı, kı tu ne thík mujhe Zında Khuda ká Betá kahá Maın ne bhí tujhe ek nam dıya haı, aur wuh tere haqq men durust haı. Tú *patthar* haı, aur maın tujh patthar par, apní kalísya kí bunyád dalungá Agar yıh sharh durust ho, to Masíh kí bát ıs taur se púrí huí, kı Patras ne, sab rasúlon par sabqat lekar Masíh kı maut ke bad jab Ruh-ul-Quds un par nazıl huá, sab se pahle, Yahúdí aur Gaır-qaum donon ko Injíl sunaı, chunánchı us ne sab se pahle Yahúdıon men Injıl ká waz kıyá—(dekho, Aamal 2 14—36) Aur phır Khuda ne us ko chun lıya, kı kalısyá ká darwaza Gaır-qaumon ke lıye khol de —Aamal 10 bab Isı tarah Patras ko yıh ızzat hásıl húí, kı kalısya kı bunyad par pahla patthar rakhe, aur han, albatta sab rasul ıs kám men shámıl to the, magar Patras sabhon se sabqat kar gayá —Gal 2 9 Aur agar koí kahe kı Masıh áp kalísyá kí bunyad haı, to yıh beshakk sach haı, balkı wuh "*Kone ká sırá*," yane bunyád kí bunyád haı, aur rasúl *usí par* bunyád haın, bamújıb ıs qaul ke, kı "Tum rasúlon aur nabíon kí neo par, jahán Yısú Masıh áp kone ká sırá haı, radde kí tarah utháe gae ho"—Afs 2 20

Aur ıs áyat kí tafsír aur do tarah

kahtá húṉ, ki Tú Patras hai, aur maiṉ is patthar par apní kalísyá banáúṉgá, aur dozakh ke darwáze us par fath na páeṉge

19 Aur maiṉ ásmán kí bád-

---

par bhí hai, ki jo gaur karne ke láiq hai Pahle, is taur par, ki tú Patras hai, aur is patthar par, yane *is tere iqrár par, ki Maiṉ Zinda Khudá ká Beṭá húṉ*, maiṉ apní kalísyá banáúṉgá Yih mąne bahut durust haiṉ, aur yih tafsír ąql se baįd nahíṉ Dúsre, yih ki tú Patras, yane patthar hai, aur is PATTHAR PAR, (yane apní taraf ishára karke, wuh kahtá hai)—Maiṉ apní kalísya banáúṉgá Yih tafsír bhí mauqe kí hai, aur aksar log is ko durust kahte haiṉ, magar pahlá bayán jo húa, wuh ziyada saf malúm hotá hai

Is áyat par ahl i Pápá, yane Rúman Katholik bará dawá karte haiṉ, aur kahte ki Masíh ne Patras hi par kalisya ki bunyád dali, balki wuh sab rasúloṉ ká sardar thahrá, aur hamará Papá us ka qáim-muqám hai Is ká jawab i mukhtasar ham yih dete haiṉ

1 Ki jis tarah Patras ne sabhoṉ ke badle wikálat ke taur par jawáb diyá, usí tarah Masíh us ká nam lekar, sab rasúloṉ ke haqq meṉ yih kahta hai aur us ko intikhab karne, aur us ka nám khass lene ká ek aur sabab yih hai, ki wuh nihayat sábit-qadam, aur ustawár, patthar ki mánind thá.

2 Patras ká un sab par sardár honá kahíṉ Muqaddas Kitáb meṉ mazkúr nahiṉ hai

3 Rasúloṉ ne jo kiyá, ápas meṉ saláh karke kiya Dekho Aamál 15 báb, aur khusúsan 13—21 ayateṉ, jahán Yaqúb kí salah gálib húí

4 Pulús ne Patras ko malamat kí Wuh likhtá hai, ki jab Patras Antakiya meṉ áyá, maiṉ ne rúbarú us ká muqabila kiyá, is liye ki wuh malamat ke laiq thá —Gal 2 11

5 Rasúloṉ ne Patras aur Yúhanná ko Samarya shahr ko bheja Aąmál 8 14 Par agar wuh sardar hota, to auroṉ ko bhejtá, aur áp bhejá na játá

Aisí wajahoṉ se záhir hai, ki Patras rasúloṉ ka sardár, aur hákim muqarrar nahíṉ húá thá. Aur phir, agar hota, tau bhí is se yih natija nahíṉ nikaltá hai, ki us ká koí qaim-muqám aur jáe nashin húa

Kalísya Yúnání zabán meṉ yih lafz "iklesya" hai, aur us ke asl mąne *báhar se buláe gae*, yane jamaat, kyúṉki jamáąt aur logoṉ meṉ se bulaí játí hai Dekho, Aamal 19 32, aur 7 38, jaháṉ *jamáat*, aur *majlis* Yúnání zabán meṉ *iklesyá* hai Lekin aksar Injíl meṉ kalisyá se Isáí jamáat murad hai, ki yih dunya ke gunahgároṉ meṉ se buláe jate haiṉ Baze auqát us ke mane tamám Masih kí ummat jo dunyá meṉ hai, Afs 1 22, 1 Karint 10 32, aur is muqam meṉ yihí mane haiṉ Aur baze auqát wuh kisi khass jamáat se, jo ek hí muqám meṉ ibádat ke wáste jama hotí, murad rakhtí hai —Aamál 8 1, aur 9 31, 1 Karint 1 2, wagaira Baz dafa us se murád hai, jamáąt i záhirí, yane, sab jo Masíhi, yá Isaí kahláte haiṉ, aur baz dafa jamaat i haqíqi, yane wuh sab jo sachche ímandár haiṉ

Aur dozakh ke darwáze us par fath na páeṉge Qadím waqtoṉ meṉ aur áj kal bhí Eshiá ke mulkoṉ men, shahr ke phátakoṉ par kachaharíáṉ hotí haiṉ, aur waháṉ shahr ke ahlkar jamá hokar apni maslahat ke bamújib bandobast karte haiṉ Pas darwaze se *maslahat* aur *bandobast* murad hai, ki dozakh ke sardar aur ahlkái, jo pháṭak par baiṭhkar, kalísya ke barkhiláf maslahat aur mansuba bandhte haiṉ, wuh fath na páeṉge

19. *Aur maiṉ asmán kí bádshá-*

sháhat kí kunjíán tujhe dúngá jo kuchh tú zamín par band karegá, ásmán par band kiyá jáegá aur jo kuchh tú zamín par kholegá, ásmán par kholá jáegá

20 Tab us ne apne shágirdon ko hukm kiyá, ki kisú se na kahná, ki main Yisú Masíh hún

21 ¶ Us waqt se Yisú apne shágirdon ko khabar dene la-

---

hat kí kunjíán tujhe dúngá Kunji darwáze kholne ke wáste hai, aur jis ke pas kunjí ho, wuh ghar ke bhítar bahar áya jáya karta, aur us men mukhtar bana rahta hai Is waste Kalám i Muqaddas men kunjí mukhtári aur ikhtiyár ka nishán hai —Yas 22 22, Mukásh 1 18, aur 3 7 Masih kahta hai, ki Main asmán ki badshahat ki kunji tujhe dúngá Asman ki badshahat se murad yahan kalisya, jo zamín par hai, (Dekho, Tafsír i Mati 3 2,) aur kunji Patras ko dene se yih ishara hai, ki wuh aur rasúlon se, sabqat lekar pahle Yahudion aur Gair qaumon ko Injíl sunakar, unhen kalisya ki taraf bulaegá, aur us men shamil karega Aur isi tarah us ne haqiqat men, alam ke waste, kalisya ka darwaza khol diya, jaisa ki bayan ho chuka hai Isi taur par kunjion ka ikhtiyar sirf Patras hí ko diya gayá tha, magar aur baton ke haqq men bandhne aur kholne ka ikhtiyár na sirf Patras ko, balki aur sab rasulon ko bhi waisa hi inayat hua Dekho Matí, 18 18, jahan Masih sabhon ke haqq men yihi bat kahta hai

Jo kuchh tu zamín par band karegá, ásmán par band kiyá jae ga, wg Bandhná aur kholna Yahudion men ek amm muhawara tha, aur us ke mane mana karna, ya ijazat dena, chunanchi sabt ke din, lakrí jama karne ki babat, wuh kahte the, ki "Rabbi Shammaiwale bándhte," yane mana karte hain, "aur Rabbí Hillelwále kholte," yane ijázat dete hain Is muqam par jab ki Masih yih ikhtiyar

rasúlon ko detá hai, us kí murád yih, ki jo kuchh tum kalisyá men jaiz ya najáiz thahrao, us par Khuda kí muhr hogi, ki wuh haqíqat men jáiz yá najaiz ho Garaz yih, ki kalisyá ki tartíb aur bandobast men un ki hidáyat hotí rahegí, yane pahle Masih ki nasihat se, aur dúsre Rúh-ul-Quds kí rahnumái se Aur isí ikhtiyár ke bamújib unhon ne kalisya ka bandobast kiyá chunanchi unhon ne Yahúdi rasmon, aur dasturon ko uthá dálá, aur buton ki qurbánian, aur gala ghonta, aur lahú khana nájáiz thahráyá. Aamal 15 20

20 Is ká matlab yih malúm hota hai, ki tum to jante ho ki main Masih hún, magar aur logon se abhi na kahna Mera waqt, yane jan dene ka, abhí nahín áyá hai, aur main chahta hun ki Yahúdion ke dil men apni taraf se ziyada dushmani paida na karún Kuchh dinon ke bad yih bat mashhúr ki jaegi Zahir hai ki Masih ne jaisá mauqa paya waisá hi áp ko zahir kiya Kabhi kabhi záhir karna munasib jana, aur phir jab Yahúdion ki dushmaní ke sabab, us ki jan ka khatra tha, tab apne ko kuchh chhipáya

§ 74 Apni maut aur jí uthne aur apne pairawon ke imtihánon ki peshgoi *Filippí kí sarhadd men*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan
	8 31-38		
16 21-28	9 1	9 22-27	

21 Jab shágirdon ko khúb malum húa, ki yih haqiqat men Masih hai, aur bad is ke ki wuh us ka iq-

gá, kı zarúr hai, kı maıṉ Yarúsalam ko jáúṉ, aur buzurgoṉ, aur Sardár Káhınoṉ aur Faqíhoṉ se bahut dukh utháúṉ, aur márá jáúṉ, aur tísre dın jí uṭhúṉ

22 Tab Patras use kınáre le jáke jhunjhlákar kahne lagá, kı Aı Khudáwand, terí salámatí ho yıh tujh par kabhí na hogá

23 Par us ne phırke Patras se kahá, Aı Shaıtán, mere sámhne se dúr ho, tú mere lıye ṭhokar khılánewálá patthar hai, kyúṉkı tú Khudá kí báton ká nahíṉ, balkı ınsán kí báton ká khıyál rakhtá hai.

24 ¶ Tab Yısú ne apne shágırdoṉ se kahá, Agar koí cháhe, kı mere píchhe áwe, to apná ınkár kare, aur apní salíb uṭháke merí paırawí kare.

25 Kyúṉkı jo koí apní ján bacháyá cháhe, use khoegá. par jo koí mere lıye ján khoegá, use páegá.

26 Kyúṉkı ádmí ko kyá fáıda haı, agar tamám jahán ko hásıl kaıe, aur apní ján

---

rár bhí kar chuke the, tab rafta rafta, jahán tak un kı samajh meṉ á sıke, wuh samjháne laga, kı mujhe bahut beızzatí, aur ruswaí, aur dukh, aur ranj sahna hoga, balkı apnı ján bhí dene paṛegı Janá cháhıye kı us ke shágırd Yahúdíoṉ ke ıntızár ke bamújıb ab tak yıhí samajhte rahe kı Masıh barı shan o shaukat ke sáth Yahúdıya ke takht par baıṭhega, aur ham bhı us ke sath bare martabe hasıl karenge Is waste ın batoṉ ko sunkar, wuh náráz hue

23 *Aı Shaıtán, wg* Shaıtán ke asl mane *mukhalıf*, aur Masıh kí yıhí muıád yahaṉ haı Mukhalıf hone ke sabab us gumráh firıshte ká yıhı nam ho gaya haı, kı jo admíoṉ ká dushman hokar unheṉ halak karne par lagá rahta haı Masíh ká matlab yıh haı, kı Aı Patras ıs bát ke kahne, aur yıh saláh dene meṉ tú mera, aur Khudá ke ırada ka mukhálıf haı Tú cháhtá haı kı merí ráh meṉ ek thokar denewálá patthar rakhe, yane yıh salah ek patthar kı manınd haı, jıs se mere páoṉ ko ṭhokar lage Aısí saláh mujh se dúr ho Maıṉ ısí kám-ke lıye dunyá meṉ áyá, phır kyúṉ us ko púrá na karúṉ?

Gaur karná chahıye kı ıs se peshtar aṭhárahwıṉ ayat meṉ, Masıh ne kahá thá, kı Tú aısá patthar haı jo merí kalísyá kí bunyad hoga, magar yahán ıs salah ke sabab, ṭhokar khılanewalá patthar kaha gayá Masıh khúb janta thá, kı kıs waqt tarıt, aur kıs waqt tádıb karna chahıye

24 *Tab,* yane Patras kí ıs saláh se mauqa pakar Masıh ne kaha, kı *Jo koí cháhe, wg* Is ka matlab yıh haı kı tum log cháhte ho kı maıṉ apnı jan bachauṉ, aur tum ko baṛe martabewale, aur betaklıf ıs jahán meṉ rakhúṉ, lekın yıh nahíṉ ho sakta haı Maıṉ tum se sáf kahta húṉ, kı Agar tum merı paırawı karo, to *apna ınkár karná hoga,* yane apní nafs-kushí karná, aur apní khwáhısh par na chalná, aur kısí tarah ke aısh o aram par rágıb na honá, balkı Khudá kí marzí par apne ko bajan o mál somp dene paṛega *Aur apní salíb uṭhake,* yane sharmındagí aur taklıf aur dunyá ke azáb, jo kuchh hoṉ, wuh uthakar merí paırawí kare Dekho Tafsír ı Matí 10 38

25. *Jo koí apní ján bacháyá cháhe* Dekho Tafsır ı Matí 10 39.

26 Is ayat ka mazmún pıchhlí

khowe? phir ádmí apní ján ke badle kyá de saktá hai?

27 Kyúnki Ibn i Ádam apne Báp ke jálál men apne firishton ke sáth áwegá, tab har ek ko us ke aamál ke muwáfiq badlá degá

28 Main tum se sach kahtá hún, ki Un men se jo yahán khare hain, baze hain,

---

áyat se yún miltá hai, ki merí pairawí karne se is dunyá men ján ko kho dená, yane shahid honá, aur is tarah par áqibat men apní rúh bacháná bahut bihtar aur mufid hai *kyúnki* is ke barkhilaf karke, agar koi tamam jahan kí daulat hásil kare, aur apní ján, yane rúh kho de, to us ko kyá faida hoga? Wuh halak húa Pas us ka mal kya tasallí bakhsh sakta hai? Ján ke badle mal kí kya haqiqat?

27 Is ayat ká mel pichhlí áyaton se sháyad yih hai, ki is se Masíh kí pairawí karne ka sabab aur natija jo hásil hoga zahir hota hai, yane is waste us ki pairawí karni chahiye, ki *Ibn i Ádam*, yane Masíh, *apne Bap ke jalal men*, yane Ulúhiyat se mulabbas hokar, *apne firishton ke sáth*, ki yih sab usi ke hain, qiyámat ke roz, *degá*, aur us waqt wuh, *har ek ko us ke aamal ke muwáfiq badla degá*, yane jis ne rástí ke sáth Masíh ki pairawi ki, us ko jaza, aur jis ne dunyá ko hásil karne men apna dil lagayá, us ko saza

28 Is kí tafsir kuchh mushkil hai Janá cháhiye, ki Masih ká ána do tin tarah ka hai, aur in ka Injíl men aksar zikr hai, aur yih sab apas men alaqa rakhte hain *Pahle*, rúhani taur se, apni bádshahat men ane ka bayan hai, yane jab kisí jagah ya kisi mulk men yih bádsháhat ráij hoti, tab wahán Masíh ka yihí áná kahláta hai *Dúsre*, Yarúsalam aur Yahúdi qaum kí barbadí ke waste wuh aya, ki unhon ne us kí khass ummat hokar use qabúl nahín kiyá thá. *Tísre*, wuh aqibat ke roz aegá, ki us waqt us kí bádsháhat kámil hokar tamám khilqat us ke zer-hukm hogí Malúm hotá hai ki yahán do taur par áne ká zikr hai, yane sattáiswín áyat men áqibat men jalal ke sáth us ke áne, aur atthaiswin áyat men rúhani taur se us ke ane ká tazkira hai Is ke bamújib Masíh ki murad is ayat men yih hai, ki tum logon men se baze jite rahenge, jab tak ki mulk i Yahúdiya, aur aur mulkon men meri bádshahat ko khúb ráij na dekh len Markas is ká bayan yún likhta hai (9 1,) ki "Main tum se sach kahta hún, ki un men se jo yahán hazir hain, baze hain, ki jab tak Khuda kí badshahat qudrat se ate na dekhen, maut ká maza na chakhenge"

Yih sab púra húá Pantikost ke din ke ajaibát sab rasúlon ne dekhe. Baze un men se khass karke Yúhanná, bahut din tak jíte rahe, aur Yahúdí qaum ko paraganda, aur haikal ko barbad, aur kochak Esiá, aur Rúm, aur Yunán, aur aur bahut mulkon men, kalisya, yane Masih ki bádshahat ko bahut raij dekh liya

FAIDE

3 á Waqton kí nishánion par, nabúwaton ko samajhkar, gaur o taammul karná chahiye, aur jahan tak ho sake daryaft karná chahiye, ki kyá honewala hai Chunánchi aj kal ham dekhte hain, ki Khuda ke log, age ki banisbat, Masih kí khushkhabarí, tamam dunya men sunane ke liye, bahut mihnat o mushaqqat karte hain, aur lakhon Kitab i Muqaddas chhapí játín, aur Injil ke waiz har ek mulk, aur jazíre men phailte jate hain, aur kalísyá bahut taqat aur istiqlal pátí, aur

kı jab tak Ibn ı Ádam ko apní bádsháhat meṉ áte dekh na leṉ, maut ká maza na chakheṉge

---

sab mulkoṉ meṉ jaṛ pakaṛtí játí haı Aur yıh bhı ham dekhte haıṉ, kı aur jıtne mazhab dunyá meṉ haıṉ, yıh sab ghaṭṭe, aur zaíf hote jate haıṉ, jaıse kı ıs Hındostan meṉ bahut log apne dharm par kuchh ıatımad aur ıatıqád nahıṉ rakhte, aur apnı zát par áge ke muwáfıq, fakhr nahíṉ karte haıṉ, aur jın mulkoṉ meṉ Musalmaní mazhab phaıla haı, roz roz us par zawál atá játá, aur us ká ıkhtıyár jate rahne par haı Bhala, ın sab nıshánoṉ se ham ko kya kuchh nasıhat hasıl nahíṉ hotı? aur kyá ın par gaur karna na chahıye, kı ab yıh nabúwateṉ, jo Masíh kí bádsháhat ráıj hone kı babat haıṉ, púrí honewálıáṉ haıṉ? aur ın nıshánoṉ ko dekhne se kya hamare dıl mazbútí na pakreṉge, aur hamárá íman zıyada na ho jaega?

9—12 Rotı ke wáste dındaroṉ ko bahut fikrmand hona na chahıye Masıh ne bahutoṉ ko khılaya, kyá tum ko khıla nahıṉ sakta haı?

16 Ísáı ko hamesha man lená chahıye kı *Masíh Khudá ka Betá haı* Yıh to barí bat haı, kyuṉkı agar Masíh aısá na ho, to hamara Najat-dıhanda nahıṉ ho sakta Aur jo shakhs apne dıl se, ıs bat par ımán lata haı, wuh albatta Masıh ke hukmoṉ par bhí chalegá, aur sachchá Ísáí ṭhahregá

17 Agar koí rúhání bátoṉ ko bakhúbí samajhne cháhe, to cháhıye kı wuh Khudá se hıdáyat kı darkhwást kare

19 Jab rasuloṉ ne Khudá kí marzı záhır kı, aur Rúh-ul-Quds kí hıdayat se kıtáboṉ meṉ lıkhá, aur jab wafádár Khadım ı dín Injíl kí manádí karte haıṉ, tab jo Khudá ásmán par se durust yá nádurust ṭhahráta, wuh usí ke mutabıq mana karte, ya ıjazat dete haıṉ Aur kalísya ke uhdedár, jab Injíl ke bamújıb, bandobast karte haıṉ, tab jıs tarah wuh bandheṉ yá kholeṉ, waısá hí Khudá bhı manzúr kar lega

20 Insán ko har jagah har waqt, sach bolná zarúr haı, magar náhaqq, aur besabab har ek sach bát ko fásh karná bhı na cháhıye Baze auqát na sach, na jhúṭh bolná, balkı chup rahná hı bıhtar haı, aur bemauqa sach bolná aksar nuqsán ká baıs hotá haı

24 Masıh ke ímándároṉ kí zındagı nafs kushı ke sáth hotí haı. Un ko apná ınkár karná shart haı, aur wajıb yıh haı, kyúṉkı aısá karne se wuh aksar jısmání nuqsánoṉ se bachte, aur rúhání fáide hásıl karte haıṉ

XVII BÁB.

1 AUR chha dın bad, Yısú, Patras, aur Yaqúb, aur us ke bháí Yúhanná ko, alag ek únche pahár par le gayá

2 Aur un ke sámhne, us kí súrat badal gaí · aur us ká chıhra áftáb sá chamká, aur us kí poshák núr kí mánınd sufed ho gaí

3 Aur dekho, Músá aur Ilıyás us se báten karte unhen dıkháí dıye

---

XVII BÁB

KHULÁSA

Masíh kí súrat badal jáne ka bayán, 1—9 *Ilıyás ke áne kí bábat shágırdon ko nasíhat*, 10—13 *Ek díwáne ko changá karná*, 14—21 *Masíh ka apne dukhon kí khabar dena*, 22, 23 *Mahsúl adá karná*, 24—27

§ 75 Surat kı tabdíl Tın shágırdon ke sath Khudáwand kı ıs bat par guftogú *Qaısarıya Fılıppí kı sarhadd men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
17 1-13	9 2-13	9 28 36	

1 *Chha dın bad*, yane chha dın bad us guftogú ke, jo pıchhle bab men bayan ho chukí Luka lıkhta haı (9 28) kı "roz áṭh ek bad" Aglab haı kı Matı sırf daımıyán ke dın shumár men latá haı, aur Lúká agla aur pıchhlá dın bhı shamıl karta, yane jıs dın guftogu huı, aur jıs dın yıh májara waqa húá.

Is hısáb se donon kí bát sach ṭhahartı haı Aláwa ıs ke Lúká aṭkal se kahta haı, yane "roz aṭh ek bad," kı agar ṭhık aṭh dın na hon, tau bhı us ke bayán men kuchh nuqs na hogá Aıse chhote chhoṭe ıkhtılafon se Injıl kı sachcháí ke lıye ek baṛa natıja háth átá haı, yane ın se sáf zahır ho gayá, kı Injíl ke musannıfon ne apas men bandısh nahın bándhı, aur mashwarat karke nahín lıkhá haı, magar un men se har ek ne jo kuchh lıkhá, wuh alag alag lıkhá haı, aur tau bhı un ke bayan ka ıttafaq dekha chahıye, kı us men koí wájıbı ıkhtılaf páyá nahın játa Yıh ıttıfáq beshakk un tasnıfon ke ılhámí hone se haı *Patras, Yaqub, aur Yuhanná* Yıh tın shagırd Gatsamanı ke bag men bhı us ke sáth the, jahan wuh nıháyat ranj men paṛá tha Aglab haı kı wuh un par zıyada ıatıbár kartá thá, aur us ne chaha kı apná jalál, aur apna sara ranj bhı unhen dıkhláe, takı gawáhı ke kam ke lıye wuh zıyáda taıyar ho jaen *Alag*, yane apne aur shagırdon se alag *Ek unche pahar par le gayá* Guman galıb haı kı yıh pahaṛ koh ı Tabur tha, ek úncha pahar jo Galıl men haı, lekın us ka nam Injıl men paya nahın jata. Luka lıkhtá haı kı wuh duá mángne ko waháṇ gayá (9 28) Hamára Najat-dıhanda duá mángne par mustaıd tha, aur alag hokar duá mangna us ka dastur tha, aur ıs ke lıye pahaṛ bahut mauqe kı jagah haı

2 *Us kí súrat badal gaí*, yane us ká asmání aur haqıqí jalal kuchh zahır húa Shayad Yuhanna ısí majare se ıshara kartá haı jab wuh lıkhtá haı. Dekho Yuhanna 1 14, kı "Ham ne us ka aısa jalal dekhá jaısa Báp ke ıklaute ká jalal" Aur beshakk Patras bhí ıs ká bayan apne 2 Khatt men (1 16, 17, 18) karta haı—"Aur ham ne, jab us ke sáth Muqaddas paháṛ par the, yıh awaz asmán se átí suní," 18 áyat.

3 *Músá aur Ilıyás* Kıs lıye Músá aur Ilıyás dıkhaı dıe? Sháyad Músá ıs lıye kı us kı maṛıfat

4 Tab Patras ne Yisú se kahá, Ai Khudáwand, hamáre liye yahán rahná achchhá hai · agar marzí ho, to ham yahán tín dere banáwen, ek tere, aur ek Músá, aur ek Iliyás ke liye.

5 Wuh yih kahtá hí thá, ki dekho, ek núrání badlí ne un par sáya kiyá, aur dekho, us bádal se ek áwáz áí, ki Yih merá pyárá Beṭá hai, jis se main khush hún, tum us kí suno

6 Shágird yih sunke munh ke bal gire, aur niháyat ḍar gae

7 Tab Yisú ne áke unhen chhúá, aur kahá, ki Uṭho, mat ḍaro

8 Aur unhon ne apní ánkh uṭháke, Yisú ke siwá, aur kisí ko na dekhá

9 Jab we pahár se utarte the, Yisú ne unhen tákíd se farmáyá, ki Jab tak Ibn i Ádam murdon men se jí na uṭhe, is roya ká zikr kisú se na karo

---

shariat di gaí thí, aur sab nishánián aur dastúrat jo Masih kí maut se púre húe, yih us ke wasile se muqarrar hue the, aur Iliyás ká darja nabion men bara tha, ki us ne bahut karámaten dikhaín, aur áp jite ji, ásmán par gaya, aur Masih ka peshrau Yuhanna us ki rúh, aur qudrat ke sáth áyá tha, Lúk 1 17, Mati 11. 14

Us se báten karte Lúká bayán kartá hai (9 31), ki wuh "us ke marne ka, jo Yirúsalam men púra hone par tha, zikr karte the" Is maut men kull mominin, khwáh zamin ke, khwah bihisht ke, khwáh Masih se peshtar ke, khwah us ke pichhe ke, sab ke sab hissadar hain, aur wuh un ki najat ká báis hai Pas kuchh taajjub nahin, ki wuh isí halat ki babat báten karte hon

4 *Tín dere* Patras ne ghabrakar, yih khiyal kiyá hoga, ki ham peron kí dalian torkar tin sayadar rahne ki jagah banaen, to yih kuchh din tak rahen

5 *Núrání badlí* Yih badlí Khuda kí huzúri ka nishán tha Isí tarah Isráelion ke sámhne Khudá ek badli ke sutún men hokar, dasht men áge age jatá tha (Khur 14 19,) aur Koh i Sina par ek núrani badli men wuh dikhai diya (Khur 24 15—17) Aur ek badlí, *Shakaina* nam, haikal ke páktarin makan men hamesha maujud rahti thi, 1 Sal. 8 10, 11, Hiz 1 4, aur 10 4 Yih Khuda ke apní haikal men, aur apne logon ke sáth rahne ka nishán tha Pas shagird is badli ko dekhkar, Khudá kí taraf se áwáz sunne ko taiyar húe honge *Yih merá pyará Beta hai* Yih dúsrí bar hai ki Khuda Báp ne ásman se yih qaul farmaya, yane pahli bar jab Masih ka baptisma Yuhanna ke hath se huá (Mati 3 17,) aur dúsri bar yahan Is liye yih awaz ai, ki un ka iman Masih par mazbut ho, khásskar us ki maut ke bad, jab gawáhí dene ká waqt áe Pas is se wuh ján gae ki Masih kí izzat, aur us ka martaba Ilahí hai, aur ham ko sabhon se ziyada us ki farmánbardari karna chahiye Bad is ke, shakk karná is bat men, ki wuh haqiqat men, Khudá ka Beṭa hai, namumkin tha —Dekho 2 Pat. 1 17, 18

9 *Is roya ká zikr kisú se na karo* Agar zikr karte, to Yahúdi log bahut gusse hokar, jald mar dálne ká bandobast karte, magar Masih ká waqt tab talak aya na tha, is liye us ne na chaha ki yih bát abhí mashhur ho

10 Aur us ke shágirdon ne us se púchhá, Phir Faqíh kyún kahte hain, ki pahle Ilyás ká áná zarúr hai?

11 Yisú ne unhen jawáb diyá, ki Ilyás albatta pahle áwegá, aur sab chízon ká bandobast karegá

12 Par main tum se kahtá hún, ki Ilyás to á chuká, lekin unhon ne us ko nahín pahcháná, balki jo cháhá us ke sáth kiyá Isí tarah Ibn i Ádam bhí un se dukh uṭhá. wegá

13 Tab shágirdon ne samjhá, ki us ne un se Yúhanná baptismá denewále kí bábat kahá

14 ¶ Jab we jamáat ke pás pahunche, ek shakhs us pás áyá, aur ghutne ṭekke us se kahá,

15 Ai Khudáwand, mere beṭe par rahm kar, kyúnki wuh sirí hai, aur bahut dukh

---

10 *Phir Faqíh kyún kahte hain?* Is ká sai bayan yih hai, ki ham ko tere Masíh hone ká kámil yaqín hai, lekin jo Faqih kahte hain, ki Masíh ke áne se peshtar, Ilyas ka áná zarúr hai, is ka kyá matlab?

11 *Ilyás albatta pahle awega* Masíh kí murad yih hai, ki Faqih jo pahle Ilyás ká ana bayan karte hain, wuh durust hai Beshakk us ka ána zarúr tha, jaisa ki Nabí ne kaha, Mal 4 5

12 *Ilyas á chuka,* yane Yuhanna baptisma denewala, ki wuh Ilyas kí qudrat aur taqat se aya Dekho Lúk 1 17 Wuh to asli Ilyas nahin, magar us ki taqat aur surat par tha

Yahan ek bat ka zikr karná lazim hai Thoṛe din guzre ki Hindostan ka ek Isaí, jo ki sabiq men Hindu mazhab ka tha, is ayat se, bataur i nadani, wuh apne nazdík áwagawan ká sabút samjha, aur shayad, kisi waqt, phir koi aisi nadani kare, to kuchh taajjub nahin Is waste is kí bábat do tin baten kahná chahiye Albatta agar koi latzi taur se is ayat ke mane lagae, to shayad awagawan kí taraf ishara páya jae Magar aisá hargiz nahin Áwagawan kabhi Injíl se sábit nahín ho sakta Yúhanna sirf majazi taur se Ilyas kahlatá hai, is wáste ki wuh Ilyas ki tabíat aur qúwat ke sáth áyá, jaisá ki Luka sat likhta hai (1 17) Aur abhi bayán ho chuká, ki Ilyas Masíh ke pas áyá, aur us se baten kin Is se záhir hai ki wuh us waqt tak maujúd, aur apne asli hál par qaim tha Phir awagawan ek zaíf ishare se, jo ki ek hi ayat men paya jata, kabhi sabit nahín ho sakta hai is waste ki wuh tamám Injílí talimon ke khilaf hai, kyúnki Injíl ke mutabiq, ádmí jab martá hai, wuh phir is dunyá ki taraf nahin lauṭta, balki apna hissa bihisht yá dozakh men pata, jahan se phir koi nikal nahin sakta hai *Jo cháhá us ke sath kiyá,* yane us ko mar dala Mati 14 10

§ 76 Ek deo ke giriftar ko shifa bakhshna, ki us ke shagird us ko achchha nahin kar sakte the *Qaisariya Filippí kí sarhadd men*

Mati	Mark	Lúk	Yuhan
17 14-21	9 14 29	9 37-43	

14 *Jab we jamáat ke pás pahunche* Luka kahtá hai ki yih dusre din waqa huá Malúm hota hai ki Masih un tin shagirdon ke sath, usí din aur rat ko paháṛ par duá mángta rahá, aur dusre din jab utrá, tab apne nae muridon ki ek jamaat ke pás pahunchá, lekin aglab hai ki baiah shagirdon men se wahan koí hazir na thá, kyúnki unhin ko deon

uṭhátá hai, ki aksar ág meṉ girtá, aur aksar pání meṉ

16 Aur maiṉ tere shágirdoṉ ke pás láyá thá, par we use changá na kar sake

17 Yisú ne jawáb meṉ kahá, Ai beiʿtiqád aur ṭerhí qaum, maiṉ kab tak tumháre sáth rahúṉgá? kab tak tumhárí bardásht karúṉgá? use yahán mere pás lá

18 Tab Yisú ne deo ko dhamkáyá, wuh us se nikal gayá, aur wuh chhokrá usí gharí changá ho gayá

19 Tab shágirdoṉ ne alag Yisú pás áke kahá, Ham kyúṉ us ko nikál na sake?

20 Yisú ne unheṉ kahá, Apní beímání ke sabab kyúṉki maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Agar tumheṉ ráí ke dáne ke barábar ímán hotá, to agar tum is pahár se kahte, ki Yahán se waháṉ chalá já, to wuh chalá játá, aur koí bát tumhárí námumkin na hotí

21 Magar is tarah ke deo, bagair namáz o roza ke, nahíṉ nikále játe

---

ke nikálne ka ikhtiyár milá thá Mati 10 1 In díwánoṉ ki babat dekho Tafsír i Mati 4 24

16 *Tere shágirdoṉ ke pás láya* Yane bárah shagirdoṉ ke pas nahiṉ, kyunki wuh to changa kar sakte the, (dekho Matí 10 8) magar un ke siwa aur muridoṉ ke pás jo sirf apni taraf se, yane beikhtiyar pae hue, is kam meṉ hath dalte the Dekho Mar 9 38

17 *Ai beiatiqád aur terhi qaum* Beiatiqad se murád yih hai ki maiṉ ne, agarchi bahut mujize dikhae, tau bhi tum ímán nahíṉ láte ho, aur jo láe bhí, to kamzorí ke sath Aglab hai ki Masih ne, Yahúdioṉ se mukhatib hokar yih bat kahí, aur shagirdoṉ ko bhi, us hi, meṉ tambíh ho gaí, is tarah par ki Yahudioṉ meṉ ímán bilkull na tha, aur shágirdoṉ ka íman kamzor

18 *Tab Yisu ne deo ko dhamkáyá* Dhamkane se murád ghuṛakna, aur nikal jano ka hukm dená hai Masih ne jo us waqt kaha, wuh Markas meṉ likha hai (9 25), yane us ne kahá, "Ai gúṉgí, aur bahri rúh, maiṉ tujhe hukm kartá húṉ, us se bahar nikal, aur us meṉ phir kabhí mat dakhil ho" Tab deo chillakar, baṛe zor o shor se nikalkar, use murda sá chhoṛ gayá. Masih ne us ka hath pakaṛkar uṭháyá (Markas) aur us ke báp ko sompá (Luká)

20 Ímán kí kamzorí ke sabab se, wuh us deo ko nikal na sake Yane yih dekhkar ki bahut sakht muamila hai, wuh ghabra gae, aur shubhe meṉ paṛe, ki ham shayad ise nikál na sakeṉge Aur Masíh kahta hai, ki Agar tumhara ímán *raí ke dane* ke muwafiq, yane thoṛa sa, magar sachcha ho, to tum paharoṉ ko chala sakoge, yane ásani se har mushkil kam karoge Beshakk yih bat, khásskar usí zamáne ke shágirdoṉ ke haqq meṉ sach thí, aur mujizoṉ ke dikháne kibabat bayan húi, magar har ek zamáne meṉ bhi yih masl ke taur par sach hai, ki "ímán paharoṉ ko chala saktá hai" Wuh har ek mushkil par galib atá Yih bát ímándar ká dil janta hai, lekin agar gair log bawar na karen, to kyá taajjub?

21 *Magar is tarah ke deo wg* Is ayat ká matlab yih malúm hotá hai, ki is tarah ke deo, jo bahut dinoṉ se, aur sakhtí ke sath lipṭe haiṉ, bagair namáz aur roza ke, ki in ke wasile se íman táqat patá hai, nahíṉ nikalte haiṉ

§ 77 Yisú ka phir apní maut,

22 ¶ Jab we Galíl meṉ phirá karte the, Yisú ne unheṉ kahá, ki Ibn i Ádam logoṉ ke háth meṉ hawála kiyá jáegá

23 Aur we use qatl kareṉge, phir wuh tísre din jí uṭhegá Tab we niháyat gamgín húe.

24 ¶ Jab we Kafarnáhum meṉ áe, ním-misqál ke lenewáloṉ ne pás áke Patras se kahá, ki Kyá tumhárá ustád ním-misqál nahíṉ detá? Us ne kahá, Háṉ detá

25 Jab wuh ghar meṉ áyá, tab Yisú ne us ke bolne ke peshtar us se kahá, ki Ai Shamaún, tú kyá samajhtá hai? dunyá ke bádsháh khiráj yá jizya kis se lete haiṉ? apne laṛkoṉ se yá gairoṉ se?

26 Patras ne us se kahá, Gairoṉ se. Yisú ne us se kahá, Pas to larke us se ázád haiṉ

27 Lekin táki ham unheṉ ṭhokar na khiláweṉ, tú jáke daryá meṉ bansí dal, aur jo machhlí ki pahle nikle, use leke, us ká muṉh khol, to ek

---

aur jí uṭhne kí peshgoi karna (§74) *Galil meṉ*

Mati	Maik	Lúk	Yúhan
17 22 23	9 30 32	9 43-45	

22, 23 Markas aur Lúka kahte haiṉ, ki unhoṉ ne yih bát na samjhi, aur us se puchhne meṉ bhi dare Un ke na samajhne ka sabab yihi tha, ki bahut din, balki us ke marne tak, wuh Yahúdíoṉ ki tarah yih khiyal chhor nahiṉ sakte the, ki Masíh ek álishan badshah hokar, aur Daud ke takht par baithkar, ham ko Rúmíoṉ, aur apne sab dushmanoṉ se bacháega Is wáste wuh us ke máre jane ka mazmun khúb na samajh sake, magar thoṛa bahut, is qadr, ki shayad yih bat, jaisa ham samajhte haiṉ, us ke barkhilaf hogí Is waste wuh gamgin hue Aur yih khiyal i kham un ko diloṉ meṉ se bilkul na nikla jab tak ki wuh na múá, balki us ke marne, aur jí uṭhne ke bad unhoṉ ne puchha, ki "Ai Khudawand kya tu is waqt Isráel ki badshahat ko phir bahál kiyá cháhta hai"—Aṃm 1 6.

§ 78 Mahsúl, mujizána taur se baham pahuṉchaná. *Kafarnahum meṉ.*

Mati	Maik	Luk	Yúhan
17 24-27	9 33		

24—27 *Ním-misqál* Asl meṉ *didu hama*, yane do dirham Yih mahsúl Rumioṉ ke wáste nahíṉ, magar Yahúdioṉ ka ek khass mahsúl haikal kí khidmat ke waste muqarrai thá, aur log jabran nahíṉ, balki az ḳhud dete the Dekho Khur 30 11—16, jaháṉ us ká bayán hai Wuh *do diram*, yane athanni se kuchh ziyáda thá, aur is waste ki log us ke dene, yá na dene meṉ ikhtiyar rakhte the, mahsúl lenewaloṉ ne Patras se púchha, ki kya tumhárá ustád yih mahsúl deta hai? Us no jawab diya, háṉ Masih ne apní gaibdáni se jána ki Patras ne mahsúl lenewaloṉ se kyá kahá, aur jab yih ghar meṉ ayá, Masih ne yih jankar ki wuh kyá kahá chahtá hai, pahle hí us se puchhá, ki *dunya ke badsháh khiráj yá jazya kis se lete haiṉ Apne larkoṉ se ya gairoṉ se?* Us ka matlab yih hai, ki yih mahsúl mere Báp ki haikal ki ḳhidmat ke waste hai, aur maiṉ jo Beṭá huṉ mujhe dená farz nahíṉ, tau bhí yih log jo is bát se wáqif nahíṉ haiṉ, agar ham na deṉ, to

sikka páwegá · use leke, mere, aur apne wáste unhen de.

hamárí badnámí karenge, aur yih auron ko ṭhokar ká báis hogá Pas dená hí bihtar hai

FÁIDE.

1 á. Har ek Ísáí ko, Masíh kí mánind tanhái men duá mángná munasib hai Masíh akelá hone ke liye kabhí jangalon men, aur kabhí paharon par gaya Yih tanhái is waste dhúndhná chahiye,— (1) Ki khudnumaí se bachen (2) Ki shekhi paida na ho (3) Ki dunyá ke shor aur fikr se alag hokar, hamáre dil fárig aur bekhatke rahen Beshakk har ek ke liye koí chhipí jagah aur khilwat ká makán munásib hai, jahán roz roz, do tin bár, insan se chhipkar, Khudá se apná hal arz kare —Dekho Matí 6 6

2 aur 5 In muqámon se Masih ká jalal kya hi záhir hotá hai Kisí nabí ka aisá jalál na tha, balki sab se bare nabí us ki khidmat men házir ae, aur unhen sunákar, Khudá Báp ap kahtá hai, ki "Yih merá pyará Beta hai, jis se main khush hún, tum is ki suno"

3 Masih kí maut sab murda aur zinda ímándaron ko niháyat aziz aur kamál margúb hai Músa aur Iliyás isí kí babat us se *báten karte the,* jaisa ki Luka men likhá hai, 9 31 Firishte bhi is ka hál daryáft karne ke mushtaq hain —1 Pat 1 12

7 Agar Yisú hamáre sáth ho, to kisi bát ka dar nahín hai

3 Ímándar is dunyá i fání se guzarkar, maut ke bad jite rahte, aur jalál men khushnud hain Chunanchi Músá aur Iliyás us waqt nae sir se paidá nahín húe, magar bihisht se áe, aur bihisht ko lauṭe. Pas jo un ká hál hai, wuhí aur ímánaáron ká hál bhí samjhá cháhiye

3 Jo mominín bihisht men pahunche hain, wuh is dunyá ke muamilon se bhí kuchh wáqif rahte honge Malúm hotá hai, ki Músá aur Iliyas jánte the ki Masíh kí maut ab nazdík hai Is se gumán gálib hai ki bihisht ke log ápas kí jan pahchán bhí rakhte honge

5 Má bap ko cháhiye ki apne larkon kí khushí aur bihtarí kí fikr aur talásh rakhen, aur jab wuh bímár hon, to sihat ke liye duá mangen

14—18 Má báp kí ímandárí aur duá karná, un ke larkon ke haqq men bahut faide ká báis hai

20 Beimání se bará harj hai. Jis ká ímán nahín, yá kamzor ho, wuh díndári ke kis kam men sarsabz aur kámyáb hogá?

21 Ímán ko barhane ká taur samajh lo Duá mángná, nafs-kushí karná, roza rakhná, wagaira, yihí taur hai Ímán ek dilpasand paudhá hai, jo jangali khudrau darakhton ki tarah nahin, balki ánsúon ke páni se sínchá játá, aur jan ke sáth hifázat kiya játá, aur bagair tásir Áftab i Sadáqat ke, phal nahín latá hai.

23 Masih ki maut se gamzada honá wájib hai, kyúnki wuh bahut sakht aur dardnák, aur hamáre hí gunahon ke wáste thí Bawajúd is ke khushí bhi karna cháhiye, ki is maut se hamen naját hásil húi Pas yahan gam aur khushi donon ká muqam hai

XVIII BÁB

US waqt shágirdon ne Yisú pás áke us se chhá, ki Ásmán kí badshát men sab se bará kaun hai? 2 Yisú ne ek chhotá larká láke, un ke bích men khará yá,

3 Aur kahá, Main tum se sach kahtá hún, Agar tum log tauba na karo, aur chhote larkon kí mánind na bano, to ásmán kí bádsháhat men hargiz dákhil na hoge

4 Pas, jo koí áp ko is bachche kí mánind chhotá jáne,

XVIII BÁB

KHULÁSA

ne shágirdon ke sámhne Masíh ka ek chhote larke ko, bataur nanúne ke, pesh karna, ki is tarah nasúm aur farotan honá cháhiye, 1—6 *Agarchi háth yá páon to katne, yá ánkh nikalne pare, 'au bhi thokaron se khabardár rahná cháhiye,* 7—9 *Chhoton ko haqír na jánne kí nasíhat, kyúnki khudu un kí khabar letá hai,* 10—14 *Jo koi bhai, kisí ká gunáh kare, us se kyá sulúk karná cháhiye, is ká bayán,* 15—20 *Aur kitní bar use muáf karná cháhiye, is ki ginti aur tamsíl,* 21—35

§ 79 Shágirdon kí ápas men rar, ki kaun sab se bará hai sú ki farotaní, baidásht, aur birarána muhabbat ke liye nasíhat *ifarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
1-35	9 33 50	9 46 50	

1 *Ásmán kí bádsháhat men sab bará kaun hai!* *Ásman kí báddhat* ke thik mane wuh ruhání r rabbáni badshahat, ki jis ka urú jahán se, aur kamal bisht hai. Magar Yahudi samajhthe, ki Masíh jab áegá, wuh ek nyawí bádsháhat, khass Yahúdike waste muqarrar haregá, aur agirdon ne bhi ab tak is khiyál i til se khalasi na páí thi Markas 34) likhtá hai, ki *ráh men we dúsre ke sáth bahs karte the, ham men se bará kaun hai,* aur Masíh ne púchhá, ki *tum kyá bahs karte ho?* Luká (9 47) likhtá hai, ki Yisú ne *un ke dilon ke khiyál daryáft kiye,* tau bhi malúm hotá hai, ki us ne itná hí púchhá, aur kuchh ziyada na kahá. Shágirdon ne yih jánkar ki Masíh se hamáre khiyal chhipe nahin hain, us se goyá yih puchhá, ki ham jante hain, ki tú ek badshahat muqarrar karegá Khair jab tú takht par julús farmáe, tab ham men se bará, yane *wazír i azím* kaun hogá?

2, 3 *Agar tum tauba na karo* Yúnani zubán men *sati áfete,*—yane agar tum na *phiro* Asl mane yih hain, ki agar tum aise khiyál i bátil ko na chhoro, aur chhote larkon ki manind lá-tama, aur beparwa na bano Yane agar tum yih hawas rakho, to bare hone ka kyá zikr, tum us badshahat men dakhil bhi na hoge *Aur chhote larkon kí mánind na bano* Chhote larkon kí khassiyaten aksar yih hain —

1 Álí mizáj nahin hote —bhole bane rahte

2 Farotan hain Wuh fakhr aur garur nahín karte

3 Nasihat ke muhtáj hain, aur hidáyat mánte

4 Má báp ke tábi rahte

5 Apni aql par ghamand nahín karte

Yihí mizaj Masíh apne logon men cháhtá hai Áli damág, aur magrúr, aur sarkash, aur khudgaraz, yih Masih ki bádshahat kí raiyat, yane us ke logon ke shumar men nahin ho sakte

4 *Sab se bará hai,* yane us kí

wuhí ásmán kí bádsháhat meṉ sab se baṛá hai

5 Aur jo koí mere nám par, aise bachche kí khátirdárí kare, merí khátirdárí kartá hai

6 Par jo koí in chhotoṉ meṉ se, jo mujh par ímán láte haiṉ, ek ko thokar khiláwe, to us ke liye yih bihtar hai, ki chakkí ká páṭ us ke gale meṉ bándhá jáwe, aur wuh bích samundar meṉ ḍubáyá jáe.

7 ¶ Thokar khilánewálí chízoṉ ke sabab dunyá par afsos hai ki thokar khilánewálí chízoṉ ká áná zarúr, par afsos us shakhs par, jis ko sabab ṭhokar lage

8 Agar terá háth, yá terá pánw tujhe ṭhokar khiláwe, use kát ḍál, aur apne pás se phenk de ki langrá yá ṭundá hokar zindagí meṉ dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do háth yá do páṉw hote hamesha kí ág meṉ ḍálá jáwe.

9 Aur agar terí ánkh tujhe ṭhokar khiláwe, use nikál ḍál, aur phenk de. kyúṉki káná hokar zindagí meṉ dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki terí do ánkh hoṉ, aur tú jahannam kí ág meṉ ḍálá jáwe

---

díndarí sab se ziyada, aur wuh Khuda kí nazar meṉ sab se baṛá hogá

5 *Aise bachche kí, wg* Yane mere kisí ímándar ki, jis meṉ yihi bachche ká sa mizaj hai, *mere nám par*, yane mere sabab, aur merí muhabbat se, aur is wáste ki wuh merá hai, *jo koí khátirdárí kare, wuh merí khatirdarí kartá hai*, is waste ki main apne logoṉ ke sath shámil húṉ, aur jo koi un se kuchh karta, wuh mujh se bhi kartá hai

6 *In chhotoṉ meṉ se*, yane mere sachche shagirdoṉ meṉ se,—jin ka mizáj chhote larkoṉ kí mánind hai *Ek ko thokar khiláwe* Kharbar ráh meṉ jo koi bekhabar chale, wuh aksar thokar khaega, aur kabhí kabhi giregá bhí Isí tarah Masíh ke ímándaroṉ kí rah meṉ *ṭhokareṉ*, yane gunah karne ke mauqe aur wasile bahut se haiṉ, yih baze wuh rah ke patthar haiṉ, jo hamesha se paṛe hue, aur baze jo dushmanoṉ ke hath se dale gae haiṉ Masih kahta hai, ki kisi ímandar ko wargalaná, ya nek rah se rokná, yih nihayat ḳhatarnák kám hai, aur bihtar hotá ki aisá ádmí, is kám ke karne se peshtar mar játá

Chakki ká pát Yih masal hai Asl zuban ko dekhne se malúm hotá hai, ki yih chakkí, (Yúnani meṉ *mulos onikos*) hath se nahíṉ, magar gadhe ke zor se chalti thi, yane un chakkioṉ se jo hathoṉ se ghumáí jati haiṉ, bahut bari Aisi chakkíáṉ gale meṉ bandhkar, Yunani aur Suryani, aur Rumi log baze qusúrwaroṉ ko sazá dene ke liye, pání meṉ duba dete the

7—9 In ayatoṉ ka matlab yih hai, ki ṭhokaroṉ ká aná zarúr hai Agar bahir, yane gair logoṉ se yih thokareṉ khilai jaeṉ, to afsos, un ṭhokar khilanewaloṉ par Yih sátwíṉ áyat ká khulasa ho chuka, aur athwíṉ, nawíṉ ayatoṉ kí muád yih hai, ki agar yih ṭhokareṉ bhitar hí, yane tumhare diloṉ se paidá hoṉ to un ko dur karo, nahíṉ to wuh tumhari halakat ka bais hongíṉ *Háth* ya *páoṉ* ka katna, aur aṉkh ka nikalna, yih sirf ek muháwara, majazi taur par hai, aur matlab

10 Khabardár, in chhoṭon men se kisí ko náchíz na áno, kyúnki main tum se kahtá hún, ki Ásmán par un ke firishte mere ásmání Báp ká munh hamesha dekhte hain

11 Kyúnki Ibn i Ádam áyá hai, ki khoe húon ko dhúndhke bacháwe

12 Tum kyá samajhte ho? agar kisí shakhs ke pás sau bher hon, aur un men se ek kho jáe, kyá wuh ninnánave ko na chhoregá, aur paháron par jáke, us khoí húí ko na ḍhúndhegá?

13 Aur agar aisá ho, ki use páwe, main tum se sach kahtá hún, ki wuh us ke sabab un ninnánave se jo kho na gaí thín, ziyáda khush hogá

14 Isí tarah tumháre Báp kí, jo ásmán par hai, marzí nahín, ki in chhoṭon men se koí halák howe

15 ¶ Phir agar terá bháí terá gunáh kare, já, aur use akele men samjhá, agar wuh

---

yih, ki koí chíz jo gunah ká bais ho, agarchi háth ya paon, yá ánkh ke barábar azíz ho, tau bhí apni taraf se dúr karná zarúr hai Aur Masih kí murád yih nahín, ki koi haqiqat men kána hokar, aur isi sabab se, zindagí men dakhil hogá, magar yih ki agar aisá honá pare, tau bhi ha lákat se yih nihayat bihtar hai

10, 11 *In chhoṭon men se kisí ko náchíz na jano* Yane merí badsháhat ke logon ko, jo mizáj men chhoṭe larkon ki mánind hain Yahán do sabab batae gae hain, ki un kí hiqarat na karna cháhiye *Pahle* —Firishte un ke khidmat-guzár hain Pas un ki qadr bari hai, aur unhen haqir karna bahut khatre ká muqám hai, kyúnki yih firishte Khuda ke pás rahte, aur un ki sifárish ke liye taiyár hain *Dúsre* — Masih áp unhen bachane ko áya, aur un ke waste yih mihnat aur musibat uthakar, zarúr un ki tarafdarí karega *Un ke firishte* Baze gumán karte hain, ki har ek ímándar ká ek kháss khidmatguzar muháfiz firishta hai, aur Masih ke zamáne men Yahúdi log albatta yihi gumán karte the, lekin Masih yih nahin kahtá hai, ki har ek ka koi kháss firishta hai, magar yih ki firishte mere logon kí khidmat karte, aur un ke nigahbán aur madadgár hain —Dekho Ibr 1 14 "We khidmatguzár rúhen hain" *Mere ásmáni Bap ká munh hamesha dekhte hain* Yih ek muháwara, jo dunyawi baton se iláqa rakhtá hai Jo naukar badshah ki kháss huzúri men rahte, aur us ka munh dekhte hain, wuh bara rutba aur ikhtiyar rakhte hain, aur un kí dosti aur sifarish se bahut kam nikal sakta hai Isí tarah firishte izzatdar aur ikhtiyarwale aur Khuda ke aziz hain Is liye ímandaron ki hiqarat na karna chahiye

12—14 Phir tamsil ki ráh se bhi wuh zahir karta hai, ki unhen haqir na janná cháhiye, chunanchi Khudáwand ne apne khoe húe logon ko jaisa koí gaṛariya apní bheron ko dhúndhta, waisa hi goyá gunah ke paháron par dhúndha hai, aur unhen pakar bahut khush húa, aur is ke bad wuh unhen bahut aziz janta hai

15 *Terá bhai* Masih kháss apne hí logon se yih kahtá hai *Bhaí* se murad Ísai bhaí hai *Terá gunah kare*, yane kisi bat men terá nuqsan aur badi kare *Akele men samjhá* Shariat men bhi yihi hukm

terí sune, tú ne apne bháí ko páyá

16 Agar wuh na sune, to ek yá do shakhs apne sáth le, táki har ek bát do yá tín gawáhon ke munh se sábit ho

17 Agar wuh un kí na máne, to kalísyá se kah agar wuh kalísyá ko bhí na máne, to us ko gair-qaumwále kí mánind bedín, aur mahsúllenewále ke barábar ján.

18 Main tum se sach kahtá hún, Jo kuchh tum zamín par bándhoge, ásmán par bándhá jáegá aur jo kuchh tum zamín par khologe, ásmán par kholá jáegá.

---

hai Ahb 19 17 Aisá karne se yih faide honge —

1 Ki qusurwár ko asl hal bayán karne ka mauqa mile, kyúnki kabhí kabhi jab koi samajhta hai, ki mere bhái ne merá qusúr kiyá, is par wuh gusse men ata, aur larne ko taiyar hota hai, aur is ke barkhilaf agar wuh apne bhái ke pás jata, aur haqiqati hal daryaft kartá, to kuchh qusur na pata, ya bahut thora, aur usi waqt mel ho játá

2 Agar us ne qusúr kiyá ho, to iqrar karne, aur muáfi cháhne, ya iwaz dene ka mauqa is tarah use milega

3 Agar us ke qusúr se kuchh dini harj hua ho, to is hal men us ke pas jane se, samjháne ká achchha mauqa milega, taki wuh tauba kare, aur jahan tak ho sake, us harj ko mita de *Apne bhái ko paya*, yane use dindari ki rah par phir laya, aur apna dost kar rakha hai

16 *Ek do shakhs apne sáth le* *Pahle*, ki wuh un ki sháyad sune gá, aur jhagrá is taur se mit jáegá aur *Dúsre*, agar na sune, to yih kalisya ke samhne gawah honge Musa kí shariat men do yá tin gawahon ka aise hal men dastur tha —Istis 19 15, 2 Karint 13 1, Yúhanna 8 17

17 *To kalísya se kah* Kalisya ke mane, jamaat, (Dekho Tafsir i Mati 16 18) aur chúnki Masih khass apne logon ko yih nasíhat karta hai, to yahán kalisyá se murád *Masíhi jamáat* hai, aur áyá yih faiyad tamám kalisya ke samhne lana chahiye, yá sirf kalisya ke afsaron ke age, yih is áyat se thik daryaft nahin hota, lekin gumán galib hai ki sirf afsaron ke sámhne lana chahiye, kyúnki, *Pahle*, afsar tamam kalisya ke qáim muqám hain, aur jo kuchh un ke samhne áta, wuh goyá kalisya ke samhne áta hai *Dúsre* — Aglab hai, ki Masíh, jo mujmilan kalisya ka zikr kartá hai, wuh Yahudion kí kalisya se ishára hogá, aur yih tahqíq hai, ki un kí jamaaton men das panch sayani aur azmúdakar admí, *Presbutaroí* name, yane buddhe, kalisya ka bandobast, panchayat ke taur par karte the *Agar wuh kalisya ko bhí na mane, to wg* Jab tum ne yih sab kiyá, aur tau bhi us ne na máná, to tum bequsúr hoge Tab tum us ko bhai na samjho *Mahsul lenewále ke barábar ján* Ahl i Yahúd Rúmion ke tasallut se bahut naráz the, is waste aksar koí achchhá aur dindár Yahúdi un kí hukúmat men uhda qabúl nahin karta tha Is hal men jo tahsili ke kam par muqarrar húe, wuh aksar luchche, aur zalim aur bedin the, yahán tak ki un ka nám bedini men mashhúr ho gayá tha

18 *Jo kuchh tum zamín par bándhoge, wg* Dekho Tafsír i Mati 16 19 Yih báten wuh apne bárah rasúlon hí se kahta hai, jaisá ki age us ne Patras se kahá thá.

19 Phir main tum se kahtá hún, Agar tum men se do shakhs zamín par kisí bát ke liye mel karke duá mángen, wuh mere Báp kí taraf se, jo ásmán par hai, un ke liye hogí

20 Kyúnki jahán do yá tín mere nám par ikatthe hon, wahán main un ke bích hún

21 ¶ Tab Patras ne us pás áke kahá, Ai Khudáwand, agar merá bháí merá gunáh kare, to main use kitní martaba muáf karún? sát martabe tak?

22 Yisú ne use kahá, Main tujhe Sát martabe tak nahín kahtá, balki Sattar ke sát martabe tak

---

(16 19) In ká matlab yih hai, ki jo kuchh kalísyá ke bandobast aur árástagi aur tartíb men tum Rúh-ul-Quds ki hidáyat se karoge, wuh Khudá ko manzúr hogá, aur wuh us par goya apni sahíh aur muhr karegá Pas yih kalam sirf rasúlon se iláqa rakhtá hai, aur ham logon se nahín, kyúnki ilham ke sabab, wuh galati se mahfúz rahe, aur ham log aksar dhokha khá játe hain

19 *Phir main tum se kahtá hún, Agar tum men se do shakhs wg* Malúm hota hai, ki yih áyat do pichhli áyaton se iláqa rakhti hai Sattrahwin ayat ki murad yih hai, ki sarkash ádmi ko kalísya se nikalná chahiye, aur athárahwin áyat se yih matlab nikalta hai, ki kalísya ka bandobast aur árástagi, aur kalísyá ke logon ko qabúl karne aur nikalne ka ikhtiyar, yih tum rasulon ke háth men hai Phir is unníswin áyat men wuh goya yih kahtá hai, ki is kam ke liye tum sabhon ka hazir hona zarur nahín Agar sirf do tin milke duá mángen, to Khuda tumhari sunega, aur hidayat karegá, ki tum kalísya ke bandobast men bhúl chúk se bachoge —Dekho Aamal 1 14—26, aur 15 1—29 Yih wada rasúlon hí se, kalísya ki tartib ke liye iláqa rakhtá hai, aur imandaron kí mamúli duáon se nahin Albatta aur wade un ke waste to hain, aur yih bhi sach hai, ki wuh duá, jab ímán ke sath ho suní jáegí, magar yahan is ká zikr nahín

20 *Kyúnki jahán do ya tín, wg* Yih shayad ámm wada, yane sab ímandaron ke liye hai, aur sirf rasúlon ke wáste nahin, aur is ká matlab sát yih hai, ki Masih apni Ulúhiyat kí qudrat se duá karnewalon ki jamaat men maujúd hokar, un ki suntá hai Aur is men us ki Ulúhíyat ki sáf dalíl hai, yane un ke waste jo Injil ko Kalam Ullah jante hain Chunánchi tamam dunyá men us ke log bahut mutafarriq jagahon men ek hí waqt ikatthe hote hain, aur tau bhi wuh un ke darmiyan maujúd hotá hai Pas jo aisa hazir o nazir ho, wuh Khuda hai Kya hí tasalli ki bát yih hai! ki hamárá ikatthá honá, aur duá mángná befáida na thahregá Agarchi ham sirf do tin milkar jima hon, tau bhí Masíh hamáre sáth hogá

21, 22 Yih Patras ka sawal shayad pandrahwin áyat se iláqa rakhtá hai Masih ne wahán kaha thá, ki Agar koi bhái tumhárá gunah kare, to jakar use khilwat men dekhná, aur us se hatt-al-maqdur mel karná cháhiye Is se yih natija nikaltá hai, ki use muáf bhí karna lazim hai Pas Patras púchhtá hai, ki kitni bár muáf karná cháhiye Kya *Sát martabe tak?* Yahúdi álim sikháte the, ki tín dafa qusurwár ko muáf karná cháhiye Patras ne is shumár ko dúná

23 ¶ Is liye ki ásmán kí bádsháhat ek bádsháh kí mánind hai, jis ne apne logon se hisáb lene cháhá

24 Jab hisáb lene lagá, ek ko us pás láe, jis se us ko das hazár tore páne the

25 Par is wáste ki us pás kuchh adá karne ko na thá, us ke khudáwand ne hukm kiyá, ki wuh aur us kí jorú, aur us ke bál bachche aur jo kuchh us ká ho, bechá jáwe, aur qarz bhar liyá jáwe

26 Tab us naukar ne girke use sijda karke kahá, Ai khudáwand, sabr kar, ki main terá sárá qarz adá karúngá

27 Us naukar ke sáhib ko rahm áyá, aur use chhoṛkar qarz use bakhsh diyá

28 Us naukar ne nikalke apne sáthí naukaron men se ek ko páyá, jis par us ke sau dínár áte the, us ne us ko pakarkar, us ká galá ghonṭá aur kahá, Jo merá átá hai, mujhe de

29 Tab us ká sáthí naukar us ke pánw par girá, aur us kí minnat karke kahá, Sabr,

---

balki is se bhí ziyáda kiyá, aur púchhá, ki kyá yahán tak ham muáf karen? *Sattar ke sát martabe tak* Mane yih hain ki ham apna muáf karná kisi shumar par munhasar na rakhen, balki jahan tak wuh muáf mángtá jae wahán tak ham muáf karen Muáf mángna us par farz hai, (Lúká 17 4,) aur muáf karná ham par Aur agar wuh is se inkár kare tau bhí hamen us se kína aur dushmaní kí ijazat nahín, magar is ke baraks mihrbani, aur neki se suluk karen, aur us ke waste duá mángen (Lúka 10 30—37

23—35 Yih tamsíl sikhátí hai, ki ham kis taur, aur kis sabab se apne qusúrwaron ko muáf karen, aur agar muáf na karen, to Khudá ham se kya sulúk karegá

23 *Ásmán kí bádshahat,*—yane kalisyá Matlab yih hai ki Khudá apni kalísya ke logon se aisá sulúk karegá jaisá is badshah ne apne naukar se kiyá *Apne logon,*—yane apne ahlkaron se

24. *Das hazár tore* Torá asl men *talanton* hai Qadimon se daryaft hota hai ki ek talanton 3000 siql ka, aur siql ek rupae ke qarib thá. Is hisab se ek tore men 3000 rupae húe, aur das hazár toron men tin karor Yih shakhs kisí súbe ká hákim húa hogá, jis ne apne iláqe kí ámadaní kai baras se dabá rakhi, aur badshah ke khazáne men dákhil na ki thi Isí tarah bádsháhí qarz us par niháyat barh gayá, aur matlab is bare qarz se yih hai, ki ham log Khudá ki dargáh men behadd gunahgar hain, yahán tak ki ham kisi tarah yih qarz ada nahin kar sakte

25 Musa ki shariat ke bamújib is tarah ka bechná jáiz thá, yane jab tak qarz ada na ho —Dekho 2 Sal 4 1, aur Aib 25 39—46 Aur badshah, Yahudi ho, yá koi aur, aksar aisa kiya karte the

27 Is áyat se Khudá kí rahmat záhir hotí hai Yane jab hamárá girgiraná us ke kán tak pahunchtá tab wuh apne nihayat fazl se hamare sab qarz, yane gunáhon ko muáf kar deta hai

28, 29 Khuda ká rahm to dekhá ab insan ká zulm dekhá chahiye Is shakhs ne jis ká qarz muáf ho chuká, apne ek sáthí naukar ko páyá, jis par us ke sau dínár, yane ek thoṛá sá qarz,—qaríb 28 rupae ke, átá thá. Us ka galá ghonṭá, aur kahá, ki jo merá áta hai mu-

kar, ki main sab adá karúngá.

30 Par us ne na máná, balki jáke use qaidkháne men dálá, ki jab tak qarz adá na kare, qaid rahe.

31 Us ke sáthí naukar yih májará dekhke nihayat gamgín húe, aur jákar apne kháwind se tamám ahwál bayán kiyá.

32 Tab us ke kháwind ne use bulákar us se kahá, ki Ai sharír chákar, main ne wuh sab qarz tujhe bakhsh diyá, kyúnki tú ne merí minnat kí.

33 To kyá lázim na thá, ki jaisá main ne tujh par rahm kiyá, tú bhí apne ham-khidmat par rahm kartá?

34 So us ke kháwind ne gussa hoke us ko dároga ke hawále kiyá, ki jab tak tamám qarz adá na kare, qaid rahe.

35 Isí tarah merá ásmání

---

jhe de, aur us ke girgiráne par kuchh taras na kháyá, balki qaidkháne men dála.

30 Khudá ko kuchh hájat nahín hai, ki ham us ko kisí bát ki ittila den, kyúnki wuh sab halat se waqif hai, tau bhí us ke log apní duáon men us ke huzúr, sab báten bayán karte, aur dunyá ke zulmon ke sabab faryadí hote hain

32 *Ai sharír chákar* Peshtar us ke málik ne yih sakht bát nahín kahí thi Aisá nihávat qarzdár ho jáná bahut burá to tha, magar us ki sharárat kháss isí bat men sábit húí ki rahm pákar us ne rahm na kiyá

34 Yane jo apne bháí ko muáf nahín karte Khudá unhen Shaitán ke supurd kai degá, aur jahannam men dálegá Lekin shayad koí kahe ki us ká qarz to muáf ho chuká thá, phir kyún pakrá gayá? Is ká jawáb yih hai, ki tamsíl, agarchi Khudá ki baton ko sáf khol detí, aur dil par muassir, aur yád men rahtí hai, magar insan ke hál se, muwáfiqat rakhne ke liye, aksar us men aisí báten hain jo Iláhí sulúk se kuchh tafáwat rakhti hain Tau bhí is ká aslí matlab samajhná mushkil nahín hai. Jab koí shakhs záhiran Masíh ke pás atá, aur us kí kalísyá men shámil hotá hai, tab záhir men us ke gunáh bakhshe gae, lekin is ke bad agar wuh Masíh kí marzí ke mutábiq na chale, aur khásskar is hukm ko na máne, to kalísyá se nikála jaegá, kyúnki us ne áp ko yún záhir kiyá hai, ki na Masíh men, na us kí naját men kabhí sharik húá thá Pas us ká hál jaisá bedíní men thá waisá hí bana rahá, balki wuh aur bhí ziyáda gunahgár thahar gayá

Jab tak tamám qarz adá na kare, qaid rahe—Yane hamesha, kyúnki yih qarz behadd, aur hargiz ada nahín ho saktá thá Maslan, agar koí kahe, ki jab tak Gangá sukh na jáe, tab tak main tujhe na chhorúngá, us ká matlab yih hai, ki main *kabhí* na chhorunga Isí tarah ham par yih qarz behadd hai, aur agar Khuda us ká hisáb le, to ham kabhí na de sakenge

35 *Isí tarah,*—yane jis tarah is bádsháh ne apne naukar ko sazá dí, usi tarah Khudá is hukm ke udúl karnewálon ko jahannam men dalega. Is tamsílí nasíhat ká khulása yih hai —*Pahle*, ki hamáre gunáh beshumár hain *Dúsre*, ki Khudá unhen bakhshtá hai *Tísre*, ki jo hamáre qusúr koí díní bhái kartá hai, wuh un qusúron ke banisbat jo Khudá ke huzúr men ham karte hain, chhote hain *Chauthe*, ki unhen muáf karná nihayat zarúr hai,

Báp bhí tum se karegá, agar har ek tum men se apne bháíon ke qusúr dil se muáf na karegá

---

aur roz roz apni duáon men ham ko kahna chahiye, ki tu hamare qusuron ko muaf kar, ki ham bhi apne qusurwaron ko muaf karte hain

Panchwen, ki agar ham muaf na karen, to Khuda ham se bahut naraz hoga, aur hamen saza dega — *Dil se*, yane na sirf zaban se balki haqiqatan, chunanchi apne bhai ko aisa pyar karen, aur us se aisa suluk rakhen, ki goya us ne hamara qusur kiya hi na tha

FAIDE

1 a Ham yahán se sikhte hain, ki Masih ki kalisya men bhi izzat aur namwari dhúndhna aur apni darja barhane ki koshish karni, yih sab ho sakta hai

3 Dindari men farotani zarur hai Agar koi farotan na ho, to wuh Masih ka shagird nahin

4 Jo sab se ziyada dindar hai, wuh sab se ziyada farotan hoga

6 Masih ke chhoton ko haqir janna, ya un ka nuqsan karna aur khasskar un ko nafrat men phansana, yih bara khatarnak kam hai

7 Phansanewale is dunya men bahutere hain, aur wuh is kam men hoshyar aur sargarm hain, lekin un par afsos!

8, 9 Apne sab se ziyada aziz gunahon ko chhor dena zarur hai, nahin to jahannam men khinchenge

10 Masih ke log mahfuz rahte hain, kyunki firishte un ke dost aur muhafiz hain, aur yih firishte Khuda ke muqarrab hain

11 Phir Masih ke log mahfúz hain, is waste ki Yisú unhen dhundhne aur bachane ko aya, aur itni mihnat un ke waste uthakar, kya phir gaflat se chhor dega, aur kya koi unhen us ke hath se chhin sakta hai? Kabhi nahin —Dekho Yuhanna 10 27, 28

15 Jab kisi bhai ne hamára qusúr kiyá ho, to pahle us ke pás jákar use khilwat men samjhana farz hai, aur jab tak ham ne yih na kiya ho, tab tak aur kisi se na kahná chahiye

15 —17 Jis tarah se apne qusúrwaron ke sath suluk karna chahiye, yih in ayaton se zahir hai, aur jo koí aur kisi rah ko ikhtiyar karte, wuh Masih ke hukm ke barkhilaf chalta hai Lekin kitne log aisahi karte hain yane agar kisi ne un ka qusúr kiya ho, to fauran jakar auron se bakte phirte, aur dushmani ki rah se bat ko barhate hain, yahan tak ki qusúrwar bhi apne qusur ki badli hui súrat na pahchan sake Khair jo aisa karte hain, wuh bure chor hain, kyunki mal ki chori bhar di jati hai magar nekname ki chori kis tarah bhari jae? kyunki us ka badal nahin hai, aur aise choron ko kya hi saza milegi! Aur zahir hai ki yih rah jo Masih ne batlai, wuh har ek bhai ke waste hai, magar adalat karne ke waqt hakimon aur walidain, aur buzurgon, aur kalisya ke afsaron ke waste nahin hai, chunanchi kisi bhai ne qusur kiya ho, aur wuh muaf mange, to dil se use muaf karna lazim hai, tau bhi shayad us ka qusur aisa ho, ki kalisya ke afsaron ko munasib thahre, ki us ko saza den, to dena chahiye, magar yih saza dushmani ki rah se nahin, sirf us ke aur auron ke faide ke waste hogi

20 Dua mángne men kya hi dilasa Masih deta hai!

20 Masih ki Uluhiyat ka yih nishan hai, chunanchi jo is wade ko púra kar sakta, aur hazaron jagah ek hi waqt hazir ho sakta hai, wuh makhluq nahin

22 Apne bhaion ko muaf karne men ham kabhi na thaken, aur jab ki ham aisa karen, to goya Khuda ke muwafiq karte hain

XIX BÁB

1 AUR yún húá, ki Yisú, jab us kalám ko tamam kar chuká, Galíl se rawána húá, aur Yardan ke pár Yahúdiya kí sarhadd men áyá,

2 Aur barí bhír us ke píchhe ho lí, aur us ne unhen wahán changá kiyá

3 ¶ Aur Farísí us kí ázmaish ke liye us pás áe, aur us se kahá, Kyá rawá hai, ki

---

23 Ek hisab ká din hoga

24 Ham Khuda ke itne qarzdar hain, yahan tak ki ham kabhi de nahin sakte, lekin Masih ne kifara dekar hamara qarz ada kiya hai, aur us ke wasile se ham bach sakte hain

26 Jab ki ham ne gunah kiya, to Khuda se minnat karna munasib hai

27 Jo minnat karenge, Khudá un par rahm karega

28 Khuda ki rahmat se ham yih talim paen, ki auron par zulm na karen

34 Auron ko muaf karná yih na sirf ham par farz hai, balki is men hamara bara faida bhi hoga Khuda ek din intiqam lega, aur agar ham us ke hukm ke bamujib auron ko muaf na karen, to wuh zarur hamen saza dega

35 Afu karna na sirf zabáni, balki dil se chahiye

XIX BAB

KHULASA

Masih ka bimáron ko changá karna, 1, 2 *Farision ká sawal talaq ki babat, aur jo shadi ke nuqsán ki babat us ke shagirdon ne kahá, us ka jawab,* 3—12 *Chhote larkon ko us ká, muhabbat se qabul karna,* 13—15 *Ek jawan ko hidayat, ki kis tarah hamesha kí zindagi pae, aur kamal tak pahunche,* 16—22 *Masih ka yih bayan, ki daulatmand ka ásman ki badshahat men dakhil honá kaisa mushkil hai,* 23—26. *Aur jin logon ne us kí pairawí men apná sab kuchh chhor diya hai, un ke liye bare ajr ká wada,* 27—30

§ 94 Yisú ka Yardin par jána, aur bahut logon ka us ki pairawí karna Sabt ke din ek natawan aurat ko changa karna *Yardan ke pas Piria men*

Mati	Mark	Luk	Yuhan
19 1, 2	10 1	13 10 21	

1 *Yardan ke par Yahudiya ki sarhadd men* Yih zamin Yardan ke purab taraf hai, aur Masih ke zamane men Piria kahláti thi Agle dinon men wuh Rubin, aur Gad aur Manassi ke firqon se abad hui Aghlab hai ki Masih Yarúsalam ki taraf Id men jáya chahtá tha, aur Samariya ka rasta kisi sabab se na pasand karke nadi par gaya, aur Iriho ki rah se Yarusalam ko rawana hua

§ 104 Talaq ki babat hukm *Piria*

Mati	Mark	Luk	Yuhan
19 3-12	10 2-12		

3 Farision ka irada yih thá, ki wuh is ke jawab men apni zaban se ap phanse, aur un ki chalaki is sawal men yih thi, ki Yahudion men is muqadd ame ki babat do raen thin, baze Rabbi Hillel name ke fatwe par amal karte, jo kahta tha, ki Mard apni jorú ko kisi qusur, ya naraz ke sabab chhor to jaiz hai —(Dekho Tafsir i Mati 5 31) Aur baze Rabbi Shammai ki rae mante, ki zinakari ke siwá, aur koi saoab talaq ka nahin hai Pas jo kuchh jawab Ma-

mard har ek sabab se apní jorú ko chhor dewe?

4 Us ne jawáb men un se kahá, Kyá tum ne nahín parhá, ki Khaliq ne shurú men unhen ek hí mard aur ek hí aurat banáí,

5 Aur farmáyá, ki Is liye mard apne má báp ko chhoregá, aur apní jorú se milá rahegá aur we donon ek tan honge?

6 Is liye ab we do nahín, balki ek tan hain Pas, jise Khudá ne jorá, use insan na tore

7 Unhon ne us se kahá, Phir Musa ne kyún hukm diyá, ki taláq-náma use deke use chhor de?

8 Us ne un se kahá, Músá ne tumhárí sakht-dilí ke sabab tum ko apní joruon ko chhor dene kí ijázat dí, par shurú se aisá na thá

9 Aur main tum se kahtá hún, ki Jo koí apní jorú ko, siwá ziná ke aur sabab se chhor de, aur dúsrí se byáh kare, ziná kartá, hai aur jo koí us chhorí húí aurat ko byáhe, ziná karta hai

10 ¶ Us ke shágirdon ne us se kahá, Agar mard ká hal jorú ke sáth yih hai, to jorú karna achchhá nahín

---

yih is sawal ka de wuh in donon men se ek ko zurur naraz karega

4—6 Masih ne danai aur hoshyári se un ke muallimon ki rae par mutawajjih na hokai, Musa ki shariat, yane Tauret se jawab diya, ki donon tarafwale is ko manto the, aur sabit kiya, ki shadi kí auwal garaz kya hai

Kyá tum ne nahin parhá, Paid 1 27, aur 2 21, 22 *Aur farmaya, ki is liye, wg* Paid 2 24 Is ka matlab yih hai, ki Khuda ne auwal ek hi mard aur ek hi aurat ko paida kiya, taki un ki nasl Khuda ki yih marzi jan le, ki mard sirf ek aurat ko rakhe *Apne má bap ko chhorega* Yane apne ma bap se ziyada apni joru se mila rahega Masih ki dalil yih hai, jab ki mard aur joru donon ek hi tan hain, to zina ke siwá, joru ko kabhi na chhorna chahiye

Phir Músa ne kyún hukm diyá? Dekho Istis 24 1, jahan se malúm hota hai, ki Músa ne yihi ijazat di thi

8 Masih mantá hai, ki Músá ne beshakk yih ijazat di thi, kyunki us waqt Yahudi qaum sarkash, aur betarbiyat, aur sakht dil thi, aur yih joruon ko chhor dene ki rasm un men phaili hui thi, aur Musa janta tha, ki agar main is bat ko mana karun to bura natija niklega, aur shayad wuh apni joruon ko narazi ke waqt mar dalenge, pas un ki is sakht-dili ke sabab us ne us waqt jaiz thahraya, magar shurú se aisa nahin tha, aur joruon ko chhor dena Khuda ki marzi ke mutabiq, haqiqat men nahin *Tumhari sakht dili ke sabab*, yane tumhari qaum ki *Ijazat di* Magar hukm nahin diya, sirf us sakht dili ke sabab jaiz thahraya *Par main kahtá hun* *Main* ka lafz yahan tákidi hai, yane age jaiz tha, magar mere ahd men jaiz nahin Sirf ek hi sabab talaq ká hai, yane ziná, kyunki jis ne ziná kiya, us ne ap is band ko tora, aur is girah ko khol diya hai Is ke bad wuh donon ek dusre ke paband nahin rahe

10 Masih ke shagird qaum i Yahúd se the, aur isi sabab, wuh samajhte the, ki baze auqat taláq men bará faida hai, aur agar yih

11 Us ne un se kahá, ki Sab is bát ko qabúl nahín karte hain, magar we jinhen diyá gayá

12 Kyúnki baze khoje hain, jo má ke pet hí se aise paidá húe, aur baze khoje hain, jinhen logon ne khoja banáyá, aur baze khoje hain jinhon ne ásmán kí bádsháhat ke liye áp ko khoja banáyá Jo us ko qabúl kar saktá hai, so kare

13 ¶ Tab log chhote larkon ko us pás lae, ki wuh un par háth rakhe, aur duá kare par shágirdon ne unhen dantá

14 Yisú ne un se kahá, ki Larkon ko chhor do, aur un-

---

jáiz na ho, to jorú na karná bihtar hai

11 *Sab is bat ko qabúl nahín karte* Asl zaban ka tarjuma yih hai, ki *Sab men yih samai nahín hai*, yane aisa karne ki liyaqat nahín *Is bat ko* Yane jo tum kahte ho, ki jorú na karna bihtar hai Bazon men albatta yih taqat hai, aur un ke haqq men bihtar hai

12 Is áyat men un logon ka zikr hai jin ke liye bihtar hai yane jo khoje hain, ki un ki tin qismon ka bayan hai Ek wuh jo aise hi paida húe, aur dusre jo admion ke hath se kie gae Yih haqiqat men khoje hain Aur tisre wuh, jinhon ne Khuda ke kam men mashgul rahne ke liye ap ko misl khoje ke banaya, yane joru na karne ki taqat, apne badan men paida karke aur Khuda se fazl pakar aurat se parhez karte hain Shayad Assinion se yahan ishara hai jo Yahudion men ek firqa tha —Dekho Tafsir i Mati 3 7 Yih log joru nahin karte, magar garibon ke larke le palak karke, apna firqa qaim rakhte the

§ 105 Chhote larkon ko god men lena, aur unhen barakat dena *Parta*

Mati	Mark	Luk	Yuhan
19 13-15	10 13 16	18 15 17	

13 Khatne ki rasm ke wasíle se Yahúdi log apne larke Khudá ke supurd karte the, aur aglab hai, ki yih log, jo apne larkon ko láe, Masih ke muataqid hue the Isi liye unhon ne chaha, ki us rasm ke taur par Masih ko apne larke supurd karen *Shagirdon ne unhen danta* Shayad wuh samjhe, ki yih chhote larke kuchh nasihat samajhne ko qabil nahín, aur un ke ane se Masih ko befaida diqqat hogi

14 Markus kahta hai, ki un ke mana karne se "*Wuh bahut náráz hua*" *Asman kí badsháhat aison hi ki hai*, yane meri kalisya ke haqiqi log chhote larkon ki manind hain Markus aur Lúka men likhá hai, ki us ne us waqt yih bhi kaha, ki jo koi asman ki badshahat ko chhote larke ki manind qabul nahín karta, wuh us men kabhi dakhil na hoga, yane jo farotan aur dil ka garib aur farmanbardar na hokar mere pás ae, wuh kabhi maqbul na hogá, aur meri kalisya ká haqiqí azú na thahregi Yahan záhir hai, ki Masih chhote larkon ko pyar karta, aur chahta hai Aur agar un men se koi us ki pairawi kiya chahe, to is bat men us ke waste bhi tasallí aur khatirjamaí hai Ai larko, Masih ke pas ao, kyunki wuh tumhen najat dene ko taiyar hai Is ayat se yih bhi natija is mufassir ki samajh men paya jata hai, ki jis tarah Yahudion ke larke bale Musá ke ahd men khatne ki rasm ke wasile kalisya ke sharik hote the, isi tarah aglab hai, ki Masih ke ahd men us kí marzi yih

heṉ mere pás áne se manạ na karo, kyúṉki ásmán kí bádsháhat aisoṉ hí kí hai

15 Aur us ne apne háth un par rakhe, aur waháṉ se rawána huá

16 ¶ Aur, dekho, ek ne áke us se kahá, Ai nek Ustad, maiṉ kaun sá nek kám karúṉ, ki hamesha kí zindagí páúṉ?

17 Us ne use kahá, tú Kyúṉ mujhe nek kahta hai? nek to koí nahíṉ, magar ek, yane Khudá, par agar tu zindagí meṉ dákhil huá cháhe, to hukmoṉ par amal kar

18 Us ne use kahá, Kaun se hukm? Yisú ne use kahá, Yih, ki Tú khún na kar, Ziná na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de,

19 Apne má báp kí izzat kar aur Apne parosí ko aisá pyar kar, jaisá áp ko

20 Us jawán ne us se kahá, Yih sab main larikpan hí se mántá áyá ab mujhe kyá báqí hai?

21 Yisú ne kahá, Agar tú kámil húa cháhe, to jake sab kuchh jo terá hai, bech dal, aur muhtájoṉ ko de, ki tujhe ásmán par khazána milegá tab mere píchhe ho le

---

hai, ki Baptisma ki rasm ke wasile larke meri kalisya meṉ shamil hoṉ Magar yih matlab sirf hasil ke taur par nikalta hai, aur baze Isai is bát ko durust nahíṉ jante Phir ek aur natija yih hai ki jab ki Masih larkoṉ ko aisa pyar karta hai, to chhutpan ki halat men, jo mar jate galib ni wuh unheṉ najat bakhshe ga Is muqaddame meṉ kahin saf saf nahin likha, magar imandar is se apne murde bachchoṉ ki babat qawi tasalli hasil kar sakta hai Ai ímandaro, beshakk yih wada hai, tumhare aur tumhari aulad ke liye

§ 106 Daulatmand jawán Anguristan ke mazduroṉ ki tamsil *Piria*

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
19 16 30			
20 1-16	10 17-31	18 18-30	

16 *Ek ne ake, wg* Yih "mard i jawán" tha 20 a Wuh "ek sardar thá,"—galiban ibadatgah, ya sadr majlis ká, (Lúka) "Wuh darta hua aya," (Markas) Is se malum hotá hai, ki wuh bahut fikrmand thá Markas yih bhi kahta hai ki us ne ghutne teke yane adab baja laya *Ai nek ustad* Yahudi log aksar apni qaum ke buzurgoṉ, yane muallimoṉ ko nek ustad kahte the

17—21 *Tu kyúṉ mujhe nek kahta hai* Yih shakhs Masih ko sirf admi samajhta, aur us ki Uluhiyat se nawaqif hokar, use nek kahta hai, halanki zahir hai, ki koi sirf admi hokar nek nahiṉ hai Pas us ki yih chaplusi, aur khushamad dekhkar Masih use qusúrwar thahrata, aur kahtá hai, ki *koi admí nek nahiṉ* Yihi us ke sawal ka jawab kafi thahra, yane tú hi nek nahiṉ aur apne nek kámoṉ se hamesha ki zindagi nahíṉ pa sakta, yih tera sawál aur yih teri koshish lahasil aur befaida hai Tau bhi use azmane, aur apná hal us par zahir karne ke liye Masíh farmata hai, ki Tú *hukmoṉ par amal kar*, yane jo Khuda ne Musa ki marifat diye Agar koí shakhs dil se benuqs apní tamam umr un ko mane, to wuh albatta hayat i abadi ka dawá kar saktá hai Lekin Masíh ke siwá kabhi kisi ne unheṉ pura nahíṉ mána, aur na koí purá man sakta hai.

22 Wuh jawán yih sunkar gamgín chalá gayá kyúnki bará máldár thá

23 ¶ Tab Yisú ne apne shágirdon se kahá, Main tum se sach kahtá hún, kí Daulatmand ká ásmán kí bádshá-hat men dákhil honá mushkil hai

24 Balki main tum se kahtá hún, ki Unṭ ká, súí ke náke se, guzar jáná, us se

---

Rúm 3 20, 28, aur 4 6, Gal 2 16, Afs 2 9, 2 Tim 1 9 Chahiye thá ki yih jawan apne dil men muztarib aur mulzim hokar kahta, ki Ai Khudawand main yih nahin kar sakta Is ke baraks, apne dil ke asli hal se waqif na hokar, aur apni nekí par bharosá karke us ne puchhá, ki *kaun se hukm?* Tab Masih ne baze hukmon ka bayan kiya, yane un ka jo hamáre hamjinson se ilaqa rakhte hain, kyunki agar wuh in ki nisbat ap ko gunahgár na samjhe, to kuchh ummed nahín hai, ki un ki nisbat jo Khuda se ilaqa rakhte hain, wuh áp ko gunahgar samjhe Yih sunkar us ne barí tasalli se jawab diya, ki *yih sab main larakpan hí se mántá áyá hun*, aur shayad sharai aur záhiri taur se us ne mana ho Masíh ne yih dekhkar, ki wuh apni khúbí aur nek chalan par takya karta, aur us ka dil dunya aur daulat par farefta hai, ek aisa hukm diya, ki agar wuh máne, to us ki jan bach jae, aur use har taur par faida ho, aur na mane to zahir hoga, ki wuh daulat aur aram ko Khudá aur apni najat se ziyada cháhta hai *Agar tú kamil huá cháhe*, yane agar púre dil se Khuda ka banda, aur najat ka mutlashí húá chahe Masíh goya kahta hai ki tú zahirí taur se nek ho to ho, magar tera dil dunya aur daulat par laga hai, aur Khuda ke huzúr men kámil nahin, yih sab kuchh jo tera hai, chhoṛkar mere pichhe a *Sab kuchh bech ḍál* Masih ne kabhi aur kisí par yih hukm nahín kiyá Is se záhir hai, ki us shakhs ká hál jánchkar, koi ḳhass sabab aise hukm ká páya hogá, yane us kí daulat, misl dahine hath, yá dahiní ánkh ke use aziz thí, aur use halak kiyá cháhtí thi —Mati 5 29, 30 Aur Masíh albatta apne har ek shágird se yih chahtá, aur hukm karta hai, ki dil se apná sab kuchh chhor de, yane us par takya na kare, aur use goya apna na samjhe, na us par fakhr aur ghamand kare Alawa is ke, agar aisa mauqa ho, ki Masih ke waste daulat ko haqíqatan chhorná pare, to yih bhi karná zarur hai Aur aise hál men agar koi daulat ko aziz rakhe, to wuh ásman ki badshahat ke laiq nahín hai

23 Daulatmand ká ásmán kí bádshahat men janá jo Khudawand ne mushkil farmayá, yih is wáste nahin, ki us ke pas daulat hai magar is wáste ki wuh daulat ko aziz rakhtá, aur is men us ka bará khatra hai *Asmán ki bádshahat* se murad kalisya, aur us men *dákhil* hone se murad yih, ki Masih ká shagird hona, aur us ki pairawí karna

24 Kahte hain, ki yih masal Yahúdion, aur Arabon men mashhúr thi, aur ab tak un men, balki Hindostan ke logon ki bhi zabán par jari hai, yane jab koi bat nihayat mushkil ya anhoni ho, tab kahte hain, ki Unṭ ka sui ke nake se nikal jana, is se ásán hai Baze kahte hain, ki Yúnaní zaban men do lafzen hain, jin ki shakl ápas men bahut milti hai, yane *kamelon* jis ke mane únṭ, aur *kamilon*, jis ke mane jaház ke langar ka rassa; aur is hál men naql nawíson ne *kamilon* ke badle *kamelon* likhá ho-

ásán hai, ki ek daulatmand Khudá kí bádsháhat men dákhil ho

25 Jab us ke shágirdon ne yih suná, to niháyat hairán hoke bole, Phir kaun naját pá saktá hai?

26 Yisú ne un par nazar

---

ga Pas *kamilon* ke mane agar yahán lagáen, to is ke bamújib Masih ka yih matlab zahir hotá hai, ki langar ka rassa sui ke nake men jáná is se asán hai, wagaira Yih bayán yahan bahut mauqe ká hai, kyúnki súí, aur rassa donon ek hí chiz hain, sirf itná farq hai, ki ek mahín, aur dúsra motá hai, ek súí men ja sakta, aur dúsra hargiz nahin ja sakta Lekin yih tabdil in lafzon ki, sabit nahin, aur kuchh hajat nahin, ki ham is tabdil ko mutabar janen Bihtar yih hai, ki *kamelon*, yane únt hi ka lafz bana rahe Aur is ke bayan men kahte hain, ki Yarusalam ki shahr panah men ek phatak thá, ki us ke kinare hi par ek chhota tang darwaza paidalon ke jane ke waste baná tha, aur tang hone ke sabab is darwáze ka nam *súi ka naka* kahláta thá Is darwáze se sirf paidal admi nikal játa, lekin unt, khasskar apne bojh samet, kabhi na ja sakta thá Aur is nam ke sabut men, Lord Nujint sahib, ek Angrezi musafir, jis ne mulk i Yahúdiya men thore din guzre, ki sau ki, aur ek kitab men apní sair ka bayán chhapwaya, yún likhtá hai, ki "Main Habrún men shahr ke phatak se pai dal nikalta tha, ki us waqt ek únton kí qitar áge ai, aur bahut bhir dekhkar, mere sathion ne mujh se kaha, ki Súí ke nake men jáiye, yane chhote darwaze men, jo phatak ke pás hai Tab mujhe Khudawand ki bat yád ai, ki unt ka súí ke na ke se guzar jáná us se ásan hai, ki daulatmand ásman kí badsháhat men dakhil ho, kyúnki yih únt daulatmandon ki tarah, bare bojh se lade the, aur aisi tang ráh se un ka guzar jana muhál tha" Yahan sochna chahiye, ki daulat men bare bare khatre hain Un men se yih zahir hain, (1) Ki us par dil aksar laga rahta, aur Khuda ko bhúl jatá hai, kyúnki koí do khawindon kí khidmat nahin kar sakta (2) Usse gurúr aur ghamand paida hotá hai, aur jis ke dil men yih bhará hai, wuh Khuda ko kis tarah mánega (3) Daulat dil ko tarah tarah ki ghabrahat men dal deti hai, aur us men, kanton-wali zamin kí tarah neki ka bij barhne nahin deti (4) Aiyashi aur aubashi, aur har tarah kí sharárat us se paida hotí hai (5) Us ke hasil karne, aur mahfúz rakhne men aksar zulm, aur dagabazi, aur lalach, aur hirs, aur bukhl shamil hain Lekin agar koi daulatmand apni daulat par bharosa na kare, aur ap ko us ka amanatdar samajhkar, Khudatarsi se guzran kare, to Khudawand ka yih kalam us se ilaqa nahin rakhta hai, kyunki yahan daulatmand se murad wuh shakhs, jo daulat par dil lagata hai Chunánchi Markas is ka bayan yún kartá hai, ki jab shagird us ki baton se hairán húe, tab us ne duhrakar, tashrih ke taur par kaha, ki "Ai larko, jo daulat par bharosa rakhte hain, un ke liye Khuda ki bádshahat men dakhil honá kya hi mushkil hai"—Markas 10 24

25 Unhon ne dunyáwi taur par khiyal kiya, yane samjhe, ki agar daulatmand Masih ko qabúl na karen, to garibon men se koi use na manegá, tab us ki badshahat kyúnkar qaim ho sakegí?

26 Masih ka matlab yih hai, ki agarchi daulatmand qabul na karen tau bhí Khuda ki qudrat se meri bádsháhat qáim ho jaegi, chunan-

karke kahá, Yih insán se nahíṉ ho saktá, par Khudá se sab kuchh ho saktá hai

27 ¶ Tab Patras ne jawáb meṉ use kahá, Dekh, ham ne sab kuchh chhorá, aur tere píchhe ho líe, pas ham ko kyá milegá?

28 Yisú ne kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Tum jo mere píchhe ho líe, jab naí khilqat meṉ Ibn i Ádam apne jalál ke takht par baithegá, tum bhí bárah takhtoṉ par baiṭhoge, aur Isráel kí bárah gurohoṉ kí ạdálat karoge

29 Aur jis ne ghar, yá bháí, yá bahin, yá má báp, yá jorú, yá bál bachchoṉ, yá zamín ko, mere nám par chhorá, sau guná páwegá, aur hamesha kí zindagí ká wáris hogá

30 Par bahut se jo pahle haiṉ, pichhle ho jáeṉge, aur jo pichhle haiṉ, pahle hoṉge.

---

chi likha hai, "Na to zor se, aur na tawanai se, balki meri ruh se, Rabb ul-afwaj farmata hai"—Zak 4 6 Meri badshahat qáim hogi, aur us ke qaim hone se bahut log najat páeṉge Aur yih bat puri hui, ki bahut log najat pa chuke, aur barabar pate chale jate haiṉ

28 *Naí khilqat meṉ*, yane, jab qiyámat aegi, aur sab chizeṉ gova nae sire se paida hoṉgi, kyuṉki likhá hai, "Ki naya asman, aur nai zamín hogí," 2 Pat 3 13, tab tum ko baṛa jalal, aur bari izzat milegi *Tum bárah takhtoṉ par*, yane baṛá martaba aur iqtidár pá kar, mere sath baiṭhoge, aur Israel ke bárah gurohoṉ ki adalat karoge, yane kalisya ki In barah guro hoṉ se murad Khuda ke logon ki jamaat hai.—Yaq 1 1 Agar koi kahe, ki Yahudah Iskariyútí bhi in rasuloṉ meṉ maujud tha, to is ka jawáb yih hai, ki Masih ka yih kalám ámm taur par hai Wuh shurú hi meṉ janta thá, ki Yahudah birgashta hoga, chunanchi wuh kahtá hai, ki 'Kyá maiṉ ne tum barahoṉ ko nahíṉ chuna, aur ek tum meṉ se shaitan hai'—Yuh 6 70, aur jab Yahúdah un meṉ se kharij húá, tab ek aur shagird chuna jakar, bárah ka shumar púra ho gayá.

29 Yih ámm wạda na sirf baṛah rasuloṉ, balki Masih ke sab pairaoṉ ke waste hai Masih ke dinoṉ meṉ jo us ki pairawi karte the, unhoṉ ne haqiqat meṉ apna sab kuchh chhora Aur aj kal jo apna watan chhoṛkar dúr desoṉ meṉ jate haiṉ, un ko ma bap, bhai bahin, balki dunyá ki daulat aksar chhoṛ dene paṛtá hai Aur is mulk meṉ, jo Hindú aur Musalmanoṉ meṉ se Ísai din ki taraf nikal ate haiṉ, un ko bhi aksar sab kuchh chhor dene paṛtá hai Khair, jis ne Masih ki khatir aisa kiya, aur us ki pairawi karta rahega, usi ke waste yih wada hai Aur phir bahut haiṉ, jo apne watan, aur apne ghar meṉ, aur apne azizoṉ ke sath rahte, tau bhi Khuda ki bandagi, aur Masíh ki pairawí karte haiṉ, chunanchi agar wuh dunyá kí chizoṉ se dil uṭhakar ásmán kí chizoṉ ki taraf lagaeṉ, to yih wada un ke liye bhi hai

30 Is ka matlab yih hai, ki tum is jalál aur izzat ki babat na to sust aur na gustakh ho, aur is meṉ dhokha na khao, kyúṉki bahutere jo admioṉ ki samajh meṉ pahla darja páne ke láiq haiṉ, Khuda ke nazdik pichhle hoṉge, aur bahutere haiṉ, jinheṉ admi kam-qadr, aur nálaiq, aur dindari meṉ kamzor samajhte haiṉ, magar Khuda un ka aslí hál janta hai, aur unheṉ nek badlá dega. Yih ayat bisweṉ bab se ziyada

XX BÁB

1 KYÚNKI ásmán kí bádsháhat us sáhib

i khána kí mánind hai, jo tarke báhar niklá, táki apne angúristán men mazdúr lagáwe.

---

mel rakhti hai, kyúnki angúristán ki tamsíl jisi matlub ke sáf karne ko kahi gaí

FÁIDE

3 á Sharír aur hujjatí mushkil sawalon se Khuda ke logon ko phansáne ki koshish karte hain

4 Khuda ke kalám ke bamujib, shafaqat ke sath, agar ham unhen jawab den, to bahut munasib hai

6 Shadi ka band nihayat mazbút, aur páedar hai, aur wuh zinakari ke siwa, aur kisi sabab se tut nahin sakta

13—15 Ímándáron ko cháhiye, ki chhote larkon ki tarah sada mizaj rakhen, aur yih bhi ki apne larkebale Masih ko supurd karen, ki wuh unhen qabúl karega

16 Jo najat ka mutláshi hai, chahiye, ki wuh mustaid aur sargarm ho Us ko Masih ke pas *ána* chahiye Jawáni men ána chahiye Agar izzatdar aur daulatmand ho, tau bhi lachar hokar, ána chahiye

16 Mutlashí aksar apne kámon par bharosa rakhte hain Wuh púchhte hain, ki ham kyá karen? aur jab tak unhen yih samajh na ho, ki ham kuchh kar nahin sakte, tab tak sharaiat ke kamon par wuh bharosa rakhte hain, lekin jab kisi ne jan liya, ki is rah se najat nahín mil sakti, tab wuh Masih aur us ke kamon par apne ko saunp dene par razí ho jata hai

23, 24 Agar ham wájibi taur se daulat ko rakhen, to us men barkat hogi, nahin to daga, aur khatra, aur halakat hai Daulat ki muhabbat men hazaron halak hue, aur kabhí kisi ne najat us se nahin pái

27—29 Masih ki khátir sab kuchh, thorá ho ya bahut, chhor dená zarur hai

28, 29 Masíh ki pairawí karne men barí jazá hai

XX BÁB

KHULÁSA

Mazdúron kí tamsíl, jo kaí bár karke, angúristan ke kám par lagáe gae, 1—16 *Masih ká apne dukh uthdne, aur jí uthne ki babat pahle se khabar dená,* 17—19 *Zabadi ke beton kí má ki darkhwast, aur us ká jawáb, aur is darkhwást se báqí rasúlon ká nakhush honá,* 20—28 *Do andhon ko binaí dená,* 29—34

1 Yih tamsil pichhle bab se mel rakhti hai, chunanchi lafz i *kyúnki* se zahir hai Patras ne sab rasúlon ke waste puchha tha, ki *ham ko kyá milega?* (19 27) Masih ne jawáb men kaha, ki Tum ko bará ajr milega, (a 28) Lekin us ne daryaft kiyá, ki Patras ki samajh is bat men durust nahin hai, yane aisí samajh, ki yih ajr hamára haqq hogá, aur mazduri ke taur par hamen milegá Is samajh ko durust karne ke liye wuh kahta hai, (á 30) ki Han, tum ko bahut kuchh milegá, tau bhi tum is bát par bhúle na raho "Bahut se jo pahle hain, pichhle ho jaenge, aur jo pichhle hain, pahle honge" Aur is matlab ki tafsil men yih tamsíl kahí gaí *Ásmán kí badshahat* Ásman kí badshahat se murad kalisyá, ki jis ka shurú yahán, aur tamamí bihisht men hai Shayad us ki donon hálaton se yahan murad hai, khásskar pichhlí, yane bihisht se Is tamsil se yih nasihat nikaltí hai, ki ásman ki badshahat men yahán, aur ákhirat ke din, ajr dene ká aisa taur hoga, jaise kisi sahib i khana ne, jis ka tamsil men zikr hai, apne mazduron ko diya *Angúristán* Yih mulk i Yahúdiya men bahut the, aur chúnki har angúristan chár díwárí se ghirá húá, aur hifázat se rahta, aur log us kí khabar-

2 Aur us ne mazdúron ká ek ek dínár rozína muqarrar karke, unhen apne angúristán men bhejá

3 Aur us ne phir, din charhe, báhar jáke, auron ko bázár men bekár khare dekhá,

4 Aur un se kahá, Tum bhí angúristán men jáo, aur jo kuchh wájibí hai, tumhen dúngá So we gae

5 Phir us ne, do pahar, aur tísre pahar ko báhar jáke, waisá hí kiyá

6 Ek ghantá din rahte, phir báhar jáke, auron ko bekár khare páyá, aur un se kahá, Tum kyún yahán tamám din bekár khare rahte ho?

7 Unhon ne us se kahá, Is liye ki kisí ne ham ko mazdúrí par nahín rakhá Us ne unhen kahá, Tum bhí angúristán men jáo, aur jo kuchh wájibí hai, páoge

8 Jab shám huí, angúristán ke málik ne apne kárinde se kahá, Mazdúron ko bulá, aur pichhlon se leke pahlon tak un kí mazdúrí de

9 Jab we, jinhon ne ghanṭe bhar kám kiyá thá, áe, to ek ek dínár páyá

10 Jab agle áe, unhen yih gumán thá, ki ham ziyáda páwenge, par unhon ne bhí ek ek dínár páyá

11 Jab unhon ne yih páyá, to ghar ke málik par kurkuráe

12 Aur kahá, Pichhlon ne ek hí ghanṭe ká kám kiyá, aur tú ne unhen hamáre barábar kar diyá, jinhon ne tamám din kí mihnat aur dhúp sahí

13 Us ne un men se ek ko jawáb men kahá, Ai miyán, main terí beinsáfí nahín kartá, kyá tú ne ek dínár par mujh se iqrár nahín kiyá?

14 Tú apná le, aur chalá já par main jitna tujhe detá hún, pichhle ko bhí dúngá

15 Kyá rawá nahín, ki apne mál se jo cháhún so karún? kyá tu is liye burí nazar se dekhta hai, ki main nek hún?

16 Isí tarah pichhle pahle honge, aur pahle pichhle kyúnki bahut se buláe gae, par barguzíde thore hain.

---

dárí bahut achchhi tarah se karte the, is waste aksar kalisya kí us se tashbíh dí játí hai —Yas 5 7, aur Yar 12 10 Yahan *angúristán* se kalisya, aur *sahib i khána* se Khuda, aur *mazduron* se ham log murád hain *Báhar nikla.* "Ham ne Khuda ko nahín chuná, magar us ne hamen chun liya" Khudá apne logon ko dhúndhtá, aur bulátá, aur apne kam men lagata hai

2 *Dínar*, yane qarib ek chananni ke Yih ek Rúmi sikka, aur aksar mazdur ke ek din ki mazdurí tha.

4 *Jo kuchh wájibí hai* Kuchh aur iqrar nahín kiyá Wuh mazdúr jante the ki yih sahib i izzat hai, aur ham se dagá nahín karega Lekin unhon ne gumán nahín kiya hoga, ki púre din ki mazdúri wuh dega

15 *Burí nazar se dekhtá hai*, yane apne dil men ranjida hai

16 Yahan tamsíl ka natíja nikalta hai Jo mazdúr píchhe se kam par lagae gae, unhon ne pahle paya, aur apni mihnat se ziyáda, aur khush hokar chale gae Aur jo

17 ¶ Aur jab Yisú Yarúsalam ko játá thá, ráh meṉ bárah shágirdoṉ ko alag le jáke un se kahá,

18 Dekho, ham Yarúsalam ko játe haiṉ, aur Ibn i Ádam Sardár Káhinoṉ aur Faqíhoṉ ke hawále kiyá jáegá, aur we us par qatl ká hukm deṉge,

19 Aur use Gair-qaumoṉ ke hawále kareṉge, ki ṭhaṭṭhoṉ meṉ uráweṉ, aur koṛe máreṉ, aur salíb par khíṉcheṉ par wuh tísre din phir jí uṭhegá

20 ¶ Tab Zabadí ke beṭoṉ kí má apne beṭoṉ ko leke us pás ái, aur use sijdá karke

---

pahle áe, aur kám par lagáe gae, unhoṉ ne albatta apní mazdúrí pai, magar pichhloṉ se pichhe, aur apne hasad ke sabab unheṉ wuh pana, na páne ke barabar ho gaya

Is tamsil meṉ yih nasíhateṉ haiṉ *Pahle*, Khuda malik hai wuh apne mal se jo cháhe so kare *Dúsre*, us ke dene meṉ kuchh beinsafi nahíṉ hai *Tísre*, tamam din ke mazdúroṉ se murad wuh log haiṉ, jo bahut arse tak Khuda ke kam meṉ lage rahe, magar susti se *Chauthe*, dopahar, aur tisre pahar, aur ek ghanta kám karnewaloṉ se murád wuh log haiṉ, jo thore arse tak, Khuda ke kam meṉ lage rahe, magar dil lagákar aur sargarmi se *Paṉchweṉ*, wuh jo burhape men Khuda ke kám meṉ sargarm ho jate, aur jo kam umri meṉ mar jate haiṉ, un ke wáste is meṉ bari tasalli hai, tau bhi agar koi der tak aur sargarmí se bhi aisa hi kare, to kya hi bihtar hai! *Chhathe* koi sirf apní mazdúri ke waste yih kam na kare, magar muhabbat se, dil lagakar, sargarmi ke sáth, yih jánkar, ki Khuda ke fazl se apne haqq se ziyáda páúṉga *Sátweṉ*, is tamsíl ka ḳhulasa yih hai ki Ḳhudá tum se yih nahiṉ púchhega, ki kitni der tak tum ne mera kám kiyá, magar yih, ki kitní sargarmi, aur kaise dil se

§ 107 Tísri bár Yisú ká apni maut, aur ji uṭhne kí peshgoi karná (Dekho §74, aur §77) *Piria*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
20 17-19	10 32 34	18 31-34	

17 *Yarúsalam ko játá thá* Galíl ko chhoṛkar, wuh Yardan ke par gaya tha, aur waháṉ se Íd i Fish ke wáste Yarúsalam ko chalá Sab Yahúdi mardoṉ ko is Íd meṉ jane ka hukm thá (Khur 23 17) Is wáste bahut log rah meṉ chale jate honge, aur aglab hai, ki Masíh ke sath bhi bahut log the Is liye apne shagirdoṉ ko alag le gaya, kyuṉki wuh nahiṉ chahtá tha, ki aur log yih bat suneṉ Markus ke bayán ke bamújib wuh apne shágirdoṉ se áge barha játa thá, aur wuh hairan hokar darte darte us ke pichhe chale, aur is ka yih sabab hogá, ki peshtar bhi us ne do bar apne mare jane ki khabar di thi Is waste aglab hai, ki us ke shágird, yih jánkar, ki Yarúsalam meṉ us ko bahut dushman haiṉ, darte the

18, 19 Yih báteṉ jin ki khabar Masih ne di, thore dinoṉ ke bad puri húíṉ, aur Sardar Kahinoṉ aur Faqihoṉ ke wuh hawala kiyá gaya, (26 15 aur 57,) aur unhoṉ ne qatl ka hukm diya, yane fatwá diyá, ki yih qatl ke laiq hai, (26 66,) magar chúṉki unheṉ qatl ka iḳhtiyár na thá, is liye use Pilatús Rúmí hákim ko supurd kiyá —(27 2)

§ 108 Yaqúb aur Yúhanná kí darkhwást *Piriá*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
20 20-28	10 35 45		

20 *Zabadí ke beṭoṉ kí má* Yane Salomi, Yaqúb aur Yuhanna ki ma

cháhá, ki us se kuchh arz kare

21 Us ne us se kahá, Tú kyá cháhtí hai? Wuh bolí, Farmá, ki mere donoṉ bete, terí bádsháhat meṉ, ek terí dahní, aur dúsrá terí báíṉ taraf baiṭheṉ

22 Yisú ne jawáb meṉ kahá, Tum nahíṉ jante, ki kyá mángte ho Kyá wuh pyála, jo maiṉ píne par húṉ, pí sakte ho? aur wuh baptismá, jo maiṉ pátá húṉ, tum pá sakte? We bole, Ham sakte haiṉ

23 Us ne un se kahá, Tum albatta merá pyála píoge, aur wuh baptismá, jo maiṉ patá húṉ, páoge, lekin merí dahní aur merí báíṉ taraf baiṭhna, mere ikhtiyár meṉ nahíṉ ki kisí ko dúṉ, magar un ko, jin ke liye mere Báp ne muqarrar kiyá

24 Aur jab un dasoṉ ne yih suná, un do bháíoṉ par gusse húe

25 Tab Yisú ne unheṉ buláke kahá, ki Tum jánte ho, ki Gair-qaumoṉ ke hákim un par hukúmat jatáte, aur ikhtiyárwále un par apná ikhtiyár dikháte haiṉ

26 Par tum logoṉ meṉ aisá na hogá balki jo tum meṉ bará hua cháhe, tumhárá khádim ho

27 Aur jo tum meṉ sardár bana cháhe, tumhárá banda ho

28 Chunánchi Ibn i Ádam bhí is liye nahíṉ ayá, ki

---

21 Masih ke shagird ab tak samajhte rahe, ki us ki badshahat dunyawí hogi aur is aurat ne yih khiyal karke, ki wuh mere betoṉ ko aziz rakhta hai, goya yih darkhwast ki, ki yih donoṉ tere wazir hoṉ Luka ke bayan se (19 11,) zahir hai, wuh yih khiyal karte the, ki yih badshahat abhí zahir húa cháhti hai

22 Matlab yih, ki meri bádshahat ki babat tum bilkull bhúl karte ho, yane samajhte ho ki wuh dunyawi hogi, aur dunya ki izzat aur martaba tum paoge, magar is ke baraks mujhe ek pyála piná hai, yane ranj o maut ka, aur mujhe ek baptisma pana hai, yane jahan ke gunahoṉ ke waste Ilahí gazab mujh par nazil hoga, kya tum mere sath yih sab sah sakoge? Is se wuh samjhe honge, ki bari mushkiloṉ, aur khatioṉ se yih badshahat qaim hogi tau bhí unhoṉ ne khiyal kiya, ki jo kuchh hameṉ sahna ho to sahenge, ham wuh pyala pi sakte haiṉ *Pyale* se murad aksar gazab aur saza hai —Dekho Yas 51 17, aur 22, Zab 75 8

23 Is ka matlab yih hai, ki tum albatta mere sath dukh uṭhaoge, aur mere waste satae jaoge, aur tum men se ek jan se bhi mára jaega, lekin is darkhwást ki babat maiṉ kuchh kah nahin sakta, magar yihi ki jin ke liye Bap ne mere dahne baiṭhná muqarrar kiya hai, unhiṉ ko dúṉgá, aur abhi kahna wajib nahiṉ ki kin ko duṉga —Mati 25 34

24 Unhoṉ ne jana, ki yih donoṉ ham se sabqat le jaya cháhte haiṉ is liye un par gusse hue

25—28 Jab wuh jhunjhláte the, tab Yisú ne yih takrar miṭane ke wáste un se kaha, ki Jaisa is dunya ki badshahatoṉ meṉ hai, waisa meri badsháhat meṉ na hogá, balki jo tum meṉ bara hua cháhe, wuh tumhará khadim ho, jis tarah maiṉ bhi húa Chunanchi us ke haqq

khidmat le, balki khidmat kare, aur apní ján bahuteron ke liye fidiya men de

men yih likha hai, ki "Us ne Khuda ki surat men hokar Khuda ke barabar honá ganímat na jana, lekin us ne áp ko ních kiya, aur khadim ki súrat pakri, aur insán kí shakl bana, aur admi ki surat men zahir hoke ap ko past kiya, aur marne tak, balki salibi maut tak farmanbardar raha"—Filip 2 6, 7, 8 *Apní jan bahuteron ke liye fidya men de* Wuh sat kahtá hai ki Main apne logon ke gunahon ke badle apni jan deta hún Aur aisá karna is waste zarúr tha —

1 Ki Khuda ne kaha tha, ki Jo shakhs gunah karega wuh marega, yane, halákat men parega.

2 Sabhon ne gunah kiya hai, aur agar insaf ho, to sabhon ko jahannam men jana hoga

3 Koi insan apna kaffara nahín de sakta, phir auron ke liye dene ka kya zikr hai? Agar koi tauba karke pak bhi rahe, to yih sirf farz ada karna hai, aur guzre hue gunah is se, kabhi nahin mitenge

4 Na firishta, na koi aur makhlúq yih kam kar sakta tha, kyunki har ek makhluq par apne hi zimme ki farmanbardari baja lana farz hai, ziyada nahin kar sakta, to auron ka jawab kyunkar de sakta hai? Is waste Khuda ko pasand aya, ki apne Bete ko jahan men bheje, taki wuh kafara hoke insan ko bachae —Dekho Yúhan 3 16, 1 Yuhan 4 10, 1 Pat 1 18, 19, Mukashifat 13 8, Yuhan 1 29, Afs 5 2, Ibr 9 28, Yas 53 *Bahuteron ke liye* —Dekho Mati 26 28, Yuhan 10 15, 1 Tim 2 6, 1 Yuhan 2 2, 2 Karint 5 14, 15, Ibr 2 9.

§ 109 Irihá ke nazdik do andhon ko binai dená

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
		18 35-43	
20 29 34	10 46 52	19 1	

29 Jab we Iríhá se rawána hone lage, barí bhír us ke píchhe ho li

29 *Iríhá se rawána hone lage* Yih shahr Yarúsalam se nau kos purab uttar ki taraf dur thá, aur isi ke pas Israeli log mulk i Kanaan ko jate waqt Yardan nadí se sukhe utre the —Yash 3 16 Yashúa ne jin shahron ko le liya, un men yih pahla shahr tha Us ne use bilkull ujar diya aur jo koi use phir tamir kare, us par lanat kí —Yash 6 20, 21, aur 26 Pán sau baras bad yih lanat ek shakhs par nazil huí —1 Sal 16 34 Bad is ke wuh ambiya zadon ka madrasa ban gaya —2 Sal 2 5 Is ke nazdik Ilisha se ek mujiza záhir hua —2 Sal 2 21 Masih ke zamane men wuh sirf Yarusalam se qadr men kam tha Kabhi kabhí wuh *taron ka shahr* kahlata thá, kyunki tar ke darakht us men bahut the, aur ab bhi kuchh baqí hain —2 Taw 28 15, Qaz 1 16 Áj kal wuh Riha ya Rihi kahlata hai, aur ek chhota tuta phuta gáon qaríb pachas gharon ki abadi ke hai Yarusalam se Iriha ki rah ek bayában men jo Iriha ka kahlatá tha, hokar jati thi, aur jis tarah Masih ke zamane men us rah men chalnewalon ko khatra thá, usi tarah in dinon ke musafir bhi bayan karte hain, ki rahzanon ke sabab se wuh rah chalna mushkil hai —Luk 10 30 Jab Yisú ne yih mujiza dikhaya, wuh Yarusalam ko jata thá Matí ke bayán men sirf ek andhe ka zikr hai Markas aur Luka do ka bayan karte hain Is ka mufassil hal yih hoga, ki haqiqatan do the, magar un men se ek mashhur tha, ki wuh shayad kisi bare izzatdar ka beta tha, chunánchi wuh Timai ka beta kahlata hai Aur aglab hai ki binai pane ke bad wuh Masih ka shágird ho gaya Dúsrá koi gumnam shakhs hoga, ki Mati

30 ¶ Aur, dekho, do andhe, jo ráh ke kináṛe baiṭhe the, jab suná, ki Yisú chalá játá hai, pukárne lage, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, ham par rahm kar

31 Par jamáạt ne unhen dánṭá ki chup rahen lekin we aur bhí chilláe, ki Ai Khudáwand, Ibn i Dáúd, ham par rahm kar.

32 Tab Yisú khaṛá rahá, aur unhen buláke kahá, Tum kyá cháhte ho, ki main tumháre liye karún?

33 Unhon ne use kahá, ki Ai Khudáwand, hamárí ánkhen khul jáen

34 Yisú ko rahm áyá, aur

---

us ká zikr nahín kartá hai Aur is ke siwá Matí aur Markas likhte hain, ki Yisú Iriha se *rawána huá* magar Lúka men (agar yahan ka tarjuma durust ho) likha hai ki jab wuh Iríhá ke *nazdík aya*, yih májara guzrá Lekin jis lafz ka tarjuma *nazdik áyá* hai, agarchi ak sar us ke yih mane hain, tau bhi sirf yihí mane nahin Baz jagah us ka tarjuma yih ho sakta hai, yane *nazdík thá* Pas yahán donon bayanon men mukhálifat nahin hai Mati aur Markas kahte hain, ki *rawana húá*, aur Lúká ke bayan ke bamujib yih natija nikaltá hai, ki wuh rawána hokar, Iriha ke *nazdík thá* Aur baze mutassirín is mukhálifat ko rafa karne men yih samajhte hain, ki Yisú ke wahán dakhil hone ke waqt ek andhá mila, magar binái na pái Dusre din Yisú ke shahr se rawána hote waqt, yih andhá kisí dúsre andhe ko sath lekar ráh par baitha, aur us waqt binai pái Aur Lúka jo bayán karta hai, ki Yisú ke dákhil hone ke waqt wuh andhá milá, aur bínaí pai, to sara bayan is hál ka mukhtasir karke us waqt par khatm kartá hai Aur is ká sabab yih hai, ki do hisson men ek bát ká bayan karná wuh kuchh zarúr na samjhá, chunánchi muarrikhon ká aksar yih dastúr hai Pas donon taur se is bayan men ikhtilaf nahín hai. Is ke baraks sab jante hain, ki jab do shakhson ke bayan men kuchh zahirí tafawat páyá jáe to yih us bayán ká ek sabút ṭhaharta hai, yane is se zahir hai, ki unhon ne apas men kisí jhúthí bat par mashwarat nahin kí Pas aise tafawaton se malúm hotá hai, ki Injil ke likhnewalon ko, un kí tasnifon ke likhte waqt, apas men kuchh bandish na thí Is sabab se un ka bayan sahih ṭhahartá hai

30 *Ai Khudáwand Ibn i Dáud*, yane ai Masih Wuh Daúd kí nasl tha, jis ki bábat Khuda ne baṛe bare wade kiye —Zab 132 11, 12, aur 89 3, 4 Yahúdi sab jante the, ki Masíh Daud ki nasl se hoga —Dekho Matí 22 42

34 *Un ki ánkhon ko chhúá*. Markas aur Luka kahte hain, ki us ne yih bhi kaha ki "Tere iman ne tujhe bachaya," yane imán ke sabab tu ne mere pas akar, binai mángi, aur pái

FAIDE

1—16 á Jo tamsil is báb ke shurú men hai, us se ham yih talím pate hain, ki Masíh ki khidmat ka jo ajr milega, wuh muddat kí darází par nahin, magar sargarmí, aur mashaqqat par munhasir hai

13 Khuda sabhon ke sáth insáf se muamila karegá

16 Bazon ko, bazon ki banisbat, ziyada ajr dega. Bihisht men har ek, apni apní liyaqat ke bamújib, kamil khushí páegá, magar zahir hai, ki bazon ki ziyada liyáqat hai, aur unhen ziyada milegá

15 Khuda apne mal se jo cháhta so karta hai

un kí ánkhoṉ ko chhúá aur usí dam un kí ánkheṉ bíná húíṉ, aur we us ke píchhe ho líe

---

15 Jab Khudá kisí ko kuchh detá hai, to us meṉ hamará nuqsan nahíṉ Agar koí bháí ziyáda daulatmand, yá aqlmand, yá izzatdár ho, to us se kina na rakheṉ, magar is ke baraks khush hoṉ Us ki khush-hali se hamárá kyá harj hai? Kuchh nahíṉ, balki faida hai

1—16 Khudá ke angúristan meṉ jákar hameṉ mihnat o mashaqqat karná cháhiye Us ká kám bulaná hai Wuh sabhoṉ ko buláta hai

4 Jo koí us ká kám kare us ke liye ajr ká wada hai

6 Burhápe meṉ bhí ádmí bach saktá hai, lekin jo is halat tak pahunchkar bach jate, wuh thore haiṉ Aur burhape tak najat se gafil rahná, bari nadání aur khatre kí bat hai

20—22 Má báp aksar apne laṛkoṉ ke wáste dunyáwi izzat chahte haiṉ, aur nahiṉ sochte, ki díndári is se bhí bihtar hai

26—28 Farotaní se hamari díndári zahir hai Jis shakhs meṉ farotaní nahiṉ, us meṉ díndari bhí nahíṉ

30—34 In andhoṉ ke hal se ham gunahgár yih nasíhateṉ paeṉ —

1 Insán, gunah ke báis, andhe hokar ráh i haqq ki khúbí nahiṉ dekhte

2 Is andhepan kí hálat meṉ Masih ko pukarna wajib hai, ki wuh hamárí áṉkheṉ khol sakta hai

3 Masih jab ki nazdik hai, to yihi mauqa us ko pukarne ká háth se na dená cháhiye, aur áj hi ke din mauqe ká waqt hai, phir kal kahaṉ?

4. Jab log dantte, aur hanste, aur barkhilaf i karte haiṉ, tab ruk janá na cháhiye, balki aur bhí chillákar Masíh ko pukárná munásib hai.

5 Jo Masíh kí madad cháhte, aur mángte haiṉ, unhiṉ ko milegí. Wuh kisí ko khalí hath nahíṉ lautáta

6 Jis tarah yih andhá Bartimai apná kapṛá phenkkar uṭhá, (Mark 10 50,) aur Masih ki taraf dauṛá, usí tarah ham ko bhí karná cháhiye, yane kapṛá to nahíṉ, magar har ek gunáh ká bojh, aur uljhánewále wahimoṉ ko apne se dúr karke baṛí chálakí aur koshish se sabukdosh hokar Masíh kí taraf dauṛná, aur áp ko us ke páoṉ par giráná cháhiye Koí ádmí sust baiṭhá húá nahiṉ bachtá Hukm yih hai, ki "tang darwáze meṉ dákhil hone ke liye jan se koshish karo," aur wada sirf un logoṉ se hai, jo "máṉgte, aur dhúndhte aur khaṭkhaṭáte" haiṉ

7 Íman ek wasíla hai, ki jis se ham par rahm kiyá játá hai —Mark. 10 52 Hamáre ímán ke muwáfiq Masíh ham se suluk karegá Is ke bagair koí us ke pás na jáegá, aur na gaya, to halak hogá Ímán wuh háth h u, ki jis se ham naját ká dáman pakar lete haiṉ

8 Jo koi isí taur se Masíh ke pás jáe, aur darkhwást kare, us par rahmat názil hogi, tab us kí áṉkheṉ khul jaeṉgíṉ, aur sáf dekhne lagegá

9 Jo yúṉ bínáí páte haiṉ, un ko cháhiye, ki Masíh kí pairawí bhí kareṉ Jaháṉ kahiṉ, aur jo kuchh wuh bataáe, wuhí unheṉ karná chahiye, kyúṉki jo andhoṉ ko bínái de saktá hai, wuh sídhí ráh kí bábat bhúl chúk na karegá, aur wuh shurú se ákhir tak, háṉ, maut kí wádi meṉ bhi, hameṉ roshni de saktá hai.

XXI BÁB

1 AUR jab we Yarúsalam ke nazdík pahunchke Baitfágá men Zaitún ke pahár pás áe, tab Yisú ne do shágirdon ko yih kahke bhejá, ki

2 Sámhne kí bastí men jáo, aur wahán ek gadhí bandhí, aur us ke sáth ek

---

XXI BÁB

KHULÁSA.

Masíh ká gadhe par sawár hokar, Yarúsalam men dakhil honá, aur shor machákar logon ká mubarakbád kahná, 1—11 *Kharíd o farokht karnewalon ko haikal se nikál dená, aur wahán ke bímáron ko changá karná,* 12—14 *Káhinon, aur Faqíhon ká, Masíh kí taríf sunkar, hasad karná; aur us ká jawáb,* 15, 16 *Ek bephal anjír par Masíh ki lanat, aur us ka sukh jana,* 17—22 *Káhinon aur buzurgon kí, jinhon ne us ke ikhtiyar kí babat sawál kiyá thá, zaban band karná,* 23—27 *Do beton kí tamsíl, jinhen un ke báp ne takistán ke kám par bhejá,* 28—32 *Takistán, aur us ke bágí bágbanon kí tamsíl,* 33—46

HISSA VII

KHUDÁWAND KÁ YARÚSALAM MEN ALANÍA DAKHIL HONÁ, AUR BAD IS KE JO WAQIÁT CHAUTHÍ ÍD I FASH TAK GUZRE

ARSA *Panch din ká*

§ 112. Khudáwand ka Yarúsalam men, shán o shaukat ke sath dakhil honá *Baitaníya aur Yarúsalam*

Matí	Mark.	Lúk	Yuhan.
21 1-11			
14-17	11 1-11	19 29 44	12 12-19

§ 113 Bephal anjír ka darakht Haikal ká sáf karna *Baitaníya aur Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
21 12,13,		19 45-48	
18, 19	11 12-19	21 37-38	

§ 114 Bephal anjir ke darakht ká súkh jána *Baitaníya aur Yarúsalam ke darmiyán*

Mati	Mark	Lúk.	Yúhan
21 20 22	11 20,26		

1 *Zaitún ke pahár pas áe* Yih pahar Yarusalam ke púrab taraf hai, aur us ke nam se zahir hai, ki zaitun ke darakht us par bahut the, aur wuh Yarúsalam se ek sabt ki manzil, yane pandrah sau qadam dúr hai (Aamal 1 12) Us ke, aur shahr ke bích men ek nálá, Kadrún name hail hai, jis men barish ke waqt paní bahut hotá, magar garmi ke dinon men súkh jata hai Is pahár ke dáman men, pachchhim taraf, Yarúsalam ke pas ek bag thá, jo Gatsamaní kahlátá, aur Yisú wahan duá mangne ke waste jaya karta tha —Lúk 22 39, Mark 14 32 Pahar se mile húe púrab taraf, Baitfaga aur Baitaniya donon gaon waqa the

2 *Samhne kí bastí men jáo* Aglab hai, ki yih Baitaniya wuh ganw tha, jahan Lazar aur Marthá aur Mariyam ká makan tha, aur wahán ke bahut log use jante bhí honge *Ek gadhi bandhí, aur us ke sáth ek bachcha* Mulk i Yahúdya men ghore bahut nahín the, aur jo kuchh the, aksar laraí ke kam ke liye makhsús rahte, magar sawarí ke waste gadhe aur khachchar ziyáda kam men áte, aur wahán ke gadhe jaise is mulk men hain, waise nahin, magar unche, aur khúbsúrat, aur mazbút the Badsháh, aur shahzáde aksar sulh aur amn ke waqton men un par sawar hote, aur yih sawárí martabe aur shaukat ká nishán thí —Qáz 10 4, aur 12 14, 1 Sam 25 20, aur Sulaimán

bachcha páoge · kholke mere pás láo.

3 Aur agar koí tum ko kuchh kahe, to kahiyo, ki Khudáwand ko yih darkár hain , ki wuh usí dam unhen bhej degá

4 Yih sab kuchh húá, táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki

5 Saihún kí beṭí se kaho, Dekh, terá Bádsháh, farotaní se gadhí par balki gadhí ke bachche par sawár hoke, tujh pás átá hai.

6 So shágirdon ne jáke, jaisá Yisú ne unhen farmáyá thá, bajá láe,

7 Aur us gadhí ko bachche samet le áe, aur apne kapre un par dále, aur use un par biṭhláyá

8 Aur ek baṛí jamáat ne apne kapre ráste men bichháe, aur kitnon ne darakhton kí dálíán káṭke ráh men chhitráín

9 Aur bhír jo us ke áge píchhe chalí játí, pukárke kah-

---

taḳht-nashín hone ke waqt, apne bap ke ḳhachchar par sawár húá 1 Sal 1 33 Pas Masíh ka is taur se sawár hona kaminagi, aur garibí ká nishán nahín, balki nihayat wájib o lazim tha, ki wuh jo Saihún ka badsháh, aur sulh ká sháhzáda bár bar kahlátá hai, jab apne dar-us-saltanat Yarúsalam men, maut kí rah se taḳht nashin hone par thá, aisi sawári par dakhil ho. Markas aur Lúká, donon sirf *bachche* ka zikr karte, aur kahte hain, ki Us par kabhí koí sawar nahín húa Zahir hai, ki shágird jo gae, to gadhi aur us ke bachche ko lae, magar Masíh bachche hi pai sawár húá. Is men kuchh iḳhtilaf nahín, sirf yih ki Mati zara mufassil bayan kartá hai

4, 5 Yih nabúwat Zak 9 9 áyat men pái jati hai Yahúdi log jante the, ki is men Masih ká zikr hai *Saihun kí beṭí*, —yane Yarúsalam Jin paháṛíon par Yarúsalam wáqa tha, un men ek ká nam Saihún hai Daúd ne use basayá, aur wahán us ká mahall aur qila thá, is waste wuh bar bár Dáúd ka shahr kahláta hai Nabíon kí kitabon, ḳhásskar Yasaiyáh men, Yarusalam kí bastí aksai shairána bayán men *Saihún kí beṭí* kahlátí hai *Farotaní se*, yane laṛái, aur zulm ke sath nahín, magar sulh aur ḳhairiyat ke sáth Wuh bádsháhon ke taur se filhaqíqat áyá, magar gurúr aur ál-mizáji se nahín

7 *Apne kapṛe us par ḍále* Us ká martaba záhir hone ke liye unhon ne yih kiyá —2 Sal 9 13

8 Jaisá ádáb bádsháhon ka karte hain, waisá hi unhon ne Masih ke sath kiya, ki apne apne kapṛe bichháe, goyá matti par chalná us ke laiq nahín, aur khurme ki dálíyán rah men phailain , (Yúhan 12 13,) is wáste ki yih fathmandí, aur iqbál, aur khushnúdí ke nishán the Mukash. 7 9 Rúmíon aur Yahúdion, balki aur bahut sí qaumon men yih qadim dastur hai, yahan tak ki Angrezí zabán men bhí ḳhurme kí angrezi lugat, yane *palm* ke mane iqbal aur fathmandi hain. Aur Yúsuf, Masíh ke zamane ká ek Yahúdí muarriḳh likhtá hai, ki "jab Sikandar badshah Yarúsalam men áyá, tab Yahúdion ne isí ádáb se use shahr men dáḳhil kiyá " Aglab hai, ki yih log jinhon ne Masih ki is taur se jilaudárí ki, yih samajhte the, ki ab wuh dunyáwi taur se hamárá badshah hone par hai, aur us ke haqíqí jalál aur rúháni badshahat se ab tak nawáqif the

9 *Ibn i Dáúd ko Hoshanná!* Ibn i Daud se murád Masih. Sab

tí thí, Ibn i Dáúd ko Hoshanná ! Mubárak wuh jo Khudáwand ke nám par átá hai · Use ásmán par Hoshanná !

10 Aur jab wuh Yarúsalam men dákhil húá, sáre shahr men gul machá, aur kahne lage, ki Yih kaun hai ?

11 Tab bhír ne kahá, ki Yih Galíl ke Násarat ká Yisú nabí hai.

12 ¶ Aur Yisú Khudá kí

Yahúdí log jánte the, ki Masíh Dáúd kí nasl se hogá. *Hoshanná*, do Ibrí lafzon se murakkab hai, aur us ke mane yih hain, *ab bacháo* Yih mubárakbádi ká lafz hai, jo ki Íd i khaima ke din ziyáda istiamál men átá thá Is Íd ká kháss matlab yih thá, ki Masíh dunyá men ákar, insán ke sath goyá khaime, yane jism ke khaime men sukúnat karega Aur kabhí kabhí is nam yane, Hoshanna se bhí Íd i khaima kí taraf nisbat karte, kyúnki wuh us waqt 118 Zabúr kí 25, 26wín áyaten gáte the, yane "Ai Khudáwand kamyábí bakhshiye mubárak hai wuh jo Khudáwand ke nám se átá hai ham Khudawand ke ghar men se tum ko *Hoshanná*," yane mubárakbádi, "dete hain" Yih áyaten Masíh kí taraf ishara kartí hain, aur sab Yahúdi log un ka yihí matlab jánte the Pas zahir hai, ki jab wuh Yisú ke haqq men kahte hain, ki "*Hoshanná*," aur "mubárak hai wuh jo Khudáwand ke nám se áta hai," to wuh us men *Masíh i mauúd* ka martaba samajhte hain.

11 *Násarat ká Yisú nabí hai* Awámm isí nam se Yisú ko jante the —Mati 2 23. "Wuh Nasari kahláega"

12 *Khudá kí haikal men gayá* Markas ke bayan se gumán galib hai, ki pahle din us ne haikal men jákar use dekha, aur shayad us ki taqdís yane pak karna shurú kiya, aur dúsre din us kam ko tamam kiyá. Matí yún bayán kartá hai, ki goyá pahle hi din yih sab kuchh húá, yane waqt ká hisáb nahín rakhá, sirf májará bayán kar diyá. *Haikal*, jis men ahl i Yahúd Khudá kí ibádat karte the, Yarusalam men Moriya pahár par wáqa thi, aur ek hazár panch baras Masíh se peshtar Sulaiman badsháh ke háth se tamír húi —1 Sal 6 báb ko dekho Sat baras ke arse men wuh ban chuki —1 Sal 6 38 Sulaiman ke báp Daúd ne us ká banáná cháhá thá, aur bahut mál o asbab us ke liye ikatthá kiyá, lekin is sabab se ki wuh mard i jangí thá, Khuda ne use is kám se mana kiya. 1 Tawá 22 1—9, 1 Sal 5 5 Yih haikal barí shándár thí, aur bahut hí soná aur rúpa us men lagáyá gaya. Wuh Masih se pánch sau chaurású baras peshtar, Kaldion ke háth se, Nabúkhudnazar badsháh ke waqt men garat húí —2 Tawá 36 6, 7, aur 19 Bábul kí asiri ke bad Zarúbábul náme ne use tamír kiyá, lekin pahli kí sí shan aur khúbsúratí men na thí, kyúnki likhá hai, ki jinhon ne pahlí haikal ko dekha tha, jab is ko dekhá, tab roe —Azrá 3 8, 12 Yih dúsrí haikal kahlaí, aur laráíon men jab Yahúdí maglúb húe, dushmanon ne kaí bar ise napák kiyá, aur ákhir ko wuh bahut bemarammat, aur barbád ho gaí Masíh ki paidaish se solah baras peshtar, Herodis bádsháh ne, is iráde se, ki Yahúdion ko khush kare, phir us ko tamír kiyá, magar is tarah par ki thorá thora girakar rafta rafta tamam imárat nae sir se banai, yahán tak ki wuh aglí kí tarah bahut khúbsúrat, aur khushnumá ho gaí, tau bhí wuh dusri haikal kahlái, na tísrí Us haikal men Masíh ke áne se Hajji nabí ki nabúwat púrí húí —Haj 2 9 Is ki tamír men athárah hazár ádmí, nau baras tak

haikal meṉ gayá, aur un sab ko jo haikal meṉ ḳharíd fa-

lage rahe, yaháṉ tak ki wuh Masíh kí paidaish se áṭh baras peshtar, ibádat ke liye taiyár ho gaí thí, magar tamám imárat chhiyálís baras tak púrí na húí, chunánchi Yúhan 2 20 meṉ, yih likhá hai, ki Yahúdíoṉ ne Masíh ke jawáb meṉ kahá, ki "chhiyalís baras se yih haikal ban rahí hai." Masíh kí umr us waqt tís baras kí thí, aur solah baras is meṉ milákar chhiyálís baras húe
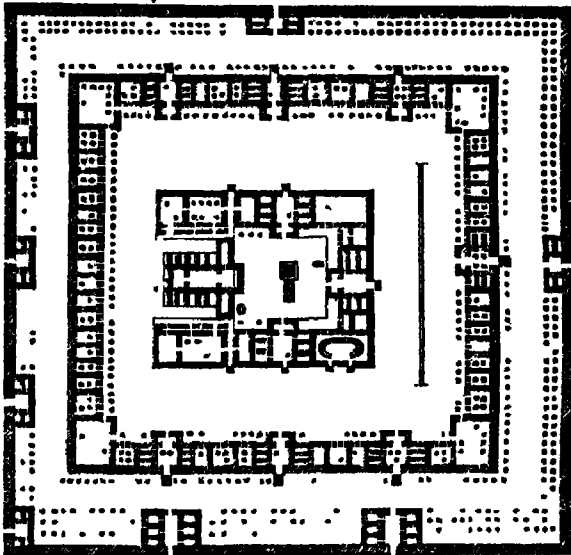
Yih naqsha haikal ká hai, aur is se kuchh daryáft ho saktá hai, ki wuh kaisí imarat thí Chúṉki Moryá pahaṛ ki choṭí us ki wasat ke liye káfí na thi, is waste bará pushta sangín pahaṛi ke charoṉ taraf bándhá gaya Yih pushta bahut úṉchá thá, khasskar dakhan taraf, ki chha sau fut kí bulandí thí Iháte kí báharwálí díwár isí pushte par baní thí, jis ki pachís fuṭ úṉchaí, aur ádhe mil ka gherá thá Aglab hai, ki Shaitán isi díwár par Yisú ko le gayá, aur cháhá, ki wuh áp ko girá de—Matí 4 6 Us ke andar cháron taraf, díwár ke pás bahut ḳhushnumá barámade banáe gae, jo ki tín taraf tibre pílpáoṉ, aur chauthí taraf chár chár pílpáoṉ par sahárá páte the In baṛe chauṛe barámadoṉ meṉ log ṭahalte, aur yaháṉ sarráf aur kabútaroṉ ke bechnewále baiṭhte the Aur isí jagah ek makan bhi baná thá, jis meṉ Yahúdí muallim, jo Rabbí kahláte, jama hokar logoṉ ke sawaloṉ ká jawáb dene ko taiyar rahte Isí makán meṉ Yisú ne larakpan meṉ Rabbíoṉ ke bích meṉ baiṭhkar unheṉ apne sawaloṉ aur jawaboṉ se hairán ḳiyá thá.—Lúk 2 46 Pahle Ísái bhí yaháṉ ikaṭṭhe húá karte Aamál 2 46 Is iháte kí díwár meṉ nau pháṭak the, aur un meṉ

rokht kar rahe the, nikál diyá, aur sarráfon ke takhte, aur kabútar faroshon kí chaukíán ulaṭ dín,

---

dákhil hone ke liye baṛe baṛe zíne pushte par bane the Yih sab pháṭak baṛe aur khushnumá the, magar púrab taraf, Zaitún ke paháṛ ke sámhne ek pháṭak jo *khúbsúrat* kahlátá, sab se ziyada khushnumá thá. Yih pháṭak Qurinti pital se, jo bahut qímatí hai, baná, aur saintís háth, yane pachpan fuṭ únchá thá —Aamál 3 2 Aur jo barámada us ke pás thá, wuh Sulaiman ka kahlátá —Aamal 3 11

Báharwálá iháta *Gair-qaumon ká* kahlátá thá, is waste ki yahán tak sab logon ke liye jáne kí ijazat thí Is ke andar ek aur ihata *auraton ká* kahlatá, ki yahán tak Yahudi auraten já sakti thín, is se áge nahin, magar us hál men, ki jab qurbaníán latín Auraton ke iháte ke áge *Isráelíon* ka iháta tha, aur us ke áge Lawíon ká, jahán qurbangáh, aur pital ká hauz, khāss haikal ke sámhne rakhá tha Kháss haikal bahut únchí aur nihayat khushnumá thi Us ke sámhne ek barámada ek sau pachás fuṭ únchá, aur utná hí chauṛá thá. Haikal ke andar do dalan yá kamre the, ek jo *Quddús* kahlátá, sath fuṭ lambá, aur utná hí úncha, aur tis fuṭ chauṛá thá Is men nazr ki roṭian rakhne kí mez, aur bakhur jaláne kí qurbángáh, aur sone ke shamadán rakhe the Us se áge dúsrá kamrá *Quds-ul aqdás* kahlatá tha Yih tis fuṭ chauṛá, aur utná hí únchá, aur utná hí lambá thá. Isi men jab tak pahlí haikal rahí, ahd ka sandúq, ki jis men sharíat kí donon takhtian, aur mann ká ek martaban, aur Hárún ká asá rakhá thá, aur ahd ke sandúq ke úpar Kafare ka sarposh, aur do karúbím kí shaklen, khális sone se bani húí thín Is kamre men Sardár Káhin ke siwá koí shakhs dákhil nahín hotá, aur wuh bhí sál bhar men sirf ek bár In donon ke darmiyán ek parda bahut qímatí paṛá rahtá tha Masíh ke ján dene ke waqt, yihí parda phaṭ gayá —Mati 27 51 Is se yih murád thí, ki Khuda ke pas pahunchne kí ráh, jo Sardár Kahin ke liye sál bhar men ek bar khulí thi, ab har waqt ke liye Khudá ke logon par khul gai

Khass haikal ke cháron taraf sihmanzile bahut se kamre káhinon ke wáste bane the, aur tamám iháte men bahut sí aur jagahen aise kám ke liye thín Yih sab imáraten sang i marmar se banái gaín, aur Zaitún ke paháṛ se jab subh ke waqt, haikal par koí nigáh kartá, to aisi raunaq aur chamak damak nazar átí, ki nigáh na ṭhaharti Aglab hai, ki isi paháṛ par khaṛe hokar, Masíh ne apne shagirdon se kahá, ki "Yih sab girá dí jaegí" Matí 24 2 Aur is peshingoí ke bamujib, san sattar Íswí men Titus ne, jo Vaspásian, Rúm ke badsháh ka beṭa tha, us ko bilkul barbad kiyá Aur agarchi Júlian Qaisar ne, jo *murtad* laqab se mashhúr hai, chahá ki use phir tamir kare, taki Masíh kí peshíngoí ko jhuṭláe, magar baná na saká. In dinon men usí jagah par Musalmánon ki ek masjid Al-sakhra, jo Umar kí kahlati, baní hai *Jo haikal men kharíd farokht kar rahe the nikál diyá* Yih log haikal i kháss men to nahin, magar báharwále barámade men, jo Gairqaumon ke iháte men thá, baiṭhte the Yahán, jin chízon kí kharíd o farokht hotí thí, wuh haikal kí zarúraton ke liye átí thín, yane kabútar, aur qumrí, wagaira, aur shayad aur bhí mál roz marra ke kám ká bechte Aur *sarráf* jo wahán baiṭhte, wuh is liye, ki haikal kí

13 Aur un se kahá, Yih likhá hai, ki Merá ghar ibádat ká ghar kahláegá; par tum ne use choroṉ ká khoh banáyá.

14 Aur andhe aur langṛe haikal meṉ us pás áe, us ne unheṉ changá kiyá

15 Jab Sardár Káhinoṉ, aur Faqíhoṉ ne karámatoṉ ko, jo us ne dikháíṉ, aur larkoṉ ko haikal meṉ pukárte, aur Ibn i Dáúd ko Hoshaṇná kahte dekhá, to gusse húe.

16 Aur us se kahá, Tú suntá hai, ki ye kyá kahte haiṉ? Yisú ne unheṉ kahá, Háṉ! kyá tum ne kabhí nahíṉ paṛhá, ki Bachchoṉ, aur shír-khwároṉ ke muṉh se tú ne kámil taríf karwáí!

17 ¶ Phir wuh unheṉ chhoṛke shahr ke báhir Baitaniyá meṉ gayá, aur waháṉ rát bitáí.

18 Aur jab, subh ko, shahr meṉ jáne lagá, use bhúkh lagí.

19 Tab anjír ká ek darakht ráh ke kináre dekhkar, us pás gayá, aur jab pattoṉ ke siwá us meṉ kuchh na páyá, to kahá, Ab se tujh meṉ kabhú phal na lage Wuṉhíṉ anjír ká darakht súkh gayá.

---

khidmat ke liye har ek ádmí ko ádhá siql dená thá, jo ki Yahúdí ek sikka hai, magar chúṉki mulk i Yahúdiya Rúmíoṉ ke taht meṉ á gayá thá, is wáste Rúmí sikke ziyáda jari ho gae the, pas mulkí puráne sikkoṉ ke liye sarráfoṉ kí hajat rahtí thí Aur Masih kí bátoṉ se malúm hota hai, ki yih sarráf aur bechnewále ámm logoṉ ko bahut lúṭte the, aur na lúṭte, tau bhí yih dunyádarí ká kám Khudá ke ghar meṉ na karná chahiye

13 *Yih likhá hai, wg* Dekho Yas 56 7 Markas aur Lúka kahte haiṉ, *ki isí sabab se* Faqíhoṉ aur Sardar Kahinoṉ ne us ke qatl ká iráda kiyá, Mark 11 18, 19, Lúk 19 47, 48 Yih unhoṉ ne dushmani se cháhá, (Matí 27 18,) kyúṉki wuh yih samjhe, ki us ne logoṉ ko wargalání, aur aisá hi karta rahe, to hamari qadr játi rahegí.

15, 16 Yane qaum ke baṛe log awámm kí is tarif se bahut náráz the, magar rokne kí jurat na pakar us ke pás áe, aur kahá, ki Tú suntá hai, yih laṛke kaise chilláte, aur is pák haikal meṉ shor o gul macháte haiṉ? Masíh ká jawáb yih hai, ki Khudá ke kalám ke bamújib un ká taríf karná wájib hai —Zab 8 2

19 *Jab pattoṉ ke siwá us meṉ kuchh na páyá.* Markas likhtá hai, (11 13,) ki anjir ká mausim na thá yane sháyad is ka matlab yih hai, ki batorne kí fasl na thí Albatta koí koí anjir baze peṛoṉ par pakke to the, is waste cháhiye ki pakke anjír is darakht par bhí kuchh hote, khásskar jab us ne pattoṉ ki aisí numaish kí, magar mutlaq na the Yih hal dekhkar Masih ne apne shágirdoṉ kí nasíhat ke liye yih kahá, ki *Ab se tujh meṉ kabhú phal na lage* Gaur karne ká maqám hai, ki tamám Injíl meṉ kahíṉ zikr nahíṉ ki Masíh ne kisí shakhs ká nuqsán kiyá, magar jab cháhá ki apne gazab ko zahir kare, tab ek be-rúh par záhir kiyá. Aur yih bhí us ne filhaqíqat hamárí nasíhat ke wáste kiya, na gazab dikháne ko Aur is meṉ nasihat yih thí, ki Masíh ká har ek shágird anjír ke darakht ki manind hai, aur wuh us se phal cháhta hai pas darná cháhiye, aisá na ho ki bephal hokar, hameṉ usí anjír kí tarah,

20 Aur shágirdon ne yih dekhkar taajjub kiyá, aur kahá, ki Yih anjír ká darakht kyá hí jald súkh gayá!

21 Yisú ne jawáb men unhen kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Agar tum yaqín karo, aur shakk na láo, to na sirf yihí kar sakoge, jo anjír ke darakht par húá, balki agar is pahár se kahoge, Tú ṭalkar daryá men já gir, to waisá hí hogá

22 Aur jo kuchh duá men ímán se mángoge, so páoge.

23 ¶ Jab wuh haikal men ṭalím detá thá, Sardár Káhinon aur qaum ke buzurgon ne us pás áke kahá, Tú kis ikhtiyár se yih kartá hai, aur kis ne tujhe yih ikhtiyár diyá?

24 Tab Yisú ne jawáb men unhen kahá, Main bhí tum se ek bát púchhún, agar batáo, to main bhí tumhen batáún, ki yih kis ikhtiyár se kartá hún.

---

lanat aur halakat utháná pare Aur baze yih bhí samajhte hain, ki is men Yahúdi qaum ká nishán bhí thá, chunanchi Masih un ke pás phal dhúndhta áya, aur patton ke siwá, kuchh na pákar unhen zard rú kiyá

§ 114 Bephal anjír ke darakht ká súkh jáná *Baitaniya aur Yarúsalam ke darmiyán*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan
21 20 22	11 20,26		

20 Markas se malúm hotá hai, ki shágirdon ne wuh peṛ súkhá húá dúsre din subh ko dekhá, aur un men se jis ne yih bát kahí, wuh Patras tha Is kí kaifiyat yih hai, ki Matí ne bahut mukhtasar likha hai, aur Markas ne kuchh ziyada tafsil ke sáth Matí kahta hai ki *wunhí* súkh gayá, yane usí waqt se súkhne laga, magar Markas ke bayán se záhir hota hai, ki shagirdon ne jab phir ákar use dekha, tab súkhá húá páyá

21, 22 Un ká ímán mazbút karne ká mauqa Masih ne is men pákar kahá. tum Khudá par iatiqád rakho (Mark 11 22) Aisa iatiqád rakhnewálá sab mushkilát par galib áegá, yahán tak ki paharon ko chaláe Záhir hai, ki yih bat us ne khásskar apne bárah rasúlon ke wáste kahí, ki tum ímán ke wasile, mere nám se baṛe baṛe muajize dikhá sakoge *Paháron ko chaláná* ek muháware kí bát hai, ki jis se murad baṛe mushkilát par galib áná Aur yih bhí záhir hai, ki jo kuchh unhon ne us ke nám se duá mángkai, us kí buzurgí ke wáste karna cháhá, us ki unhen táqat mili Aur ham logon ke wáste bhí barí tasalli kí bát is men hai Ham jánte hain ki jo kuchh ham Khudá kí marzi ke mutábiq, Masíh ke nám se, imán lakar, mángen, Khuda wuhi hamare wáste karegá

§ 115 Masih ke ikhtiyár kí babat itaráz Do beṭon kí tamsíl *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
21 23 32	11 27-33	20 1-8	

23 *Tú kis ikhtiyár se yih kartá hai?* Wuh dawá karte hain, ki haikal men ikhtiyárwale ham hí hain Tu kis ke hukm se hamáre kám men háth lagátá, aur hamare bandobast men khalal dálta hai? Yih sawál unhon ne daryáft karne ko nahín kiyá, magar dushmaní aur kajrawí se Yisú barí qawí dalílon se apná Masih honá záhir kar chuká thá, is liye ab jawáb dená kuchh zarúr na samjhá.

24 Jawáb dene ki jagah, us ne un se ek sawal kiyá aur yih aisá

25 Yúhanná ká baptismá kahán se thá? ásmán se, yá insán se? We apne dil men sochne lage, ki agar ham kahen, Ásmán se, to wuh ham se kahegá, Phir tum ne use kyún na máná?

26 Aur agar ham kahen, ki Insán se, to awámm se darte hain, kyúnki sab Yúhanná ko nabí jánte hain

27 Tab unhon ne jawáb men Yisú se kahá, Ham nahín jánte Us ne un se kahá, Main bhí tumhen nahín batátá, ki kis iḳhtiyár se yih kartá hún

28 ¶ Kyún, tum kyá samajhte ho? Ek ádmí ke do beṭe the; us ne bare pás jáke kahá, Beṭe, já, áj mere angúristán men kám kar.

29 Us ne jawáb men kahá, Main nahín jáúngá, magar píchhe pachhtáke gayá.

30 Phir chhoṭe pás jákar wuhí kahá Us ne jawáb men kahá, Achchhá, ai Khudáwand, par na gayá.

31 Un donon men se kaun

---

sawál thá, ki jis tarah ká wuh jawab den, apne munh se áp hí mulzim ṭhahren Yúhanna Masih kí ráh taiyar karne ke liye ayá thá, aur Masih ki babat bár bar us ne gawahi di, ki yih "Khuda ká *Barra* hai, jo jahan ká gunah utha le jata hai"—Yuhan 1 29 Pas wuh un se púchhtá hai, ki Yúhanná ká baptismá, yane baptismá dene ká iḳhtiyar kahan se tha? Kyá Khuda kí taraf se, ya insán ki taraf se? Agar wuh kahte, ki Khuda kí taraf se, to Masih fauran unhen mulzim ṭhahráta, ki phir tum ne kyun us ká kahna na mana, kyúnki us ne mujh par gawahi di, Aur agar wuh kahte, ki Insan ki taraf se, to logon se darte the, kyúnki ámm log use Khuda ka paigambar jante the

27 *Main bhí nahín batatá hún, ki kis ikhtiyar se yih karta hun* Na batáne ka sabab yih, ki unhon ne makr, aur dushmani kí rah se púchha thá Chunki bar bar us ne apná Masih honá bayán kiyá, aur un ke áge muajize dikhae the, is súrat men ab apne ikhtiyar ká hál batáne kí kuchh hájat na thí, aur yih sawál jo us ne kiyá, sirf unhen qail ho jáne, aur chup karne ke liye thá.

28—31 Is tamsíl ká matlab yih hai, ki un par un ka gunáh sábit kare Pahle beṭe se murád mahsúl-lenewále, aur gunahgár, yane khule húe gunahgar, aur mashhur, ki jo rástbazí ka kuchh dawá bhi nahin karte Khudá ne un se apne nabion kí marifat kaha thá, ki Mere angúristan men kam karo; yane Shaitan ki tabidari chhoṛkar meri kalisya men shamil ho, aur rastbázi ke kam karo Us waqt unhon ne na maná, aur goyá kahá, ki Ham na jáenge, magar pichhe jab Yúhanna áya, wuh pachhtákar gae Aur dusre beṭe se murád yihi Sardár Kahin, aur qaum ke buzurg, jo apne ko dindar, aur khudáparast zahir karte the, ki goyá jab yih hukm nikla, unhon ne kahá, ki Ham jate hain, khushí se kám karenge magar na gae Un kí dindari sirf baton hí kí thí, aur unhon ne Khudá ká hukm, haqíqat men kuchh nahin maná Pas Masíh púchhtá hai, ki in donon men se kaun Ḳhuda kí marzi par chala? Tab unhon ne kaha, ki *Bará*, to záhir hai, ki us waqt tak tamsíl ká asl matlab nahin samjhe the. Tab Masíh ne batlayá, ki yih mahsúl-lenewále, aur kasbían, jin se murád baṛa beṭá hai,

apne báp kí marzí par chalá? We bole, Bará. Yisú ne un se kahá, Main tum se sach kahtá húṇ, ki Mahsúl-lenewále aur kasbíáṇ, tum se pahle, Khudá kí bádsháhat meṇ dákhil hote haiṇ

32 Kyúṇki Yúhanná rástí kí ráh se tum pás áyá, aur tum ne us kí na mání, par mahsúl-lenewáloṇ aur kasbíoṇ ne us kí máni, tum yih dekhkar píchhe bhí na pachhtáe, ki us kí mano

33 ¶ Ek aur tamsíl suno Ek ghar ká málik thá, us ne angúristán lagáyá, aur us kí cháron taraf rúndhá, aur us ke bích meṇ khodke kolhú gárá, aur burj banáyá, aur bágbánoṇ ko sompke áp safar ko gayá

34 Aur jab mewe ká mausim qaríb áyá, us ne apne naukaroṇ ko bágbánoṇ pás bhejá, ki us ká phal láweṇ

35 Par un bágbánoṇ ne us ke naukaroṇ ko pakaṛke ek ko píṭá, aur ek ko már ḍalá, aur ek ko pathráo kiyá

36 Phir us ne aur naukaroṇ ko, jo pahloṇ se baṛhkar the, bhejá, unhoṇ ne un ke sáth bhí waisá hí kiyá

37 Ákhir, us ne apne beṭe ko un pás yih kahkar bhejá, ki We mere beṭe se dabeṇge

---

tum se pahle Khudá ki badshahat meṇ dákhil hoṇge, yane merí kahsyá meṇ jama hokar, aur mere angúristán meṇ kám karke, najat ki mazdúrí páeṇge *Angúristán* —Mulk i Yahúdiya meṇ yih bahut kasrat se the Yih wuh muháwara hai, jaise is mulk meṇ, ek dúsre se kahtá hai, ki Mere bagiche, yá mere khet meṇ jakar kám kar

§ 116 Bágí bágbánoṇ kí tamsíl *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
21 33-46	12 1-12	20 9 19	

33 Is tamsíl se murád yih hai, ki Yahúdí qaum Khudá ká tákistán thá. Yih tashbíh Kitáb i Muqaddas meṇ aksar milti hai —Dekho Zab 80 8—19. Khudá ne is qaum ko chuṇkar, mulk i Misr se nikal liyá, aur zamín i Kanaán meṇ lejákar use sarsabzí bakhshi, aur baṛí hifázat kí, is liye ki is se phal paidá hoṇ, magar kuchh phal na paya. *Kolhú.*—Yih kolhu hauznumá thá, jaise is mulk meṇ níl ká chahbachcha Wuh sháyad áṭh fuṭ murabba, aur chár fuṭ gahra thá Us meṇ angúroṇ ko dalkar raundte, ki araq nikalkar, dúsre baṛe hauz meṇ ja girtá thá. *Burj* —Is waste burj banate the, ki rakhwále us par chaṛhkar, tamám angúristán par nigáh kareṇ, aur choroṇ aur jánwaraoṇ se hifazat ho *Bágbánoṇ ko sompke áp safar ko gayá* Yih aksar dastúr thá, ki malik, tákistán lagákar, apne nafa ke wáste auroṇ ko ijáre meṇ somp dete Khudá ne mulk i Kanaán ko takistán kí tarah, Yahúdí qaum ke supurd kiyá thá, aur áp, goyá dúr se, apne naukar, yane nabioṇ ko bár bár bhejtá raha, ki kuchh un se apná haqq páe Magar bágbanoṇ ne un se badsulúki kí, aur nikal diyá

37 *Ákhir us ne apne Beṭe ko bhejá* Jab ki nabíoṇ ke bhejne se kuchh kám na niklá, aur yih log sarkash bane rahe, tab Khuda ne un ko bhejná mauqúf kiyá, aur apne iklaute Beṭe ko rawána kiyá;

38 Lekin jab bágbánoṉ ne us ke beṭe ko dekhá, ápas meṉ kahne lage, Wáris yihí hai, áo, ise már ḍáleṉ, ki mírás hamárí ho jáe

39 Aur use pakarke angúristán ke báhar le jákar, qatl kiyá

40 Jab angúristán ká málik áwegá, to in bágbánoṉ ke sáth kyá karegá?

41 We bole, In badoṉ ko burí tarah már dálegá, aur angúristán ko aur bágbánoṉ ko sompegá, jo use mausim par mewe pahuncháweṉ

42 Yisú ne unheṉ kahá, Kyá tum ne nawishtoṉ meṉ kabhí nahíṉ parhá, ki Jis patthar ko rájgíroṉ ne nápasand kiyá, wuhí kone ká sirá húá, yih Khudáwand kí taraf se hai, aur hamárí nazaroṉ meṉ ạjíb?

43 Is liye maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Khudá kí bádsháhat tum se le lí jáegí, aur ek qaum ko, jo us ke mewe láwe, dí jáegí.

44 Jo is patthar par giregá, chúr ho jáegá, par jis par wuh gire, use pís dálegá

45 Jab Sardár Káhinoṉ aur Farísíoṉ ne us kí yih tamsíl suní, to samajh gae, ki hamáre hí haqq meṉ kahtá hai.

46 Aur unhoṉ ne cháhá, ki use pakar leṉ, par ạwámm se dare, kyúṉki we use nabí jánte the.

---

yạne Masíh apne haqq meṉ yih kahtá hai, ki Mujhe bhejá

38 *Ki mírás hamárí ho jáe* Haqiqat meṉ Yahúdí sardár chahte the, ki ham Khudá kí jamáat par hákim ban baiṭheṉ

41 Unhoṉ ne tamsíl ká ḳháss matlab na samajhkar, ki yih hamárí hí nisbat hai, wajibi jawab diyá, aur is meṉ unheṉ áp hi qail hone para, aur apne hí úpar qusur lagáyá

42 Masíh ne yih qusúr, Muqaddas Kitab ke bamújib, is áyat meṉ un par lagáyá Yih báteṉ Zabúr 118 22, 23, áyatoṉ meṉ mundarij haiṉ Is Zabúr meṉ kalám karnewálá kalísyá ki taraf se Dáúd hai, aur kalisyá ká sir Masíh Pas jo bát ki ek yạne Dáúd ke haqq meṉ wajib aur durust hai, wuhí tamám kalisyá, aur kalisyá ke Sir ke haqq meṉ bhí sahíh hai Masíh kí murád yih hai, ki *maiṉ hí* wuh patthar húṉ, aur tum miṃmár ho

43 *Khudá kí bádsháhat, wg*, yạne haqíqí kalísyá ab tak Yahúdíoṉ meṉ maujúd thí, magar in miṃmároṉ ke yih kone ka patthar napasand karne ke sabab, ab un meṉ na rahegí, balki Masihí qaum meṉ jaegí, yane un logoṉ meṉ, jo har ek qaum meṉ se, Masíh ke farmáṉbardar hokar, rástbází ká phal láte haiṉ

44. Is áyat meṉ záhirá Yasạiyáh Nabí ke 8 14, 15win se ishára hai Matlab yih, ki jo log Masíh kí barḳhiláfí kareṉ, wuh yaháṉ baṛá nuqsán uṭháeṉge, aur áḳhir ko us ká gazab un par názil hogá. Yih jo ab sulh ká bádsháh hai, ạdálat ke waqt apne dushmanoṉ ko halak karne meṉ taammul na karegá. Pas Ai qaumo, "Bete ko chúmo, tá na howe ki wuh bezár ho, aur ráh meṉ tum halák ho, jab us ká qahr ẹk zarra bhí bhaṛke"—Zab 2 12 Khuda kare ki is kitab ke paṛhnewále is rahim o karím ko, apní nisbat gazab meṉ na láeṉ!

XXII BÁB

1 YISÚ phir unhen tamsílon men kahne lagá ki,

2 Ásmán kí bádsháhat us bádsháh kí mánind hai, jis ne apne beṭe ká byáh kiyá;

3 Aur us ne apne naukaron ko bhejá, ki mihmánon ko byáh men buláwen, par unhon ne na cháhá, ki áwen

---

FÁIDE.

7—9 á Masíh kí tazím o taríf karná munásib hai. Wuhí Saihún ká bádsháh aur sabhon ká Khudáwand hai

" Sab niamaton par shákir ho,
Ai sárí khalqulláh!
Zamín zaman ke málik ko
Tum jáno Shahansháh "

15 Larkon ko bhí us kí taríf karna cháhiye

9—11 Masih ká jalál yahán thorá nazar áyá Agarchi niháyat farotan, magar bádsháh thá, aur garíbi ki hálat men bhí ek dafa badsháhi dabdabe se apne dár-us saltanat men dákhil huá Ákhir ko us ká kámil jalal zahir hogá Wuh apne sab muqaddason aur firishton ke sáth, apne Báp ke jalal men áega Wahán ham log bhi honge, aur cháhiye, ki ham us ke huzúr men Hoshanná kahne ko taiyár hon!

12 Masih ne haikal ko pak kiyá Wuh Khuda ká ghar thá Isí tarah hamare dil bhí Rúh ul-Quds ka maskan hokar, pák o sáf ho jáen. Sab dunyáwi fikr, aur shagl, aur khiyal, jo Rúh ul Quds ke rahne ke mání hon, aur sab sharárat, aur zulm, aur ziyadatí, aur dagábází, aur nápakí, aur najásat dúr karná cháhiye Nápák haikalon men Khudá nahín rahtá

19 Ham un darakhton kí mánind hon, jo na sirf phúl, aur patte, balki phal bhí láte hain Agar díndárí sirf numáish ke liye ho, aur phal na ho, to Masíh ham par lanat karegá.

44 Jo log Masíh ká inkár karte hain, wuh halák honge. Yih bát wuh áp kahtá, aur us se ziyáda phir kaun jántá hai?

XXII BÁB

KHULÁSA

Shahzáde kí shádí kí tamsíl —Pahle buláe húon kí náláiqí —Un ke badle auron ko buláná.—Ek shakhs kí, jo shádí ke libás bagair áyá, sazá, 1—14 *Ilzamí sawál —Qaisar ko mahsúl dene kí bábat, aur Masíh ká jawáb,* 15—22 *Sadúqíon ko, jinhon ne hashr kí bábat us se sawál kiyá, qáil karná,* 23—33 *Sharíat ke bare hukmon ká bayán,* 34—40 *Masíh kí babat, Farísíon se, ek mushkil sawál,* 41—46

§ 117 Bádsháh ke bete kí shádí kí tamsíl *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
22 1-14			

2 Yih tamsíl bhí, pichhlí do tamsílon kí mánind, khásskar Yahúdíon se murad rakhtí hai, ki wuh kis tarah Khudá kí dawat ko radd karke, mardúd honge, aur un ke badle Gair qaumen buláí jáengí. *Ásmán kí bádsháhat us bádsháh kí mánind hai* Yane Masih jab apne logon ko buláegá, to aisá hál hogá jaisa us badsháh ke beṭe kí shádí men húa *Bádsháh* se murád Khudá hai, aur sháyad *Bete* se murád Masih, lekin beṭe se yahán yih nisbat kuchh zarúrí nahín hai

3. *Apne naukaron ko bhejá.* In naukaron se murád nabí, aur rasúl, aur khádim i dín, jo Khudá kí taraf

4 Phir us ne aur naukaron ko yih kahke bhejá, ki mihmánon se kaho, ki Main ne kháná taiyár kiyá mere bail, aur mote mote jánwar zabh húe, aur sab kuchh taiyár hai · byáh men áo

5 Par we kuchh khiyál men na lákar chale gae, ek apne khet, aur dúsrá apní saudágarí ko,

6 Aur báqíon ne, us ke naukaron ko pakarke, beizzat kiyá, aur már dálá

7 Tab bádsháh sunkar gussa húá, aur apní fauj bhejke, un khúníon ko már dálá, aur un ká shahr phúnk diyá

8 Phir us ne apne chákaron se kaha, Byáh kí taiyárí to húí, par we, jin ko buláyá, náláiq the.

9 Pas tum sarakon par jáo, aur jitne tumhen milen, byáh men buláo.

10 So un naukaron ne, ráston par jáke, bhale bure jo unhen mile, sab ko jama kiyá, aur byáh ká ghar mihmánon se bhar gayá

11 ¶ Jab bádsháh mihmánon ko dekhne andar áyá us ne wahán ek ádmí dekhá, jo shádí ká libás pahine na thá

12 Aur us se kahá, Ai miyán, tú shádí ke kapre pahine bagair yahán kyún áyá? Us kí zabán band ho gaí.

---

ziyáfat men logon ko buláte hain. Malúm hotá hai, ki yih pahla bulá-ná un logon ko khabar dene ke wáste thá, ki ziyafat hogí Isi tarah bár bar Khudá ádmíon ko buláta hai, magar bahut aise hain, ki áyá nahin chahte

4 *Bail* aur *mote jánwaron se* kuchh khass murad nazar nahin átí, magar yihí ki tamsil ki takmil lázim húí, kyúnki aisí aisi chízen ziyáfat ke liye zarúr hotí hain Matlab yih hai, ki Khudá ne Injíl ziyafat men har tarah kí taiyari ki hai, aur ek aisa dastarkhwán árásta kiyá, ki sab ke laiq hai.

5, 6 In kambakhton ne bádsháh se sarkash hokar, us ke naukaron, yane nabion ko pakarke, bazon ko beizzat kiyá, aur bazon ko már dálá.

7 *Un ká shahr phúnk diyá* Is ke tis baras bad, Khudá ne Rúmíon kí fauj bhejí, ki jinhon ne in Yahúdíon ka shahr barbád o mismár kiyá, aur tamám mulk ke báshindon ko gulamí men bech dalá. Isí tarah yih bát púrí húi

8—10 In báton se murad yih hai, ki Masíh ne apne rasúlon se kaha, ki Tamam dunya men jákar sab logon ko Injíl kí khabar pahunchá o *Bhale, bure* Is se murád wuh jo insan kí nazar men bhale yá bure hain Haqíqat men koí shakhs Khuda kí nazar men bhalá nahín, lekin burai men darje hain, tau bhí koí shakhs itná burá nahin, ki Khudá us ko na bulae

11 *Shadí ká libás pahine na thá* Bádsháhon ká yih dastúr hai, ki apne toshakkháne se baratíon ko jore, yane poshák bhejte hain Yih shakhs apne gurúr men samjhá hogá, ki mere kapre agarchi kuchh maile aur phate hain, tau bhí is badsháh ke pás jane ke láiq hain, aur badalná kuchh zarúr nahin

12, 13 *Ai miyán, tú shádí ke kapre pahine bagair yahán kyún áyá.* Isí tarah jo shakhs apní nekí aur

13 Tab bádsháh ne naukaron ko kahá, Us ke háth pair bándhke use le jáo, aur báhar andhere men dál do; wahán roná, aur dánt písná hogá

14 Kyúnki buláe gae bahut hain, par barguzíde thore.

15 ¶ Tab Farísíon ne jáke saláh kí, ki use kyúnkar us kí báton men phansáwen

16 So unhon ne apne shágirdon ko Herodíon ke sáth us pás bhejá, ki us se kahen, Ai ustád, ham jánte hain, ki tú sachchá hai, aur sachái se Khudá kí ráh batátá, aur kisí kí kuchh parwá nahín rakhtá, kyúnki tú ádmíon ke záhir hál par nazar nahín kartá hai

17 Pas, ham se kah, Tú

rásti par bharosá kare, aur Masíh kí rastbází ká libás na pahinkar, Injílí ziyáfat men jáe, Khudá us se náraz hogá, aur use andhere men dálegá, jahán roná aur dant písná hogá, yane jahannam men

14 *Kyúnki bulae gae bahut hain, par barguzída thore* Yih bát Masíh ne kai dafa kahí, aur aglab hai ki zarb-ul-masal thí Yahúdí qaum bulai gaí thí, magar barguzída un men thore the, kyúnki záhir hai, ki un men aksar sharír aur naját ke náqábil the Gair-qaumen bhí bulai gaín, (Yas 45 22) Aur Masih ke ahd men, sab qaumen áj tak bulai játí hain, magar kitne thore hain, ki jo dil se Khudá kí dawat ko qabúl karte, aur Khudá ke barguzída thaharte hain! Aur yih bhí sach hai, ki bahutere kalísyá men bhí hain, jo shádí ká libás pahine nahín, aur barguzidagí ko darje se khárij hain Magar yih chaudahwin áyat tamam tamsíl se ilaqa rakhtí hai, na sirf us hisse se, jahan us ádmí ka zikr hai, jo shadi ká libás pahine na thá. Pas is ká matlab yih nahin, ki kalísyá men yihí hál hai, magar yih ki qaumon men se, jo Masih ke dinon men bulae gae, un men thore the, jinhon ne us dawat i fazl ko qabúl kiyá

§ 118. Farísíon ká ghatí sawál Qaisar ko mahsúl dená. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
22 15-22	12 13-17	20 20-26	

15 Farísíon kí bábat, dekho Tafsír i Matí 3 7

16 Yih bilkull thík malúm nahín hai, ki yih Herodi kaun the, magar aksar samajhte hain, ki Herodís ke nám se mansúb húe the Aglab hai, ki wuh ek mulkí firqa tha, na diní Aur un ka maqsad yih thá, ki Herodis kí badshahat ko, jo Rúmíon ki taraf se thí, sahárá den, kyúnki Yahúdí, khásskar Farisí kahá karte the, ki Dúsri qaum ke taht men rahná Músá ke hukm ke barkhilaf hai, (Istis 17 15,) is wáste taajjub nahín, ki is Herodis ki bádshahat se náráz the Aur dúsrí bát, jo Herodi mante, yih hai, ki jab ek qaum dúsri qaum se maglúb ho, to us hal men gálib qaum ke dastúrát, balki bazi báton men un ká mazhab bhí mánná bihtar hai. Shayad yih Herodís ka wuh *khamír* tha, jis ka Markas ke 8 15wín men zikr hai Malúm hotá hai, ki Herodí, aur Sadúqi aksar baton ke aqide men muwafiqat rakhte the —Dekho Matí 16 6, Mark 8 15

17 *Qaisar ko jizya dená rawá hai, yá nahín?* Qaisar Rumi bádsháhon ka ámm laqab thá. Us waqt ke takht-nashin Qaisar ká, Tibirius nám thá, aur wuh zulm aur beinsáfí aur aiyáshí men mash-

kyá khiyál kartá hai? Qaisar ko jizya dená rawá hai, yá nahíṇ?

18 Par Yisú ne un kí sharárat samajhke, kahá, Ai riyákáro, mujhe kyúṇ ázmáte ho?

19 Jizye ká sikka mujhe dikhláo We ek dínár us pás láe

20 Tab us ne un se kahá, Yih súrat aur sikka, kis ká hai? Unhoṇ ne kahá, Qaisar ká

21 Phir us ne kahá, Pas, jo chízeṇ Qaisar kí haiṇ, Qaisar ko, aur jo Khudá kí haiṇ, Khudá ko do.

22 Unhoṇ ne yih sunkar taajjub kiyá, aur use chhorkar chale gae

23 ¶ Usí din Sadúqí, jo qiyámat ke munkir haiṇ, us pás áe, aur us se sawál kiyá, ki,

24 Ai Ustád, Músá ne kahá hai, Jab koí beauládd mar jáe, to us ká bháí us kí jorú ko byáh le, táki apne bháí ke liye nasl jári kare

25 So hamáre darmiyán sát bháí the, pahlá byáh karke mar gayá, aur is sabab, ki us kí auládd na thí, apní jorú apne bháí ke wáste chhor gayá

26 Yúṇhíṇ dúsrá, aur tísrá bhí, sátweṇ tak

27 Sab ke bad wuh aurat bhí mar gaí

28 Pas, wuh, qiyámat meṇ un sáton meṇ se, kis kí jorú hogí? kyúṇki sabhoṇ ne us se byáh kiyá thá

29 Yisú ne jawáb meṇ un

---

húr húá Is sawál se un ká matlab yih zahir hotá hai, ki agar Masih kahe, ki Jizya rawá nahíṇ, to Herodí us par nalish karne ko taiyár the, ki wuh Qaisar, aur Herodis ká dushman hai, aur bádshahí hukm nahiṇ mántá. Aur agar wuh kahe, ki Jizya dená chahiye, to aksar Yahudí is bát se niháyat naraz honge, aur awámm us ki dostí se hat jáenge

19 *Ek dínár*, goyá ek chauanní

21 Yih jawáb kyá hí khúb hai, ki na sirf un ko lájawab kiya, balki aisí achchhí nasíhat us se nikli, ki har jagah, aur har zamáne meṇ, har ek ke wáste mufíd hai, ki jo insan ká hai, insán ko, aur jo hákim ká hai, hákim ko, aur jo Khudá ká hai, Khudá ko dená yihí hamesha durust hai, aur us par itaráz koí nahíṇ kar saktá

§ 119 Sadúqíoṇ ká ghátí sawal. Qiyámat. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
22 23-33	12 18-27	20 27-40	

23 *Sadúqí.* In ke bayán meṇ dekho Tafsír i Matí 3 7 Yih log qiyámat, aur baqá, aur firishtoṇ, aur rúhoṇ ke wujúd ke munkir the —Aamal 23 8

24 Yih hukm Istis. 25 5, 6, áyatoṇ meṇ hai, táki Isráelíoṇ ke khandan jári raheṇ Is hál meṇ jo auládd paida húí, wuh murda bháí kí gini játí thí

25—28 Aglab hai, ki aisá hádisa kabhí nahiṇ húá, agarchi qiyás meṇ á saktá hai, aur jahán tak ho saká unhoṇ ne apne sawál ko mushkil kiyá Wuh is wahme meṇ giriftár the, ki agar qiyamat ho, to jo dunya meṇ halat haiṇ, yihí bihisht meṇ bhí honge. Phir yih aurat, jis ke sát shauhar húe, wuh kis kí thahregí?

29 *Tum nawishtoṇ aur Khudá*

se kahá, Tum nawishtoṉ aur Khudá kí qudrat ko na jánkar galatí karte ho

30 Kyúṉki qiyámat meṉ log na byáh karte, na byáhe játe haiṉ, balki ásmán par Khudá ke firishtoṉ kí mánind haiṉ.

31 Aur murdoṉ ke jí uṭhne kí bábat Ḳhudá ne, jo tumheṉ farmáyá, wuh, tum ne nahíṉ paṛhá, ki,

32 Maiṉ Abirahám ká Khudá, aur Izhák ká Ḳhudá, aur Yaqúb ká Ḳhudá húṉ? Khudá murdoṉ ká nahíṉ, balki zindoṉ ká Khudá hai

---

kí qudrat ko na jánkar galatí karte ho Un kí galati yih thí, ki agar qiyámat, aur álam i baqá meṉ log jieṉ, to jaise yahán rahte haiṉ, usí hál meṉ wahaṉ bhí rahná hoga Masíh kahtá hai, ki Agar tum nawishtoṉ, yane Tauret o Zabúr, o Ambiyá se haqíqat meṉ waqit hote, to jánte ki is dunyá ka hal wahán ká sá nahíṉ hai Aur agar tum Khudá ki qudrat se wáqif hote, to qiyamat ki babat na kahte, ki mu hál hai Jí uṭhne ki babat, dekho Dán 12 2, aur Yas 26 19

30 Injíl kí ek khúbí yih hai, aur is se ek qawi dalil nikalti hai, ki wuh Khudá kí taraf se hai, yane dunyáwí, aur jismáni ragbatoṉ se insán ko dilása nahíṉ deti Us ke bamújib bihisht ki ḳhúbiyáṉ dunyáwí nahiṉ, magar rúháni haiṉ, aur wahán kí ḳhushí pákízagí hai Agar insán apne dil, aur apní aql ke bamujib likhtá, to wuh bihisht ko nápákí ke sámán ke sáth bayán karta, chunánchi isi tarah Ịsái mazhab ke siwa, sab mazhabwaloṉ ne kiyá. Sab jánte haiṉ, ki Hindúoṉ ká baikunṭh ek aisi jagah hai ki jaháṉ nách, aur rag-rang, aur tamásha, aur rathoṉ kí sawari, aur sab tarah kí jismáni ḳhushiyáṉ bahut kasrat se haiṉ, magar pakízagí aur Ḳhudá kí bandagí wájibí taur se kaháṉ? Aur Muhammad sahib ne bihisht ko húroṉ, aur gilmánoṉ, aur mewoṉ, aur tarah tarah kí jismání lazzatoṉ se bhar diya. Pas yih Khuda kí bihisht nahiṉ: sirf insán ki hai, yane insan ne apne ḳhiyal i bátil se us ko banáyá, magar us kí kuchh asl nahiṉ Khuda kí bihisht pak hai Phir Musalmánoṉ ko sochná cháhiye, ki Muhammad sáhib ne bar bar Injil ko Kalam-Ulláh sábit kiya, aur kaha, ki Jo Musalmán us par iman na lae Musalmán hí nahiṉ Pas yih log Masíh ke is kalam ko kyuṉkar sach nahiṉ jante, kyúṉki jo bat Masih ke waqt meṉ sach thi, wuh aj tak bhi sach hai, aur hamesha sach rahegi Aur jab Masih ke waqt meṉ bihisht meṉ shadí ka dastur na thá, to Muhammad ke waqt meṉ kyúṉkar jári húa? Yih to nihayat gaur karne ke láiq hai Aur agar koí ḳhiyal kare, ki Ịsaioṉ ne apne matlab ki bat shamil karke is maqámi meṉ kuchh tahrit kí hai, to dekhná chahiye ki yih maqam to jismáni ḳhwáhishoṉ ke bilkull barḳhilaf hai Pas yahaṉ kaun si bat insáni ragbat ke muwafiq hai, jo tahríf karke shámil kí jati? Balki yih ek aisí bat hai, ki goyá Khudá ne bihisht ko húroṉ se bhar diyá tha, magar Ịsaíoṉ ne un sab ko nikálkar, us meṉ sirf pakizagí ko báqí rakha hai.

31, 32 Yih bát jo us ne kahi, Khur 3 6, 15wiṉ meṉ hai, yane jab Ḳhuda jhaṛi meṉ se ag ke shuale meṉ Músa par zahir húá thá Qadim Ạhd-náme meṉ aur bhi áyateṉ haiṉ, ki un se qiyámat sabit ho saktí hai, magar Sadúqí Musá kí kitab ko, aur kitaboṉ se ziyada mánte the, is wáste sháyad wuh sirf is maqám ko pesh laya. Abirahám,

33 Jamáąten yih sunkar us kí tạlím se dang húíṉ.

34 ¶ Jab Farísíoṉ ne suná, ki us ne Sadúqíoṉ ká munh band kiyá hai, we jamạ húe

35 Aur un meṉ se sharíat ke ek sikhlánewále ne us se, ázmáne ke liye, yih púchhá, ki,

36 Ai Ustád, sharạ meṉ bará hukm kaun hai?

37 Yisú ne us se kahá, Khudáwand ko jo terá Ḳhudá hai, apne sáre dil, aur apní sárí ján, aur apní sárí samajh se pyár kar.

38 Pahlá aur baṛá hukm yihí hai

39 Aur dúsrá us kí mánind hai, ki Tú apne parosí ko aisá pyár kar, jaisá áp ko

40 Yih hí do ahkám sárí shara aur sab anbiyá kí bunyád haiṉ

41 ¶ Jab Farísí jamạ the, Yisú ne un se púchhá, ki,

42 Masíh ke haqq meṉ tumhárá kyá gumán hai?

---

aur Izháq, aur Yaqúb ko mare húe bahut din guzar chuke the, chunánchi Abirahám kí wafát se Músá tak tín sau untis baras ho chuke the, tau bhí Khudá áp ko un ká Khudá kahtá hai, jis se záhir hai, ki wuh ab tak maujúd haiṉ, aur nest o nábúd nahiṉ húe, balki ab bhi Abirahám aur Izhaq aur Yạqúb kahláte haiṉ Is se sabit hai ki rúheṉ badan ke marne ke bad jití rahtiṉ, aur un ke wuhí nam haiṉ jo dunyá meṉ the Pas agar yih sahih hai, to qiyámat ká honá kuchh mushkil bát nahíṉ

§ 120 Ek Faqih ká Yisụ́ se sawal. Do baṛe hukm *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
22 34-40	12 28 34		

34 Farísí sháyad khush húe, ki us ne Sadúqioṉ ko lajawab kiya tha, tau bhí un ki dushmaní kuchh ghaṭi nahiṉ, aur unhoṉ ne use phaṉsáná chaha

35 *Sharíạt ká sikhlánewálá.* Markas us ko Faqíh kahtá hai Faqih wuhí the, jo Muqaddas Kitáb ki naqleṉ likhte, aur us ki tafsír karte Un meṉ ke ạlim o fázil sharíạt ke sikhlanewále, Paṉḍit aur Mullá ke taur par the. Yahúdioṉ meṉ, un ká baṛá darja thá, aur wuh aksar Farísí the

37—40 Dekho Istis 6: 4, 5, aur Ahb 19 18 Yih do hukm is wáste baṛe haiṉ, ki sab hukmoṉ ká, yạne sári Shariat aur sab Ambiyá ka ḳhulása in meṉ hai Jo shaḳhs in do ko mántá, wuh sab hukmoṉ ko mántá hai Maslan jo apne bhaí ko aisá, jaise áp ko pyar kartá hai, wuh na ḳhún, na ziná, na chorí, na dagá, na lálach, karega, aur jo Ḳhudá ko apne tamám dil o ján se pyár kare, wuh usí kí bandagí karegá, aur dewí, dewatáoṉ aur múratoṉ ko na pújegá sirf Ḳhudá hí ke nám ká adab rakhegá, aur jo kuchh us ne farmáyá, bajá láega. Yahúdioṉ meṉ aksar mubahisa rahá, ki baṛá hukm kaun hai. Bạze kahte, ki Khatna ká baṛá hukm hai, aur bạze qurbán, aur baze tawiz pahinne ká Yih sab wáhiyát Masíh ek bát se dúr kartá, aur *muhabbat* ká qánún baṛá ṭhahratá hai, yạne *muhabbat*,—pahle Ḳhudá se, phir insán se.

§ 121. Masíh kis tarah Dáúd ká beṭá hai *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
22 41-46	12 35-37	20 41-44	

42 *Masíh ke haqq meṉ, wg.*

Wuh kis ká beṭá hai? We bole, Dáúd ká.

43 Us ne un se kahá, Phir Dáúd, rúh ke batáne se, kyúnkar use Khudáwand kahtá hai, ki,

44 Khudáwand ne mere Khudáwand ko kahá, ki Jab tak main tere dushmanon ko tere pánw kí chaukí na karún, tú mere dahne baiṭh?

45 Pas, jab Dáúd us ko Khudáwand kahtá hai, to wuh us ká beṭá kyúnkar ṭhahrá?

46 Par koí us ke jawáb men ek bát na bol saká, aur us din se kisí ká hiwáo na pará, ki us se phir kuchh sawál kare.

Yane jis ká intizár tum karte ho, ki wuh wadon ke bamújib ánewála hai, us kí bábat kyá samajhte ho, ki wuh kis ka beṭa hogá?

43—45 *Phir Dáúd Rúh ke batáne*, yane ilhám se, *kyúnkar use Khudáwand kahtá hai?* Yih báten 110 Zabúr kí pahli áyat men hain Sab muttafiq hokar mán lete hain, ki yih Zabur Dáud kí tasníf hai, aur yih bhí ki us men Masíh ká zikr hai Yahúdi log is bát ko mante the, aur ab tak mánte hain, aur haqíqatan wuh aur kisí ki shán men nahín ho saktá hai Is tamám Zabúr ko paṛhná cháhiye, aur is ke sáth dúsre Zabúr ko bhí Dúsre men Khudá Masíh ko hukmrání dene ká wada kartá hai, aur 110wen men is ká zikr hai, ki wuh Hákim, aur Kahin hai, aur abad tak rahegá, jab tak ki us ke sab dushman maglúb na hon Yih sawál Masíh ne is wáste kiyá hogá —*Pahle*, ki wuh apní nádani se qáil hon *Dúsre*, ki qáil hokar, farotaní sikhen *Tísre*, ki wuh Masíh ká haqíqí martaba aur jalal ján len, ki wuh na sirf Dáúd ka beṭá, balki Dáúd ká Khudáwand bhí hai, yane *insániyat* kí rú se beṭá, aur *uláhiyat* ki rú se Khudáwand.

46 *Koí us ke jawáb men ek bát na bol saká.* Unhon ne is bhed par kabhí gaur na kiyá thá, pas lájawáb húe Wuh us kí insání qadr se wáqif to the, magar us kí iláhí qudrat se náwáqif *Kisí ká hiwáo na pará, ki us se phir kuchh sawál kare*, yane dushmaní kí ráh se, aur use phansane ke liye, agarchi us ke dost, aur shágird us se sawál karte rahe honge

---

FÁIDE

3 á Bahut log najat kí dawat men buláe jate hain, magar áyá nahin chahte, aur apne gunáhon men halák ho jate hain

3 Un ka khún unhín ke sir hai. Naját kí ziyafat un ke liye taiyár kí gaí thí, aur buláhaṭ un ke pás pahunchi, par unhon ne na cháhá

5 Dunyá ke shagl, agarchi zarúrí hain, tau bhí un men bará khatra hai, aur jo log un men dúbe rahte hain, un ki halakat kuchh dúr nahin hai

3—5 Injil ko na mánná, yih Khudá ke huzúr men beadabí, aur nashukrí karná hai Us ne apne Beṭe ko hamáre wáste ján dene ko bhejá hai Hamári dawat us ne kí Ek baṛá dastarkhwán hamáre liye bichháyá hai Phir un sab niamaton se munh pherná, yih na sirf Khudá ko gussa diláná, balki áp ko halak kar dená bhí hai

9, 10 Bahut garíb aur láchár najat páenge, aur bahut magrúr aur daulatmand jahannam men dale jáenge.

11 Jo Masíh ke pairau hone ká dawá karte hain, wuh us din ko yád rakhen, jab wuh un kí azmáish karegá. Ek din átá hai, jab Masíh kí nazar un par paṛegi, aur wuh un

XXIII BÁB.

1 TAB Yisú logoṉ aur apne shágirdoṉ se kahne lagá ki,

2 Faqíh aur Farísí Músá kí gaddí par baiṭhe haiṉ

3 Is liye jo kuchh we tumheṉ mánne ko kaheṉ, máno, aur ạmal meṉ láo, lekin un ke se kám na karo kyúṉki we kahte haiṉ, par karte nahíṉ

---

ke diloṉ ko jáṉchegá, aur dekhegá, ki un ká libás kya hai, ayá usí kí rástbází hai, ya apní nárástí ke chithṛe

11—13 Záhir meṉ Masíhí honá káfí nahíṉ hai Ham ap ko kyúṉ dagá deṉ? Sirf sachchá íman Masíh par, ki jis ká nishán díndári, aur pákízagí, aur farmáṉbardarí hai, wuhí kam áega Is ke bad albatta zabán ka zahirí iqrár hoga

13 Riyakar, aur jo apni neki par bharosa karte haiṉ, halak hoṉge, aur un kí halakat durust hai

21 Mulkí qanún, aur hákim ko mánna wájib aur lázim hai, magar wahíṉ tak ki un ke qanún Khuda ke hukm ke barkhiláf na hoṉ Albatta Khudá ko pahle mánna farz hai

30 Qiyámat meṉ ham jalál aur ḳhushi páeṉge, aur firishtoṉ kí mánind hoṉge

31, 32 Hamáre díndár ạzíz, jo mar gae, wuh khushnúdí meṉ haiṉ

37 Khuda ko tamám dil se pyár karná cháhiye

39 Apne paṛosí ko, apne barábar pyár kareṉ

42 Ai paṛhnewálo, Masíh ke haqq meṉ tumhará kya gumán hai? Wuh Dáud ká beṭá, aur Daúd ká Khudáwand bhi hai, agar use tum apna Khudáwand, aur Naját-dihanda manzúr na karo, to apne gunahoṉ meṉ maroge, aur naját ko na dekhoge

Is báb se ham Masíh kí dánáí ko dekhte haiṉ, ki wuh har ek dushman ko ṭhík jawáb de saktá, aur qáil kar saktá thá

XXIII BÁB

ḲHULÁSA

Masíh kí nasíhat, ki Faqíhoṉ, aur Farísíoṉ ki achchhí talím mánná, magar un ke se kám na karná, khásskar un ke makr par na chalná cháhiye, 1—12 *Un ke andhepan, aur riyákárí ke sabab, un par áṭh bár afsos,* 13—33 *Yarúsalam ke ġárat hone kí khabar age se dená,* 34—39

§ 122 Faqíhoṉ aur Farísioṉ kí burí chal kí ittila *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
23 1-12	12 38, 39	20 45,46	

1 *Tab Yisú logoṉ, aur apne shágirdoṉ se kahne lagá* Samajhná cháhiye, ki Yisú ab tak haikal meṉ thá, aur jamaạt us ke ás pás khaṛí thí Un meṉ se baze us ke shágird the, aur baze nahíṉ Faqíh aur Farísi chale gae hoṉge, magar sháyad koi koi rah gae

2 *Músá kí gaddí par baiṭhe haiṉ* Yane Músa ke qáim-maqám haiṉ Masih goyá kahta hai, ki Músá ke wasíle sharíat milí, aur yih ạlim o fázil, jo sharíạt se wáqif haiṉ, is kám par muqarrar haiṉ, ki use paṛhaeṉ aur samjháeṉ

3 *Jo kuchh mánne ko kaheṉ, máno* In batoṉ ke matlab kí kuchh hadd baṉdhná zarúri hai Masíh kí murád yih nahíṉ, ki un ke sab bátil dastúrát aur wahiyát ko mánná cháhiyè, magar yih ki jo kuchh

4 Kı we bhárí bojhe jın ká uṭháná mushkıl haı, bándhte, aur logon ke kándhon par rakhte haın, par áp unhen apní ek unglí se sarkáne par rází nahín haın

5 We apne sab kám logon ko dıkháne ke wáste karte haın, apne tạwíz chaure, aur apne jubbon ke dáman lambe banáte haın.

6 Aur mıhmánıon men sadr jagah, aur ıbádatkhánon men auwal kursí

7 Aur bázáron men salám, aur yıh, kı log unhen Rabbí Rabbí kahen, cháhte haın

8 Par tum Rabbí na kahláo, kyúnkı tumhárá Hádí ek haı, yane Masíh, aur tum sab bháí ho

9 Aur zamín par kısú ko

Músá kí sharíat men se wuh tumhen sıkhaen, us ko máno Yıh log Masıh ko jhúthá ṭhahráte, aur kahte the, kı Us par ek deo haı Pas Masíh ká matlab yıh nahın ho saktá, kı aısı báton men un ko manná munásıb haı

4 *Bhárí bojhe* Sharíat ke dastúrát ap bharı bojh the, (Aamal 15 10,) aur yıh log jahan tak ho saktá, hadíson aur rıwayaton se un ko aur bhí bhárí kar dete the, *aur logon ke kandhon par rakhte*, jıs tarah jánwaron par bojh ládne ka dastúr haı *Ek unglí se*, yane zara ıshara tak nahín karte Sırf auron par yıh bojh ládte, áp bılkull nahín uṭháte

5 *Apne tạwíz chauṛe* Khudá ká hukm Isráelıon ko yún húá, (Khur 13 16,) kı "Yıh" (sharıat) "tere háth men ek alámat, aur terı ánkhon ke bích ek yadgar hoga, kyúnkı Khudawand zabardastí se tum ko Mısr se báhar nıkal layá" Dekho Ams 3 1, 3, aur 6 21 ko bhı Is hukm ká matlab yıh thá, kı *dıl* kí ánkhon ke bích yadgár ho, yane bahut muạzzaz, aur mahfúz Lekın yıh log rúhánı matlab ko na pahunchkar, tawíz ke taur par ek do ḳháss áyaten, yane Ḳhur. 11; 21, aur 12 2—10, aur Istıs 6 4—9, aur 11 18—21, lıkhkar, apne máthon par bándhte the, kı goyá ıs tarah rakhne se Khudá ke ahkám mahfúz rahenge

Aur ısí tarah, apne báen bázú par bhı bandhte the Yıh Faqíh, aur Farısí apne tawız auron se zıyáda chauṛe banáte the, takı malúm ho, kı Khudá ke ahkám zıyáda mahfúz rakhte, aur un kı zıyada tazım karte haın *Jubbon ke dáman lambe banáte haın* Is dáman kí bábat dekho Gıntí 15 38—40, Istıs 22 12 Yıh hukm ıs waste húa kı Israelí log ıse dekhkar Khuda ke sab hukmon ko yád karen

7 *Rabbí* Is lafz ke mạne *buzurg* Yahúdıon men tín darje ıs azmat ke the, yane *Rabb, Rabbı, Rabbán* Un ká matlab yıh tha, kı jıs ka laqab yıh ho, wuh baṛá álım aur ustád kahlane ke laıq haı.

8 *Tum Rabbı na kahláo* Ạzmat ke aıse laqab tumhare darmıyan na hon, kyúnkı tumhára Rabbı Masıh haı, aur tum sab bhaí hokar ápas men barabar ho Ek dúsre par ghamand aur zıyadatí na kare

9 *Kısú ko apná báp mat kaho*, yane dın ke muqaddame men Jo haqíqí má bap haın, un se yahán murád nahín, aur na yıh wuh bat haı, jo 1 Karınt 4 15wın áyat men Pulús ne kahı, "Maın Masıh Yısụ men tumhara báp húá," yane tum ne mere wasıle Yısụ Masıh men nayá janm payá. Magar us kı murad yıh haı, kı koí apná ımán aur naját dúsre ke háth men na samjhe, kı bedaryaft us kí hıdáyat par chale, lakın har ek apne hí

apná báp mat kaho kyúṉkı tumhárá ek hí Báp hai, jo ásmán par haı.

10 Aur na tum Hádí kahláo, kyúṉkı tumhárá Hádí ek haı, yạne Masíh.

11 Balkı, jo tum meṉ bará haı, tumhárá khádım hogá;

12 Aur jo áp ko bará jánegá, chhoṭá kıyá jáegá, aur jo áp ko chhoṭá samjhegá, so bará kıyá jáegá

13 ¶ Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! ıs lıye kı ásmán kí bádsháhat ko logoṉ ke áge band karte ho na tum áp us meṉ játe, aur na jánewáloṉ ko jáne dete.

14 Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kı bewáoṉ ke ghar nıgal játe, aur makr se lambí chauṛí namáz paṛhte ho ıs sabab tum zıyádatar sazá páoge

15 Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kı tum tarí aur khushkí ká daura ıs lıye karte ho, kı ek ko apne dın meṉ láo, aur jab wuh á chuká, to apne se dúná use jahannam ká farzand banáte ho.

16 Aı andhe ráh dıkháne-

---

wáste, daryáft karke jo wájıb aur durust haı, wuhí kare, kyúṉkı har shaḳhs ko apna apna jawab dene paṛegá, aur 10wíṉ áyat kı murad ısí ke mutábıq haı.

11, 12 Yıh báteṉ Masíh ne bár bár kahíṉ, aur ın meṉ aglı batoṉ ká ḳhulása haı Is se ham daryáft karte haıṉ, kı Masıh ka matlab yıh nahíṉ kı laqab se kuchh aısa harj haı, magar us par faḳhr aur zıyadatí karná, yıh harj kí bát haı, aur Masıh kı yıhı murad haı Har jagah chhote aur bare to haıṉ, aur hamesha hoṉge, magar jo bará haı, wuh ap ko sabhon ka ḳhadım jane, aur apnı baṛaı par gurur, aur Khuda ke ghar meṉ hakımí na kare Albatta Khuda aur ınsan donoṉ us shaḳhs ke barkhılaf haıṉ, jo áp ko baṛá kıyá cháhtá haı

§ 123 Faqıhoṉ aur Farísıoṉ par afsos Yarúsalam par wawailá *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
23 13 39	12 40	20 47	

13 *Ásmán kí bádsháhat ko logoṉ ke áge band karte ho* Yıh log na áp Masíh par ímán late, na auroṉ ko láne dete, aur ısı tarah asmán kí bádshahat ko goyá band karte the Lúká meṉ lıkhá haı, (11 52,) kı "Tum ne marıfat kí kunjí le lí haı," yane auroṉ ko nahıṉ sıkháyá, aur unheṉ samajhne na dıyá

14 *Bewáoṉ ke ghar nıgal játe ho*, yane un ká mal aur warsa apne kam meṉ khıṉchkar late, aur ıs matlab ko hasıl karne ke lıye makr se bahut lambí chauṛí namáz paṛhte the, takı yıh bewaeṉ un ko bahut dındar aur dıyánatdar samajhkar, apná mál unheṉ supurd karne par razı hoṉ

15 Sachche dın ke wáste sargarm hona wájıb aur munásıb haı, aur ıs kam ke lıye tarı aur ḳhushkí ká daura, yạne kamál mıhnat aur mashaqqat karná farz haı, lekın yıh log ḳhud-garazí se, aur nafa ke wáste yıh kám karte the, aur rıyákár aur bedín hokar apne shágırdoṉ ko ráh ı rást par nahıṉ chaláte, magar yá to unheṉ benasıhat chhoṛte, yá wáhıyát se un ke dıloṉ ko bhar dete. *Jahannam ka farzand* ek Ibraní maháwara haı, aur us se murád jahannam ká wárıs, yá hıssadár

16—22 In áyatoṉ meṉ qasmoṉ kí bábat bayan haı, aur jo nasíhat un se nıkaltí, wuh yıh haı, kı kısí chíz kí qasam na khání cháhiye,

wálo, tum par afsos, kı kahte ho, Agar koí haikal kí qasam kháwe, to kuchh muzáyaqa nahín; par agar haikal ke sone kí qasam kháwe, to us ko púrá karná zarúr hai!

17 Aı nádáno aur aı andho, kaun baṛá hai, soná, yá haikal, jo sone ko pák kartí?

18 Phir tum kahte ho, Agar koí qurbángáh kí qasam kháwe, to kuchh muzáyaqa nahín, par agar nazr kí, jo us par charhtí, qasam kháwe, to us ko púrá karná farz hai

19 Aı nádáno, aur aı andho bará kaun hai, nazr, yá qurbángáh, jo nazr ko pák kartí?

20 Pas jo qurbángáh kí qasam khátá hai, us kí aur un sab chízon kí, jo us par charhín, qasam khátá.

21 Aur jo haikal kí qasam khátá hai, us kí aur jo us men rahnewálá hai, us kí bhí qasam khátá hai

22 Aur jo ásmán kí qasam khátá hai, Khudá ke takht aur us par jo baithnewálá hai, us kí bhí qasam khátá hai

23 Aı riyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kyúnki podína, aur anísún aur zíre kí dahyakí dete ho, par sharíat kí bhárí báton yane insáf, aur rahm, aur ímán ko chhor diyá, lázim thá, ki tum unhen ikhtyár karte, aur inhen bhí na chhorte

kyúnki Khudá hí málik hai Yih log apní gumráhí men kahte the, ki Agar koi shakhs haikal kí qasam kháe, aur wuh bát jis kí babat qasam kháí, púrí na kare, to kuchh muzáyaqa nahín, lekin jo haikal ke sone kí, yane jo khazáne men hai, qasam kháe, use púrá karná zarúr hai. Yih baṛí nádání, aur gumráhí un kí thí, kyúnki khazáne men, jo kuchh khássiyat thí, wuh haikal se thí, aur nazr ne apní khássiyat qurbangah se, (dekho yih naqsha) aur qurbangah ne apní khássiyat haikal se, aur haikal ne apní khassiyat Khuda se pai Pas jo shakhs kisi chíz ki qasam khátá, wuh Khuda hí ki qasam khata hai

23 Baní Israel ke bárah firqe the Un men Lewi ka firqa dín kí
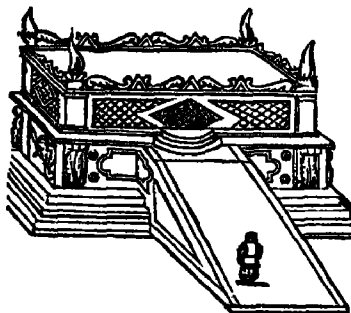
24 Aı andhe ráh dıkhlánewálo, kı machchhar chhántte aur únt ko ıngal játe ho.

25 Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kı tum pyála aur rıkábí ko úpar se sáf karte, par wuh andar lúṭ aur buráí se bhare haiṉ

26 Aı andhe Farísío, pahle pyála aur rıkábí andar se sáf karo, kı báhar se bhí sáf hoṉ

27 Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kı tum sufedí phırí húí qabron kí mánınd ho, jo báhar se bahut achchhí malúm hotí haiṉ, par bhítar murdoṉ kí haddíoṉ aur har tarah kí nápákí se bharí haiṉ

28 Isí tarah tum bhí záhır meṉ logoṉ ko rástbáz dikháí dete, par bátın meṉ rıyákár, aur sharárat se bhare ho.

29 Aı rıyákár Faqího aur Farísío, tum par afsos! kyúṉkı nabíoṉ kí qabreṉ banáte, aur rástbázoṉ kí goreṉ saṉwárte ho,

30 Aur kahte, Agar ham apne bápdádoṉ ke dınoṉ meṉ hote, to nabíoṉ ke khún meṉ un ke shárík na hote

31 Isí tarah tum apne par gawáhí dete ho, kı tum nabíon ke qátıloṉ ke farzand ho.

32 Pas apne bápdádoṉ ká paımána bharo.

33 Aı sámpo aur aı sámp ke bachcho, tum jahannam ke ạzáb se kyúṉkar bhágoge?

ḳhıdmat par muqarrar thá, aur unhoṉ ne Mulk ı Kanaán meṉ míras na páı thí Is lıye un ke, aur kangaloṉ kí guzrán ke wáste har ek Israelí ko hukm húá, kı apní ámadaní ká daswáṉ hıssa de —Ahb 27 30, Gıntı 18 24 Yıh Faqıh aur Farísí aısí chhoṭı chhoṭı batoṉ meṉ shariạt ke ahkám achchhí tarah mánte, aur áp ko bahut dındár jante the, magar shariat kı baṛı bátoṉ, yane ınsáf, aur rahm, aur ímán se gafil rahte the

24 Yıh ek masal haı, aur ıs ká matlab chhoṭı bátoṉ kí baṛí hıfazat, aur baṛí bátoṉ meṉ gaflat karná haı Yıh log apne mal ka daswaṉ hıssa, aur ḳhasskar un chízoṉ ká jo kam qımat thíṉ, benuqs dete the, tau bhí beınsáf, aur zalim, aur beímán the

25—27 In áyatoṉ ká matlab 28wíṉ áyat se záhır haı, kı yıh log záhır meṉ achchhe, magar bátın meṉ bure the

29—33. Yıh Faqíh aur Farísí apní zabán se nabíoṉ ko mánte, aur un ká qatl burá ṭhahrákar, un kí qabroṉ ko barí shán o shaukat se árásta karte, magar jo ın ke bapdádoṉ ká, jınhoṉ ne nabıoṉ ko qatl kıyá, mızáj aur chalan thá, wuh ın ká bhí tha Is wáste na sırf jısm kí rah se, balkı mızáj aur chalan se bhí, yıh ap ko apne bápdádoṉ ke farzand ṭhahráte haın, yane unhíṉ ke muwafiq *Pas apne bápdádoṉ ká paımána bharo*, kı goya apne gunáhoṉ se ek halákat aur gárat ká paımana tum, maṉ apne bápdádoṉ ke, bhar rahe ho Ab tak wuh bılkull bhar nahíṉ chuká haı, magar tum ısí tarah bharte jáo, to wuh jald bhar jáegá. Tab Khudá ká gazab tum par názıl hogá Yıh gárat, jaháṉ tak dunyáwı thí, un par tís baras bad áí, jab kı Yarúsalam Rúmíoṉ ke háth se barbád húá. Gaur karná cháhıye, kı yıh nıháyat saḳht malamat Masıh ke munh se nıklí bach to yıh haı kı jo malámat muláım-mizáj, aur

34 ¶ Is liye, dekho, main nabíon, aur dánáon, aur faqíhon ko, tumháre pás bhejtá hún, tum un men se bázon ko már dáloge, aur salíb par khínchoge, aur bázon ko apne ibádatkhánon men kore mároge, aur shahr bashahr satáoge

35 Táki sab rástbázon ká khún, jo zamín par baháyá gayá, tum par áwe, Hábil rástbáz ke khún se Barakhiyá ke bete Zakariyá ke khún tak, jise tum ne haikal aur qurbángáh ke darmiyán qatl kiyá

36 Main tum se sach kahtá hún, ki Yih sab kuchh is zamáne ke logon par áwegá.

---

narmdil, aur pák níyat shakhs ke munh se nikle, wuh sab se sakht, aur bhárí hai, is waste ki wuh beja, aur sirf gusse se nahín, magar dilí ranj se nikalti hai

34—36 Yahán Masíh kahtá hai, ki Main nabíon, aur danáon, aur Faqíhon, yane apne rasúlon, aur khadimon ko, jo nabion, aur Faqíhon ke muwafiq Khuda ke bhedon men dáná aur hoshyár honge, tumháre pás bhejúngá, magar main áge se jantá hún, ki tum un ko satáoge, aur már daloge, jis tarah tumhare bapdádon ne nabion ko mára, aur aisá karke sab shahídon ka khún, shurú se lekar akhir tak, tumháre sir hogá, aur kull saza hadd tak kí tum par áegi Khuda kí parwardigári aur intizám men aksar aisá hotá hai, ki kisí qaum ko shararat ki sazá fauran nahín miltí, magar jama hoti játí, jab tak ki paimána bhar na jae, tab eká ek us sharír nasl par názil hoti hai Isi tarah qaum i Yahúd ke gunáh ká paimana tís baras Masíh ke bad labrez huá, aur tabhi hala kat un par á gaí *Habil rástbáz ke khún se Barakhiyá ke bete Zakariyáh ke khún tak* yane shurú se lekar ákhir tak Is Zakariyáh kí bábat shubha hai, ki wuh kaun thá Baze samajhte hain, ki wuh ek Zakariyáh thá, jis ká zikr Yúsuf Yahúdí muarrikh kartá hai, ki jab Rúmíon ne Yarúsalam ko gárat kiyá, wuh sab se pichhe márá gayá Magar Masih yahán kahta hai, ki Tum ne us ko qatl kiya, yane us waqt se peshtar wuh qatl ho chuka thá Aur baze samajhte hain, ki wuh Zakariyah, Yúhanná baptis má denewále ka bap tha, magar us ke mar dále jáne ka kahín zikr nahín hai Aglab hai, ki Masih yahan Zakariyah bin Yahúyada ká zikr karta hai, ki jo haikal aur qurbangáh ke darmiyan mará gayá thá Dekho 2 Tawá 24 20, 21 Agarchi wuh us jagah Yahúyadá ka beta likhá hai, na Barakhiyá ká, lekin Yahúdion ká aksar dastúr tha, ki do tín nám rakhte the, maslan Matí jo Lewí, aur Labbí jo Thaddi, aur Shamaún jo Patras aur Kefas, aur Saúl, jo Pulús kahlatá hai Isi taur se kuchh taajjub nahin, ki Yahúyada ká dúsrá nam Barakhiyá ho Alhásil yih záhir hai, ki Masíh yahán kisí aise shakhs ká zikr kartá hai, jis se Yahúdí khúb wáqif the, ki wuh nabíon ke silsile ke ákhir men thá

36 *Main tum se sach kahtá hún, ki yih sab kuchh is zamane ke logon par áegá*, yane Yarúsalam ke gárat hone, aur Yahúdí qaum kí barbádi men Yih sazá qaum kí saza thí, ki bápdádon kí kharábí beton par ái, magar ákhirat men, jo sazá Khudá un logon, balki sab gunahgáron ko dega, us men áyá insán apne bápdádon ke qusúron men sharik hokar un ke sabab se

37 Ai Yarúsalam, ai Yarúsalam, jo nabíon ko már dáltá, aur unhen, jo tujh pás bheje gae, pathráo kartá hai, main ne kitní bár cháhá, ki tere larkon ko, jis tarah murgí apne bachchon ko paron tale ikatthe kartí hai, jamạ karún, par tum ne na cháhá!

38 Dekho, tumhárá ghar tumháre liye wírán chhorá játá hai

39 Kyúnki main tum se kahtá hún, ki Ab se tum mujhe phir na dekhoge, jab tak ki kahoge, Mubárak hai wuh, jo Khudáwand ke nám par áta hai

---

sazá pátá hai, yá nahín, yahán is bayan ki kuchh hajat nahín.

37—39 *Ai Yarúsalam* ' yane, ai Yarúsalam ke rahnewalo, aur chúnki Yarúsalam Yahúdion ka dár us-saltanat tha, is se mutlab yih, ki Ai qaum i Yahúd Is misal men bari dilsozi se Masih apni muhabbat apne logon par zahir karta hai, ki jis tarah murgí apne bachchon ko paron ke níche páltı, isi tarah wuh apne logon ko bichaya chahtá tha, magar wuh razi na the *Tumhárá ghar wíran, wg* Yane haikal, yá sháyad shahr Yih donon wiran ho gae *Ab se tum mujhe phir na dekhoge, wg* Rahm karne ke din guzar gae Main ne tum ko panah aur najat deni chahí, magar tum ne qabul na kiya Main ab phir tumhare darmiyan na aungá, jab tak ki yih sab sakhtiyan tum par na aen, aur tum bhi isi tarah na kaho, jis tarah in logon ne mere haqq men kahá, ki "Mubárak hai wuh jo Khudáwand ke nam par áta hai" Filhaqiqat bahuton ne Yarúsalam ke garat hone ke bad aisa hí kaha, chunanchi yih kahna un ka Masíh par iman lane se zahir hotá hai Ya sháyad is ka matlab yih hai, ki tum mujh par ímán lákar, phir apne asli martabe ko pá jaoge, (Rum 11 25—32) aur us waqt tum mujhe qabúl karke yih kahoge, ki "Mubárak hai wuh," wg

FAIDE

3. á. Ustádon, aur dín ke khádimon ki wajibí izzat hamesha samajhná chahiye

3 Agar khadim i din bura ho, to us ki chal par na chalná chahiye, lekin jahan tak us ki nasíhat achchhi ho, wahan tak manna zarur hai

4 Admí aksar auron ko mushkil rah batate, aur áp asan rah par chalná chahte hain

11, 12 Hamari izzat farotaní men hai Jo sab se ziyada farotan hai, wuhi sab se ziyada izzatdar hai

13—31 Faqíhon, aur Farisíon ke bayan men ham riyákárí ki súrat saf dekhte hain —

1 Wuh auron ke liye asmán kí badshahat ka darwaza band karte the, á 13

2 Wuh dindari ki poshák pahinte, tau bhi badchal aur sharir hokar bewaon ká mal ura dete, aur apní shararat chhipane ke liye lambi chauri namáz parhte the, a 14

3 Apne din kí taraf auron ko láne men sargarm to the, magar apne nafs ke waste dín men lakar, unhen aur bhí ziyadatar kharáb kar dete the, a 15

4 Jhúthi aur burí nasíhat karte the, ki jis se qasmen belaida thahren, aur Khudá ki yad insan ke dil se jatí rahe, á 16—22

5 Batil-parast the Chhotí báton ko bahut durusti se mante, aur barí baton men gaflat karte the á. 23

6 Dikháne ke liye apná chál chalan sudhárte the, magar apne dilon ko sáf nahín karte, á 25—28.

maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Yaháṉ ek patthar patthar par na chhúṭegá, jo na giráyá jáegá.

3 ¶ Aur jab wuh Zaitún ke pahár par baiṭhá thá, us ke shágirdoṉ ne ḳhilwat meṉ us pás áke kahá, [illegible] kah, ki yih kab hogá? aur [illegible] ká aur zamáne ke [illegible] ká nishán kyá hai?

4 Tab Yisú ne jawáb meṉ un se kahá, Khabardár, koí tumheṉ gumráh na kare.

---

arriḳh kahtá hai, ki "Us díwar meṉ kaí patthar 45 háth lámbe, aur 6 háth chauṛe aur 5 háth moṭe the". Yahúdí samajhte the, ki yih ʿimárat kabhí barbád na ho sakegí, aur beshakk yih log bhí jo Masíh ke sáth us waqt the, aisáhí samajhte the, lekin Masíh yaháṉ kahtá hai, ki Yih ʿimárat jise tum aisí mazbút aur ḳhúbsúrat samajhte ho, bilkull mismár hogí, yaháṉ tak ki ek patthar dúsre patthar par na rahegá Yih bát qarib chális baras bad púrí húí, chunánchi Rúmí badshah ke beṭe Titus ne, jo fauj ká sipahsálár thá, us ko san sattar ʿIswí meṉ le liyá. Yusuf is wáridát kí babat yúṉ likhtá hai, ki "Shahr le lene ke bad Titus ne hukm kiya, ki tín qilaoṉ ko chhoṛkar, tamám shahr aur haikal ko ḍhá deṉ, aur faujwaloṉ ne is hukm ko yaháṉ tak púrá kiyá, ki díwároṉ kí neo tak khod dálí, aur itná use benishan kar diyá, ki koí pahchán na saktá thá, ki yaháṉ kabhi haikal thí" Aur Maimonadis ek Yahúdí muarriḳh bhí kahtá hai, ki "Tirentiús Rufas ne, jo ki Titus kí fauj ká ek afsar thá, haikal ki bunyád par hal chalwae" Tab yih nabúwat Míkáh nabi kí púrí húi, ki "Saihún khet ki tarah jotá jáegá."—(3·12) Yih sab barbádí Khudá kí taqdír ke bamújib áí Laṛaí se peshtar, Títus ne cháhá tha, ki us ko, aur ḳhásskar haikal ko bacháe, aur isí liye us ne Yúsuf muarriḳh ko kaí bár Yahúdíoṉ ke pás bhejá, aur paigám diyá, ki apní bagáwat ko chhoṛo, aur shahr mere qabze meṉ kar do, to maiṉ tum ko muáf karúṉgá, aur tumhárá shahr gárat na hoga; magar Yahúdíoṉ ne is ghamand par bharosá karke, ki Khuda hamárí taraf hai, aur hamárí shahr panáh bhí niháyat mazbut hai, us kí na suní, aur yahaṉ tak baṛí jáṉfisháni, aur himmat se us ká muqábila kiyá, ki áḳhir ko jab shahr us ke qabze meṉ ayá, tab Rúmí sipáh bahut gussa hokar ruk na saki, aur shahr meṉ phailkar, mard o aurat sabhoṉ ko már dalá, aur gharoṉ meṉ ág lagá dí Phir Yahúdí log, jo panáh ke liye haikal meṉ bhág gae the, jab unhoṉ ne dekhá, ki kuchh na bachegá, tab áp kaí barámadoṉ meṉ ág lagá dí Us waqt Rúmí fauj hamla karke haikal meṉ ghus paṛí, aur ek sipáhí ne bagair hukm ke, ek mashal ḳháss haikal ke andar phenkí, tab jald us meṉ ág lag uṭhí Títus ne us ke bujháne ka hukm kiyá, lekin us zor o shor ke hal chal meṉ kaun kis kí sunta tha? Sipáhíoṉ ne haikal par dháwá kar diyá, aur kisí tarah se na ruk sake

3 *Us ke shágirdoṉ ne kahá.* Markas ke bayán se malúm húá, (13 3,) ki jinhoṉ ne yih púchhá, wuh Patras, aur Yaqúb, aur Yúhanná, aur Andryás the, lekin aur bhí un ke sáth hoṉge *Yih kab hogá, wg.?* Yaháṉ tín sawál haiṉ *Pahle* Yih gárat kab hogí? *Dúsre* Masíh ke áne kí, (yane Yarúsalam kí gárat ke liye) kyá nishániáṉ hongí? *Tísre,* Zamáne ke áḳhir hone ke kyá nishán hoṉge? Masíh pahle sawál kí bábat sáf kahtá hai, ki Koí insáṉ nahíṉ jántá surf Khudá us waqt se wáqif hai, aur wuh tum ko faqat nishánioṉ se ágáhí detá hai.
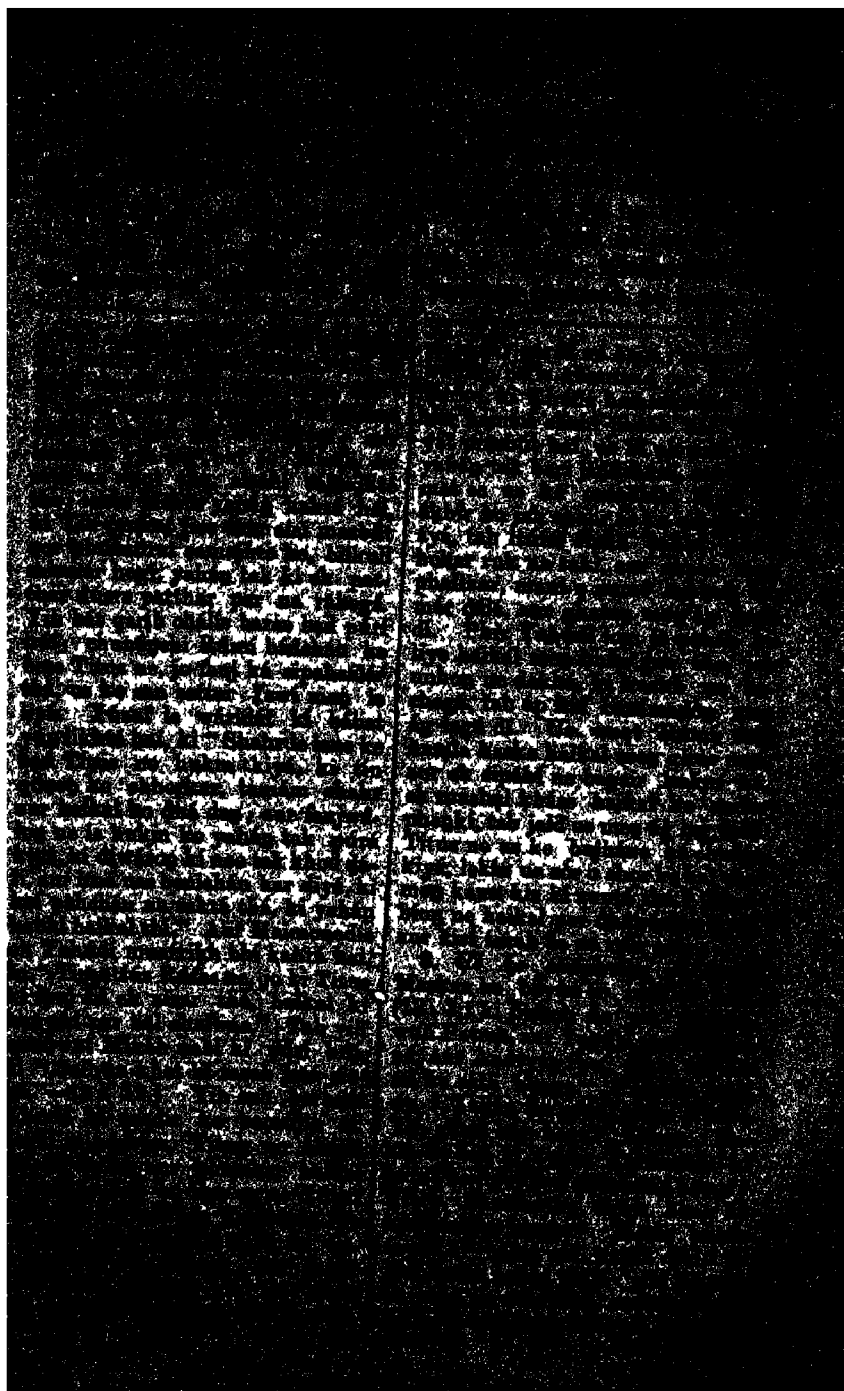
9 Tab we tumheṉ azíyat meṉ dál deṉge, aur tumheṉ már dáleṉge, aur mere nám ke sabab sab qaum tum se kína rakheṉgí

10 Us waqt bahutere ṭhokar kháeṉge, aur ek dúsre ko pakarwáegá, aur ek dúsre se kína rakhegá

11 Aur bahut jhúṭhe nabí uṭheṉge, jo bahutoṉ ko gumráh kareṉge

12 Aur bedíní ke barh jáne se bahutoṉ kí muhabbat ghaṭ jáegí

13 Par jo ákhir tak sahegá, wuhí naját páwegá

14 Aur bádshahat kí khush-

---

ne kahá ki "Bhayának chízeṉ aur bare bare nishán asmán se záhir honge" Is ki bábat Yúsuf, jis ne kabhi is nabúwat ká zikr na suna hoga, aur Yahúdí hone ke sabab se Ísáíoṉ ká dushman thá, yun likhtá hai, ki "Ek sitara, talwar ki surat, shahr ke úpar thahra, aur ek dumdár sitara tamam sál dikhai deta raha Aur Íd i fash ke din, qur bángah ke as pas, ek barí roshni rat ke waqt ádhe ghante tak chamaktí rahí is qadar ki goya din ho gaya Haikal ká púrab tarafwala phatak, jo pital ká baná thá, aur bamushkil bis admioṉ se band hota thá, áp se áp ek rát khul gaya Aur Íd i fash ke thore dinoṉ bad suraj ke dúbne se peshtar, liraioṉ ki garián, aur hathyár-band sipahi badiloṉ meṉ daurte húe dikhai diye, aur bari áwaz goya bari jamaat ki, Haikal se nikli, ki Ham yaháṉ se chale jaeṉ" Aur wuh yih bhi likhtá hai, ki "Chár baras laraí ke shurú hone se peshtar Ananas ka beta Yisú, ek behlm kisan Íd i khaima meṉ jab ayá, aur tab tak shahr meṉ amn, aur khushhalí baqi thí, yih pukarne laga, ki Púrab se awaz, aur pachchham se áwáz, aur cháron taraf se Yarúsalam aur is muqaddas haikal ke barkhilát ek áwáz ek áwaz —ek áwáz dúlah, aur dulhan, aur tamam qaum ke barkhiláf" Hakimoṉ ne koṛoṉ se use mara, magar koṛe ki har ek már par wuh pukárá, "Afsos, afsos, Yarúsalam par afsos!" aur isí tarah roz roz, sat baras tak wuh pukártá rahá, yaháṉ tak ki Yarúsalam ke muhásare meṉ márá gayá, aur marte waqt wuh pukará, "afsos mujh par bhi!"

9—13 Injíl ke har ek parhnewále ko malúm hai ki yih báteṉ sab púrí húiṉ, aur un dinoṉ kí tawárikhoṉ se aur bhi záhir hai Dekho Aam 4 3, 5, 6, 7, aur 16 23, 24, aur 18 12, aur 24 24, aur 25 23, aur 7 59, aur 12 2 Aur aur bahut sá bayan isí taur ká hai Tawaríkhoṉ se daryáft hota hai ki tin sau baras tak Ísái log bar bar, har jagah, har taur se satae játe the

Yaháṉ gaur karne kí jagah hai ki Masih agar dagábáz hota, to apne logoṉ ko aisí musibatoṉ, aur sakhtíoṉ ki khabar dekar na darátá, balki dunyawi khushi aur martabe ká wada karta Yih ek pakki dalil hai ki Masih sachchá hai Aur jo báteṉ 10, 11, 12wíṉ áyatoṉ meṉ likhi haiṉ, yih bhi bar bar bahut mulkoṉ aur har zamane meṉ púrí húiṉ, yahaṉ tak ki in sab ká bayan túl hai *Jhúṭhe nabíoṉ* se murád jhúthí ráh batanewale *Par jo ákhir tak sahegá, wuhí naját paega* Masih ne aksar yih bat kahí Jo shakhs in sab mushkiloṉ par galib áta hai, aur ṭhokar na khákar, akhir tak rah par chaltá rahe, wuhí naját páega, na wuh jo shurú meṉ sidha chale, aur thore dinoṉ bad bhatak jáe

14 *Aur bádsháhat kí khushkhabarí kí manádí tamám dunya meṉ hogí* Is bát kí Injíl áp gawáh hai Us meṉ Pulús kahtá hai, ki "Manádi ásmán ke tale har qaum ko

5 Kyúnki bahutere mere nám par áwenge, aur kahenge, ki Main Masíh hún, aur bahuton ko gumráh karenge

6 Aur tum laráíon aur laráíon kí afwáh kí khabar sunoge, khabardár, mat ghabráiyo kyúnki un sab báton ká honá zarúr hai, par ab tak ákhir nahín hai

7 Ki qaum qaum par, aur bádsháhat bádsháhat par charh áwegí, aur kál aur marí paregí, aur jagah jagah bhúnchál áwenge

8 Yih sab kuchh musíbaton ká shurú hai

Tum hoshyár raho Dúsre aur tisre ke jawáb ápas men mile húe hain, aisa ki kabhí ek ka zikr hai, aur kabhi dúsre ká, aur kabhí kabhi un men tafriq karná mushkil hai Aur is ka sabab yih hoga, ki yih donon waridaten apas men muwafiqat rakhti hain, aur jo zikr ek ke laiq hai, wuh dusri ke bhí láiq hai Sach to yih hai, ki bazí báten is nabuwat men samajhna mushkil hain, magar gaur karná chahiye, ki saf saf tawarikh ke taur par áge se bayan karne ki murad nahin thi, sirf bazi alamaton, aur nishanon se apne logon ko ágah kar dená tha, táki wuh us ke liye taiyar hon, aur jo us ne kahá, wuh is ke waste kafi hai

5 *Mere nám par áwenge*, yane Masih ke nám par —yih kahte húe ki Ham Masih hain Tum khabardar ho, aur un ke pichhe mat chalo Yahúdi us waqt Masih ka intizar kar rahe the —(Mati 2 1, 2) Is waste bahuton ne dawa kiyá, ki ham Masíh hain, aur bahut log un ke sabab gumrah hue Yúsuf muarrikh kitnon ka zikr karta hai Wuh yun likhta hai, ki "Mulk jadúgaron aur dagabazon se bhar gayá thá, jinhon ne bahuton ko wargalaná, aur bayabán men le gae, táki apní karamáten dikhaen" In men se Dosithius Sámri ká zikr hai, jis ne ap ko Masíh kahá, aur Shamaún majúsí, jo ap ko Khuda ká beta kahtá tha, aur Túdas, jis ne bahut logon ko dhokha dekar kahá, ki Main Yardan nadi ko do hisse karke bich men rasta banáúngá Alqissa chaubis shakhson ka zikr hai, ki jinhon ne Ádrian Qaisar ke waqt se lekar, sin ek hazar chha sau bayasí, Íswí tak Masíh hone ká dawá kiyá

6—8 Afaten is dunyá men bár bár áti hain, magar tawárikhon se malúm hota hai, ki un dinon men bahut ziyáda thin Derh baras ke arse men char Rúmí badsháh, yane Nero, Galba, Otho, Vitellius, apne sipahion ke háth se qatl húe, aur in tabdilon aur inqilabon ke sabab se tamám Rúmí badsháhat men bahut laraian barpá huin, aur bahut log mare gae Phir Qaisarya shahr men Yahúdi aur Suriyaní apas men jhagarne lage, aur do hazár Yahúdí us waqt mare gae Tab Yahúdion ne bahut gussa hokar, tamám mulk i Suryá par dhawa kiya, aur bahut der tak donon apas men larte rahe Is ke siwá, unhín dinon, mulk i Itali men bahut sakht laráí húi, aur akal bhí pare Injíl men likhá hai, ki ek akál ki peshingoí Agabús se húí —Aam 11 28. Is akál ká zikr kaí muarrikh karte hain, khússkar Yusuf ká bayán yih hai, ki "Yarusalam men aisá sakht akál thá, ki bahut log bhúkh se mar gae" Aur Klaudius badsháh, jab tak takht-nashin rahá, yane iktális se chauwan san i Íswi tak ke arse men char dafa Rum aur Yahúdiya aur Yunán men akál pare Aur marion aur bhunchálon ka bhí zikr hai; magar in sab ka bayán túl samajhkar yahán nahín likhá Lúk 21 11 men likhá hai, ki is ke siwa Masíh

khabarí kí manádí tamám dunyá meṉ hogí, táki sab qaumoṉ par gawáhí ho; tab ákhir hogá.

15 Pas, jab tum us wírán karnewálí makrúh chíz ko, jis kí khabar Dániel nabí ne dí, pák jagah meṉ khare dekhoge, (jo parhe, so samajh le)

16 Tab jo Yahúdiya meṉ ho, paháron par bhág jáe

17 Aur jo koṭhe par ho, na utre ki apne ghar se kuchh nikále

18 Aur jo khet meṉ ho,

---

húí"—Kal 1 6, 23 Phir yih ki Rúmíoṉ ke "ímán kí shuhrat tamám dunyá meṉ phaili"—Rum 1 8 Phir yih ki us ne Arabistán meṉ manadí kí —Gal 1 17 Aur phir Yarusalam se lekar, chaugird Illuriqum tak, (Rúm 15 19,) yane Maqdúniya kí sarhadd ke Súbe meṉ Aur yih bhí sábit hai, ki us ne Kochak Eshia, aur Yúnan, aur Krit tapú men safar karte húe Injil kí manadi ki, aur yih ki wuh Iṭali meṉ gayá, aur galiban Ispen aur Fráṉs meṉ bhi —Rúm 15 24-28 Aur us waqt ke báqí rasul jo the, wuh bhí gafil, aur sust na rahe honge Yih káfí aur puri gawahí hai, ki jo mulk un dinoṉ men *dunyá* kahláte the is waste ki aur mulkoṉ se wáqifiyat na thi, yane Rúmí saltanat ke mulkoṉ meṉ, Injil ki khabar tis baras ke arse meṉ ho gaí, aur kalisyáeṉ un meṉ jama húíṉ *Táki sab qaumoṉ par gawáhí ho,* yane yih Injílí waz sab qaumoṉ ke darmiyán un ke liye ek sabút hogá, ki jo tafriq Yahúdioṉ aur Gair qaumoṉ meṉ ab tak rahi, wuh miṭ jáne par hai Tab tak ilhám ki barkateṉ Yahúdíoṉ meṉ thíṉ, ki wuh Khuda ke khass log, aur us ke paigám unhiṉ ke pás bheje gae the Pas jab Khudá ne Injíl ko sab logoṉ tak pahuncháyá, yih un ke liye ek sabút ṭhahrá ki sharai intizám jo Músá ke waqt se muqarrar húá, aur jis ko Yahúdí log mánte rahe, wuh mauqúf hone par hai *Tab akhir hogá* Yane is sharaí intizám ká ákhir Yahúdíoṉ kí díní rasmeṉ uth jáeṉgí, aur un ka shahr aur un kí haikal gárat hogí

§ 128 Yarúsalam ko barbád, aur Yahudi saltanat aur ahd ko tamam karne ke liye Masih ke áne kí alamateṉ *Zaitún ke pahar par*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
24 15-42	13 14-37	21 20-36	

15 *Wíran karnewálí makrúh chíz* Sab Gair qaumi Yahúdíoṉ ke nazdik makrúh the —Aamál 10 28. Yahaṉ is makrúh wírán karnewálí chiz se murad Rúmi fauj hai, chunanchi Lúka ke bayan se zahir hai Luka 21 20 Yih log makrúh the, na sirf is sabab se ki Gairqaum, magar khass is sabab se ki but parast the, aur apne nishanoṉ par badshah ki taswir, aur uqáb ki súrat rakhte, aur un ki pújá karte the (Dekho 189 safha meṉ naqsha) Yih nishan but-parastí ká nishan hokar, makrúh chíz thahre *Jis kí khabar Daníel nabí ne di* Dan 9 26, 27, aur 11 31, aur 12 11 *Pak jagah par khare dekhoge* Yane haikal men, yá shayad Yarúsalam meṉ, yá Yarúsalam ke chaugird, ki wuh sab muqaddas kahlátá thá Yúsuf bayan kartá hai, ki "Rúmi fauj ne apne nishánon ko haikal ke púrab darwáze par khaṛá kai ke, wahaṉ un ki púja kí" Sháyad isí bát se yahaṉ murád ho, yá us waqt se, ki jab Rúmíoṉ ne us pak shahr ko gherkar, apne nishan cháron taraf khare kiye

16—21 In áyatoṉ ká matlab yih hai, ki baṛí musíbat us waqt, na sirf shahr i Yarúsalam, balki tamám

píchhe na phire, ki apne kapre le

19 Par un par afsos, jo un dinon petwálíán, aur dúdh pilánewálíán hon!

20 So tum duá mángo, ki tumhárá bhágná járe men, yá sabt ke din, na ho:

21 Kyúnki us waqt aisí barí musíbat hogí, ki dunyá ke shurú se ab tak na kabhí húí, na hogí

mulk i Yahúdiya par áegí, magar tum mere log, jo us waqt hoge, jald bhág jao, aur hifázat kí jagah men panah lo Yúsíbius, ek un dinon kí kalísya ká muarrikh likhtá hai, ki "Ísaion ne in báton se ágáh hokar, waisáhí kiya, aur un men se koí halak na húá Wuh khasskar Pilla, aur aur shahron men, jo Yardan ke par the, bháge, aur wahán jakar bach gae" *Duá mángo, ki tumhárá bhágná járe men, yá sabt ke din na ho*, is waste ki tumhen jald bhagná cháhiye, aur thand ke sabab, jare men ziyáda musíbat hogí, aur sabt ke din tum dúr safar nahin kar sakte ho, chunánchi shahron, aur gáon ke phátak us din band rakhte, aur Yahúdí log musáfiron ko ane jane nahín dete the, aur yih pahárí mulk thá, is liye aur rahen na thin
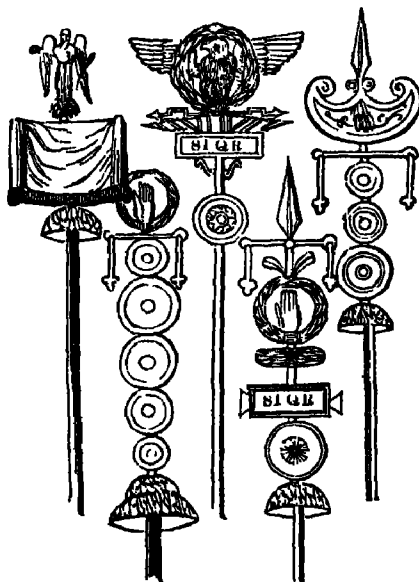
21 *Aisí barí musíbat hogí*, wg Lúká bayan kartá hai, ki yih musíbat kis bát men hogí, yane "wuh talwár kí dhár se gir jáenge, aur log unhen bandhwákar, sab qaumon men le jáenge, aur jab tak qaumon ká waqt púrá na ho, Yarúsalam qaumon se raundá jáega"— Lúk 21 24 Yih sab Yahúdíon ke haqq men púrá húá. Yúsuf likhtá hai, ki "aisí musíbat kabhí kisí dúsií qaum par na parí," aur

22 Aur agar wuh din ghaṭáe na játe, to ek tan naját na pátá, par barguzídon kí khátir, wuh din ghatáe jáenge

23 Tab agar koí tum se kahe, ki Dekho, Masíh wahán, yá yahán hai, to na mánná

24 Kyúnki jhúṭhe Masíh aur jhúṭhe nabí uṭhenge, aur aise bare nishan, aur karámaten dikháwenge, ki agar ho saktá, to we barguzídon ko bhí gumráh karte

25 Dekho, main tumhen áge hí kah chuká

26 Pas agar we tumhen kahen, ki Dekho, wuh jangal men hai, to báhir na jáiyo, yá, ki dekho, wuh koṭhrí men hai, to na mániyo

27 Kyúnki jaisí bijlí púrab se kaundhke pachchhim tak chamaktí, waisá hí Ibn i Ádam ká áná bhí hogá

---

wuh hisab kartá hai, ki sarhe terah lákh Yahúdí us waqt máre gae Aur yih bhi tahqiq hai, ki jo bache, wuh tamám dunya ke mulkon men gulami men bechne gae, ya parágandá aur áwara phire, aur yihi un ká hal ab tak ho raha hai Pas yúnhi wuh lanat jo unhon ne apne, aur apní aulád par li thi, un par ai ki "us ka," yane Masih ka "khún ham par, aur hamarí aulad par ho" Mati 27 25

22 *Barguzidon* se murád Masih ke log, yane Isai hain Un kí khátir is musibat ká waqt bahut der tak na thahrá Yusuf likhta hai, ki "Titus ne pahle tadbír ki, ki shahr ko gherkar, Yahudion ko bhuk se tang karke apne qabze men lae, aur isi tarah us ne der tak kiya. Akhir ko Yahúdion ne ni kalkar, Rúmi fauj par hamla kiya, aur shikast khaí Tab Rúmí fauj un ke sath shahr men dar ái, aur isí taur se us ko waqt se peshtar le liyá" Pas is tarah din ghatae gae *Naját na patá*, yane koi maut se na bachta

23—26 Yahúdi log, khasskar us waqt, Masíh ká intizar kar rahe the, aur isi sabab se bahut shakhs Masíh hone ká dawa kar uthe, aur bahuton ko gumráh kar diyá. Masíh apne logon ko jata deta hai, ki tum un ke píchhe mat jao Tum jante ho, ki Masih á chuká, aur yih zarúr jhúṭhe honge

27 *Jaisí bijlí púrab se kaundhke, wg* Is se Masih ke áne kí *taraf* murad nahin, magar us ke ane ka *taur* Ekaek, nagaháni se, jab ki log us ká intizár na karte honge bijli ke kaundhne kí tarah wuh áega *Ibn i Adam ká bhí ana hogá* Yahan shubh paidá hota, ki yih *aná* kya hai ayá Yarusalam ki garat ke liye, ya hashr ke din dunya ke insaf ke liye Is mushkil ko asan karne ko in báton par gaur karna cháhiye *Pahle*, ki yihi do khass waqae hain, ki Masih ne in ke hone men kaha, ki Main, yá kháss áp hazir húngá, yá apne insaf aur intiqám ki rah se aungá *Dúsre*, ki Yarúsalam kí garat usi ka ána thá, yane us ká kam Us ne yih gárat Yahúdion ke gunah ke sabab kará¡, chunánchi Injil men us ka yihí bayan hai *Tísre*, ki yih do waqae, yane Yarúsalam kí gárat, aur akhirí din men dunyá kí gárat, donon áps men bahut baton men muwáfiqat rakhte hain *Chauthe*, is waste, jo bayán ek ká hai, wuhí dúsre ká bhí ho saktá hai *Pánchwen* Pas yahán ká bayán isí taur ká hai, yane us kí auwal murád Yarúsalam kí garat se hai, magar is ke siwa, wuh aisá hai, ki

28 Kyúṉki jaháṉ murdár ho, waháṉ giddh bhí jama hoṉge

29 ¶ Un dinoṉ kí musíbat ke bạd, turt, súraj andherá ho jáegá, aur chánd apní roshní na degá, aur sitáre ásmán se gir jáeṉge, aur ásmán kí qúwateṉ hil jáeṉgí

30 Tab Ibn i Ádam ká nishán ásmán par záhir hogá, aur us waqt zamín ke sáre gharáne chhátí píṭeṉge, aur Ibn i Ádam ko barí qudrat aur jalál ke sáth ásmán kí badlíoṉ par áte dekheṉge

31 Aur wuh narsinghe ke bare shor ke sáth apne firishtoṉ ko bhejegá, aur we us ke barguzídoṉ ko, chároṉ taraf se, ásmán kí is hadd se, us hadd tak, jama kareṉge

32 Ab anjír ke darakht se ek tamsíl síkho, ki Jab us kí dálí narm hotí, aur patte nikle, tum jánte ho, ki garmí nazdík hai

33 Isí tarah jab yih sab dekho, to jáno, ki wuh nazdík, balki darwáze hí par hai

34 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Jab tak yih sab kuchh ho na le, is zamáne ke log guzar na jáeṉge

35 Ásmán aur zamín ṭal jáeṉge, par merí báteṉ hargiz na ṭaleṉgí

36 ¶ Lekin us din aur us

Masíh ke dusrí bar áne par bhí lagayá ja sakta hai

28 *Jaháṉ murdár ho waháṉ giddh bhí jama hoṉge* Is áyat ka matlab yih hai, ki maiṉ Yarúsalam ki garat ke liye áúṉgá, yane wasíle ki ráh se, kyuṉki yih shahr murdár kí tarah hai, aur yih Rúmí fauj, jo áegi, giddh ki tarah Is ke siwa sab jante haiṉ, ki un ke nishánoṉ par giddh ki taswir baní thi, aur Masih ne, goya batin ki nazar se, un uqaboṉ ko dekha hogá Pas wuh kahta hai, ki Is fauj ko wasila karke, maiṉ auṉga

29—31 Yih bayan aisá hai, ki qiyámat ke din se zahir aziyada jlaqa rakhta hai, tau bhi ho sakta hai ki Yarúsalam ki garat ka bayán samjha jae Nabúwatoṉ meṉ suraj ka andhera ho jana, aur chánd ka apní roshní na dena, aur sitaroṉ ká asman se gir jána, aur asman ki qúwatoṉ ka hil jana, in sabhoṉ se murád mulki hákimoṉ ki barbadi, aur un ke ikhtiyar ka mauquf ho jána hai Is taur se Ibn i Adam ká nishán tab záhir húa, jab Rúmi fauj Yarúsalam ko gárat karne ke liye jama húi, aur *zamín ke gharane,* yane sab Yahúdiya ke log, us waqt baṛa matam kar rahe the Tau bhí yih bateṉ purí takmíl qiyámat ke din, paeṉgi —Dekho 1 Tass 4 16.

32—35 Masih anjir ke darakht se nasihat deta hai, ki jis tarah us meṉ patte nikalte húe dekhkar, tum jante ho, ki garmí ká mausim nazdik áyá, isi tarah in nishanoṉ se, jo maiṉ ne tum se kahe, jan sakte ho, ki yih garat nazdik hai Aur wuh kahtá hai, ki isi pusht ke zamane meṉ yih waqa hogá, yane tis chális baras ke arse meṉ Chunánchi aisa hi húa Masíh kí báteṉ sab sach thahartí haiṉ, aur un ká tal jána muhál hai

36 Markas meṉ likha hai, (13 32,) ki Beṭá bhí nahiṉ janta hai, magar sirf Báp, aur wuh sat saf us waqt ko záhir nahín kiyá chahtá. Yahaṉ ek mushkil hai, yane agar Masih meṉ Ulúhíyat thi, to wuh kyúṉ nahiṉ jántá thá? Is ká ja-

gharí ko, mere Báp ke siwá, ásmán ke firishton tak koi nahín jántá.

37 Jaisá Núh ke dinon men húá, waisá hí Ibn i Ádam ká áná bhí hogá

38 Kyúnki jis tarah un dinon men túfán ke áge, kháte, píte, byáh karte, byáhe játe the, us din tak ki Núh kishtí par charhá,

39 Aur na jánte the, jab tak ki túfán áyá, aur un sab ko le gayá, isí tarah Ibn i Ádam ká áná bhí hogá

40 Do ádmí khet men honge, ek pakrá, dusrá chhorá jáegá

41 Do auraten chakkí pístíán hongí, ek pakrí, dúsrí chhorí jáegí

42 ¶ Is liye jágte raho kyúnki tumhen malúm nahín, ki kis gharí tumhárá Khudáwand áwegá

43 Par yih tum jánte ho, ki agar ghar ke málik ko malúm hotá, ki chor kis gharí áwegá, to wuh jágtá rahtá, aur apne ghar men sendh márne na detá

44 Is liye tum bhí taiyár raho kyúnki jis gharí tumhen gumán na ho, Ibn i Ádam áwegá

45 Pas kaun hai wuh diyánatdár aur hoshiyár khadim, jise us ke kháwind ne apne naukar chákaron par muqarrar kiyá, ki waqt par unhen kháná de?

46 Mubárak hai wuh khá-

---

wab yih hai, ki Masih haqiqi insan bhi tha, aur insan hokar behadd o bepayán nahin tha, aur sab kuchh nahin janta tha Jab larka thá, tab wuh qadd aur hikmat men barha (Luk 2 52) Aur insan hokar us ne insán ke taur par kalam kiya, dalilon se apni bát ko sabit kiya, puchhá, parha, sikha, khaya, piya, aur gunah chhorkar insan ke muwafiq apne sab kam kiye Yih bat wuh Uluhíyat ki rah se nahin kahta hai

37—39 Is ká matlab yih nahin, ki yih sab kam durust nahin hain, magar yih, ki yih log apne dunyawi kam karte húe, us buri áfat se, jo un par anewali thi, gafil rahe

40, 41 *Pakre jane se*, yahán murád gáliban maut hai, ya shayad bachác jane ke liye

§ 129. Phir hashr ke din, Masih ka ákhiri bar áná. Bedarí ki nasihat Tamsilat Das kunarian Panch tore *Zaitún ke pahar par*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
24 43 51			
25 1-30			

42—45 Is tamám bayan men ham sabhon ke waste yih nasihat hai, ki ham jagte rahen, aur hoshyar hon Ham nahin jante, ki Masih kis waqt áega, chunanchi Khuda ne yih bat saf saf ham par zahir nahin ki, magar ham jante hain, ki wuh jald aur nagahan áegá, aur agar yih ana hamare jite ji na ho, to maut ká din hamare liye yihi us ka ana hai Pas taiyar rahna chahiye

45—51 Jo Khudá ke ghar yane kalisya men khadim hain, in ayaton men unhin ke waste nasihat hai. Masíh ne apni kalisya men kitnon ko mukhtar kar diya hai, pahle, Rasúl, un ke pichhe Khadim i din, ki yih us ke logon ko un kí ruhani khurak den, aur is pak ghar ka bandobast karen Yih us kí gairhaziri men usi ke khádim hain

dim, jise us ká kháwind ákar aisá hí karte páwe.

47 Main tum se sach kahtá hún, ki Wuh use apne sab mál par mukhtár karegá

48 Par agar wuh bad khádim apne dil men kahe, ki Merá kháwind áne men der kartá hai,

49 Aur apne ham-khidmaton ko márne, aur matwálon ke sáth kháne píne lage,

50 Us naukar ká kháwind usí din áwegá, ki wuh ráh na take, aur usí gharí, ki wuh na jáne

51 Aur use do ṭukre karke, us ká hissa riyákáron ke sáth muqarrar karegá wahán roná aur dánt písná hogá

XXV BÁB

1 US waqt ásmán kí bádsháhat das kunwárion

Agar apne Khudawand ke hukm ke bamújib, apna kám karen, to mubarak hain Wuh inhen *apne sab mal par mukhtár kar dega*, yane baṛi izzat, aur jalal ká unhen ajr milega Lekin agar koi apne dil men kahe, ki hamárá Khudawand áne men ḍer karta hai, aur is par susti kare, ya kahisya men zulm, aur shararat karne lage, to Khudawand use jald akar janchegá, aur jahannam men dalegá

FAIDE

Masíh ne bái bar, apne logon se kahá, ki Main phir áunga, aur Pulús apne khatton men aksar yih bát likhta, aur Ísaion ko khabardar karta hai, ki tum "us ki ráh táko," aur us ke wáste taiyár ho Pas záhir hai, ki Ísaion ko har zamáne men, Masih ke áne ka intizar karná munasib hai Ham nahin jante ki qiyámat ka din kab hogá, aur agar aj kal na ho, tau bhí maut ka din aj kal zarúr lagá húá hai Wuhí goya qiyamat hamare haqq men hai, kyunki jis tarah maut hamen chhore, qiyámat usi tarah hamen paegi

---

XXV BÁB

KHULÁSA

Das kunwárion ki tamsíl, 1—13
Phir toron kí tamsíl, 14—30
Aur ákhirí adálat ke ahwal ká bayán, 31—46

1 *Us waqt*, yane mere dúsri bar áne ke waqt. Masíh ne kahá thá, ki mere áne ká waqt koi jántá nahín Tum us ke wáste taiyár ho Is tamsíl men wuh taiyár hone kí aur bhí nasihat kartá hai *Ásmán kí bádsháhat.* Yane mere logon ka hál aisá hogá, jaisá is tamsíl men das kunwárion ka húá *Dulhá* se murad Masih hai *kúnwárion* se murad Masíh ke log, aur un kí *mashalon* se un kí záhirí dindári *Dulhá ke istiqbál ke wáste nikliṇ* Us mulk ká dastúr tha, ki jab dúlah apní dulhan ko apne ghar le atá, to bari ziyáfat karke rat ke waqt lekar áta tha, aur us ke lauṭ áne ke waqt, ziyáfat ke log istiqbál ko nikalte, chunánchi yahan ke dastúr se bhí is men kuchh tafawat nahin hai

kí mánind hogí, jo apne mashala lekar dulhá ke istiqbál ke waste niklín.

2 Un men pánch hoshyár, aur pánch nádán thín

3 Jo nádán thín, unhon ne apne mashala liye, magar tel sáth na liyá

4 Par hoshyáron ne apne mashalon ke sáth bartanon men tel liyá

5 Jab dulhá ne der kí, sab únghne lagín, aur so gaín

6 Ádhí rát ko dhúm machí, ki Dekho dulhá átá hai, us ke istiqbál ke wáste niklo

7 Tab un sab kunwárion ne uṭhkar apní mashalen durust kín

8 Aur nádánon ne hoshyáron se kahá, Apne tel men se hamen bhí do, ki hamárí mashalen bujhí játí hain

9 Par hoshyáron ne jawáb men kahá, Aisá na ho, ki hamáre aur tumháre wáste kifáyat na kare bihtar hai, ki bechnewálon ke pás jáo, aur apne wáste mol lo

10 Jab we kharídne gaín, dulhá á pahunchá, aur we jo taiyár thín, us ke sáth shádí ke ghar men gaín aur darwáza band húá

11 Píchhe we dúsrí kunwáríán bhí áín, aur kahne lagín, Ai khudáwand, Ai khudáwand, hamáre liye darwáza khol

12 Tab us ne jawáb men kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki tumhen nahín pahchántá

13 Is liye jágte raho, kyúnki tum na us din ko jánte ho na us ghaṛí ko

---

2 *Pánch hoshyár, aur pánch nádán thín* Is se yih murád nahín hogí, ki Masíh ke log, púre ádhe dánáon, aur adhe nádanon men gine jaenge Koi is bat se wáqif nahín, magar Khuda Sháyad kam, ya ziyada daná niklen Záhir hai ki tamsíl ka matlab yih nahín hai, ki is men kisí shumár ko ṭhahrae

3 *Tel sath na liyá* Mashalen to hín, yane zahiri díndarí ki rah se Masíh ke log ṭhahre, magar kuppion men tel na thá, yane un kí sachchi aur dili díndarí na thí *Tel* se murád díndari, yane Khudatarsi, aur farmánbardari, aur muhabbat, jin kí bunyád Khuda ká fazl hai

5 *Únghne lagín, aur so gaín.* Us hal men so jáná, munásib na thá, tau bhi un men pánch hoshyár, aur taiyár ho rahín, aur sháyad in ke so jáne se yih matlab na ho, ki gafil aur qusurwar thín

9 *Kifáyat na kare* Koí kisí dúsre ko apní díndari nahín de saktá hai, ki yih aisí chíz nahín, jo banṭí jáe *Bechnewálon ke pás jáo* Lekin adhi rat, bewaqt, aisí ghabrahaṭ men, kis tarah mol len? Fursat kahán?

12 *Main tumhen nahín pahchántá*, yane qabúl nahín karta. Dúlah apne ghar men pahunch gayá, aur ghar mihmánon se bhara húá thá Wuh goya kahta hai, Kyá jániye ki yih koi bad-wazạ hon jo ane ke laiq nahín hain? Darwáza band hai khul nahín sakta. Isi tarah jo Masih ke áne ke waqt taiyar na hon, wuh us ke ghar, yane bihisht men, dákhil na hone paenge

13 Tamsil kí nasihat is áyat

kı tum nahiŋ jánte, kı kaun se dın, yá kaun sí gharí, Ibn ı Ádam áwegá.

14 ¶ Kı wuh us ádmí kí mánınd haı, jıs ne safar karte waqt naukaron ko bulákar unheŋ apná mál supurd kıyá

15 Ek ko pánch tore, dúsre ko do, tísre ko ek, har ek ko, us kí lıyáqat ke muwáfiq, dıyá, aur turt safar kıyá.

16 Tab jıs ne pánch tore páe the, jákar aur len den karke, pánch tore aur paıdá kíe

17 Yúŋhíŋ us ne bhí, jıse do mıle the, do aur kamáe

18 Par jis ne ek páyá, gayá, aur zamín khodkar apne khudáwand ke rupae gáṛ dıye.

19 Muddat baḍ, un naukaron ká kháwınd áyá, aur un se hısáb lene lagá

20 So jıs ne pánch toṛe páe the, pánch toṛe aur bhí lekar áyá, aur kahá, Aı khudáwand, tú ne mujhe pánch tore sompe dekh, maıŋ ne un ke sıwá pánch tore aur bhí kamáe

21 Us ke kháwınd ne us se kahá, Aı achchhe dıyánatdár naukar, shábásh! tú thore meŋ dıyánatdár nıklá, maıŋ

---

meŋ mundarıj haı, aur wuh yıh haı, kı ham taıyár hoŋ

14 Yahaŋ ek aur tamsíl ısí hoshyárí aur taıyarı kí bábat haı, magar farq yıh, kı ıs tamsíl meŋ hameŋ nasíhat haı, kı ham naukar haıŋ, aur jo kuchh hamáre supurd ho, cháhıye kı ham use dıyanatdarı se ḳharch meŋ láeŋ Masıh goyá kahtá haı, kı Maıŋ apná mal tum naukaron ko supurd karke kuchh dınoŋ ko játá húŋ, magar phır áúŋgá, aur har ek se hısáb lúŋga

15 *Torá* Jıs lafz ká yıh tarjuma haı, wuh asl meŋ *talanton* haı Yıh ek wazan thá, aur kahte haıŋ, kı chándí ka ek talanton qaríb tín hazár rupae ke barabar tha Is hısab se us ne ek shaḳhs ko pandrah hazár, aur ek ko chha hazár, aur ek ko tín hazár rupae supurd kıye, magar ıs gıntí se kuchh khass matlab nahıŋ malúm hotá Matlab yıhí haı, kı Masıh apne sab logoŋ ko kuchh táqat aur lıyáqat detá haı, kısí ko zıyáda, kısí ko kam baẓoŋ ko daulat detá, baẓoŋ ko ıḳhtıyár, baẓoŋ ko ılm, baẓoŋ ko fasáhat, har ek ko jaısá bıhtar jánta, waısa detá haı, magar sabhoŋ se, dıye ke bamújıb hısáb legá

16 *Len den karke pánch tore aur paıdá kıye* Is ká matlab yıh haı, kı us ne jo lıyaqat paí, achchhí tarah se Masíh kí ḳhıdmat ke kám meŋ layá

18 *Gar dıye* Baẓe, balkı bahutere apní lıyaqat ko Masíh ke kam meŋ saıf nahıŋ karte, goyá zamın meŋ khodkar gáṛ dete haıŋ. Un se yaháŋ murad haı

19. Masıh apne áne ká yaháŋ ıshára kartá haı, kı maıŋ ákar, apne logoŋ meŋ har ek se hısáb lúŋgá

21 Jo log Masíh ke kám meŋ yaháŋ dıyánatdár nıkleŋ, un ko un kí dıyánatdarí ke bamújıb ajr milegá, aur yıh ajr un ká haqq nahıŋ, kyúŋkı jıs mál se unhoŋ ne byohár kiyá, wuh un ká nahíŋ, magar málık ká thá, tau bhí Masíh un ko apní khushí se ajr bakhshegá. *Tú apne kháwınd kí khushí meŋ shámıl ho* Maḷúm hotá haı kı ıs sáhıb ne apne lauṭ áne ke waqt zıyáfat kí hogí, aur ıs naukar se goyá kahtá haı, kı Tú zıyáfat meŋ baıṭh. Isí tarah Masíh apne dıyá-

tujhe bahut chízon par ikhtiyár dúngá tú apne kháwind kí khushí men shámil ho

22 Aur jis ne do tore páe the, wuh bhí ákar kahne lagá, Ai khudáwand, tú ne mujhe do tore sompe dekh, un ke siwá main ne do aur bhí paidá kíe

23 Us ke kháwind ne us se kahá, Ai achchhe diyánatdár naukar, shábásh! tú thore men diyánatdár niklá, main tujhe bahut chízon par mukhtár karúngá apne kháwind kí khushí men shámil ho

24 Tab wuh bhí, jis ne ek torá páyá thá, áke, kahne lagá, Ai khudáwand, main tujhe sakht mizáj jántá thá, ki jahán nahín boyá, wahán tú káttá, aur jahán nahín chhitráyá, wahán jama kartá hai,

25 So main ne darke terá torá zamín men chhipáyá; dekh, terá jo hai, maujúd hai.

26 Us ke málik ne jawáb men kahá, Ai bad aur sust naukar, tú ne jáná, ki main wahán káttá hún, jahán nahín boyá, aur wahán jama kartá, jahán nahín chhíntá

27 Pas tujhe munásib thá, ki mere rupae sarráfon ko detá, ki main áke use súd samet pátá

28 So is se yih torá chhínkar, jis pás das tore hain, use do

39 Kyúnki jis pás kuchh hai, use diyá jáegá, aur us kí barhtí hogí, aur jis pás kuchh nahín, us se, wuh bhí jo rakhtá ho, le liyá jáegá

30 Aur is nikamme naukar ko báhar andhere men dál do; wahán roná aur dánt písná hogá

31 ¶ Jab Ibn i Ádam apne

---

natdár logon se kahegá, ki Tum merí abadí khushí men dákhil ho, yane bihisht ki ziyáfat men

24, 25 Yih uzr jo is nikamme naukar ne kiyá, mahz jhúth zahir hai, kyúnki wuh to naukar thá, aur naukar ko apne málik kí khidmat karná munasib hai Is ke siwá, agar haqíqat men jántá ki málik sakht mizaj hai, to dar ke máre rupae bekam na rakhtá, magar sarráfon ko detá, taki agar saudágarí ká nafa na mile, to súd hí mile

29 Malúm hotá hai ki yih ek masal hai Us ká matlab yih, ki jis ke pás kuchh hai, aur wuh wájibí taur se use rakhtá, aur kam men látá hai, use aur bhí milega, lekin jo apní amánat wájibí taur se na rakhe, wuh bhí us se le lí jáegí Is dunyá ke muamilon men aisá hotá hai, aur rúhání muamilon men bhí aisá hí hogá. Jo wafadarí se apne kam kare, us ko Khudáwand jazá dega, aur jo bewáfái se, us ko sazá

30 *Báhar andhere men dál do* Is se murád jahannam men Wuh bihisht se *báhar*, aur Khudá se dur hai, aur wahán abadí azáb honge Beshakk yih Khudáwand ke nikamme naukaron ká hissa hogá.

§ 130 Hashr ke baze hálát *Zaitún ke pahár par*

Matí 25 31-46	Mark	Lúk	Yúhan.

31 Yahán se, is báb kí tamámí

jalál se áwegá, aur sab pák firishte us ke sáth, tab wuh apne jalál ke takht par baithegá

32 Aur sab qaum us ke áge házir kí jáengí aur jis tarah garariyá bheron ko bakríon se judá kartá hai, wuh ek ko dúsre se judá karegá

33 Aur bheron ko dahine, aur bakríon ko báen khará karegá.

34 Bádsháh unhen jo us ke dahine hain, kahegá, Ai mere Báp ke mubárak logo, us bádsháhat ko, jo dunyá kí paidáish se tumháre liye taiyár kí gaí, mírás men lo

35 Kyúnki main bhúkhá thá, tum ne mujhe kháná khiláyá main piyásá thá, tum ne mujhe pání piláyá; main pardesí thá, tum ne merí khátirdárí kí.

36 Nangá thá, tum ne mujhe kaprá pahináyá, bímár thá, tum ne merí khabar lí · qaid men thá, tum mere pás áe

37 Us waqt rástbáz use jawáb men kahenge, Ai Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá dekhá, aur kháná khiláyá? yá piyásá, aur pání piláyá?

38 Kab ham ne tujhe pardesí dekhá, aur khátirdárí kí? yá nangá, aur kaprá pahináyá?

39 Ham kab tujhe bímár yá qaid men dekhkar tujh pás áe?

---

tak, ákhirí adálat ká bayán hai. Ibn i Adam jo pahli bár garíb, aur goyá zalíl áya, dúsrí bár barí shán o shaukat se, apne sab pák firishton ko lekar aegá, aur apne jalál ke takht par baithegá

33 *Bheron* se murád rástbáz, yane jo Masíh ke ímandár hain Yih *dahne hath*, izzat ke maqam men khare honge

34 *Badshah*, yane Khudáwand Yisú Masih, apni kalisyá ka Bad sháh, aur tamam khilqat ká Hákim. Lúk 19 38, Yúhan 18 37, Mukásh 17 14, aur 19 16 *Bádsháhat* Injíl men ásmán kí bádsháhat se aksar wuh rúhání, aur ásmání bádsháhat murád hai, jis ko Masíh ne muqarrar kiyá, aur jo is dunyá men shurú, aur bihisht men tamám aur púrí hotí hai. Istimálan kabhí kabhí us kí dunyáwí súrat par ziyáda nigah hai, aur kabhí kabhí us kí ásmaní súrat par Yahán ásmání súrat par nigáh hai, yane bihisht Matlab yih ki tum bihisht men, jise Báp ne pahle se tumháre liye taiyár ki, dakhil ho wuh tumhári mírás hai

35 Us mírás ke láiq hone, aur use hásil karne ká sabab yahán likhá hai, aur sabab asl men yihí wuh batáta hai, ki tumhare dil mere, aur mere logon kí taraf lage the Tum mujhe pyar karte the, aur mere logon men shámil rahe, aur mere nám ke iqrár se sharminda na húe Is se zahir hai ki tum mere sachche pairau ho

37 *Us waqt rástbáz jawáb men kahenge* Is ká matlab yih hai, ki wuh apne dilon men aisá khiyal karenge, aur yih samajhná zarúr nahin ki wuh apní zabán se aisí baten kahenge Wuh apne ko aisí tarif, aur mubárakbádí ke láiq na samjhenge, yih jankar ki ham ne apne Khudáwand ke wáste, jaisá ki cháhiye, waisá kuchh nahín kiyá.

40 Tab Bádsháh un se jawáb men kahegá, Main tum se sach kahtá hún, ki Jab tum ne mere un sab se chhoṭe bháíon men se ek ke sáth kiyá, to mere sáth kiyá

41 Tab wuh báín tarafwálon se kahegá, Ai malúno, mere sámhne se us hamesha kí ág men jáo, jo shaitán aur us ke firishton ke liye taiyár kí gaí hai

42 Kyúnki main bhúkhá thá, par tum ne mujhe kháne ko na diyá, piyásá thá, tum ne mujhe páni na piláyá

43 Pardesí thá, tum ne merí khátirdárí na kí nangá thá, tum ne mujhe kaprá na pahináyá bímár aur qaid men thá, tum ne merí khabar na lí

44 Tab we bhí jawáb men kahenge, Ai Khudáwand, kab ham ne tujhe bhúkhá, yá piyásá, yá pardesí, yá nangá, yá bímár, yá qaidí dekhá, aur terí khidmat na kí?

45 Tab wuh unhen jawáb men kahegá, Main tum se sach kahtá hún, ki Jab tum ne mere in sab se chhoṭe bháíon men se ek ke sáth na kiyá, to mere sáth bhí na kiyá.

46 Aur we hamesha ke

---

40 Jo wasl Masíh, aur us ke logon ke darmiyán hai, wuh bahut mazbút, aur kámil hai —Yúhan 15 4–6, Afs 5 23–32, 1 Karint 6 15 Wuh peṛ hai, aur us ke log shákhen wuh sir hai, aur yih badan ke ázá Pas jo kuchh koí un se sulúk kare, us se bhí karta hai, kyúnki wuh ap ko un men shámil jantá hai

41 *Hamesha kí ág men jao* Injíl men jab jahannam ka zikr ata, tab aksar ag aur gandhak kí jagah kahi játí hai —Dekho Tafsír i Matí 5 22 Magar kya haqiqatan wuh ág ki jagah hai yá nahín, is ká ṭhik jawáb koí nahin de saktá Záhir hai, ki ág, jab badan men lagtí, tab bahut dukh detí hai, yahán tak ki is se ziyada azíyat koí khiyal nahin kar sakta Is wáste aglab hai, ki jahannam, misal ke taur par ágwali jagah, kahlátá hai, jahán bahut azíyaten, aur sakhtián maujúd hain Tau bhí sochna cháhiye, ki qiyámat ke bad, insán rúh, aur badan donon se mushtamil hogá, aur aglab hai, ki donon is sazá men sharik honge, aur yih saza bahut bharí, aur haibatnák hogí, aur abad tak rahegí

Yahan ek bat gaur karne ke láiq hai, ki Masih rastbazon se kahtá hai, ki Ásmán ki bádshâhat azl se tumhare hi liye taiyár ki gai hai, magar malúnon se kahtá hai, ki Jahannam Shaitan, aur us ke firishton ke liye taiyár kiyá gayá Is se málúm hotá hai, ki Khuda i rahimi insán ki halakat nahín cháhtá, aur use halak hone ke liye nahín banayá hai, jaisá ki baze kahte hain magar jab kisí ne Shaitán ká kám kiyá, tab us ke sath jahannam men janá hotá hai Khuda ne wuh maqám Shaitán hí ke wáste banáyá insán ke waste nahín *Aur us ke firishton ke liye* Yane us ke sáthí firishton ke liye Shaitán un ká sardár hai, aur us ke wargaláne se yih sab bargashta hokar jahannam men ḍále gae

46 Jis tarah bihisht kí khushí hamesha ki hogí, isí tarah jahannam ke azáb bhi abadí honge Wahán Khudá ká fazl nahín pahunch-

ązáb men jáenge par ıastbáz hamesha kí zındagí men

tá haı, aur ıs haulnák jagah se nıkalná na hoga. Khuda ka shukr, kı ham abhí tak us burí jagah se bach sakte haın Khuda ká fazl ab tak hamen bacháya cháhtá, aur barı mıhrbánı se wuh sabhon ko Masíh ke pás bulata haı Pas aı parhnewalo, apnı ján bachao Khudawand Yısú Masıh par ímán láo, aur tum bachoge —Aamál 16 31

FÁIDE

3 á Kalısya men bahutere Ma síh ke áne ke waqt ke lıye taıyar nahın haın Un kı kuppıon men tel nahın haı

8, 9 Yıh log us waqt apní kamí ko daryáft karenge, jab kı daryáft karne se kuchh kám na nıklega

9 Maut aur qıyámat ke waqt, ham ınsan se najat nahín pa sakte haın Makhluq men se koí hamen yıh taıyárí nahın de sakta

14, 15 Masíh ká na sırf ıntızar munásıb, balkı us ke lıye mıhnat o mashaqqat bhí karná chahıye

15 Bazon ko kam, aur bązon ko zıyáda lıyaqat dı jatı haı, aur har ek ko, apní táqat aur lıyáqat ke bamújıb mıhnat karna chahıye

21 Jo wafadár haı, wuh ajr páegá

31 Masíh jo pahlı bár dunyá men haqír thá, dusrí bar nıháyat jalal aur ızzat se áegá Sab firıshte us ke chaugırd honge, aur wuh adalat ke takht par baıthega

33 Sırf do hí taıah ke log haın, koı tısrı qaum nahın, jane rastbaz, aur narást dahnı taıafwale, aur baın tarafwále jo Masíh ke haın, aur jo Masíh ke nahín

35, 36 Masıh men shamıl honá, yıhı sachchı dındárí kí bunyad haı, aur jo Masíh men shámıl haı, wuh us ke logon ka bhí sharık ı hal, aur ham-dard hogá

37—39 Jo sachche dındár haın, wuh apní nekı aur lıyáqat par fakhr nahın karte

41 Jahannam nıháyat azab kı jagah haı, aur Masıh ke mukhalıf us men dale jaenge

46 Bıhısht kı khushı, aur jahannam ke azab, abadı honge

XXVI BÁB.

1 AUR yún húá, kı jab Yısú yıh sab báten

XXVI BÁB

KHULÁSA

Masíh ká phır apní maut kí peshıngoí karná, 1, 2 *Yahúdí buzurgon ka us kí bábat mashwara karna,* 3—5 *Ek ąurat ká us ke sır par ıtr dalná,* 6–13 *Yahúdah Iskarıyútí ká rıshwat lená,* 14—16 *Masíh ká Íd ı fasah khaná, aur pakarwánewále ko ıshárataṇ batáná,* 17—25 *Ashá ı Rabbání ká dastúr járí karná,* 26—30 *Shágırdon ke chhor bhágne, aur Patras ke ınkár kí bábat peshíngoí,* 31—35. *Bág men us ká ranj, aur duą mangná,* 36—46 *Yahúdáh ka use chumkar pakarwáná,* 47—50 *Sardár Káhın ke naukar ká kán katá jáná, aur Masíh ká ıs muqábale se manę karna,* 51—56 *Qayáfa Sardár Káhın ke pas use le jáná, aur us par tuhmat lagákar, jhúthí tahqíqát karná, aur mujrım thahrakar, us se badsalúkí karná,* 57—68 *Patras ka ınkár, aur phır tauba,* 69—75

kar chuká, to us ne apne shágirdon se kahá,

2 Tum jánte ho, ki do roz bad íd i fasah hogí, jab Ibn i Ádam hawála kiyá jáegá, ki salíb par khínchá jáwe

3 Tab Sardár Káhin, aur Faqíh, aur qaum ke Buzurg, Qayáfá náme Sardár Káhin ke ghar men ikaṭṭhe húe

4 Aur saláh kí, ki Yisú ko fareb se pakarke, már dálen

5 Tab unhon ne kahá, Íd ko nahín, na ho ki logon men fasád mache.

---

§ 131 Hakimon ki báham salah Baitaniya men shám ke waqt kháná Yahúdáh Iskariyútí kí beimání *Yarúsalam aur Baitaniya.*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
26 1-16	14. 1-11	22 1-6	12 2-8

2 *Íd i fasah hogi* Yahúdi is wáste yih íd mante the, ki un ke Misr ki gulámí se nikalne, aur jab Misrion ke pahlauthe mare gae, apne pahlauthon ke bachne ki yádgari ho —Dekho Khur 12wan bab Wuh is waste *fasah,* jis ke mane jast karná, yane phandna, yá guzar janá, kahláta tha, ki Khuda ka fi rishta, jab Misrion ke gharon men gaya, aur un ke pahlauthon ko mara, tab Israelion ke ghar par se guzar gaya, aur un ka nuqsan na kiya —Khur 12 13, 27 Sat din tak, yih Id mani jati thi, yane Abib (April) mahíne ki 15win se 21wín tak —Khur 12 15—20, aur 23 15 Is aise men log sil bekhamíri, yane fatiri roṭi khate the, aur is waste wuh kabhi kabhi bekhamiri roṭi kí Íd kahlati hai —Khur 12. 18, Ahb 23 6 Chaudahwin tarikh, sham ke waqt, sab khamir un ke gharon men se nikál phenka jata, jaise ki aj tak sab Yahudi log karte hain aur isi bat par Pulús Rasul ishára karta hai —1 Karint 5 7 Us mahíne kí daswín tarikh, har ek ghar ká málik ek-salah barre ko galle men se alag kartá, aur wuh log chaudahwin tárikh apne apne barre ko halál karke, do lakṛion se, salíb ke taur par chhedkar latkáte, aur pakáte the, aur yih bhi hukm thá, ki us kí haddian na ṭutne páen In baton men wuh sát Masih ká nishán tha —Yúhan 19 36, 1 Karint 5 7 Phir jab pak chukta, tab jangli, aur kaṛwi tarkarion ke sáth yih barra kháyá játa, taki Misr kí gulamí kí kaṛwahat is se yad ae Aur is khane men das ádmíon se kam, aur bis se ziyada sharik na hote the *Ibn i Ádam*, yane *main* Is nam ká yahan khass mauqa hai, kyúnki Ibn i Adam hokar, us ne áp ko aulad i Adam ke gunahon ke wáste diyá Yih khabar us ne bar bar apne shagirdon ko dí thí, magar wuh saf saf samjhe na the

3 *Tab Sardár Kahin wg*, *ikatthe húe* Yih un kí baṛi majlis thí, jo Sanhídrim kahlati *Sardar Káhin,* pahle Harun ki nasl se hotá tha, pichhle jab Yahudi auron se maglub húe, aur khasskar jab Rúmion ke taht men ae, tab in hakimon ki taiat se un ke Sardar Kahin muqarrar hote, aur bar bár un kí tabdílí bhi hoti thi Isi tarah Yúhanná likhta hai, ki Qayáfa "us baras" Sardar Kahin tha —Yúhan 11 51 Aur chúnki un kí tabdílí aksar hotí thi, is waste Injíl men Masih ke waqt ke kai Sardar Kahinon ka zikr hai, agarchi sirf ek hí shakhs ek waqt men yih ikhtiyar rakhta tha

4, 5 *Fareb se pakaṛke* Is wáste, ki bahut se log us ko sachchá samajhte hain Sháyad us kí taraf-dari karke fasad machaenge, aur is sabab se bhí unhon ne chahá, ki Íd ke baṛe din wuh pakṛá na jáe

6 ¶ Jis waqt Yisú Baitạniya men Shamaún korhí ke ghar men thá,

7 Ek aurat sang i marmar ke ịtrdán men qímatí ịtr us pás láí, aur jab wuh kháne baiṭhá, us ke sir par ḍhálá

8 Us ke shágird yih dekhkar khafá hoke, kahne lage, Kahe ko yih befaida kharch húá?

9 Kyúnki yih itr bare dám par biktá, aur wuh muhtájon ko diyá játá

10 Yisú ne yih jánkar unhen kahá, Kyún is ạurat ko taklíf dete ho? us ne to mere sáth nekí kí

11 Kyúnki muhtáj hamesha tumháre sáth hain, par main hamesha tumháre sáth na rahúngá

12 Ki us ne jo mere badan par ịtr dhálá, to yih mere kafan ke liye kiyá hai

13 Main tum se sach kahtá hún, ki Tamám dunyá men, jahán kahín is Injíl kí manádí

---

6 *Shamaún korhí*, yane jo korhí age tha Aglab hai, ki wuh Masih ke háth se changa ho gaya tha, nahin to us ke sath khana rawa na hota.—Yuhanna (12 1, 2,) kahta hai, ki us waqt logon ne Masih kí ziyafat ki, aur Lazar jise Khudawand ne murdon men se jilaya tha, us ke sath khane baitha, aur Marthá ne khidmat kí Is se guman hota hai, ki yih Shamaún jis ke ghar men ziyafat thi, Lazar ka rishtadar hogá Yuhanna yih bhi kahtá hai, Ki yih kháná Ĭd i fasah se chha roz peshtar hua thá, aur Matí aur Markas waqt ka kuchh zikr na karke, sirf wáridat ka bayan karte hain

7 *Ek aurat* Yih aurat Lazar ki bahin Maryam thí —Yúhan 12 3 *Qímatí itr* Yúhanna aur Markas likhte hain, ki wuh jaṭamási ká ịtr thá, aur Yúhanna likhta hai ki ádh ser Yih ịtr qimatí, aur khushbúdár thá *Us ke sir par ḍalá* Yúhanná ne likhá ki "us ke páon par ḍalá." Malúm hotá hai, ki us ke sir aur páon donon par lagáyá pahle us ke sir par, ki yih dastúr ke bamujib thá, phir us ke paon par, aur "apne bálon se ponchha," aur yih bát ziyada bayán karne ke láiq thí, kyúnki us kí khaksári aur adab is men niháyat zahir hai

8 *Us ke shágird yih dekhkar*, wg Yuhanna likhta hai, ki Yahudah Iskariyúti ne yih bát kahí Han, us ne to beshakk kahí hogi, magar aglab hai, ki baze aur bhi shagird, jab unhon ne yih suna, tab Yahúdah ki is samajh men kuchh sharik hue, aur usí kí tarah apni narazi kuchh zahir bhi kí

9 *Bare dam par bikta* Markas aur Yuhanna tin sau dinár likhte hain, yane qarib assí rupae *Aur muhtajon ko diyá játá* Yahúdáh ne yih bat to kahi, magar Yúhanna se malúm hotá hai, ki us ne lálach se kahí, na is waste ki muhtájon ká kuchh khiyal rakhta thá —Yúhan 12 6 Us ne yih samjhá hogá, ki mere supurd hota, to main bhí is se kuchh apná kam nikalta

12 Yih guman na karná cháhiye, ki Maryam ne isi murad se ịtr mala ho, magar yih us ká malná usi mauqe par húá Masih goyá kahta hai, ki Main marne par hun, aur jis tarah murdon par khushbú malne ká dastúr hai, usi tarah yih aurat mere wáste kar chuki

13 Yih bat kya hí sach ṭhahrí hai! Jo is aurat ne kiya, wuh tamam dunya men mashhúr hai, aur

hogí, yih bhí jo us ne kiyá, is kí yádgárí ke liye kahá jáegá

14 ¶ Tab un bárah men se, ek ne, jis ká nám Yahúdáh Iskariyútí thá, Sardár Kahinon ke pás jákar kahá,

15 Jo main use tumhen pakarwá dún, to mujhe kyá doge? Tab unhon ne us se tís rupae ká iqrár kiyá

16 Aur wuh us waqt se us ke pakarwáne ke liye qábú dhúndhtá thá

17 ¶ So, íd i fasah ke pahle din, shágirdon ne Yisú pás ákar, us se kahá, Tú kahán cháhtá hai, ki ham tere liye fasah taiyár karen?

18 Us ne kahá, Shahr men fuláne shakhs pás jákar, us se kaho, ki Ustád farmátá hai, Merá waqt nazdík pahunchá; main apne shágirdon samet tere yahán íd i fasah karúngá

19 So jaisá Yisú ne shágirdon ko hukm kiyá thá, we bajá láe, aur fasah taiyár kiyá.

---

sab Isáí us kí yadgárí karte hain

14 *Un bárah men se ek ne, jis ká nám Yahúdah Iskariyúti thá* Lúká likhta hai, ki "Shaitan us men samáya" Aglab hai, ki Shaitán ne Yahudah ko dil men lalach diláya, kyúnki záhir hai, ki lálach hí us ke qusuron ka sir thá Aur baze gumán karte hain, ki Yahudah janta tha ki Yisú sachchá Masih hai, aur cháhta tha, ki wuh takht-nashín ho, aur yih khiyal apne dil men kiya hogá, ki wuh apne ko záhir karne se darta, aur jitni chahiye utní is bat men himmat nahín rakhta hai Agar main use pakarwakar tang kara dún, to wuh áp ko zarur bachaega, aur khwáh makhwah záhir ho jáega, aur jab pakarwane ke bad us ne dekhá, ki Masíh ap ko nahín bachata, balki maslúb hone par hai, tab bahut pachhtakar, us ne apni jan halak kar dí Agar yih gumán sach ho, to aglab hai, ki Yahudah, dunyadár aur lalachí hokar, samajhta thá, ki mere is kám ká nafa, jab záhir hogá, tab Masíh mujhe muáf karegá, balki merá shukrguzár hogá, aur mujhe bará rutba, aur faida is se milegá Wuh Masíh ki rúhani bádsháhat se bilkull nawaqif rahá, aur sirf dunyáwí faidon kí taraf mutawajjih húá

§ 132 Íd i fasah kí taiyárí
Baitaniya aur Yarúsalam

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
26 17-19	14 12-16	22 7-13	

17 *So Íd i fasah ke pahle din* Yúnáni zaban men yun hai, ki *fatirí roti ke pahle din*, aur yih donon taur par ek hi bat hai Wuh bekhamiri roti ki íd is waste kahlai, ki pahle, basabab jald Misr se nikalne ke, khamiri roti taiyar karne ki fursat na húi, aur bad us ke yih hamesha ke liye hukm rahá, ki yadgarí ke waste us waqt khamír apne gharon men na rakhen —Khur 12 39

18 *Ustád farmátá hai.* Aglab hai, ki yih gadhi ka malik Masih ka koí shágird thá Nahin to us ne kis tarah janá, ki Ustád kaun hai *Merá waqt nazdík pahunchá*, yane ján dene ka waqt Masíh ne aksar yih báten kahin —Yúhan 7 6, 8

HISSA VIII

CHAUTHÍ ÍD I FASAH. KHUDÁWAND KE DUKH, AUR ÁKHIR SABT I YAHÚDI TAK KE WÁQIÁT

Arsa *Do din ká.*

20 Jab shám húí, wuh un bárahon ke sáth kháne baiṭhá
21 Jab we khá rahe the, us ne kahá, Main tum se sach kahtá hún, Tum men se ek mujhe pakarwá degá
22 Tab we niháyat dilgír húe, aur har ek un men se púchhne lagá, Ai Khudáwand, kyá main hún?
23 Us ne jawáb men kahá, Jo mere sáth tabáq men háth dáltá hai, wuhí mujhe pakarwá degá

---

§ 133 Íd i fasah ká khánú. Barah shágirdon men takrár *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
		22 14 18	
26 20	14 17	24-30	

20 Barra halál karne ka waqt tín baje se nau baje tak, chaudahwín tarikh ko tha —Dekho Khur 12 6 Yih bárah jin ká yahan zikr hai, us ke shágird hain, jo píchhe Rasúl kahlae Is kháne par baiṭhnewalon ke shumár kí bábat dekho Khur 12 3, 4 Pahle khare, aur goya safar ke wáste taiyár hokar, yih khúná kháne ká hukm thá Pichhe jab apne mulk men pahunche, aur amn men rahe, tab baiṭhkar kháne lage Lúká yahán bárahon men kí takrár, aur Masíh kí nasihat ká bayán kartá hai

---

§ 134 Yisú ká apne shágirdon ke páon dhoná *Yarúsalam*
§ 135 Pakarwanewale kí taraf Yisú ka ishara Yahúdáh ká báhir jáná *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
			13 1-20
26 21-25	14 18-21	22 21-23	13 21-35

---

21 *Main tum se kahtá hún* Yúhanna likhta hai, ki Yisu is bát ke kahne se pahle, apne dil men ghabráyá Wuh is waste ghabraya hoga, ki mere shágirdon men se koí aisá behadd sakht gunáh kiyá cháhta hai

23 *Jo mere sath tabáq men hath dáltá hai* Ek karwí aui badmaza chaṭní, kishmish, aur anjir, aur zaitún, aur kai aur chízen milákar, sirka dalkar, Yahúdí log barre ke kababon ke sath khate aur kahte the, ki Is se hamáre bapdádon kí Misr men sakht, aur karwi gulami murad hai, jis waqt gáre se ínton ko banáne pará, aur us men milane ko bhúsá na milá thá Aglab hai, ki Masih ne jab yih bat kahí, tab isi chatní ke bartan men Yahúdáh pakarwánewále ká háth thá

Khane par baiṭhne ká Yahúdí taur

24 Ibn i A'dam, jis tarah us ke haqq men likhá hai, rawána hotá, lekin, us shakhs par afsos, jis ke háthon se Ibn i A'dam giriftár karwáyá játá hai, agar wuh shakhs paidá na hotá, us ke liye bihtár thá

25 Tab Yahúdáh ne, jo us ká pakarwánewálá thá, jawáb men kahá, Ai Ustád, kyá main hún? Us ne kahá, Tú ne áp hí kahá

26 ¶ Un ke kháte waqt, Yisú ne roṭí lí, aur shukr karke torí, phir shágirdon ko

---

24 *Ibn i A'dam*, jo yih kah rahá hai, yane Masih *Jis tarah us ke haqq men likhá hai*, yane nabion ki kitábon men *Rawána hotá hai*, yane marne, aur tumhen chhor dene par hai. *Agar wuh shakhs paidá na hota, wg* Is se yih murád nikaltí hai, ki azáb i abadi us ká hissa hogá Is liye, agar wuh shakhs paida na hotá, to us ke liye bihtar tha

25 *Tú ne áp hí kahá* Yih ek Ibrání mahawara hai jis kí murád yih, ki tú ne thik kaha tera sawal hí tujhe jawáb detá hai

---

§ 136 Patras ke thokar kháne, aur barahon ki pareshání ki peshgoí *Yarúsalam*
§ 137 Asha i Rabbání *Yarúsalam*.

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26 31-35	14 27-31	22 31-38	13 36-38
26 26 29	14 22-25	22 19,20	

Malúm hotá hai ki Masíh ne Patras ká thokar khana, Ashá i Rabbání khane se peshtar batayá, agarchi yahán us ka bayán píchhe hai

26 *Un ke kháte waqt* Yane jab wuh I'd i fasah ká khaná kha rahe the *Roṭí lí* Yane I'd i fasah ki roṭi Aglab hai ki wuh chapatíon ke taur par thí *Shukr karke* Jis tarah I'd i fasah ká barra khate waqt, Yahúdi log Khuda ka shukr baja láte the, ki us ne ham ko Misr kí gulámí, aur halak karnewale firishte se bachaya, aur bahut si barakaten nazil kín, isi tarah Masíh ne shukr kiyá, táki yih us ke logon ke liye namúna ho Aur us shukrguzárí ká matlab yih húa hogá, ki Khudá ne *yih roṭí*, yane us ká badan, jis ká nishán yih roṭi hai, unhen diyá, táki wuh toṛa jae, aur tamám jahán us men se khae Yih wuhí haqíqí barra hai, ki fasahwálá barra jis ká sirf nishán, aur alámat thí *Toṛí*, táki yih roṭí us ke badan ká nishán ho, ki wuh bahut ghail, aur zikhmi húá 1 Karintion ke 11 24win áyat men yún likhá hai, ki us ne kaha, "Yih merá badan hai, jo tumháre liye torá játa hai" *Lo kháo* Masíh ke har ek shagird ko munásib hai ki us ká yih hukm baja lae, aur hukm mánne ke siwá, kaun shagird na chahega ki main yih rotí kháún? Yih us haqíqí roṭi ká nishan hai, jise jo koi na khae, us men zindagí nahin *Yih merá badan hai*, yane mere badan ká nishán Isaion ke ek firqe, Roman Kátunk name ke log is áyat ko lafzi taur se samajhkar kahte hain ki Jab Pádri barakat ke alfaz kahtá, tab roṭi ki tabdíl ho jatí, aur wuh Masih ka haqíqi badan ban jati hai Pas is samajh ke bamújib wuh Masih ká aslí gosht kháte, aur lahu píte hain, is kalam ke bamújib jo us ne kaha, ki "Agar tum Ibn i A'dam ká gosht na kháo, aur us ká lahú na pío, to tum men zindagí nahín."—

dekar kahá, Lo, kháo, yih merá badan hai

27 Phir piyála lekar, shukr kiyá, aur unhen dekar kahá, Tum sab is men se pío,

28 Kyúnki yih merá lahú hai, yane nae qaul ká lahú, jo bahuton ke gunáhon kí muáfí ke liye baháyá játá

29 Main tum se kahtá hún, ki Angúr ká shíra phir na píúngá us din tak ki tumháre sáth apne Báp kí bádsháhat men nayá na píún

---

Yúhan 6 53 Lekin yih mahz un kí zabardastí, aur galat-fahmí hai Har ek zaban men aksar misálan isi taur par kahte hain, aur har shakhs us ka asl matlab samajh jata hai Kisí tarah ká dhokhá is kahne men nahin hotá chunanchi Masíh kahtá hai, "Main sachche angúr ká darakht hún"—Yúhan 15 1 To kyá, koi yihí samjhega, ki wuh wáqai men darakht hai? Aur phir wuh kahtá hai ki "Achchhe bij ká bonewála Ibn i Ádam hai"—Matí 13 37 Kyá is se koi samjhega ki Masíh kisan hai? Kyá, hai ek nahin jántá ki misal ke taur par wuh bíj bonewála thahartá hai? Isi tarah Masih ká yih kalám bhí hai Us ne is rotí ko muqarrar kiyá ki us ke badan ka nishan ho, aur ham ímán ke wasíle, rúhání taur se, use khakar, áp men zindagi rakhen Aur khass murad is rasm kí yih hai, ki ham in nishánon se, us ki yádgari karen

27 *Phir piyála lekar* Íd i fasah ke kháne men Yahúdí chár dafa angur ka ras pite the Aglab hai ki yih tísrá piyala thá, jo Hillil ká kahlata thá, yane shukrguzárí ká, is wáste ki Yahúdi log, khásskar us waqt shukrguzari karte, aur 115, aur 116, aur 117, aur 118wan Zabúr gate the, chunánchi Luká likhtá hai ki "Kháne ke bad us ne piyála liyá" Is se yih matlab nikaltá hai ki kháte waqt, us ne us Áshá i Rabbaní kí roṭí lí, aur kháne ke bad piyala *Shukr kiyá* Dekho 26win áyat aur us kí tafsír

28. *Yih merá lahú hai.* Yane mere lahú ká nishán Jis tarah Íd i fasah ke barre ká lahú baháyá játá hai, usí tarah merá lahú baháyá jáegá, yane *Nae qaul ká lahú* Purana qaul wuhí thá jo Khudá ne Isráelíon se kiyá, aur jis kí muhr qurbanion ká lahú thi —Dekho Khur 24 8 Músá ne us lahú ko lekar logon par chhirká, aur kahá "Yih lahú us ahd ká hai, ki Khudáwand ne un báton kí bábat tumhare sáth bandha hai" Masíh is ke bamújib goyá kahtá hai, ki Merá lahu jo baháyá játa hai, aur jis ká nishan wuh pahlá lahú thá, ek nae qaul aur ahd ká hai, jis ko Khudá ab bándhtá hai, ki is lahú ke baháe jane se bahut log tamam dunyá men, gunahon kí muáfí páenge, aur is wáste Injil Nayá Ahd-nama kahlatí hai, yane nae ahd kí kitab

29 Is ká matlab yih hai, ki Íd i fasah ká khaná ab main khá chuka, aur phir na kháúngá, aur yih Áshá i Rabbání, yane Áshá i Masíhí, jo us pahle kí asl hai, ab main muqarrar kar chuká, aur muqarrar karke jata hún, ki is ke bamújib mera lahú bahayá jáegá. Phir main tumháre sath na rahúngá, lekin tum mere pás, mere Báp kí badsháhat, yane bihisht men áoge, aur ham sab milkar ek *nayá*, yane rúháni taur par pienge Angúr ká shira píne se yahán bihisht ki khúbían murád hai

§ 138 Shágirdon ko tasalli Ruh-ul-Quds ká wada. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
			14 1-31

30 Phir we gít gáke Zaitún ke pahár ko gae

31 Tab Yisú ne un se kahá, Tum sab isí rát mere sabab ṭhokar kháoge, kyúnki likhá hai, ki Main garariye ko márúngá, aur galla kí bheren titar bitar ho jáengí

32 Lekin main apne jí uṭhne ke bad tum se áge Galíl ko jáúngá

33 Patras ne jawáb men us se kahá, Agarchi sab terí bábat ṭhokar kháen, par main kabhí thokar na kháúngá

---

§ 139 Yisú sachche angúr ká darakht hai Us ke shágirdon se dunyá dushmaní karegí *Yarusalam*

§ 140 Azmáishon ki peshgoi Phir Rúh-ul-Quds ká wada Masih ká nám lekar duá mángná chahiye *Yarusalam*

§ 141 Masih kí akhiri duá shágirdon ke sath *Yarúsalam*

§ 141½ Zaitún ke pahar ki taraf rawana honá.

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
.	.	. .	15 1-27
..			16 1-33
. .			17 1-26
26 30	14 26	22 39	18 1

30 *Phir gít gakar*, yá zabur Aglab hai, ki dastui ke bamújib, unhon ne 115, aur 116, aur 117, aur 118wen Zabúr gae

§ 136 Patras ke thokar kháne, aur barahon kí pareshání kí pesh goi *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26 31 35	14 27-31	22 31 38	13 36 38

Mulahiza karná chahiye, ki Asha i Rabbani khane se peshtar, Masih ne Patras ke ṭhokar khane, aur barahon ki pareshani ki peshgoi ki

31 Yane tum samajhte ho, ki main tumhára dunyawí badshah húngá, lekin is ke baraks main *aj hí kí rat* Yahudion ke hath men pakaṛwáya jaunga, aur yih tumhári ummed jatí rahegi, aur tumháre dil bahut ghabráenge, aur shakk aur shubhe men parenge Yih tumhára *ṭhokar* khána hoga, yane tumhará ímán kamzor ho jaega *Kyúnki likhá hai*—Dekho Zak 13 7 Masih ka márá janá koí naí bát nahín, magar peshtar se yih muqarrar húá aur nabíon ne is ki khabar di thí. *Main márúnga*, yane main áp márúngá, aur auron ke hath chhor dúnga, ki wuh bhí máren Donon taur se yih bat púri húí Khudá Bap ne jihan ke gunáhon ká bojh us par ladkar, dushman ke taui se us se sulúk kiya, yahán tak ki niháyat ranj o ghabrahaṭ men wuh pukára, ki "Ai mere Khudá, ai mere Khudá, kyun mujhe akelá chhor diyá?"—Mati 27 46 Aur insan ne bhi us ke sáth jo kiya, wuh sabhon ko malúm hai, aur píchhe us ká bayán áega

32 *Lekin main apne jí uṭhne ke bad tum se áge Galíl ko jáúngá* Yih bat un ki tasalli, aur un ká íman mazbút karne, aur unhen yih batáne ke liye ki ji uṭhne ke bad mujhe kis jagah paoge, us ne kahi, aur is kahne ke bamujib us ne filwáqa wahán un se muláqát kí—Mark 16 7, Matí 28 16 *Galíl* Dekho Tafsir i Mati 2 22

33 Patras ke mizaj ká hál yahán khúb záhir hai, ki wuh aqídatmand, sargarm, wafádar, dil-soz thá Yahán us kí muhabbat boltí hai, magar joshish ke sáth Agar wuh apní kamzorí se wáqif hotá, to Khudá-

34 Yisú ne us se kahá, Maiṉ tujh se sach kahtá húṉ, ki Tú isí rát, murg ke báṉg dene ke pahle, tín bár merá inkár karegá

35 Patras ne us se kahá, Agar tere sáth mujhe marná bhí zarúr ho, tau bhí terá inkár na karúṉgá Aur sab shágirdoṉ ne bhí yih kahá

36 ¶ Phir Yisú un ke sáth, Gatsamaní náme ek maqám meṉ áyá, aur shágirdoṉ se kahá, Yaháṉ baitho, jab tak maiṉ waháṉ jákar duạ́ máṉgúṉ

37 Tab us ne Patras aur Zabadí ke do beṭe sáth liye, aur gamgín aur niháyat dilgír hone lagá

---

wand se madad mángtá Lekin is ke baraks, wuh apne upar bharosa karke, fauran dawa kar uṭhá, ki Maiṉ kabhí thokar na kháúṉgá

31 *Isí rát* Ham guman kar sakte haiṉ, ki shayad ath nau baje rat ke waqt, Masih ne yih bat kahí Usí rat wuh pakra gaya, aur Patras ne tin bar us ka inkar kiyá —Dekho 70—74 tak ayateṉ isí bab ki *Murg ke baṉg dene se pahle*, yane tarke se peshtar Markas likhta hai, (14 30,) ki "Murg ke do bar baṉg dene se age, tu tin bár mera inkar karega" Is ká bayan yih hogá, ki rat meṉ do waqt, yane adhí rat aur tarke ke waqt murg baṉg deta hai, lekin ámm taur par pahlí baṉg ka hisab nahiṉ, magar sirf pichhli ka Pau phatne, aur baṉg dene ke waqt se ek hi matlab hai —Mark 13 35 Matí, aur Luká, aur Yúhanna isí waqt ke baṉg dene ki babat likhte haiṉ, aur Markas pahli se sháyad ishara kartá hai Pas yahaṉ kuchh ikhtilaf nahiṉ hai

§ 142 Bag i Gatsamaní meṉ nihayat dilgiri *Zaitun ká pahaṛ*

Matí	Mark	Luk	Yuhan
26 36-46	14 32-42	22 40-46	

36 *Gatsamaní* Ibraní zabán meṉ is lafz ke mane *kolhú kí jagah* Wuh ek bag Zaitún ke darakhtoṉ ká, Yarusalam ke púrab taraf par waqa tha Masih aur us ke shágird, jab Yarúsalam se, nau das baje rát ke waqt nikle, tab pahle ek nále Kadrún name ke pár utre, (Yúhan 18 1,) aur qaríb ek sau qadam áge barhkar, is bág ke pas pahuṉche Yúhanna likhta hai, (18 2,) ki "Yisú aksar apne shagirdoṉ ke sáth waháṉ jáya karta tha," galiban duá máṉgne ke liye Ab tak ek bag ká nishan waháṉ dikhaí detá hai, aur bahut log us ki ziyarat ko jate haiṉ, magar us ka ihata bahut shikasta ho gaya hai, aur us meṉ sirf aṭh bahut purane zaitún ke peṛ rah gae haiṉ Malúm nahiṉ, ki kis qadar purane haiṉ Isi bag meṉ, dua maṉgne ke liye, Masih us waqt gaya, aur wahiṉ hamare liye ranj ke ek samandar meṉ dub gaya Masih ka kaun imandar is Gatsamani bag ko kabhí bhulega ?

37 *Aur us ne Patras ko aur Zabadí ke betoṉ ko sáth liyá*, yane Yaqub, aur Yuhanna ko —Matí 10 2 Peshtar aur do waqtoṉ meṉ bhí us ne in tínoṉ ko alag karke, apne sath liyá tha; yane jab apní *qudrat* Jairas kí beti ko jiláne meṉ záhir ki —(Luk 8 51,) aur jab apná *jalal* paháṛ par dikhaya —(Matí 17 1) Ab us ká *ranj* bhi dekhná unheṉ lazim húa *Niháyat dilgír hone lagá* Gunahgároṉ ka zamin, aur najat dihanda hokar, ab gunah ka *piyála* pine lagtá hai, aur us ki nihayat kaṛwáhaṭ, balki zahr se bhi benihayat, háṉ maut ki sí ghabrahaṭ meṉ giriftar hotá hai —Yihí us ki dilgiri ka sabab húa

38 Tab us ne un se kahá, ki Merá dil niháyat gamgín hai, balki merí maut kí sí hálat hai tum yaháṉ ṭhahro, aur mere sáth jágte raho

39 Aur kuchh áge barhke muṉh ke bal girá, aur duạ́ mángí, ki Ai mere Báp, agar ho sake, to yih piyála mujh se guzar jáe tau bhí merí khwáhish nahíṉ, balki terí khwáhish ke mutábiq ho

40 Tab shágirdoṉ ke pás áyá, aur unheṉ sote pákar Patras se kahá, Kyá tum mere sáth ek ghantá nahíṉ jág sake?

41 Jágo, aur duá mángo, táki imtihán meṉ na paro rúh to mustaidd, par jism sust hai

---

39 *Muṉh ke bal girá* Lúká likhtá hai ki us ne "ghutne teke" Donoṉ taur par kiyá hoga, pahle ghuṭne ṭeke, phir apne ranj aur ghabrahat se muṉh ke bal girá Jab insan nihayat tang hokar duá mangta, tab isi tarah karne ko us ká dil sikhlatá hai—Dekho Ahb 16 22, 2 Tawa 22 18, Nahum 8 6 *Agar ho sake* Yaháṉ us ki insániyat bolti hai Masih sachcha insan tha, aur insan hokar, is nihayat ranj se bachne cháha, *agar ho sake,* magar nahiṉ ho sakta thá, aur wuh isi kam ke liye aya thá Pas is ke bạd kahta hai, *Merí khwahish nahíṉ, balki terí khwahish ke mutábiq ho* Jismaniyat to bachná chahti thi, magar rúhániyat kahti ki "Ai Báp terí marzi puri ho" Aur yih ki wuh kyúṉ nahiṉ bach sakta thá, is ka jawab ham pura de nahíṉ sakte haiṉ, magar itna samajh meṉ ata hai, ki Khuda jo pák aur ạdl meṉ benuqs hai, wuh bekafare gunah ko muaf nahiṉ kar sakta, yane agar kare, to yih us ke insáf ke barkhiláf hogá Is wáste yih piyala piná zarúr hua *Piyale* se murad sakht musíbateṉ, nihayat ranj, aur dukh Dekho Tafsir i Mati 20 22

40 *Sote pákar* Sháyad ek adhá ghanṭá use duá mángne meṉ guzar gayá, aur yih giyárah baje ke waqt jab níṉd ádmíoṉ par galib hoti hai, húá hoga, lekin aise hál meṉ un ká soná tajjub kí bát hai Lúká jo tabib thá, (Kal 4 14) likhtá hai, ki wuh "gam se sote the," 22 45 Malúm hota hai, ki yih un ka sona sakht dili, aur beparwai se nahiṉ, magar is sabab se ki Khudawand do tín ghanṭe ke arse tak un se bahut bateṉ kahta raha tha, ki jin ká matlab, jahaṉ tak unhoṉ ne samjhá yihi thá, ki koi baṛi afat ham logoṉ par jald anewali hai, aur sunte sunte gam un par galib aya, aur is gam ke mare, un ke dil sust, aur aṉkheṉ bhari ho gaíṉ, aur us sone ke waqt meṉ der tak baiṭhe baithe, wuh so gae Aur is bat par ki gam ke sabab aksaroṉ ko nind ati hai, kuchh shubh nahiṉ Phir jo Masíh khasskar Patras se mukhatib húa, is ká sabab yih thá, ki Patras ne auroṉ par sabqat karke, kaha tha, ki "Maiṉ tujhe kabhi na chhorúṉgá" Wuh goya us se kahta hai, ki Ai Patras, terí baháduri, aur wafadarí kahaṉ hai? Tú ne jo kahá thá, ki Maiṉ tujhe kabhi na chhoṛuṉgá, kya ek ghanta mere sáth jag nahiṉ saktá?

41 *Taki imtihan meṉ na paṛo* Yane imtihán nazdik hai Thoṛi der bad maiṉ dushmanoṉ ke hath meṉ giriftár hokar mara jáúṉgá, aur tumhárí ummed jatí rahegi Tab Shaitán tumheṉ jata dega, ki tumhárá Khudawand jhúṭha thá, aur sachchá Masih nahíṉ, aur ḳhatra hai, ki apne Khudawand

42 Phir us ne do bára duá mángí, ki Ai mere Báp, agar mere píne ke bagair yih piyála mujh se nahíṉ guzar saktá, to terí marzí ho

43 Us ne áke phir unheṉ sote páyá· kyúṉki un kí áṅkheṉ nínd se bhárí thíṉ

44 Aur unheṉ chhoṛkar phir gayá, aur wuhí bát kahkar tísrí bár duá mángí

---

ko chhoṛ doge *Rúh to mustaidd, par jism sust hai* Is ká matlab yih, "ki tum jo wajib hai, use kiyá cháhte, par jism ki kamzorí ke sabab karne nahíṉ pate ho Yih goya uzr, mihrbání ki rah se, Masih un ki taraf se karta hai

42 Malúm hotá hai, ki tín char ghante tak ke arse meṉ, wuh kai bár apne shágirdoṉ ke pas aya, aur phir jakar duá mangta rahá, aur jo us ki duáoṉ ka matlab thá, sirf wuhí yahaṉ likha hai —Lúka likhta hai, ki jab wuh jan-kandani ki sí halat meṉ dua maugta tha, tab ek firishta qúwat dene ke liye, us ke pas aya, (22 43) Is par agar koi tajjub kare, ki jo ilahi qudrat rakhta tha, (Yuhan 1 1—3,) use firishte ki kya hajat, to gaur karna chahiye ki wuh haqiqi insan bhi thá aur insaniyat meṉ hamáre gunahoṉ ke kafare ke waste akar, yih wajib húa, ki insán ke taur se khae, pie, khush aur ranjida ho, aur qúwat pae Phir Lúka yih bhi likhta hai, ki "us ka pasina lahú kí bund kí mánind hokar zamin par girta tha" Is ki tashrih do taur se ho sakti hai *Pahle,* ki yih sirf pasina to tha, magar aise zor se nikalta, jaise lahú zakhm se bahtá hai *Dúsre,* ki us ká pasíná niha yat gam ke sabab, khún-amez thá, yane sirf kasrat se bahne ke sabab khún nahíṉ kahlátá, magar haqiqat meṉ khún tha, aur aksar mufassirin yihi samajhte haiṉ Tabíb sab jante haiṉ ki ek aisí bímárí kabhi kabhi insán ko hotí hai, chunánchi Voltaire, Ísái din ká ek mashhúr mukhálif, yuṉ bayán kartá hai, ki "Char lis IX bádsháh i Fráns, 35 baras kí umr meṉ, ek ajib aur bedhab bímárí se mar gayá, ki lahú us ke tamám badan ke masámoṉ se nikaltá aur yih maraz bahut dahshat aur ghabráhaṭ ke sabab se hua tha" Aur Arastú ek mashhúr Yunani hakim, aur Diodorus Sikulas donoṉ kahte haiṉ, ki 'nihayat ghabrahat meṉ khún amez pasina kabhi kabhi insan ke badan se nikalta hai," aur is ke subút meṉ aur bhi bayan haiṉ Ek hádisa kaí barseṉ huiṉ, ki is mulk meṉ guzrá, jis se yahaṉ ke sab sahiban i Angrez waqif haiṉ, ki san 1857 Íswí meṉ, gadr ke waqt, Colvin sahib, bahadur, jo us waqt ke Gawarnar the, jab Akbarabad ke qila meṉ sahiban i Angrez ne panah lí, aur bachne ki ummed bahut kam rahi, tab Gawarnar sáhib ka dil nihayat ranjida hokar ghabráyá, aur hukúmat ka bojh un ke kandhe par bahut bhari ho gaya Isi hal meṉ bimar pare, aur usi tarah ke maraz meṉ, jis ka abhi bayan húá qaza kí Khair aise dukh ke waqt, Masih ke badan se, agar haqiqat meṉ khún pasine ki tarah nikla ho, to aql aur tajribe se kuchh baíd nahíṉ Aur yih bhí aql qabúl karti hai, ki jo apna khún gunahgáioṉ ke badle baháne ko aya tha, yih laiq thahra, ki us waqt us ká lahú bah jáe Aur agar koí púchhe ki Masíh kis wáste us waqt aisá ranj meṉ húá, to sháyad yihí sabab honge *Pahle,* wuh jantá thá, ki merí maut ab á gai hai aur yih maut bahut sakht aur nihayat sharmindagi ke sath hogí *Dúsre,* mujhe akele hokar is kolhú meṉ Shaitán ko raundne paṛega. Mere dost bhageṉge aur mere dushman sher-

45 Tab apne shágırdon ke pás ákar un se kahá, Ab sote raho, aur árám karo dekho wuh gharí á pahunchí, kı Ibn ı Ádam gunahgáron ke háth hawála kıyá játá haı.

46 Utho, chalen · dekho, jo mujhe pakarwátá haı, nazdík haı.

47 ¶ Wuh yıh kah hí rahá thá, kı dekho, Yahúdáh, jo un bárahon men se ek thá,

---

on kí tarah merí ján ke khwáhán honge *Tísre*, kı jahán kí najat mujhı par munhasır haı, aur ıs bhárı muhımm tak ab maın pahunch gayá hún *Chauthe*, kı wuh gunahgáron ká badlá aur ıwaz hokar apne Bap se chhor dıya gayá tha, aur jıs tarah gunahgáron ke sáth wuh karta haı, aısá us ke sath sulúk kıyá gayá *Pánchwen*, kı Shaıtán ne ıs andher ke waqt hadd se zıyada us par hamla kıya, yıh khúb jánkar, kı agar Maın naját ka kám rok sakún to yıhí waqt haı aur na rokun, to yıh merá sır kuchlegá — Paıd 3 15

45 *Ab sote raho, aur arám karo* Shayad ıs kí murad yıh haı kı ab jagne kí kuchh hajat nahín Maın apná kám kar chuká hún , aur apne dıl men kuchh arám paya haı Magar Yúnánı men *tum soo*, aur *tum sote ho*, aur *kyá tum sote ho*, yıh sab ek hí lafz haı yane *kathúdate*, aur qaríne se daryaft karne partá haı, kı yahan kyá mat lab haı Aur aksar mufassırın samajhte haın, kı ıs ká tarjuma ıs taur se hona chahıye , yane *tab apne shágırdon ke pás ákar un se kahá, kya Tum ab tak sote, aur árám karte ho ? dekho wuh gharí á pahunchí, kı Ibn ı Ádam gunahgáron ke hath hawála kıyá játá haı* Yıh mane bahut durust aur saf malúm hote haın

§ 143 Yısú kı gırıftárı aur qaıd *Zaıtún ke pahár par*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26 47-56	14.43-52	22 47 53	18 2 12

47 *Yahúdáh á pahunchá* Yúhanna lıkhtá haı, kí " Yahúdáh wuh jagah jantá thá , kyúnkı Yısú aksar apne shágırdon ko sath lekar wahán jáya kartá thá " Malúm hotá haı, kı yıh shakhs jab bahar nıklá, tab fauran sardaron ke pás jákar, us ne un ke sath Yısú ke pakarne ká bandobast kıyá aur sıpáhí apne sath lekar, do tín baje rat ko bág ı Gatsamaní ke pás aya , yıh jánkar, kı Yısú wahán hogá Yıh tamám bayan 47-56 áyat tak ká aur Injílon ke sáth mılane se yún malúm hotá haı, kı Yuhudah apne sáth Rúmí sıpahıon, aur Yahudıon ká bhı ek gol lekar ıs bag ke pás ayá Masıh unhen áte dekhkar, aur un ká maqsad jankar, apne shágırdon se kuchh age barha, aur Yahúdáh ne apne ıqrar ke bamújıb, patá dene ke lıye gol se nıkalkar dastur ke muwáfiq dostana taur se, Masıh ko gale lagakar chum lıya Khudáwand ne kaha, " Aı Mıyan, tu kahe ko áyá ?" " Kyá tú Ibn ı Ádam ko bose se pakarwata haı ?"—(Matí aur Lúk) Sıpahıon ne apní mashalon wagaıra kí roshní men, Masıh ko safáı se dekhá hoga, magar galıban us ke chıhıe ke rub, aur us kı mujızána qudrat se, kuchh darte the, ıs wáste pakarne men dıler na húe Is par Masıh ne un se púchhá, kı " Tum kıse dhúndhte ho ?" Tab unhen kahne pará, kı " Yısú Násrí ko " Yısú ne un se kahá, kı " Maın wuhı hún,"—(Yúhan 18 4, 5) Yıh bat sunte hı wuh " pıchhe hatkar zamín par gır pare " Aur yıh mujızána qudrat Masíh ne ıs wáste dıkhaí hogí, kı un ko, aur khásskar us ke shágırdon ko malúm ho, kı yıh jabran nahín pakrá gayá, magar apní marzı se Jab wuh

áyá, aur us ke sáth ek baṛí bhíṛ talwáreṉ aur láṭhíáṉ liye, Sardár Káhinoṉ aur qaum ke buzurgoṉ kí taraf se á pahunchí

48 Us ke pakarwánewále ne unheṉ yih kahke patá diyá thá, ki Jise maiṉ chúmúṉ, wuhí hai, use pakar lená

49 Us ne wuṉhíṉ Yisú pás ákar kahá, Ai Ustád, Salám aur chúm liyá

50 Yisú ne use kahá, Ai Miyáṉ, tú káheko áyá? Tab unhoṉ ne pás ákar Yisú par háth dále, aur use pakar liyá

51 Aur, dekho, Yisú ke sáthíoṉ meṉ se ek ne háth baṛhákar apní talwár khaiṉchí, aur Sardár Káhin ke naukar par chalákar us ká kán urá diyá.

52 Tab Yisú ne us se kahá, Apní talwár miyán meṉ kar, kyúṉki jo talwár khíṉchte haiṉ, talwár hí se máre jáeṉge.

53 Kyá tú nahíṉ jántá, ki maiṉ abhí apne Báp se máng saktá húṉ, aur wuh firishtoṉ ke bárah tuman se ziyáda mere liye házir kar degá?

54 Par nawishtoṉ kí bát, ki yúṉhíṉ honá zarúr hai, tab kyúṉkar púrí hogí?

55 Us waqt Yisú logoṉ se

---

uṭhe, to us ne phir un se púchhá, ki "Tum kise dhuṉdhte ho" aur unhoṉ ne wuhí jawab diyá Yisú ne phir kahá, ki "Maiṉ wuhí húṉ, par agar tum mujhe dhúṉdhte ho, to inheṉ jáne do," yane shágirdoṉ ko—(Yúhan) Is jawab se yih dekhkar, ki wuh muqábila nahiṉ kiyá chahtá, aur sháyad Yahúdah ki targib se, kuchh dilasa pákai sipáhi pakarne ke wáste áge baṛhe Is par us ke shagirdoṉ ne kuchh himmat karke cháhá, ki use bacháeṉ, aur Patras ne, Yúhanna ke bamújib, apní talwar khíṉchkar, Sardar Kahin ke ek naukar Malkas náme ká kán urá diyá Magar Yisú ne na cháhá, ki muqábila ho, aur us zakhmí ká kan chhukar, changá kiya (Luka,) aur Patras se kaha, ki Apní talwár miyan meṉ kar Kyá tú nahiṉ jántá, ki Maiṉ abhí apne Bap se maṉg saktá húṉ, aur wuh firishtoṉ ke barah tuman se ziyáda mere liye hazir kar degá, par nawishtoṉ kí bát, ki yuṉ hí honá zarúr hai, tab kyúṉkar púrí hogi? (Mati) Is par us ke shagird bhág gae, aur sipáhi use bándhkar le gae Le jate waqt Masih ne un se kaha, ki Tum jaise chor ke liye talwáreṉ aur láṭhiáṉ lekar mere pakaṛne ko kyúṉ nikle ho? Maiṉ ne ap ko nahíṉ chhipayá, balki har roz tumhare sath baithkar talim detá rahá

52. *Jo talwár khíṉchte haiṉ, talwár hi se máre jáeṉge* Malúm hota hai, ki yih ek masal hai, aur Masih ne Patras kí nasíhat ke liye use kaha, ki Goyá tu un ke sáth nahiṉ laṛ saktá hai, aur agar laṛe, to is masal ke bamújib mára jáegá

53 *Barah tuman se ziyáda*, yane bahut Yúnání, aur Rúmí tuman, yane *legion* meṉ char páṉch hazar sipáhí hote the, magar muhaware meṉ aksar baṛe gol ki bábat yih lafz kahá játá hai Shayad Masíh ne us waqt bárah kí gintí is liye kahí hogí, ki wuh bárah ádmí the, yane giyárah shagird, aur bárahwáṉ wuh áp

54 Nabíoṉ ne apne nawishtoṉ meṉ peshtar is kí khabar dí thí, magar haqíqat i hál yihi hai, ki yih peshíngoi is wáste húí, ki aisá honá insán ki naját ke liye zarúr thá.

kahne lagá, ki Tum, jaise chor ke liye, talwáren aur láṭhíán lekar, mere pakarne ko nikle ho? Main har roz haikal men tumháre sáth baithke talím detá thá, par tum ne mujhe na pakrá

56 Lekin yih sab is liye húá, táki nabíon ke nawishte púre hon Tab sab shágird use chhorke bhág gae

57 ¶ So jinhon ne Yisú ko pakrá, we use Qayáfá nám Sardár Káhin pás le gae, jahán Faqíh aur buzurg jama the

58 Patras dúr dúr us ke píchhe Sardár Káhin ke ghar tak chalá gayá, aur andar jáke naukaron ke sáth baiṭhá, ki dekhe, ki ákhir kyá hotá hai

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan
§ 144 Qayafá ke huzur ána Patras ká tin bár inkár *Yarúsalam*	26 57 58 69-75	14 53,54 66-72	22 54 62	18 13 18 25 27
§ 145 Yisú ká Qayafa aur Sardar-majlis ke samhne házir kiya jáná. Masíh hone ka iqrar Us par fatwá, aur us kí tahqir *Yarusalam* . .	26 59-68	14 55 65	22 63 71	18 19 24

57 *Qayáfá nám Sardár Kahin ke pas le gae* Yuhanna likhta hai ki pahle Anna ke pas le gae, kyunki wuh Qayafa us sal ke Sardar Kahin ká sasur thá, (18 13) Yih Anna age Sardar Kahin húá tha, aur buḍḍha, aur dana hone ke sabab, ab tak bahut ikhtiyar rakhta raha Aglab hai ki wuh Sanhadrim, yane bari majlis ká mir-panch tha Yih majlis shayad isí muqaddame ke liye Qayafa ke ghar men ikaṭṭhi hokar, rat ko rahi hogi, aur sipahíon ne pahle rah men se Anná ke darwaze pahunchkar, use khabar dekar, majlis ke samhne le gae honge, jahan Faqih aur buzurg jama the, yane qaum ke buzurg, jo majlis men sharik the Aglab, ki bahutere un men se is ummed par, ki Yisú aj pakṛa aegá, rat ke waqt Qayáfa ke ghar men rahe, aur agar aisa nahín, to apne apne gharon men is ke liye taiyar rahe, aur jab Yisú wahán pahunchá, tab fauran Qayáfa ne apne naukaron ko bhejkar, unhen buláyá, aur ikaṭṭhá kar liya.

58 Yúhanná likhtá hai, ki Patras aur ek dúsra shagird Qayafa ke ghar gae Us ke bayan se malúm hota hai, ki Sardar Kahin is dúsre shágird ko pahchantá thá, aur is sabab se wuh ghar ke bhítar jane páyá phir bahir jakar Patras ko bhí andar laya Saf malúm nahin hota, ki yih shakhs kaun tha Bahutere guman karte hain, ki Yuhanna is muhaware men, apní taraf ishara karta hai, ki wuh dusra shagird main hi tha Magar is ke barkhilaf guman hota hai, ki Yuhanna bhí Galili, aur ámm logon men tha aur yaqín nahín ki Sardar Kahin use pahchantá ho, aur agar pahchánta bhí, to itná nahin, ki wuh andar jane patá Aur ek yih bhi dalil i qawí hai, ki kisí ne us se kuchh nahín kaha, aur na us ko kuchh khatra húá to báwajúd use janne ke yih tajjub ka maqam hai. Is se bihtar yih gumán paida hotá hai, ki yih koí izzatdár shakhs Yarusalam ká rahnewalá hoga, ki jise Sardár Káhin pahchantá thá, magar nahín janta, ki yih

59 Tab Sardár Káhin aur buzurg aur sárí majlis Yisú par jhúṭhí gawáhí ḍhúndhne lage, táki use már dálen,

60 Par na páí, aur agarchi bahut jhúṭhe gawáh áe, par koí bát na ṭhahrí Ákhir, do jhúṭhe gawáhon ne ákar,

61 Kahá, ki Is ne kahá hai, ki Main Khudá kí haikal ko dhá saktá, aur phir tín din men use baná saktá hún

62 Tab Sardár Káhin ne uṭhkar us se kahá, Tú kuchh jawáb nahín detá? yih tujh par kyá gawáhí dete hain?

63 Par Yisú chup rahá. Tab Sardár Káhin ne us se kahá, Main tujhe zinda Khudá kí qasam detá hún, ki agar tú Masíh, Khudá ká Beṭá hai, to ham se kah

64 Yisú ne us se kahá, Hán, wuhí, jo tú kahtá hai,

Masíh ká shágird hai Is sabab se kisi ne us se kuchh nahín kahá sirf Patras se kaha, jo kuchh ki kahá, aur agar use ṭhik pahchánte, to beshakk apne Khudawand ke sath, wuh mujrim ṭhahraya játá Is shakhs ke bhitar le jane ke bad, Patras naukaron, aur aur logon ke sath mil gayá, aur sahn men ag ke pás baiṭhkar, dekhtá raha, ki ákhir kyá hota hai Is arse men Sardar Kahin, aur Faqih Masih ka hal daryáft karte rahe, jaisa ki in aglí áyaton men likha hai

59 In logon ne apne dilon men, ṭhahra rakha thá, ki Yisu ka qatl zarúri hai chunanchi Qaiafa ne kahá thá, ki Ek admí ka mara jana, tamám qaum ki salamati ke liye lázim hai, (Yuhan 11 50) Is hal men agar koi wajibi gawáhí mile, to bihtar, nahin to jis tarah ho sake, us ka kám tamám karna cháhiye

60 *Koí bát na ṭhahrí* Yane do gawáh kisí ek bat par muttafiq na páe gae, aur shariat ke bamújib yih zarúr thá Markas likhta hai, (14 56,) ki "un kí gawahíán mutabiq na thín"

61 *Main Khudá kí haikal ko ḍhá saktá, aur phir tín din men use baná saktá hún* Markas ke bamújib unhon ne kaha, ki Yih kahta hai, "Main is haikal ko, jo háthon se baní, ḍhá dúnga, aur tín din men ek dúsrí, jo háthon se na bane, banáúngá" Malúm hota hai ki ek ne Mati ke likhe ke muwafiq, aur dúsre ne Markas ke muwáfiq gawáhí di Is waste Markas likhta hai, ki un kí gawáhí mutábiq na thi Aur jo bat Masíh ne haqiqat men kahi, wuh yihi hai, ki "Is haikal ko dhá do, aur main use tin din men khará karunga"—Yúhan 2 19 Yih qaul us ne majází taur se, apne badan ki haikal ke bábat, kaha thá —Yuhan 2 21

62—64 Yisú ne jaise bheṛ apne

Sardar Káhin

lki, maiṉ tum se kahtá húṉ, Is ke baʼd, tum Ibn i Ádam Qádir i Mutlaq kí dahiní raf baiṭhe, aur ásmán ke daloṉ par áte dekhoge

65 Tab Sardár Káhin ne ne kapre phárkar kahá, ki ih kufr kah chuká hai, ab meṉ aur gawáh kyá zarúr? im ne áp us ká kufr suná

66 Ab tumhárí kyá saláh? Unhoṉ ne jawáb meṉ kahá, Wuh qatl ke láiq hai.

67 Tab unhoṉ ne us ke muṉh par thúká, aur use ghúṉsá márá, aur dúsroṉ ne use tamánche márke kahá, ki,

68 Ai Masíh, hameṉ nabúwat se bátá, ki kis ne tujhe márá?

69 ¶ Jab Patras báhar dálán meṉ baithá thá, ek launḍí

---

l katarnewáloṉ ke age bezabán a, usi tarah apná muṉh na khola as 53 7 Jab gawahi se kuchh umila faisal na hua, aur yih dekhr ki Masih kuchh jawáb nahiṉ ita, tab Sardar Kahin ne qasam der púchha, (dekho satha 213,) ki Tu Masih zinda Khuda ka Behai, yá nahiṉ? yih ham se ih" Sardar Kahin, aur maj ke log ḳhub jante the, ki r bái Yisú ne yih dawa kiya thá, r un ki murad is sawal se yih i, ki agar wuh inkar kare, to use uṭhá, aur dagabaz thahráeṉ, kyúṉlogoṉ ko wuh yihi sikhata raha, r agar iqrar kare, to kufr sabit ke, use mulzim thahraeṉ Maa agarchi janta tha, ki yih iqrár ere ilzam ke liye kafi hoga, tau bhi f kah diya, ki "Maiṉ wuhi huṉ," r is se baṛhkar bhi kahá, ki Tum ap mujhe Qadir i Mutlaq ke hne hath baiṭhe, aur dunya ka saf karne ke liye, badaloṉ par áte khoge" Pas yih kalam un kí majh meṉ kufr tha Aur háṉ, ar Masih haqiqat meṉ wuhí na ho, us ne dawá kiyá, to mahz kufr, i wuh beshakk qatl ke laiq tha

65 *Apne kapre phaṛkar kahá* am aur áfat ke waqt, Yahudioṉ yihi dastúr thá. Kahte haiṉ, ki b un meṉ bahut bedíní phail gaí, b apne kapṛe meṉ kachche tage ek siyan rakhte the, táki bár bár pṛe phaṛne ke waqt, kuchh nuqsán na ho, aur díndárí logoṉ kí nazar meṉ sabit rahe. Malúm hotá hai, ki Sardar Kahin us waqt apne kahánat ke kaṛe nahiṉ pahne tha, kyuṉki unheṉ phaṛná mana thá.—Ahb 10 6, aur 21 10

66 *Tumhárí kya saláh?* yane tum kya faisala karte, aur us ke haqq meṉ kya thahráte ho? Unhoṉ ne jawab meṉ kaha, ki "Wuh qatl ke laiq hai," aur yih un ká fatwa shariat ke bamujib tha,—(Ahb 24 10—16,) yane agar Masih kí báteṉ haqíqat meṉ kufr hotiṉ

67, 68 Lúká se malúm hotá hai, ki naukaroṉ, aur piyadoṉ ne yih ruswai, aur zulm kiya, magar beshakk sardaroṉ ke samhne, aur jab ki unhoṉ ne mana na kiyá, to yih bhí un meṉ sharik ṭhahre Aur Lúka yih bhi likhtá hai, ki "Us ke haqq meṉ unhoṉ ne aur bhi bahut kufr kaha" Dekho insán ki samajh kaisí ulṭi hai! In logoṉ ne jáná, ki Masih kufr bakta hai, aur dar haqíqat wuh áp us ke haqq meṉ kufr bakne lage Isi tarah bahut log áj kal bhí karte haiṉ, ki Masíh ko Khuda ká Beṭá kahne ke sabab Ísaioṉ par kufr ka ilzam lagáte, aur yih nahíṉ samajhte, ki aisí jihálat kí bát kahne se ham áp káfir ṭhaharte haiṉ Cháhiye ki admí ḳhub soch samajhkar, Ḳhudá kí batoṉ meṉ aisá kalam apne muṉh se nikále

ne us pás áke, kahá, Tú bhí Yisú Galílí ke sáth thá.

70 Par us ne sab ke sámhne inkár karke kahá, Main nahín jántá, ki tú kyá kahtí hai

71 Phir jab wuh darwáze kí taraf báhar chalá, ek dúsrí ne use dekhkar, un se jo wahán the, kahá, ki Yih bhí Yisú Násarí ke sáth thá.

72 Tab us ne qasam kháke phir inkár kiyá, ki Main us shakhs ko nahín jántá

73 Thorí der bad, unhon ne jo wahán khaṛe the, Patras pás áke kahá, Beshakk tú bhí un men se hai, ki terí bolí tujhe záhir kartí hai.

74 Tab us ne lanat bhejkar aur qasam khákar kahá, Main is shakhs ko nahín jántá. Wunhín murg ne báng dí

75 Tad Patras ko Yisú kí bát yád áí, jo us ne us se kahí thí, ki Murg ke báng dene se pahle, tú tín bár merá inkár karegá Wuh báhar jáke zár zár royá

61—75 Yih bayán cháron Injílon men likhá hai Sab ko miláne se yih malúm hotá hai, ki Patras jab bág men sipáhion ke sámhne se bhágá, tab thoṛí dúr jakar jald lauṭ ayá, aur chupke se un ke pichhe ho liyá. Jab Qayafá ke darwáze pahunchá, pahle bhitar jáne na páyá, magar ek dúsra shágird jis ko wahán ke log jante the thoṛi der bad nikalkar us laundi se, jo darban thi, kahkar Patras ko andar le gayá Us makán ke andar bahut se log jama húe, aur is waste ki sardi thí, unhon ne koele dahkae Patras un ke sáth mil gayá, aur ág ke pás baiṭhkar suntá rahá, ki majlis ke log Masih se kyá kahte hain Is arse men us laundí ne, jo darbán thi, (Yúhan) ákar aur us par ḳhúb nigah karke kahá, ki Yih admí us ke sáth tha Patras ne bari dahshat khákar fauran kahá, ki Nahin, "Ai aurat main use nahin jantá," aur yih kahkar wuh us waqt bach gayá Lekin ghabrakar thoṛí der bad báhar barámade men nikal áyá. Jab wahán pahunchá, Markas ke bamújib (14 68,) "murg ne báng dí," yane pahlí bár kí báng, jis ká zikr auron ne nahin kiyá, is liye ki muháware men, báng dene ká waqt wuh nahín kaha játá hai Patras ne apní ghabráhaṭ men kuchh is ká ḳhiyál na kiyá, magar apne Khudáwand ke liye baṛa khiyál kiya hogá, aur apní dahshat ko rokkar phir andar gayá Is arse men ek dúsrí laundi use pahchánkar paswale logon se kahne lagi, ki Yih beshakk us ke sath thá, aur un men se ek ádmí ne bhi ḳhásskar yih qusúr us par lagáyá Tab sabhon ke sámhne zor se us ne inkár kiyá, ki Main nahín hún, main us shaḳhs ko nahín jánta, "Ai admi main un men se nahin hún," (Lúk 22 58) Ek ádhe ghanṭe ke bad, ek ádmí ne phir kahá, ki Yih bhi un men se hai, kyúnki is kí boli Galílion kí sí hai; aur is par Malkas náme jis ká kan Patras ne uṛá diyá thá, us ke ek rishtedár ne ákar kaha, ki Main ne bág men tujhe dekhá hai Yih sunkar Patras nihayat hairán húá, aur apne úpar lanat karke, aur qasam khákar kahá, ki Main us shakhs ko nahín jánta Wunhín murg ne bang di Isí tarah sabhon ka bayan milane se yih hál sochchhi tarah samajh men átá hai

75 Patras ká qusúr bahut bhárí thá, aur ham sabhon ke waste us men nasíhat hai Jo shaḳhs samajhtá hai, ki main khaṛa hún, wuh ḳhabardár rahe, aisá na ho, ki gire. Patras ne jáná, ki Main bahut mazbút hún, aur kabhí na ḍag-

XXVII BÁB.

1 JAB subh húí, sab Sardár Káhınon, aur qaum ke buzurgon ne Yısú kí bábat saláh kí, kı use kyúnkar qatl karen

magáúngá, tau bhí fauran ṭhokar kháı Us se zıyáda ham men kya mazbútí haı? Lekın ek bat yıh haı, kı ham apní kamzorí se wáqıf hokar, us ke pás jáen, jıs se táqat mıl saktí haı, tab ham na girenge Patras ke hál par gaur karne se malúm hotá haı, *Pahle,* kı us kí muhabbat ne use ıs ımtıhán men dalá Wuh apne Khudáwand ko bahut pyar kartá tha ıs lıye us ke píchhe chalá gaya *Dúsre,* yıh bahut khatre ká maqám thá Agar Patras us waqt pakar jatá, to beshakk us ka chhúṭná bahut mushkıl hotá. *Tísre,* agarchı ınkár kıyá, magar dıl se Masíh ko nahın chhor dıyá *Chauthe,* apne qusúr ke láıq us ne tauba kí Markas, jo Patras ká bhánjá, aur bahuteron ke gumán ke bamújıb jıs ne apní Injıl Patras ke batane se lıkhı, wuh lıkhtá haı, kı Patras "bahar jákar zar zár royá."

XXVII BÁB

KHULÁSA

Masíh ko bandhkar, Pılátús ke hawále karná, 1, 2 *Yahúdah ká áp ko phánsı dená,* 3—10 *Pılatús ke age Masíh ka chup rahna,* 11—14 *Íd men Pılá tús ká dastúr, aur Masıh ko chhorne ke lıye us kí tajwíz,* 15—18 *Us kí jorú ká paıgam,* 19 *Jamáat ká Masíh ke qatl par ısrar, aur Pılatús ka apní bequsurí men hath dhoná, aur Barabbás ko chhorkar Masıh ko maslúbí ke waste un ke supurd kar dená,* 20—26 *Sıpa híon ke hath se Masıh kí be hurmatí, aur kánṭon ká táj us ke sır par rakhná,* 27—32 *Do choron ke darmıyán us kí maslúbí,* 33—38 *Yahúdíon kí ma lámaten, aur tane,* 39—44 *Khudá ko pukárkar Masíh ká ján dená,* 45—50 *Mujıze jo us kí maut ke waqt zahır húe, aur súbadár ká ıqrar,* 51—56 *Yúsuf Aramatıya ká Pılátús se Masíh kí lash mángná, aur us ká dafn,* 57—61. *Us kí qabr par muhr karná, aur pahrá dená,* 62—66.

§ 146 Sardár majlıs ká Masıh ko Pılatús ke samhne le janá *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 1, 2	15 1-5	23 1-5	18 28-38

1 *Saláh kí, kı use kyúnkar qatl karen* Unhon ne faısal kıyá tha, kı wuh kufr bakne ke sabab qatl ke laıq haı, aur un kı sharıat ke bamújıb jıs ne kufr kahá wuh pathrao kıyá jane ke laıq thá Ahb 24 14 Agarchı ab tak aur kaı sazaen dene ka unhen ıkhtıyar raha, magar qatl ká ıkhtıyar na tha, (Yuhan 18 31) Aur thoṛe dın bad jab unhon ne Istıfan ko sangsar kıyá, yıh malúm hota haı, kı hangame ke taur par, mulkí qánún ke bar khiláf, yıh qatl húá hogá—Aamal 7 57—60 Is hál men Pılatús Rúmí hakım ke pás use le janá zarúr paṛá. Lekın Pılátús kufr o dín par kuchh ıkhtıyar nahín rakhta thá, aur na use kuchh ıs se matlab thá Is waste jab us ke pás gae, tab koí aur nálısh Masíh par, jo wahán suní jáne ke laıq ho, karna zarúr húí Pas unhon ne wahan kuchh kufr ká zıkr na kıyá, magar yıh kahá, kı "Ise ham ne qaum ko bahkáte, aur Qaı-

2 Phir use bándhkar báhar le gae, aur Pantús Pilátús hákim ke hawále kiyá.

3 ¶ Tab Yahúdáh, jis ne use pakaṛwá diyá thá, dekhkar, ki us ke qatl ká hukm

sar ko mahsúl dene se manạ karte, aur áp ko Masíh bádsháh kahte páyá"—Lúk 23 2 Yihí un ke mashware men mushkil bat thí, ki ham áp us ko sangsár nahín kar sakte hain, aur Pilátús Rúmi, aur but-parast hai wuh kufr kí nálish nahin sunegá to us par koi aisá qusúr lagáná cháhiye, jo Rúmí hukúmat men jurm giná jáe

2 *Use bandhkar* Jab pahle pakṛá, tab unhon ne use bándhá tha, magar shayad Qayáfá ke ghar men majlis ke sámhne use khol diyá hogá Ab bahar le játe waqt use phir bándh liyá

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
§ 147 Herodís kí huzúrí. *Yarúsalam* .		. .	23 6-12	
§ 148 Masih ki rihái par Pilatús ka iráda Barabbas kí rihái ke liye Yahúdíon ki darkhwast *Yarúsalam* . .	27 15-26	15 6-15	23 13 25	18 39,40
§ 149 Pilatus ka qatl ke liye Yisú ko somp dena Us ke kore khane, aur tahqir ki shiddat *Yarúsalam* .	27 26-30	15 15-19		19 1-3
§ 150 Dúsrí bar chhoṛne ke liye, Pilátús ki koshish		.	. . ..	19 4 16
§ 151 Yahudah kí pashemáni, aur us ka apne ko phánsi dena. *Yarúsalam* . .	27 3-10			

3—10 Yahúdáh ka yih hál yahán bich men pura likha gaya hai, magar hamen yih sochna na chahiye, ki ṭhik isi waqt men yih sab waqa hua Aglab hai, ki jab tak Yahúdah ne yih na dekhá, ki Pilatús Masih par fatwa de chuka hai, tab tak ummed rakhtá tha, ki wuh bach jáega Ákhir ko na-ummed hokar bahut pachhtáne lagá, aur rupae jo liye the, haikal men phenk gaya Magar is se apne dil men kuchh tasalli, aur qarár na pákar shayad usí din, ya do tín din ke bad us ne jakar áp ko phánsí di Bayan kí zarúrat se Matí ne us ká tamam hál yahín par likhá hai

3 *Pachhtáyá.* Malúm hotá hai, ki Yahudáh samajhtá thá, ki Yisú mujizana taur se áp ko bacháega, ya kisi na kisi tarah un ke háth se bach niklega Sháyad us ne khiyál kiya, ki wuh in dushmanon ká muqabila karke takht-nashin hogá, aur mujhe muát karegá, balki merá shukrguzár hogá aur jab dekhá ki wuh nahín bachta hai, tab bahut hairán húa, aur niháyat ghabráhaṭ men paṛá Lekin yih us ká pachhtáná sachchí tauba se bahut baịd thá. Agar us kí sachchí tauba hotí, to Masih ke pás jákar muáf mángtá Magar is ke baraks bhagkar us ne apne ko phánsi dí, aur yún karke apná qusur aur bhi baṛhayá

28

húá, pachhtáyá, aur wuh tís rupae Sardár Káhinon aur buzurgon pás pher láyá,

4 Aur kahá, Main ne gunáh kiyá, ki begunah ko pakarwáyá We bole, Hamen kyá? tú ján

5 Tad wuh rupae haikal men phenkkar chalá gayá, aur jáke áp ko phánsí dí.

6 Par Sardár Káhinon ne rupae lekar kahá, Inhen khazáne men dálná rawá nahín, ki yih khún ká dám hai.

7 Tab unhon ne saláh karke un rupayon se kumhár ká

---

4 *Begunáh ko pakarwáyá* Yahúdáh kí is gawahi se bara matlab hásil hotá hai Wuh Masih ke pás do tín baras us ke kám dekhta, aur us ke kalam sunta raha Agar Masíh men kuchh dagá hotí, to Yahúdah ko zarúr malum hota, aur is waqt wuh na pachhtatá Is hal men us kí gawahi bahut muatbar thaharti hai *We bole hamen kyá?* Yane hamará matlab ab púra hua ham jante hain, ki Wuh qatl ke laiq hai, aur qatl kiya jaega tere pachhtane se hamen kya kam hai? Isi tarah jo auron se qusur karate, jab apna matlab pura kar lete, tab qusúr karnewalon ke madadgár nahín rahte, aur unhen namak-harám jánkar, tark kar dete hain

5 Aglab hai, ki majlis is waqt jama na húi thí, magar Yahúdah yih jánkar ki ab ibadat ka waqt hai, haikal men gaya, aur wahán un men se bazon ko pákar, un ke sámhne wuh rupae phenk diye aur "jakar ap ko phánsí di" Ayá usí waqt us ne áp ko phánsí dí, yá do ek din bad, yih is bayán se záhir nahin hai, magar guman hotá hai, ki us ne kuchh der kí, aur jab dekha ki Masíh haqíqat men maslúb húá hai, tab aur ziyáda bardásht na kar saká.

6 Nápákí ká hásil Khudá ke khazáne men dálná rawá nahín há, (Istis 23 18) Aur yih durust thá, jo unhon ne samjhá, ki yih, jo khún kí qimat hai, ise khazáne men dálná na cháhiye Lekin yih un kí ulti samajh, balki shaírat, aur makr dekhá cháhiye, ki khún kí qímat khazáne men dálne se dare, magar begunah ka khún karne se na dare

Isi tarah yahan Hindostán men bahut logon ki samajh ulti ho gai hai, chunanchi bahutere ziná ki napaki se nahin darte, aur na ziná karnewalon ko apne darmiyán se nikáite, magar Gair qaumwálon ke sath khane se bahut nafrat karte, aur jo koi kháe, use apne darmiyan se alag kar dete hain Aur aksar hain, jo kangalon ko kuchh nahin dete, magar chințion ke samhne ata bichháte, aur maldar faqiron ko dene men apná mal urate hain Khair yih masal un ke haqq men sach hai, ki machchharon ko chhánțte, aur únțon ko nigalte hain.

7 *Kumhár ka khet pardesíon ke garne ke liye kharídá* Aamál ke pahle bab kí 18wín áyat men likhá hai, ki us ne, yane Yahúdah ne "badí kí mazdúrí se ek khet mol liyá" Is ka matlab yih hai, ki us ne kharíd karayá, yá kharídne ká sabab húá, yane aisa kám us ne kiyá ki jis se yih khet mol liyá gayá Yih muhawara dastúr ke barkhiláf nahin hai, maslan aksar kahá jatá hai, ki kisi ne ek ghar banayá, halanki sirt auron ke wasíle se us ne banwáyá —Dekho Aamal 2 23, Yúhan 19 1, Matí 28 59, 60 Yih khet sháyad kisí kumhar ká thá, ki us ne apne kám ke liye matți khodí thi, yahán tak ki us kí qímat bahut kam ho gai, magar unhon ne jáná, ki agar ham ise barábar karen, to gor i garíbán ke wáste yih jagah achchhí hogí. *Pardesí-*

khet pardesíon ke gárne ke liye kharídá.

8 Is sabab áj tak wuh khet, Khún ká khet, kahlátá hai.

9 Tab wuh jo Yaramiyáh nabí kí marifat kahá gayá thá, púrá húá, ki Unhon ne wuh tís rupae liye, us kí ṭhahráí húí qímat, jis kí qímat Baní Isráel men se bazon ne ṭhahráí;

10 Aur unhon ne wuh rupae kumhár ke khet ke wáste diye, jaisá Khudáwand ne mujhe farmáyá

---

on ke gárne ke liye, yane jo Yahúdí ídon men aur mulkon se Yarúsalam men ákar mar jate, aur jin ke gárne ke liye aur koi jagah na thi

8 *Áj tak wuh khet khún ká khet kahláta hai*, yane jo khún ki qimat se mol liya gaya tha Ibraní zaban men us ka nam *Haqaldamá* tha, jis ke yihi mane hain —Aamal 1 19 Yih khet shahrpanah ke báhar Saihún pahar ke dakhan taraf wáqa hai, aur aj tak Armaní Ísaí jo Yarúsalam men rahte, wahán apne murde gárte hain *Áj tak kahláta hai*, yane jab Matí ne is Injil ko likha qarib tis bar?s urúj ke bad.

9, 10 *Jo Yaramiyah nabi ki marifat kaha gaya thá* Yih baten Yaramiyah kí kitab men nahin pai játi hain, magar Zakariyáh men (12 12, 13,) in ke muwafiq bayan hai, aur beshakk usí jagah se intikhab kí gain Is mushkil bát ká bayán shayad yih hai, ki naql nawíson ne nam likhne men saho kiyá hogá, aur yih saho karná bahut ásán tha, kyúnki dastúr ke bamújib wuh Yaramiyáh ke waste *Iriau* aur Zakariyáh ke waste *Zriau*, mukhtasar karke, likhte the Pas sirf ek harf ki tabdil se yih natija nikal saktá hai Aur baze samajhte hain ki Matí ne na Yaramiyah, na Zakariyah ka nam, magar sirf *nabí kí marifat* likha, aur naql nawíson ne pichhe galatí se Yaramiyah ka nám dal diya, chunanchi ek do puráni naqlon men kisí ka nám nahín páyá játá sirf nabi likhá hai Phir jo bat Zakariyáh men likhí wuh yihí hai, ki "Agar tum munásib jáno to merá mol mujhe do, nahín to mat do aur unhon ne mere mol kí bábat tís rupae taulke diye Aur Khudáwand ne mujhe hukm kiyá ki use kumhár ke pás phenk de, achchhí qimat hai, jo unhon ne meri di aur main ne tís rupaiyon ko liya, aur Khudawand ke ghar men us kumhár ke liye phenk diya" Is ka matlab yih malum hota hai, ki Zakariyah paigambar hokar, Yahudion ke pás áya, aur unhon ne use nápasand kiyá Pas us ne un se kaha, ki merá mol mujhe do, taki malúm ho, ki wuh us kí qimat kya samajhte hain. Unhon ne hiqarat aur ṭhatthe men use tís rupae diye, ki yih ek gulám ki qimat thi, aur Khudáwand ke farmane ke bamujib us ne Khudáwand ke ghar men kumhár ke liye phenk diye Yih sab baten Khudáwand Yisú Masih ke hál men púrí húin, yane Zakariyáh ká bayan bamauqa Masih ke hal se milta hai, aur is bat men Zakariyáh us ka nishán thá, chunanchi Yahúdíon ne Masíh ko bhí napasand kiyá, aur gulám ki qímat dekar goyá mol liya, aur phir yih qimat Khuda ke ghar men phenkí, aur kumhar ko dí gaí *Unhon ne diye* Zakariyah ne likhá, ki "Main ne diya," lekin matlub ekhí hai, ki yih qimat dí gaí thí, yane murad *dene* se hai, na *denewale* se

§ 146½ Hákim kí huzúri. *Yarúsalam*

Matí.	Mark.	Lúk.	Yúhan.
27 11-14			

11 Phır Yısú hákım ke rúbarú khará thá aur hákım ne us se púchhá, kyá Tú Yahúdíon ká Bádsháh haı? Yısú ne us se kahá, Hán, tú thík kahtá haı

12 Aur us waqt Sardár Káhın aur buzurg us par faryád kar rahe the, par wuh kuchh jawáb na detá thá

13 Tab Pılátús ne us se kahá, Kyá tú nahín suntá, kı ye tujh par kıtuí gawáhíán dete haın?

14 Par us ne us kí ek bát ká bhí jawáb na dıyá, chunánchı Hákım ne bahut taajjub kıyá

15 Hákım ká dastúr thá, kı har íd ko, logon kí khátır, ek bandhúá, jıse we cháhte, chhor detá thá

16 Us waqt un ká Barabbás náme ek mashhúr bandhúá thá

17 So, jab we ıkaṭṭhe húe, Pılátús ne un se kahá, Tum kıse cháhte ho, kı maın tum-

---

11 *Hakım ke rúbarú* Yıh hákım Pantús Pılatús tha, (2 ayat) Wuh Rúmı badshah kı taraf se us mulk men bhejá gaya, takı wahán ká súba ho, jıs tarah Inglıstan kı malıka sáhıba Hındostán men Gawarnaron ko bhejtı haın *Kya tú Yahudíon ká bádsháh haı?* Yahúdıon ne yıhí jankar kı Pılatús kufı kí nalısh nahın sunegá, yıh ılzam us par lagáyá, kı Wuh Qaısar kı jagah áp ko Yahúdıon ká bádsháh kahtá haı. Luká ıs ká bavan yun lıkhtá haı, (23 2,) kı "Unhon ne us par nalısh karnı shurú kı, kı Ise ham ne qaum ko bahkáte aur Qaısar ko mahsúl dene se mana karte, aur apne taın Masıh badshah kahte payá" Isí nalısh par Pılatus ne puchha, kı *Kyá tú Yahúdíon ká bádshah haı?* Masıh ne kaha, Wuhí haı, jo tu kahtá, yane *maın hún* Yúhanná ke bayán se malúm hota haı, kı Masíh ne yıh bhı kahá, kı "Merı bádshahat ıs jahan kı nahın haı"—(18 36) "Maın ıs lıye paıda húá, aur ıs wáste dunyá men áya, kı haqq par gawáhí dún so jo koı kı haqq se haı, merí áwáz suntá haı," (37)—Dekho Yúhan 18 29—38

14 *Ek bát ká bhí jawáb na dıyá*, yane apní safaí ke wáste Is men nabí ká qaul púra húá, (Yas. 53 7) Aur kyún apná munh kholtá? Wuh bequsúr thá, aur us kı súrat aur tamam hal se Pılátús malum kar saktá thá, kı ıs par yıh faryad aur nálısh jhuṭhí haı Aláwa ıs ke us ká marná zarúr thá, aur wuh ap ko bacháyá nahın chahta thá.

§ 148 Masıh kı rıhaı par Pılátús ká ırada Barabbas kı rıhái ke lıye Yahudıon kí darkhwast *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 15-26	15 6 15	23 13-25	18 39,40

15 Yúhanná ke bayán se malúm hotá haı, kı yıh dastur Rúmíon se nahın, magar Yahúdíon hı men paıda húa, aur aglab haı, kı wuh bahut dınon se jarı thá Is Íd ı fasah men ıs dastúr ke hone se yıh gumán hotá haı, kı us se ek bhárí garaz thí, yane *chhuṭkára*, ya *ázádí*. Yıhí ıs Íd ka matlub thá, kı Yahúdí qusúrwár ıs Íd ke muqarrar hone ke waqt men Mısr kí gulamí, aur fırıshte ke hath se bach nıkle, aur chhuṭkárá paya Aur ısí tarah Masıh ke wasíle, jo kı Íd ı fasah ká takmıla haı, ham qusúrwár Barabbás kı mánınd gunah aur halákat se chhuṭkára pate haın

16 *Barabbás náme ek mashhúr bandhúá* Malúm hota haı, kı wuh fasádí, aur khúní thá.—Mark 15 · 7.

háre liye chhoṛ dúṉ? Barabbás, yá Yisú ko, jo Masíh kahlátá hai?

18 Kyúṉki wuh samajh gayá, ki unhoṉ ne use dáh se hawále kiyá

19 ¶ Aur jab wuh masnad par baiṭhá, us kí jorú ne kahlá bhejá, ki Tú is rástbáz se kuchh kám na rakh, kyúṉki maiṉ ne áj khwáb meṉ us ke sabab bahut tasdía páí

20 Lekin Sardár Káhinoṉ, aur buzurgoṉ ne logoṉ ko ubhárá, ki Barabbás ko máṉg leṉ, aur Yisú ko qatl kareṉ

21 Hákim ne phir un se kahá, Tum in donoṉ meṉ se kise cháhte ho, ki maiṉ tumháre liye chhor dúṉ? We bole, Barabbás ko

22 Pilátús ne un se kahá, Phir Yisú ko jo Masíh kahlátá hai, maiṉ kyá karúṉ? Un sabhoṉ ne us se kahá, Use salíb de

23 Hákim ne kahá, Kyúṉ? us ne kyá badí kí? Par we aur bhí chilláe, ki Use salíb de

24 ¶ Jab Pilátús ne dekhá, ki kuchh ban nahíṉ partá,

---

18 *Ḍáh se* Masih ne bár bar Farisioṉ, aur Saduqioṉ par bharí bhárí ilzám lagae, aur un kí makkárí par gawahí di thi, aur us ki nasíhat se bahut log un ki hidáyat se naraz hokar, unheṉ chhoṛ[illegible] lage Is liye unhoṉ ne bahut náráz hokar, us se dah rakhá, aur qatl karna cháha. Pilátus ne ḳhúb daryaft kiyá, ki yih un ká maqsad hai, aur jana, ki is mard kí nasíhat se Qaisar ke liye kuchh ḳhatra nahíṉ

19 *Us kí jorú ne kahlá bhejá* Us ne Masih kí khabar suní hogi, ki wuh logoṉ ko achchhí nasihat detá, aur bahut mujize dikhata hai, aur rát ko kuchh khwab meṉ bhi dekha, aur bahut ghabrai Sháyad dekhá, ki wuh mará gayá, aur phir ji uṭhá, aur ham logoṉ par us ke sabab bahut afateṉ ai haiṉ Is wáste yih paigam apne khasam ko bheja, magar záhir hai, ki Pilatús ne us par bahut ḳhiyál nahíṉ kiyá

Yaháṉ ek bát zikr karná cháhiye, jo Injíl ke bayán ká kuchh subút pahuṉchátí hai Tásitus, ek Rúmí muarriḳh likhtá hai, ki "unhíṉ dinoṉ," yane Tibirius Qaisar ki saltanat meṉ, "jo hákim aur súbe nazdik o dúr ke súboṉ, aur mulkoṉ meṉ bheje jate the, un ko apni joruaṉ sáth le jáne ki ijázat thí, magar is se age aur píchhe yih ijázat na thí" Is se yih natíja nikaltá hai, ki yaháṉ Pilatus kí jorú ká zikr báinauqa hai, lekin agar yih bayan kuchh thore barsoṉ áge yá pichhe ká hota, to us meṉ nuqs paya játá

20—23 Jis tarah is mulk meṉ ámm log Brahmanoṉ kí rae par chalte haiṉ, usi tarah Yahúdi des meṉ, jo kuchh Sardár Káhin aur Faqih awámm ko batáte, wuh aksar wuhí mánte the Yih ek bandhúe ko chhoṛ dene ká rasm ámm logoṉ ko razi karne ke waste thá, aur agar wuh apní rae ke bamújib chahte, to shayad Masíh kí rihaí mángte, magar qaum ke sardároṉ ne aisa karne na diyá Malum hota hai, ki hákim ne Masíh ko chhoṛ dená bahut cháhá, magar log zor se chilláe, aur fasád machána ko taiyar the, aur sardaroṉ ne bhí kaha, ki Agar tú is shaḳhs ko chhoṛ de, to Qaisar ka dost nahíṉ hai, is liye wuh ḍar gayá

24. *Maiṉ is rástbáz ke ḳhúṉ se*

balki aur bhí hullar hotá hai, to páni leke bhír ke áge apne háth dhoe, aur kahá, Main is rástbáz ke khún se pák hún, tum jáno

25 Tab logon ne jawáb men kahá, Us ká khún ham par, aur hamárí aulád par ho

26 ¶ Tab us ne Barabbás ko un ke liye chhor diyá, aur Yisú ko kore márkar hawále kiyá, ki salíb par khínchá jáwe

27 Tab hákim ke sipáhíon ne Yisú ko díwánkháne men le jákar apní tamám guroh us ke gird jamá kí

28 Aur us ke kapre utárkar use qirmizí pairáhan pahináyá

29 ¶ Aur kánṭon ká táj banákar us ke sir par rakhá, aur ek sarkandá us ke háth men diyá, aur us ke áge ghuṭne ṭekkar, us par ṭhaṭṭhá máike kahá, Ai Yahúdíon ke badsháh, Salám!

30 Aur us par thúká, aur wuh sai kandá lekar us ke sir par máiá

31 Aur jab we ṭhaṭṭhá kar chuke, to us pairáhan ko utárkar phir usí ke kapre use pahináe, aur salíb par khínchne ko le chale

32 Jab báhar játe the,

---

pák hún Aise mauqa men paní se háth dhona bahut qadim dastur hai —Dekho Istis 21 6, Zab 26 6 Pilatus ne jan liya, ki Masih rast báz hai, yane qanun ke barkhilaf us ne kuchh qusur nahín kiya Aise hál men wuh cháhta tha, ki is qatl kí buráí mere zimme na ho, is waste paní se hath dhoe Magar befaida Hath dhone se is khún ká dhabba nahín mit saktá Jab ki wuh hakim tha, to munasib húá, ki betarafdari insáf kare, aur kisi se na dare, magar us ne aisa nahín kiyá

25 Aisi bharí lanat dunyá ke shurú se áj tak nahín húi, aur nahín ho sakti hai Masih Khuda ke Beṭe ká khun unhon ne apne, aur apni aulád ke sir par le liya, aur yih khún ab tak un par chala ata hai De khá cháhiye, ki tís chális baras bad un ká shahr, aur un ki haikal barbád húí, aur lakhon ádmí us waqt mare gae, yahán tak ki Yúsuf muarrikh likhtá hai, ki "Rúmí unhen salib dene se báz rahe, jab jagah, aur lakrí salíb ke liye na mili" Aur áj tak Yahúdí qaum tamam dunyá men parágenda, aur áwára hai, aur sab qaumon ke log un par lanat bhejte, aur iza dete rahte hain.

§ 149 Pilatús ka qatl ke liye Yisú ko somp dena Us ke kore khane, aur tahqir kí shiddat *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 26-30	15 15-19		19 1-3

26 *Kore márkar* Yih Rúmíon ká dastur thá, ki jab gulamon ko salíb dete, tab ziyáda izá dene ke liye salib se peshtar kore márte the Pas gulamon se jis tarah sulúk karte the, usí tarah hamare Khudáwand Yisú Masih ke sáth unhon ne kiya

28 *Qirmizí pairáhan pahináyá* Jab ki us ne kaha, ki Main badshah hún, is liye ṭhaṭṭhe men unhon ne use yih badshahana libás pahináya.

§ 152 Salíb dene ke liye Yisú ko le janá *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27 31-34	15 20 23	23 26 33	19 16,17

32 Qurin ek shahr Lubiyá des ká, mulk i Misr ke púrab taraf wáqa hai. Yih Shamaún ek Yahúdí

unhoṉ ne ek Qúríní ádmí Shamaún náme ko begár pakṛá, ki us kí salíb le chale

33 Aur ek maqám Galgatá náme, yane khoprí kí jagah, par pahunchke,

34 ¶ Pit milá húá sirka use píne ko diyá us ne chakhke, na cháhá ki píe

35 Aur use salíb par khíṉchkar, us ke kaproṉ par chiṭṭhí dálke unheṉ báṉṭ liyá,

---

thá, chunánchi us ke nám se zahir hai Malúm hota hai, ki wuh Ῑd meṉ házir hone ke liye, Yarúsalam meṉ áyá thá Yúhanná likhtá hai, ki Yisú ap "apní salib uṭháe húe gayá," (19 17,) aur Lúká kahta hai, (23 · 26,) ki Unhoṉ ne Shamaún ko pakaṛkar, "salib us par rakh di, ki Yisú ke pichhe pichhe le chale" Magar in bayanoṉ meṉ kuchh ikhtiláf nahiṉ hai Dastur yih thá, ki jo shakhs maslúb hone ke liye jata, wuh salib apne kandhe par uṭhakar le jata, aur is dastúr ke bamújib unhoṉ ne us ko Yisú ke kándhe par rakha, magar kamzori ke sabab wuh us jagah tak le ja na saka Tab is Shamaún ko pakaṛkar zabardasti se salib ka ek sirá us par rakh diyá, ki Masih ke píchhe le chale Salib do lakṛioṉ se baní thí, aur us ká daul yuṉ hota hai† Maslúb ke hath páoṉ meṉ is lakṛí par kileṉ ṭhoṉk di játi thiṉ, aur isí tarah wuh kabhi kabhi do tín din tak laṭka rahta, jab tak ki us kí jan na nikaltí Hamáre Khudáwand ne isí tarah, aur aisi sakhtí se, apní jan di *Salib*, yane Krús, Ῑsai din ká záhirí nishan hai, aur sab Ῑsáí albatta us ko bahut muazzaz jante, aur us par bahut fakhr karte haiṉ, balki baze nadani se use múrat ke muwafiq rakhte, yane wuh log, jo Roman Katholik kahlate haiṉ Yih to beshakk mahz galatí, aur baṛi bhul hai, kyúṉki hamárí naját salib se nahíṉ, magar us katáre se, jo salíb par guzrána gayá.

33 *Galgatá* Yih jagah *Kalwarí* bhí kahlati thí Donoṉ ke mane ek hí haiṉ, yane *khoprí*. Baze gumán karte haiṉ, ki us ká daul kuchh khoprí sá thá, aur yih nám isí se húá, lekin aglab yihí hai, ki yaháṉ badkár jo jan se máre játe, un kí haddiáṉ aur khopriáṉ be-dafn paṛí rahti thiṉ

34 *Pit milá húá sirka use píne ko diyá* Markas likhtá hai, (15. 23,) ki "mai meṉ murr milakar, use pine ko diyá" Magar is bayán meṉ kuchh mukhálifat nahiṉ hai. Mai jab khaṭṭí ho jatí, tab awamm aksar use píte the, aur yih kabhí mai, aur kabhí sirka kahlatá thá Aur *pit* (jo Yúnáni meṉ "*khole*" hai,) kaṛwahaṭ ká nám hai Pas koí chiz jo bahut kaṛwí hai, khole, yane pit kahlatí thí Jo chíz unhoṉ ne píne ko di, wuh khaṭṭi mai, aur us meṉ koí bahut kaṛwí chíz mili húi thí Aur is liye unhoṉ ne di, ki salib kí kuchh iza kam ho, aur yuṉhi pilane ka dastúr thá. Magar us ne na piyá, yane na cháha, ki áp ko behosh kare, aur is tarah salíb ke dukh se bache Jo gazab ká piyala us ke Báp ne píne ko diyá tha, *use* piyá, magar ise na piyá Dukh sahne ke wáste wuh áyá tha, aur us ne púrá dukh sahá. Aur jo bayán Yuhanna ke 19 28, 29 ayatoṉ meṉ, aur is báb kí 48 ayat meṉ hai, wuh dúsre waqt ká hai, yane jab maslúb húá, aur ján dene par tha, tab us ne kahá, ki Maiṉ piyasá húṉ, aur ek ne isfanj ko sirke meṉ tar karke nal par rakhá, aur us ke muṉh meṉ diyá Yih us ne chakha

§ 153 Taslíb *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27 35-38	15 24-28	23 33,34	19 18-24

35 *Us ke kaproṉ par chiṭṭhí dálke unheṉ báṉṭ liyá* Yúhanná

táki jo nabí ne kahá thá, púrá ho, ki Unhoṉ ne mere kapre ápas meṉ báṉṭ liye, aur mere kurte par chiṭṭhí dálí

36 Phir waháṉ baiṭhke us kí nigahbání karne lage,

37 Aur us ke qatl ká sabab likhkar us ke sir se úṉchá ṭáng diyá, ki YIH YISÚ YAHÚDÍOṈ KÁ BÁDSHÁH HAI

38 Aur us ke sáth do chor bhí salib par khíṉche gae, ek dahne, dúsrá báeṉ

39 ¶ Aur jo idhar udhar se játe, sir hilákar us par kufr bakte the

40 Aur kahte the, Wáh! Tú jo haikal ká dhánewálá, aur tín din meṉ banánewálá hai, áp ko bachá Agar tú Khudá ká Beṭá hai, salíb par se utar á

41 Yúṉhíṉ Sardár Káhinoṉ ne bhí Faqíhoṉ aur Buzurgoṉ ke sáth ṭhaṭṭhá máike kahá,

42 Is ne auroṉ ko bacháyá, áp ko nahíṉ bachá saktá,

---

se malúm hotá hai, ki unhoṉ ne us ke kapṛe chár hissoṉ meṉ báṉt liye, har ek sipáhí ko ek hissa, magar us ka kurtá jo "besiya, sarasar bina húa tha," unhoṉ ne us par chiṭṭhi dali, ki kise milegá Aur isi tarah nabi ki bat púri húí, chunáṉchi yih qaul Zabúr 22 18 meṉ likha hai Yih Zabur Masíh ki shán meṉ hai, aur us ke dukhoṉ aur maslúbi ka uṣ meṉ bayan hai

37 *Aur us ke qatl ká sabab likh kar* Yúhanná se malúm hota hai, ki Pilatus ne us ko likhá Aglab hai, ki us ne ap nahíṉ likhá, magar kisí dúsre ke háth se likháyá, aur hukm kiyá, ki Yih sipahí jinhoṉ ne Masih ko salib di, us takhti ko salíb par us ke sir ke úpar rakheṉ Maslúboṉ ke sir par qatl ka sabab likhkar laṭkane ká dastúr tha *Yih Yisú Yahudion ká bádshah hai* Qatl ka sabab yihi thá Yahúdíoṉ ne kufr ke sabab us par fatwá diya tha, magar Pilátús ne agarchi jána, ki is meṉ beinsáfi hai, aur Yisú kí bádshahat se mulki hákim ko kuchh khatra nahíṉ, tau bhí is bát par qatl ká hukm kiya, ki us ne Yahúdíoṉ ke bádsháh hone ka dawa kiya thá Markas aur Lúka likhte haiṉ, "Yih Yahúdíoṉ ká bádsháh hai"—Mark 15 26, Lúk 23 38 Aur Yúhanná likhta hai, "Yisú Násri Yahúdioṉ ka bádsháh," (19. 19) Sab is qatl ke sabab par muttafiq haiṉ, aur thoṛá sá farq jo un ke bayán meṉ hai, wuh isí sabab se huá hoga, ki lafzoṉ par nahíṉ, magar matlab par unhoṉ ne gaur kiya. Ya sháyad is sabab se húá, ki yih kataba tin zabanoṉ, yane Ibrani, aur Yúnani, aur Latíni zaban meṉ likhá thá, (Yúhan 19 20,) aur kisi ne ek se, aur kisi ne dúsre se naql kiya hogá

38 *Do chor* Asl zabán meṉ *lestai*, yane dakú, yá rahzan Sháyad yih Barabbas ke sáthi the Masih ziyáda hiqarat ke wáste, in bad maáshoṉ ke darmiyan maslub kiyá gayá

§ 154 Yisú ki maslúbí kí halat meṉ Yahúdioṉ ki tanazaní Apni má ko Yúhanna ke supurd karná. *Yarúsalam*

Mati	Mark.	Lúk	Yúhan.
		23 35-37	
27 39 44	15 29-32	39-43	19 25-27

39 *Sir hilákar* Yih hiqárat ká nishan hai—Aiyúb. 16. 4, Zab 109. 25.

agar Isráel ká bádsháh hai, to ab salíb par se utar áwe, to ham us par ímán láwenge.

43 Us ne Khudá par bharosá rakhá, agar wuh us ká pyárá hai, to wuh ab us ko chhuráwe; kyúnki wuh kahtá thá, ki Main Khudá ká Betá hún.

44 Isí tarah we chor bhí, jo us ke sáth salíb par khínche gae the, use burá kahte the

45 Do pahar se leke, tísre pahar tak, sárí zamín par andherá chhá gayá.

46 Tísre pahar ke qaríb, Yisú ne bare shor se chilllákar kahá, Elí Elí, lamá sabaqtaní?

---

44. Yahán ke bayán se malúm hotá hai, ki donon chor pahle use burá kahte the; magar Lúká ke bayan se záhir hai, ki pichhe Masih ká hal dekhkar, un men se ek ne tauba karke, naját mangí, aur pái — Lúk 23 39—43

§ 155 Táríkí. Salíbí maut *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 45-50	15 33-37	23 44-46	19 28-30

45 *Do pahar se lekar tísre pahar tak* Yane báiah baje din se, tin baje tak Yih juma ka roz thá Yahúdí aksar din ko, fajar se lekar shám tak, bárah ghanton men taqsím karte the, aur kabhi chár pahar men *Andhera chhá gayá* Jab ki Íd i fasah nae chand men hamesha wáqa hoti thi, to yih andherá gahan ke sabab se nahín ho sakta tha Záhir hai, ki yih khiláf i mamúl Khudá kí qudrat se húa Khudá ne yih apní qudrat is waste dikhái, ki Áftáb i Sadaqat goyá gurúb hone par, aur jahan ká Naját-dihanda us ká pyárá Betá ab apní ján dene par hai Jab yih sab ho raha thá, tab munásibat se baíd nahín, ki áftáb bhi apná chihra parde men dhámp le. Is májare ke subút men ek Rúmí najúmí Flegon náme likhtá hai, ki "Tibirius bádshah kí hukúmat ke chaudahwen baras men ek súraj gahan bahut bará, aur haulnák, pará thá, yahán tak ki sitáre dikhái diye, aur din rát ho gayá, ki kisí ne kabhí aisá na dekha thá" Gaur karná cháhiye, ki Tibirius kí saltanat ke 14wen baras men, muarrikhon ke bamújib, aglab hai, ki Masíh maslúb húá Flegon albatta use gahan kahtá hai, magar wuh but-parast kyá jáne, ki kis sabab se húa? *Sárí zamín par* In lafzon ká matlab kai tarah par hai Kabhí us se murad tamám dunyá, aur kabhí tamám mulk hai. Aglab, ki yahán tamam mulk se murad hai, yane tamám mulk i Yahúdiya par andherá chhá gayá. Aur agar tamám dunyá se murád ho, tau bhí kuchh tajjub nahín

46 *Elí Elí, lamá sabaqtaní?* Yih lafzen Ibráni, aur Suryáni mili húi hain, aur yihi zaban Masíh apne bol chal ke istiamál men látá tha Ibraní zabán men yih qaul Zabúr 22 1 men likhá hai *Ai mere Khudá, Ai mere Khudá!* Ai dindáro, Masih insán hokar, aur insán ke badle men apní jan dete húe, yih dukh uthatá hai Gaur karná cháhiye, ki is hal men, *Pahle,* Shaitán ne apná tamám zor us par márá hogá, kyúnki wuh jántá thá, ki agar yih kám púrá ho, to merí bádsháhat játí rahegí *Dúsre,* us ká Báp us se dúr rahá, aur goyá us waqt apná chihra us se chhipáyá. *Tísre,* us ke badan ke dukh niháyat bhárí the In báton ke sabab wuh aisá ranjída húá. Yasaiyáh kí kitáb men likhá hai, ki "Yaqínan us ne hamárí mashaqqaten le lín, aur hamáre gamon ká bojh uthá liyá, aur ham ne us kí

yane, Aı mere Khudá, aı mere Khudá, kyún mujhe akelá chhorá?

47 Un men se bazon ne jo wahán khare the, sunkar kahá, kı wuh Ilıyás ko pukártá haı.

48 Wunhín un men se ek ne daurkar, bádal lıyá, aur sırke men bhıgoyá, aur narkat par rakhkar, use chusáyá

49 Auron ne kahá, Rah já, ham dekhen, Ilıyás use chhuráne átá haı, kı nahín

50 ¶ Aur Yısú ne phır bare shor se chıllákar ján dí.

51 Aur, dekho, haıkal ká parda úpar se níche tak phat gayá, aur zamín kámpí, aur patthar tarak gae,

52 Aur qabren khul gaín;

ıtní qadr jání, kı wuh Khudá ká márá kúta aur satayá gaya haı Par wuh hamáre gunáhon ke lıye gháyal kıya gayá, aur hamárí badkárıon ke lıye kuchla gayá, aur hamárí salámatí ke lıye us par sıyásat húí, aur us ke kofta hone se ham change húe"—Yas 53 4, 5 Aur yıh bhí lıkhá haı, kı "Masıh ne hamen mol lekar sharıat kí lanat se chhuráyá, kı wuh hamáre badle men lanatı húá"—Gal 3 13 Aur yıh, kı "Khudá ne us ko jo gunah se wáqıf na tha, hamáre badle gunáh thahráyá"—2 Karınt 5 21 Yıhí sabab thá, kı wuh aısa ranjıda húá

47 Elí aur Elıyás, yıh donon lafzen bolne men kuchh mıltí haın, aur sháyad yıh bát kısí ne kahí hogí, jo wahan ke muháware se kam waqıf tha, yá jıs ne achchhí tarah us kı bát na suní, magar galıban thatthe kí rah se kısí ne kahá hoga Yahúdı log samajhte the, kı Masíh se peshtar Elıyás áegá Pas un kı ın báton ká matlab yıh haı, kı ab tak wuh Masíh hone ká dawá kartá aur apní madad ke lıye Elıyas ko pukártá haı

48 *Ek ne daurkar bádal lıyá* Yúhanná lıkhta haı, (19 28,) kı Masíh ne kahá, "Maın pıyásá hún," yane Elí wagaıra ke sıwá, yıh bhí us ne kahá tha, aur yıhí ısfanj bhıgokar dene ká sabab húá hogá, kyúnkı salíb ke dukh se nıháyat pıyás paıdá hotí thí. *Bádal lıyá.* Múá bádal, yane ısfanj lıyá, ıs lıye, kı Masíh ko salíb kí bulandí par pyála dená mushkıl thá *Sırke men bhıgoya* Yane khattí sharáb men, jo aksar sharab kahlátá, aur ámm log use bahut pıte the Yúhanná lıkhtá haı, (19 29) kı "wahan ek bartan sırke se bhara húá dhará thá," gálıban sıpáhıon ke lıye

50 *Bare shor se chıllakar ján dí* Jo bat wuh chılláyá, yıhí thí, yane "*Purá húá*"—Yúhan 19 30 Aur ın do lafzon ká nıháyat bhárí matlab haı *Púrá húá* yane jo kuchh nabıon ne mere naqq men peshıngoı se kahá thá, wuh púra húá, aur sárí qurbánıon aur sharıat ke dastúron ká matlab púra húa, aur merá dukh púrá húá, aur ınsán kí najat ke lıye jo kuchh karná thá, yıh sab púrá húá Aur yún chıllakar us ne apní ján dı

§ 156 Haıkal ke parde ká phatná, aur qabron ká khul jáná Subadár ka qıyás Auraten salíb ke pas *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27 51-56	15 38-41	23 45, 47-49	

51 *Aur dekho haıkal ká parda úpar se níche tak phat gayá* Haıkal men do kamre kháss the, ek sámhnewálá sáth fut lambá, aur tís fut chaurá, jo quddús kahlátá thá, aur dúsará us ke bad tís fut mu-

aur bahut láshen pák logon kí, jo árám men the, uṭhín,

53 Aur us ke uṭhne ke bạd qabron se nikalkar, muqaddas shahr men jákar, bahuton ko nazar áín.

54 Jab Subadár ne aur jo us ke sáth Yisú kí nigahbání karte the, bhúnchál aur sárá májará dekhá, to niháyat ḍar gae, aur kahne lage, Yih beshakk Khudá ká Beṭá thá.

55 Aur wahán bahut sí ạuraten, jo Galíl se Yisú ke píchhe píchhe us kí khidmat kartí áí thín, dúr se tak rahín.

56 Un men Mariyam Magdaliní, aur Yạqúb aur Yose kí má Mariyam, aur Zabadí ke beṭon kí má thín

57 Jab shám húí, Yúsuf náme Aramatíyá ká ek daulatmand, jo Yisú ká shágird bhí thá, áyá,

---

rabbạ, jo quds-ul-aqdás kahlátá In donon ke bich ek parda laṭakta thá.—Khur 26 31—33 Is parde ke andar jáná, kisí ko jaiz na tha, magar sirf Sardár Kahin ko, aur wuh bhí sál bhar men ek hi dafạ, yạne is Ṭd i fasah ke waqt, kyúnki yahan agle dinon men Khuda ki kháss huzúri ká nishán thá Is parde se murád yihí thi, ki Khuda ke pás pahunchna bahut mushkil hai Aur us ke phaṭne se yih murad, ki Masih ki maut se yih rah sabhon ke wáste khul gaí ab jo cháhe wuh já saktá hai Pas us ká phaṭná bahut munasib, aur us se bhári matlab thá Aur jin ajáibát ká bayán yahan hai, (51—53,) un se murád yihí thi ki Khudá goya insan se kahtá hai, ki "Yih mera pyárá Beṭa hai, tum is ki suno" Aur beshakk yihí ek sabab húa hoga, ki Pantekúst ke bad, jab Rasúlon ne Yarúsalam men Masíh kí khabar sunai, tab ek din men tin hazár ádmí us maslub par imán lae

54 Yih Subadár but-parast thá Us ne suna hogá, ki Masíh Khuda ká Beṭá hone ká dạwá kartá hai. Pas in sab mọjizon ko dekhkar wuh kahtá hai, ki "Beshakk yih ádmí sachchá thá, aur filhaqíqat wuh Khudá ká Beṭá hai" Magar wuh but-parast kyá jáne, ki in lafzon se kyá murád hai? Sháyad wuh samjhá, ki kisí deotá ká beṭá hai

55 Us waqt ke khatre ke máre kaí mard Masih ka sáth na de sake, magar kahin yih zikr nahín hai, ki kisi ímándar ạurat ne use chhoṛá ho Agarchi sipáhíon ke dar se nazdík na pahunch sakín, magar dúr se dekhkar khaṛi roti thin

56 *Mariyam Magdaliní*, yane Magdala shahr ki rahnewali Is ạurat par se sát deo Masih ne utáre the, (Mark 16 9,) aur us ke bad wuh us ki bahut diyanatdár rahí *Yạqúb aur Yose kí má* Yih chhoṭa Yaqúb kahlátá thá, aur Halfa us ke bap ká nam thá.—Matí 10 3 Wuh ek rasúlon men se thá, aur us ki tasníf ek khatt Injil men shámil hai Yih donon Khudawand ke bhái kahlate hain, shávad chachá, ya mamú ki aulád *Zabadí ke beṭon kí má* Salome, (Mark 15 40,) yane baṛe Yạqúb aur Yúhanná kí má

§ 157 Salíb par se utárá jáná Dafn *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27:57-61	15 42 47	23 50-56	19 31-42

57 Yih shakhs daulatmand thá. Isí tarah Yasạiyáh nabí ká qaul púrá húá, ki "us kí qabr sharíron ke darmiyán ṭhahrái gaí thí, par us kí

58 Us ne, Pilátús pás jáke, Yisú kí lásh mángí Tab Pilátús ne hukm diyá, ki lásh use deṉ

59 Yúsuf ne, lásh lekar, sútí saf chádar meṉ lapeṭí,

60 Aur apní naí qabr meṉ, jo chaṭán meṉ khodí thí, rakhí aur ek bhárí patthar qabr ke muṉh par ḍhalkáke chalá gayá

61 Aur Mariyam Magdalíní aur dúsrí Mariyam waháṉ qabr ke sámhne baiṭhí thíṉ

62 ¶ Dúsre roz, jo taiyárí ke din ke bạd hai, Sardár Káhinoṉ, aur Farísíoṉ ne milkar Pilátús ke pás jamạ hoke kahá, ki,

63 Ai ḳhudáwand, hameṉ yád hai, ki Wuh dagábáz apne jíte jí kahtá thá, ki Maiṉ tín din bạd jí uṭhúṉgá

64 Is liye hukm kar, ki tín din tak qabr kí nigahbání kareṉ, na ho, ki us ke shágird rát ko ákar use churá le jáeṉ, aur logoṉ se kaheṉ, ki Wuh murdoṉ meṉ se jí uthá, to yih pichhlá fareb pahle se badtar hogá

---

maut meṉ daulatmandoṉ ke sáth wuh húí"—Yas 53 9 Bakhúbi malum nahíṉ hai, ki yih Aramatíyá shahr kahaṉ tha Bạẓe kahte haiṉ ki Rámá jo Yarúsalam ke nazdík thá, aur Aramatiya ek hí thá, aur gáliban yih durust hai Kaí shahr is nám ke the Yúsuf ki bábat likhá hai, ki "wuh námwar mushír," aur "Khudá kí badsháhat ká muntazir thá"—Mark 15 43 Aur Sardar majlis ne jab Masih ko mulzim thahrayá, "wuh un kí salah, aur kám meṉ sharik na húá"—Lúk 23 51 Aur wuh "nek aur rástbaz thá," aur "Masih ká shágird thá lekin Yahúdíoṉ ke dar se poshida meṉ"—Yúhan. 19 38

59 *Sutí sáf chádar meṉ lapetí* Yúhanna likhtá hai, ki khushbúioṉ ke sáth lapetí, (19 40) ki aisá karná Yahúdioṉ, aur Misrioṉ, aur aur qaumoṉ ká dastúr thá

60 *Apní naí qabr meṉ* Yarúsalam patbrili jagah hai, aur chaṭán ke kináre par ghar ki súrat qabreṉ khodne ká waháṉ dastúr thá Pas yih qabr níchí zamin meṉ nahiṉ thí, magar paháṛ ke pahlú meṉ, aur darwáza do tín háth úṉchá us meṉ lagá thá, aisá ki ádmí thoṛá sá jhukkar us ke andar já saktá tha—Yúhan 20 5 Yúhanná likhtá hai, ki "yih qabr ek bág meṉ thí, aur jis jagah Masih maslub húá, yih bag us se nazdík thá," (19 41,) aur Yahúdíoṉ ke dastúr ke bamújib Yúsuf ne yih qabr apne wáste taiyár kí thí Aur Lúká aur Yúhanná donoṉ kahte haiṉ, ki "koí kabhi us meṉ na rakhá gayá thá" Is ke siwá Yúhanná kahtá hai, ki "Niqúdemús ne bhí ákar Yúsuf kí madad ki"—Yúhan 19 39

§ 158 Qabr kí nigahbání *Yarúsalam*

Mati 27 62 66	Mark	Lúk	Yúhan

62 *Taiyárí ke din ke bad* Ịd ká pahlá din taiyárí ka din is waste kahlátá thá, ki tamám hafte kí rasmoṉ ke liye isí din taiyárí kí játí thí Jis din Masíh maslúb húa, yih taiyári ká din thá, aur Yahúdioṉ ke hisáb ke bamújib sabt shurụ́ húá thá. In logoṉ ne Pilátús ke pás jákar pahre ke sipáhí máṉge

64 *To yih pichhlá fareb pahle se badtar hogá.* Un ki murad yih thí, ki agar us ke shágird churá-

65 Pilátús ne un se kahá, Tumháre pás pahrewále hain, jáke maqdúr bhar us kí nigahbání karo

66 Unhon ne jákar us patthar par muhr kar dí, aur pahre biṭhákar, qabr ki nigahbání kí.

XXVIII BÁB.

1 SABT ke baịd, jab hafte ke pahle din pau phaṭne

---

ne páen, to bahut log us par ímán láenge, aur yih fareb Yisú ke tạlím karne se bhí ziyáda nuqsan ká báịs hogá

65, 66 *Tumháre pás pahrewále hain* Yih pahrá haikal kí hifazat ke liye, aur Yahúdi sardáron ke ikhtiyár men thá Ab gaur karná chahiye, ki Khuda ne kaisa intizam, aur bandobast in logon ke wasile se kai diyá, ki pichhe, Masih ke ji uthne ki babat fareb kahne ki jagah aur mauqa na ra he Agar us ke shágird, aur dost yih sab karte, to pichhe log kah sakte, ki is men fareb húa, magar yih sab bandobast us ke dushmanon hí ke háth se hua Unhon ne áp use murda thahráyá, aur Pilátus ko us ke murda hone men kuchh shakk na rahá, aur us ká gaṛa jana aisá thá, ki us men kuchh shakk ki jagah nahín ho saktí, yane, wuh naí qabr men rakhá gaya, us par muhr húi, aur pachas sáth ádmíon ká pahrá muqarrar kiya gaya. Is hál men us ká ji uthná fareb se nahin ho sakta, magar Ilahí qudrat, aur Rúh kí táqat se

---

XXVIII BÁB

KHULÁSA

Masíh ke jí uṭhne kí khabar auraton ko ek firishte se milná, 1—8 *Masih ká ap unhen dikhái dená,* 9, 10 *Yahúdi sardaron ká sipáhíon ko rishwat dená, taki wuh kahen, ki us ke shágird on ne us kí lásh churáí,* 11—15 *Giyárah shágirdon ko Galíl men Masih ká dikhaí dená,* 16, 17 *Us ká unhen yih hukm dená, ki tamam dunya men jákar sab qaumon ko shagird karo,* 18—20

HISSA IX

KHUDÁWAND KÁ JÍ UTHNÁ, AUR BÁR BÁR ÁP KO ZÁHIR KARNÁ, AUR ỤRÚJ ARSA *Cháli s din ká*

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan
§ 159 Ji uṭhne ki subh *Yarúsalam* . . .	28 2-4	16 1		
§ 160 Auraton ka qabr kí taraf jána Mariyam Magdalini ka lauṭna *Yarúsalam*	28 1	16 2-4	24 1-3	20 1, 2

---

1 *Sabt ke baịd* Sabt saníchar ke roz chha baje shám ko tamám húá, aur itwár ke din baṛí fajr, jab pau phaṭne lagí, yih auraten qabr ke pás áin *Dúsrí Mariyam.* Yih Masih kí má nahín, magar chhoṭe Yaqúb, aur Yose kí má. (Mark,) Markas kahtá hai, ki "Salome, Yaqúb aur Yúhanna kí má bhí, un ke sáth thi"—16 1. Aur Yúhanná sirf Mariyam Magdalini ká zikr kartá hai—20. 1.

lagí, Mariyam Magdalíní aur dúsrí Mariyam qabr ko dekhne áín

2 Aur, dekho, ek bará bhúnchál áyá kyúnki Khudáwand ká firishta ásman se utarke áyá, aur us patthar ko qabr se ḍhalkáke, us par baiṭh gayá

3 Us ká chihra bijlí ká sá, aur us kí poshák sufed barf kí sí thí;

4 Aur us ke dar se nigahbán kámp uṭhe, aur murde se ho gae

5 Par firishte ne mutawajjih hokar, un ʿauraton se kahá, Tum mat daro main jántá hún, ki tum Yisú ko, jo salíb par khínchá gayá, dhúnḍhtí ho

---

Is men kuchh mukhálafat nahín hai, kyúnki jo ek ká zikr kartá hai, wuh yih nahin kahtá, ki aur bhí us ke sáth na thín *Qabr ko dekhne áín* Markas aur Luká kahte hain, ki un kí kháss murád yih thi, ki "khushbú chízen lash par malen" Wuh janti thin, ki bahut khushbúion ke sath wuh dafnáyá gaya tha, lekin us waqt durusti se jism par khushbu malne ki fursat na thi, aur yih ʿauraten aur bhi khushbúián mol lekar achchhi tarah yih kam Yahudion ke dastur ke muwafiq karne ko áin Aur Mati jo is ka zikr nahin karta, wuh yih bhi nahin likhtá hai, ki yih un ká maqsad na thá Beshakk donon bayán durust hain, yane wuh qabr ko dekhne, aur yih kam karne bhí ain

2 *Aur dekho ek bara bhúnchal áyá* In baton ka matlab yih hai, ki un ke qabr ke pas pahunchne se peshtar, yih bhunchal aya tha Sháyad ek do, ya do tin ghante peshtar yih waqa hua tha, aur auron ke bayan se malum hotá hai, ki in ʿauraton ne is májare ko nahín dekha —Mark 16 4, Yuh 20 1, Luk 24 2 *Bhúnchal*—Asl *saismos* Is se sirf murad hilna hai Wahán ki zamín hil gai, aur qabr ká darwáza bare zor se khul gayá Lekin aglab hai, ki yih hilná bahut dur tak na pahunchá hogá. *Patthar ko qabr se ḍhalkákar us par baiṭh gayá*, yane jab pahrewálon ne us ko dekhá, wuh aisá baiṭha húá thá Yih nahín, ki jab ʿauraten áín, us par baiṭhá húá páyá, magar Lúká ke bayán se mʿalúm hotá hai, ki wuh us waqt khaṛa huá thá

4 *Murde se ho gae* Sháyad aisí dahshat aur ghabráhaṭ men unhon ne Khudawand ko qabr se nikalte na dekhá

§ 161 Qabr men firishton ká dikhái dená *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
28 5-7	16 5-7	24 4-8	

5 Jab auraten pahunchín, tab dekhá, ki patthar dhalka húa, aur sab pahrewale bhag gae Tab darwaze ki rah se bhitar jákar wahan firishte ko dekha Markas likhtá hai, ki "qabr men jakar unhon ne ek jawán ko sufed poshák pahine, dáhini taraf baiṭhe húe dekha"—16 5 Aur Lúká likhta hai, ki "do shakhs chamakti poshák pahine un ke pas khaṛe the" In bayanon men tin baton men záhiri mukhálifat paí jati hai Pahli mukhalifat yih, ki Markas likhtá hai, ki ek firishta baiṭhá thá, aur Lúká, ki do khaṛe the Jawáb pahla Jis lafz ka tarjuma Lúká kí kitáb men yih húa, ki *khaṛe the*, us ke mane aksar yih bhí hain, ki *hazir the* Dúsre, aglab yih hai, ki jis firishte ká bayán Markas kartá hai, wuh auraton ke pahunchte waqt baiṭhá thá, magar un ke andar jáne par wuh uṭh khaṛá húá, aur

6 Wuh yahán nahín hai, kyúnki jaisá us ne kahá thá, wuh uṭhá hai Áo, yih jagah, jahán Khudáwand pará thá, dekho.

7 Aur jald jáke, us ke shágirdon se kaho, ki wuh murdon men se jí uṭhá hai, aur dekho wuh tumháre áge Galíl ko játá hai, wahán tum use dekhoge dekho, main ne tumhen jatá diyá

8 We jald qabr par se baṛe khauf aur barí khushí ke sáth rawána hokar, us ke shágirdon ko khabar dene dauṛín.

9 ¶ Jab we us ke shágirdon ko khabar dene játí thín,

---

us ke sáth ek aur bhí dikhaí diyá Dúsrí mukhálifat yih hai, ki Lúka do ká bayán karta hai, aur Markas aur Matí sirf ek ká *Jawab* Jo firishta un se mukhátib húá, Markas aur Mati sirf usí ká zikr karte hain, aur dusrá jo khámosh raha, us ke haqq men kuchh nahín kahte Agar kisi ko do admí rah men milen, aur un men ek se kuchh bat kare to wuh ghar men ákar sháyad yih kahegá, ki mujhe ek admí milá, aur fuláni bát kahi, aur agar kahe, ki do ádmí mile, aur unhon ne kuchh kahá, to yih bhí insán ke muhaware se kuchh baíd nahin hai Aur is ke bamújib Muqaddas kitab ke likhnewale aksar bayan karte hain, chunánchi Markas aur Lúká likhte hain, ki jab Masíh Gargasínion ke mulk men áya, tab ek díwana us ko milá, aur Matí ke bayan se záhir hai, ki do the Aur phir Markas aur Lúka ke bayán men sirf ek andhe ka zikr hai, ki jis ne Yarihá ke pás bínai paí aur Mati kahtá hai, ki "do the" Is men kuchh mukhálifat nahin, sirf bayan men kami beshí hai Phir jawáb is tarah se bhí ho saktá hai, ki unhen bhitar játe waqt ek hí firishta nazar áyá, aur Matí aur Markas sirf usí ká zikr karte hain pichhe do dikhái diye, aur Lúká in do ko bayán men látá hai Tísrí mukhálifat yih hai, ki Mati use firishta kahtá hai, aur Markas aur Lúká kahte hain, ki wuh ádmí thá, magar is men kuchh mushkil nahín hai Haqíqat men wuh firishta to thá, magar insán kí súrat men —Dekho Paid 18 2; 16 22, aur 19 1, 5 *Tum mat ḍaro* Yane ham se mat ḍaro, aur na ghabrao, ki Masíh ki lash yahán nahin hai.

6 *Jaise us ne kahá thá, wuh uṭhá hai* Masíh ne kai bar apne shagirdon ko batáyá thá, ki main mara jaúngá, aur phir ji uṭhúngá: lekin unhon ne is ká matlab na samjhá, aur is májare ká intizar na kiyá —Matí 16 21, aur 20 19

8 *Yih jagah jahán Khudáwand pará tha dekho* Yahúdion men yih dastúr thá, ki patthar men ek baṛá kamrá sá tarashkar, us ke andar chaugird qabren banate the, chunánchi Dáúd kí qabr pachhattar háth se ziyada lambi, aur alag alag kamron men munqasim thí In kamron ke kinare par láshen rakhne ke liye súrakh khode játe the Ek aise hi súrakh kí taraf firishte ne ishára karke kahá hogá, ki Dekho yahán Khudáwand paṛá thá.

§ 162 Auraton ká shahr kí taraf lauṭná. Yisú se un kí mulaqát. *Yarúsalam*

Matí	Mark.	Lúk.	Yúhan.
28 8-10	16 8	24: 9-11	

9 *Yisú unhen milá* Malúm hotá hai, ki yih us ká pahlí bár áp ko dikhaná thá Is muqaddame men cháron Injíl ke miláne se yih bayán natíje ke taur par nikaltá hai, ki Mariyam Magdaliní, aur Mariyam Yaqúb aur Yose kí má, aur Salome, aur Yuanná, jo Khúza náme Herodís bádsháh ke mukhtár kí

dekho, Yisú unhen milá, aur kahá, Salám Unhon ne pás ákar, us ke qadam pakre, aur use sijda kiyá

10 Tab Yisú ne unhen kahá, Mat daro, par jáke mere bháíon se kaho, kí Galíl ko jáwen, wahán mujhe dekhenge

11 ¶ Jab we chalí játí thín, dekho, pahrewálon men se kitnon ne shahr men ákar, jo kuchh húá thá, Sardár Káhinon se bayán kiyá

12 Tab unhon ne buzurgon ke sáth ikatthe hokar, saláh kí, aur un pahrewálon ko bahut rupae díe,

13 Aur kahá, Tum kaho, ki Rát ko jab ham sote the, us ke shágird áke use churá le gae

14 Aur agar yih hákim ke kán tak pahunche, ham use samjhákar tumhen khatre se bachá lenge

15 Chunánchi unhon ne

---

jorú thí, yih char, aur un ke sáth bazí auraten aur bhi qabr ke pas gain, lekin sháyad Mariyam Magdalini un se kuchh áge barh gai Jab pahunchí, aur dekha, ki qabr khul gai, to malúm hota hai, ki wuh fauran Patras aur Yúhanna ko khabar dene daurí Us ke bad baqi auraten pahunchkar, qabi ke bhitar gaín, aur firishton ko dekhkar, aur un se hukm pakar Yarúsalam kí taraf daurin, aur rah men Masíh ko dekhá Us ke pichhe jab yih qabr se chalí gaí thin, Patras aur Yúhanna bhí Mariyam Magdalini se khabar pakai áe, aur in ke thorí der bad Mariyam Magdalini bhi ái, jaisá ki Yúhanna ke bayan se malúm hotá hai Patras aur Yuhanna dekhkar, apne ghar laut gae, lekin Mariyam qabr ke pás roti húí rahí, aur qabr ke bhítar nazar karke do firishton ko dekhá, jinhon ne púchhá, ki "Ai aurat tú kyun roti hai?" Wuh unhen jawab dekar píchhe phirí, aur khud Yisú ko dekha —Yúhan 19 14. Is taur se sabhon ke bayán men mel páyá játa hai Sirf yihí farq hai, ki kisi ne ek, aur kisi ne dúsri wáridát ká zikr kiyá hai. *Us ke qadam pakre* Is ka matlab sirf yihí hai, ki unhon ne áp ko us ke páon par girá diyá. *Aur use sijda kiyá* Yane haqíqí Masíh samajhkar, us kí wájibi izzat kí Aur yih wájibí izzat kya hai? Wuh Yúhanná 5 23 áyat men likhá hai, ki "sab Bete ki izzat karen, jis tarah se Bap kí izzat karte hain"

10 *Bhaion se* Is lafz se us kí kaisí muhabbat záhir hai, aur ham logon ko kya hí tasallí miltí hai Agarchi wuh ji utha, aur apní pasthali ko chhor diyá, tau bhí wuh un ko apne bhai kahtá hai

14 *Use samjhakar tumhen khatre se bachá lenge* Rúmí fauj men yih qanun thá, ki jo koí apne pahre par so jae, to qatl kiyá jae, lekin yih Yahudí Sardár kahte hain, ki Ham is muqaddame men hakim ko samjhaenge, yane use rishwat wagaira dekar, har taur se rázi karenge Muarrikhon se malúm hota hai, ki Rúmi hákim aksar rishwat lete the, aur Pilátús ke mizaj se záhir hai, ki aise hal men in sipáhíon ko kuchh khatra nahin thá

15 *Aur yih bát áj tak Yahúdíon men mashhúr hai* Yane jab tak ki Matí ne is sahífe ko, qaríb tís baras Masíh ke jí uthne ke bad likhá, balki bahut din is ke píchhe bhí Yahúdí log is jhúth par mustaidd rahe.

Ab gaur karna cháhiye, ki Masíh ke jí uthne kí haqíqat Ísáí mazhab

rupae lekar sikhláne ke mu- | wáfiq kiyá. aur yih bát áj tak

ke subút men bahut munásib aur lázim hai, kyúnki agar in logon kí bát sahíh ho, to Ísáí mazhab kí bunyád, aur ham gunahgáron kí ummed játí rahí hai, Pulús ke qaul ke bamújib, ki "agar Masíh nahín uṭhá, to tumhárá ímán befáida hai, tum ab tak apne gunahon men giriftar ho"—1 Karint 15 17 Aur agar Masíh jí uthá hai, to yih Ísái mazhab, aur Injíl kí sab báton par Khuda kí taraf se muhr hai, aur kuchh shubh na rahá Is muqaddame men lihaz karná chahiye *Pahle*, ki us ne apni maut aur jí uṭhne ki peshíngoi bár bar kí thí, dekho Matí 12 40, aur 16 21, aur 20 19 *Dúsre*, is bat par, ki wuh haqíqat men mar gaya, sab muttafiq the Na Yahudí, na Rúmí sipahíon, na Pilatús, na shagirdon ne kuchh is men shubh kiya, aur na pichhe ka bhí shubhe ka zikr bhí huá Hán, albatta saikṛon baras bad, baze bargashta Ísai, Injíl se nawaqif, aur apní failsúfí ke wahm men giriftár hokar, kahne lage, ki Khudá ne Yisú ko us waqt utha liya, aur Yahúdíon ke hath men ek us ka "shabíh" diya, ki yihí maslub huá Aur aj tak Musalmán yihí bát suní sunai kahte hain Lekin yih mahz galat aur is ke subút men koi dalíl bilkull nahín hai, aur Yahudíon ne kabhí aisá dawá nahín kiya, na Rasúlon ke bayan men is ká kuchh zikr hai *Tísre*, Lash kí hifazat men ki koi us ko na churae, jo kuchh ho saka, unhon ne kiyá Ek pahrá qabr par muqarrar kiya, aur janá cháhiye, ki Rúmí ek pahrá saṭh admíon ka tha Aur us ke siwá, qabr ke munh par ek baṛa patthar rakhá, aur us par muhr ki *Chauthe*, tísre din lash gáib ho gai, aur qabr men na thí Is bat par bhí sab muttafiq hain Yahúdíon ne is se inkár karne men jurat na ki, magar Rúmí sipahíon ko yih kahne ke liye rishwat dí, ki us ke shágird use churá le gae. Is banáwaṭ men yih báten mushkil, aur qiyas se bahar malúm hotí hain. *Pahle*, Rúmí pahre men saṭh ádmí the, aur itne admíon ká, ki jo pahra de rahe the, ekhí waqt sab ká so janá yih námumkin hai *Dúsre*, is hal men so jane kí sazá maut thí Banawaṭ kí rah se wuh kah sake, ki ham so gae, lekin yih qiyas men nahín áta, ki haqíqat men itne ádmí so gae hon *Tísre*, shágird thore aur behathyár the, aur zabardaston se dahshat khákar kuchh der peshtar bhag gae the Yih kis ke khiyál men aega, ki is hal men wuh chumane ki jurat kar sakte? *Chauthe*, shágirdon ne kis tarah jáná, ki yih sab sipahí so gae, aur agar jante bhí, to kis tarah muhr ko toṛte, aur patthar ko dhalkate, is tarah se ki kisí pahiewále ko khabar na ho *Panchwen*, kapṛe jo lash par lipṭe the, wuh achchhí tarah tah kiye hue pare the —Yúhan 20 6, 7 Yih choron ke kám ke muwáfiq nahín hai *Chhaṭhe*, agar sipahí so gae the, to kis tarah janá, ki us ke shagirdon ne lásh ko churáya? Pas is banáwaṭ kí kuchh bunyad nahín hai Baraks is ke shagird jo bayan is majare ká karte hain, wuh bilkull muątabar samajh paṛta hai *Pahle*, wuh ek maqúl sabab batláte hain, ki sipáhíon ne Masíh ko jí uṭhte waqt nahín dekhá, yąne firishte ke jilwe se wuh murde se ho gae *Dúsre*, Masíh ke sab Rasúl, aur un ke siwá bahut se aur bhí shágird is bát par muttafiq aur mustaidd rahe, ki ham ne jí uṭhne ke bad use dekhá *Tísre*, unhon ne na sirf aur mulkon, balki Yahúdiya aur khass Yarúsalam shahr men, sardáron aur sab logon ke samhne, yih bát baṛí jurat aur dilerí se kahí aur us par gawahí dí —Dekho Rasúlon ke Aąmal kí kitab ke bahut se

bábon men Agar Yahúdí log haqiqat men samjhte the, ki in shágirdon ne us ki lásh ko churáyá, to kyun unhen na pakra, aur yih jhúṭh un par sábit na kiyá? Záhir hai, ki wuh áp apne bayán par iatabár na karte the *Chauthe*, yih nahín ho sakta hai, ki Rasúl Masih kí shinakht men bhúl karte, ya dhokhá kháte Wuh us ke sáth tín baras khate, píte, guftogú karte rahe, aur beshakk us ki súrat, aur áwaz, aur bolne ká taur khúb pahchante the Phir us ke jí uṭhne ke bad unhon ne us ke sath kháya, aur apní unglian us ke zakhmon ke chhedon men rakhín, aur chalis din tak men kai bár us se guftogú karte rahe Phir shariat ke bamujib do gawah kafí hote hain, magar yahan barah, balki ziyada sada dil, muatabar, sachche admi hain, jo har jagah har waqt jab tak jíte rahe, yihi kahá kiye, ki "Ham ne Masih ko qabr se uṭhá hua dekhá" Kya ho sakta hai, ki aise aur itne ádmi daga men giriftar hon? *Panchwen*, shayad koi kahe, ki wuh ap dagábaz the, aur jan bujhkar jhúṭhí bat par gawahí di, magar yih bhi qiyás men nahín átá, aur ho nahin saktá Yih ádmi jhúṭhe aur dagabáz nahín the Is bat par gawahi dene ke sabab wuh satáe gae, aur koṛe kháe aur hansi ṭhaṭṭhon, aur lanat malamat ki bardasht kí, yahán tak ki már dále gae, tau bhí un men se kisí ne kabhi is se inkar nahín kiyá, aur na un ke dil men kuchh shubh páyá gaya. Aur yih bhí záhir hai, ki unhon ne haqq kí muhabbat se yih gawáhi dí Kuchh dunyáwi faida is se un ko hásil nahin húá, na daulat, na izzat, na martaba, na áram, balki musibaten, aur mihnat kashí, aur safar, aur khatre, aur faqe, aur nanga rahná, un ká hissa tha aur yih sab unhon ne is wáste saha, taki sab logon se kahen ki Masíh muá, aur phir ji utha hai Agar jánte ki yih jhúṭh bát hai, to kis liye itní musibaten uṭhate, aur itni mihnaten karte? Yih insán ká dastúr nahin *Chhaṭhe*, álam ne un kí gawahi par iatabár kiyá Pachás din Masíh ke jí uthne ke bad, Yahúdíon men se, Yarúsalam hi men, tín hazár ádmí is murde aur ji uṭhe húe Masíh par imán lae —(Aamal 2 41) Aur Rasúlon ke jite jí bahut se aur bhí Yahúdi ímandar ho gae Gair-qaumon men se bhí hazáron apne Debi deotáon ko chhorkar Masih kí taraf phire, yahan tak ki tín sau baras ke arse men mulk i Rúm I'saí mulk ho gayá, aur Masíh ke imandar tamam dunyá men kasrat se húe Agar Rasúl dagabaz hote, to usí zamane men un kí daga fash ho gai hoti, aur log un par iatabar na karte Is ke baraks, us zamane ke logon ne un kí gawáhí qabúl kar lí Yih beshakk Khudá ki qudrat thi, aur Khuda ne un ki bát par goyá muhr ki

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
§ 169. Rasúlon ká Galíl kí taraf rawána hona Un men se sát ko Darya e Tiberias ke pás, Yisú ká dikhái dená. *Galíl men*	28 16	....	....	21 1-24
§ 170 Galíl ke ek paháṛ par, Rasúlon aur pánch sau bháion se ziyáda ko, Yisú ká dikhái dená *Galíl men*	28 16-20			

16 *We gyárah shágird* Yahúdah Iskariyúti ke bargashta hone se un ká shumár gyárah rah gayá thá; magar pichhe bárah ka shumár

gird, Galíl ke us paháṛ ko, jaháṉ Yisú ne unheṉ farmáyá thá, gae.

17 Aur use dekh kar, unhoṉ ne us ko sijda kiyá, par baẓe dubdhe meṉ rahe.

18 Aur Yisú ne pás ákar un se kahá, ki Ásmán aur zamín ká sárá iḳhtiyár mujhe diyá gayá,

19 ¶ Is liye tum jákar sab qaumoṉ ko Báp aur

---

púrá kiyá gayá —Aạmál 1 23—26 *Us paháṛ ko jaháṉ Yisú ne unheṉ farmáyá thá* —Matí 26 32 Beshakk us ne unheṉ us paháṛ ká nám batáyá hoga, magar Injil ke likhnewáloṉ ne us ká mufassil pata nahíṉ likhá, aur ham nahíṉ jánte, ki wuh kaun paháṛ hai

17 *Us ko sijda kiya* Yane jo adab Masih ke liye cháhiye, wuh baja láe, par baẓe dubdhe meṉ rahe, maslan Thúma.—Yúhan 20 25 Rasúl us ke ji uṭhne ke muntazir nahíṉ the, is wáste us ki is haqíqat par jald íman nahíṉ láe Un ke shakk se záhir hai, ki wuh sachche, aur muatabar admí the, aur yih bhi ki unhoṉ ne peshtar se is bat par bandish nahíṉ kí Bad us ke jab ki un ka yaqin kámil húa, aur marne tak wuh is bat par sabit qadam rahe, to un kí gawahi bahut durust, aur niháyat iatabár ke laiq malum hotí hai

18 *Ásmán aur zamin ká sárá iḳhtiyár mujhe diyá gaya* Khudá ka Beṭa hone se yih ikhtiyar us ká azl se hai, kyúṉki wuh jahaṉ afriṉ hai —Yúhan 1 : 3, Kal 1 16, 17, Ibr 1 8 Lekin Masíh, aur Najat dihanda hone se yih jahán khass taur par us ke ikhtiyar meṉ diya gayá hai, táki wuh apne logoṉ ko kalisyá meṉ jamạ karke unheṉ najat de, aur un ke sab dushmanoṉ ko maglúb kar ke, bihisht tak unheṉ pahuṉchae —Afs 1 20—23 1 Karint 15 25—27, Yúhan 5 22, 23, Filip 2 6—11 Isi iḳhtiyar se beshakk yaháṉ murad hai, yane na sirf Kháliq hone, balki Názim hone ka iḳhtiyár, ki wuh apní kalisyá ká bandobast kare, aur hifá-zat se rakhe, aur jin ko us ne apne lahú se mol liyá, unheṉ najat de

19 *Is liye tum jákar*, yane basabab is ke, ki sará ikhtiyár mere háth meṉ hai, Maiṉ tum ko bhejtá, aur hukm detá húṉ, ki tum jáne se na daro Maiṉ tumhárá háfiz húṉgá. Jahán mere iḳhtiyár meṉ hai maiṉ ne apná lahú dekar, use apná kar liya, aur mere Bap ke wade se wuh mujhe diyá gayá hai. Agarchi tum kamzor, par maiṉ zorawar húṉ, aur agarchi tum máre jáo, maiṉ jita húṉ, aur yih kám anjam tak pahuṉchaúṉgá. *Sab qaumoṉ ko* Yahúdioṉ ne gumán kiyá, ki Masih se jo barakateṉ áeṉgí, wuh hamarí hi qaum ke liye makhsús hoṉgi, aur zahir hai, ki Yisú ke shágirdoṉ ke dil se bamushkil, aur rafta rafta yih gumán rafa húa Masih ká aisa guman nahíṉ thá. Wuh kahta hai, ki Yih khushḳhabari, ki naját mere wasile se hai, tamam dunyá ke waste hai, aur áj tak yih hukm qáim chalá átá, aur hamesha tak kalisya ke liye hai Pas agar koí púchhe, ki is Hindostan, aur tamám dunya ke sab mulkoṉ meṉ yih Missionary, yane *bheje hue* jin ko Padri kahte kyúṉ ate jate haiṉ? to yihí hukm hamára jawab hai bas Ham log is liye, baqaul unhíṉ ke, dunyá ko ulṭa dete haiṉ, taki najat ki bebahá barakateṉ, jo Masih se haiṉ, sab qaumoṉ, aur har ek insan ke pas pahuṉcheṉ. *Bap aur Beṭe aur Rúh ul-Quds ke nám se* *Nám se*, yaháṉ murad sirf iḳhtiyár nahíṉ, yane is ka matlab yih nahíṉ, ki Taslis ke iḳhtiyar se baptismá do, magar nám is jagah zaid malúm hota hai. Jis

Bete aur Rúh ı Quds ke nám se baptısmá deke shágırd karo

20 Aur unhen sıkhláo, kı un sab báton par amal karen; jın ká maın ne tum ko hukm

tarah "Masíh ke nám par" ímán láne se murád *Masíh par* íman láná hai, ısí tarah yahán bhí samajhná cháhıye Jo kısí se, yá kısí ke nám se baptısmá pátá hai, wuh barmalá us ko qabúl karta, kı us ke dín par chale, aur us ke hukmon ko mane Maslan Yahúdıon ne "Músá ká baptısmá páyá,"—1 Karınt 10 2, yane unhon ne us ka dın qabúl kıya, aur us ko hákım aur hadı man lıyá Isı tarah Pulus púchhtá hai, (1 Karınt 1 13,) "kyá tum ne Pulus ke nám se baptısma paya?" Yane kyá tum ne baptısma kı rasm se apne ko Pulús ke supurd kıyá, kı wuh tumhara hakım aur malık ho, ya Khuda ko? Pas Bap ke nám se baptısmá páná yıhı hai, kı ek rasm ke wasıle se barmala apne ko us ke supurd karna, kı wuh hamára Khudá ho, aur ham us ke farmanbardaı Aur ısı tarah Bete ke nam se baptısmá páná yıh hai, kı use Masíh jankar qabúl karen, aur ap na Nabı, aur Kahın, aur Badsháh mánen, aur us ke hukmon par cha len, aur use Najat-dıhanda janen Aur Rúh-ul Quds ke nám se baptısma paná yıh hai, kı use us rasm ke wasıle barmala qabul karen kı wuh hamara Madadgaı, aur Hadı, aur Farqalít yane Wakıl hai Baptısmá kí rasm men ın tínon námon ke ıs taur par mılane se ek qawı dalıl taslís kí nıkaltí hai, yane kı yıh tın barábar ek hí Khuda hai Albatta kısı makhlúq ká nam, barabarí ke taur par, Qadır i Mutlaq ke nam ke sáth mılá dena kufr hai Agar Masíh nırá ınsan, ya firıshta hota, aur agar Rúh Quds Khuda kı sırf kısí sıfat ká nám ho, to ıs rasm ke ıstıamál men niháyat kufr o nadaní hai Lekın kufr o nádání yahan nahín, kyúnkı yıh tınon ek hí Khuda hai

Is áyat ke tarjume men bhúl malúm hotı hai Parhnewala samjhegá, kı baptısmá pane se admí shagırd hotá hai Lekın asl men yıh hai *Is lıye tum jákar sab qaumon ko shágırd karo, unhen baptısma dete húe*, yane *aur unhen baptısmá do* Matlab yıh hai, kı pahlı bat shagırd karná, aur jab shagırd íman láe, tab unı en baptısmá dená wajıb, kyúnkı yıh zahırí nıshan shagırdı ká hai

20 *Aur unhen sıkhlao* Jab wuh ímán lae, kı Masıh Khudá ká Betá aur gunahgár ka Najat dıhanda hai, aur íman lakar baptısmá páyá hai, tab bhí unhen sıkhana chahıye, aur kya sıkhaná, kı un sab baton par amal karen jın ká Masíh ne hukm kıya

Gaur karna cháhıye, kı aur mazhabwale logon ko shagırd karke aksar unhen chhor dete haın, yıh samajhkar, kı ab matlab púrá húa, aur apnı dını kıtab ká tarjuma na karke murıdon, aur shagırdon se chhıpáte haın Magar Masíh ká hukm, aur Ísaíon ka dastur aısá nahín hai Ísaı log apnı dını kıtáb ka tarjuma karke, jahan tak ho sakta hai, sabhon ko parhate; aur ıs ke sıwa, har ıtwar ko unhen bandagí ke gharon men ıkatthá karke nasíhat karte haın, tákı Masıh ke sab ahkám malum kar len Is men ek nıshan hai, kı yıh dın Khuda kı taraf se hai, jo sab logon ke lıye hai Khudá nadanı aur jıhálat ko pasand nahín kartá, balkı cháhta hai, kı sab daná aur samajhdár hon *Kı ın sab báton par amal karen, jın ká maın ne tum ko hukm dıyá hai* Amal karne se Masíh ke ímandár zahır hote haın, aur agar koı us ke hukmon par na chale, wuh kabhı maqbúl na hoga—Yúhan 14 21, 23, 24. Is bát par har ek Ísaí ko sochná cháhiye.

dıyá hai; aur dekho, maiŋ zamáne ke tamám hone tak, har roz tumháre sáth húŋ. Ámín

---

Aur dekho maiŋ zamáne ke tamám hone tak har roz tumhare sáth húŋ Agar Masíh meŋ Iláhí qudrat na hotí, to kis tarah aisá wada kar saktá, ya karke kis tarah use púrá kar saktá? Us ke Khudá hone kı yıh púrı dalíl hai, kyuŋki yih qaul na sirf un bárah Rasúloŋ, balki un ke píchhe, dunya ke ákhir tak un sabhoŋ ke waste hai jo kı yih hukm mánen Aur kya hı tasallí kí bát yih hai, kı jo koí yih khushkhabarí dene ke liye nıkle, Masíh us se wada kartá hai, kı Maiŋ tumhare sath húŋgá Wuh áp kamzor ho, magar Masih zorawar balkı Qadır ı Mutlaq hai Yih us ke wáste sab kuchh karega, aur dunyá ke zorwaloŋ, aur Shaitan ke mansúboŋ par use fath de sakta hai *Ámín*, yane khatm ká nishán Is lafz kí mani *haqq* hai: goyá wuh kahtá hai, kı Jo kuchh maiŋ ne likhá, wuh sach hai Aur duáoŋ ke khátime meŋ, jab ham *Ámín* kahte haiŋ is ká matlab yihí hai, yane haqq, kı jo kuchh ham ne darkhwast kí wuh haqíqat meŋ hamara dılı iráda hai aisá hí ho

---

§ 171 Yaqúb ko Khudáwand ká dıkháí dená, aur bạd us ke sab Rasúloŋ ko —*Yarúsalam* (Dekho Aamál 1 3—8, aur 1 Karınt 15 7)

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
§ 172 Urúj *Baitạnıya meŋ*	.	16 19,20	24 50 53	20 30,31
§ 173 Injıl ı Yúhanna ka titamma			. .	21 25

TITAMMA

Masíh ke apne shágırdoŋ ko dıkháí dene ke bayan ka khulasa, aur charoŋ Anajıl ke *mazmún*, is muqaddame meŋ milaná, bamújıb Ḍakṭar Rabınson sahıb ke, yane *Masíh jí uṭhkar dıkhaí dıyá* —

1 Ạuratoŋ ko, jo qabr se lauṭı átí thíŋ *Matí* dekho §162

2 Qabr par Marıyam Magdalíní ko *Yúhanná* aur *Markas* §164

3 Patras ko sháyad do pahar ke thoṛı der bạd *Lúká* aur *Pulús*, §166

4 Do shágırdoŋ ko, jo shám ke waqt Ammáús ko játe the, *Lúká* aur *Markas* §166

5 Sab Rasúloŋ ko, (siwa Thúmá ke,) shám ke waqt, jab wuh ikaṭṭhe húe *Markas, Lúká, Yúhanná aur Pulús* §167

Samajhná cháhıye kı yih páṇchoŋ data jo Masíh ne áp ko dıkháyá, Yarúsalam meŋ, yá us ke nazdık, hafte ke pahle dın, yane us ke jí uṭhne ke dın, waqa hua thá

6 Sab Rasúloŋ ko, Thúma samet ath dın bad Yarúsalam meŋ *Yúhanná* §168

7 Sát Rasúloŋ ko Tıbırıyás kı jhíl ke kınáre par *Yúhanná* §169

8 Sab Rasúloŋ ko, aur un ke siwá, pan sau bháíoŋ ko, Galıl ke ek pahaṛ par *Matí aur Pulús* §170

9 Yaqúb ko, sháyad Yarúsalam meŋ *Pulús* §171

10 Sab Rasúloŋ ko, Yarúsalam ke pás, us ke urúj ke peshtar *Aamál* meŋ aur *Pulús* §171

Tab urúj húá. §172.

DIBÁJA

MARKAS KÍ INJÍL KÁ.

Markas ká hál jis ne yih kitáb likhí, bahut malúm nahín, lekin aksar samajhte hain ki yih wuhí hai jis ká ziki kai bar Injíl men áyá. Wuh áp Rasúl nahín, magar baze qadím buzurg kahte hain, ki wuh Masíh ke sattar shágirdon men se thá Lekin is men ek shubh yih hai, ki Patras use apná beta kahta hai, (1 Pat 5 13,) jis se guman paidá hota hai ki wuh Patras ke wasile se ímándar húá Injíl se hamen daryaft hota hai, ki wuh Barnabás kí bahin ká beta thá (Kal. 4 10,) aur us kí má Mariyam ek díndar aurat Yarúsalam men rahti thí, jis ke ghar men Rasúl, aur agle Ísáí aksar jama hote the —Aam 12 12 Phir isí ayat se malúm húá, ki us ka Ibrání nam Yúhanná tha, aur aglab hai ki jab Gair-qaumon men safar karne ko nikla, tab us ne Yahúdion ke ámm dastúr ke bamújib ek Rúmi nam, yane Markas ikhtiyar kiyá

Pahle wuh Pulús aur Barnabás ke sáth hamsafar húá, jab ki wuh kaí deson men Injil kí khushkhabari phailáne gae. (Aam 13 5,) lekin unhen Pamfúliyá men chhorkar shayad Yarúsalam ko laut gaya.—Aam 15 38 Shayad is waqt men wuh Patras ká hamsafar hokar us ke sáth Bábul ko gayá —1 Pat 5 13 Bad us ke wuh Barnabás ke sath Kuprus ko gayá —Aam 15 39. Is ke píchhe malúm hotá hai ki Timotaús ke sáth, Pulús ke buláne ke bamújib Rúm ko rawána húá, (2 Tim 4 11,) aur jab tak Pulús wahan qaid raha, Markas us ke sath thá; Kal 4 10; aur Filem 24 Yusibius, aur Epifanius, aur Jerúm náme jo kalisyá ke qadím buzurg hain, un se hamen daryáft hotá hai, ki wuh Rúm se Misr ke Iskandariya shahr ko gaya, jahán us ne Injíl sunákar ek kalisyá kí bunyád dali, aur Nero bádsháh ke ahd, san Íswí 64 men wafát pái.

Yih bhí ṭhík malúm nahín ki kis waqt yih sahífa likhá gayá, magar gumán gálib hai, ki is kí tasníf san Íswi 56 aur 63 ke darmiyán men húí Sab muttafiq kahte hain ki Rúm shahr men is kí tasníf húí

Markas bahut dinon tak Patras ká hamsafar, aur musáhib rahá, aur agarchi sháyad Masíh ke munh se us ne kalám na suná ho, magar Patras kí suhbat men rahkar achchhi tarah Khudáwand ke sab hálát aur kalám se wáqif ho gaya Un dinon ke sab buzurg muttafiq gawáhí dete hain, ki is sahífe ke likhne men wuh Patras ka maswada nawis thá, aur Patras ne us kí sihat par apní muhr ki, goya ki yih kitáb Patras hí kí taraf se likhí gaí Sab Ísáí muttafiq ur-ráe hain ki yih kitab ilhámí hai aur Injílí sahífon men shámil hona us ka haqq hai

INJÍL I MARKAS KÍ

TAFSÍR.

I BÁB.

1 KHUDÁ ke Bete Yisú Masíh kí Injíl ká shurú,

2 Jaisá nabíoṉ kí kitáboṉ meṉ likhá hai, ki Dekh, maiṉ apne rasúl ko tere áge bhejtá húṉ, wuh terí ráh

I BÁB

ḲHULÁSA

Yúhanná baptismá denewále kí manadí, 1—8 *Masih ká baptismá, aur asmán kí taraf se us par qawahí,* 9—11 *Shaitán se us kí ázmáish,* 12, 13 *Galíl meṉ us ka waz karná,* 14, 15 *Patras, Andryás, Yaqúb, Yúhanná ká buláyá jáná,* 16—22. *Nápák rúh ke ek giriftár ko changá karná,* 23—28 *Aur Shamaún Patras kí sás kí tap utárná,* 29—31 *Aur kaí aur bímároṉ, aur díwánoṉ ko sihat dená,* 32—34 *Khilwat meṉ us ká duá máṉgná, aur nikalkar Injíl sunána,* 35—39 *Ek koṛhí ko sáf karná,* 40—45

HISSA II

KHUDÁWAND KÍ ḲHIDMATOṈ KÁ ISHTIHÁR AUR ÁGÁZ

ARSA *Qaríb ek baras ká*

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
§ 14 YÚHANNÁ BAPTISMÁ DENEWÁLE KÁ MANÁDÍ KARNÁ *Bayábán meṉ, aur Yardan nadí ke pás*...	3 1-12	1 1 8	3 1-18	

1 *Injíl ká shurú* Is kí tafsír do taur se ho sakti hai Baze samajhte haiṉ ki yih sirf dibáje kí tarah par hai, goya wuh likhtá hai ki Maiṉ ab Injíl ká bayán shurú karta húṉ Aur baze samajhte haiṉ ki yih ágáz wuhí hai, jis ká bayán dúsrí aur aur us ke pichhe ki ayatoṉ meṉ átá hai, yane Yuhanna baptismá denewále ki manadi Aglab hai ki yih dúsrá taur durust ho *Khudá ke Beṭe Yisú Masíh* Zahir hai

ko tere sámhne taiyár karegá.

3 Bayábán meņ ek pukárnewále kí áwáz hai, ki Khudáwand kí ráh ko banáo, aur us ke ráston ko sídhá karo

4 Waisá Yúhanná bayábán men baptismá detá thá, aur gunáhon kí muáfí ke liye tauba ke baptismá kí manádí kartá thá

5 Aur sárí Yahúdiya ke aur Yarúsalam ke rahnewále us pás nikal áe, aur sabhon ne apne gunáhon ká iqrár karke Yardan ke daryá men us se baptismá páyá

6 Aur Yúhanná únț ke bálon kí poshák pahine aur chamre ká kamarband apní kamar men bándhe thá, aur tiddí aur janglí shahd khátá thá,

7 Aur manádí kartá thá, ki Mere píchhe ek mujh se zoráwar átá hai, aur main is láiq nahín, ki jhukke us kí jútíon ká tasma kholún

8 Main ne to tumhen pání se baptismá diyá, par wuh tumhen Rúh i Quds se baptismá degá.

9 Aur unhín dinon men aisá húá, ki Yisú ne Násarat i Galíl se ákar, Yardan men Yúhanná ke háth se baptismá páyá

10 Aur jyúnhín wuh pání se báhar áyá, us ne ásmán ko khulá aur Rúh ko kabútar kí mánind apne úpar utarte dekhá,

11 Aur ásmán se áwáz áí, ki Tú merá azíz Beţá hai, jis se main rází hún

12 Aur Rúh use filfaur bayábán men le gaí

13 Aur wuh wahán bayábán men chálís din tak rahke Shaitán se ázmáyá gayá, aur

---

ki Mati ne khásskar Yahúdíon ke wáste apná sahífa likhá, aur Markas ne Gair-qaumon ke liye Is waste Matí Masih ka nasab-nama aur us ke tawallud ká bayan pesh lákar sábit karta, ki wuh Daúd ka Beţá, Masih i maúd hai, lekin Markas yih sab chhoŗkar, ki aisi baten Gair-qaumon ke liye darkar nahin, Yúhanna ki manadi se ágaz kartá hai Shurú hi men wuh Masih ko *Khudá ká Beţá* lil hkar goyá kahtá hai, ki Jis ka bayán main kartá hún, wuh koí ámm shakhs nahín, ki tum suno, yá na suno, magar wuh *Khudá ká Beţá* hai *Injíl* se murad khushkhabari hai.

2 *Nabíon kí kitábon men.* Dekho Yas 40 3, Mal. 3 1, Tafsír i Matí 3 3

5—8 Dekho Tafsír i Matí 3 3—11

§ 15 YISÚ KÁ BAPTISMÁ *Yardan nadí men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
3 13-17	1 9-11	3 21-23	

9—11 Dekho Tafsír i Matí 3 13—17

§ 16 IMTIHÁN *Bayábán i Yahudiya men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
4 1 11	1 12,13	4: 1-13	

12, 13 Dekho Matí ká bayán, jo ki is se bahut ziyáda hai, 4 1—11 *Jangal ke jánwaron ke sáth rahtá thá* Beshakk aise hal men rát ke waqt bara khatra thá, aur Shaitán ne gumán kiyá hogá ki

jangal ke jánwaron ke sáth rahtá thá, aur firishte us kí khidmat karte the

14 Phir Yúhanná kí giriftárí ke bad Yisú ne Galíl men áke, Khudá kí bádsháhat kí khushkhabarí kí mánádí kí,

15 Aur kahá, ki, Waqt púrá húá, aur Khudá kí bádsháhat nazdík ái, tauba karo, aur Injíl par ímán láo

16 Aur Galíl ke daryá ke kináre phirte húe, us ne Shamaún, aur us ke bhái Andryás ko daryá men jál dálte dekhá. ki we machhwe the

17 Yisú ne unhen kahá, Tum mere píchhe chale áo, aur main tumhen ádmíon ke machhwe banáúngá

18 Aur we wunhín apne

aisí hálat men us kí ázmáish achchhí tarah kar sakúngá, magar Masíh apne Bap par bharosá karke bach gayá Aur isí tarah wuh hamáre wáste namuna ban gayá, aur hamare liye nasíhat hai, ki khatre ki halat men kyá karná chahiye *Firishte us kí khidmat karte the* Lúká se (4 2,) ham daryáft karte hain ki "un dinon men us ne kuchh nahín kháyá," pas jab Markas likhtá hai ki firishton ne us ki khidmat kí, to murád yih hai ki imtihán, yane chalis din ke bad, unhon ne yih kiyá, chunanchi Mati yihí likhtá hai, 4 11

HISSA III

KHUDÁWAND KA PAHLÍ BÁR ÍD I FASAH KHÁNÁ, AUR JO HALÁT US KE PÍCHHE, DÚSRÍ ÍD I FASAH TAK GUZRE.

ARSA *Ek sál ká.*

	Mati	Mark	Lúk	Yúhan.
24 § YÚHANNÁ KÍ QAID, AUR		6 17-20	3 19-20	
YISÚ KÁ GALÍL KO RAWÁNA HONÁ	4 12	1 14	4 14	4. 1-3
26 § YISÚ KÍ ALÁNIYA NASÍHAT *Galíl men*	4 17	1 14, 15	4 14, 15	4 43-45

14 *Yúhanná* Wuh Herodís bádsháh ke hukm se qaid húá, (Matí 14 3,) aur már dalá bhí gayá

15 *Waqt purá húá* Yane Masíh ke áne ká waqt, jis kí nabíon ne khabar dí thí, ki Masíh kí rúhání bádsháhat muqarrar hogí *Khudá kí bádsháhat nazdík ai* Dekho Tafsír i Matí 3 2. *Tauba karo* Yane apne gunáhon se gamgin hokar, unhen chhoṛ do Asl lafz *metanoeite* hai, yane *apne dilon ko phiráo*, chunánchi dunyá aur Shaitán se phirkar, Khudá kí taraf mutawajjih ho

§ 29 SHAMAÚN PATRAS AUR ANDRIÁS, AUR YAQÚB AUR YÚHANNÁ KÍ BULÁHAT, AUR MACHHLÍON KÍ MUJIZÁNA KHINCHÁÍ. *Kafarnáhum ke nazdík*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
4: 18-22	1 16-20	5 1-11	

16—20. Dekho Matí 4. 18—22.

jálon ko chhorkar us ke píchhe ho líe.

19 Aur wahán se thorí dúr baṛhke us ne Zabadí ke beṭe Yaqúb aur us ke bháí Yúhanná ko bhí kishtí par apne jálon kí marammat karte dekhá

20 Aur filfaur unhen buláyá, aur we apne báp Zabadí ko kishtí men mazdúron ke sáth chhoṛke us ke píchhe ho líe

21 Tab we Kafarnáhum men dákhil húe, aur wuh filfaur ibádatkháne men jáke taʼlím dene lagá

22 Aur we us kí taʼlím se hairán húe, ki wuh un ko, ikhtiyárwále kí tarah, na Faqíhon kí mánind, taʼlím deta thá

23 Wahán un ke ibádatkháne men ek shakhs thá, jis men nápák rúh thí, wuh yún kahke chilláyá, ki,

24 Ai Yisú Násrí chhoṛ de, hamen tujh se kyá kám? Tú hamen halák karne áyá hai? main tujhe jántá hún, ki tú kaun hai, Khudá ká Quddús.

25 Yisú ne use ḍánṭá aur kahá, ki Chup, aur us par se játí rah

---

§ 30 Ek shakhs jo nápák rúh se giriftar húá, us ko ibádatkháne men shifá bakhshná *Kafarnahum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
	1 21 28	4 31-37	

21 Kafarnáhum daryá e Galíl ke kináre par wáqa tha —Dekho Matí 4 13 *Ibadatkháne men* — Dekho Tafsír i Matí 4 : 23 *Taʼlím dene lagá* Yih dastur tha ki majlis ke buzurg, jab kalam ko paṛhkar duá máng chukte, tab aur logon ko ijázat dete the ki kuchh nasíhat ki bat kahen —Aam 13 15 Agarchi Masih Lewí firqe, aur khándan i kahánat, aur ibád itkhane ke sardaron men se na thá, tau bhí ibadatkhánon men wuh aksar nasíhat kartá thá

22 Dekho Tafsír i Matí 7 29

23 Dekho Matí 4 : 24 Aglab ki yih shakhs barabar apní díwánagi men giriftar nahín rahá, magar ka bhí kabhí hosh men bhí á jata thá; nahín to ibadatkhane men baiṭhne na pátá Jab wuh wahan baiṭha tha, use ek josh sá áyá, aur fauran chilla uṭhá.

24 Shaitan bhí apne haqq ká dawa karta hai, lekin us ka kya haqq? Masih use halak karne ko aya, aur kyún na halak karegá? Yih nápak ruh majbúr hokar chilláí, aur iqrar kiya ki yih ham se zabardast, balki *Khuda ká Quddús* hai Wuh Quddus is waste kahlata hai. (1) Ki us men kisí tarah ka gunah nahín (2) Ki wuh Khuda ka iklautá Betá hai (3) Ki wuh Masíh hokar najat ke kam ke liye makhsús kiya gayá tha, chunanchi Ibri zaban men, jo kuchh Khuda ke liye makhsús kiya gaya, wuh quddús kahlatá hai

25 *Chup* Záhir hai ki yih diwánagí sirf bimárí ke taur par nahín; kyúnki Masih us ádmí se nahín, magar us napak rúh se mukhatib húá Is muqaddame ki bábat dekho Tafsír i Matí 4 24

§ 31 Patras kí sás, aur bahut auron ko shifá bakhshná *Kafarnáhum men.*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
8 14-17	1 29-34	4 38-41	

26 Tab nápák rúh use maroṛke aur baṛí áwáz se chilláke us par se utar gaí.

27 Aur we sab hairán hoke ápas meṉ yih kahte húe bahs karte the, ki Yih kyá hai? yih kaisí naí talím hai? ki wuh nápák rúhoṉ ko bhí iqtidár se hukm kartá hai, aur we us ko mántí haiṉ.

28 Wuhíṉ us kí shuhrat Galíl kí chároṉ taraf phail gaí

29 Aur we filfaur ibádatḳháne se nikalke Yaqúb aur Yúhanná ke sáth Shamaún aur Andryás ke ghar meṉ gae

30 Aur Shamaún kí sás tap se parí thí, tab unhoṉ ne filfaur use khabar dí

31 Us ne áke, us ká háth pakarke use uṭháyá; aur filfaur us kí tap játí rahí, aur us ne un kí ḳhidmat kí.

32 Shám ko, jab súraj ḍúb gayá, sáre bímároṉ aur díwánoṉ ko us pás láe

33 Aur sárá shahr darwáze par jama húá thá

34 Us ne bahutoṉ ko, jo tarah tarah kí bímárioṉ meṉ giriftár the, changá kiyá, aur bahut se deoṉ ko nikálá, aur deoṉ ko bolne na diyá, kyúṉki unhoṉ ne use pahcháná thá

35 Aur bare tarke, kuchh rát rahte, wuh uthke niklá, aur ek wírán jagah meṉ jáke, wahán duá mángí

36 Aur Shamaún aur us ke sáthí us ke píchhe chale

37 Jab unhoṉ ne use páyá,

29—34 Dekho Tafsír i Matí 8 14—17

§ 32 YISÚ KÁ APNE SHÁGIRDOṈ KE SÁTH, KAFARNÁHUM KO CHHORKAR, GALÍL KE DARMIYÁN SAIR KARNÁ.

Matí	Mark.	Lúk.	Yúhan.
4 23-25	1 35-39	4 42-44	

35 *Aur bare tarke kuchh rát rahte* Lúka likhtá hai, "jab din húa" yane jab din hone lagá kyúṉki muháware meṉ log aksar jab pau phaṭne lagti, tab kahte haiṉ ki ab din húa. *Ek wírán jagah meṉ jake wahaṉ duá mángí* Yahán in bátoṉ par gaur karná cháhiye (1) Ki Masíh agarchi bilkull begunáh tha, tau bhí ḳhilwat meṉ duá mángna bahut munásib jántá thá. (2) Is kám ke liye aisí jagah jo dunyá, aur apne shagirdoṉ se bhí alag ho, us ne chun li (3) Waqt baṛe sawere ká thá, ki yih bahut achchhá aur mauqe ká waqt hai (4) Agar Masih ne duá mángí, to hamare liye yih kitna ziyada munasib hai khasskar fajr ke waqt, us se peshtar, ki dunyá dil meṉ dar aí ho, aur Shaitán ne ham par qabú payá ho, kyuṉki us waqt ham dunyá ke shagaloṉ meṉ phaṉse nahin hote haiṉ Daúd ne isi tarah duá mangí hai, Zab 5 3, aur jo koi dindari meṉ taraqqi kiya cháhtá hai, wuh zarúr yihí karegá. Yih bilashakk sach niklega, ki jaise hal meṉ hamare dil fajr ke waqt hoṉ, wuhí hálat aksar tamám din baní rahegí Pas khilwat meṉ jákar duá mángne, aur Khudá par, aur apne hál par sochne se apne ko tamám din ki rúháni laṛaí, aur ásmání safar ke liye musallah aur taiyár karná munásib hai

36 *Shamaún aur us ke sáthí.* Yane aur bhí shágird

37 *Sab* Is se murád hai bahut log

to kahá, kı Tujhe sab dhúndhte haiņ

38 Us ne unheņ kahá, Áo, ás pás ke shahroņ meņ jáweņ, táki maiņ waháņ bhí manádí karúņ, kyúņki maiņ isí liye niklá húņ

39 Aur wuh sárí Galíl ke ibádatkhánoņ meņ manádí kartá, aur deoņ ko dúr kartá thá

40 Tab ek korhí ne áke us kí minnat kí, aur ghuṭne ṭekkar us se bolá, ki Agar tú cháhe, to mujhe pák kar saktá hai

41 Yisú ne us par rahm karke háth barháyá, aur use chhúke kahá, ki Maiņ cháhtá húņ, tú pák ho

42 Yih bát kahte hí us ká korh játá rahá, aur wuh pák húá

43 Aur us ne tákíd se use yih hukm karke jald rukhsat kiyá, ki,

44 Dekh, kisí se kuchh mat kah, balki já, aur apne taíņ káhin ko dikhá, aur apne pák hone kí bábat un chízoņ ko, jin ká hukm Músá ne diyá, guzrán, táki we un par gawahí hoņ

45 Par us ne báhar jáke bahut báteņ kahíņ, aur khášš karke is bát ko aisá mashhúr kiya, ki Yisú záhirá shahr meņ dákhil na ho saká, par báhar wírán jagahoņ meņ rahá aur log chároņ taraf se us pás áyá kiye

---

38 *Áo ás pas ke shahroņ meņ jáeņ* Goyá wuh kahtá hai ki Maiņ ne Kafarnáhum meņ bahut waz kiyá ab munasib hai, ki aur ganwoņ aur shahroņ meņ chaleņ *Maiņ isí ke liye nikla huņ* Yih sach hai ki wuh isí kam ke liye apne ganw Násarat se nikla thá, magar yih *nikalná* aur hai Us ki murad yih hai ki Maiņ is kám ke liye apne Bap ki taraf se niklá huņ Luka ke bamujib us ne kaha, "Maiņ isi ke liye bheja gaya," (4 43,) aur dekho Yúhanna 16 28 "Maiņ Bap se nikla, aur dunya meņ áyá húņ"

39 *Sáre Galíl ke* —Dekho Mati 2 22 *Ibádatkhánoņ meņ manádí kartá* —Dekho Matí 4 23 *Aur deoņ ko dúr kartá thá* —Dekho Mati 4 24.

§ 33. Ek korhi ko shifá bakhshná *Galíl meņ.*

Mati	Mark	Lúk	Yúhan
8 1-4	1 40-45	5 12 16	

40—45 Yih bayán Matí meņ bhí hai.—Dekho Mati 8 1—4 Sirf yih, ki 45wíņ ayat yahaņ ziyada hai ki us ádmi ne Masíh ká hukm nahíņ maná, balki jákar is mujize ko bahut mashhur kiya Aur is se ham daryaft karte haiņ, ki Masíh ne kyuņ aisa hukm diya yane us waqt us ne bahut mashhúr honá na chaha, is liye ki hákim aur baŗe log mukhalit hokar us ká kam rokeŗge Chunanchi yahaņ yihi natíja nikla ki Yisú "záhira shahr meņ dákhil na ho saka." Is se zahir hai ki yih mujiza sunkar itne bahut log us ke pas ae ki is hujúm se shahr ke raís dare, aur use satane lage

II BÁB.

1 AUR kaí dın bąd, wuh Kafarnáhum meṉ phır áyá, aur záhır ho gayá, kı wah ghar meṉ haı.

2 Tab filfaur wahán ıtne ádmí jamą húe, kı darwáze kí dahlíz tak bhí un kí samáí na húí, aur us ne unheṉ kalám kah sunáyá.

3 Aur ek maflúj ko chár ádmíoṉ se uṭhwáke us pás le áe.

4 Jab we bhír ke sabab us ke nazdík na á sake, to unhoṉ ne us chhat ko, jahán wuh thá, khol dıyá, aur khol-ke us khaṭole ko, jıs par maflúj leṭá thá, laṭká dıyá

5 Yısú ne un ká ıąṭıqád dekhkar, us maflúj ko kahá, Aı beṭe, tere gunáh muąf húe

6 Par bąze Faqíh jo wahán baıṭhe the, apne dıloṉ meṉ khıyál karne lage, kı,

7 Yıh kyúṉ aısá kufr baktá haı? Khudá ke sıwá, kaun gunáh muąf kar saktá haı?

8 Aur filfaur Yısú ne apní rúh se malúm karke, kı we apne dıloṉ meṉ aıse khıyál karte haıṉ, unheṉ kahá, kı Tum kyúṉ apne dıloṉ meṉ aıse khıyál karte ho?

9 Us maflúj ko kyá kahná ásántar haı, yıh, kı Tere gunáh muąf húe, yá yıh, kı Uṭh aur apná khaṭolá le chal?

10 Lekın tákı tum jáno, kı Ibn ı Ádam zamín par

II BAB

ḴHULÁSA

Jamáat ká Masíh ke pás ikaṭṭhá hona, 1, 2 *Ek maflúj ko changá karná,* 3—12 *Lewí, yane Matí ko rısálat ke lıye bulaná,* 13, 14 *Mahsul lenewaloṉ, aur gunahgároṉ ke sáth khane meṉ, apní begunahí sábıt karná,* 15—17 *Apne shagırdoṉ ko roza na rakhne meṉ bequsúı ṭhahráná,* 18—22 *Aur sabt ke dın báleṉ toṛne meṉ bhí un kí bequsúrí,* 23—28

§ 34 Ek jhole ke máre ko changá karna *Kafarnáhum meṉ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
9 : 2-8	2 1-12	5 17-26	

1 *Kaí dın bąd* Yıh ham nahíṉ jánte kı kıtne dın bąd, lekın beshakk Masíh ne ás pás ke shahroṉ meṉ achchhı tarah Injíl sunáí Aur phır jab us koṛhí ke mųjıza mashhúr karne ke sabab wuh shahroṉ meṉ nahıṉ já saktá thá, tab jıngal meṉ jakar logoṉ ko kalam sunayá, aur jab suna chuká, tab Kafarnahum meṉ lauṭ áyá, jaısa kı yahán zıkı haı Kafarnáhum kı babat dekho Tafsír ı Matí 4 13 Mąlúm hota haı kı Kafarnáhum ke bahut log us par ıman late, aur nahıṉ to us ke tarafdár hote the, yahaṉ tak, kı jo mukhalıf the, unheṉ kuchh chup rahne paṛá. Is waste wahán Injíl ka wąz karná bahut mushkıl nahıṉ thá

9—12 Dekho ıs mųjıze ká zıkr Tafsır ı Matí meṉ 9 2—8

4 Yıh bayán Matí kı kıtab meṉ nahíṉ haı, magar sırf ıtná, kı us ke pas bímár ko lae Malúm hotá haı kı Yısú ghar ke andar kahíṉ kınâre baıṭha húa tha, aur log wahıṉ khaṛe hokar us kı báteṉ sunte the Us sahn ke úpar sháyad ek chhat, kapṛe kí, shámıyane ke taur par thı In admíoṉ ne us maflúj ko úpar le jakar us chhat ko

gunáhon ke muáf karne ká ikhtiyár rakhtá hai, us ne us maflúj ko kahá,

11 Main tujhe kahtá hún, Uṭh, aur apná khaṭolá uṭhá-ke apne ghar ko já

12 Aur wuh filfaur uṭhá aur apná khatolá uṭhákar un sab ke sámhne nikal gayá, aur sab dang ho gae, aur Khudá kí taríf karke bole, ki Ham ne is tarah ká kabhí na dekhá thá.

13 Aur wuh phir daryá kí taraf gayá, aur sárí bhír us pás áí, aur us ne unhen nasíhat kí.

14 Aur játe húe Halfá ke beṭe Lewí ko mahsúl kí chaukí par baithe dekhá, aur us se kahá, Mere píchhe ho le Wuh uṭhke us ke píchhe ho liyá.

15 Aur jab Yisú us ke ghar men kháne baiṭhá thá, yún húá, ki bahut se mahsúl lenewále aur gunahgár us ke aur us ke shágirdon ke sáth baiṭhe; kyúnki we bahut the, aur us ke píchhe chale áe the.

16 Aur jab Faqíhon aur Farísíon ne use mahsúl lenewálon aur gunahgáron ke sáth kháte dekhá, tab us ke shágirdon se kahá, Yih kyá hai, ki wuh mahsúl lenewálon aur gunahgáron ke sáth khátá pítá hai?

17 Yisú ne sunkar unhen kahá, Un ke liye jo tandurust hain, hakím kuchh zarúr nahín balki un ke liye jo bímár hain. Main rástbázon ko nahín, balki gunahgáron ko buláne áyá hún, ki we tauba karen

---

kináre se khol diyá, aur use laṭkáyá, ki wuh logon ke darmiyán, aur Masíh ke samhne tak pahuncha

§ 35 Matí kí buláhat *Kafarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
9 9	2 13, 14	5 27, 28	

13 *Daryá kí taraf* Yane daryá e Galíl, jis ke kinare par Kafarnahum waqa thá Tafsír i Matí 4 13

14 *Halfá ke beṭe Lewí ko*, yane Matí ko, jis ki Injíl i Matí hai, aur jo rasúlon men se thá Yahúdí log aksar do nám rakhte the *Mahsúl kí chaukí par baiṭhá* Dekho Tafsír i Matí 9 9 Wuh shayad kisí tahsíldár yá ziladár ke muwafiq tha

§ 58 Lewí, yane Matí ke ghar, ziyáfat *Kafarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
9 10-17	2 15 22	5 29-39	

15 Malúm hotá hai ki Matí ne jab shagirdí ko manzúr kiyá, tab Masíh ko apne ghar men le jákar us ki mihmaní ki (Lúk 5 29,) aur bahut se apne agle ham-khidmaton ko bhí bulayá Is bat ka Matí ap inkisar ki rah se zikr nahín kartá beshakk is wáste, ki koí yih na samjhe, ki fakhr kartá hai Mahsúl lenewalon kí babat dekho Tafsír i Matí 5. 47 *Gunahgár* Yih log beshakk baṛe gunahgár to the, lekin yahan ká kháss matlab yih hai ki Yahúdíon ki samajh men wuh bedín the Yih sab log jo Rúmí saltanat men ahlkár hote, aksar apne dín se kam parwá rakhte, aur us ke dastúrát kam mánte the, aur Yahúdí log, jo aisá kam ikhtiyar karná gunáh jánte, inhen kháss gunahgar samajhte the

16, 17 Dekho Matí 9. 12, 13.

18 Aur Yúhanná aur Farísíon ke shágird roza rakhá karte the unhon ne áke us se kahá, kı Yúhanná aur Farísíon ke shágırd kyún roza rakhte haın, aur tere shágırd roza nahín rakhte?

19 Yısú ne unhen kahá, kı Kyá barátí jab tak kı dulhá un ke sáth haı, roza rakh sakte haın? We, jab tak kı dulhá ke sáth haın, roza rakh nahín sakte

20 Lekın wuh dın áwenge, jab dulhá un se judá kıyá jáegá, tab unhín dınon men we roza rakhenge.

21 Kore thán ke ṭukre se purání poshák men koí paıwand nahín kartá, nahín to, wuh nayá ṭukrá jo us men lagayá gayá haı puráne ko khínchtá haı, aur wuh zıyáda phaṭ játí haı

22 Aur naí maı ko purání mashkon men koí nahín bhartá haı, nahín to mashken naí maı se phaṭ játí haın, aur maı bah játí haı, aur mashken barbád hotí haın, balkı naí maı ko naí mashkon men rakhá cháhıye.

23 Aur yún húá, kı wuh sabt ke dın kheton se játá thá, aur us ke shágırd ráh men chalte húe bálen torne lage

24 Aur Farísíon ne us se kahá, Dekh, kıs lıye tere shágırd sabt ke dın wuh kám karte, jo rawá nahín haı?

25 Us ne unhen kahá, Kyá tum ne kabhí nahín paṛha, kı Dáúd ne, jab wuh aur us ke sáthí muhtáj aur bhúkhe the, kyá kıyá?

26 Wuh kyúnkar Sardár Káhın Abıyáthar ke waqt men

18 *Yúhanná aur Farísíon ke shágırd roza rakhá karte the* Dekho Lúk 5 33, aur 18 12

Unhon ne áke us se kahá Yane Yúhanná ke shágırd áe Matí 9 14.

19—22 Dekho Matı 9 15—17.

HISSA IV

KHUDÁWAND KÁ DÚSRÍ BÁR ÍD I FASAH KHÁNÁ, AUR JO HÁLÁT US KE PÍCHHE TÍSRÍ ÍD I FASAH TAK GUZRE ARSA *Ek baras ká*

	Matí	Mark	Lúk.	Yúhan
§ 37 SHÁGIRDON KÁ SABT KE DIN ANÁJ KÍ BÁLEN TORKAR KHÁNÁ. *Galíl kí ráh men*	12 1-8	2 23-28	6 1-5	

23—28 Dekho Matí 12 1—8

24 *Jo rawá nahín* Músá ne dın kí tafríq na karke us ko rawá ṭhahráyá (Istıs 23 25,) lekın Yahúdíon ne sabt ke dın ke lıye use nájáız samjhá. Masíh unhen samjhátá kı sharíat ke bamújıb yıh jáız haı

25 *Kyá tum ne nahín paṛhá?* Dekho Tafsír ı Matí 12 2—8

26 *Sardár káhın Abıyáthar ke waqt men.* 1 Sam. 21 1 se yıh

Khudá ke ghar men gayá, aur nazar kí roṭíán, jin ká kháná káhinon ke siwá kisí ko rawá na thá, kháín, aur apne sáthíon ko bhí dín ?

27 Us ne unhen kahá, Sabt ká din insán ke wáste húá, na insán sabt ke din ke wáste

28 Pas Ibn i Ádam sabt ke din ká bhí Khudáwand hai.

III BÁB.

1 WUH ibádatkháne men phir dákhil húá, wahán ek shakhs thá, jis ká ek háth súkh gayá thá

---

malúm hotá hai ki us waqt Akhímalik Sardar Kahin tha, aur usí kitáb ke 23 6 se daryáft hota hai ki Abiyathar us ká betá thá Abiyáthar ka nám yahán likhne ke yih sabab húe honge (1) Ki Akhimalik buddhá tha, aur yih us ka beta kahánat ka kam apne báp ke sath kartá thá, jaisa ki aksar dastur hai (2) Abiyáthar Daud ke waqt men bahut din tak Sardar Káhin raha, aur apne bap se ziyáda mashhur húá Is wáste jab koí Daud ka zikr kare tab Abiyathar ka nam bhí us ke sath jald yad a jata hai (3.) Yih májara filhaqiqat Abiyáthar ke waqt men waqa huá tha, aur agarchi wuh púrá Sardár Kahin na húa, magar wuh kám kartá thá Aur is hál men sab jante hain ki aisá kahná muháware se baíd nahín hai

27 *Sabt ká din insán ke wáste húá*, yane yih din is waste muqarrar húá ki insán apní mihnat o mashaqqat, aur fikr o taraddud se áram karke, aur dunyá ke kamon se alahida rahkar apná dil Khudá aur Khuda kí baton kí taraf lagae Is men Khuda kí barí mihrbaní hai, aur us din ko is tarah mánne se bari barakat miltí hai Jahan yih din maná nahín játá wahan jahalat, aur shararat, aur behukmi, aur sab tarah ki bedimí gálib hotí hai Usí din garib o amir, nádán o dáná, sabhon ko fursat miltí hai, ki dín ki báten, aur najat kí rah sikhen, aur usi din ibádatkhánon men ikatthe hokar sab logon ko qábú milta hai, ki Ráziq o Khaliq kí shukrguzárí, aur tarif karen, aur us se barakaten mángen Pas yih din khass taur se insan ke faide ke liye muqarrar húa hai *Na insán sabt ke din ke wáste* Yane insán pahle baná thá, aur phir us ke fáide ke waste yih din muqarrar húa —Paid 2 13.

III BÁB

KHULÁSA

Sabt ke din Masíh ká ek súkhe húe háthwále ko changa karná, 1—5 *Us ke qatl ke liye Farísion kí tadbír, aur Masíh ká darya ke kinâre bahuton ko changá karná,* 6—12 *Bárah rasúlon ko muqarrar karná,* 13—19 *Us ke rishtadáron ká gumán, ki wuh bekhud hai,* 20, 21. *Farísion ká yih qaul, ki wuh Baalzabúb kí madad se deon ko nikáltá hai, bátil ṭhahráná,* 22—30 *Khudá kí marzí par chalnewálon ko apná rishtadar ṭhahráná,* 31—35

§ 38 SABT KE DIN SÚKHE HÁTHWÁLE KO CHANGÁ KARNÁ. *Galil men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
12 9 14	3 1-6	6 6-11	

1—5. Dekho Matí 12 9—13.

2 Aur we us kí ghát meṇ lage, kı agar wuh use sabt ke dın changá kare, to us par nálısh kareṇ

3 Us ne us shakhs ko, jıs ká háth súkh gayá thá, kahá, kı Bích meṇ khará ho

4 Aur us ne unheṇ kahá, kı sabt ke dın nekí karná rawá haı, yá badí karná? Ján bacháná yá ján se márná? We chup ho rahe

5 Tab us ne un kí sakht-dılí ke sabab gamgín hoke, gusse se un sab kí taraf dekhá, aur us shakhs ko kahá, kı Apná háth barhá Us ne barháyá, aur us ká háth, jaısá dúsrá thá, waısá changá ho gayá

6 Tab Farísíoṇ ne filfaur báhar jáke Herodíoṇ ke sáth us kí zıdd meṇ mashwarat kí, kı use kyúṇkar qatl kareṇ.

7 Aur Yısú apne shágırdoṇ ke sáth daryá kí taraf phırá, aur ek barí bhír Galíl, aur Yahúdıya,

8 Aur Yarúsalam, aur Adúm, aur Yardan ke pár se, us ke píchhe ho lí, Súr aur Saıdá ke ás pás se bhí ek barí bhír us ke kámoṇ kí ḳhabar sunke us pás áí.

---

5 Yıh gussa wajıbí thá, aur aısa karná kuchh gunah nahíṇ haı — Afs 4 26 Jab ádmí sakht-dılí aur shararat par mustaıdd hoṇ, tab pak shaḳhs ke dıl meṇ ranj ke sath ek josh paıda hotá haı, kı yıh log apnı nádanı se Khuda kı beızzatı karte, aur apne úpar halakat late haıṇ Yıh wuhí gussa haı, jo Masıh ke dıl meṇ us waqt paıda huá

6 *Herodıoṇ* kı babat dekho Tafsır ı Matí 22 16 Yıh log, aur Farısí ápas meṇ dushman the, chunáṇchı Farısı kahte the, kı Qaısar ke taht meṇ rahna jaız nahíṇ, aur Herodı ḳhass ısı hukúmat ko jaız ṭhahrane ke lıye Herodís se muqarrar húe Lekın dekho Shaıtán kı bandısh, kı do zıddeṇ, jab ek tarah kı shararat par mustaıdd hoṇ, tab ápas meṇ mel kar saktı haıṇ

§ 39 DARYÁ E TIBERIYÁS KE PÁS YISÚ KÁ PAHUNCHNÁ, AUR BAHUT LOGOṆ KÁ US KE PÍCHHE HO LENÁ *Galíl kí Jhíl yane Daryá e Tiberıyás ke pás*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan
12 15-21	3 7-12		

7, 8 *Daryá kí taraf phırá* Yane daryá e Galíl, jıs ke kınáre Kafarnahum wáqa tha —Dekho Matí 2 22 Wuh ıs wáste gayá, kı yıh log us kí jan ke khwaháṇ the, aur ab tak us ká waqt ján dene ká na pahunchá thá Is lıye wuh áp ko bachaya chahta thá *Yahúdıya* —Matí 2 1 *Yarúsalam*, Yahúdıya des ká dar-us saltanat thá Us ka zıkr ıs wáste yaháṇ húá hoga, tá zahır ho kı na sırf dıhát se, balkı bare shahr se bhí log áe *Adum* Adam aur Adúm, ın lafzoṇ ke mane *lál*, yane maṭṭí ká sá rang, kı Adam maṭṭı se baná aur kuchh maṭṭı ka sa rang us ká thá. Izhaq ke beṭe Esau ká ek nám Adúm thá, (Paıd 25 30,) aur us kí nasl Adúmı kahlatí thı Un ká mulk kohıstan tha, jo mulk ı Kanaán ke dakhın taraf Murda Samandar aur Mısr ke bıch haı Us ká Yúnání nám Aıdúmıya, aur Jabalíní kahlátá tha, aur ab Arab logoṇ se Jıbál kahlatá haı Yıh Adúmı Isráelíoṇ se maglúb hokar, un meṇ shámıl húe, aur Herodís badsháh ısí nasl ká tha *Aur Yardan ke pár se.* Yane Yardan ke púrab se Injíl ke lıkhnewále, balkı aksar Yahúdí

9 Us ne apne shágırdon ko kahá, kı Bhír ke sabab ek chhoṭí sí kıshtí taıyár kar rakhen, kı use dabá na dálen

10 Kyúnkı us ne bahuton ko changá kıyá thá, yahán tak, kı we, jo bímárıon men gırıftáı the, us par gıre parte the, kı use chhú len

11 Aur nápák rúhen, jab use dekhtín, us ke áge gır partí thín, aur pukárke kahtín, kı Tú Khudá ká Beṭá haı.

12 Tab us ne unhen bahut dhamkáyá, kı use mashhúr na karen.

13 Phır ek pahár par gayá, aur jın ko áp cháhtá thá, unhen buláyá, aur we us pás áe.

14 Aur us ne bárah ko muqarrar kıyá, kı us ke sáth rahen, aur un ko manádí karne ko bheje,

15 Aur we sab bímáríon ko changá karne aur deon ko nıkálne kí qudrat rakhen

---

Yardan ke pachchhım rahte the, aur jab yún kahte, kı *Yardan ke pár*, to hamesha púrab kí taraf se muıad hotı, aur yıh bhí malúm hotá haı, kı Yahúdıon ká yıh ek muháwara thá *Sur o Saıda*—Dekho Tafsír ı Matı 11 21

11, 12 *Nápák rúhen—us ke áge gır partí thín*, yane jın men nápak rúhen samáí thın, unhon ne áp bekhudı se, rúhon ke ıkhtıyár men hokar yıh kıya Aur zahır haı, kı yıh nápák rúhen majbúrí se yún pukárın, tákı logon ko malúm ho, kı Masíh álam ı arwáh ká bhí málık haı Tau bhí us ne unhen dhamkayá, kı mujhe mashhúr na karen, kyúnkı us ká waqt ab tak na áyá tha *Nápák rúhon* kí bábat dekho Tafsír ı Matı 4 24 Malúm hotá haı, kı Shaıtán bahut napák ruhon ká sardár haı, aur yıh sab us ke hukm men hokar ınsán ko satatín, aur ımtıhan men phansátí haın Sháyad Khuda ne un ko us waqt kháss ıjázat dı, kı ınsán ko dukh den, tákı Masíh ká martaba, aur qudrat zıyáda záhır ho Yıh sab jın ká ın áyaton men zıkr haı, Masıh ke hukm se nıkal gaín, aur nıkalte waqt pukárín, kı yıh Masıh, Khuda ká Beṭá haı.

§ 40 YISÚ KÁ EK PAHÁR PAR JANÁ, AUR APNE BÁRAH RASÚLON KO CHUN LENÁ, AUR JAMÁAT KÁ US KE PÍCHHE HO LENÁ *Kafarnáhum ke nazdík*

Matí.	Mark.	Lúk.	Yúhan.
	3 13-19	6 12-19	

14. *Bárah ko muqarrar kıyá.* Is wáste bárah ko muqarrar kıyá hogá kı jıs tarah Yahúdí qaum, yane pahlí kalısyá bárah firqon se mushtamıl húí, ısí tarah ıs kı, yane Masıhí kalísyá kı bunyád, jo bahut báton men us pahlí kalısyá se mushábıhat rakhtı haı, barah shakhson se dalı jae Aur ıs mushábıhat ke sabab se wuh aksar Isráel, yane ıuhání taur se Isráel kahlatí, aur Masíh Dáúd ká beṭá aur Isráel ká abad tak badsháh thahartá haı Yıh bát nabíon kí kıtabon men bar bar mundarıj haı, aur munásıb thá, kı nabúwaten púrı hon Phır bárah ádmíon ke chunne ká yıh bhí ek sabab hogá, kı us ke mujızon, aur nasíhaton, aur ján dene, aur jí uṭhne ko bahut se gawáh hon Sharíat ke bamújıb, "do gawahon se harek bát sábıt hotí haı," magar Masíh ne har ek shubh rafa karne ke lıye bárah gawáhon ko ṭhahráyá, tákı tamám dunyá men ın báton ko sunáen, aur jo koí íman na lae us par hujjat tamám ho

15 Záhır haı, kı Rasúl jánte the,

16 Yane Shamaún ko, jis ká nám Patras rakhá,

17 Aur Zabadí ke beṭe Yaqúb ko, aur Yaqúb ke bháí Yúhanná ko, jinhen Boanarjes nám rakhá, yane Baní Raad

18 Aur Andryás, aur Failbús, aur Barthúlamá, aur Matí ko, aur Thúmá, aur Halfá ke beṭe Yaqúb ko, aur Thaddí, aur Shamaún Kanaání ko,

19 Aur Yahúdáh Iskaryútí ko, jo us ká pakaṛwánewálá bhí thá aur we ghar men áe.

20 Aur itne log phir jama húe, ki we roṭí bhí na khá sake

21 Jab us ke nátedáron ne yih suná, to we use pakarne

---

ki yih qudrat aur ikhtiyár ham ko sirf Masíh kí taraf se milá hai · aur is wáste jab kisí ko changa karte, tab Masíh ke nám se karte the Chunánchi Patras aur Yuhanna ne ek langṛe se kaha ki "Yisú Masíh Násri ke nám se uṭh, aur chal"—Aam 3 6 Aur Patras ne kahá, "Ai Aineás Yisú Masih tujhe changa karta hai"—Aam. 9 34 Isi tarih bahut se aur maqámon men bhí hai.

17 *Boanarjes*, do Ibráni lafzon se murakkab hai, aur us ke mane *baní raad*, yane garaj ke beṭe, ya garajnewále, kyunki Ibráni muháware men beṭe se yihí aise maqámon men murad hotí hai. Thík malúm nahín ki yih do shakhs kis waste Boanarjes kahlae, magar mufassirin aksar samajhte hain, ki Masíh ne peshtar se jánkar, ki yih merí Injíl sunane men bahut sargarm, aur fasih aur apne bayan men tez-asar honge, yih khitáb in ko diya Aur kai isharon se záhir hai, ki wuh kuchh garm-mizaj the Chunánchi jab Sámariyá ke ek gánwwále logon ne Masíh ko wahan áne na diya, in donon ne cháhá ki Ilyas kí tarah un par ág barsaen, aur Yaqúb ne sháyad aisíhí sargarmí ke sabab Yarúsalam men jald shahádat pái Aur Yúhanná agarchi muhabbat ká bahut bayán kartá, aur záhir hai, ki us ká dil muhabbat se bhará thá, tau bhi sharíron, aur Khudá ke dushmanon kí bábat bahut sakht báten kahtá hai.

§ 48 Ek bad rúh ke giriftár ko changá karná Kátibon aur Farísíon ká kufr bakná *Galíl*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
		11 14,15	
12 22-37	3 19-30	11 17-23	

20 *Roṭí bhí na khá sake* Dekho ki Khudáwand ne kaisí mihnat o mashaqqat ham gunahgaron ke waste uṭhaí phir agar ham zará sá kam us ke wáste karen, aur zará sí taklíf uṭháen, to kyá mushkil hai?

21 Yih us ke rishtadár Násire se áe honge Yúhanná likhtá hai, ki us ke bhaí bhí us par ímán na láe (7 5,) yane baze to láe, magar bahutere nahin Unhon ne dekhá, ki yih shakhs tis baras ki umr tak hamáre sath apná kám kartá húá garíbí kí halat men rahá hai, aur kabhí aise achambhe ke kám us se nahín húe, aur na un ká zikr hai ab báhar nikalkar ekáek wuh Masíh hone ká dawa kartá, aur hazáron ádmí us ke pás jama hote hain Yih kyá bát hai? Beshakk bahutere log jo kahte hain, ki wuh bekhud hai, yih sach hoga Cháhiye ki ham use ghar le áen, nahín to ham sab sharminda honge, aur ham par sháyad koi baṛí áfat aegí Isí tarah is mulk men jab koí apní ján bachánе ke liye fikrmand hokar apne Debí Deota, aur apna aglá ímán chhoṛkar haqiqí Najat dihanda kí talásh karta hai, tab bahutere us ke

ko chale; kyúnki unhon ne kahá, Wuh bekhud hai

22 ¶ Tab Faqíhon ne, jo Yarúsalam se áe the, kahá, ki Baalzabúb us ke sáth hai, aur wuh deon ke sardár kí madad se deon ko nikáltá hai

23 Tab us ne unhen bulákar tamsílon men kahá, Kyúnkar ho saktá hai, ki Shaitán Shaitán ko nikále?

24 Aur agar kisí bádsháhat men phút pare, to wuh bádsháhat qáim rah nahín saktí

25 Aur Agar kisí gharáne men phút pare, to wuh gharáná qáim rah nahín saktá

26 Aur agar Shaitán apná hí mukhálif hoke áp se phút kare, to wuh qáim rah nahín saktá, balki us ká ákhir ho jáwegá

27 Kisí zoráwar ke ghar men ghuske us ke asbáb ko koí lút nahín saktá, jab tak ki wuh pahle us zoráwar ko na bándhe, tab us ke ghar ko lútegá

28 Main tum se sach kahtá hún, ki Baní Ádam ke sab gunáh aur kufr jo we bakte hain, muáf kie jáenge

29 Lekin wuh jo Rúh-i-Quds ke haqq men kufr bake, us kí muáfí hargiz nahín hotí, balki wuh hamesha ke azáb ká sazáwár ho chuká

30 Kyúnki unhon ne kahá thá, ki Us ke sáth ek nápák rúh hai,

31 ¶ Us waqt us ke bháí aur us kí má áí, aur báhar khare rahke, use bulwá bhejá.

32 Aur jamáat us ke ás pás baithí thí, aur unhon ne us se kahá, ki Dekh, terí má

---

rishtadar, aur ján pahchán yih samajhte hain, ki kisí ne us ko kuchh pila diya hai, ki jis se wuh bekhud ho gaya, magar haqíqat hál yih hai, ki áge wuh bekhud thá, ab hosh men ane laga hai

22 *Faqíhon ne jo Yarúsalam se ae the* Sirf Markas likhta hai ki yih Faqih Yarusalam se ae Guman paida hota hai, ki sardáron ne jab suna, ki koi shakhs Kafarnahum men Masih hone ka dawa karke bahut mujize dikháta, aur bahut logon ko apne pairau banatá hai, tab bazon ko apni taraf se bhejá, ki yih baten daryaft karen *Baalzabúb us ke sáth hai* Yarúsalam ke un Faqihon ka faisala yihí thá. Us ke mujizon ko unhon ne nahín jhuthláyá, magar kahá, ki Shaitan ki madad se dikhatá hai aur yih na samjhe, ki Shaitán apná nuqsán nahín karegá Yih un ká faisala niháyat hiqarat, aur tane kí ráh se tha, kyúnki Baalzabúb hiqárat se Shaitan ká nám húa Is ká bayan yih hai, ki Baalzabúl Filistíon ka ek deotá thá aur is lafz ke mane *makkhíon ka málik* Yahúdion ne is lafz men ek haraf badalkar Baalzabúb rakhá, jis ke mane gilazat ká malik aur rafta rafta hiqarat ke taur Shaitan par unhon ne yih nam lagaya

22—30 Dekho Matí 12 24—32

§ 50 Is BAYÁN MEN KI MASÍH KE SACHCHE SHAGIRD US KE QARÍBTAR RISHTADÁR HAIN *Galíl*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
12 46-50	3 31-35	8 19-21	

31—35 Dekho Matí 12. 46-50.

aur tere bháí báhar tujhe talab karte haiṉ

33 Us ne unheṉ jawáb diyá, Kaun hai merí má, yá mere bháí?

34 Aur un par jo us ke ás pás baiṭhe the, nigáh karke kahá, Dekho, merí má aur mere bháí!

35 Is liye ki jo koí Khudá kí marzí par chaltá hai, merá bháí aur merí bahin aur má wuhí hai

IV BÁB

1 WUH phir daryá ke kináre par talím karne lagá aur ek baṛí bhír us pás jama húí, aisí ki wuh daryá meṉ ek kishtí par chaṛh baiṭhá, aur sárí bhír khushkí meṉ daryá ke kináre par rahí

2 Tab us ne unheṉ tamsíloṉ meṉ bahut kuchh sikhláyá, aur apní talím meṉ un se kahá,

3 Suno; Dekho, ek kisán bone ko gayá.

4 Aur bote waqt yúṉ húá, ki kuchh ráh ke kináre girá, aur hawá ke parinde áke use chug gae

5 Aur kuchh sangín zamín par girá, jaháṉ use bahut miṭṭí na milí, aur wuh jald ugá, kyúṉki us ne daldár zamín na páí

6 Aur jab súraj niklá, wuh jal gayá, aur jaṛ na rakhne ke sabab súkh gayá

7 Aur kuchh kánṭoṉ meṉ girá, aur kánṭoṉ ne barhke use dabá diyá, aur wuh phal na láyá

8 Aur kuchh achchhí zamín meṉ girá, wuh ugá, aur barhke phalá, baze tís guná, baze sáth aur baze sau guná

9 Phir us ne unheṉ kahá, ki Jis ko sunne ke kán hoṉ, sune

10 Aur jab wuh akelá húá,

IV BÁB

ḲHULÁSA

Bíj bonewále kí tamsíl, 1—13 *Aur us kí tafsír, jo Masíh ne áp kí,* 14—20 *Yih targíb, ki irfán kí roshní, jo ham meṉ ho, auroṉ ke fáide ke liye, un par bhí záhir kareṉ,* 21—25 *Poshídagí meṉ bíj jamne, aur ugne ki tamsíl,* 26—29 *Khardal ke dáne kí tamsíl,* 30—35 *Samandar par ándhí ko thamá dená,* 36—41.

§ 54. BONEWÁLE KÍ TAMSÍL.

Daryá e Galíl par, Kafarnáhum ke nazdík

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
13 1-23	4 1-25	8 4-18	

1—9 Is tamsíl kí tafsír Matí meṉ dekho—13 1—9,

10—13 Dekho Matí 10 17

10 *Jab wuh akelá húá* Yane jab jamáat na ká kalám sunkar chalí gaí, aur akelá kisí ghar meṉ sustáne ke wáste gaya thá, tab yih log us ke pás áe. Matí sirf yih likhtá hai ki wuh us ke pás áe, magar us ke akele hone ká bayán nahíṉ kartá hai.

unhon ne, jo us ke sáth the, un bárah se milke us se us tamsíl ke mane púchhe

11 Us ne unhen kahá, ki Khudá kí bádsháhat ke bhed ko jánná tumhen diyá gayá hai, par un ke liye jo báhar hain, sab báten tamsílon men hotí hain

12 Táki we dekhne men dekhen, magar bújhen nahín, aur kán se sunen, par samjhen nahín, na howe ki we kabhí phiren aur un ke gunáh bakhshe jáen

13 Phir us ne unhen kahá, kyá Tum yih tamsíl nahín samajhte? To sab tamsílon ko kyúnkar samjhoge

14 ¶ Kisán kalám botá hai

15 Aur wuh jo us ráh ke kináre pará, jahán kalám boyá játá hai, we hain, ki jab unhon ne suná, to Shaitán filfaur áke us kalám ko, jo un ke dilon men boyá gayá thá, le játá hai

16 Aur usí tarah jo sangín zamín men boyá gayá, we hain, jo kalám ko sunke filfaur khushí se qabúl kar lete hain.

17 Aur áp men jar nahín rakhte, balki thorí muddat ke hain ákhir, jab us kalám ke wáste taklíf páte yá satáe játe, to jald ṭhokar kháte hain

18 Aur jo kánṭon ke darmiyán boyá gayá, we hain jo kalám sunte hain,

19 Aur dunyá kí fikren aur daulat kí dagábází aur aur chízon ká lálach dákhil hoke kalám ko dabá dete hain, aur wuh be-phal hotá hai

20 Aur jo achchhí zamín men boyá gayá, we hain, jo kalám ko sunte hain, aur qabúl karke phal láte hain, baze tís guná, baze sáth aur baze sau guná

21 ¶ Aur us ne unhen kahá, Kyá chirág is liye hai, ki paimáne yá palang ke tale rakhen aur chirágdán par na rakhen?

22 Koí chíz poshída nahín, jo záhir na ho, aur na chhipí hai, magar is liye ki zuhúr men áwe.

---

13 Is ká matlab yih hai ki yih tamsíl sáf, aur asán hai Agar tum is ko na samjho to auron ko, jo ziyáda mushkil hain, kyúnkar samjhoge

14—20 Dekho Matí 13 18—23

21 *Chirág* Yahán chirag se murad Injíl, yane Masih ká kalam Jis tarah chirág nand, ya palang ke niche rakhne ke liye nahín hai, magar chiragdán par, ki sab logon ko roshní pahunche, usí tarah yih Injíl samajhne, aur sunáne, aur sabhon ke faide ke liye hai pas tum use samajh lo

22 Yih báten masal ke taur par hain, aur záhir hai ki Masih kaí bár unhen istiamál men láyá Yahan un ká matlab yih malúm hotá hai, ki Injíl abhi poshída, aur tamsílon men kahi játi, kyúnki yih dushman hokar, mujhe már dalá cháhte hain, aur merá waqt jan dene ká abhí nahín aya, pas kuchh chhipákar un ke samhne kahne partá hai. Ma-

23 Jis ko sunne ke kán hon, sune.

24 Phir us ne unhen kahá, ki Ġaur karo ki tum kyá sunte ho, jis paimáne se tum nápte ho, usí se tumháre liye nápá jáegá, aur tumhen jo sunte ho, ziyáda diyá jáegá

25 Is liye ki jis ke pás kuchh hai, use diyá jáegá aur jis ke pás kuchh nahín, us se wuh bhí jo us ke pás hai, le liyá jáegá

26 ¶ Aur us ne kahá, Khudá kí bádsháhat aisí hai, jaisá ek shakhs jo zamín men bíj bowe,

27 Aur rát o din wuh sowe, uṭhe, aur wuh bíj is tarah uge aur barhe, ki wuh na jáne.

28 Is liye ki zamín áp se áp phal látí hai, pahle sabzí, phir bál, bad us ke bál men taiyár dána

29 Aur jab dána pak chuká, to wuh filfaur hansúá bhijwátá hai, kyúnki kátne ká waqt pahunchá hai

---

gar thore din bad, jab merá waqt pahunche, tab main apne ko bilkull záhir kar dúnga, aur Injil kí khabar, sabhon ko kholkar sunaí jaegí

24 *Ġaur karo ki tum kya sunte ho* Is ka matlab yih hai ki *jo tum sunte ho, us par ġaur karo* chunanchi aisá kaine se use samjhoge Phir yih masal, ki *jis paimane se tum napte ho, usí se tumháre liye nápa jáega*, is ká matlab is qarine men yih záhir hai, ki agar tum achchhí tarah suno, aur samjho, aur kam men lao, to Khuda aur bhi ziyada apna fazl aur samajh kí taqat bakhshega Chunanchi us ki goya taísír is ayat ke akhir men yihi hai, ki *tumhen jo sunte ho*, yane jo achchhi tarah sunkar samajhte ho, *ziyada diyá jáegá*

25 Yih áyat bhi tamsíl malum hoti hai, aur Masíh kaí bár use is tiamál men layá Dekho Mati 13 12, aur us ki tafsír ko Dunyáwi baton men us ka matlab yih záhir hai, ki jis ke pas daulat hai, us ka barhana asan hai, magar jis ke pas nahin, log use bemiqdur samajhkar lútte, aur us par ziyadati karte hain, ki use daulat men taraqqí karná bahut hi mushkil hotá hai Aur Masíh ki murád yahán isí tarah kí hai, ki jo shakhs Khudá kí báton kí samajh men goyá daulatmand ho gaya hai, wuh Khudá ke fazl se aur bhí taraqqí karega, magar jo besamajh rahkar, Khudá ki taraf apna dil nahin lagata, aur apni aql kam men nahín lata, wuh isí garibí kí hálat men bana rahega, balki aur bhi kangal hota jaega, aur filwaqa aisá hi hotá hai

§ 55 Karwe dáne kí tamsíl, aur aur tamsíláṭ. *Kafarnáhum ke nazdik*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
13 24-53	4 26-34		

26—29 Is tamsíl ko ham do taur se samajh sakte hain (I) *Khuda kí badsháhat* agar Injíl ke phailane, aur sunane se murad ho, to wuh bíj ke barhne ki mánind hai Insan to bíj botá, aur jo karna zarúr hai, wuh karta, magar sirf Khuda kí qudrat se wuh barhtá hai Isí tarah Masíh goyá kahtá hai, ki Ham log, Khudá ke kalám ka bij bote hain, aur wuh Khudá kí qudrat se pak jane tak barhega, aur tab káṭne ka waqt, yane hashr hogá. Phir *Khudá kí bádshahat* se murád dindarí ho saktí hai. Chunanchi jo koi shakhs Masih ko qabúl kartá us ke dil men Khudá ki badsháhat qarár pati hai

30 ¶ Phir us ne kahá, ki Ham Khudá kí bádsháhat ko kis se nisbat karen, aur us ke liye kaun sí misál láwen?

31 Wuh khardal ke dáne kí mánind hai, ki jab zamín men boyá játá hai, zamín ke sab bíjon se chhoṭá hai

32 Par jab boyá gayá, to ugtá hai, aur sab tarkárion se barh jáṭá, aur barí dálián nikaltín, yahán tak ki hawá ke parinde us ke sáya men baserá kar sakte hain

33 Aur wuh un se aisí bahuterí tamsílon men un kí samajh ke muwáfiq kalám kahtá thá.

34 Aur betamsíl un se báten na kartá, lekin khalwat men apne shágirdon ko sab báton ke mane batlátá thá

35 Usí din, jab shám húí, us ne unhen kahá, ki Áo, ham pár jáwen

36 Aur we us jamáạt ko rukhsat karke use, jis tarah se ki kishtí par thá, le chale.

Yih díndárí us ke dil men bíj kí tarah Khudá hí ki qudrat se baṛhti, aur wuh nahín jántá ki kis tarah se baṛhtí hai, aur jab yih bij baṛh chuká, aur pak gayá hai, tab Khudá us ko kaṭwakar, apne pás khatte, yạne bihisht men, jama karta hai Aur yih jo likha hai, ki wuh shakhs *rát aur din sowe, uṭhe*, tab bhí wuh bij baṛhtá hai, is se yih murád na hin ki gaflat kare, tau bhí aisa hogá. Barạks is ke, nasíhat yihí hai ki jis tarah kisan zamín ko taiyár kartá, aur bij botá, aur páni se sinchtá, aur ghás nikáltá, aur hifazat kartá, aur rát ko sotá, aur din ko jágtá, tau bhí sirf Khuda ki qudrat se wuh bíj baṛhtá hai, usi tarah insán ke dil men díndári ka baṛhná hai Is tamsil ká ịláqa 24, 25wín áyaton se yihí hogá ki un men Masíh ne kahá thá, ki Tum hoshyár hokar samjho, aur Khudá kí baton men taraqqí karo Aur yahán wuh is muqaddame ká dúsrá pahlú dikhátá hai, yạne ki wuh baṛhánewálá sirf Khudá hai Yih wuhí bát hai jo Pulús Rasúl ne kahí, ki "ḍarte, aur thartharáte apní naját ká kám kíe jáo, kyúnki Khudá hí hai, jo tum men asar kartá, ki tum us kí marzí ke mutábiq chalo, aur kám bhí karo"—Filip. 2 12, 13

30—32 Dekho Tafsír i Matí 13 31, 32

34 *Aur betamsíl un se báten na kartá* Yane apní badsháhat ki bábat betamsíl na kahtá, magar beshakk aur nasihat sáf sáf karta thá Wuh jánta thá, ki bahut dushman ás pás khare hain, aur agar main saf sáf is ká bayan karún, to wuh mujhe isí waqt mar ḍalenge is waste chhipákar tamsílon men kaha, tau bhí aisí safai se, ki jo cháhe, wuh samajh sake Aur us ke shagirdon ki samajh men jo kuchh na ata, wuh khilwat men unhen samjhátá tha

§ 56 Jhíl ke pár jáná Waqiát Túfán ko thámná *Daryá e Galíl*

Matí.	Mark.	Lúk	Yúhan.
		8 22 35	
8 18-27	4. 35-41	9 57-62	

35—41 Dekho Matí 8 18—27

36 *Use jis tarah se ki kishtí par thá, le chale*, yạne besámán, aur kuchh taiyárí na karke Wuh kishtí par baiṭhá húá logon ko sikhátá thá. Shám ke waqt us ne apne shágirdon ko hukm kiyá ki daryá ke pár ham jaen, aur logon ko rukhsat karke wuh jis hál se thá, waisa hí gayá. *Aur us ke sáth*

Aur us ke sáth aur bhí chhoṭí kishtíáṉ thíṉ

37 Tab barí ándhí chalí, aur lahreṉ kishtí par yaháṉ tak lagíṉ, ki wuh pání se bhar chalí thí.

38 Aur wuh patwár ki taraf sir tale takiya rakhke so rahá thá, tab unhoṉ ne use jagáke kahá, Ai Ustád, tujhe fikr nahíṉ, ki ham sab halák hote haiṉ?

39 Tab us ne uṭhke hawá ko dánṭá aur daryá ko kahá, Ṭhahar já, thamá rah To hawá thahar gaí, aur bará níwá ho gayá

40 Phir unheṉ kahá, Tum kyúṉ aise khaufnák húe, aur káhe ko iṭtiqád nahíṉ rakhte?

41 We nihάyat dare aur ápas meṉ kahne lage, Yih kis tarah ká hai, ki hawá aur daryá bhí us ke farmáṉbardár haiṉ?

V BÁB.

1 AUR we daryá ke pár Gadaríníoṉ ke mulk meṉ pahunche.

2 Aur jyúṉ wuh kishtí se utrá, wuṉhíṉ ek ádmí, jis meṉ nápák rúh thí, qabristán se nikalte húe use milá:

3 Wuh qabroṉ ke darmiyán rahá kartá thá, aur koí use zanjíroṉ se bhí jakar na saktá thá

4 Ki wuh bár bár berioṉ

---

aur bhí chhoṭí kishtíáṉ thíṉ, yane baze logoṉ ne dekhkar ki wuh pár játa hai, us ke sáth kishtíoṉ par chaṛhkar jáne ká iráda kiyá

39 *Thahar já; thamá rah* Rát ke andhere meṉ, túfan ke darmiyán, samandar kí maujoṉ par, khaṛa hokar, wuh apná háth uṭhákar kahta hai, ki Ṭhahar já, thamá rah, aur fauran hawá ṭhahar gaí, aur baṛá chain ho gayá Beshakk samandar ká Khálíq, aur túfan ká Málik yihí tha Khudá ke siwa kaun aisá kar sake.

V BÁB

ḴHULÁSA

Masíh ká Shayátín ko, ek shakhs se nikálkar, súaroṉ ke gol meṉ jáne kí ijázat dená, 1—20 Jairas kí darkhwást, ki Masíh us kí beṭí ko ákar changá kare, 21—24 Ráh meṉ ek ʿaurat ko jis ká lahú jári thá changá karna, 25—34. Is ke bad Jairas kí beṭí ko jiláná, 35—43

	Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
§ 57. GADÁRE KE DO DÍWÁNE *Daryá e Galíl kí púrab taraf*	8 28-34 9 1	5· 1-21	8. 26-40	

1—20. Dekho Matí 8 28—34.

4. *Wuh bár bár berioṉ aur zanjíroṉ meṉ jakṛá gayá thá.* Yih shakhs díwánoṉ kí tarah baṛí táqat rakhtá thá. Sháyad Shaitán ne use insání táqat se ziyáda dí thí

aur zanjíron se jakrá gayá thá, aur us ne zanjíron ko torá aur berion ke ṭukre ṭukre kiye, aur koí use tábi men lá na saká

5 Wuh hamesha rát din paháron aur qabron ke bích chilláyá kartá, aur apne taín pattharon se káṭtá thá

6 Par jyún us ne Yisú ko dúr se dekhá, daurá, aur use sijda kiyá,

7 Aur barí áwáz se chilláke kahá, Ai Khudá Taálá ke Bete Yisú, mujhe tujh se kyá kám? Tujhe Khudá kí qasam detá hún, mujhe na satá

8 Kyúnki us ne use kahá thá, ki Ai nápák rúh, us shakhs par se dúr ho

9 Phir us ne us se púchhá, Terá kyá nám hai? Us ne jawáb diyá, ki Merá nám Tuman hai, is liye ki ham bahut hain

10 Tab us ne us kí bahut minnat kí, ki hamen is sarzamín se mat nikál

11 Aur wahán paháron ke nazdík súaron ká ek bará gol chartá thá

12 So sab deon ne us kí minnat karke kahá, ki Ham ko un súaron ke darmiyán bhej, táki ham un men paiṭhen

13 Yisú ne filfaur unhen ijázat dí, aur we nápák rúhen nikalke súaron men paiṭh gaín, aur wuh gol karáre par se daiyá men kúdá, aur we qaríb do hazár ke the, jo daryá men dúbke mar gae

14 Aur we jo súaron ko charáte the, bháge, aur shahr aur dihát men khabar pahunchái Tad we us májare ke dekhne ko nikle

15 Aur Yisú pás áe, aur us díwáne ko, jis men deon

---

5 Yih sab harakaten díwanagi ki hain Injil ke likhnewale kahte hain ki Yih díwánagi is waste húi, ki Shaitán us men sama gaya thá Is hál ki bábat dekho Tafsir i Mati 4 24

6, 7 *Use sijda kiyá* Yih Shaitan ká iqrár thá, ki yahán mera málik hai, jo mujh se zabardast hai Beshakk majbur hokar us ne yih iqrár kiyá, aur iqrár yihí thá, ki "*Tú Khudá Taála ká Beṭa hai*" Shaitán bhí is bát par majbúri se gawáhí detá hai, aur har ek makhlúq gawáhí dega Jo apni khushí se nahín, wuh jabr se degá —Rúm. 14 10, 11, Filip. 2 10, 11

9 *Merá nam Tuman hai* Yúnáni men *lejion* Rúmí fauj ká yih ek briged, qarib chha hazár admion ka thá, magar muhawara men is se murad sirf kasrat hai, goyá ki mera nam jamm i kasir hai

10 *Hamen is sarzamín se mat nikal* Lúká likhta hai, ki unhon ne us ki bari minnat kí, ki hamen gahre, yane jahannam men jáne ka hukm na kar, 8 31 Us mulk men bahutere but parast, aur bedin, aur jahil admi rahte the, aur aisí jagah men yih Shaiyátín apná kám achchhí tarah kar sakte the Is wáste unhon ne yih minnat kí hogí, ki hamen is sarzamín se mat nikal.

13 *Unhen ijazat dí* Agar koí itaráz kare ki Yisú ne yih ijázat dekar, un súaron ke málikon ká bará nuqsán kiyá, to is ká jawab yih káfí hai. *Pahle*, ki Khudá bahut gunáhon, aur nuqsánon ko hone

ká tumaṅ thá, baiṭhe aur kapre pahine aur hoshyár dekhá aur dar gae.

16 Aur jinhoṉ ne yih dekhá thá, díwáne ká sárá ahwál aur súaroṉ ká tamám májará un se bayán kiyá

17 Tab we us kí minnat karne lage, ki un kí sarhadd se nikal jáe

18 Jyúṉ wuh kishtí par áyá, us ne, jo díwána thá, us se minnat kí, ki us ke sáth rahe

19 Lekin Yisú ne use ijázat na dí, balki use kahá, ki Apne ghar já, apne logoṉ pás, aur unheṉ khabar de, ki Khudáwand ne mujh par rahm karke mujh se kyá kám kiyá

20 Tab wuh gayá, aur Dikápolis ke mulk meṉ, un kámoṉ kí, jo Yisú ne us ke liye kiye the, manádí karne lagá, aur sabhoṉ ne taajjub kiyá

21 Aur jab Yisú kishtí par phir pár áyá, barí bhir us pás jama húí, aur wuh daryá ke nazdík thá.

---

detá hai, aur is bat kí samajh meṉ ham, balki sára jahan lachar hai *Dúsre*, Masih ne sirf ijazat di, aur Shayátín ne jo kiyá, wuh apní marzí ke mutábiq kiyá, aur jo nuqsan húá, wuh unhiṉ kí taraf se tha, na Masíh kí taraf se

17 *Tab wuh us ki minnat karne lage, ki un kí sarhadd se nikal jáe* Zahir hai ki wuh use nabi samajhkar, aur apní bedini ke sabab us se darte the, ki shayad hamará aur bhí nuqsán us se hogá Wah wah ! jahan ka Najat-dihanda un ke darmiyán áya, aur unhoṉ ne cháhá ki yaháṉ se jald nikal jáe, aur wuh nikal gaya Hindostan ke logoṉ ko is májare par gaur karna, cháhiye Áj kal un ke pás yih bebaha barakat pahuṉchí hai Masih goyá un kí sarhadd meṉ áyá, aur bahut log kahte haiṉ, ki chalá já,—ham tujhe nahíṉ chahte Khudá unheṉ muáf kare, aur un kí yih minnat suni na jae, jaisa ki gadr ke dinoṉ meṉ unhoṉ ne cháhá thá, aur un kí suní na gaí

19 *Unheṉ khabar de* Gaur karná cháhiye ki Masíh Yahúdiya des meṉ jab thá, tab aksaroṉ ko hukm kiyá ki merí shuhrat na karo. aur yaháṉ shuhrat ká hukm detá hai Is ká sabab yih hogá ki us jagah wuh áp nahiṉ jata, aur na us kí ján ká kuchh khatra thá, aur us ne jáná ki agar yih log mere muṉh se Injil na suneṉ, to munasib hai ki aur kisí se suneṉ Sháyad yih shakhs darta tha, ki Yisú jab chala jae, tab Shaitan mujhe phir giriftar karegá, aur Yisú ne chahá ki wuh samjhe ki maiṉ, agarchi hazir na húṉ tau bhi Shaitán ko rok sakta huṉ

20 *Dikápolis* —Dekho Tafsír i Matí 4 25 *Un kámoṉ kí jo Yisú ne us ke liye kiye the manádí karne lagá* Yih to niháyat wajib aur lazim thá, aur isi tarah, jis shakhs ne áj kal Masíh ke wasíle Shaitán kí gulamí se azádi pai, aur naját ki barakat hásil ki hai, wuh kis tarah chup rah sake ? Zarur jákar apne logoṉ se bayán karegá, ki Masih ne mere liye kaise baṛe baṛe kam kiye haiṉ

§ 59 JAIRUS KÍ BETÍ KO JILÁNÁ EK AURAT KO, JIS KÁ LAHÚ JÁRÍ THÁ CHANGÁ KARNÁ *Kafarnáhum meṉ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
9 18-26	5 22-43	8 41-56	

22 Aur dekho, kı ıbádatkháne ke sardároṉ meṉ se ek shakhs, jıs ká nám Jaıras thá, áyá, aur use dekhkar us ke qadamoṉ par gırá,

23 Aur yıh kahke kı Merí chhoṭí beṭí marne par haı, us kí bahut mınnat kí, kı wuh áwe, aur apne háth us par rakhe, kı wuh changí ho to wuh jíegí

24 Tab wuh us ke sáth gayá, aur barí bhír us ke píchhe chalí, aur use dabá lıyá

25 Aur ek ąurat jıs ká bárah baras se lahú járí thá,

26 Jıs ne bahut se hakímoṉ kí dawáeṉ kháí thíṉ, aur apná sab mál kharch karke kuchh fáıda na páyá thá, balkı us kí bímárí aur bhí barh gaí thí,

27 Yısú kí khabar sunke us bhíṛ meṉ us ke píchhe se áí, aur us ke kapṛe ko chhú lıyá

28 Kyúṉkı us ne kahá, kı Agar maıṉ sırf us ke kaproṉ ko chhú lúṉ, to changí ho jáúṉgí

29 Aur filfaur us ke lahú ká sotá band húá, aur us ne apne badan ke ahwál se jáná, kı maıṉ us áfat se changí húí.

30 Tab Yısú ne filfaur apne meṉ jáná, kı mujh meṉ se qúwat nıklí, us bhír kí taraf mutawajjıh hokar kahá, kı Mere kapre ko kıs ne chhúá?

31 Us ke shágırdoṉ ne us se kahá, Tú dekhtá haı, kı log tujh par gıre parte haıṉ, phır tú kahtá haı, Mujhe kıs ne chhúá?

32 Tab us ne chároṉ taraf nıgáh kí, tákı use, jıs ne yıh kám kıyá thá, dekhe

33 Aur wuh aurat sab kuchh jánkar jo us par wáqı húá thá, dartí aur kámptí áí, aur us ke áge gır parí, aur sab sach sach us se kahá.

34 Tab us ne use kahá, Aı

22—43 Yıh sab bayán Matí kí Tafsír meṉ húá Wahán dekhná cháhıye —Matí 9 18—29 Markas ká bayán kuchh zıyáda túl haı, aur us meṉ bazí báteṉ haıṉ, jo Matí kı kıtáb meṉ nahıṉ

28 Kyá jáneṉ kı yıh aurat kaháṉ tak Masíh se wáqıf thí áyá wuh use sachchá Masíh jántí, yá sırf us ke mujıze sunkar samajhtí thí, kı yıh mujhe bhí sıhat de saktá haı, ham yıh nahíṉ jante, magar záhır hai, kı us ká púrá ıatıqád thá, kı wuh mujhe changá kar sakta haı. Aglab haı, kı wuh haqíqat meṉ ímándár thí

30 *Mere kapre ko kis ne chhúá?* Záhır haı kı jıs meṉ changá karne kí qudrat thí, wuh yıh bhí ján saktá thá, kı kıs ne mujhe chhúá, magar yıh bát us ne ınsán kí tarah púchhí, tákı yıh aurat, aur jo kuchh ıs par wáqa húá, sabhoṉ ko mąlúm ho

34 *Tere ímán ne tujhe bacháyá.* Is ká matlab yıh haı, kı ímán ke *wasíle* tú ne sıhat páí yane ímán lákar tú mere pás áí, aur merí qúwat se changí húí. Haqíqat meṉ *ímán* ne use nahíṉ bacháyá, magar Masıh ne, tau bhí agar us ká ímán na hotá, to na bachtí Isí tarah gunahgár, jab Masíh par ímán lákar us ke pás átá, to us ká ímán use bachátá haı, yane us ke bachne ká wasíla wuh ímán goyá háth haı, jıs se wuh Masíh ko chhú letá haı

beṭí, tere ímán ne tujhe bacháyá; salámat já, aur apní áfat se bachí rah

35 Jab wuh yihí kahtá thá, ibádatkháne ke sardár ke yahán se logon ne áke kahá, ki Terí beṭí mar gaí, ab kyún Ustád ko ziyáda taklíf detá hai?

36 Yisú ne us bát ko, jo we kah rahe the, sunte hí, ibádatkháne ke sardár ko kahá, Mat dar, faqat iatiqád rakh

37 Aur us ne, siwá Patras aur Yaqúb aur Yaqúb ke bháí Yúhanná ke, kisí ko apne sáth jáne na diyá

38 Aur ibádatkháne ke sardár ke ghar men áke shor o gul, aur logon ko bahut rote píṭte dekhá

39 Aur bhítar jáke, unhen kahá, Tum káhe ko gul karte aur rote ho? Laṛkí mar nahín gaí, balki sotí hai.

40 We us par hanse, lekin wuh sab ko báhar karke, laṛkí ke má báp ko, aur apne sáthíon ko leke, jahán wuh larkí parí thí, andar áyá

41 Aur us larkí ká háth pakarkar use kahá, Talítá qúmí, jis ká tarjuma yih hai, ki Ai larkí, Main tujhe kahtá hún, Uṭh

42 Wunhín wuh larkí uṭhke chalne lagí, kyúnki wuh bárah baras kí thí Tab we bahut hairán húe

43 Phir us ne unhen bahut tákíd se kukm kiyá, ki Yih

35, 36 Malúm hotá hai, ki ab tak Masíh ne kisí murde ko is shahr men nahín jiláyá thá, aur yih log samjhe ki agarchi wuh bímáron ko changá kar saktá, magar us ká ikhtiyár murdon ke jiláne tak nahin pahunchtá hai Masíh ne baṛí mihrbání se us ibádatkhane ke sardar se yih tasalli kí bat kahí, ki Tú ghabra mat mujh par iatiqád rakh

39. *Sotí hai* Maut aksar nínd kahlátí hai Masíh kí murad yih, ki is laṛkí kí maut sirf nínd kí tarah hai, ki wuh jald jág uṭhegí — Dekho Matí 9 24

40 *We us par hanse*, yane baze jo wahán the, yih samajhkar ki Yisú ne sach much sone kí babat kahá, apne dil men sochne, aur sháyad ápas men kahne lage, ki Yih shakhs kyá jántá hai, aur is hál men kyá kar sakegá? Wuh samajhtá hai, ki is bímár ko changá karúngá, lekin murde ko kis tarah changá karegá?

41 *Talítá qúmí*, yane, Ai laṛkí uṭh Yih alfaz usí zaban ke hain, jo Masih, aur us waqt ke sab Yahúdí apní bol chál men istiamál karte the Wuh khass Ibráni nahín, magar Suryání, aur Kaldí zabánon se milí húí thí

43. *Bahut tákíd se hukm kiyá, ki yih koí na jane* Masíh beshakk jántá thá, ki bahut log is májare se wáqif honge, magar wuh cháhtá thá, ki jahán tak ho sake, yih bát mashhúr na ho Sháyad us ne kuchh is taur se unhen tákíd kí, ki tum ko malúm hai, ki Faqih aur Farísí mujh se bahut náráz hain, aur már dálá cháhte· pas tum is ko mashhúr, aur merí taríf men is ká zikr na karo, balki jahán tak ho sake, is ko chhipáo *Use kuchh kháne ko den* Gaur karne ke láiq yih bát hai, ki Masíh ne is laṛkí ko jiláyá thá, magar us ke khiláne ke wáste mujiza nahín dikháyá Masíh ke sab mujize wájib, aur láiq, aur mauqe ke sáth, aur ádmíon ko

koí na jáne, aur farmáyá, ki use kuchh kháne ko den

VI BÁB

1 PHIR wahán se rawána húá, aur apne watan men áyá, aur us ke shágird us ke píchhe ho liye

2 Jab sabt ká din húá, wuh ibádatkháne men waz karne lagá aur bahuton ne sunke hairán hokar kahá, ki Yih báten us ne kahán se páín? aur yih kyá hikmat hai, jo use milí hai, ki aisí karámat us ke háth se záhir hotí hain?

3 Kyá Yih Mariyam ká Betá barhaí nahín? aur Yaqúb, aur Yose, aur Yahúdáh, o Shamaún ká bhái nahín? aur kyá us kí bahinen hamáre pás yahán nahín hain? Aur unhon ne us se thokar kháí

4 Tab Yisú ne unhen kahá, Nabí beizzat nahín hai, magar apne watan men, aur apne kunbe, aur apne ghar men

5 Aur wuh koí mujiza wahán na dikhlá saká, siwá is ke, ki thore se bímáron par háth rakhke unhen changá kiyá

6 Aur us ne un kí beímání

---

fáida-bakhsh the, aur us ne kabhi tamashe ke taur se, yá sirf apni qudrat dikhane ke waste mujize nahín dikhae Is bat men Injil aur mazhabon ki kitabon se bahut tafawat rakhti hai Agar yih sirf insan ki tasnif, aur banawat hotí, to kya tajjub hai, jo tarah tarah ke tamashon ka bayan us men hotá maslan yih, ki Masíh ne apní chhingulí par pahar uthakar qaim kiyá, ki us ke shagird barish men bhígne se bachen, ya ki us ne apní angulí se chand ko do tukre kiya. Magar Injil men kuchh aise tamáshon ká bayán nahín hai Ek do jhúthi Injilen áj tak maujúd rahí hain un men beshakk aisa bayan bahut hai Chunanchi yih, ki Masíh larakpan men matti ki chiriyán banákar unhen ura deta, aur phir jis larke se Masih naráz hotá, wuh fauran mar jatá, yahán tak ki log us se bahut darne lage, aur apne larkon ko us ke sath khelne na dete Aisí baten saf banáwat hain, aur in ka zikr Injíl men bilkull nahín hai Masih ke mujize, Khuda ke sab kamon ki tarah, wajib o laiq hain.

VI BÁB

KHULÁSA.

Masíh kí, apne ham-watanon se, hiqarat, 1—6 Bárah rasulon ko khushkhabarí sunáne ke liye bhejná, aur napak ruhon par ikhtiyar dená, 7—13 Masíh kí bábat Herodís, aur auron kí mutafarriq ráe, 14, 15 Herodís ke hukm se Yúhanná baptisma denewále ká sar káṭá jáná, 16—29 Injíl sunákar rasúlon ká lauṭ áná, 30—33 Pánch hazár admíon ko pánch roṭí, aur do machhlíon se khiláná, 34—44 Apne shágirdon ke pás daryá par Masíh ká paidal chalá áná, 45—52 Ganesarat men pahunchná, aur wahán ke bímaron ko changá karná, 53—56

§ 61 YISÚ KÁ PHIR NÁSARAT MEN ÁNÁ, AUR WAHÁN NÁMANZÚR HONÁ...... ....

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
13 54-58	6 1-6		

1—6 Dekho Matí 13: 54—58.

se tạajjub kiyá. Aur ás pás ke gáṉoṉ meṉ wạz kartá phırá

7 ¶ Aur un bárah ko buláyá, aur un ko do do karke bhejṉá shurú kıyá, aur unheṉ nápák rúhoṉ par ıkhtıyár dıyá

8 Aur hukm kıyá, kı safar ke lıye, sıwá láṭhí ke, kuchh na lo, na jholí, na roṭí, na apne kamaıband meṉ paısá ·

9 Magar jútíáṉ pahıno; par do kurte mat pahıno

10 Aur unheṉ kahá, Jaháṉ tum kısí ghar meṉ dákhıl ho, to jab tak tum us jagah se jáo, wahíṉ raho

11 Aur jıtne tumheṉ qabúl na kareṉ, aur tumhárí na suneṉ, to jab tum waháṉ se nıklo, apne páṉw kí gard jháṛ dená, táki un par gawáhí ho. Maıṉ tum se sach kahtá húṉ, kı Adálat ke dın, Sadúm aur Ġamúra ke lıye, us shahr kí banısbat, bardásht karní sahaj hogí

12 Aur unhoṉ ne jáke manádí kí, kı Tauba karo

13 Aur bahut se deoṉ ko dúr kıyá, aur bahutoṉ ko, jo bímár the, un par tel ḍhálke changá kıyá

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan
§ 62 Tísrí sair Galíl meṉ Bárah shágirdoṉ ko nasíhat karná, aur atráf meṉ bhejna Galıl	9 35-38 10· 1-42 11 1	6 6-13	9 1-6	

7 *Do do karke bhejná shurú kıyá* Masíh ne beshakk ıs wáste do do karke apne shágırdoṉ ko bhejá, kı yıh kam mushkıl hai, aur ıs meṉ bahut ruswaí, aur mukhalıfat logoṉ se hogí, pas munásıb húa, kı ek dusre se madad aur sahará páe Aur ıs meṉ ham logoṉ ke lıye ıshára haı, kı kıs tarah Ġaır qaumoṉ meṉ Injíl ká wạz karne jana cháhıye, yane jab ho sake, to bıhtar haı kı do ádmí hoṉ Yıh rae Masıh kí haı, aur beshakk achchhı haı

8—11 In ayatoṉ kí tafsír meṉ dekho Matí 10 9—15 Masíh ne us waqt shágırdoṉ ko hukm kıyá, kı Ġaır-qaumoṉ, aur Sámaríoṉ ke pás mat jáo, magar Markas ıs ká zıkr nahíṉ kartá haı sháyad ıs wáste kı wuh kháss kar Ġaır qaumoṉ ke lıye lıkhtá thá, aur yih log ıs hukm ká matlab na samajhkar, ázurda-khátır hote

12. *Tauba karo* —Dekho Matí 3 2 Injíl ke waz karne meṉ yıhí pahlı bát haı, chunánchı Yúhanná baptısmá denewále, aur Masíh áp, aur us ke Rasúloṉ ne yıhí bát kahkar shurú kıya, kı *Tauba karo* aur Masíh ke sab sachche Khádım ı dın áj tak yıhı kahte rahte haıṉ. Pas jo koí Masíh ke pás áe, wuh pahle tauba karke, apne gunáhoṉ ko chhor de

13 *Bahut se deoṉ ko dúr kıyá* Dekho Tafsír ı Matí 4 24. *Tel ḍhálke changá kıyá* Bímárí ke waqt Yahúdıoṉ meṉ yıh dastúr thá, aur unhoṉ ne samjhá kı ıs meṉ achchhí tásır haı Yúsuf muwarrıkh bayán karta haı kı "Herodıs bádsháh, jab marne par thá, tab hakímoṉ ne hukm kıyá kı tel se malá jáe," aur Yạqúb ke khatt 5 14 meṉ yıh hukm haı, kı "agar koı bímar paṛe, to kalísyá ke qasısoṉ ko buláwe, aur we us par Khudawand ke nám se tel ḍhálkar

14 Aur Herodís bádsháh ne suná, (kyúnkı us ká nám mashhúr húá thá,) tab us ne kahá, kı Yúhanná baptısmá denewálá murdon men se jí uṭhá, ıs lıye muạjıze us se záhır hote haın.

15 Auron ne kahá, ki Wuh Ilıyás haı Phır auron ne kahá, Yıh ek nabí haı, yá nabíon men se kısí kí mánınd haı.

16 Par Herodís ne sunkar kahá, kı Yıh to Yúhanná haı, jıs ká sır maın ne kaṭwáyá haı; wuh murdon men se jí uṭhá haı

17 Kyúnkı Herodís ne áp Herodıyás ke wáste, jo us ke bháí Faılbús kí jorú thí, log bhejkar Yúhanná ko pakarwáke, qaıdkháne men band kıyá, kyúnkı us ne us se byáh kıyá thá

18 Aur Yúhanná ne Herodís ko kahá thá, ki Apne bháí kí jorú rakhná tujh par rawá nahín

19 Is lıye Herodıyás us ká kína rakhtí, aur cháhtí thí, kı use ján se máre, par us ká háth na partá thá.

20 Is wáste kı Herodís, Yúhanná ko mard i rástbáz aur muqaddas jánkar, us se ḍartá, aur us kí pásdárí kartá, aur us kí sunkar bahut sí báton par ạmal kartá, aur us kí báten khushí se suntá thá

21 A'khır, qábú ká dın áyá, kı Herodís ne apní sálgırıh men apne buzurgon, aur rısáladáron, aur Galíl ke amíron kí zıyáfat kí;

22 Tab Herodıyás kí beṭí áí, aur náchke Herodís, aur us ke mıhmánon ko khush kıyá; tab bádsháh ne us laṛkí ko kahá, Jo tú cháhe, so máng, maın tujhe dúngá

23 Aur us se qasam kháí, kı merí ádhí bádsháhat tak, jo kuchh tú mujh se mánge, maın tujhe dúngá

24 Wuh chalí gaí, aur apní má se púchhá, kı Maın kyá mángún? Wuh bolí, kı Yúhanná baptısmá denewále ká sır

25 Tab wuh filfaur bádsháh ke pás chálákí se áí, aur us se ạrz karke kahá, Maın cháhtí hún, kı tú Yúhanná baptısmá denewále ká sır ek básan men abhí mujhe de

26 Bádsháh bahut gamgín

---

us ke lıye duá mángen" Zakhmon par bhí tel lagáya játá thá —Lúká 10 34 Tau bhı yıh gumán na karná cháhiye ki sırf dawá ke taur se Rasúlon ne tel ká ıstıamal kıyá. Jıs tarah Masíh ne bímáron par apná háth rakhá, aur andhe kí ánkh par mıṭṭí gúndhkar lagáí, usí tarah yıh tel Khudá kí sıhat-bakhsh táṣír ká nıshán thá

§ 63 HERODÍS KÁ GUMÁN, KI YISÚ YÚHANNÁ HAI, JIS KÁ SIR MAIN NE KAṬWÁYÁ THÁ *Galíl men? Pırıá*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
	6 14 16		
14 1-12	21-29	9 7-9	

14—29 Dekho Matí 15 1—12

20. *Aur us kí sunkar bahut sí*

húá, par apní qasam, aur sáth baiṭhnewáloṉ ke sabab na cháhá, ki us se inkár kare.

27 Tab bádsháh ne filfaur jallád ko hukm karke bhejá, ki us ká sir láwe Us ne jáke us ká sir qaidḳháne meṉ káṭá,

28 Aur ek básan meṉ rakhke láyá, aur us laṛkí ko diyá, aur us laṛkí ne apní má ko diyá

29 Tab us ke shágird sunkar áe, aur us kí lásh ko uṭháke qabr meṉ rakhá

30 Aur rasúl Yisú ke pás jamạ húe, aur jo kuchh unhoṉ ne kiyá, aur jo kuchh sikhláyá thá, sab us se bayán kiyá

31 Tab us ne unheṉ kahá, Alag wíráne meṉ chalo, aur zarra sustáo, is liye ki waháṉ bahut log áte játe the, aur unheṉ kháná kháne kí b fursat na thí.

32 Tab we alag kishtí p charhke ek wíráne meṉ gae

33 Par logoṉ ne unhe játe dekhá, aur bahutoṉ ne u pahcháná, aur sáre shahroṉ s khushkí khushkí udhar dauṛ aur un se áge já pahunche aur ikaṭṭhe hoke us pás áe.

34 Aur Yisú ne nikalk baṛí bhíṛ ko dekhá, use u par rahm áyá, kyúṉki we u bheṛoṉ kí mánind the, ki ji ká garariyá nahíṉ, aur wu unheṉ bahut sí báteṉ sikhlán lagá

35 Jab din bahut dhalá, u ke shágirdoṉ ne us pás ák kahá, Yih jagah wírán ha aur bahut der húí

36 Unheṉ rukhsat kar, ták we chároṉ taraf ke gáṉoṉ

---

batoṉ par amal kartá, lekin apne bhai Failbús kí joru Herodiyás ko chhoṛ dene par razi nahíṉ thá Isi tarah aksar gunahgar dindári ke baze kam karte, aur apne diloṉ ko yuṉ tasalli dete haiṉ, magar jo gunah, ki bahut aziz hai use nahíṉ chhoṛte Khuda púrí farmanbardari chahtá hai, aur jo is se kam hai, wuh kisi kam ki nahíṉ

§ 64 BÁRAH SHÁGIRDOṈ KÁ LAUṬ ÁNÁ, AUR YISÚ KÁ JHÍL KE PÁR, UN KE SÁTH JÁNÁ PÁṆCH HAZÁR ÁDMÍOṈ KO KHILÁNÁ *Kafarnáhum meṉ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhán
14:13 21	6 30-44	9 10-17	6 1-16

30 *Aur rasúl Masíh ke pás jamạ húe;* yạne wuh bárah Rasúl, jinheṉ us ne do do karke, Injíl sunáne ko bheja thá a 7, chároṉ taraf ke gaṉoṉ meṉ jákar, aur apná kám karke, wuh lauṭ áe, au Kafarnahum shahr meṉ Masíh s mulaqát ki

31 *Alag wíráne meṉ chalo* Kafarnahum se, Daryá e Galil ke par, jahaṉ bahut jangal aur kam ábadí thi, wuh gae

32—44 Dekho Matí 14 13–21

33 *Ḳhushkí khushkí udhar daure* Kafarnáhum shahr Daryá e Galil ke uttar kone ke nazdik, pachchhim taraf waqạ hai, aur yih log Masíh, aur us ke shagirdoṉ ka maqsad daryáft karke, ki kaháṉ jate haiṉ, kuchh ghúmkar uttar kone ki ráh gae hoṉge, aur yúṉ un ke age ḳhushkí par dauṛe.

34. *Bheṛoṉ kí mánind the, jin ká gaṛariyá nahíṉ* Káhin aur Faqih, ki jin ka kam logoṉ ko sikhlaná tha, yih aksar dunyadár, aur bátil-parast, aur ḳhud-garaz hokar ạmm logoṉ ko haqir jante, aur un

aur bastíon men jáke roṭí mol len, kı kháne ko un pás kuchh nahín.

37 Us ne unhen jawáb men kahá, Tum unhen kháne ko do Tab we bole, Kyá ham jáke do sau dínár kí roṭíán mol len, aur unhen khıláwen ?

38 Us ne unhen kahá, Tumháre pás kıtní roṭíán haın ? jáke dekho. Unhon ne daryaft karke kahá, Pánch roṭíán aur do machhlíán

39 Tab us ne unhen hukm kıyá, kı un sab ko harí ghás par pánt pánt karke bıthláo

40 We sau sau aur pachás pachás pánt men baıṭhe

41 Tab us ne wuh pánch roṭíán, aur do machhlíán le ke, ásmán kí taraf dekhk barakat cháhí, aur roṭíán to rín, aur apne shágırdon k dín, kı un ke áge rakhen, au us ne wuh do machhlíán u sab men bánṭín

42 We sab kháke ser húe

43 Aur unhon ne ṭukṛo se bárah ṭokríán bharín, au kuchh machhlíon se bhí uṭhá ín

44 Aur we, jınhon ne roṭíá kháín, panch hazár mard k qaríb the

45 Aur filfaur us ne apn shágırdon ko tákíd se hukı kıyá, kı jab tak maın logo ko rukhsat karún, tum kısht

---

ko nasíhat karne se gáfil rahte the Is muqaddame men un kí ḳháss samajh bazon ne un men se ek dafa yıh zahır kı, kı " yıh log jo sharıąt se náwáqıf haın lanatı haın "—Yuhan 7 49

37 *Kyá ham jákar do sau dínar kí roṭíán mol len ?* Do sau dınár qaríb pachas rupae ke barabar the Sháyad ıtne rupae shágırdon ke pás jamą ho gae honge, aur Faılbús ne, aur shágırdon ke sath men kahá kı kyá ham yıh sab ḳharch karen aur tau bhí wuh káfí na hogá ? Yúhan 6 7

43 Khane se peshtar sırf pánch roṭíán thín ın men se pánch hazar ádmıon ne kháyá, aur kháne ke bad bárah ṭokre bache húe ṭukṛon se bhar gae, yane jo pahle thá, us se bahut zıyáda bach rahá Yıh saf mųjıza thá, aur aısá mųjıza kı Masíh ke láıq Chunánchı bhúkh, aur har tarah kí hájatmandí gunah ká natıja haı, aur Masíh, jo gunah aur us ke natíjon ko dúr karne ko ayá, yıh wájıb thá, kı wuh apní qudrat ıs bát men záhır kare

§ 65 YISÚ KA PÁNÍ PAR CHAI NÁ *Daryá e Galıl*

Matí	Mark	Lúk	Yuhan
14 22-36	6 45-56	. .	6 15-2

45—56 Dekho Matı 14 22-36

45 *Tum kıshtí par charho au us pár Baıtsaıdá ko áge já* Yıh Baıtsaıda yane *machhwon k ábádí* Patras o Andryas, aur Yą qúb o Yúhanna ká shahr, Daryá Galıl ke pachchhım kınare par, Ka farnáhum se kuchh dakhın waq thá Us ka nám kaı bar Injıl me mazkúr haı,—Yúhan 12 21, au wuh Baıtsaıdá e Galíl kahlatá th Magar yahán ek mushkıl bát naz átı haı chunánchı Lúká ke bayá se zahır haı, (Luk 9 10,) kı ja hán yıh mųjıza zahır húa, wuh m qám bhí Baıtsaıda ke pás tha, au Matí, aur Markas, aur Yúhanná k bayán se mąlúm hota haı, kı wu Daryá e Galıl ke us taraf tha, yan púrab taraf—Yúhan 6 1 Yı mushkıl bahut dınon tak baní rah píchhe ek shaḳhs Reland sáhıb n

par charho aur us pár Baitsaidá ko áge jáo

46 Aur áp unhen rukhsat karke ek paháṛ par duá mángne ko gayá.

47 Aur jab shám húí, kishtí bích daryá men thí, aur wuh akelá khushkí par thá

48 Us ne dekhá, ki we khewne se bahut tang hain, kyúnki hawá un ke mukhálif thí, tab pichhle pahar rát ko, Yisú daryá par chaltá húá un ke pás áyá, aur cháhá ki un se áge baṛhe

49 Jab unhon ne use daryá par chalte dekhá, khiyál kiyá, ki kuchh dhokhá hai, aur chillá uṭhe

50 Kyúnki sab ne use dekhá, aur ghabráe Par wuh filfaur un se kalám karke unhen kahne lagá, Khátir jama rakho, main hún, mat daro

51 Phir wuh kishtí par un pás charhá, aur hawá tham gaí, tab unhon ne apne dilon men niháyat hairán hoke taajjub kiyá

52 Is liye ki unhon ne roṭíon ke muajize ko na samjhá thá, kyúnki un ke dil sakht the

53 Aur we pár guzarke Ganesarat ke mulk men áe, aur gháṭ par lagayá

54 Jab we kishtí par se utre, filfaur log use pahchánke, us mulk kí har taraf se daure.

55 Aur bímáron ko chárpáíon par rakhke, jahán unhon ne suná thá, ki wuh hai, le jáne lage

56 Aur wuh jahán kahín bastí yá shahr yá gánw men gayá, unhon ne bímáron ko bázáron men rakhá, aur us kí minnat kí, ki sirf us kí poshák ke dáman ko chhú len, aur jitnon ne use chhúá, achchhe ho gae.

---

sáf záhir kiya, ki púrab taraf par bhí ek Baitsaidá shahr thá, jo pichhe *Juliyás* kahlátá, aur jis ká zikr Pliny, aur Yúsuf donon karte hain Peshtar wuh chhoṭa gáon thá, jahán machhwe rahte the, magar Masíh kí paidáish ke waqt Filip chauthái ke hákim ne use bahut baṛháyá, aur ábad kiya, aur Rúmíon ko khush karne ke liye us ká nám Juliyás rakhá, ki yih Qaisar kí beṭí ká nám tha —(Lúk 3 1, Yúsuf Antiq XVIII 2 1) Filip hákim áp yahán rahá, aur mar gayá, aur us kí qabr bahut shán se yahín baní thí Pas is men kuchh mushkil nahín rahí

48 *Cháhá ki us ke áge baṛhe*, yane goya cháha

49 *Dhokhá hai* Unhon ne jáná hoga, ki yih Masih kí súrat hai; magar yih samajhkar ki ádmí pání par nahín chal saktá, unhon ne khiyal kiyá, ki yih koi dhokhá, yane bhút hogá

52 *Un ke dil sakht the*, yane besamajh the. Un ká íman kamzor thá, aur unhon ne jald nahin samjhá, ki yih shakhs Masíh Khudá ka Beṭá hokar, jo kuchh chahe, wuh kar saktá hai

53 Yih dúsrí dafa jáne ká bayán hai, púrab ki taraf se lauṭkar, wuh phir gae

VII BÁB

1 TAB Farísí aur baze Faqíh Yarúsalam se áke us pás jama húe

2 Jab unhon ne us ke baze shágirdon ko nápák yane bin dhoe háthon se roṭí kháte dekhá, to aib lagáyá

3 Is liye ki Farísí aur sab Yahúdí, buzurgon kí riwáyat par amal karke, jab tak ki apne háth kuhní tak na dho len, na kháte

4 Aur bázár se áke jab tak gusl na kar len, nahín kháte. Aur bahut sí báten hain, jin ko we mánte hain, jaise piyálon aur thálíon aur támbe ke bartanon aur chárpáíon ká dhoná

VII BÁB

KHULÁSA

Farísíon ká Masíh ke shágirdon par bedhoe háthon se kháne ká aib lagáná, aur Masíh ká jawáb, 1—13 *Kháne kí bábat nasíhat,* 14—23 *Surofoiníkí aurat kí beṭí ko shifá dená,* 24—30 *Aur ek gunge bahre ko tandurust karná,* 31—37

HISSA V.

KHUDÁWAND KÍ TISRÍ ÍD I FASAH KE KHÁNE SE LEKAR US WAQT TAK KI GALÍL KO ÁKHIRÍ BÁR CHHOR GAYÁ ARSA *Chha mahíne ká*

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan
§ 67 BEDHOE HÁTH KHÁNE SE KHUDÁWAND KÁ APNE SHAGIRDON KO BEQUSÚR THAHRÁNÁ FARÍSÍON KÍ RIWÁYATEN *Kafarnáhum men*	15 1-20	7 1-23		

1—23 Dekho Matí 15 1—20

1 *Yarúsalam se ákar* Yih Faqih aur Farisi Yarúsalam se is wáste áe honge, ki Masih ka hál, aur chal daryaft karen, aur sardaron ne unhen is liye bhejá hogá, ki wuh us se darte, aur kina rakhte the

2 *Nápak yane bin dhoe hathon se roṭí kháte dekha* Jána cháhiye ki is nápákí se nasaf hona murad nahín, magar dastúron ke bamújib na chalná Hath kitne hí saf hon, magar un logon kí nazar men napak the, jab tak ki dastur ke bamújib dhoe na jaen. Yih surf ek rasm thí, aur ádmíon se muqarrar hui, na Khuda se *Kuhní tak na dho len* Jis lafz ká tarjuma yahán *kuhní tak* hai, baze kahte hain, ki us ká tarjuma *taqaiyad,* yá *mihnat* hona cháhiye

4 *Gusl na kar len* Asl zabán men yún hai, ki jab tak baptismá na kiya jae Matlab *dhone se* hai, magar kis tarah se dhona, yih achchhi tarah zahir nahín Aglab hai ki is hal men wuh apne háthon ko dhote the, na sare badan ko *Chárpáíon ká dhona* Yih chárpáian wuhi asbab the, jin par khate waqt

5 Tab Farísíon aur Faqíhon ne us se púchhá, kı Tere shagırd buzurgon ke hukmon par kyún nahín chalte, par roṭí bın dhoe háth se kháte haın?

6 Us ne unhen jawáb men kahá, kı Yasaıyáh ne tum rıyákáron ke haqq men kyá khúb nabúwat kí haı, kı Ye log honṭhon se merí buzurgí karte haın, par un ke dıl mujh se dúr haın

7 Aur we befáıda merí parastısh karte haın, kyúnkı jo talím we sıkhláte haın, ınsán ke ahkám haın

8 Is lıye tum Khudá ke hukm ko tark karke ınsán kí rıwáyat, jaıse pıyálon aur thálíon ká dhoná, mánte ho, aur aıse bahutere kám haın, jo tum karte ho.

9 Aur us ne unhen kahá, Tum Khudá ke hukm ko bakhúbí bátıl karte ho, tákı apne dastúron ko sábıt rakho.

10 Kyúnkı Músá ne kahá, kı Apne má báp kí tạzím kar, aur Jo koí má báp ko kose, wuh ján se márá jáe

11 Par tum kahte ho, Agar koí apne báp yá má ko kahe, kı jo fáıda mujhe tujh ko pahuncháná thá, so qurbán, yạne hadıya, húá

12 So tum use us ke báp yá us kí má kí kuchh madad karne nahín dete,

13 Pas tum Khudá ke kalám ko apní rıwáyat se, jo tum ne járí kí haı, bátıl karte ho; aur aısá bahut kuchh karte ho

14 ¶ Phır us ne sab logon ko pás buláke kahá, kı Tum sab ke sab merí suno, aur samjho

15 Aısí koí chíz ádmí ke báhar nahín haı, jo us men dákhıl hoke use nápák kar sake, par wuh chízen jo us men se nıkaltí haın, wuhí ádmí ko nápák kartí haın

16 Agar kısí ke kán sunne ke hon, to sune

---

wuh leṭte In ko bhí dho lete, yane asl men baptısmá dete the Aur yıh sáf karne ke lıye nahín, magar pák karne ko Sháyad wuh un par pání chhıṛakte, ya zara sá pání kısí kháss taur se lagá dete, aur yıh *baptısmá* kahláta thá Is áyat se bahutere Isaí samajhte haın kı hamesha baptısmá ke mane ḍuboná nahın haı, aur yıh kı us rasm men jo kháss baptısmá, yane Istıbág kahlatá, badan ko bılkull pání ke níche duboná zarúr nahín

6 *Honṭhon se* Yạne zabán se Chhoṭe nukton aur rıwayaton men yıh log bahut parhezgár aur díndár dıkhái dete the, magar dıl un ke Khudá se dúr the, yane Khudá kí haqíqı farmánbardarı par nahın lage rahte

7 Yıh rıwáyaten jın par Yahúdí log chalte, Khuda ke ahkám na the, magar ınsán ke, aur unhen manná befaıda thá. Dín men ınsán ká hukm Khudá ke hukm ke sáth mıláná baṛá gunáh, aur nuqsán ká báıs haı aur kháss nuqsan yıhí, kı dıl ıs zahır parastı par lag jatá, aur takya kartá, aur haqıqí farmánbardárí se gáfil rahtá haı.

11 Músa ká hukm yıh thá ki har ek apne má báp kí ızzat kare,

17 Jab wuh bhír ke pás se ghar meṉ gayá, us ke shágırdoṉ ne us se us tamsíl ke mąne púchhe

18 Tab us ne unheṉ kahá, Kyá tum bhí aıse nádán ho? Kyá tum nahíṉ jánte ho, kı jo chíz báhar se ádmí ke bhítar játí haı, use nápák nahíṉ kar saktí,

19 Is lıye kı wuh us ke dıl meṉ nahíṉ, balkı peṭ meṉ játí haı, aur waháṉ se khurák kí sárí nápákí páekháne meṉ gırtí haı, aur yúṉ hí sab kháná pák ho játá?

20 Phır us ne kahá, Jo ádmí meṉ se nıkaltá haı, wuhí ádmí ko nápák kartá haı

21 Kyúṉkı andar, yąne ádmí ke dıl hí se, bure andeshe, zınákáríáṉ, harámkáríáṉ, qatl,

22 Choríáṉ, lálach, badí, makr, mastí, badnazarí, kufr, shekhí, nádání nıkaltí haıṉ

23 Yıh sab burí chízeṉ andar se nıkaltí haıṉ, aur ádmí ko nápák kartí haıṉ

24 ¶ Phır waháṉ se uṭhke Súr aur Saıdá kí sarhadd meṉ gayá, aur ek ghar meṉ dákhıl hoke, cháhá, kı koí na jáne; lekın poshída na rah saká

25 Kyúṉkı ek ąurat, jıs kí beṭí meṉ napák rúh thí, us kí

---

jıs se yıh natıja nıkaltá haı, kı hájat ke waqt un kı khıdmat karná lázım haı

Pas yıh Khudá ká hukm haı, aur koí use batıl nahıṉ kar saktá Magar yıh díní ustád sıkhate the, kı agar má báp apne beṭe se kuchh máṉgeṉ, aur wuh dená na cháhe, to ıs hál meṉ agar wuh kahe kı yıh chız jo tum ne máṉgí *qurbán* haı, yane Khudá kí nazr, to use dená jaız na hogá Is taur se goyá dındarí ke parde meṉ wuh Khudá ka hukm bátıl karte the

17 *Tamsíl* Yaháṉ tamsíl se murád daqıq, aur maḳhfí bát, yane jo samajh meṉ mushkıl se átí haı Masíh ke shágırd Yahúdí the, aur Yahúdíoṉ kí sí samajh rakhte the, kı bązı chízoṉ ke kháne se ádmí napák ho játá haı Pas yıh kalám us waqt un kí fahm meṉ nahíṉ áyá

18 *Use nápák nahíṉ kar saktí* Masíh ne hamesha sıkháyá kı pákí, aur nápákí *dıl meṉ* haı; aur jıs chíz kí tásír dıl tak nahíṉ pahunchtí, wuh ınsan ko nápák nahíṉ kartı haı Beshakk yıh samjha chahıye kı Masíh mamúlí gızaoṉ kí babat kahtá haı Agar koí chíz kháne, ya píne kı aısı ho kı dıl us se bıgaṛ jáe, to Masıh ká yıh kalam us se ılaqa nahíṉ rakhtá haı Chunáṉchı har tarah ka matwálpan, aur zahr, aur kısí chız ká zıyádatí se khaná, ın sab se badan, aur aql, aur dıl ká nuqsán hotá haı Yıh to aur hí bat haı Masíh sırf muqarrarı gızáoṉ kı babat kahta haı, kı ın meṉ se koı chız pak yá nápak karnewalı nahíṉ, aur díndárí se ıláqa nahıṉ rakhtí

§ 68 Ek Suryání ąurat kí beṭí ká sihat páná. *Súr o Saıdá kí sarhadd meṉ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
15 21 28	7 24-30		

24—30 Dekho Matí 15 21—28.

24 *Cháhá kı koí na jáne;* yąne ıs wáste kı Yahúdí sardároṉ ke háth se bache, kyúṉkı wuh us kí ján ke ḳhwáháṉ the.

ḳhabar sunke áí, aur us ke páṉw par girí

26 Yih ạurat Yúnání aur qaum kí Súrofoiníkí thí, us ne minnat kí, ki wuh us deo ko us kí beṭí par se utáre.

27 Par Yisú ne use kahá, ki Pahle farzandoṉ ko ser hone de · kyúṉki farzandoṉ kí roṭí leke kuttoṉ ke áge dálná láiq nahíṉ

28 Us ne jawáb meṉ kahá, Háṉ, ai Khudáwand, lekin kutte mez ke tale farzandoṉ kí roṭí ke ṭukroṉ meṉ se kháte haiṉ

29 Tab us ne use kahá, Is bát ke sabab se chalí já, wuh deo terí beṭí par se utar gayá

30 Jab wuh ghar meṉ pahunchí, to kyá dekhá, kí deo dúr ho gayá, aur beṭí bichhaune par parí hai.

31 ¶ Aur wuh Súr aur Saidá kí sarhadd se nikalkar Galíl ke daryá ke pás Dikápolis kí sarhadd meṉ áyá.

32 Aur unhoṉ ne ek bahre gúnge ko us pás láke us kí minnat kí, ki apná háth us par rakhe

33 Wuh us ko bhír meṉ se kináre le gayá, aur apní unglíáṉ us ke kánoṉ meṉ dálíṉ, aur apná thúk leke us kí zubán par lagáyá,

34 Aur ásmán kí taraf nazar karke ek áh kí, aur use kahá, Effatah, yane Khul jáo

35 Wuṉhíṉ us ke kán khul gae, aur us kí zubán kí girh

---

26 *Yih aurat Yúnání aur qaum kí Súrofoiníkí thí* Yahúdí muháware meṉ Gair-qaumoṉ ká ạmm laqab *Yúnání* thá, jis tarah is mulk meṉ Yúrap ke log aksar Farangí kahlate haiṉ, agarchi haqíqat meṉ sirf Faráns ke log Farangí haiṉ. Yih ạurat Gair-qaum kí thí, na Yahúdí, aur us kí kháss qaum Foiníkí thí, yane Foiníkiyá ke us hisse ki jise Rúmíoṉ ne súba i Suryá meṉ shámil kiyá thá. Foiníkiya meṉ Súr o Saidá, yih donoṉ shahr baste the, aur yih log Kanaạní bhí kahláte the, (Matí 15 22,) chunánchi Saidún jis ke nám se Saidá ábád húá, Kanaạn ká baṛá beṭá thá.

§ 69 Ek gúṉge, aur aur bahutoṉ ko shifá dená Chár hazár ko roṭí khilána. *Dikápolis*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
	7 31-37		
15 29-39	8 1-9		

31 *Dikápolis ;* yane *das shahr*, dekho Matí 4 25 Wuh Kafarnáhum, yá kisí shahr meṉ nahíṉ gayá, jahaṉ bahut log use pahcháneṉ; magar Daryá e Galíl ke púrab gaya, us mulk meṉ jo Dikápolis kahlata thá Yahúdioṉ se ap ko bacháne ke liye us ne yih kiya hogá.

32 *Ek bahre gúnge ko us pás lákar.* Jis lafz ka tarjuma yaháṉ gúnga hai, us se murad wuhí jo rukkar bahut mushkil se bol sake Sháyad yih shaḳhs koí koí bát nikal saktá thá, magar safáí se nahíṉ

33, 34. Masíh ek bát kahne se, yá bagair is ke bhí use changa kar saktá thá, magar in wasíloṉ ko is wáste ḳám meṉ láyá hogá ki waháṉ ke logoṉ, aur ḳhásskar us shaḳhs ko, kuchh is meṉ shubha báqí na rahe, ki ḳhud Masíh ne yih sihat baḳhshí hai. Isí tarah, aur isí matlab se wuh aksar wasíloṉ ko kám meṉ láyá.—Mark. 8 23 ; Yúhan. 9 6.

bhí khul gaí, aur wuh ḳhúb bolne lagá

36 Aur us ne unheṉ hukm dıyá, kı kısí se na kaheṉ, lekın jıtná us ne manạ kıyá thá, we utná zıyáda mashhúr karte the,

37 Aur unhoṉ ne nıháyat haırán hoke kahá, Us ne sab kuchh achchha kıyá kı bahroṉ ko sunne kí, aur gúṉgoṉ ko bolne kí táqat dí.

VIII BÁB.

1 UN dınoṉ meṉ jab baṛí bhír jamạ thí, aur un pás kuchh kháne ko na thá, Yısú ne apne shágırdoṉ ko buláke unheṉ kahá,

2 Mujhe un logoṉ par rahm átá haı, kı ab tín dın guzre kı ye mere sáth haıṉ, aur un ke pás kuchh kháne ko nahíṉ

3 Agar maıṉ unheṉ bhúkhe ghar jáne ko rukhsat karúṉ, to we ráh meṉ máṉde paṛeṉge· kyúṉkı bạze un meṉ haıṉ, jo dúr se áe haıṉ

4 Us ke shágırdoṉ ne use jawáb dıyá, kı Is wíráne meṉ kaháṉ se koí ádmí roṭí páwe, kı ınheṉ ser kare?

5 Tab us ne un se púchhá, kı Tumháre pás kıtní roṭíáṉ haıṉ? We bole, Sát

6 Phır us ne bhír ko hukm kıyá, kı zamín par baıṭh jáeṉ, aur us ne wuhí sát roṭíáṉ líṉ, aur shukr karke toríṉ, aur apne shágırdoṉ ko díṉ, kı un ke áge rakheṉ, aur unhoṉ ne logoṉ ke áge rakh díṉ.

7 Aur un ke pás kaí ek chhoṭí machhlíáṉ thíṉ, so us ne barakat máṉgke hukm kıyá, kı unheṉ bhí un ke áge dhareṉ

8 Chunáṉchı unhoṉ ne kháyá aur ser húe aur un ṭukroṉ kí jo bach rahe the, sát ṭokríáṉ uṭháíṉ.

---

36 *Kısí se na kaheṉ* Us ne jáná kı jıtná merá nám mashhúr ho jáe, utná zıyáda Farísı náráz hoṉge, aur merí ján lene meṉ koshish kareṉge

---

VIII BÁB

ḲHULÁSA

Masíh ká mụjızána taur se chár hazár ko khıláná, 1—9 *Farísíoṉ ko koí nıshán dıkháne se us ká ınkár,* 10—13 *Apne shágırdoṉ ko samjhá dená, kı Farísíoṉ aur Herodís ke ḳhamír se khabardár hoṉ, aur ıs ká matlab,* 14—21 *Ek andhe ko bíná karná,* 22—26 *Us ke haqq meṉ logoṉ ka gumán, aur Patras ká ıqrár,* 27—30. *Apní maut kí khabar dená, aur jab Patras ne kahá kı aısá na ho, to use malámat karná,* 31-33 *Apne mụtaqıdoṉ ko nasíhat, kı us kí paırawí meṉ sabr o bardásht kareṉ, aur na sharmdeṉ,* 34—38

1—10 Dekho Matí 15 32—39

1 *Un dınoṉ meṉ*, yạne jab wuh Dıkápolıs ke bayábán meṉ thá, jaháṉ us ne us gúṉge bahre ko chaṉgá kıyá thá, jıs ká bayán guzre báb meṉ húá.

9 Aur khánewále chár hazár ke qaríb the Phır us ne unheṉ rukhsat kıyá

10 ¶ Aur wuh apne shágırdoṉ ke sáth fauran kıshtí par charhke Dalmanútha ke mulk meṉ áyá

11 Tab Farísí nıkle, aur us se hujjat karke us ke imtıhán ke lıye ásmán se koí nıshán cháhá

12 Us ne apne dıl se áh khíṉchke kahá, Is zamáne ke log kyúṉ nıshán cháhte haıṉ? maıṉ tum se sach kahtá húṉ, kı Is zamáne ke logoṉ ko koí nıshán dıyá na jáegá

13 Aur wuh un se judá hoke phır kıshtí par chaṛhke pár gayá

14 ¶ Aur we roṭí lene ko bhúl gae the, aur kıshtí par, sıwá ek roṭí ke, un pás kuchh na thá

15 Aur us ne unheṉ yu farmáyá, Khabardár, Farísío ke ḳhamír aur Herodís k khamír se parhez karo.

16 Tab we ápas meṉ gu togú karke kahne lage, Yı ıs lıye haı, kı hamáre sát roṭí nahíṉ.

17 Yısú ne yıh daryá karke unheṉ farmáyá, Tu kyúṉ khıyál karte ho, kı yı ıs lıye haı, kı hamáre sáth ro nahíṉ? kyá tum ab tak nahí jánte aur nahíṉ samajhte? ky tumhárá dıl ab tak sakht haı

18 Ánkheṉ hote húe, tu nahíṉ dekhte? aur kán hot húe, nahíṉ sunte? aur ky tumheṉ yád nahíṉ?

19 Jıs waqt maıṉ ne pánc roṭíáṉ pánch hazár ke lı toṛíṉ, tum ne ṭukroṉ se kıtı ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ? W bole, Bárah

---

9 *Chár hazár ke qaríb the* Yạne char hazar *mard* Aur Matı se mạlúm hotá haı, kı un ke sıwá ạuraten aur laṛke bhí the —Matı 15 38

§ 70 FARÍSÍOṈ AUR ZÁDÚQÍOṈ KA PHIR EK NISHÁN CHÁHNÁ *Magdalá ke nazdík* (Dekho, §49)

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
16 1-4	8 10-12		

10 *Dalmanúthá* Matí kahtá haı, kı wuh Magdalá kí sarhadd meṉ áyá.—Matí 15 39; aur waháṉ kí Tafsír ko dekho

§ 71 FARÍSÍOṈ KE ḲHAMÍR SE SHÁGIRDOṈ KO ḲHABARDÁR KARNÁ *Daryá e Galíl kí púrab taraf.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
16 5-12	8 13-21		

11—21 Dekho Matí 16 1—1

12 Yıh log beímán hokar us k mujızoṉ se rázı na the, aur unhe káfí nahíṉ samjhe, magar use qá karne ke lıye cháhá, kı us se k asmánı nıshán dekheṉ Masíh goyá kahá, kı Tum sırf beímán aur adáwat kí ráh se yıh cháhte h aur agar maıṉ dıkháúṉ, to tumhá dushmaní sırf baṛhegí, aur tu ímán na láoge, pas maıṉ na dıkh úṉgá. Nıshán to us ne bahut d kháe, magar ın logoṉ ko nahíṉ.

15 *Farísíoṉ ke ḳhamír se parh karo* Yạne un kí *tạlím* se —D kho Matí 16 6, 12 *Aur Herod ke ḳhamír se.* Yạne Herodıs, a Herodíoṉ ke, jo us ke hamdam th aur kahte kı Ġaır-qaum, jo háka hoṉ, to un ke dastúroṉ ke bamúj chalná wájıb aur durust haı.—Dek

20 Aur jis waqt sát chár hazár ke liye toṛíṉ, tum ne ṭukroṉ se kitní ṭokríáṉ bharí uṭháíṉ? We bole, Sát

21 Tab us ne unheṉ kahá, Phir tum kyúṉ nahíṉ samajhte?

22 ¶ Phir wuh Baitsaidá meṉ áyá, aur we ek andhe ko us pás láe aur us kí minnat kí, ki wuh use chhúe

23 Wuh us andhe ká háth pakarke use bastí se báhar le gayá, aur us kí ánkhoṉ meṉ thúkke, apne háth us par rakhkar us se púchhá, kyá Tú kuchh dekhtá hai?

24 Us ne nazar úpar uṭháke kahá, Maiṉ darakhtoṉ sá ádmíoṉ ko chalte dekhtá húṉ

25 Tab us ne phir us kí ánkhoṉ par háth rakhe, aur phir úpar dekhne ko farmáyá, aur wuh changá húá, aur sab ko achchhí tarah dekhá.

26 Aur us ne use yih kahke ghar bhejá, ki Bastí meṉ na já, aur bastí meṉ kisí se mat kah

27 ¶ Tab Yisú aur us ke shágird Qaisaríya Filippí kí bastíoṉ meṉ gae, aur ráh meṉ us ne apne shágirdoṉ se púchhá, ki Log kyá kahte haiṉ, ki Maiṉ kaun húṉ?

28 Unhoṉ ne jawáb diyá, ki Yúhanná Baptismá denewálá, aur baze Iliyás, aur baze nabíoṉ meṉ se ek.

29 Phir us ne unheṉ kahá, Tum kyá kahte ho, Maiṉ kaun húṉ? Patras ne jawáb meṉ us se kahá, Tú to Masíh hai.

30 Tab us ne unheṉ tákíd kí, ki merí bábat kisí se yih mat kaho

---

maqám meṉ Herod ká nám nahíṉ likhtá hai, magar *Sadúqíoṉ ká* Aglab hai ki Masíh ne sabhoṉ ká nám liyá. Yih sab Khudá se bargashta, aur dunya ke phandoṉ meṉ giriftár hokar Masíh ke mukháhif the

§ 72 Ek andhe ko bínáí bakhshná *Baitsaidá meṉ*

Matí.	Mark 8 22-26	Lúk	Yúhan

22 *Baitsaidá* Yih wuhí Baitsaidá jo Daryá e Galíl kí uttar púrab kí taraf thá, aur jo píchhe Júliyás kahlátá thá, aur wuh Baitsaidá nahíṉ, jahán Patras o Andryás, aur Yaqúb o Yúhanná rahte the *Ki wuh use chhúe*, yane bínaí de, kyúṉki wuh jánte the ki us ke chhúne se yih shakhs dekhne kí táqat páegá Is mujize ká bayán Matí kí kitáb meṉ nahíṉ hai

23—25 In wasíloṉ kí bábat dekho Tafsír i Mark 7 33, 34 Záhir hai ki *thúk* meṉ kuchh aslí tásír nahíṉ, aur Masíh ne yih sab nishán kí tarah kiyá, táki us andhe ko malúm ho, ki kis ne mujhe changá kiyá

§ 73 Patras aur báqí Rasúloṉ ká phir iqrár i ímán karná (§66) *Qaisariya Filippí kí sarhadd meṉ.*

Matí 16 13-20	Mark 8 27-30	Lúk 9 18-21	Yúhan.

27—30. Dekho Matí 16. 13—20.

31 Phir wuh unhen sikhláne lagá, ki zarúr hai, ki Ibn i Ádam bahut sá dukh uṭháwe, aur wuh buzurgon aur Sardár Káhinon aur Faqíhon se radd kiyá jáe, aur márá jáe, aur tín roz ke píchhe jí uṭhe

32 Aur us ne yih bát sáf kahí Tab Patras use alag le jáke us par jhunjhláne lagá.

33 Par us ne phirke aur apne shágirdon par nigáh karke Patras par jhunjhláke kahá, Ai Shaitán, mere sámhne se dúr ho kyúnki tú Khudá kí chízon kí nahín, balki insán kí chízon kí fikr kartá hai

34 ¶ Tab us ne un logon ko apne shágirdon ke sáth buláke un se kahá, Jo koí mere píchhe áyá cháhe, cháhiye ki wuh apne se inkár kare, aur salíb ko uṭháke merí pairauí kare.

35 Is liye ki jo koí cháhtá ki apní ján bacháwe, use ganwáegá, par jo koí mere aur Injíl ke liye apní ján ko ganwáegá, wuhí use bacháwegá.

36 Kyúnki agar koí ádmí sárí dunyá ko hásil kare, aur apní ján ká nuqsán uṭháwe, to use kyá fáida hogá?

37 Aur ádmí apní ján ke badle men kyá degá

38 Kyúnki jo koí is ziná-kár aur khatákár zamáne men mujh se aur merí báton se

---

27 *Ráh men* Matí likhtá hai ki jab wuh Qaisariya Filippí ki sarhadd men ayá, aur Lúká ke bayan se malúm hotá hai ki wuh us waqt akelá duá mangtá tha In bayanon men kuchh mukhálifat nahín hai

§ 74. Apní maut aur jí uṭhne, aur apne pairawon ke imtihánon kí peshgoí *Filippí kí sarhadd men*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
	8 31-38		
16 21-28	9 1	9 22 27	

31—38 Dekho Matí 16 21–28

31 *Tín roz ke píchhe* Mati men likha hai, "tisre roz," Yane haqíqat men púre tín din na the, magar pahle aur pichhle din ke hisse jo the, din kahláte hain, aur yih dastúr se baíd nahin hai —Dekho Istis 14 28, aur us ke sáth, Istis 26 12, jahan *tín sál ke bad*, aur *tísrá sál* ek hi bát hai Aur dekho 1 Sal 20 29, aur Ást. 4 16

32 *Yih bát sáf kahí*, yane na tamsíl ki ráh se, na chhipákar, aisa ki koi kuchh aur matlab na samjhe

28 Yih áyat Mati ke bayán men nahín hai, magar is ka matlab albatta hai Masíh goyá kahtá hai ki Ab main farotan, aur gamgín hún, aur log mujhe zalíl samajhte hain, tau bhi jo koi mujh se aur merí nasíhat se sharmaegá, aur is sharm ke máre logon ke sámhne merá inkár kare, to main bhí hashr ke roz, jab apne Báp kí hashmat se mulabbas hokar, aur pák firishton ko sáth lekar áúngá, to us se sharmáúngá, yane use qabúl na karúngá, kyúnki wuh mere láiq nahín hai Is bat men un logon ko sochná cháhiye ki jo Masíh ko sachchá Naját-dihanda jante hain, magar sharm aur dahshat ke máre záhir hokar, use qabúl nahín karte.

sharmáegá, Ibn i Ádam bhí, jab apne Báp kí hashmat se pák firishton ke sáth áwegá, us se sharmáegá

IX BÁB

1 Us ne unhen kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Un men se jo yahán házir hain, baze hain, ki jab tak Khudá kí bádsháhat qudrat se átí na dekhen, maut ká maza na chakhenge

2 ¶ Aur chha din bad, Yisú ne Patras aur Yaqúb aur Yúhanná ko sáth liyá, aur unhen ek únche pahár par alag le gayá aur un ke áge us kí súrat badal gaí

3 Aur us kí poshák chamaktí aur bahut sufed, barf kí tarah ho gaí, ki waisí dunyá men koí dhobí sufed na kar sake.

4 Tab Iliyás Músá ke sáth unhen dikhláí diyá; aur we Yisú se guftogú karte the.

5 Patras ne mutawajjih hokar Yisú se kahá, ki Ai Ustád, hamáre liye bihtar hai, ki yahan rahen aur tín dere banáwen, ek tere, aur ek Músá ke, aur ek Iliyás ke liye

6 Kyúnki wuh na jántá thá, ki kyá kahtá, is liye ki we bahut dar gae the

7 Tab ek bádal ne un par sáya kiyá, aur us bádal men se ek áwáz áí, aur yih kahtí thí, ki Yih merá piyárá Betá hai us kí suno

---

IX BÁB

KHULÁSA

Masíh kí súrat kí tabdíl, 2—10 *Iliyás ke áne ká bayán,* 11—13 *Ek gunge bahre aseb-zade ko changá karná,* 14—29 *Apní maut aur jí uṭhne kí peshgoí,* 30—32 *Apne shágirdon ko ájizí kí talím,* 33—37 *Aur yih, ki agar koí gair us ke nám se kuchh karamát dikháe, use na rokná, aur auron ko ṭhokar khiláne se bachná cháhiye,* 38—50

1 Dekho Tafsír i Matí 16 28 Cháhiye ki yih áyat pichhle báb men shámil hotí, kyúnki us ká matlab usí ke sáth miltá hai Us báb kí pichhlí áyat men, Masih ne kahá thá ki main apní bádsháhat men jalál ke sáth áúngá, yahán wuh kahtá hai ki tum men se baze merá jalál dekhenge Sháyad us kí súrat ke badal jáne se yahán murád hogí, ki chha din bad Patras, aur Yaqúb, aur Yúhanná ne use us kí jalálí súrat men to dekh liyá chunánchi us ká bayan age hai

§ 75 SÚRAT KÍ TABDÍL TÍN SHÁGIRDON KE SÁTH KHUDÁWAND KÍ IS BÁT PAR GUFTOGÚ. *Qaisariya Filippí kí sarhadd men.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
17 1-13	9 2-13	9 28 36	

2—13 Dekho Matí 17 1—13

2 *Ek únche pahár par* Malúm nahín ki yih kaun pahar thá; magar bahutere kahte hain ki wuh koh i Tabúr thá, jo Kafarnáhum se do manzil hai

4 *Iliyás Músá ke sáth* Lúká se malúm hotá hai, ki wuh ápus men kis muqaddame kí bábat guftogú karte the, yane us ke marne, (asl zaban men *nikal jáne*) kí babat Yih do shakhs bahut mauqe par házir hokar Masih ke gawah húe chunánchi Músa ko Tauret milí, aur Iliyás ambiya men afzal hai goyá is taur par Tauret o ambiya donon házir húe

7 *Us kí suno* Malúm hotá hai

8 Aur ekáek unhoṉ ne nazar karke Yisú ke siwá kisí ko apne sáth na dekhá

9 Jab we pahár se utarte the, us ne unheṉ hukm kiyá, ki jo kuchh tum ne dekhá hai, jab tak ki Ibn i Ádam murdoṉ meṉ se jí na uṭhe, kisí se na kahná

10 Aur we us kalám ko ápas hí meṉ rakhke charchá karte the, ki murdoṉ meṉ se jí uṭhne ke kyá mane haiṉ

11 ¶ Phir unhoṉ ne us se púchhá, ki Faqíh kyúṉ kahte haiṉ, ki Pahle Iliyás ká áná zarúr hai?

12 Us ne jawáb meṉ unheṉ kahá, ki Iliyás to pahle átá hai, aur sab kuchh bahál kartá hai, aur Ibn i Ádam ke haqq meṉ bhí kyúṉkar likhá hai, ki wuh bahut sá ranj uṭháwegá, aur haqír kiyá jáegá

13 Lekin maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Iliyás, jaisá us ke haqq meṉ likhá gayá thá, á chuká hai, aur unhoṉ ne jo kuchh ki cháhá, us ke sáth kiyá

14 ¶ Aur jab wuh apne shágirdoṉ ke pás áyá, un kí chároṉ taraf barí bhíṛ aur Faqíhoṉ ko un se bahs karte dekhá.

15 Aur filfaur sárí bhíṛ use dekhkar hairán húí, aur us pás daurke use salám kiyá

16 Tab us ne Faqíhoṉ se púchhá, Tum un se kyá bahs karte ho?

17 Ek us bhír meṉ se bol uṭhá, Ai Ustád, maiṉ apne beṭe ko, jis meṉ gúngí rúh hai, tere pás láyá húṉ.

18 Wuh, jaháṉ kahíṉ us par qábú pátí, patak detí hai, aur wuh kaf bhar látá hai, aur dánt pístá hai, aur wuh súkh játá hai maiṉ ne tere shágirdoṉ se kahá thá, ki we use báhar kar deṉ, par we na kar sake

19 Us ne us ke jawáb meṉ kahá, Ai beímán qaum, maiṉ kab tak tumháre sáth rahúṉ? maiṉ kab tak tumhárí bardásht karúṉ? Use mere pás láo.

20 We use us pás láe, aur jab us ne use dekhá, filfaur rúh ne use ainṭháyá, aur wuh zamín par girá aur kaf bhar láke loṭne lagá

21 Tab us ne us ke báp se

---

ki yih hukm na sirf Patras, aur Yaqúb, aur Yúhanna, balki Músa, aur Iliyás ke liye bhí, haṉ, kull insan ke wáste nikla

§ 76 Ek deo ke giriftár ko shifạ baḳhshná, ki us ke shagird us ko achchhá nahíṉ kar sakte the *Qaisariya Filippí kí sarhadd meṉ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
17 14-21	9 14-29	9 37-43	

14—29 Dekho Matí 17 14—21

14. *Aur Faqíhoṉ ko un se bahs karte dekhá* Samjhá cháhiye ki Faqih, logoṉ ke ustád, aur ḳhádim i dín the, aur Masih kí nasíhat, aur mujizoṉ se bahut náráz the Is hál meṉ wuh beshakk bahut khush húe, ki us ke shágird jis ká dawá karte, wuh kar nahíṉ sakte Aur har taur se unhoṉ ne koshish kí, ki unheṉ jhuṭhlaeṉ, aur qáil kareṉ.

15 Is arse meṉ Masih á pahunchá, aur jamáạt ne jo us se ḳhush húí, aur yih samajhkar ki wuh is hal meṉ kuchh kar sakegá, us kí taraf dauṛkar salám kiyá.

púchhá, Kitní muddat se yih is ko húá? Wuh bolá, bachpan se.

22 Aur bahut bár use ág men aur pání men dáltí thí, táki use ján se máre, par agar tú kuchh kar saktá hai, to ham par rahm karke hamárí madad kar

23 Yisú ne use kahá, Agar tú ímán lá sake, to ímándár ke liye sab kuchh ho saktá hai

24 Tab filfaur us larke ká báp chilláyá, aur roke kahá, Ai Khudáwand, Main ímán látá hún, tú merí beímání ká chára kar

25 Jab Yisú ne dekhá, ki log daurke jama hote hain, to us nápák rúh ko malámat karke kahá, Ai gúngí bahrí rúh, main tujhe hukm kartá hún, is se báhar nikal, aur is men phir kabhí mat dákhil ho

26 Wuh chillakar aur use bahut ainthákar us se nikal gaí; aur wuh murda sá ho gayá, aisá, ki bahuton ne kahá, ki Wuh mar gayá.

27 Tab Yisú ne us ká háth pakarke use utháyá, aur wuh uthkar khará húá

28 Aur jab wuh ghar men áyá, us ke shágirdon ne khalwat men us se púchhá, ki Ham use kyún dúr na kar sake?

29 Us ne unhen kahá, ki Yih jins, siwá duá aur roze ke, kisí aur tarah se, dúr ho nahín saktí

30 ¶ Phir we wahán se rawána húe, aur Galíl men hoke guzar gae, aur us ne cháhá, ki koí na jáne

31 Is liye ki us ne apne shágirdon ko sikhláyá, aur unhen kahá, ki Ibn i Ádam logon ke háth men giriftár karwáyá játá hai, aur we use qatl karenge, aur wuh márá jáke tísre din phir jí uthegá.

32 Lekin unhon ne yih bát

---

22 *Agar tú kuchh kar saktá hai.* Wuh goya kahtá hai ki Main apná betá tere shagirdon ke pás le áyá, magar un se kuchh ban na pará agar tú kuchh kar sake to barí mihrbání hogí

23 *Agar tú ímán lá sake* Yih íman láná Masíh ne aksar sihat páne kí shart thahrá rakha, aur sháyad yahan us shubhe ko rafa karne ke liye yún kahá hogá, ki jo us ádmi ne *agar* ká lafz kahkar zahir kiyá thá Masíh ne cháhá ki jis ke wáste main kuchh karún, wuh mujhe qabúl kare, aur mujh par ímán láe Ab bhi wuh yihí cháhtá hai, aur gunahgár jo us ke pás gunahon se chhutkárá páne ko jáe, munásib hai, ki wuh yaqín kare, ki yih merí hájat ke muwáfiq sab kuchh kar saktá hai Ímán ke bagair Khuda hamáre wáste kuchh nahín karegá, aur jo ímán ho, to sab kuchh karegá

24 Jo bát us larke ke báp ne kahí wuh har gunahgár ke kahne ke láiq hai, ki "Ai Khudáwand main ímán lata hún," magar jaisá ki cháhiye waisá nahín, tú mere íman kí kamí ko púrá kar

§ 77 Yisú ká phir apní maut, aur jí uthne kí peshgoí karná (§74) *Galíl men*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan.
17 22, 23	9 30-32	9: 43 45	

30—32 Dekho Matí 17. 22, 23.

na samjhí, aur us se púchhne men dare

33 ¶ Phir wuh Kafarnáhum men áyá, aur ghar men pahunchke un se púchhá, ki Tum ráste men báham kyá bahs karte the?

34 Par we chup rahe, is liye ki we ráh men ek dúsre se bahs karte the, ki ham men se bará kaun hai?

35 Phir us ne baiṭhke un bárah ko buláyá, aur unhen kahá, Agar koí cháhe, ki pahle darjeká ho, wuh sab men pichhlá aur sab ká khádim hogá

36 Aur ek chhoṭe larke ko leke un ke bích men khará kiyá, aur jab use godí men liyá thá, un se kahá,

37 Jo koí mere nám ke liye aise larkon men se ek ko qabúl kare, mujhe qabúl kartá hai: aur jo koí mujhe qabúl kartá hai, na mujhe, balki use, jis ne mujhe bhejá hai, qabúl kartá hai.

38 ¶ Tab Yúhanná kahne lagá, Ai Ustád, ham ne ek ko tere nám se deon ko nikálte dekhá, aur wuh hamárá pairau nahín aur ham ne use mana kiyá, kyúnki wuh hamárí pairauí nahín kartá.

39 Tab Yisú ne kahá, Use mana na karo, kyúnki aisá koí nahín, jo merá nám leke koí karámát kare, aur mujhe filfaur burá kah sake

40 Wuh jo hamárá mukhálif nahín, hamárí taraf hai.

41 Is liye ki jo koí, mere

---

§ 79 SHÁGIRDON KÍ ÁPAS MEN TAKRÁR KI KAUN SAB SE BARÁ HAI YISÚ KÍ FAROTANÍ, BARDÁSHT, AUR BIRÁDARÁNA MUHABBAT KE LIYE NASÍHAT *Kafarnáhum men*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan
18 1-35	9 33 50	9 46-50	

33—37 Dekho Matí 18: 1—35

38 Shayad yih shakhs Yúhanná baptismá denewále ka koí shágird, yá Masih ke sattar shágirdon men se tha, aur agar yih gumán durust ho, to wuh Masíh ká sachchá imandár thá, aur haqíqat men use mu jiza dikháne ki táqat thi, agarchi Masíh ke pás wuh bahut nahín rahá Baze guman karte hain, ki jadúgari kí ráh se Masíh ká nám letá thá, lekin yih gumán gálib nahín hai

39 *Use mana na karo* Masíh ká matlab yih hai, ki is nek kám ke karne se wuh áp ko merá dost aur shágird záhir kartá hai, kyúnki Khudá yih táqat kisí mukhálif ko na degá. Pas aisá shakhs mere haqq men kis tarah burá kah sake, yá mere barkhilaf kam kare? Is liye use mana na karo Jo hamáre muwafiq kam kartá hai, wuh hamárí taraf hai

Yahan ek nasíhat ham logon ke liye nikaltí hai, ki jo koí kisí nek kam par mustaidd hai, agarchi wuh hamáre sáth, aur hamárí jamáat ká na ho, tau bhí us ke kám par khush honá, aur use kisí tarah na rokná chahiye, kyúnki wuh Khudá ká kám kartá hai Isí tarah Pulús Rasúl kahtá hai, ki "baze jhagralú dáh aur jhagre se Injíl kí manádí karte hain, is khiyál se ki merí zanjíron par aur ranj barháen Pas kyá har tarah se Masíh kí khabar dí játí hai, khwáh makkárí se, khwáh sachái se, aur main us men khush hún, balki khush rahúngá bhí"—Filip 1 16—18

41. Pichhlí áyat se is ká iláqa

nám par, ek piyála páni, tumheṉ, is wáste ki tum Masíh ke ho, píne ko de, maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki wuh apná ajr kabhí na khoegá

42 Aur jo koí in chhoṭoṉ meṉ se, jo mujh par ímán láte haiṉ, ek ko ṭhokar khiláwe, us ke liye yih bihtar thá, ki chakkí ká páṭ us ke gale meṉ báṉdhá jáwe, aur wuh daryá meṉ dubáyá jáwe.

43 Aur agar terá háth tujhe ṭhokar khiláwe, to use káṭ dál, ki zindagí meṉ ṭundá dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do háth rakhke jahannam ke bích, us ág meṉ, jo kabhí nahíṉ bujhtí hai, ḍálá jáe

44 Jaháṉ un ká kíṛá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí

45 Aur agar terá páṉw tujhe ṭhokar khiláwe, use káṭ dál, kyúṉki zindagí meṉ langrá dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do páṉw rakhke jahannam ke bích, us ág meṉ jo kabhí nahíṉ bujhtí, ḍálá jáwe

46 Jaháṉ un ká kírá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí.

---

yih hai ki us meṉ Khudáwand ne kahá thá, ki Jo hamára mukhálif nahíṉ, wuh hamarí taraf hai, aur is meṉ wuh kahtá hai, ki Yih tarafdári kitni hí chhoṭi bát meṉ záhir ho, tau bhí us ká ajr milegá. Wuh is meṉ bahut khush hai ki koi us ká madadgár ho Aur us ká madadgar kaun hai? Wuhí, jo us ke logoṉ kí madad karta hai Magar is madad ke karne meṉ ek shart zarúr hai, ki *us ke nám* par ho, aur jis kí madad ki jae, wuh Masíh ká shagird ho Matlab yihí hai, ki agar kisi chhoṭe kam meṉ us kí muhabbat zahir ho, to wuh use manzúr karegá

42—50 Dekho Matí 18 6—9

44 aur 46 Yih majazí qaul Yasaiyáh nabi ke 66 24wíṉ áyat se intikháb húá hoga Nabí Masíh kí bádsháhat kí kámyábi ka zikr karne meṉ us ká bayan yúṉ kartá hai, ki Khudá ke log bahar jákar apne dushmanoṉ kí, jo Khudá se bági húé, lásheṉ dekheṉge, wuh yaháṉ tak hongíṉ, ki "un ká kíṛá na maregá, aur un kí ág na bujhegí" Is majází qaul ke bamújib, Masíh jahannam ká bayán kartá hai, ki waháṉ bhí yihí hál hoga. Us ká matlab bahut ranj aur dukh se hai Lekin yih samajhna zarúr nahíṉ ki waháṉ haqiqat meṉ koí *kíṛá* yá *ág* hai, aur agar ho, to kuchh taajjub nahíṉ Natíja yih hai, ki ham púre taur se nahíṉ jante, ki wahaṉ ág aur kiṛá hogá, yá na hogá, magar itná jánte haiṉ ki jahannam bahut buri aur ḍarauni jagah hai, aur agar us se bachne ke liye háth, yá paoṉ, yá áṉkh, jo kuchh gunáh ka sabab ho, káṭ ḍáleṉ, aur nikál pheṉkeṉ, yane har tarah ke gunáh ka bais apne se dúr kareṉ, to yih nihayat danái ká kám ṭhahregá *Un ká*, yane kíṛe jo un kí lasheṉ kháte, aur ág jis meṉ wuh jaláe játe haiṉ Baze samajhte haiṉ, ki is kíṛe se murad *tamís*, ki jis se gunáh ki pahchán hoti hai, aur baze qadím, sháyad yihí samajhkar majází taur se kahte haiṉ, ki har ek jahannamí kí píṭh meṉ jo gúdá hai, wuh niháyat darauní súrat ká sáṉp ban jáegá, aur hamesha use káṭtá rahegá.

47 Aur agar terí áṉkh tujhe ṭhokar khiláwe, use nikál ḍal ki Ḳhudá kí bádsháhat meṉ káná dákhil honá tere liye us se bihtar hai, ki do áṉkheṉ rakhke jahannam kí ág meṉ dálá jáwe :

48 Jaháṉ un ká kíṛá nahíṉ martá, aur ág nahíṉ bujhtí.

49 Kyúṉki har ek shaḳhs ág se namkín kiyá jáegá, aur har ek qurbání namak se namkín kí jáwegí

50 Namak achchhí chíz hai lekin agar namak bemaza ho jáwe, to kis se use mazadár karoge? Pas áp meṉ namak rakho, aur ápas meṉ miláp karo.

---

50 *Kyúṉki har ek shakhs ág se namkín kiyá jáegá, aur har ek qurbání namak se namkín kí jáegí* Agar is ayat ka ịlaqa 48wíṉ áyat se ḳháss ho, to is ká matlab yih hogá, ki jis tarah qurbání par namak chhiṛká jata hai, (Ahb 2 13,) usí tarah har ek shakhs, jo apná inkár na karke, jahannam meṉ dalá jáegá, us par goyá ág chhiṛkí jaegi, aur aise namak se namkín hokar, goyá halakat ka qurbán hoga Lekin aksar samajhte haiṉ ki is ká ịláqa Masíh ki us tamám agli nasíhat se hai, jo 38wíṉ áyat se shurụ́ húí Us nasíhat ki murád yih hai, ki tum mere shágirdoṉ ko zarúr hai, ki apná inkar karo, aur goyá hath yá paon kaṭo, aur áṉkh nikalo, agar yih ṭhokar ke báis hoṉ Pas jis tarah qurbaní namak se chhiṛki játí, aur yúṉ qurbán hone ke liye taiyár hotí hai, usí tarah tum mere shágird is saḳhti aur kamal mihnat-kashí aur jáṉ kaní, aur har ek musíbat kí ág se goyá namkín hokar Khudá kí qurbání ke liye taiyar kiye jaoge Chunánchi yih tumháre haqq meṉ namak kí manind hogá, ki tum bigaṛne na páo *Namak achchhí chíz hai* Is pichhlí tafsir ke bamújib Masíh kahta hai, ki Namak achchhí chíz hai, yạne yih nafs-kushí, aur jáṉ-kaní, aur dindari jis ká zikr húá, yih tumháre waste achchha hai tum use áp meṉ rakho, lekin jis tarah maiṉ ne tum se áge kaha, (Matí 5 13,) agar namak ká maza játá rahe, to wuh kis tarah mazadár hoga?—Dekho Tafsir i Mati 5 13 Agar yih apná inkar karná tum meṉ na ho, to tum bilkull bekám hoge Pas áp meṉ namak rakho, yane nafs-kushí wagaira ká namak Tum apná inkár karo, aur garúr, aur hausilamandi, aur jhagṛe ko dabá rakho Aur isí tarah tum ápas meṉ miláp bhi hasil karoge

X BÁB.

1 PHIR wuh wahán se uṭhkar Yardan ke pár Yahúdiya kí sarhadd men áyá, aur log us pás phir jamạ húe, aur wuh apne dastúr ke muwáfiq phir unhen tạlím karne lagá

2 ¶ Aur Farísíon ne us pás áke imtihán kí ráh se us se púchhá, Kyá rawá hai, ki mard jorú ko taláq de?

3 Us ne unhen jawáb men kahá, ki Músá ne tumhen kyá hukm diyá?

4 We bole, Músá ne to ijázat dí hai, ki taláqnáma likhke taláq den

5 Tab Yisú ne jawáb diyá, aur unhen kahá, Us ne tumhárí sakhtdilí ke sabab se tumháre liye yih hukm likhá.

6 Lekin khilqat kí ibtidá se to Khudá ne unhen ek nar aur ek máda banáyá

7 Is sabab se mard apne má báp ko chhoregá, aur apní jorú se milá rahegá,

8 Aur we donon ek tan honge, so we ab do tan nahín, balki ek tan hain

9 Pas jise Khudá ne jorá hai, ádmí judá na kare

10 Aur ghar men hoke, us ke shágirdon ne us se is bát kí bábat púchhá

11 Us ne unhen kahá, Jo koí jorú ko chhore aur dúsrí se byáh kare, to us kí nisbat ziná kartá hai

12 Aur agar jorú apne

X BÁB

KHULÁSA

Yahúdiya men Masíh kí nasíhat, 1. *Taláq kí bábat Farísíon ká sawál aur Masíh ká jawáb,* 2—12 *Larkon par, jo us ke pás házir kíe gae, barakat dena,* 13—16 *Ek daulatmand ko nasíhat, ki kis tarah hamesha kí zindagí hásil kare,* 17—22 *Yih talím, ki daulatmand ká ásmán kí bádshahat men dákhil honá, mushkil hai,* 23—27 *Barí barakaton ká wada un ke liye ki jinhon ne Masíh kí khátir sab kuchh chhorá,* 28—31 *Apní maut aur jí uṭhne kí peshgoí,* 32—34 *Do shágirdon kí hausilamandí, aur Masíh ká unhen samjhána, aur báqí shágirdon ká gussa miṭána,* 35—45 *Ek andhe Bartimai náme ko bínáí dená,* 46—52

HISSA VI

ĪD I KHAIMA, AUR BAD US KE JO WÁQIÁT HÚE JAB TAK KI KHUDÁWAND BAITANIA MEN CHHA DIN ĪD I FASAH SE PESHTAR PAHUNCHÁ ARSA *Ek hafta kam chhah mahíne ká*

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
§ 94 YISÚ KÁ YARDAN PÁR JÁNÁ, AUR BAHUT LOGON KA US KÍ PAIRAWÍ KARNÁ SABT KE DIN EK NÁTAWÁN AURAT KO CHANGÁ KARNÁ *Yardan ke pás Piríyá men*	19 1, 2	10 1	13:10-21	
§ 104 TALÁQ KÍ BÁBAT HUKM *Piríyá*	19 3-12	10: 2-12		

1—12 Dekho Matí 19 1—2.

12. Yih rasm ki jorú apne

shauhar ko chhoṛ de, aur dúsre se byáh kare, to wuh bhí ziná kartí hai.

13 ¶ Phir we laṛkoṇ ko us pás láe, táki wuh unheṇ chhúe, par shágirdoṇ ne un lánewáloṇ ko dánṭá

14 Yisú yih dekhke ná-ḳhush húá, aur unheṇ kahá, Laṛkoṇ ko mere pás áne do, aur unheṇ maṇa na karo; kyúṇki Khudá kí bádsháhat aisoṇ kí hai

15 Maiṇ tum se sach kahtá húṇ, Jo koí Khudá kí bádsháhat ko chhoṭe larke kí tarah qabúl na kare, wuh us meṇ dákhil na hogá

16 Phir us ne unheṇ apní god meṇ liyá, aur un par háth rakhke unheṇ barakat dí

17 ¶ Aur jab wuh ráh meṇ chalá játá thá, ek shaḳhs us pás daurtá áyá, aur us ke áge ghuṭne ṭekke us se púchhá, Ai nek Ustád, maiṇ kyá karúṇ, táki hamesha kí zindagí ká wáris húṇ?

18 Yisú ne us se kahá, Tú mujhe nek kyúṇ kahtá hai? ki nek koí nahíṇ, magar ek, yane Khudá

19 Tú hukmoṇ ko jántá hai, Ziná na kar, Khún na kar, Chorí na kar, Jhúṭhí gawáhí na de, Fareb na de, Apne má báp kí izzat kar.

20 Us ne jawáb meṇ kahá, Ai Ustád, maiṇ ne jawání se in sab ko máná hai

21 Tab Yisú ne us par piyár kí nigáh karke us se kahá, Ek chíz tujh meṇ báqí hai; já, aur jo kuchh terá ho, bech dál, aur garíboṇ ko de, to tú ásmán par khazána páwegá; aur idhar á, aur salíb uṭháke mere píchhe ho le

22 Wuh us bát se udás húá, aur gam khátá húá chalá gayá, kyúṇki bárá máldár thá

23 ¶ Tab Yisú ne, chároṇ taraf nazar karke apne shágird-oṇ se kahá, Khudá kí bád-sháhat meṇ daulatmand ká dákhil honá kyá hí mushkil hai!

ḳhasam ko chhoṛ de, Músá kí sharíat se jaiz nahíṇ hai, aur Yúsuf muarriḳh likhtá hai, ki "Herodis i Buzurg kí bahin Salomí se is dastúr ne Yahúdí auratoṇ meṇ daḳhl páyá, aur Herodiyas, aur bạzí aur bhí us ke qadam par chalíṇ Aglab hai ki is bát meṇ wuh Rúmí auratoṇ kí taraf mail húíṇ, kyúṇki yih rasm un meṇ bahut jarí thí

§ 105 CHHOṬE LAṚKOṆ KO GOD MEṆ LENÁ, AUR UNHEṆ BARAKAT DENÁ *Períá*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
19 13-15	10 13-16	18 15-17	

13—16. Dekho Matí 19 . 13-15.

15 Jo koi merí pairawí chhoṭe laṛke kí tarah, yane farotaní, aur nasíhat pizírí ke sath na kare, wuh Ḳhuda kí badsháhat meṇ dáḳhil na hogá, yane merí kalisyá ká na ṭharegá, aur mujh se naját na paegá.

§ 106 DAULATMAND JAWÁN ANGÚRISTÁN KE MAZDÚROṆ KÍ TAMSÍL *Períyá*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
19-16-30 20 1-16	10 17-31	18 18-30	

17—31. Dekho Matí 19 . 16—30

24 Shágird us kí báton se hairán húe. Tab Yisú ne phir jawáb men unhen kahá, Larko, jo log daulat par bharosá rakhte hain, un ke liye Khudá kí bádsháhat men dákhil honá kyá hí mushkil hai!
25 Ki suí ke náke se únt ká jáná, Khudá kí bádsháhat men daulatmand ke dákhil hone se, ásán hai
26 We bahut hí hairán hoke ápás men kahne lage, Phir kaun naját pá saktá hai?
27 Yisú ne un kí taraf nigáh karke kahá, ki Insán ke nazdík námumkin hai, par Khudá ke nazdík nahín, kyúnki Khudá ke nazdík sab kuchh ho saktá hai
28 ¶ Tab Patras us se kahne lagá, Dekh, ham ne sab kuchh chhorá, aur tere píchhe ho liye
29 Yisú ne jawáb men kahá, Main tum se sach kahtá hún, Aisá koí nahín, jis ne ghar, yá bháíon, yá bahinon, yá má báp, yá jorú, yá larke bálon, yá kheton ko mere aur Injíl ke liye chhor diyá hai,
30 Jo bilfiạl is zamáne men sau guná na páwe, ghar, aur bháí, aur bahin, aur má, aur larke, aur khet, tasdíon ke sáth, aur ánewále zamáne men hamesha kí zindagí páwegá
31 Lekin bahutere, jo agle hain, pichhle, aur jo pichhle, agle honge.
32 ¶ Aur jab we ráh men hoke Yarúsalam ko játe the, Yisú un se áge barhá, tab we hairán húe, aur darte darte us ke píchhe chale Aur phir bárahon ko leke, jo kuchh us par honewálá thá, un se kahne lagá ki,
33 Dekho, ham Yarúsalam ko játe hain, aur Ibn i Ádam Sardár Káhinon, aur Faqíhon ke hawále kiyá jáegá, aur we us ke qatl ká hukm denge, aur use Gair-qaumon ke hawále karenge
34 Aur we us se hansí karke kore márenge, aur us par thúkke qatl karenge, aur wuh tísre din jí uthegá
35 ¶ Tab Zabadí ke beton Yaqúb aur Yúhanná ne us pás áke kahá, Ai Ustád, ham cháhte hain, ki jo kuchh ham mángen tú hamáre liye kare.

§ 107 Tísrí bár Yisú ká apní maut, aur jí uthne kí peshgoí karná (Dekho §74, aur §77) *Piríá*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
20 17-19	10 32-34	18 31 34	

32—34. Dekho Mati 20 17-19
32. *Tab we hairán hue* Wuh is wáste hairán húe ki Masíh ján bújhkar, aise khatre kí jagah játá hai aur apne wáste bhí dare, kyúnki jání dushmanon ke darmiyán játe the.

§ 108 Yaqúb aur Yúhanná kí darkhwást *Piriyá*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
20·20-28	10 35 45		

35—45 Dekho Matí 20 20—28
35 Yahán likhá hai ki unhon ne áp yih darkhwast kí Aur Matí se malúm hai, ki un kí má ne unhen sath lekar, un ke badle yih kahá, magar Masíh ne unhín ko jawáb diyá. Donon bayán durust hain Un kí ma sifarish ki rah se un ke wáste bolí, magar darkhwást karnewále wuh áphí the

36 Us ne un se kahá, Tum kyá cháhte ho, kı Maiṉ tumháre liye karúṉ?

37 Unhoṉ ne us se kahá, Ham ko bakhsh, kı tere jalál meṉ, ham, ek tere dahıne háth, aur dúsrá tere báeṉ háth, baiṭheṉ.

38 Tab Yısú ne unheṉ kahá, Tum nahíṉ jánte, kı kyá máṉgte ho. kyá wuh pıyála jo maiṉ píne par húṉ, tum pí sakte ho? aur wuh baptısmá, jo maiṉ páne par húṉ tum pá sakte ho?

39 Unhoṉ ne us se kahá, kı Ham sakte haiṉ Yısú ne unheṉ kahá, Tum to wuh pıyála, jo maiṉ pítá húṉ, píoge, aur wuh baptısmá, jo maiṉ páne par húṉ, páoge

40 Lekın mere dahıne aur báeṉ háth baiṭhná, mere dene meṉ nahíṉ, magar un ko, jın ke lıye yih taiyár kıyá gayá hai.

41 Jab un dasoṉ ne suná, to we Yaqúb aur Yúhanná par khafá hone lage

42 Tab Yısú ne unheṉ apne pás bulákar kahá, Tum jánte ho, kı we jo Ġair-qaumoṉ ke sardár kahláte haiṉ, un par kháwındí karte haiṉ, aur un ke buzurg un par hukúmat karte haiṉ.

43 Par tum meṉ aisá na hogá balkı jo tum meṉ bará húá cháhe, tumhárá khádım hogá.

44 Aur tum meṉ se jo koí sardár húá cháhe, wuh sab ká banda hogá.

45 Kyúṉkı Ibn i Ádam bhí nahíṉ áyá, kı us kí ḳhidmat kí jáwe, balkı áp ḳhıdmat kare, aur apní ján bahutoṉ ke lıye kafáre meṉ dewe

46 ¶ Phır we Iríhá meṉ áe, aur jab wuh aur us ke shágırd aur ek barí bhír Iríhá se nıkaltí thí, Tımai ká beṭá Bartımai, jo andhá thá, ráh ke kınáre baiṭhá húá bhíkh máṉgtá thá

47 Aur yih sunkar, kı wuh Yısú Násarí hai, chılláne aur kahne lagá, Ai Dáúd ke beṭe Yısú, mujh par rahm kar.

48 Aur harchand bahutoṉ ne use dáṉṭá, kı chup rahe, par wuh aur bhí zıyáda chıllá-yá, kı Ai Dáúd ke beṭe, mujh par rahm kar

49 Tab Yısú ne khare hoke hukm kıyá, kı use buláo Unhoṉ ne us andhe ko yih kahke buláyá, kı Khátır-jamạ rakh, uṭh, wuh tujhe bulátá hai

50 Wuh apná kapṛá pheṉkke uṭhá, aur Yısú pás áyá

51 Yısú ne us se púchhá, Tú kyá cháhtá hai, kı Maiṉ tere lıye karúṉ? Us andhe ne us se kahá, Ai Rabbí, yih, kı maiṉ apní ánkheṉ páúṉ.

52 Yısú ne us se kahá, Já, tere ímán ne tujhe bacháyá.

---

§ 109 IRÍHÁ KE NAZDÍK DO ANDHOṈ KO BÍNÁÍ DENÁ

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
20·29-34	10.46-52	18 35-43 19 : 1	

46—52 Dekho Matí 20 29—34.

46 *Bartımai jo andhá thá* Matí lıkhta hai kı do andhe the. Markas sirf ek ká zıkr kartá hai, ki

Wunhíṉ us ne áṉkheṉ páíṉ, aur ráh meṉ Yisú ke píchhe chalá

XI BÁB.

1 JAB we Yarúsalam ke nazdík Zaitún ke paháṛ ke pás Baitfagá aur Baitạniyá meṉ áe, us ne apne shagirdoṉmeṉ se do ko bhejá, aur un se kahá, ki,

2 Us bastí meṉ, jo tumhảre sámhne hai, jáo, aur jab tum us meṉ dákhil hoge, ek gadhí ke bandhe húe bachhere ko páoge, jis par koí sawár nahíṉ húá, use kholke le áo.

3 Aur agar koí shakhs tumheṉ kahe, ki Tum yih kyúṉ karte ho? tum kahiyo, Khudáwand ko us kí darkár hai, to wuh filfaur use yaháṉ bhej degá

4 We gae, aur us bachhere ko darwáze ke nazdík báhar bandhá húá jaháṉ doráhá thá, páyá, aur use kholá

5 Baʒoṉ ne un meṉ se jo waháṉ khaṛe the, unheṉ kahá, Yih kyá karte ho, ki bachheṛe ko kholte ho?

6 Unhoṉ ne, jaisá Yisú ne farmáyá thá, kahá, tab unhoṉ ne un ko jáne diyá

7 We us bachhere ko Yisú pás láe, aur apne kapre us par dál diye, aur wuh us par sawár húá.

8 Aur bahutoṉ ne apní poshák ko ráh meṉ bichháyá, aur auroṉ ne darakhtoṉ kí dálíáṉ káṭke ráh meṉ bithráíṉ

9 Aur we jo áge píchhe játe the, pukárke kahte the, ki Hushạnná! Mubárak wuh, jo Ḳhudáwand ke nám par átá hai:

10 Hamáre báp Dáúd kí bádsháhat, jo Khudáwand ke nám se átí hai, Mubárak! Ạlam i bálá meṉ Hushạnná!

11 Yisú Yarúsalam meṉ

---

wuh sháyad ziyáda mashhúr thá Tau bhí wuh yih nahíṉ kahta, ki do na the. Is ká bayán Matí meṉ dekho

---

XI BÁB

ḲHULÁSA

Masíh ká sawár hokar Yarúsalam meṉ sháhána dákhil honá, 1—11 *Ek bephal anjír ke hare darakht par lạnat karná,* 12—14. *Kharíd o farokht karnewáloṉ ko haikal se nikálná,* 15—19 *Us lạnatí anjír ká sukh jáná, aur is májare se nasíhat,* 20—26. *Káhinoṉ ko, jinhoṉ ne us ke ikhtiyar kí bábat sawál kiyá, lájawáb karna,* 27—33

HISSA VII

ḲHUDÁWAND KÁ YARÚSALAM MEṈ ẠLÁNÍYA DÁḲHIL HONÁ, AUR BẠD IS KE JO WÁQIẠ́T CHAUTHÍ ÍD I FASAH TAK GUZRE.

ẠRSA *Pánch din ká*

---

§ 112 ḲHUDÁWAND KÁ YARÚSALAM MEṈ, SHÁN O SHAUKAT KE SÁTH DÁḲHIL HONÁ. *Baitạniya aur Yarúsalam*	Matí	Mark.	Lúk	Yúhan.
	21 1-11, 14-17	11 1-11	19 29-44	12-12-19

1—11 Dekho Matí 21. 1—11.

dákhil húá, aur haikal meṉ áyá: aur jab chároṉ taraf sab chízoṉ par muláhaza kiyá, wuh un bárahoṉ ke sáth Baitạniyá ko gayá, kyúṉki shám ká waqt thá

12 ¶ Subh ko, jab we Baitaniyá se báhar áe, us ko bhúkh lagí

13 Aur dúr se anjír ká ek darakht patton se ladá húá dekhke, wuh gayá, ki sháyad us meṉ kuchh páwe, jab wuh us pás áyá, to pattoṉ ke siwá kuchh na páyá, kyúṉki anjír ká mausim na thá

14 Tab Yisú ne kahá, Koí tujh se phal kabhí na kháwe, aur us ke shágirdoṉ ne yih suná

15 ¶ We Yarúsalam meṉ áe, aur Yisú haikal meṉ dákhil hoke, unheṉ, jo haikal meṉ bechte aur mol lete the, báhar nikálne lagá, aur sarráfoṉ ke takhte, aur kabútar bechnewáloṉ kí chaukíáṉ, ulat díṉ,

16 Aur kisí ko haikal meṉ hoke bartan le jáne na diyá

17 Aur unheṉ yih kahke samjháyá, Kyá yih nahíṉ likhá hai, ki Merá ghar sab qaumoṉ ke liye ibádatkhána kahláegá?

lekin tum ne use choroṉ ká gár banáyá hai

18 Faqíhoṉ aur Sardár Káhinoṉ ne yih suná, aur fikr meṉ the, ki use kisí tarah ján se máreṉ; kyúṉki us se ḍarte the, is liye ki sab log us kí tạlím se dang ho gae the.

19 Aur jab shám húí, wuh shahr se báhar gayá.

20 ¶ Aur subh ko, jab we udhar se guzre, to dekhá, ki wuh anjír ká darakht jaṛ se súkh gayá

21 Tab Patras ne yád karke us se kahá, Ai Rabbí, dekh, anjír ká yih darakht, jis par tú ne lạnat kí thí, súkh gayá hai.

22 Yisú ne jawáb meṉ unheṉ kahá, Khudá par iatiqád rakho, ki,

23 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, Jo koí is pahár ko kahe, Uṭh, aur daryá meṉ gir par, aur apne dil meṉ shakk na láwe, balki yáqín láwe, ki yih báteṉ, jo wuh kahtá hai, ho jáeṉgí, to jo kuchh wuh kahegá, so hogá

24 Is liye maiṉ tum se kahtá húṉ, ki Duạ meṉ jo kuchh tum mángte ho, yáqín láo, ki milegá, to tum páoge

---

§ 113 Bephal anjír ká darakht Haikal ká sáf karná. *Baitạniya aur Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
21 12,13, 18, 19	11 12-19	19 45 48 21 37,38	

12—19 Dekho Matí 21 12, 13, 18, 19.

§ 114 Bephal anjír ke darakht ká súkh jáná *Baitạniya aur Yarúsalam ke darmiyán.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
21 20-22	11 20,26		

20—26. Dekho Matí 21 20—22

25 Aur jab ki tum duá ke liye khare hote ho, agar koí tumhárá mukhálif ho, to use muáf karo, táki tumhárá Báp bhí, jo ásmán par hai, tumháre qusúron ko muáf kare.

26 Aur agar tum muáf na karoge, to tumhárá Báp, jo ásmán par hai, tumháre qusúr bhí muáf na karegá

27 ¶ We phir Yarúsalam men áe Jab wuh haikal men phirtá thá, Sardár Káhin aur Faqíh aur buzurg us ke pás áe,

28 Aur us se kahá, ki Tú kis ikhtiyár se yih kám kartá hai, aur kis ne tujhe ikhtiyár diyá, ki yih kám kare?

29 Tab Yisú ne jawáb men unhen kahá, ki Main bhí tum se ek sawál kartá hún, tum jawáb do, to main tumhen batáúngá, ki main kis ikhtiyár se yih kám kartá hún

30 Yúhanná ká báptismá ásmán se thá, yá insán se? mujhe jawáb do.

31 Tab we ápas men sochke kahne lage, ki Agar ham kahen, Ásmán se, to wuh kahegá, Phir tum kyún us par ímán nahín láe

32 Aur agar ham kahen, Insán se, to logon se darte, is liye ki sab Yúhanná ko nabí barhaqq jánte the.

33 Tab unhon ne Yisú se jawáb men kahá, Ham nahín jánte. Yisú ne jawáb men unhen kahá, Main bhí tum se nahín kahtá, ki main kis ke ikhtiyár se yih kám kartá hún.

---

25 *Duá ke liye khare hote ho* Záhir hai ki Yahúdi, jab duá mangte, kabhi khare hote, aur kabhí ghutne tekte the Khudá dil ke hál par nigah kartá hai, aur jab yih durust ho, to badan ke harkát se bahut murád nahin, tau bhi beshakk wájib hai, ki badan ká hál aise waqt men tazim aur khaksari ke sath ho —Dekho Zab 95 6, 2 Tawa 6 13, Dan 6 10; Luk 22 41, Aamal 7 60, aur 9 40 *Muáf karo*—Dekho Tafsir i Matí 6 12, 15

§ 115 Masíh ke ikhtiyár kí bábat itaráz Do beton kí tamsíl. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
21 23 32	11 27-33	20 1-8	

27—33 Dekho Matí 21 23—32

XII BÁB

1 PHIR wuh unhen tamsílon men kahne lagá, kı Ek shakhs ne angúr ká bág lagáyá, aur us kí cháron taraf gherá, aur khodke kolhú gárá, aur ek burj banáyá, aur use bágbánon ke supurd karke pardes gayá

2 Phır mausım men us ne ek naukar ko bágbánon pás bhejá, tákı wuh bágbánon se angúr ká phal le

3 Unhon ne use pakarke márá, aur khálí háth bhejá

4 Us ne dobára ek aur naukar ko un pás bhejá, unhon ne use pathráo karke us ká sır phorá, aur behurmat karke pher bhejá

5 Phır us ne ek aur ko bhejá, unhon ne use qatl kıyá, phır aur bahuteıon ko, un men se bazon ko márá, aur bazon ko máı dálá

6 Ab us ká ek hí betá thá, jo us ká pıyárá thá, ákhır ko us ne use bhí un pás yıh kahke bhejá, kı We mere beṭe se dabenge.

7 Lekın un bágbánon ne ápas men kahá, Yıh wárıs haı, áo, ham use már dálen, to mírás hamárí hogí.

8 Aur unhon ne use pakrá, aur qatl karke angúr ke bág ke báhar phenk dıyá

9 Pas bág ká málık kyá karegá? wuh áwegá, aur un bágbánon ko halák karke, angúr ká bág auron ko degá.

10 Kyá tum ne yıh nawıshta nahín parhá, kı Wuh patthar jıse mıamáron ne nápasand kıyá, wuhí kone ká sırá húá

11 Yıh Khudáwand kí taraf se húá, aur hamárí nazaron men ajıb haı?

12 Tab unhon ne cháhá, kı use pakar len, par logon se darte the, kyúnkı we samajh gae the, kı us ne yıh tamsíl un par kahí, aur we use chhorke chale gae

13 ¶ Phır unhon ne baze

XII BAB

KHULÁSA

Túkıstán kí tamsíl se Yahúdıon ká hál zahır karna, 1—12 Phan sane ke lıye Farísıon, aur Herodíon ka sawal, aur Masíh ká jawáo, 13—17 Qıyámat kí babat Sadúqíon ko qaıl karná, 18—27 Sharíat ke do baṛe hukm, 28—34. Masíh ı mauúd kı bábat Farísıon se ek mushkıl sawál, 35—37 Farısíon kí tạlím, aur rıyákarí se logon ko khabardár karná, 38—40 Ek muhtáj bewa kí do chhadám kí fazílat, 41—44

§ 116 BAQÍ BÁGBÁNON KÍ TAMSÍL *Yarusalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
21 33-46	12 1-12	20 9-19	

1—12 Dekho Matí 21 33—46.

§ 118 FARÍSÍON KÁ GHÁTÍ SAWÁL QAISAR KO MAHSÚL DENÁ *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
22 15-22	12 13-17	20 20 26	

13—17 Dekho Matí 22 15—22

§ 119 SADÚQÍON KÁ GHÁTÍ SAWÁL QIYÁMAT *Yarúsalam.*

Farísíon aur Herodíon ko us pás bhejá, kı use us kí báton se phande men dálen

14 Aur jab we áe, to us se kahá, Aı Ustád, ham jánte haın, kı tú sachchá haı, aur tujh ko kisí kí parwá nahín, kyúnkı tú logon kí tarafdárí nahín kartá, balkı Khudá kí ráh rástí se batátá haı, Qaısar ko jızya dená rawá haı, yá nahín?

15 Ham dewen yá na dewen? Us ne un ká makr samajhke unhen kahá, Tum mujhe kyún ázmáte ho? ek dínár mujh pás láo, kı maın dekhún

16 We láe, tab us ne un se púchhá, kı Yıh kıs kí súrat, aur kıs ká sıkka haı? Unhon ne kahá, Qaısar ká

17 Yısú ne jawáb men unhen kahá, Jo chízen Qaısar kí haın, Qaısar ko, aur jo chízen Khudá kí haın, Khudá ko do Tab we us se haırán húe

18 ¶ Phır Sadúqí, jo qıyámat ká ınkár karte haın, us pás áe, aur unhon ne us se sawál kıyá, kı,

19 Aı Ustád, hamáre lıye Músá ne lıkhá haı, kı Agar kısí ká bháí mar jáe, aur us kí jorú rahe, aur farzand na ho, to us ká bháí us kí jorú ko lewe, tákı apne bháí ke lıye aulád paıdá kare

20 Ab sát bháí the; pahle ne jorú kí, aur beaulád mar gayá

21 Tab dúsre ne use lıyá, aur mar gayá, us ká bhí koí farzand na rahá, aur usí tarah se tísre ne.

22 Yúnhín sáton ne use lıyá, aur beaulád mar gae; sab ke píchhe wuh ąurat bhí mar gaí.

23 Qıyámat men jab we uthenge, wuh un men se kıs kí jorú hogí? kyúnkı wuh sáton kí jorú húí thí

24 Yısú ne jawáb men unhen kahá, kı Kyá tum ıs sabab se bhúl men nahín pare ho, kı tum na nawıshton ko, na Khudá kí qudrat ko jánte ho?

25 Kyúnkı jab murde uthenge, to we na byáh karenge, na byáhe jáenge, balkı jaıse fırıshte jo ásmán par haın, waıse honge

26 Aur murdon ke uthne kí bábat kyá tum ne Músá kí kıtáb men nahín parhá, kı Khudá ne jhárí men se us se kyúnkar kahá, kı Maın Abırahám ká Khudá, aur Izhák ká Khudá, aur Yąqúb ká Khudá hún?

27 Wuh murdon ká Khudá nahín, balkı zındon ká Khudá haı, pas tum barí galatí karte ho.

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan.
22 23-33	12 18-27	20 27-40	

18—27. Dekho Matí 22. 23—33.

25 *Jaıse fırıshte, jo ásman par haın waıse honge* Is áyat kí sáf nasíhat yıh haı, kı qıyámat ke bad shádı ka rıshta na rahegá Jo bı-

28 ¶ Tab Faqíhon men se ek ne un ká sawál o jawáb sunke samjhá, ki us ne unhen khúb jawáb diyá, pás ákar us se púchhá, ki Sab hukmon men auwal kaun hai?

29 Yisú ne us se jawáb men kahá, ki Sab hukmon men auwal yih hai, ki Ai Isráel sun, Wuh Khudáwand, jo hamárá Khudá hai, ek hí Khudáwand hai,

30 Aur tú Khudáwand ko, jo terá Khudá hai, apne sáre dil se, aur apní sárí ján se, aur apní sárí aql se, aur apne sáre zor se piyar kar, auwal hukm yihí hai

31 Aur dúsrá jo us kí mánind hai, yih hai, ki Tú apne parosí ko apne barábar piyár kar. In se baṛá aur koí hukm nahín hai

32 Tab us Faqíh ne us se kahá, Kyá khúb! Ai Ustád, tú ne sach kahá, kyúnki Khudá ek hai, us ke siwá aur koí nahín

33 Aur us ko sáre dil se, aur sárí aql se, aur sárí ján se, aur sáre zor se piyár karná, aur apne parosí se apne barábar muhabbat rakhná, sab sokhtaní qurbáníon aur zabíhon se bihtar hai

34 Jab Yisú ne dekhá, ki us ne dánáí se jawáb diyá, to us se kaha, Tú Khudá kí bádsháhat se dúr nahín Aur bad us ke kisí ne jurat na kí, ki us se sawál kare

35 ¶ Phir Yisú haikal men

---

hisht men sukúnat karenge, wuh firishton ke muwafiq honge Wahan na shadi hai, na aulad Phir Quián ka kalam, ki wahán húren, aur sab tarah ki jismání khushían hongí, kis tarah sach thahregá — Dekho tafsír i Mati men is ka bayan —Mati 22 30

§ 120 EK FAQÍH KÁ YISÚ SE SAWAL DO BARE HUKM *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
22 34-40	12 28 34		

28—34 Dekho Matí 22 34—40

32—34 Is Faqíh ká yih jawáb Matí ke bayan men nahín hai. *Tú Khuda kí bádshahat se dur nahín hai*, yane tú mera pairau hone se dur nahin Masih ne us ke jawáb se daryáft kiyá hogá ki wuh samajhdar, aur betaassub, aur záhir par nahín, magar bátin par apná dil lagákar, usí ko asl haqiqat samajhtá hai Jo shakhs aisa jántá, wuh Masih kí ruhani, aur bátiní badshahat ke nazdik pahunchá hai Magar pahunch nahin chuka sirf nazdik hai *Aur bad is ke kisí ne jurat na kí, ki us se sawál kare*, yane Farision, aur Saduqion ne phansáne ke liye, yih jurat na kí, magar us ke shagird nasihat ke wáste beshakk púchhte rahe honge.

§ 121 MASÍH KIS TARAH DÁÚD KÁ BEṬÁ HAI *Yarusalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
22 41-46	12 35 37	20 41-44	

35—37 Dekho Mati 22 41—46 Matí likhtá hai, ki us ne yih sawál Farísion se kiyá Yih log Masíh i mauud ka intizár karte to the, magar samajhte the ki wuh baṛi shan o shaukat se ákar, Dáúd ke takht par baiṭhegá, aur yih na-

waz karte húe kahne lagá, ki Faqíh kyúnkar kahte hain, ki Masíh Dáúd ká betá hai

36 Kyúnki Dáúd áp hí Rúh i Quds ke batáne se kahtá hai, ki Khudáwand ne mere Khudáwand ko kahá Tú mere dahine háth baith, jab tak main tere dushmanon ko tere pánw rakhne kí chaukí karún

37 Dáúd to use Khudáwand kahtá hai, phir wuh us ká betá kyúnkar hai? Aur awámm khushí se us kí sunte the

38 ¶ Us ne apní talím men unhen kahá, Faqíhon se hoshyár raho, jo lambe jáme pahinke sair karná, aur bázáron men salámon ko,

39 Aur ibádatkhánon men sadr kursíon ko, aur ziyáfaton men únchí jagahon ko cháhte hain

40 We bewon ke gharon ko nigalte hain, aur makr se namáz ko túl dete hain; unhen ziyáda sazá hogí

41 ¶ Phir Yisu bait-ul-mál ke sámhne baithkar dekh rahá thá, ki log bait-ul-mál men paise kis tarah dálte hain, aur bahut daulatmandon ne bahut kuchh dálá

42 Aur ek garíb bewa ne áke do chhadám, yane adhelá us men dálá

---

hín mánte the ki wuh Daúd ká beta hokar, Daúd ka Khudawand bhi thahregá Pas yih sawál un ke liye mushkil tha, balki wuh us ka jawab bilkull na de sake Aur kaun de saktá hai, magar wuhí, jo mánta hai, ki Masíh Khuda ká Betá hai?

37 *Awámm khushí se us kí sun te the* Jab Injíl kisí mulk men pahle pahunchti hai, tab wahán ke Pandit, aur álim aksar suná nahin cháhte, kyúnki wuh apne hi din se guzran karte hain, aur agar yih jatá rahe, to un ká sháyad dunyawí nuqsan hogá Is sabab se un ke dil taassub aur tarafdarí se bhare hain, aur haqq ko daryaft nahin kar sakte Aur báqi bare ádmí bhí jo hakim, aur daulatmand hain, wuh jismaní lazzaton se farefta, aur dunya kí fikron men garq hokar in baton ko pasand nahin karte, aur agar karen, to unhen apní jan bachane ke liye in shaglon, aur aishon se fursat nahin hai Isi tarah hotá ayá hai, ki yih khushkhabarí aksar awamm ke waste rahí hai, aur wuh beshtar ise khushi se sunte hain Lekin jab kuchh arsa guzrá, aur is ne jar pakri, tab rafta rafta álim bhi us ki taraf mutawajjih hote hain, aur us mulk men sab tarah ka ilm o hunar barhne lagtá, jaisa ki Isaí mulkon men áj kal húa, aur ho raha hai

---

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan
§ 122 FAQÍHON AUR FARÍSÍON KÍ BURÍ CHÁL KI ITTILA *Yarusalam*	23 1-12	12 38, 39	20 45, 46	
§ 123. FAQÍHON AUR FARÍSÍON PAR AFSOS YARÚSALAM PAR WÁWAILÁ *Yarúsalam*	23 13-39	12 40	20 47	

38—40 *Faqíhon se hoshyár raho.* Yih Faqíh, yane Yahúdí álim

43 Tab us ne apne shágird-on ko buláke unhen kahá, Main tum se sach kahtá hún, ki Is kangál bewa ne un sab se, jinhon ne bait-ul-mál men dalá, ziyáda dálá hai

44 Kyúnki sabhon ne apne bahut mal men se kuchh dálá, par us ne apní garíbí se, jo kuchh ki us ká thá, apní sári púnjí dálí.

XIII BÁB.

1 JAB wuh haikal se báhar játá thá, us ke shágirdon men se ek ne us se kahá, Ai Ustád, dekh, yih kis tarah ke patthar, aur kaisí imáraten hain!

2 Yisú ne jawáb men us se kahá, ki Tú in barí imáraton par nigáh kartá hai? yahán patthar par patthar na chhúţegá, jo giráyá na jáegá

3 Jab wuh Zaitún ke pahár par haikal ke sámhne baiţhá thá, Patras, aur Yaqúb, aur Yúhanná, aur Andryás ne nirále men us se púchhá,

4 Ham se kah, ki yih kab

---

jo diní báton men un ke ustád the, áp ko díndar zahir karte, magar haqíqat men aksar riyakár the Apni dindari dikhane ke liye wuh lambe jame pahinte, aur namáz ko túl dete the, aur apne martabe ke fakhr par logon se salam chahte, aur ziyáfaton aur ibadat-khanon men sadr kursion par baiţhte the Magar yih sab baten logon ko thagne ke liye thín. Khasskar *bewaon ke ghar nigal játe*, yane yih dikhakar ki ham dindar, aur amanatdar hain, un ka mal apne qabze men kar lete, aur use ura dete the Aise kam se Khudá nihayat nafrat karta hai Bewáon aur yatímon se beinsáfi, aur un ke mal men dast-andází karná bará gunah hai, aur bar bár Khudá farmata hai, ki aise zalimon ko barí sazá milegi

§ 124 EK BEWA KÍ DO CHHADÁM *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
	12 41-44	21 1-4	

41—44. In áyaton se nasíhat yih hai ki Khudá hamare diye par nazar nahín kartá, magar denewále ke dil par us ki nigáh hai Jo shakhs apní thori púnji se, táqat ke bamújib detá, wuh us daulatmand se, jo dikháne ke liye, yá beparwai se phenktá, ziyada detá hai —Dekho 2 Karint 8 2—12.

XIII BÁB

KHULÁSA

Haikal kí barbádí kí peshgoí, 1, 2 *Aur jo nishánián is se peshtar hongí*, 3—23 *Aur jo nishán Masih ke áne ke waqt honge*, 24—31 *Is hal men ki koí us waqt ko nahín janta, chahiye ki ham hoshyar aur bedar hon*, 32—37

§ 127 YISÚ KÁ HAIKAL SE NIKALKAR, US KÍ BARBÁDÍ, AUR APNE SHÁGIRDON KÍ ÁZMÁISHON KÍ PESHGOÍ KARNÁ *Yarúsalam Zaitún ke pahár par*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
24 1 14	13 1-13	21 5-19	

1—13 Dekho Matí 24 1—14.

1 *Yih kis tarah ke patthar* Yane jin se haikal aur Moriya pahár ke pushte bane the Yúsuf muarrikh likhtá hai, ki baze un men 50 fut lambe, aur 24 fuţ chaure, aur 16 fuţ moţe the

3 *Zaitún ke pahár par haikal ke sámhne.* Yih pahár haikal ke

hogá, aur us waqt ká, jab yih sab kuchh púrá howegá, kyá nishán hai?

5 Yisú ne jawáb men unhen kahná shurú kiyá, Hoshyár raho, ki tumhen koí fareb na de

6 Ki bahutere merá nám leke áwenge aur kahenge, ki Main wuhí hún, aur bahuton ko gumráh karenge.

7 Aur jab tum laráíán aur laráíon kí afwáhen suno, mat ghabráiyo, kyúnki un chízon ká wáqi honá zarúr hai, lekin ákhir abhí nahín

8 Kyúnki qaum qaum par, aur bádsháhat bádsháhat par charhegí, aur kitní jagahon men zalzale áwenge, aur kál parenge, aur fasád honge, yih musíbat ká shurú hai

9 ¶ Par tum áp hoshyár raho, kyúnki we tumhen majlison ke hawále karenge, aur ibádatkhánon men tum már kháoge, aur hákimon aur bádsháhon ke áge mere wáste házir kiye jáoge, táki un par gawáhí ho.

10 Lekin zarúr hai, ki pahle sab qaumon ke áge Injíl kí manádí ho,

11 Par jab tumhen le jáke hawále karen, áge se fikr na karo, ki ham kyá kahenge, aur na socho balki jo kuchh us gharí tumhen bátáyá jáwe, wuhí kahiyo, kyúnki kahnewále tum nahín ho, balki Rúh i Quds hai

12 Bháí bháí ko aur báp beṭe ko qatl ke wáste pakráwegá, aur larke má báp ká sámhná karke unhen marwá dálenge

13 Aur mere nám ke sabab se, sab tumháre dushman honge, par jo koí ákhir tak sabr karegá, wuhí naját páwegá

14 ¶ Jis waqt tum us kharáb karnewálí makrúh chíz ko, jis ká bayán Dániel nabí ne kiyá, us jagah men, jahán us ká kharà honá rawá nahín, dekho, (jo parhtá hai, samajh le,) tab we jo Yahúdiya men hon, paháron par bhágen

15 Aur wuh jo koṭhe par ho, ghar men na utre, aur

---

púrab wáqa thá, aur wahán se haikal khub nazar átí thí

9 *Táki un par gawáhí ho*, yá *un ko* gawáhí ho, yane, gawahí un ke sámhne ho

11 *Kahnewále tum nahín ho, balki Rúh-ul-Quds* Yih sáf wada hai, ki jawáb dene kí táqat unhen Khuda se milegí Aur us ke bamújib ham dekhte hain ki un ke jawáb majlison aur hakimon ke sambhne, jo Aamál kí kitáb men likhe hain, niháyat maqúl aur kamál dileri ke sáth the

12 Yih aksar wáqa húá, ki jab kisi khandan men se ek shakhs Masíh ká ímándar ho gayá, tab us ke má báp, bháí bahin, yahán tak us se náráz aur mutanaffir húe, ki use már dálá chahte the, aur áj kal, jo is mulk men aisá na ho, to is sabab se, ki Isaí hakim hone ke sabab wuh karne nahín páte

§ 128. YARÚSALAM KO BARBÁD,

apne ghar se koí chíz nikálne ke liye na jáe

16 Aur jo khet men hai, apní poshák utháne ke liye píchhe na phire

17 Aur un par jo un dinon men hámila hon, aur un par jo dúdh pilátíán hon, afsos hai!

18 Aur duá mángo, ki tumhárá bhágná járe men na ho.

19 Kyúnki un dinon men aisí taklíf hogí, ki ibtidá e khilqat se, jise Khudá ne khalq kiyá, ab tak, na húí, aur na hogí

20 Aur agar Khudáwand un dinon ko na ghatátá, to ek ádmí na bachtá, par un barguzídon ke wáste, jin ko us ne chuná hai, un dinon ko ghatáyá

21 Us waqt agar koí tumhen kahe, Dekho, Masíh yahán, yá dekho wahán hai, yaqín na láiyo

22 Kyúnki jhúthe Masíh, aur jhúthe nabí zahir honge, aur nishánen aur karámát dikhláenge, ki agar ho saktá, to barguzídon ko bhí gumráh karte.

23 Par tum khabardár raho, dekho, main ne tumhen sab kuchh pahle hí kah diyá hai.

24 ¶ Aur un dinon men, us taklíf ke bad, súraj andherá hogá, aur chánd apní roshní na degá,

25 Aur ásmán se sitáre girenge, aur ásmán kí qúwaten hil jáengí

26 Aur us waqt Ibn i Ádam ko bádalon par barí qudrat aur jalál ke sáth áte dekhenge.

27 Aur us waqt wuh apne firishton ko bhejegá, aur apne barguzídon ko, zamín kí hadd se ásmán kí hadd tak, cháron taraf se, ikatthe karegá

28 Ab anjír ke darakht se tamsíl síkho, Jab us kí narm dálí hotí aur patte nikalte hain, tum jánte ho, ki garmí nazdík hai

29 Usí tarah, jab tum bhí dekho, ki yih ahwál hone lage, to jáno, ki wuh nazdík, balki darwaze par hai

30 Main tum se sach kahtá hún, ki Is zamáne ke log guzar na jáenge, jab tak yih sab kuchh wáqi na howe.

31 Ásmán aur zamín tal jáenge, par merí báten na talengí

32 ¶ Magar us din, aur us gharí kí bábat, siwá Báp ke, na to firishte jo ásmán par hain, aur na Betá, koí nahín jántá hai

33 Tum hoshyárí karo, jágte raho, aur duá mángo. kyúnki tum nahín jánte, ki waqt kab hai.

AUR YAHÚDÍ SALTANAT AUR AHD KO TAMÁM KARNE KE LIYE MASÍH KE ÁNE KÍ ALÁMATEN. *Zaitún ke pahár par*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
24 15-42	13 14-37	21 20-36	

14—37 Dekho Matí 24 15—42.

34 Yih aisá hai, jaisá ek shakhs apná ghar chhoṛke pardes gayá, aur apne naukaroṇ ko ikhtiyár dekar, har ek ko us ká kám diyá, aur darbán ko hukm kiyá, ki jágtá rahe

35 Is liye tum jágte raho, kyúnki tum nahíṇ jánte, ki ghar ká málik kab áwegá, shám ko, yá ádhí rát ko, yá murg ke báṇg dete waqt, yá subh ko,

36 Tá aisá na ho, ki achának áke wuh tum ko sote páwe

37 Aur jo kuchh maiṇ tum se kahtá húṇ, sab se kahtá húṇ, Jágte raho.

XIV BÁB

1 DO din ke bad fasah aur fatírí roṭí kí íd thí, aur Sardár Káhin aur Faqíh tadbír kar rahe the, ki use

---

34. Masíh apní kalísyá ko *khándán* se tashbih detá hai. Wuh áp ghar ká málik hokar, kuchh der use chhoṛ játá, aur apne naukaroṇ, yane rasúloṇ ko mukhtárí bakhshta hai, yih farmákar ki Tum hoshiyar aur amanatdar ho Aur yih hukm jo us ke kháss rasúloṇ ke wáste hai, wuh áj tak sab khádimán i dín ke liye bhi hai Ab bhí wuh goya yihí kahtá hai, ki Jagte raho, kyúnki tum nahíṇ jánte ho, ki kis waqt maiṇ áúngá

37 *Sab se kahtá húṇ, ki jágte raho* Yane na sirf apne rasúloṇ, aur khádiman i dín se, balki apne sab pairawoṇ se wuh kahtá hai, ki Jágte raho Yih hukm sabhoṇ ke waste hai, ki jo maut aur qiyámat ká intizár karte haiṇ Apne marne ka din ham nahíṇ jánte Sháyad Ibn i ádam áj kal hamare liye áe Agar ham apne gunáhoṇ se tauba kiye hoṇ, aur Masíh par hamárá ímán ho, aur hamarí guzrán pák ho, to ham bedár aur taiyar páe jáenge aur nahíṇ to nínd ká sá hamara hál hai, aur kisí waqt, jab ki ham nahíṇ jante, maut áegí, aur ham waháṇ ḍále jáenge jahaṇ "roná aur dant pisna hoga" Khudá na khwasta.

XIV BÁB.

KHULÁSA.

Sardár Káhinoṇ, aur Faqíhoṇ se Masíh par bandish, 1, 2 *Ek aurat ká us ke sir par beshqímat itr ḍhálná,* 3—9 *Use pakaṛwáne ke liye Yahúdáh ka bandobast,* 10, 11 *Masíh ká Íd i Fasah khání, aur záhir karná, ki us ke shagirdoṇ meṇ se ek use pakaṛwáegá,* 12—21. *Asha i Rabbání ko muqarrar karná,* 22—26 *Shágirdoṇ ke chhor bhágne, aur Patras ke inkár kí peshgoí,* 27—31 *Bág meṇ us kí aziyat aur duá,* 32—42 *Us ká giriftár honá, aur shágirdoṇ ká bhágná,* 43—52 *Majlis ke sámhne us ká pahuṇchná,—jhúṭhe gawáh,—us kí tahqíqát,—mulzim ṭhaharná, aur ruswaí,* 53—65 *Patras ká inkar, aur phir tauba,* 66—72

§ 131 HÁKIMOṆ KÍ BÁHAM SALÁH BAITANIYA MEṆ SHÁM KE WAQT KHÁNÁ YAHÚDÁH ISKARYÚTÍ KÍ BEÍMÁNÍ *Yarúsalam aur Baitaniya*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
26 1-16	14 1-11	22. 1-6	12 2-8

1—11 Dekho Matí 26 1—16

1. *Aur fatírí roṭí kí.* Is íd ká

kyúṉkar makr se pakarke ján se máreṉ

2 Par unhoṉ ne kahá, kı Íd ke dın nahíṉ, aısá na ho, kı awámm meṉ fasád howe

3 ¶ Aur jab wuh Baıtạnıyá meṉ Shamaún koṛhí ke ghar kháne baıṭhá, ek ạurat jaṭámásí ká beshqímat khálıs ıtr marmar ke ıtrdán meṉ láí, aur dıbıyá ko torke, ıtr ko us ke sır par dhálá

4 Tab bạze apne dıl meṉ ázurda hoke kahne lage, Ịtr kí yıh kharábí kıs lıye húí?

5 Kyúṉkı yıh ıtr tín sau dínár ko bık saktá, aur garíboṉ ko dıyá játá Aur we use malámat karne lage.

6 Tab Yısú ne kahá, Use chhor do, kyúṉ use satáte ho? us ne mere sáth achchhá sulúk kıyá haı.

7 Is wáste kı garíb gurbá hamesha tumháre sáth haıṉ, aur jab tum cháho, un se nekí kar sakte ho: par maiṉ hamesha tumháre sáth na húṉgá.

8 Jo kuchh wuh kar sakí, so kar chukí; us ne sabqat karke mere badan ko kafan ke lıye muattar kıyá

9 Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, kı Tamám dunyá meṉ, jaháṉ kahíṉ yıh Injíl manádí kí jáegí, yıh bhí, jo ıs ne kıyá haı, ıs kí yádgárí ke lıye, bayán kıyá jáegá

10 ¶ Tab Yahúdáh Iskariyútí, jo un bárah meṉ se thá, Sardár Káhınoṉ pás gayá, tákı use un ke háth pakaṛwá dewe

11 We yıh sunke khush húe, aur us ko rupae dene ká ıqrár kıyá, tab wuh fikr meṉ lagá, kı kıs tarah qábú páke use pakaṛwá de.

12 ¶ Aur Íd ı fatír ke pahle dın, jab we fasah ke lıye qurbání karte the, us ke shágırdoṉ ne use kahá, Tú kaháṉ

ḳháss nám Fasah thá, lekın wuh aksar *fatírí roṭí* kí bhí Íd kahlátí thı, ıs waste kı us waqt khamírı rotı ká kuchh kharch na tha, magar sırf fatırı ká

3 *Dıbıyá ko toṛke* Sháyad ıs ká matlab sırf ıtná haı, kı us ne dıbıyá ke sır kí muhr toṛí Yıh guman gálıb nahıṉ haı, kı us ne ḍıbıyá ko toṛ ḍálá

5 *Tín sau dínár;* yạne qaríb assí rupae ke

8 *Jo kuchh wuh kar sakí so kar chukí* Us kí muhabbat aısí thí, kı wuh baṛe ḳharch se na darí, magar apne maqdúr bhar Khudáwand kí ızzat kí aur agarchı wuh aısá na samajhtí thí, tau bhí us ká yıh kám goyá Masíh ke kafan ke lıye húá Yıh bát kahkar Khudáwand apní maut kí peshkhabarı detá haı Masíh goya kahtá haı, kı Yıh Injíl kıtaboṉ meṉ lıkhí jaegı, aur un meṉ ıs kám ká bhí bayan hogá, aur use paṛhkar log janeṉge kı ıs aurat ne mujh se kya sulúk kıyá haı Wáh! kyá hí mashhúr yıh kám húá haı, aur dunyá ke áḳhır tak koí Ịsáí ıse na bhulegá

§ 132 ÍD I FASAH KÍ TAIYÁRÍ
Batạnıya aur Yarúsalam

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26 17-19	14 12-16	22 7-13	

12—16 Dekho Matí 26 17—19.

12 *Jab wuh Fasah ke lıye qurbání karte the.* Asl zabán meṉ,

cháhtá hai, ki ham jáeṉ aur taiyárí kareṉ, ki tú fasah ká kháná kháwe?

13 Us ne apne shágirdoṉ meṉ se do ko bhejá, aur unheṉ kahá, Shahr meṉ jáo, waháṉ ek shakhs pání ká ghaṛá uṭháe húe tumheṉ milegá, us ke píchhe chale jáo.

14 Jab wuh kisí ghar meṉ dákhil howe, tum us ghar ke málik se kaho, Ustád kahtá hai, ki wuh jagah, jaháṉ maiṉ apne shágirdoṉ ke sáth fasah kháúṉ, kaháṉ hai?

15 Wuh ek bará bálákhána farsh bichhá aur árásta tumheṉ dikháwegá, waháṉ hamáre liye taiyárí karo.

16 Tab us ke shágird chale gae, aur shahr meṉ áke, jaisá us ne unheṉ kahá thá, waisá hí páyá, aur fasah taiyár kiyá.

17 Jab shám húí, wuh un bárahoṉ ke sáth áyá

18 Jab we baithke kháne lage, Yisú ne kahá, Maiṉ tum se sach kahtá húṉ, ki Ek tum meṉ se, jo mere sáth khátá hai, mujhe pakarwáegá

19 Tab we gamgín hone lage, aur un meṉ se ek us se kahne lagá, Kyá maiṉ húṉ? aur dúsrá bolá, Kyá maiṉ húṉ?

20 Us ne jawáb meṉ kahá, Bárahoṉ meṉ se ek, jo mere sáth básan meṉ háth dáltá hai, wuhí hai

21 Ibn i Ádam to, jaisá us

---

jab wuh Fasah ko qurbán, yá zabh karte the, yane *Fasah ke barre ko* Us barre kí babat dekho,—Khur 12 3—10 *Taiyárí kareṉ;* yane barre ko zabh karke, bhúneṉ, aur jo chízeṉ us ke sáth khaí pi jatí haiṉ, unheṉ taiyár kareṉ

13. *Shahr meṉ jáo* Yane Yarúsalam meṉ Us waqt wuh Baitaniya gáṉw meṉ, shahr se ek kos dúr thá *Ek shakhs pání ká ghaṛá uṭháe húe tumheṉ milegá* Yih majará jo honewála thá, Masih ne beshakk sirf apní gaibdání se jána, aur us ne apne shágirdoṉ ká ímán baṛhane ke liye yih patá batayá hoga

---

HISSA VIII.

Chauthí Íd i Fasah Khudáwand ke dukh, aur Ákhir Sabt i Yahúdí tak ke wáqiát Arsa. *Do din ká*

§ 133 Íd i Fasah ká kháná Bárah shágirdoṉ meṉ takrár *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
		22 14-18	
26 20	14: 17	24-30	

17 Yih bayán Lúká kí kitáb meṉ ziyáda túl ke sáth hai. Bad is ke, Yúhanná ke bamújib, us ne apne shágirdoṉ ke páoṉ dhoe —Dekho §137

§ 135 Pakarwánewále kí taraf Yisú ká ishára Yahúdáh ká báhar jáná. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
26 21-25	14 18-21	22 21-23	13:21-35

18—21. Dekho Matí 26. 21—25.

ke haqq men likhá hai, játá hai; lekin afsos us shakhs par, jis ke háth se Ibn i Ádam pakarwáyá játá hai! us ke liye bihtar thá, ki wuh paidá na hotá

22 ¶ Jab we kháte the, Yisú ne roṭí uṭháí, aur shukr karke torí, aur unhen dekar kahá, Lo, kháo, yih merá badan hai.

23 Phir us ne piyála lekar, shukr kiyá, aur unhen diyá, aur un sabhon ne us se piyá

24 Aur us ne kahá, ki Yih merá nae ahd ká lahú hai, jo bahuton ke liye baháyá játá hai

25 Main tum se sach kahtá hún, ki Main angúr ká ras, jis din tak Khudá kí bádshá-hat men use nayá na píún, phir na píúngá

§ 137 Ashá i Rabbání *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26 26-29	14 22 25	22 19,20	

22—25 Dekho Matí 26 26—29

25 *Nayá* Jab Sardár Kahin, quds-ul-aqdás se khushbú jalakar laut áta, tab is liye ki us ki nazr maqbúl húi, aur wuh mar nahín gayá, yih dastúr tha, ki wuh apne rafíqon ke sáth khushí ká khaná khátá, aur us khane ke sáth naí wain píte the Sháyad is dastúr se yahán ishára ho Masíh jahán ká kámil Sardar Kahin hokar, apná pak badan guzránne par thá, aur aisá karke us ne quds-ul-aqdás, yane bihisht men, Khudá ke huzúr jákar, goyá apní qurbání kí khushbú jaláí, aur yahán wuh goyá kahtá hai, ki Main, apná kám púrá karke, aur maqbúl hokar, tum ra fíqon ke sáth apní badsháhat k ziyáfat men yih ruhání wain píún ga

26 Dekho §142

26 ¶ Tab we ek zabúr gák Zaitún ke pahár par gae.

27 Aur Yisú ne un se kahá Tum sab áj kí rát mere haq men ṭhokar kháoge, is liye k yih likhá hai, Main gaṛariy ko márúngá, aur bheren pa rágandа ho jáengí

28 Par main apne uṭhn ke bad tum se áge Galíl k jáúngá

29 Tab Patras ne us s kahá, Agarchi sab ṭhoka kháwen, tau bhí main n kháúngá

30 Yisú ne us se kahá, Mai tujh se sach kahtá hún, ki á hí kí rát, murg ke do bá báng dene ke áge, tú tín bá merá inkár karegá.

31 Tab us ne bár bár kahá Agar tere sáth merá marn zarúr ho, tau bhí hargiz ter

§ 136 Patras ke ṭhokar khá ne, aur báraho kí pareshán ki peshgoí *Yarúsalam*

Matí	Mark	Luk	Yúhan
26 31-35	14 27-31	22 31-38	13 36

27—31 Dekho Matí 26 31-35 Anájíl ke khulasa i bilijmál k bamújib Yahúdáh Iskariyútí is áge báhar já chuká thá, aur Masí ne yih kalám gyárahon se kiyá.

§ 142 Báq i Gatsamaní me nihάyat dilgírí *Zaitún ká pa háṛ*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
26.36-46	14.32-42	22 40-46	

inkár na karúngá. Aur un sabhon na bhí waisá hí kahá

32 Phir we ek jagah men, jis ká nám Getsemane thá, áe, aur us ne apne shágirdon ko kahá, Jab tak main duá mángún, tum yahán baitho

33 Aur Patras aur Yaqúb aur Yúhanná ko apne sáth liyá, aur wuh ghabráne aur bahut dilgír hone lagá,

34 Aur un se kahá, Merí ján ká gam maut ká sá hai, tum yahán thahro, aur jágte raho

35 Aur wuh thorá áge jákar zamín par girá, aur duá mángí, ki agar ho sake, to yih gharí mujh se tal jáe

36 Aur kahá, Ai Abbá, ai Báp sab kuchh tujh se ho saktá hai, is piyále ko mujh se tál de, lekin na wuh jo main cháhtá hún, balki jo tú cháhtá hai

37 Phir wuh áyá, aur unhen sote páyá, aur Patras ko kahá, Ai Shamaún, tú sotá hai? kyá tú ek gharí jág na saká?

38 Jágte raho, aur duá mángo, tá aisá na ho, ki tum imtihán men paro: rúh to mustaidd, par jism kamzor hai.

39 Wuh phir gayá, aur wuhí bát duá men mángí

40 Aur phir áke unhen sote páyá, kyúnki un kí ánkhen nínd se bharí thín, aur we nahín jánte the, ki use kyá jawáb dewen.

41 Phir tísrí bár áke unhen kahá, ki Ab sote raho, aur árám karo, bas, waqt á pahunchá, dekho, Ibn i Ádam gunahgáron ke háthon men hawále kiyá játá hai

42 Utho, ham chalen; dekho, wuh jo mujhe pakarwátá hai, nazdík hai

43 ¶ Wuh yih kahtá hí thá, ki filfaur un bárah men se ek Yahúdáh náme, aur us ke sáth Sardár Káhinon, aur Faqíhon, aur buzurgon kí taraf se ek barí bhír, talwáren aur láthián leke, á pahunchí

44 Aur pakarwánewále ne unhen yih patá diyá thá, ki jis ká main bosa lún, wuhí hai, use tum pakarke hifázat se le jáo

45 Wuh áke filfaur us pás gayá, aur kahá, Ai Rabbí, ai Rabbí, aur use chúmá.

46 ¶ Aur unhon ne us par háth dálke use pakar liyá

47 Ek ne un men se jo wahán házir the, talwár khainchkar Sardár Káhin ke naukar ko lagáí, aur us ká kán urá diyá

48 Tab Yisú unhen kahne

32—42 Dekho Matí 26 36—42
36 *Ai Abbá* Yane, ai Báp — Rúm 8 15

§ 143 Yisú kí giriftárí aur qaid. *Zaitún ke pahár par.*

Matí	Mark.	Lúk	Yúhan.
26 47-56	14.43-52	22 47-52	18 2-12

43—52. Dekho Matí 26. 47—56.

lagá, Kyá tum talwáren aur láṭhíán leke mujhe chor kí mánind pakaṛne ko áe ho?

49 Main to har roz tumháre pás haikal men wạz kartá thá, aur tum ne mujhe nahín parkṛá; lekin nawishton ká púrá honá zarúr hai.

50 Tab we sab use chhorke bhág gae

51 Magar ek jawán, jo sútí chádar apne badan par orhe thá, us ke píchhe ho liyá, aur jawánon ne use pakṛá

52 Par wuh sútí chádar un ke háthon men chhorkar nangá bhágá

53 ¶ Tab we Yisú ko Sardár Káhin kane, jis pás sab Sardár Káhin, aur buzurg, aur Faqíh jamạ húe the, le gae.

54 Aur Patras dúr se us ke píchhe Sardár Káhin ke dálán tak ho liyá, aur naukaron ke sáth baiṭhkar ág tápne lagá.

55 Tab Sardár Káhinon aur sárí majlis ne Yisú par gawáhí dhúndhí, ki use ján se máren, par na páí.

56 Agarchi bahuton ne us par jhúṭhí gawáhí dí, par un kí gawáhíán muwáfiq na thín.

57 Tab bazon ne uṭhke us par yih jhúṭhí gawáhí dí, ki

58 Ham ne use kahte suná hai, ki main is haikal ko, jo háth se baní hai, ḍhá dúngá,

---

45 *Ai Rabbí, ai Rabbí*, goyá ki wuh us ke phir milne se bahut ḳhush húá

51 *Magar ek jawán* Ham nahín jánte, ki yih kaun jawan tha, aur yih bhí zahir nahin, ki Markas ne yih zikr, jo aur Injílon men nahín hai, kyún kiyá Baze gumán karte hain, ki yih Markas áp hí thá, aur us ne gawahi dená cháhá, ki main ne ḳhud apní ánkhon se dekha Aur agar yih na ho, to wuh koí aur jawán hogá, jo bág ke nazdik rahta thá Gul sunkar, aur yih jankar, ki sipahí Masih ko pakarne ke liye áe hain, wuh jald nínd se uṭha, aur apni chádar oṛhkar dauṛa, ki yih tamásha dekhe Aur shayad Markas ne is waste yih likha, táki us ke pakarne se yih mạlúm ho, ki sipáhíon ko yih hukm thá ki Masih ke shágirdon ko bhí pakṛen, yane unhon ne use shágird samajhkar pakṛa

---

	Matí	Mark	Lúk	Yúhan
§ 144 QAIYÁFÁ KE HUZÚR ÁNÁ. PATRAS KÁ TÍN BÁR INKÁR *Yarúsalam*	26 57,58 69-75	14 53,54 66 72	22-54-62	18 13-18 25-27
§ 145 YISÚ KÁ QAIYÁFÁ AUR SARDÁR-MAJLIS KE SÁMHNE HÁZIR KIYÁ JÁNÁ MASÍH HONE KÁ IQRÁR US PAR FATWÁ, AUR US KÍ TAHQÍR *Yarúsalam*	26 59-68	14 55-65	22 63 71	18 19 24

53—72. Dekho Matí 26 57—75.

57 *Bazon ne uṭhkar* Matí likhtá hai, ki do the. In jhúṭhe

aur tín dın meṉ ek dúsrí ko, jo háth se na bane, banáúṉgá

59 Tıs par bhí un kí gawáhí muwáfiq na thí.

60 Tab Sardár Káhın ne bích meṉ khare ho, Yısú se púchhá, Kyá tú kuchh jawáb nahíṉ detá? ye tujh par kyá gawáhí dete haıṉ?

61 Par wuh chup rahá, aur kuchh jawáb na dıyá. Phır Sardár Káhın ne us se púchhá, aur kahá, Kyá tú Masíh, us Mubárak ká Beṭá, haı?

62 Yısú ne us se kahá, Maıṉ wuhí húṉ, aur tum Ibn ı Ádam ko Alqádır ke dahıne háth baıthe, aur ásmán ke bádaloṉ par áte dekhoge

63 Tab Sardár Káhın ne apne kapre phárke kahá, Ab hameṉ aur gawáh kyá darkár haıṉ?

64 Tum ne yıh kufr suná, tum ko kyá mạlúm hotá haı? Un sabhoṉ ne fatwá dıyá, kı wuh qatl ke láıq haı

65 Tab kıtne us par thúkne, aur us ká muṉh dhámpne, aur use ghúṉse márne, aur kahne lage, Nubúwat se ḳhabar de aur naukaroṉ ne háth se use thapeṛe máre

66 ¶ Jab Patras níche dálán meṉ thá, Sardár Káhın kí laundíoṉ meṉ se ek waháṉ áí;

67 Aur Patras ko ág tápte dekhkar, us kí taraf nazar karke, kahne lagí, Tú bhí Yısú Násarí ke sáth thá

68 Us ne ınkár kıyá, ki maıṉ nahíṉ jántá, aur nahíṉ samajhtá, kı tú kyá kahtí haı. Aur báhar sahn meṉ gayá; aur murg ne báṉg dí.

69 Phır ek laundí use dekhkar, un se jo waháṉ khare the, kahne lagí, Yıh unhíṉ meṉ se ek haı

70 Us ne phır ınkár kıyá. Aur thorí der píchhe, phır unhoṉ ne jo waháṉ khare the, Patras ko kahá, Sach tú unhíṉ meṉ se haı, kyúṉkı tú Galílí, aur terí bolí waısí hí haı

71 Par wuh lanat karne, aur qasam kháne lagá, kı maıṉ us shakhs ko, jıs ká tum zıkr karte ho, nahíṉ jántá

---

gawáhoṉ kí babat Baxtorf name, ek shaḳhs jo Ịbrání aur Kaldı ịlm ke sabab bahut mashhúr haı, apní Talmúdí lugut kí kıtab meṉ Tálmúd se yıh qaul tarjuma karta haı, jıs se mạlúm hota haı, kı Yahúdı áp ıs jhuṭhı gawahı ká ıqrár karte, aur aise jhúṭh ko wajıb, aur durust aur qanún ke mutabıq ṭhahrate the, yane, "jo sharıat ke bamújıb wájıb-ul-qatl haıṉ, un par bandısh karná cháhıye, magar ıs hal meṉ kı kısí ne but-parastí, yá gaır-parastí logoṉ ko sıkhai ho Aur ıs waqt aısá karne ká dastúr haı, kı bhıtar ke kamre meṉ battı jalakar gawahoṉ ko bahar ke kamre meṉ khaṛa karte haıṉ, aısa kı wuh use dekheṉ, aur suneṉ, magar wuh unheṉ na dekh sake Isí tarah unhoṉ ne Satda, yane Marıyam ke beṭe se kıya Unhoṉ ne ádmíoṉ ko dúsre kamre meṉ chhıpákar khaṛá kıyá, kı us par gawáhí deṉ, aur Fasah ke dın, sham ke waqt, unhoṉ ne use salıb par laṭkája." (Hales Analysıs Chronol V. III. Safha, 209)

72 Dúsrí bár murg ne báng dí. Tab Patras ko wuhí bát, jo Yisú ne us se kahí thí, yád áí, kı Peshtar us se, kı murg do bár báng de, tú tín bár merá ınkár karegá. Tab wuh phúṭke rone lagá.

XV BÁB.

1 JON subh húí, Sardár Kahın ne buzurgon aur Faqíhon aur sárí majlıs ke sáth mashwarat karke, Yısú ko bándhá, aur use le jákar Pılátús ke hawále kıyá

2 Pılátús ne us se púchhá, Kyá tú Yahúdíon ká Bádsháh haı? Us ne jawáb men us se kahá, Tú sach kahtá haı

3 Aur Sardár Káhınon ne us par bahut sí faryáden kín: par us ne kuchh jawáb na dıyá

4 Tab Pılátús ne us se phır púchhá, Kyún tú kuchh jawáb nahín detá? dekh, we terí mukhálıfat men kyá kyá gawáhíán dete haın.

5 Tau bhí Yısú ne kuchh jawáb na dıyá, yahán tak ki Pılátús ne taajjub kıyá

6 Aur wuh us ĺd men ek qaıdí ko, jıse we cháhte the, un kí khátır chhor detá thá

7 Aur ek shakhs Barabbás nám, un fasádíon ke sáth, kı jınhon ne fasád men khún kıyá thá, qaıd thá.

8 Tab bhír chilláke us se arz karne lagí, kı jaısá terá

XV BÁB

KHULÁSA

Masíh ko Pılátús ke sámhne házır karná, aur us par nalısh, 1—5 *Awámm kí darkhwást ke bamújıb Barabbas ká chhoṛá jané, aur Masíh ká un ke hawále kıyá jána,* 6—15 *Us par sıyásat, aur bad us ke salíb dene ko le jáná,* 16—23 *Do choron ke darmıyán us kí maslúbí,* 24—28 *Logon kí tana-zaní,* 29—32 *Apne Báp ko pukárkar, jan dená,* 33—37 *Haıkal ke parde ká phaṭ jáná,* 38 *Subadár ká ıqrár,* 39—41 *Yúsuf Arımatíyá ká us kí lásh mángná, aur le-jákar gáṛná,* 42—47.

§ 146 SARDÁR-MAJLIS KÁ MASÍH KO PILÁTÚS KE SAMHNE LE JÁNÁ *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 1, 2	15 1-5	23 1-5	18 28-38

1—5 Dekho Matı 27 1, 2, 11-14.

2 *Tú sach kahtá haı* Aur Yúhanná ke bayan se malúm hotá haı kı us ne aur bhı kuchh kahá, kı jıs se Pılatús kuchh ḍar gayá —Yúhan 18 34—38

3 *Bahut sí faryáden kín* Lúká ke bayan se malúm hotá haı kı unhon ne kyá faryad kı, yane yıh ki wuh logon ko hangáma karne ke lıye ubhártá haı —Lúká 23 5

§ 148 MASÍH KÍ RIHÁÍ PAR PILÁTUS KÁ IRÁDA. BARABBÁS KÍ RIHÁÍ KE LIYE YAHÚDÍON KÍ DARKHWAST *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 15-26	15 6-15	23 13-25	18 39,40

6—15 Dekho Matí 27 15—26.

§ 149 PILÁTÚS KÁ QATL KE LIYE YISÚ KO SOMP DENÁ Us KE KOṚE KHÁNE, AUR TAHQÍR KÍ SHIDDAT *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27 26-30	15.15-19	.. ..	19 1-3

dastúr hai, waisá hí hamáre wáste kar.

9 Pilátús ne unhen jawáb diyá, Kyá tum cháhte ho, ki main tumháre liye Yahúdíon ke Bádsháh ko chhor dún?

10 Kyúnki wuh jántá thá, ki Sardár Káhinon ne hasad se us ko hawále kiyá thá.

11 Par Sardár Káhinon ne bhír ko ubhárá, ki wuh un ke liye Barabbás ko chhor de.

12 Tab Pilátús ne phir un se kahá, Ab tum kyá cháhte ho? main us ko, jise tum Yahúdíon ká Bádsháh kahte ho, kyá karún?

13 We phir chilláe, ki Use salíb de.

14 Pilátús ne phir un se kahá, Kyún, is ne kyá buráí kí hai? Tab we aur bhí ziyáda chilláe, ki Use salíb de

15 ¶ Tab Pilátus ne, bhír kí razámandí cháhkar, un ke liye Barabbás ko chhor diyá, aur Yisú ko kore márke hawále kiyá, ki salíb par khainchá jáe.

16 Aur sipáhí us ko us dálán men, jahán hákim ká mahkama thá, le gae, aur sáre risále ko ikatthá kiyá

17 Unhon ne use argawání kapre pahináe, aur kánton ká táj sajke us ke sir par rakhá.

18 Aur use salám karne lage, ki Ai Yahúdíon ke Bádsháh, Salám!

19 Aur we us ke sir par narkat se márte the, aur us par thúkte, aur ghutne tekke use sijda karte the

20 Aur jab us se hansí kar chuke, to us ke badan se argawání kapre utáre, aur us ká kaprá use pahináke, salíb dene ko le chale.

21 Aur ek shakhs Qúríní Shamaún nám, jo Sikandar

15—19 Dekho Matí 27 26—30

15 *Kore márkar* Kore márne men Rúmíon ká yih dastúr thá, ki jise márte, pahle us ke hathon ko kisi khambe ke ás pás bándhkar píth khol dete aur korá yih thá ki ek daste men chamre kí kaí laren lagí húin, aur un ke siron par haddian yá lohe ke tukre bandhe the, ki jis kí már se píth ziyáda figár ho jatí thí, aur aise kore ko *bichchhú* kahte the Isí tarah Zabúr ká yih qaul púrá húá, ki "Jotnewalon ne merí píth par hal jotá, unhon ne apní righarián lambí kín"—Zab 129 3 Lekin shukr Khudá ká ki "us ke kofta hone se ham change ho játe hain"—Yas. 53 5; 1 Pat 2 24. Sharíat ke bamújib Yahúdíon ko yih hukm thá, ki kisí mujrim ko chális kore se ziyáda na maren, magar Rumí is men apní samajh ke muwáfiq karte the.

§ 152 SALÍB DENE KE LIYE YISÚ KO LE JÁNÁ *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 31-34	15 20-23	23.26-33	19 16,17

20—23 Dekho Matí 27 31—34.

20 *Salíb dene ko le chale* Mulzim thahráne, aur qatl karne ke darmiyán Yahúdíon kí sharíat ke bamújib tín din kí, aur Rúmíon ke qánún ke bamújib das din kí muhlat ká hukm thá, magar is muqaddame men bilkull muhlat na húí

21. *Sikandar aur Rúfus ká báp.*

aur Rúfus ká báp thá, dihát se áte húe, udhar se guzrá; unhon ne use begár pakṛá, kı us kí salíb uṭhá le chale.

22 Aur we use maqám ı Galgatá meṉ, jıs ká tarjuma Khopṛí kí jagah hai, láe

23 Aur maı meṉ murr miláke use píne ko diyá, par us ne na pıyá

24 Aur unhoṉ ne use salíb par khaıṉchke us ke kapṛe báṉṭe, aur un par qurạ ḍálá, kı har ek shakhs kyá kyá le.

25 Aur tísrá ghanṭá thá, jab unhoṉ ne us ko salíb dí.

Sırf Markas ın donoṉ ká zıkr kartá haı Aglab kı Markas ne yıh kıtáb Rúm shahr meṉ lıkhı Aur Pulús ke Khatt meṉ (Rúm. 16 13,) ek shakhs Rúfus ka nám lıkha haı, jo *barguzída* kahlata, aur jıs kí má ko Pulús apní bhí má kahta haı Aglab kı yıh wuhí Rúfus haı Aur Markas ıs ka nám ıs waste leta haı kı wuh usı shahr meṉ aur sháyad usı ke sath thá. Ek Sıkandar ká bhí nám Aamál 19 33 meṉ aur shayad ek aur ka 1 Tımtaús 1 20 meṉ mundarıj haı Gumán paıdá hotá haı, kı yıh Shamaún, jo begár meṉ Masíh kí salıb le chala, Masíh ká hál dekhkar, aur us se fazal pákar, ímándar ho gayá, aur us ke larke bhı Ísaı hokar, ek un meṉ se shahr ı Rúm meṉ jákar raha, jıse Pulús salám bhejta haı Aur Markas goyá lıkhtá haı, kı jıs ne yıh kam Masíh ke wáste kıya, us ke larke Ísaıoṉ meṉ mashhúr haıṉ, aur ek yaháṉ mere pás hazır hai, kı jıs ne yıh hál apne báp se suna

§ 153 TASLÍB *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 35-38	15 24-28	23 33,34	19 18-24

24—28. Dekho Matí 27 35—38

25 *Aur tísrá ghanṭá thá*, yane nau baje dın ke Yúhanná ke bayán meṉ (19 14,) yıh lıkha haı, kı jab Pılátús Yısú ko báhar chabútare par le áyá, wuh chhaṭhe ghanṭe ke qaríb thá. Yıh to ek ıkhtılaf haı, kı jıs par munkıroṉ ne bahut ıaṯıráz kıye haıṉ. Agar un ke rafa karne meṉ púrí tasallı na mıle, tau bhí ın bátoṉ par gaur karná cháhıye, yane, (1) Yahúdí log dın aur rát donon ko chár chár hıssoṉ meṉ taqsım karte the, aur har hıssa tın ghanṭe ká muqarrar thá —Dekho Tafsır ı Matí 14 25 Pahla hıssa chha baje se shurú hokar, nau baje tak rahta, aur ısí tarah dúsrá hıssa nau baje se bárah baje tak, wagaıra. Pas tísre ghante se, kı Markas ke bamújıb Masıh kı taslíb húí, nau baje murád hai, aur chha ghanṭe se murád bárah baje (2) Markas saf lıkhtá hai, kı tísrá ghanṭá thá, aur Yúhanná *qaríb* ká lafz lıkhtá hai, yane aın waqt nahıṉ batátá. (3) Adad ke lıkhne meṉ saho karná bahut asan hai, aur agar kıtáb ı Yúhanná kı naqloṉ meṉ yıh bhúl húí ho, to kuchh ajab nahíṉ, chunáṉchı puranı kıtaboṉ kí naqloṉ meṉ bahut aısa húa hai, balkı kaun kıtab maujúd hai, kı jıs kı naqloṉ meṉ aısı galatıyáṉ na húı hoṉ Aur yıh kahna kı hamarı kıtáb meṉ bılkull galatı nahíṉ, mahz nádaní haı Yıh saho karná ıs hal meṉ aur bhí ásan tha, kı Yúnaní zabán meṉ lıkhnewále adad ká nám nahıṉ lıkhte the, magar un ke qáıde ke bamújıb harf lıkhe játe. Chunáṉchı Injíl kí naqloṉ, aur sab Yúnaní kıtaboṉ meṉ yıhı dastúr hai, kı tın ke waste jo harf lıkhte haıṉ wuh γ hai, aur chha ke wáste ς; aur ın kí tabdíl bahut sahl haı Aur agar ek puráni naql meṉ aısí bhúl húí ho, to bahutoṉ meṉ us ká rıwáj páná asán thá. Haqíqat meṉ ek

26 Aur us par nálish ká yih mazmún likhá thá, ki YIH YAHU'DI'ON KA' BA'DSHA'H HAI.

27 Aur unhon ne us ke sáth do chorou ko, ek ko dahine háth, aur dúsre ko báen, salíb par khainchá.

28 Tab wuh nawishta, ki Wuh badkáron men giná gayá, púrá húá.

29 Aur we jo udhar se játe the, sir hiláte the, aur yih kahke use malámat karte the, ki Wáh, tú jo haikal ko dhátá, aur tín din men banátá thá,

---

purání kitáb, Chronicon of Paschal men yihí bhul likhí hai, ki Otho sháhanshah 6 mahine takht nashin rahá, halánki mashhúr hai, ki sirf 3 mahíne rahá (4.) Agarchi Yúhanná ki naqlon men is jagah par (19 14) aksar chha likhá hai, magar sabhon men nahín Ek naql men, jo Cambridge kí kahlátí, 3 ká adad likhá hai Phir Nonnus jo pánchwín sadí men jítá thá, kahtá hai ki us men *tín* ká lafz durust hai, (Wetstein) Aur Iskandryá ke Patras ká, jab íd i Fasah ki bábat likhtá thá, yih qaul hai ki "Wuh" (yane Masih ki taslíb "íd i Fasah kí tayárí men thí, aur tísre ghante ke qarib, jaisá ki Kalám i Iláhí kí afzal jildon men likhá hai, aur yihí bat Yúhanná ki likhí húí hai, chunánchi us asli kitab men hai, jo Afsus kí kalisya men mahfuz rahi hai"—(Mill) Phir baze mufassarin is adad ki tabdíl ko nahín mánte, aur is ikhtilaf ko yún rafa karte hain, ki Yuhanná ghanton ka hisáb, Rúmíon ke taur se likhtá hai, jo ki Angrezi hisab ke muwafiq thá Pas Yúhanná ke bamujib Yisú Pilátús ke sámhne chha baje siwere házir kiya gayá, aur nau baje, yane Markas ke bamújib jo Yahúdi hisáb rakhtá hai, tísre ghante maslúb húa. Yih bhí aql se baid nahín Chunánchi aj kal is mulk men baze Hindostání taur, aur baze Angrezí taur se ghanton ká hisáb karte hain Aur jis tarah Angrez yahán hain, usí tarah Rúmí un dinon men wahán the Phir aur bhí baze kahte hain, ki Yúhanná is jagah, din ke hisáb se murád nahín rakhta, magar Fasah ki taiyari se Yahúdi log chhathe ghante, yane bárah baje ke qaríb, apní taiyari shurú karte the Pas arsa bahut kam raha, aur jo karná thá, munásib húa, ki jald karen Is Tafsír ke bamújib Yúhanna ká yih bayan 14wín áyat ka, darmiyán men atá hai, ki is se jaldí karne ká sabab zahir hai. Yúhanná ka yih matlab hai ki yih taiyarí ka din thá, aur us ke shurú hone men sirf chha ghante baqi rahe the. Yih tínon tarah ke bayan maqúl, aur iatibar ke laiq hain, parhnewalá in men se, jise chahe pasand kar saktá hai Natija yih nikaltá hai, ki Markas aur Yúhanna ke bayanon men kuchh zarúri ikhtilaf nahin hai, aur hajat nahín ki koi ab kuchh shakk baqí rakhe

28 *Badkaron men giná gayá.* Yih nawishta Yasaiyah Nabí ki kitab kí 53 12 áyat men likhá hai. Us ka matlab yih hai, ki Wuh jo masúm aur begunáh tha, ádmíon ne us se gunahgaron aur sharirion ká sa sulúk kiya Isi tarah wuh rastbaz naraston ke badle apní jan dekar gunahgaron ká kafara húa

§ 154. YISÚ KÍ MASLÚBÍ KÍ HÁLAT MEN YAHÚDÍON KÍ TANAZANÍ. APNÍ MÁ KO YÚHANNÁ KE SUPURD KARNÁ *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk.	Yúhan.
		23 35 37	
27 39-44	15 29-32	39 43	19.25-27

29—32. Dekho Matí 27. 39—44.

30 Apne taíṉ bachá, aur salíb par se utar á.

31 Isí tarah Sardár Káhinoṉ ne bhí ápas meṉ Faqíhoṉ ke sáth ṭhaṭṭhe karte húe kahá, Us ne auroṉ ko bacháyá, apne taíṉ bacháne nahíṉ saktá

32 Baní Isráel ká Bádsháh, Masíh, ab salíb par se utar áwe, ki ham dekheṉ aur ímán láweṉ Aur we jo us ke sáth salíb par khainche gae, use malámat karte the.

33 Aur jab chhaṭhá ghanṭá púrá húá, us sárí zamín par andherá chhá gayá, aur naweṉ ghanṭe tak rahá

34 Aur naweṉ ghanṭe, Yisú barí áwáz se chilláke bolá, Elí, Elí, lamá sabaqtaní, jis ká tarjuma yih hai, Ai mere Khudá, mere Khudá, tú ne mujhe kyúṉ chhorá?

35 Baze un meṉ, jo waháṉ khaṛe the, yih sunke bole, Dekho, wuh Iliyás ko bulátá hai

36 Aur ek ne dauṛke isfanj ko sirke se tar karke aur ek narkaṭ par rakhke use chusáyá aur kahá, Bhalá, ham dekheṉ to, ki Iliyás use utárne áwe.

37 Tab Yisú ne baṛí áwáz se chillákar ján dí

38 Aur haikal ká parda úpar se níche tak phaṭ gayá.

39 ¶ Aur us súbadár ne, jo us ke sámhne khaṛá thá, use yúṉ chilláte aur ján dete dekhke, kahá, ki Yih shakhs sach much Khudá ká Beṭá thá.

40 Wahaṉ kaí auratеṉ dúr se dekh rahíṉ thíṉ, un meṉ Mariyam Magdalíní, aur Mariyam, chhoṭe Yaqúb aur Yúses kí má, aur Salome thíṉ

41 Unhoṉ ne jab wuh Galíl

---

32 *Aur we jo us ke sáth salíb par khainche gae use malámat karte the* Shayad kuchh der tak donoṉ ne aisa kiyá, magar ek pichhe tauba karke Masíh ko pukára, aur us se rahm páya.—Lúk. 23 40—43

§ 155. TÁRÍKÍ SALÍBÍ MAUT *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
27 45-50	15 33-37	23 44-46	19 28-30

33—37 Dekho Matí 27 45—50

37 *Ján dí* Masíh naweṉ ghanṭe, yane tín baje ke waqt múá, a. 33 Yih namaz, aur haikal meṉ hadya guzranne ká waqt thá, aur chúṉki yih Íd i Fasah ká din thá, isí waqt Fasah ká barra chaṛhate the. Yih Fasah ká barra Masih kí alámat, aur nishan Músa ke waqt se tha, aur isí lihaz se Masíh Khudá ka Barra kahlata jo jahan ke gunah le jatá hai Pas isí waqt jan dene ka baṛa mauqa thá, aur us se ek bara mazmún tamam húá, ki wuh naql, apne ain waqt par asl se badal gai, aur jab wuh pukárá, ki "Púrá húá," us ka ek matlab yih tha, ki yih sara dastúr ab khatm huá

§ 156 HAIKAL KE PARDE KÁ PHATNA, AUR QABROṈ KÁ KHUL JÁNÁ SÚBADÁR KÁ QIYAS AURATEṈ SALÍB KE PAS *Yarúsalam*

Matí	Mark.	Lúk.	Yúhan.
27 51-56	15 38-41	23 45 47-49	

38—41. Dekho Matí 27. 51-56

men thá, us kí pairauí aur khidmat bhí, kí thí, phir aur bhí bahut sí auraten thín, jo us ke sáth Yarúsalam men áí thín.

42 ¶ Aur shám ko, ki taiyárí ká waqt thá, jo sabt se pahle hotá,

43 Yúsuf Arimatíyá, jo námwar mushír aur wuh khud Khudá kí bádsháhat ká muntazir thá, áyá, aur dilerí se Pilátús pás jáke, Yisú kí lásh mángí.

44 Aur Pilátús ne tajjub kiyá, ki wuh aisá jald mar gayá, aur súbadár ko buláke us se púchhá, kyá der húí, ki wuh mar gayá?

45 Aur jab súbadár se aisá malúm kiyá thá, to lásh Yúsuf ko dilá dí.

46 Aur us ne mihín kaprá mol liyá thá, aur use utárke

---

39 *Súbadár* Asl zabán men is lafz se murád yih hai, ki wuh *sau piyádon ká afsar* thá

§ 157 Salíb par se utárá jáná. Dafn *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
27 57-61	15 42-47	23 50-56	19.31 42

42—47 Dekho Matí 27 57—61

42 *Taiyárí ká waqt thá* Is ke bad ká din sabt thá, aur isí din, yane juma ko, tín baje ke waqt se, Yahúdí log us ke wáste *taiyárí*, yane khurak wagaira kí karne lagte the.

43 *Yúsuf Arimatíyá, wa* Yih shakhs *Khudá kí bádsháhat ka muntazir thá*, jis se murád yih hai ki wuh samajhtá tha ki Yisú wuhi ánewálá Masíh hai, jis kí badsháhat qaim hone ká intizár Yahúdi sab kar rahe hain Yúhanná likhtá hai ki "Wuh Yisú ká shágird thá, lekin Yahúdíon ke dar se poshída men," 19 38 Us ne apne dil men kahá hoga, ki main ab zahir men us ki pairawi nahín kar saktá hún, lekin jab wuh apne takht par baithegá, tab main us ke sáth ho lúngá, tau bhí záhir hai, ki us kí muhabbat haqíqí thí, aur jab yih zarúrat ká waqt pahunchá, tab Khudá ne use táqat dí, ki yih kam dilerí ke sáth Masíh ke wáste kare Yahán kahne ká mauqa hai, ki is mulk men bhí bahutere is Yúsuf kí tarah Masih kí taraf mutawajjih hain, magar logon ke dar ke sabab apna íman chhipae rakhte hain Aise logon ko sochná chahiye ki jis tarah Yúsuf ne fazl páyá, sháyad un ko yih mauqa na milegá. Masíh ne kahá hai, ki "Jo mujh se sharmátá hai, main bhí us se apne báp, aur sab pák firishton ke sámhne sharmáúngá" Pas lázim hai, ki har ek jo Masíh ká hai, wuh use záhir hokar qabúl kare, aur apní roshni "nándh ke tale" na chhipae. *Dilerí se Pilátús pás jáke* Khudá ne is shakhs ko isí kám ke wáste taiyár kiyá thá. Shágird sab bhág gae the, aur na bhage hote, tau bhi Pilatus un kí kab sunta? Agar Yúsuf us waqt na ayá hota, to Masih ki lásh badkáron ke sath gárí jatí, kyúnki Yahúdion ká yih qanun tha, ki kisí ki lásh sabt ke din salib par na rahe. Albatta aise hal men apni shágirdí zahir karná bari himmat kí bát thí, aur is men Yusuf kí muhabbat us kí dahshat par galib ái

44. *Ki wuh aisá jald mar gayá.* Yúsuf ke lásh mángne se Pilátús ko khabar húí ki Yisú mar chuká hai, aur us ne is wáste tajjub kiyá, ki aisá jald marná maslúbon ká dastúr na thá, magar do tín din tak, aur kabhí kabhí ziyáda salib par jíte rahte the.

us kapṛe se kafnáyá, aur ek qabr meṉ, jo chaṭán ke bích khodí gaí thí, use rakhá, aur us qabr ke darwáze par ek patthar dhalká diyá.

47 Mariyam Magdalíní, aur Yúses kí má Mariyam, us jagah ko, jahán wuh rakhá gayá, dekh rahí thíṉ.

XVI BÁB.

1 JAB sabt ká din guzar gayá, Mariyam Magdalíní aur Yaqúb kí má Mariyam, aur Salome ne khushbú chízeṉ mol líṉ, táki waháṉ jáke us par maleṉ.

2 Aur hafte ke pahle din bahut sawere súraj nikalte húe qabr par áíṉ.

3 Aur ápas meṉ kahne lagíṉ, ki Hamáre liye is patthar ko qabr ke darwáze par se kaun dhalkáegá

4 Jab unhoṉ ne nigáh kí, to us patthar ko dhalkáyá húá

---

47. In díndár ąuratoṉ kí muhabbat har hál meṉ záhir hai Jab Masíh munádi ke wáste phirtá, tab wuh us kí khidmat kartí thíṉ, aur jab salíb par latka rahá, aur us ke shágird bhág gae the, tab yih nazdík pahuṉchkar ro rahí thíṉ, aur jab wuh qabr meṉ rakhá gayá, tab bhí yih házir húíṉ Khuda kare ki is Hindostan kí ąurateṉ isí tarah díndárí meṉ mardoṉ se sabqat le jáeṉ.

XVI BÁB

KHULÁSA

Mariyam wagaira ko, firishtoṉ ká Masíh ke jí uṭhne kí khabar dena, 1—8 *Mariyam Magdalíní par Masíh ká záhir honá,* 9—11 *Phir do shágirdoṉ par, ki jo dihát ko játe the,* 12, 13 *Aur gyárahoṉ par, jinheṉ us ne hukm kiyá ki Injíl ká waąz kareṉ,* 14—18 *Masíh ká ųrúj, aur Injíl ká sunáyá jáná,* 19, 20.

HISSA IX

KHUDÁWAND KÁ JÍ UṬHNÁ, AUR BÁR BÁR ÁP KO ZÁHIR KARNÁ, AUR ŲRÚJ. ĄRSA *Chálís din ká.*

§ 159 JÍ UṬHNE KÍ SUBH. *Yarúsalam.*	Matí	Mark.	Lúk.	Yúhan.
	28 2-4	16. 1		

---

1 Dekho Matí 28 1—4, jaháṉ yih bayán ziyáda túl ke sáth hai

§ 160 ĄURATOṈ KÁ QABR KÍ TARAF JÁNÁ MARIYAM MAGDALÍNÍ KÁ LAUṬNÁ. *Yarúsalam*

Matí.	Mark.	Lúk	Yúhan
28 1	16 2-4	24. 1 3	20· 1, 2

2. *Hafte ke pahle din.* Yąne itwár, jis meṉ Masíh jí uṭhá, aur jo Khudáwand ká din kahlatá hai. Jis tarah dunyá ke shurų meṉ Khudá ne chha din meṉ paidáish ká kám tamám karke árám kiyá, ki is wáste wuh *sabt,* yane árám ká din kahláyá, aur muqaddas ṭhahráyá gayá, usí tarah Masíh ne pahle din jí uṭhkar naját ke kám se, ki

dekhá, aur wuh bahut bhárí thá

5 Qabr men jakar, unhon ne ek jawán ko sufed poshák pahine dahiní taraf baiṭhe húe dekhá, aur hairán húín.

6 Us ne unhen kahá, Mat ghabráo Tum Yisú Náṣarí ko, jo salíb par khainchá gayá, ḍhúnḍhtíán ho, wuh jí uṭhá hai; wuh yahán nahín, dekho yih jagah, jis men unhon ne use rakhá thá

7 Ab tum jáo, aur us ke shágirdon ko aur Patras ko kaho, ki wuh tum se áge Galíl ko játá hai, aur jaisá us ne tumhen kahá thá, tum use wahán dekhoge.

8 We jald nikalke qabr se bhágin, aur kámptí aur ghabrátí húí, máre dar ke, kisí se kuchh na bolín.

9 ¶ Hafte ke pahle roz, wuh, sawere uṭhkar, pahle Mariyam Magdalíní ko, jis men se us ne sát deo nikále the, dikhái diyá

10 Us ne jáke, us ke sáthíon ko, jo us ke liye gamgín aur rote the, khabar dí.

11 We yih sunke, ki wuh jítá hai, aur use dikhái diyá, yaqín na láe

12 ¶ Us ke bad, wuh dúsrí

---

jis men jahán goyá nae sir se paidá húa, aram kiyá. Pas wájib tha, ki is naí paidaish kí yadgarí men ek aur din muqarrar ho *Súraj nikalte húe*—Dekho Tafsir i Matí 28 1 Mati likhtá hai ki jab *pau phaṭne lagí*, wuh gaín, yane sháyad us waqt wuh rawána húín, aur jab qabr par pahunchín, tab súraj nikalta, ya nikalne par thá

§ 161 Qabr men firishton ká dikhái dena. *Yarúsalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
28 5-7	16 5 7	24 4-8	

5—7 Dekho Matí 28 5—7

5 *Qabr men jakar* Yih qabr wahán ke dastúr ke bamújib pahár ke pahlú men kamre numá khudi húí thí, aur itni baṛi, ki kai ádmí us men baiṭh, yá khaṛe ho sakte the

7 *Us ke shágirdon ko, aur Patras ko;* yane aur *khásskar* Patras ko Patras ne thoṛe arse peshtar Masíh se inkár kiyá thá, aur sháyad apne ranj aur ghabráhaṭ se dil men kahtá thá, ki Main shágird kahláne ke laiq nahín Sháyad is liye yih paigám Masíh ne apne firishte kí marifat khasskar use bheja, taki us ke dil ko tasalli ho

§ 162 Auraton ká shahr kí taraf lautná Yisú se un kí muláqat *Yarusalam*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan
28 8-10	16 8	24 9-11	

8 Dekho Matí 28 8—10

§ 164 Qabr ke pás Khudáwand ká Mariyam Magdalíní ko dikhái dená *Yarúsalam*

Matí.	Mark	Lúk	Yúhan
	19 9-11	. .	20 11-18

9—11 Dekho Tafsir i Mati ke khatima par Titamma men, Masih ke dikhai dene ki babat.

§ 166 Patras ká Khudáwand ko dekhná Do aur shágirdon ká Amáus kí ráh par use dekhná *Yarúsalam aur Amáus.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
	16 12,13	24 13-35	

12. *Dúsrí súrat men.* Is ká pú-

súrat meṉ, un meṉ se do ko, jis waqt ki we paidal chalte the, aur dihát kí taraf játe the, dikháí diyá.

13 Unhoṉ ne jáke báqí logoṉ ko khabar dí, aur unhoṉ ne bhí un kí bátoṉ ko yaqín na kiyá.

14 ¶ Ákhir wuh un gyárahoṉ ko, jab we kháne baiṭhe the, dikhái diyá, aur un kí beímání aur sakht-dilí par malámat kí, kyúṉki we un kí bátoṉ par, jinhoṉ ne us ke jí uṭhne ke bad use dekhá thá, yaqín na láe the.

15 Aur us ne unheṉ kahá, ki Tum tamám dunyá meṉ jáke har ek makhlúq ke sámhne Injíl kí manádí karo

16 Jo ki ímán látá, aur baptismá pátá hai, naját pae-

---

ra bayan Lúká meṉ hai, 24 13–35 Unhoṉ ne use na pahchaná, is wáste ki wuh dúsrí súrat meṉ nazar áyá

§ 167 THÚMÁ KÍ ḲAIRHÁZIRÍ MEṈ, RASÚLOṈ KE DARMIYÁN, YISÚ KÁ DIKHÁÍ DENÁ *Yarú salam*

Matí.	Mark	Lúk	Yúhan
	16 14-18	24 36-49	20 19-23

14. *Un kí beímání, aur sakht-dilí par malámat kí* Masíh ne aksar apne shágirdoṉ se kahá thá, ki maiṉ mara jáúṉga, aur phir ji uṭhúṉga, lekin záhir hai ki wuh samjhe ki yih máre jáne ka mazmún kisí tarah tamsíl hai, aur haqíqat meṉ aisa na hogá Phir yih bhí záhir hai, ki jab wuh mar chuká, un kí ummed us bádsháhat kí bábat jo un kí samajh meṉ qaim honewálí thí, bilkul jati rahí, aur wuh us ke jí uṭhne ká bharosá na rakhte the, aur jo kuchh thá bhí, to bahut thoṛá Is hál meṉ jab bazoṉ ne un meṉ se ákar kaha, ki Khudawand jí uṭha hai, to unhoṉ ne kahá hogá, ki háṉ, tum yihí cháhte ho, magar tumháre iráde ne tum ko dagá dí hai, yá tum ne kuchh dhokhá sá dekhá hai. Yih un kí sust ímani bahut beinunásib thí, aur Masíh ne us par malámat kí Magar us se ham logoṉ ko ek fáida yih pahunchtá hai, ki is meṉ Masíh ke jí uṭhne kí haqíqat par dalíl hai Chunánchi yih us ke shágird bhole na the, aur besubút i qawi is bat ko qabúl na kiyá Is se záhir hai ki unhoṉ ne is muqaddama meṉ dhokha nahíṉ kháyá. Phir is bat kí gawáhí par bahut sakhtiaṉ uṭhane, aur jáneṉ dene se yih sabit hai ki unhoṉ ne auroṉ ko bhi dhokha nahíṉ diya Pas un kí gawáhi bahut kámil, aur kamal iatibar ke laiq hai

15 Dekho Tafsír i Matí 28 19 *Har ek makhlúq ke samhne* Jab Masih ap dunya meṉ rahá, us ne Yahudioṉ ke darmiyán apná kám kiya, aur apne shágirdoṉ ko bhejte waqt un se farmaya, ki Ḡair-qaumoṉ meṉ mat jáo, lekin ásmán par jate waqt, najat ká kám púrá karke, wuh farmátá hai, ki har ek makhlúq ke samhne is Injíl kí manádi karo Al hamd-o-lilláh Phir Aamál kí kitáb ke paṛhne se malúm hotá hai ki is hukm ka matlab Rasúloṉ kí samajh meṉ baṛí mushkil se áyá, chunáṉchi ek rúya zarúr húá táki Patras Qurnelíus ke pas jakar, use baptismá de.—Aamál 10 Aur jab us ne aisá kiyá, tab baze Yahúdi Ísaí us se bahs karne lage, ki "tú ná-makhtúnoṉ ke pás gayá aur un ke sáth kháyá"—Aam. 11. 3 Lekin rafta rafta yih taassub un ke diloṉ meṉ se nikal gayá.

16 *Jo ki ímán latá, aur baptismá pátá naját páegá* Is ká matlab yih zarúr hogá ki ímán láná na-

gá: aur jo ímán nahín látá, us par sazá ká hukm kiyá jáegá.

17 Aur we jo ímán láenge, un ke sáth yih alámaten hongí; ki we mere nám se deon ko nikálenge; aur naí zubánen bolenge,

18 Sámpon ko uṭhá lenge; aur agar koí halák karnewálí chíz píenge, unhen kuchh nuqsán na hogá, we bímáron

ját kí bunyád, aur wasíla hai —Yúhan 3. 16, 18, 36, aur 5. 24, Aamál 16 31 Aur isí tarah bahut aur maqamon men hai Ímán laná sab se muqaddam hai, aur agar yih maujúd ho, to sab kuchh hogá Aur Ímán láná kyá hai? Sirf yihí ki Khudá ke qaul ko sach jánkar us ke bamújib karná Yih to pahli bát hai, magar us ke sáth yih bhí ki baptismá páná, yane na sirf dil se ímán laná, balki zahir men bhi use qabúl karná, kyúnki baptisme ká matlab yihí hai Masih ne in donon ko shámil rakhá hai, aur ham kis tarah unhen alag karen? Yih albatta ham kah sakte hain ki admí ímán hí se bach játá hai, na baptismá se, aur agar baptismá páne men kisí wájibí sabab se kuchh der ho, to is se us insán ká nuqsán na hogá magar jo shakhs Masíh ká sachchá ímándar hai, wuh zarúr chahega, ki main us ká yih hukm mánún, aur jitná jald ho sake, tamám dunyá ke sámhne us ká iqrár karún *Aur jo ímán nahín látá us par sazá ká hukm kiyá jáegá* Sirf ímán ke na hone se yih natíja niklega, aur baptismá ká zikr yahán nahín hai *Sazá ká hukm hogá* Yane wuh shakhs Khudá ke huzúr se khárij hokar jahannam men dálá jaegá. Agar koí púchhe ki aisá karne men Khudá kis tarah ádil ṭhahregá, to jawáb yih hai, (1) Ki naját kí shart ṭhahráná Khudá hí ká haqq hai, aur agar us ne yih shart ṭhahráí ho, to is men kuchh beinsáfí nahín, kyúnki Khudá ke kámon par koí ilzám nahín lagá saktá, ki wuh sab hikmat ke sáth hain. (2.) Sab insán gunahgár hain, aur apne gunáhon ke sabab halák hone ke laiq (3) Yih Masíh apní ján fidye men dekar gunahgaron ká kafara, aur jahán ká Najat dihanda húá aur agar koí use qabúl na kare, to us ká hal aisá hai jaise koí shakhs samundar men dúbtá ho, aur ek náo us ke bachane ko áwe, magar wuh use pasand na kare, to zarur dúbegá aur us ká dúbná beshakk usi kí nadání aur qusúr ṭhahregá

17 *Alámaten* Masíh ne apne Rasúlon aur agleímándaron ko tarah tarah ki qudraten bakhshin, jaisá ki Rasúlon ke Aamál men mazkúr hai Wuh deon ko nikálte —Aam 19 12, aur gair zabánen bolte —Aamál 2 4, 8—12, aur sanpon ko bekhatar utháte —Aam 28 3—5, aur sangsár hokar bhí jite rahe, aur bahut se aur mujize un se záhir húe Kalisyá kí tawaríkh se malúm hai ki yih qudraten ek do sau baras tak Masih ke logon men rahín, magar rafta rafta jaise hájat kam hotí, wuh bhí ghaṭtí játí thin; aur yih kuchh aql se baíd nahin hai Jab yih khushkhabarí dunyá men pahle sunái gai, aur hákim aur álim sab mukhálif the, aur talwár ka zor us ke phailáne men jaiz na tha, tab zarúrat thí, ki Khudá áp mujizon ke wasile us par gawáhí de, nahín to kis tarah yih dín phailne pátá, magar jab us ne jar pakṛí, tab yih zarúrat rafta rafta jati rahí, aur Khudá ne jo besabab koí kám nahin kartá hai, in mujizon ko mauqúf kiyá

§ 172 Urúj *Baiṭaniya men.*

Matí	Mark	Lúk	Yúhan.
	16 19, 20	24·50 53	20.30,31

par háth rakhenge, to change ho jáenge.

19 ¶ Khudáwand unhen yih farmáke ásmán par játá rahá, aur Khudá ke dahine háth baithá

20 Phir unhon ne har jagah jákar manádí kí, aur Khudáwand un kí madad kartá thá, aur kalám ko, un muajizon ke wasíle se, jo us ke sáth sáth hote the, sábit kartá rahá. Ámín.

Masíh ke urúj kí bábat dekho Lúqá 24 50—53

19 *Ásmán par játá rahá* Wuh badalon men bihisht, yane Khudá ke kháss maqám ko gayá Yih maqam koí nahin jántá, ki kahán hai, magar koí aisí jagah beshakk hai Aur *Khudá ke dáhine háth baithá* Yih qaul badsháhon ke dastúr, aur insán ke muháware ke muwáfiq hai, magar yih samajhná na cháhiye ki haqíqat men Khudá ke hath, yá badan, ya aur azú hain Khuda ke dáhine háth baithne se sirf yih murad hai ki Masih ko bará ikhtiyár aur martaba milá

20 Yih donon baten jo is áyat men mazkúr hain, kyá hí sach thahrín, ki Rasúlon ne tamám dunya men jákar Injíl ká waz kiyá, chunánchi yih bát Isáí dín ke ráij aur gálib hone se záhir hai. Aur phir yih bhí ki Khudá ne mujizon, aur Ruh-ul-Quds kí tásír, aur apne fazl se un kí madad kí Is madad ke wasíle in bárah Rasúlon ne be-ilm, bemartaba, betalwár, bezor o zar, beshán o shaukat, hákimon, aur badsháhon, aur dunya ke ikhtiyárwálon se barkhiláf hokar, ruswái, aur badnámí, aur musíbat, aur barahnagi, aur thathon, aur koron, aur sab tarah kí taklífon kí máre jáne tak bhí, bardásht karke Injíl sunái, aur ek álam ko dewi deotáon, aur failsúfi, aur bátil-parasti se chhurakar, Masíh ká tabidár kar diyá. Agar yih Khudá ká kám sarih na thá, to aur us ká kaun kám, aur kab zahúr men áyá.